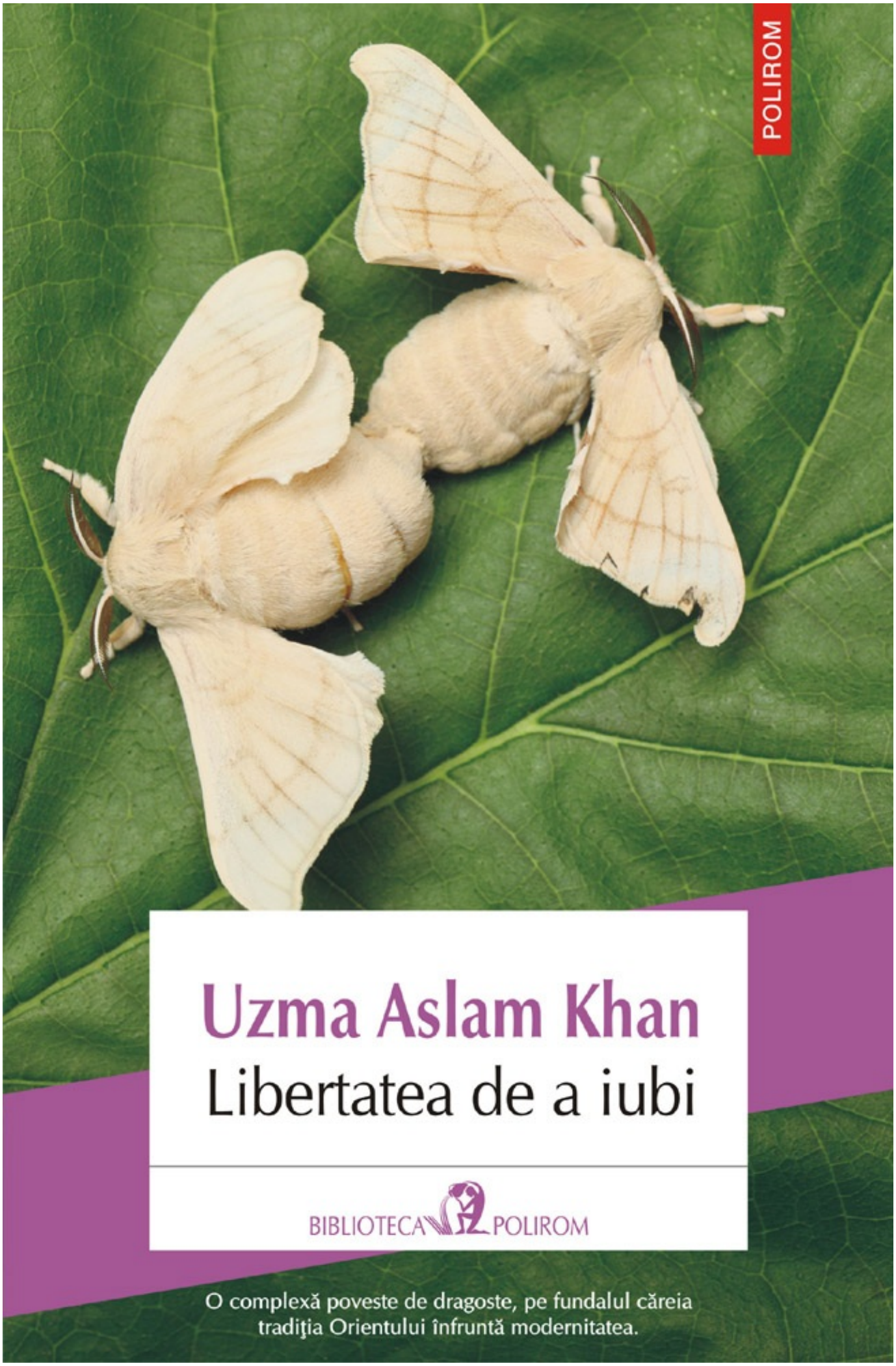

Uzma Aslam Khan

Libertatea de a iubi

BIBLIOTECA POLIROM

O complexă poveste de dragoste, pe fundalul căreia tradiţia Orientului înfruntă modernitatea.

Uzma Aslam Khan

Libertatea de a iubi

Traducere din limba engleză
și note de Adriana Minculescu

POLIROM
2013

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-3572-6
ISBN PDF: 978-973-46-3573-3
ISBN print: 978-973-46-3336-4

Coperta: Laurenţiu Midvichi
Foto copertă: © Sofiaworld/Dreamstime.com

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

UZMA ASLAM KHAN (n. 1969) s-a născut în Pakistan, în oraşul Lahore. Primii ani de viaţă şi i-a petrecut în diverse locuri de pe glob, urmîndu-şi familia în Manila, Tokyo şi Londra. În 1979 s-a reîntors împreună cu părinţii în Pakistan, de data aceasta în Karachi, unde a studiat la şcoala catolică de fete St. Joseph şi la liceul St. Patrick. În 2001 Uzma Aslam Khan publică primul ei roman, *The Story of Noble Rot*, care se bucură de un larg succes în India şi Pakistan. Al doilea roman al său, *Trespassing* (*Libertatea de a iubi*), apare în 2003 şi îi aduce recunoaşterea pe plan internaţional: cartea este tradusă în optsprezece ţări şi se bucură de un amplu succes la critică şi la public. Ulterior a mai publicat romanele *The Geometry of God* (2008), ce a fost selectat de *Kirkus Reviews* pe lista celor mai bune cărţi ale anului, şi *Thinner Than Skin* (2012), roman nominalizat la Man Asian Literary Prize.

Prolog
Moartea

Navele de pescuit andochează înainte de răsăritul soarelui – momentul în care ţestoasa îşi sapă cuibul. Priveşte cu un ochi spre mare, iar cu celălalt spre numeroasele colibe ce împânzesc, ca nişte puncte, ţărmul. Cea mai apropiată este la doar nouă metri distanţă. Scormoneşte cu sălbăticie, aruncând cu picioarele rafale mari de nisip şi amintindu-şi cât de sigură fusese coasta înainte, când aparţinea pescarilor. Acum navele plutesc ca nişte molii gigantice şi, deşi se miră de captura acestora, nu din cauza lor, ci a vizitatorilor de la oraş, ascunşi în colibele lor, i s-a încreţit ei fruntea înainte de vreme.

Este pregătită. Primul ou cade cu un uşor plescăit în gaura de sub uter, urmat de celelalte, unul după altul. Plasele de pescuit scânteiază în lumina lunii, pline cu peşti mici, captivi. Cât timp va mai trece până se va cufunda iarăşi în apă?

Un băiat de nici cincisprezece ani îşi aprinde o ţigară K2 şi se lasă pe spate, sprijinindu-se de marginea unei dune. Bucle lungi îi cad pe umeri şi flutură în vânt. Între două pufăituri, băiatul sărută chiştocul ţigării – atât de mulţumit este. Ţestoasa îl urmăreşte cu privirea: ştie că el o priveşte acum, când este lipsită de apărare. Dar ea îl cunoaşte. Toate ţestoasele îl cunosc.

Ouăle sunt netede şi ovale, ca umerii unei femei goale. Băiatul îşi mângâie obrazul, vrând de fapt să mângâie ouăle, vrând de fapt să mângâie umerii.

Cu buclele zburdalnice în vânt, băiatul pare deranjat numai de gândul la tatăl şi unchii lui, care nu au ieşit la pescuit în seara asta. Ei spun că traulerele străine le-au furat marea. Le încalcă teritoriul. Peştii care odinioară se găseau din abundenţă aproape de ţărm dispar acum chiar şi din adânc. Iar bărcile pescarilor nu pot merge atât de departe după puţinul peşte rămas. Unul din unchii lui a încercat – cel care a fost devorat de peşti. Familia lui jeleşte şi acum înecul curajosului bărbat. Dar mai jeleşte şi decizia tatălui său de-a o rupe cu tradiţia. Se vor muta în oraş, iar băiatul va pleca primul. Dar lui îi este teamă, la fel de teamă ca şi ţestoasei, de oamenii din colibe.

Băiatul trage în continuare din ţigară şi se miră de ţestoasă. Privirile li se întâlnesc. Băiatul are privirea blândă, de o înţelepciune pătrunzătoare, moştenită de la bunica lui. Apoi el închide ochii şi cade într-un uşor somn.

Deodată tresare şi se trezeşte la auzul unor voci. Aruncă o privire rapidă către reptilă: încă depune ouăle. Iar zorile sosesc cu prevestiri rele. Vede umbra unui bărbat întinzându-se peste duna de nisip de lângă el şi furişându-se spre el. Băiatul se ascunde. Aruncă o ocheadă spre colibe şi vede o femeie cu picioarele goale, aşteptând. Intrusul vine la lumină, se împiedică şi trage un vânt. Nici măcar nu va fura ouăle cu blândeţe. Băiatul fierbe de furie, întrebându-se ce să facă. Se hotărăşte repede: dacă bărbatul

ia un singur ou, va ataca femeia.

Un braţ păros se apleacă spre cuib şi aşteaptă, apoi degete vorace aproape că rup orificiul reptilei, ca şi cum ar rupe ambalajul unui cadou. Băiatul atacă. Se aud ţipetele femeii. Ies şi alţii din colibă. Intrusul o ia la fugă spre colibă, în timp ce oul cade în siguranţă pe nisip, la o fracţiune de secundă de la plecarea lui.

Prima lor lovitură de picior dislocă un genunchi. Părul lung este o piedică, se gândeşte el. L-au prins de păr şi îl trag de-a lungul şirului de pietre care înconjoară grădina din faţa colibei. *Dacă scap, n-o să-l mai las niciodată să crească mai lung de bărbie.* În gură parcă are sare. Sare şi pietricele – sângele şi dinţii lui. Îşi pierde cunoştinţa, dar, în loc să le simtă loviturile, aude coji spărgându-se. Trosc! Bum! Bărbaţii îl lovesc cu ouăle.

Un geamăt îi străpunge vintrele şi încearcă să iasă, trecând prin golul din piept. Îşi face loc să iasă cu forţă prin nas, urechi şi gură. Varsă un albuş de culoarea stridiilor şi un gălbenuş închegat, un fel de placentă plină de sânge şi ceva verde. Ficatul?

Deşi mut de durere, el este singurul care vede moviliţa ţestoasei mame îndreptându-se spre mare, şovăitoare, tăcută.

PARTEA ÎNTÂI

Dia

1
Amânare
Mai 1992

Dia se afla în dudul în care tatăl ei se adăpostise chiar în seara dinaintea morţii. Deşi fusese un om corpolent, fusese, deopotrivă, şi agil. Îi era uşor să se aplece. Mulţimea de jos era plină de jurnalişti, vecini şi poliţişti. Îl întrebaseră dacă era adevărat: primea ameninţări cu moartea?

Tatăl ei, deşi cântărea nouăzeci de kilograme, se apleca precum o maimuţă, mişcându-se cu rapiditate prin frunziş şi evaluându-şi publicul cu doi ochi mici, cafenii, ce sclipeau ca două stele. La fiecare câteva minute, îşi aduna suficiente puteri pentru a scutura dude. Când acestea loveau un jurnalist sau vreo mătuşică din cale afară de nesuferiţi, se bucura nevoie mare. Apoi plângea fără să se ruşineze.

Copacul fusese plantat în ziua naşterii Diei. Tatăl ei spusese că fructele dulci, delicate, de un roşu violaceu, semănau cu scumpa lui fiică în momentul când sosise urlând pe lume. Şi când el arunca dude în mulţime, Dia, privind din interiorul casei, ştia că o cheamă. Dar mama ei a insistat ca ea să rămână în casă.

— A înnebunit! şoptea ea.

O strânse pe Dia lângă ea.

— N-ar fi trebuit să-i spun.

Ce să-i spună? s-a întrebat Dia.

Astăzi Dia stătea în copac, cu o carte grea de fabule pe genunchi. Greutatea ei era în parte psihologică. Dia ar fi trebuit să studieze. Picase un examen şi trebuia să se pregătească pentru reexaminare. Însă ea răsfoia paginile cărţii unde se găseau diverse decupaje despre istorie şi insecte. Găsi o pagină ruptă dintr-o carte de la biblioteca Gymkhana şi o citi cu voce tare:

— *„Mătasea a fost descoperită în China acum peste patru mii de ani, dintr-o pură întâmplare. De mai multe luni, împăratul Huang Di observase că tufele de dud din bogata sa grădină începuseră să-şi piardă treptat frunzele. Mireasa lui, Hsi-Ling-Shih, fu rugată să cerceteze acest fapt. Ea observă că nişte insecte mici se târau în jurul tufelor şi găsi mai multe ghemotoace mărunte şi albe. Luând un ghemotoc cu ea la palat, alese instinctiv locul cel mai potrivit unde să îl pună: într-un vas*

cu apă clocotită. Aproape imediat mai multe fire ciudat de fine se desprinseră din ghemul cel moale. Împărăteasa a tras uşor de fir, care s-a întins preţ de aproape opt sute de metri. Cu el a ţesut o haină împărătească pentru soţul ei – primul articol de mătase din istorie. De atunci sericicultura a rămas o ocupaţie a femeilor, în special a unei împărătese.“

Dia puse la loc în carte pagina furată. Cele mai bune episoade din istorie erau despre descoperiri. Diei îi plăcea să zăbovească la momentul în care împărăteasa se gândea să arunce coconul în apă – înainte ca ea să devină o deschizătoare de drumuri. Oare ce o oprise să zdrobească micile vietăţi, aşa cum fac majoritatea oamenilor pentru a scăpa de dăunători? Cât de relaxat şi de curios fusese intelectul ei şi cu câtă generozitate a fost ea răsplătită!

Chiar şi natura stimula imaginaţia Diei. Îşi imagina un foişor în vârful unei coline, intens luminat de soare, o masă lungă de piatră, fântâni şi servitori aşteptând pregătiţi cu prosoape şi substanţe de curăţare. Când aceştia s-au strâns roată în jurul împărătesei, Dia poruncea mâinii minuţioase să se mişte. Împărăteasa lăsa coconul să cadă în apă.

Acesta se zbârcea şi îşi dădea ultima suflare: un amestec de fire, pe care împărăteasa se grăbea să-l răsucească în jurul braţului ei, ca vata de zahăr pe un băţ. Servitorii se uitau uimiţi. Stăpâna lor asuda. Vântul bătea uşor. Soarele se strângea în jurubiţă – o prismă orbitoare care creştea pe braţul împărătesei, ca şi cum aceasta torcea lumina soarelui. La apus ea deja torsese toţi coconii din grădina imperială. Kilometri întregi de fir atârnau în colaci în jurul braţelor ei. Servitorii îi şterseră uşor fruntea şi apoi o ajutară să coboare colina spre palat. Împăratul a chemat-o toată noaptea, însă ea n-a putut să doarmă alături de el cu braţele prinse astfel. Fecioarele au ars lămpi cu ulei, *dias*, dar ea a stat în picioare, singură, privind uneori spre lună şi spre duzi şi ţesând haina pentru soţul ei, o haină care dimineaţa avea să reflecte razele soarelui, iar în seara următoare, luna.

Dia zâmbi mulţumită. Acum va juca *Ce-ar fi dacă* şi va repovesti istoria.

Dacă, de exemplu, împărăteasa Hsi-Ling-Shih ar fi bănuit cum va influenţa descoperirea ei destinul altora, oare ar fi aruncat firele, fără să mai pomenească vreodată despre ele? Dacă ar fi ştiut ea că peste o mie de ani câteva zeci de perşi vor plăti cu vieţile pentru că au încercat să scoată ilegal peste graniţă viermii de mătase din China, ar mai fi făcut acea robă? Dacă nu ar fi făcut-o, poate că una din fiicele nevinovate ale oamenilor ucişi ar fi avut într-o zi şansa de a descoperi altceva.

Oare împărăteasa ar fi strivit omizile dacă ar fi ştiut ce se va întâmpla la două mii cinci sute de ani după descoperirea ei? Dacă da, sicilienii, care încercaseră să producă mătase din pânze de păianjen, nu şi-ar fi răpit şi torturat vecinii, pe ţesătorii greci, pentru a le smulge cunoştinţele. Grecii ar fi trăit până la adânci bătrâneţi şi poate că unul din ei ar fi zămislit un strănepot capabil să dezlege… misterul morţii tatălui Diei?

Sau ce-ar fi fost dacă împărăteasa ar fi văzut şi mai departe în viitor? La şapte sute de ani după agonia grecilor, istoria se repetă. Acum au suferit ţesătorii din Bengal şi Benares. Dacă ar fi ştiut că britanicii aveau să taie degetele agile care au lucrat o *resham*[1] atât de fină, încât ar fi putut fi strecurată prin urechea unui ac, poate că împărăteasa ar fi călcat în picioare larvele. Iar vistieria naţiunii subjugate nu ar fi fost epuizată în urma importului de mătase britanică de mâna a treia.

Dacă toate acestea nu ar fi oprit-o, atunci, poate, ar fi făcut-o moartea tatălui Diei?

Dia opri ceasornicul şi reconstrui scena.

Corpul lui mutilat fusese purtat de apele Indului de-a lungul atâtor sate aflate pe malul fluviului. Sătenii văzuseră prea multe distrugeri pentru a le păsa de încă un cadavru. Stăteau cu beţele înfipte în malurile nămoloase şi se holbau în tăcere. În cele din urmă, după patru zile, ştirea a ajuns la un medic legist. Resturile ciuruite de gloanţe ale domnului Mansoor au fost scoase din râu ca nişte fructe terciuite, iar vrăjitoarea satului a jurat că, pentru cinci sute de rupii, ar putea să-l *stoarcă* iar la viaţă. Femeia a cerut o unghie de la picior, o picătură din saliva lui, o alta din sudoarea lui şi alta din sămânţa lui. La ultima câţiva privitori chicotiră. Dia recunoscu doi reporteri din seara când tatăl ei se suise în copac. Se aruncă asupra lor, dar fu uşor dată la o parte de bucătarul Inam Gul. Doar că ea văzuse deja singura parte din corpul tatălui ei lăsată descoperită: picioarele sale umflate, ele însele un râu vânăt ce se bifurca. Inam Gul a încercat să-i acopere urechile, dar ea a auzit ce se vorbea: rinichii lui fuseseră străbătuţi de impulsuri electrice, degetele mari de la mâini îi fuseseră smulse, braţele tăiate, şi fusese obligat să meargă pe ţepi şi sticlă spartă. Din cauza greutăţii sale, patul de ţepi şi sticlă îl tăiase până la os.

Dacă acum patru mii de ani împărăteasa nu ar fi descoperit mătasea, unde ar fi Dia acum?

Bătrânii au încercat să o înveţe că Soarta poate fi amânată – poate cu un an sau poate cu mai multe sute de ani – de sora ei neastâmpărată, Întâmplarea, dar nu şi schimbată. Modul în care se desfăşura destinul cuiva nu putea fi prevăzut. Poate că avea să fie un drum mai îndelungat, cu personaje neaşteptate, dar în cele din urmă el îşi urma cursul predestinat.

În cele din urmă. Momentul când avea să se manifeste era motivul de îngrijorare. Cine ar putea să îşi dea seama care sunt întâmplările predestinate şi care sunt cele care amână împlinirea destinului? Dacă toate devierile de la destin aveau să ducă la un final predestinat, atunci nu prea conta dacă se întâmpla mai devreme sau mai târziu, dacă o întâlnire avea loc azi sau mâine, dacă o scrisoare era trimisă prin curier sau dacă timbrele erau şterpelite. Se spunea că ţara era într-o stare de tranziţie. Curând praful avea să se aşeze şi, în mod miraculos, violenţa din Sindh, care îi răpise şi ei tatăl, laolaltă cu mulţi alţii, va dispărea. Dar nu se ştia când, cum sau cine va restabili cursul evenimentelor predeterminate. De fapt, mai spuneau oamenii, dacă ne gândim bine, praful nu s-a aşezat nicăieri – chiar şi Vestul industrializat avea probleme. De fapt praful nu se aşezase *niciodată*. Ce altceva demonstrase istoria? Fluviul s-a vărsat întotdeauna în mare. N-are importanţă care braţ s-a vărsat primul. Lăsaţi viitorul în mâinile lui Dumnezeu, spuneau bătrânii.

Numai mama ei credea altceva. Spunea că bătrânii vor să umple lumea de indiferenţă, să înfăşoare în jurul ei un bandaj care să reţină toate lucrurile care ar face ţara să progreseze. Totul era un truc, pentru ca lucrurile să decurgă în continuare în favoarea lor. De exemplu, căsătoria. Ei doreau să rămână o uniune care să le convină lor, nu cuplului. Mama Diei îi spusese acesteia că lucrul cel mai rău pe care ar putea să-l facă era să asculte sfatul lor. Probabil că era singura mamă din ţară care o sfătuise în mod repetat să se căsătorească din dragoste, nu din obligaţie.

***

Cu cartea în mână, Dia se dădu repede jos din copac.

Grădina exploda de ciripitul privighetorilor împănoşate şi a graurilor cârâitori. Prunii Java şi smochinii erau în floare. O luă pe aleea care ducea spre pergolele în spatele cărora familia lua ceaiul în fiecare seară, ferită de ploaie. Cu un frate în Londra, iar altul îndrăgostit şi preocupat de computere, doar ea şi mama ei rămăseseră să continue această tradiţie.

Gândul că va vizita mâine ferma de viermi de mătase o înveseli pe Dia. Viermii începuseră să îşi ţească coconii. Deşi le plăcea să fie lăsaţi în pace în timp ce îşi desfăşurau meşteşugul, în ultimii ani Dia deprinsese propria ei artă: nemişcarea. Era capabilă să stea nemişcată într-o cameră cu umiditatea de peste şaptezeci la sută, unde transpiraţia îi curgea şiroaie pe frunte, iar lentilele binoclului se înceţoşau repede. Mâine se va duce să-i privească.

Însă Dia îşi aminti de o promisiune făcută unei prietene. Deschizând uşa bucătăriei, se opri din mers şi înjură:

— Afurisita de Nini! De ce sunt eu atât de amabilă?

Bucătarul îşi ridică privirea. Nu acoperise *chapaatis*[2] pentru a le păstra calde. Dia se încruntă, înfăşură ea însăşi pâinea, iar bucătarul se prefăcu că nu observă.

— De ce sunt eu atât de amabilă? repetă ea, făcând aluzie la el.

Inam Gul dădu din cap aprobator şi adăugă:

— *Mashallah*[3], eşti foarte amabilă!

Bucătarul, care rămăsese fără dinţi, era un om bun, aşa că fu iertat imediat.

— Idioata de Nissrine vrea să mă duc mâine cu ea la *Quran Khwani*[4]. Ea se duce doar ca să-l vadă pe fiul celui mort. Se spune că arată bine şi că studiază în America. Îţi dai seama cât de neruşinată a devenit?

Bucătarul o linguşi:

— Eşti prea amabilă!

Un rest de iaurt îi păta bărbia

— Şterge-ţi bărbia, altfel Hassan se va supăra. Mai întâi că ai lăsat *chapaatis* să se răcească şi în al doilea rând că ai mâncat tot iaurtul.

Bucătarul şterse dovada cu limba.

— Am luat doar o linguriţă.

Degetele lui artritice arătară un punct în aer, indicând mărimea lingurii.

— Asta-i a doua minciună pe care o spui pe ziua de azi. Pentru că una a fost pentru mine, o să-ţi spun şi eu una.

Rânjind, bucătarul deschise frigiderul şi începu să mănânce cu linguriţa restul elixirului. Dia continuă:

— Stau exact o oră. Dacă Nini vrea să stea mai mult, să se descurce singură. Nu pot să cred! Dacă nu are respect pentru ea însăşi, cel puţin ar trebui să respecte mortul. Ce-o să facă fata asta, o să flirteze

cu el când tatăl lui nici nu s-a răcit bine în mormânt?

Când recipientul mic de iaurt fu golit, bucătarul îl îndesă în coşul de gunoi, ascunzându-l bine printre celelalte resturi.

— Mortul va privi, mormăi el.

— Dar poate că ai putea să scapi tu de ea când vine să mă ia. Ştii, îi spui că am diaree sau ceva asemănător. N-o să vrea să o fac de ruşine acolo fugind la toaletă din cinci în cinci minute.

Bucătarul se amuză de ideea ei.

— Sau poate c-ar trebui să o fac de ruşine?

Bătrânul se amuză şi mai tare. Încerca să-şi imagineze situaţia, timp în care degetele lui desenau figuri în aer. Diei îi veni o idee.

— Da, asta ar trebui să fac. Dar cum? Ce să fac? Ajută-mă să găsesc ceva ca să-i stric planul!

Bucătarul se linse pe buze şi se gândi serios un timp. Îşi scărpină smocurile albe de păr care i se iţeau în jurul ţestei şi ezită, mormăind din nou:

— Mortul va privi.

— Îţi promit că mâine capeţi mai mult iaurt, îl ispiti Dia.

El îi şopti ideea la ureche.

1. Mătase (în urdu, în orig.).
2. Pâine tradiţională pakistaneză cu textură elastică, nedospită, asemănătoare lipiei.
3. Slavă lui Allah (în urdu, în orig.).
4. Citirea Coranului pentru persoanele decedate.

Daanish

1
Spre Karachi

În momentul în care bucătarul complota împotriva lui, Daanish tocmai se trezea din somn la nouă mii de metri deasupra Atlanticului. Imediat ce îi sări somnul, fu din nou preocupat de acelaşi lucru ca şi Dia: de trecerea timpului. Nici unul din ei nu ştia că această problemă îi preocupa în acelaşi timp. El n-o cunoştea pe ea. De-abia putea afirma că se cunoaşte pe sine, în timp ce era suspendat deasupra unei pânze de nori rotofei, care scânteiau în culori purpurii şi aurii, cu soarele lângă el, coborând şi urcând. Dedesubt, ascuns privirilor, se agita oceanul, pe care îl mai traversase odată înainte, însă în direcţia opusă. Asta fusese acum trei ani.

Cu douăzeci şi una de ore în urmă se urcase în autobuzul Peter Pan din Amherst, pornind spre New York City. Liam îl condusese la plecare. Îi spusese:

— Atunci când plec acasă, e ceva destul de neplăcut şi pentru mine, deşi în cazul meu „acasă“ înseamnă aproape, nu trebuie să zbor decât peste un stat.

Liam dorea să-i alunge tristeţea, iar Daanish ar fi vrut să-şi fi luat la revedere într-un mod mai încurajator.

— Vorbeşti ca afurisitul de înger al morţii!

Replica acesta stârni un rânjet cabalin.

— Vreau să spun… faptul că te duci acasă înseamnă să recunoşti că te-ai schimbat. Ascultă-te numai cum vorbeşti! Înainte să vii aici nu obişnuiai să înjuri.

— Ba da. Numai că tu nu înţelegeai, zise Daanish, dându-i un ghiont afectuos şi luându-şi rămas-bun.

— Scrie-mi dacă poţi. Nu mă uita.

Liam făcu un pas înapoi în timp ce Daanish urcă în autobuz. Apoi, privindu-l în ochi, adăugă:

— Zău că îmi pare rău, omule!

Pe toată durata călătoriei cu autobuzul către Port Authority, sfatul lui Liam îi apărea constant în minte, împletindu-se cu ramurile de corn de pe marginea autostrăzii, cu perimetrul curţilor suburbane înţesate cu iepuraşi de plastic şi pitici, cu magazinele cu nume precum Al Bum’s şi Pet Smart, cu eficienţa de ceasornic cu care pasagerii urcau şi coborau. „Nu te înstrăina“, spuse hamalul ciufulit care se târâia după el în nebunia de pe Strada 42. „Nu te înstrăina“, se încruntă şoferul taxiului pe care

Daanish îl chemase la jumătatea drumului către gara Grand Central. „Nu te înstrăina“, repetau capacele de canal ce se clătinau sub greutatea celor mai rapide maşini pe care Daanish le văzuse vreodată: Mustang, Viper, BMW, Lexus. Şi când ajunse în sfârşit la terminalul său de pe aeroportul Kennedy, şiruri de călători nervoşi se întorceau către el şi gesticulau: „Nu te înstrăina. Zborul a fost amânat cu douăsprezece ore!“

Khurram, pasagerul ce ocupa scaunul de lângă el, se întoarse de la toaletă. Mirosea puternic a colonie, cu care îşi dăduse în timpul zborului, dar şi a alte bunătăţi cu care se tratase.

— Din fericire, nu este prea rău, exclamă el surâzător.

Se referea la discuţia pe care o purtaseră mai înainte, despre faptul că, după şapte ore de zbor, toaletele sunt acceptabile. În mod normal în prima oră toaletele deveneau canalizări deschise în cer, începeau să vomite bucăţi maronii, galbene şi roşii, iar jetul de apă ajuta numai la mărunţirea bucăţilor. Grămezi de hârtie igienică se revărsau din coşul de gunoi şi se răsuceau în cabinele înguste, ca şi cum pasagerul care se aşezase pe scaunul toaletei descoperise recent graffiti-ul. Scutece folosite înfundau canalizarea. Totuşi cei care suportau cu bravură această tortură erau aprovizionaţi întotdeauna cu o cantitate zdravănă de colonie.

— Cred că-i Givenchy, continuă bucuros Khurram, bătându-se cu palmele peste obrajii rotunzi, pentru a-şi impregna mirosul în piele.

Trebuie să fi turnat o întreagă sticlă pe el, gândi Daanish, simţind cum i se contractă pieptul.

— Vrei să spui… crezi că *a fost* Givenchy.

Scaunul de lângă culoar era ocupat de mama scundă şi nesociabilă a lui Khurram, cu picioarele bine strânse sub *kurta*[1]. Fiul, de două ori cât mama, se aplecă peste Daanish şi arătă către roşul purpuriu ce cuprinsese cerul.

— Ce frumos! Tu ai cea mai bună privelişte, spuse el, dând din cap.

Oare fusese o aluzie? Să se ofere să facă schimb de locuri? Şi să fie înghesuit între un burduf umflat şi doi ochi pătrunzători de femeie? Nici o şansă. Se uită pe fereastră şi spuse:

— Undeva, departe, soarele de-abia se trezeşte.

Khurram se aplecă din nou şi ridică o mână, ca şi cum ar fi vrut să exclame: „A! Imaginează-ţi!“

Daanish se gândi că unii oameni mergeau toată ziua cu metroul pur şi simplu pentru că nu aveau unde să coboare. Începu să-i placă faptul că era o călătorie lungă. Îi era teamă să aterizeze.

Oare tatăl lui se simţise vreodată astfel în numeroasele lui călătorii în jurul lumii? Oare fusese îngrozit de întoarcerea la soţia şi la fiul lui? Oare călătoriile îţi stârneau aceste sentimente? Daanish nu ştia. Plecase pentru prima oară din ţară cu numai trei ani în urmă şi apoi fusese blocat într-un loc: cursuri, învăţat, lucrări, iubite. Acum era propulsat din nou. În unsprezece ore va avea din nou tot ce lăsase în urmă. Nu, nu tot. Nu şi pe tatăl lui.

În Karachi, în acest moment, toţi participau la *Qul*[2]. Poate că spiritul tatălui său se ridicase printre norii de purpură şi chiar intrase în acest avion. Avionul mic de un centimetru se vedea plutind pe ecranul monitorului satelitului, ca un punct deasupra Atlanticului. În el se afla şi Daanish. Putea să-şi facă lui însuşi cu mâna. Şi chiar o făcu.

Khurram ridică privirea şi rânji cu voioşie. Atenţia îi era absorbită de câteva gadgeturi pretenţioase, cumpărate de pe tărâmul lăsat în urmă: un CD-player portabil, o mini-consolă Nintendo, un telefon mobil şi un calculator vorbitor. Îi arătase entuziast lui Daanish minunile fiecărei invenţii. Cel mai mult îl distra calculatorul vorbitor, aşa că Daanish tasta numere, iar o voce anunţa pe un ton uniform, pentru cei prea idioţi ca să priceapă: o mi-e no-uă su-te no-uă-zeci-şi-doi mi-nus o mi-e no-uă su-te opt-zeci-şi-no-uă e-gal trei.

— Ei bine, zâmbi Daanish, mă bucur că altcineva poate să verifice câţi ani am fost plecat.

I se oferi CD-playerul portabil şi mapa cu discuri. Majoritatea CD-urilor erau cu muzică *country*, câteva cu *pop* şi unul cu *rap*. Daanish şi-l imagină pe Khurram mai întâi în costum de cowboy, apoi făcând piruete cu Madonna şi în cele din urmă scandând sacadat înjurături. Râse. *Nu te înstrăina.* Ei bine, Khurram în costum nu era mai străin ca acei tineri americani denumiţi *yuppies*[3] ce scandau Hare Krishna sau care scuturau *sitarul*[4], folosindu-l ca instrument de percuţie. Nu era mai străin ca Becky, care îl invitase la o petrecere pentru că îi dădea ei un aer etnic. „Prietenii mei cred că ar cam fi timpul să avem şi în grupul nostru o figură exotică“, i-a explicat ea degajată. Nu mai străin ca Heather şi prietenele ei, care dansau în jurul lanurilor de porumb pentru a-l îmbuna pe zeul pământului, „aşa cum făceau amerindienii“. Era atee, pentru ea religia lui era echivalentă cu fanatismul, nu putea explica originile statului ei de baştină, Massachusetts, însă îi înţelegea cu adevărat pe indienii aceia.

— Alegerea ta? întrebă el, arătând către discul cu Ice-T.

— A, nu, a nepoatei mele. A zis că e foarte bun şi că o să-mi placă.

Apoi, gândindu-se mai bine, adăugă:

— Mama şi cu mine i-am făcut o vizită lui *bhai jaan*[5] din Amrika. Are o afacere. Una de succes.

— Ce afacere? întrebă Daanish.

Însă Khurram, pierdut în gânduri, nu îi răspunse.

Monitorul satelitului îl arăta pe Daanish ca un bob într-o păstaie, alunecând deasupra golfului Biscaya. Privi pe fereastră, dar era prea întuneric, aşa că sinele lui matur trebui să se încreadă în sinele miniatural de pe ecran.

Tatăl lui zburase chiar peste aceste ţărmuri acum nouă ani, pentru a participa la o conferinţă la Nantes, în Franţa. Îşi petrecuse ultima oră acolo făcând ceea ce făcea întotdeauna în timpul unei vizite pe orice coastă: cerceta plaja pentru a completa colecţia de scoici a lui Daanish. Nu găsise nimic deosebit: câteva scoici colorate, conice, câteva turtite şi nişte melci de mare. Adevăratele comori au apărut mai târziu, din călătoriile lui în Pacificul mai cald. Unele din cele mai frumoase piese de colecţie erau la gâtul lui Daanish. Le răsuci pe degete într-un gest reflex, obicei pe care Nancy îl asemănase cu cel al unei femei care se juca cu părul. Scoicile cele mai mari le lăsase în Karachi. În vreo zece ore va putea să le revadă. Gândul acesta îl umplea de o bucurie mai mare decât perspectiva reîntâlnirii cu oricine altcineva de acasă, chiar şi cu Anu. Apoi ideea îl înfricoşă. Îşi va putea mângâia scoicile într-o casă în care tată lui nu mai era şi în care îşi va îmbrăţişa mama pentru prima dată de când rămăsese văduvă. Se temea că se va ţine ca scaiul de el.

Îşi plimbă mâna pe colier. Mama lui Khurram, cu chipul cutat ca o pungă de hârtie uzată, se aplecă

peste Khurram şi-i spuse că scoicile cântă foarte frumos. Daanish desfăcu colierul şi i-l întinse să-l studieze. Buzele subţiri şi cutate ale femeii se ţuguiară şi se strâmbară în timp ce prefira scoicile printre degete ca pe nişte mătănii.

Când se opri la una în formă de colţ, Daanish îi spuse o povestire despre un scufundător care fusese paralizat de înţepătura unui melc numit „Gloria mărilor“, exact de forma celui portocaliu pe care îl ţinea ea în mână. Acesta plutea în mare, într-un întuneric total, la o adâncime de douăzeci de metri, şi ştia că nu va mai putea să revină niciodată la suprafaţă şi să scape viu. Când trupul lui a fost găsit, rezervorul de oxigen îi era complet gol. Daanish încercă să-şi imagineze groaza celui ce plutea într-o mare rece şi întunecată, fără a avea aer. Ca şi cum aş fi martorul propriei mele pieiri, se gândi el. Ca şi cum muribunzii ar putea de fapt să-şi vadă soarta: cuprinsă într-o scoică de cinci centimetri pe care o ţii în mână. Se înfioră şi se întrebă ce văzuse tatăl lui în ultima oră de viaţă.

Femeia dădea din cap cu înţelepciune. Degetele ei cuprindeau fiecare piesă, iar cutele mâinii ei încercau să pipăie fiecare cută a scoicilor. Daanish începu să îi dea explicaţii:

— Aceea care pare crăpată a fost găsită de tatăl meu în Japonia. Este cochilia unui melc crestat. Aceia doi sunt melci-spirală. Erau atât de rari, încât chinezii obişnuiau să facă falsuri după ei, din pastă de orez, şi să le vândă pe bani mulţi. Dar acum falsurile sunt rare.

Daanish primise atât unul autentic, cât şi unul fals. Îi ceru femeii să ghicească care e cel adevărat şi care e fals.

Ea zâmbi, dar nu intră în joc. Numele şi poveştile lui Daanish nu aveau importanţă pentru ea. Era suficient că scoicile erau netede la pipăit şi că scoteau sunete muzicale frumoase. După ce o frecă pe fiecare din ele, îi înapoie colierul şi întrebă brusc:

— Cu ce te ocupi în Amrika?

— Studiez.

— O să fii doctor sau inginer?

— Hmmm, nu ştiu.

Ochii ei vicleni aruncară două săgeţi spre el. Apoi femeia se întoarse la locul ei liniştit. Din când în când se uita în jur şi îi studia cu îndrăzneală pe ceilalţi călători din avion, ca şi cum ar fi fost liderul unei inchiziţii secrete.

Nu ar fi slujit la nimic să îi spună că dorea să fie jurnalist. Ar fi pus la îndoială profitabilitatea acestei decizii. Chiar şi el se îndoia de ea. Ca şi Pakistanul, Statele Unite nu erau ţara unde să poţi studia jurnalismul liber şi onest. În prima risca să i se frângă oasele. În a doua, spiritul.

Dar jurnalismul îl intriga dintr-un motiv opus celui pentru care colecţiona scoici – cealaltă pasiune a lui. Prima îl făcea să rămână la curent cu ceea ce se petrecea în jurul lui, în timp ce a doua îi impunea exact opusul. Una era frumoasă la exterior, iar cealaltă insista ca el să pătrundă într-un interior otrăvitor, ca un scufundător. Încercase să îi explice asta unui tată care devenea din ce în ce mai nemulţumit de alegerea lui. La una din ultimele lor discuţii Daanish îi spusese că avea această profesie în sânge.

Blândul şi introvertitul său bunic fusese co-fondatorul unuia din primele ziare musulmane din India.

Ziarul jucase un rol important în susţinerea cauzei Mişcării Pakistaneze şi fusese apreciat de însuşi Quaid-i-Azam. Daanish fusese învăţat de mic că în India britanică, când era vorba despre cuvântul scris, musulmanii erau cu mult în urma hinduşilor şi a altor comunităţi. Înainte de anii 1930 ei nu aveau nici măcar un cotidian. Bunicul lui ajutase la înfiinţarea celui dintâi. Ca motto, acesta avea un citat din spusele unui membru al Ligii Musulmane Pan-indiene: *A da lupte politice fără un ziar este ca şi cum ai merge la război fără arme.* Ziarul şi-a ascuţit armele. Britanicii au răspuns prin interzicerea lui, închizându-l pe bunicul lui Daanish şi lăsând restul la latitudinea musulmanilor: celălalt co-fondator a fost împuşcat de un tovarăş musulman chiar în biroul lui.

După naşterea Pakistanului, bunicul lui a fost eliberat, iar familia acestuia s-a mutat în noul teritoriu. Dar peste zece ani, pentru că a criticat prima lovitură de stat militară din ţară, a fost din nou încarcerat.

Zeci de ani mai târziu, în ultima lui scrisoare, tatăl lui Daanish îi scria: „Vrei să nesocoteşti şansa de a fi educat în Occident şi să te întorci la sărăcia rădăcinilor mele? Te vei lupta cu americanii, dar vei descoperi că de fapt trebuie să te lupţi cu propriii tăi semeni. Nu pentru asta a stat bunicul tău în închisoare. Odată m-a avertizat: «Numai cei orbi repetă istoria». Gândeşte-te bine!“

Daanish nu-i răspunsese. Nu-i explicase că, atunci când venea vorba de presa musulmană, nu numai subcontinentul era sărăcit. Nu trebuia decât să răscolească prin reportajele despre Războiul din Golf ca să-şi dea seama că a fost câştigat cu arme care au explodat nu numai pe sol, ci şi pe hârtie. Totuşi puţini au ripostat.

Lângă el Khurram sforăia. Consola Nintendo arăta un scor de 312 puncte. CD-playerul era oprit. Daanish se gândea să-l ia şi, poate, să asculte Ice-T. *Freedom of Speech… Just Watch What You Say*[6]. Când a auzit pentru prima oară aceste cuvinte, a ştiut că ele trebuie să ajungă la profesorul Wayne. Aşa că le-a inclus într-una din lucrările lui semestriale. Wayne a tăiat citatul cu două linii roşii, groase, şi a adăugat: *Fără referinţe la cultura pop.* Daanish a argumentat că relatările din război făceau parte din cultura pop la fel de mult ca un cântec *rap*. Mai târziu, într-un elan nebunesc, i-a scris despre aceasta tatălui său. Doctorul l-a sfătuit să se transfere la Medicină, altfel riscă o viaţă plină de regrete.

***

Intrau pe teritoriul Germaniei, călătorind printr-un tunel de un întuneric schimbător, când negru, când uşor sepia. Peste douăzeci de minute aveau să ajungă în Frankfurt. Doamnele şi domnii din păstaia de fasole erau rugaţi amabil să-şi lege centurile de siguranţă şi să-şi stingă ţigările.

— Aterizăm! spuse tovarăşul de călătorie al lui Daanish, cu chipul luminat.

— Ai dormit bine? îl întrebă Daanish.

— O, da! Întotdeauna dorm bine.

Păstaia se înclină şi începu să coboare. Stomacul lui Daanish se strânse. Luminile oraşului Frankfurt dansau dincolo de fereastra avionului. Roţi minuscule atinseră pista de aterizare. Motoare liliputane încetiniră. Apoi se auzi un alt anunţ: doar doamnele şi domnii care aveau paşapoarte americane,

canadiene sau europene puteau să debarce pe durata escalei. Ceilalţi, mai neascultători, ar putea încerca să fugă, aşa că trebuiau să rămână la bordul aeronavei.

Pentru prima oară în timpul zborului, Khurram se arătă descurajat. El nu era neascultător – de ce să nu-l creadă? Nu, îi explică Daanish. Mama lui Khurram nu luă parte la discuţie. Ea nu avea nevoie de nici o explicaţie.

Apoi păstaia făcu ceva amuzant. Se întoarse cu faţa către direcţia din care tocmai venise. Îşi înalţă botul, luă altitudine şi se îndreptă înapoi către Atlantic cu o asemenea viteză, că părul pasagerilor neascultători se ridică. Din sepia, cerul deveni auriu. Soarele apăru din nou lângă ei, coborând şi urcând. La sosire pasagerii îşi aranjară părul, îşi luară genţile şi se împleticiră spre ieşire, în direcţia unui campus universitar însorit. Daanish îşi consultă ceasul: 4.35. Întârziase la serviciu.

2
Volum mare
Octombrie 1989

— Ai întârziat! lătră Kurt, managerul restaurantului Fully Food.

Avea o minte de fotbalist într-un corp de fost boxer şi semăna cu Lee J. Cobb în *Twelve Angry Men*. Pentru el angajaţii erau nişte proşti cu diplomă[7].

— Salut, Kurt, mormăi Daanish. Am fost reţinut.

Trecu rapid pe lângă Kurt înainte ca acesta să înceapă cu ale lui:

— Reţinut? Asta-i o slujbă cu volum mare de muncă!

Daanish îşi puse haina în cuier şi îşi legă şorţul lung până la genunchi, îşi potrivi boneta şi intră în sala de vase. În bucătărie plutea o duhoare de transpiraţie amestecată cu detergent de vase, ingrediente râncede, sos de usturoi aruncat peste sos *vinaigrette* şi brânză aruncată peste suc de portocale. Wang din China şi Nancy din Puerto Rico îl salutară când îşi luă locul la chiuvetă. Nimeni altcineva nu se deranjă să o facă.

Începu să cureţe cu furtunul o oală de aluminiu care aproape că îi ajungea până la coapse. Bucăţi de ravioli îi săriră în ochi şi pe buze. În seara aceasta în meniu fuseseră spaghete şi chiftele, plăcintă cu carne, piure şi sos de friptură, pizza la tigaie şi sortimentul obişnuit de salate. Daanish învăţa meniul în fiecare zi, nu pentru a-şi pregăti paleta de culori, ci pentru a-şi pregăti muşchii şi nervii olfactivi. Vasele uscate şi sosul erau cel mai greu de curăţat. Crusta acelei pizza la tigaie avea să fie o pacoste. Chicoti, gândindu-se cât de repede prinsese aceste cuvinte, deşi trecuseră numai două luni de când venise aici. Închise robinetul furtunului cu apă şi începu să răzuiască cu un cuţit reziduurile grase de Reddi-Mash din interiorul cratiţei. Mirosul îi făcea stomacul să plângă. Iar n-o să poată lua cina.

În mintea lui se derulară evenimentele de peste zi: se trezise la ora şapte, după o noapte în care dormise prost (colegul lui de cameră venise acasă beat la trei dimineaţa şi, aşa cum îi era obiceiul,

începuse să vomite imediat ce intrase pe uşă), luase micul dejun singur (ceai şi brioşă englezească), ca de obicei, se dusese la cursul lui Wayne de la ora nouă, avusese biologie la unsprezece şi laborator la două. După slujbă se dusese să înoate şi apoi direct la Becky. Cei de-acasă îl sunau foarte des şi îl întrebau mereu „Deci cum este?“ La ce s-au aşteptat? La ce s-a aşteptat el?

Nancy trecu pe lângă el cu un teanc de farfurii. Fu gata să alunece pe podeaua plină de apă, dar se redresă la timp. „*Pendejo*[8]“, şuieră ea. Apoi îi zise lui Daanish:

— Mai bine ţi-ai pune mănuşile alea de plastic, drăguţule, dacă vrei să te placă femeia ta.

El rânji răutăcios:

— O să mă placă.

Începu să îşi examineze mâinile neprotejate. Aburul şi detergentul de vase îi fleşcăiseră şi îi încreţiseră pielea. Nancy îi puse mănuşile alături, iar el îşi vârî mâinile în ele.

Când studenţii terminară de servit cina, stivuiră tăvile pe o bandă rulantă care mergea înăuntru, la Wang şi Youssef. Wang, un ins pătrăţos şi lipicios, golea conţinutul fiecărei farfurii într-un coş mare de gunoi, îndesând în el resturi colorate şi consistente. Youssef, un senegalez arătos, curăţa tacâmurile şi paharele. Nancy îi aducea teancuri-teancuri de farfurii Amritei din Nepal, care le spăla şi le limpezea. Ron, un afro-american, le punea pe cărucioare. Vlad, un român, îl ajuta.

Daanish nu îi spusese lui Anu că bursa lui presupunea să stea douăzeci şi cinci de ore pe săptămână în subordinea lui Kurt. Mai bine să creadă că nu i se cerea să facă nimic altceva decât să se aplece asupra cărţilor, să devină om cu şcoală. De ce să-i mărturisească faptul că se apleca deasupra chiuvetelor, răzuind litere – din supa alfabet? În Karachi intra în bucătărie numai pentru a fi hrănit. Becky îl tachina, spunându-i că mămica lui îl răsfăţa. Ei îi dădea mâna să vorbească. Ea se afla dincolo, în sala de mese, făcându-şi griji numai cu privire la siluetă, în timp ce tăticul îi plătea taxele.

Odată, la telefon, Daanish îi spusese tatălui său despre slujbă. Doctorul nu avu multe de spus. Sfaturile pe care le avusese pentru Daanish i le dăduse deja, o singură dată, la plecare, în drumul spre aeroportul din Karachi. Vocea lui blândă, de fumător, îi ceru fiului său să nu le uite. Apoi adăugase: „Ţine capul sus! Cum îţi aşterni, aşa vei dormi. Într-o zi vei privi înapoi şi vei râde de spaghetele pe care le-ai avut în păr“.

Daanish se lupta cu tigaia de pizza. Stătea cu spatele la ceilalţi, dar îl auzi pe Ron înjurând. Întorcându-se, îl văzu pe Youssef luptându-se cu mai multe pahare scufundate în sos de brânză albastră, dublate generos cu sos de căpşune şi împănate cu cereale. Într-unul din pahare era pus un şerveţel în formă de biscuit, cu un mesaj care venea de dincolo, din sala de mese: „Mănâncă-mă!“

— Ticăloşi nenorociţi! exclamă Ron, legând sacul de resturi şi aruncându-l peste umăr.

Kurt o tachina pe Amrita – victima lui favorită. Era lentă la spălatul vaselor, mai ales atunci când se străduia să nu fie aşa, dar nu-i scăpa nici o firimitură. Kurt stătea cu mâinile lui noduroase în şolduri şi tuna:

— Cum crezi că am ajuns *eu* atât de departe? *Muncind*. Crezi că toţi au şansa de a munci, Anna? Ştii câţi oameni ne bat la uşi, implorând să facă asta? Asta-i o slujbă cu volum mare de muncă. Eşti norocoasă că o ai.

Amrita îşi muşcă buza şi scăpă o farfurie.

— Incredibil! exclamă el, ridicând mâinile spre cer.

Amrita strânse cioburile, dar în loc să le pună în coşul de gunoi rezervat pentru vesela spartă, le aruncă repede în coşul cu materiale reciclabile.

— Incredibil! repetă Kurt. Să ne mai mirăm că o numesc ţară în curs de dezvoltare?

O urmă pe fată în timp ce ea duse cioburile de la coşul greşit la cel corect şi insistă că primul nu a fost curăţat cum trebuie. Apoi se ţinu după ea şi în spălătoria de vase.

— O slujbă cu volum mare de muncă, Anita, continuă el. Cum crezi că am construit ţara asta?

Ron se opri cu un cărucior plin cu Mayo-Whip şi îi aruncă o privire furioasă. Nancy îl privi pe Daanish cu nişte ochi care parcă spuneau „Ucide-l pe Kurt şi te voi iubi veşnic“. Toţi ceilalţi nu făceau altceva decât să-şi continue treaba ritmic. *Ca nişte maşini*, se gândi Daanish, dorind foarte mult să o atingă pe Nancy.

Kurt continuă:

— N-am făcut-o stând degeaba, asta-i clar. Dacă speri că treaba va dispărea de la sine, aşa cum se întâmplă acolo de unde vii, să ştii că de fapt o să se strângă *grămadă*!

Când Kurt plecă în sfârşit din încăpere, Nancy îi spuse Amritei:

— Stai liniştită, fată, că tipul nu-i în stare să-şi găsească scula nici cu lanterna.

Şi Daanish ar fi vrut să o consoleze, dar nu ştia cum. În schimb, când Vlad trecu tăcut cu căruciorul pe lângă ei, îşi aminti brusc de căruţele trase de boi de pe străzile oraşului Karachi. Vocea plină de suflet a lui Mukesh îi răsuna în urechi: *Tanga walla khair mang da*[9]. Amintirea căruţaşului îi aduse un pic de mulţumire.

La 9.45 îşi scoase uniforma de lucru de la Fully Food, îşi luă haina şi ieşi în aerul rece de la jumătatea lunii octombrie. Ar fi trebuit să se ducă acasă, să facă un duş şi să studieze pentru o lucrare, însă el urcă dealul până la casa lui Becky Floe.

***

Se cunoscuseră acum o lună la sala de sport. El tocmai ieşea din piscină pe gresia plină de apă, când îi observă costumul de culoarea lămâii verzi şi degetele ca nişte mormoloci ale picioarelor la câţiva centimetri de pieptul lui. Avea unghiile lăcuite cu ojă roz, ca să se asorteze cu pielea ei pistruiată. Era lată în şolduri, avea sânii mari şi aproximativ un metru şaptezeci în înălţime. Exclamase: „Eşti atât de graţios, Day-nish!“ Ochii lui verzi, de culoarea clorului, clipiră. Nu o observase până atunci, dar ea îi ştia chiar şi numele. O iertă pentru că nu-l pronunţa corect. Pentru prima oară în viaţă, fusese urmărit de o fată.

În timp ce o conducea spre casă, ea îl luă de mână. Vremea devenise deodată caldă – vară indiană, aşa o numea ea. Fata îşi trăsese un tricou acvamarin peste capul ei cu părul de culoarea cartofului. Pe tricou scria *Alegere*. El se întrebă dacă era numele vreunei formaţii.

Ea voia să ştie totul despre locul de unde venea el. Era la fel ca în India? Daanish nu era sigur de ce avea ea nevoie de referinţa asta, pentru că oricum nu fusese nici acolo. Plecase o singură dată din ţară, anul trecut, şi stătuse o lună în Mexic. Când el îi descrise mâncarea lui tradiţională, ea spuse că pare a fi „exact ca în Mexic“. La fel şi clima, traficul şi cerşetorii. Oamenii, pasiunea, politica. Muzica, corupţia şi drogurile. Îi zise şi că luna petrecută în Mexic fusese fantastică. O făcuse să înţeleagă tot ce era autentic.

— Deci tu ai crescut într-un palat sau ceva de genul ăsta?

— A, nu, a râs el. Tatăl meu e doctor.

Ea îl privi întrebătoare, ca şi cum îi venea greu să creadă că lumea a treia avea medici. Privirea îi deveni apoi rapid neîncrezătoare când conversaţia lor ajunse la slujba lui de la Fully Food.

— Eşti fiu de doctor, dar ai nevoie de ajutor financiar?

În lumina soarelui, picioarele ei neepilate îşi schimbară culoarea din blond în rozaliu.

— Ei bine, da.

Dându-şi seama că nu va reuşi să o convingă până ce nu-i va spune nişte cifre, începu să-i explice:

— În Pakistan un doctor câştigă circa zece dolari pe oră. Deşi este extrem de mult în comparaţie cu salariul mediu din ţară, nu este de ajuns ca să trimiţi un copil în America, nu-i aşa?

În anii care au urmat avea să repete aceste cifre de nenumărate ori. Avea să spună, cu mai multă exasperare ca prima dată: „Nu toţi cei de culoare maro sau neagră sunt ori săraci lipiţi, ori putrezi de bogaţi. Există şi oameni de condiţie medie“.

Becky continuă să pară neîncrezătoare. Îl sărută uşor pe obraz şi îl trimise acasă.

Daanish nu se aşteptase să fie plăcut de o femeie americană. Când ajunse în camera lui, se întrebă dacă într-adevăr îl plăcea, dacă era posibil să-l placă cu adevărat, dacă va fi din nou abordat de ea sau dacă ar trebui să dea totul uitării.

După două zile îl invită în camera ei. Era plină de cărţi precum *Femeia războinic, Sexualitatea şi literatura americană* şi *Actul sexual*.

În timp ce fata vorbea, el se tot întreba dacă era o întâlnire amoroasă. Dacă da, ce ar trebui să facă? Toate întâlnirile lui anterioare cu femeile au constat în îmbrăţişări grăbite în Karachi, în maşini aglomerate şi sub ochiul agil al reprezentantului poliţiei, care avea un simţ special pentru cuplurile necăsătorite. Aşadar, interacţiunile sale cu femeile fuseseră febrile şi stângace. Niciodată nu vorbise cu vreuna din fetele pe care le sărutase, iar pe cele pe care le atinsese de-abia le văzuse.

Becky îşi întrerupse brusc pălăvrăgeala şi spuse:

— Ştii, tu visezi prea mult. Trebuie să fii stăpân pe viaţa ta, să o iei de guler şi să-i arăţi cine e şeful. În Mexic n-au învăţat încă să facă asta.

El nu se îndoia că ea îşi luase viaţa de guler. Şi recunoscu că visarea cu ochii deschişi fusese ocupaţia lui preferată acasă. Îi replică:

— Visarea poate să-ţi aducă alinare. Viaţa îşi urmează cursul şi devii un spectator. Uneori chiar nu ai altă alegere.

— *Întotdeauna* ai câte o alegere, zise ea şi începu să meargă prin cameră cu paşi apăsaţi,

manifestându-se într-un mod pe care el nu îl înţelegea.

Astăzi purta un tricou roz pe care scria *Acţionează!* Părul ei era din nou ud. Înotase. Apa se scursese pe tricou, astfel că partea de sus a literelor era mai întunecată, ca şi cum ele deja acţionau. Începu să-şi usuce părul şi spuse:

— Ai o alegere în faţă la fiecare pas pe care-l faci şi, dacă te îndoieşti vreodată, trebuie să alegi să faci ceva în privinţa asta.

Uscătorul zumzăia în ritmul mişcărilor pe care le făcea fata. Daanish fu nevoit să strige pentru a-i acoperi zgomotul.

— Uneori te confrunţi cu obstacole mai mari decât tine. Când nu ai electricitate şi nu poţi porni pompa de apă, iar afară sunt patruzeci şi trei de grade, ce altă alegere poţi face decât să stai, să aştepţi şi să laşi transpiraţia să curgă pe tine?

Bzzz, continua uscătorul, uuum, brrrr, şşşşş! Se pare că ea nu-l auzise. Într-o secundă termină cu uscatul părului şi începu să se admire în oglindă.

La următoarele lor întâlniri Daanish n-o văzu niciodată pe Becky stând degeaba. Chiar şi când făcea pipi, îşi băga în cap numeroase informaţii din revistele *glossy* despre păr şi machiaj, reviste strânse în grămezi întregi sub chiuveta de la toaletă. El era de părere că acea colecţie este destul de ciudată pentru o fată care era în ultimul an la Studii Feministe, remarcând totodată că ea nu avea de fapt nici o carte despre feminism. Dar găsi că este mai înţelept să păstreze aceste observaţii pentru sine. În general, o lăsa să vorbească, aşteptând nerăbdător acel moment în care săruturile aveau să ducă la ceva mai mult. El avea nouăsprezece ani. Însă – mai ales în zilele acelea – virginitatea sa îl făcea să simtă că avea nouăzeci.

Poate că avea să se întâmple azi.

Bătu la uşa ei. Auzi mobila scârţâind. Deodată Becky strigă:

— Cine e?

Daanish încercă din greu să transmită dorinţă într-un singur cuvânt scurt:

— Eu!

Nu auzi nimic timp de câteva secunde. Apoi, în cele din urmă, i se răspunse:

— Poţi veni altădată?

3

Alegerea

Ianuarie 1990

Altădată a însemnat peste mai mult de două luni, la petrecerea de Anul Nou unde ea dorise să se afişeze cu cineva de altă etnie. Dar când cursurile au început iar, Becky nu i-a mai deschis uşa. Trecuseră deja două săptămâni din semestrul de iarnă şi a treia era la început.

Era 4.30 dimineaţa şi zorile tocmai se iveau când el urca din nou dealul obositor, de data aceasta spre dormitorul lui Penny. Temperatura scăzuse brusc sub zero. Daanish nu cunoscuse niciodată un frig ca acela. Ghetele de iarnă îl costaseră aproape toate economiile lui din primul semestru şi era îngrijorat. Oare lipiciul nu se va usca? Cusătura nu se va rupe? Oare pielea nu era prea subţire? Se ştia că în Karachi ghetele rezistau foarte puţin, însă aici se pare că ţineau destul de mult. Asta îl înveseli, deşi nu se putea opri din tremurat, în ciuda vestei groase şi a pantalonilor colanţi, a helancei negre, care aparţinuse doctorului în anii petrecuţi la Londra, a celor două pulovere de lână şi a hainei căptuşite cu puf. Cumpărase haina de-abia ieri, cu cecul primit de la părinţi de ziua lui. O trase în sus, până la bărbie, şi le simţi prezenţa.

Călca acolo unde zăpada era bătătorită, nu neapărat pentru a proteja pielea ghetelor de demonii fleşcăielii, ci şi ca să audă scârţâitul zăpezii sub ghetele lui. Erau ghete bune, rezistente. În jurul lui ţurţurii atârnau de crengi, împrumutând culoarea galben-roşcată a soarelui la apus. Două cristale se ridicară brusc şi se măriră. Unul avea un moţ nostim. Zburară într-un sânger înalt, care se apleca peste sala de gimnastică unde o întâlnise pe Becky, şi începură să fluiere.

Strigătul lor ascuţit îl făcu să realizeze că privise o pereche de păsări cardinal şi nu o rafală de grindină posedată. Păsările îl observaseră. Stăteau cu pieptul împins înainte, creasta masculului era ridicată, iar femeia începuse din nou să cânte. Daanish se opri. Tatălui lui i-ar fi plăcut să vadă toate acestea – gerul şi cântecul păsării în toată acea pustietate. Probabil că doctorul era acum în biroul lui şi fuma ţigările lui preferate – Dunhill. Daanish se zgribuli şi mai mult în puloverele de lână ale doctorului. Sub toate straturile acelea de haine, un şirag de scoici îi apăsa pielea.

Iarăşi sărise peste prânz – îi era greu să mănânce la Fully Food chiar şi în zilele libere. Stomacul îi chiorăia. Dacă ar fi avut măcar cinci dolari în plus, s-ar fi dus direct în oraş şi ar fi comandat una din acele mâncăruri gătite la cuptor pe care le savura colegul lui de cameră.

Trecând pe lângă casa în care locuia Becky, se uită întâmplător în direcţia ei, sperând că ea o să-l vadă cum trece, în drum spre o altă clădire. Aşa o întâlnise pe Penny, în multele urcuşuri către casa lui Becky pe care le făcuse toamna trecută. Penny era, aşa cum se descria ea însăşi, poetesă, dansatoare şi educatoare. Nu era la fel de cochetă ca Becky, dar, în felul ei, era la fel de vioaie. Şi ei îi plăcea autenticitatea, însă aceasta ocupa locul al doilea, după circularitate. De fapt, explica ea, autenticul era vlăstarul circularului. Sau era invers? Nu avea prea multă importanţă, pentru că, oricum, totul ajungea mereu la Începuturi. Îi plăcu atât de mult propria explicaţie, încât ea deveni un poem. De fapt întotdeauna *fusese* un poem, ea era doar mediul prin care poemul se transmitea. Ca şi Becky, şi ea credea în acţiune, dar, avertiza ea, trebuia întotdeauna să-ţi asculţi mai întâi trupul.

Un sfat minunat, şi-a zis Daanish acum câteva săptămâni, când ea l-a dus într-o pădure de mesteceni şi arţari, s-a dezbrăcat cu totul de la brâu în jos şi a sărit pe o grămadă de frunze aurii. În sfârşit! S-a dezbrăcat şi el şi aproape că a ţipat când a luat contact cu răceala frunzelor. A sărit după ea şi s-au rostogolit pe salteaua groasă de frunze căzute. Daanish tremura şi era extaziat. Dar de ce era aşa de greu să o găsească?

— Eşti virgin! chicoti ea când el plonjă în abdomenul ei pentru a cincea oară.

El îi înălţă coapsele amazoniene, o înghionti în dos, între buci, după care (aşa cum Penny ştia că întotdeauna există o întoarcere la Începuturi) se întoarse din nou la pântece. Iritată, dar şi amuzată, Penny spuse în cele din urmă:

— Trebuie să ne oprim. Începe să mă doară.

El se simţi umilit. Ea se ridică şi începu să-i frece penisul cu mâinile până ce i se întări din nou, după care îl încurajă să-şi asculte trupul.

— Ce spune? şopti ea.

Ochii lui aproape că-i ieşeau din orbite. *Ce crezi că spune?* voia el să strige, iar obrajii i se colorară crunt, la fel ca frunzele de sub ei. Penisul lui era mai tare decât copacii care rânjeau în jurul lui. Începu să dispere: mai avea puţin şi ejacula în mâna ei.

— Lasă-te purtat, îl încurajă ea. Nu te abţine!

Fata se pregătea să se întindă din nou laolaltă cu el, dar era prea târziu. Sămânţa lui stropi genunchii fetei. Pădurea se cutremură de râs şi îşi scuturâ şi mai multe frunze.

Amintindu-şi acea zi, culoarea îi reveni iar în obraji în timp ce se ostenea să urce dealul. În mintea lui zgomotul scos de trupurile lor pe salteaua de frunze se auzea aproape tulburător de viu. Nu era un zgomot de hârtie mototolită. Nu semăna nici cu frecarea a două cămăşi apretate. Nu era tocmai o *dupatta*[10] de voal târâtă pe iarbă, ci mai degrabă ceva asemănător cu morişca unui copil sau cu aşchiile de metal care alunecă pe fundul unei conserve. Era un sunet care îl afunda pe Daanish până în cele mai adânci prăpăstii ale ruşinii. Fiecare plimbare pe care a făcut-o în acea toamnă îi reamintea tot mai puternic de cele întâmplate şi când o veveriţă sărea în jurul lui sau o pasăre ţopăia pe covorul de frunze ce acoperea campusul, lui i se părea că aude glasurile copacilor râzând în cor.

Din fericire, acum zăpada acoperea tot campusul, iar Penny decisese cu gentileţe să nu dea importanţă evenimentului – slavă Domnului că nu fusese Becky în locul ei! În cele din urmă izbândi în dimineaţa de după prima lor noapte petrecută împreună. Poate că fusese prea somnoros ca să intre în panică şi poate că în schimb, aşa cum îl sfătuise Penny, îşi ascultase corpul.

De data aceasta Penny îl aştepta într-o fustă pastelată, evanescentă, şi un pulover mov, miţos. Picioarele ei groase era învelite în nişte colanţi mov. Fata îşi încălzi buzele. Camera ei mirosea a liliac şi fructe coapte, efectul lumânărilor care ardeau pe pervazul ferestrei. Pe pat şi pe fotoliul dublu stăteau grămezi de perne. Tavanul era acoperit cu o pânză de un mov-închis, pe care ea îşi desenase galaxia: semiluni sau luni întregi şi stele. Într-un colţ era o farfurie acoperită. Daanish o privi înfometat. Ea ridică pânza care o acoperea: plăcintă cu brânză şi două lumânări subţiri înfipte în ea.

— Mi-e o foame de lup, salivă el.

— Cât mai ai de gând să respingi mâncarea de la cantină?

— Atâta timp cât vederea ei mă face să vărs.

— Atunci trebuie să găseşti o altă soluţie, Day-nish, bietul de tine! Altfel o să te îmbolnăveşti, zise ea, sărutându-l pe nas şi aprinzând lumânările. La mulţi ani!

— Mulţumesc, Penny!

Suflă în lumânări şi aşteptă nerăbdător o felie de prăjitură, pe care, când o primi, o molfăi tăcut.

Brusc, se întristă. Ea era singura făptură din această universitate de trei mii de studenţi care ştia că azi el împlinea douăzeci de ani. În timp ce mânca, fata se apropie şi îi ciufuli părul. Era darnică şi bună şi totuşi el nu găsea absolut nimic de spus. Daanish se aşezase pe patul lui Penny, sub galaxia lui Penny, la lumina lumânărilor lui Penny. Dacă ea i-ar lua toate astea, ce s-ar întâmpla cu el?

4
În drum spre Anu
Mai 1992

Daanish se aşeză cu o bufnitură. Ajunsese la scaun exact în momentul în care se aprinsese semnalul luminos „Legaţi-vă centurile de siguranţă!“ Apa obţinută de la o stewardesă drăguţă pentru el şi Khurram se vărsă peste amândoi. Ca de obicei, tovarăşul lui era încântat. Ochii lui jucau de veselie:

— Începem să ne distrăm.

Deşi apa se vărsase şi pe ea, în scaunul ei de lângă culoar, mama lui Khurram nu se trezi din somnul adânc în care căzuse. Khurram spuse:

— Nu eşti prea vorbăreţ. Eşti ca mama, nu ca tatăl meu. Eu am limbariţa lui. Când el pălăvrăgeşte, ea face ce face şi acum, arătă Khurram către ghemotocul de sub pătură, din care se vedeau numai nasul ridat şi pleoapele închise.

Se bătu cu palmele peste picioarele plinuţe, îmbrăcate în blugi Levi’s, şi râse din toată inima.

— Acum insist să-mi spui ce se întâmplă în mintea ta strălucită. Ştiu că eşti ca fratele meu din Amrika. Mereu te gândeşti. Niciodată nu te bucuri de viaţă. Într-o zi vei avea un succes foarte mare şi, prin harul lui Allah, îţi vei putea ajuta frăţiorul cel mic şi poznaş!

Daanish râse:

— Nu am fraţi.

— A! Primul lucru pe care mi-l spui!

Apoi îşi privi ceasul şi comentă:

— Au trecut deja paisprezece ore.

— Mă bucur că nu sunt eu cel care ţine aşa meticulos socoteala timpului.

Khurram îşi frecă mâinile:

— Nu ai fraţi? Bieţii părinţi! Dar surori?

— Nu. Numai veri. Prea mulţi veri.

Khurram se roti ca să-l privească mai bine pe Daanish, iar stomacul lui se răsuci sub centura de siguranţă.

— Cum poţi vorbi aşa? Niciodată nu poţi avea suficient de mulţi.

Daanish nu avu putere să-i spună că de trei zile nu mai avea nici tată.

Acum călătoria deveni mult mai lină, iar semnalul luminos cu centurile de siguranţă se stinse.

Khurram se întoarse la consola lui Nintendo. După un timp spuse:

— În curând vom ajunge în Lahore. După aceea urmează în sfârşit Karachi. Cine te ia de la aeroport?

Tatăl meu, vru să spună Daanish şi îşi dădu seama brusc cât de tare îl durea dispariţia lui.

Patru ore mai târziu, sosiră în Karachi.

— Am ajuns! zise Khurram şi îşi desfăcu centura de siguranţă.

În jurul lor toţi călătorii se agitau: brăţările sunau, copiii ţipau, compartimentele de deasupra se deschideau şi se închideau, capsele valizelor şi plaselor de cumpărături se închideau. Pasagerii se pregăteau să coboare încă dinainte ca avionul să se fi oprit. Vocea veştejită a unei stewardese îi ruga să rămână pe locuri, însă curând şi ea, şi difuzorul ce pârâia renunţară.

Într-un final uşa se deschise şi Daanish îi urmă pe ceilalţi pe pista de aterizare. Pe cer se vedea o ceaţă gri, iar căldura sufocantă îi lovi imediat ca plumbul. Nici o stea pe cer. Îşi potrivi ceasul la ora locală: trei şi jumătate dimineaţa.

— Maşina aşteaptă, zise Khurram după ce trecuseră de aglomeraţia de la serviciile de imigrare, bagaje şi vamă.

— Ce maşină? Încă nu mi-am văzut familia.

— O, nu se poate! Nu-ţi aminteşti? Eşti genul care uită! Cum te-ai descurcat singur în Amrika timp de trei ani?

— Khurram, mi-a părut bine, dar trebuie să stau într-un loc unde *chacha*[11] mă poate vedea.

— Chiar nu-ţi aminteşti că ai telefonat de pe mobilul meu când am ajuns în Lahore? Te simţi bine?

Împingeau amândoi câte un cărucior de bagaje, deşi Daanish avea doar o valiză.

Daanish se încruntă:

— Ce să-mi amintesc?

— *Arre paagal*[12], izbucni Khurram când căruciorul lui se răsturnă.

Se lupta cu o valiză care stătea să plesnească la cusături. Luminile erau prea slabe pentru a vedea dacă s-a pierdut ceva, aşa că pipăi pietrişul din jur.

— Ţi-am spus că locuinţa mea este foarte aproape de a ta şi, de vreme ce noi avem şofer, ce sens are să-l deranjezi pe bietul tău *chacha*? Zborul era deja întârziat, aşa că l-am sunat şi ai vorbit chiar şi cu mama ta. Toţi au fost de acord. În zilele astea nimănui nu-i place să meargă cu maşina în toiul nopţii. *Kooch to yaad ho ga?*

Mama lui Khurram îşi croi hotărâtă drum înainte. Toate acele ghemuieli din avion păreau s-o fi întinerit complet.

Daanish amuţise. Nu-şi amintea absolut deloc de telefonul dat. Vru să ştie dacă el vorbise cu Anu sau dacă o făcuse Khurram şi ce voce avusese ea. Dar nu dorea să-l mai şocheze o dată pe Khurram. Îl urmă, simţind deodată că *el* era copilul cu ifose, iar Khurram era adultul.

Parcarea era înţesată cu oameni care se mişcau de colo colo în pas lent, căscând. Cordoanele şalvarilor lor se clătinau ca nişte cozi de capră. Fumau, îşi dregeau glasul şi priveau cum se reunesc

familiile. Doi copilaşi veniră în fugă spre Khurram şi îi încolăciră cu putere mijlocul. *„Khurram bhai! Khurram bhai!“*[13] ţipau ei. Fata avea picioarele ca două beţe ce ieşeau de sub o rochie aurie. Avea braţele împodobite cu brăţări, iar degetele ei lăcuite cu ojă fucsia gesticulau cu înfocare. Khurram tocmai luă băiatul în braţe, iar acesta îi prinse un balon de una din urechile lui grase, când, deodată, apăru încă o jumătate de duzină de rude. Fiecare începu să se lupte pentru a câştiga atenţia lui Khurram, în timp ce mama lui, cu care de-abia schimbase două vorbe în timpul întregului zbor, organiza cu zel îmbrăţişările şi ciupiturile.

Daanish stătea deoparte, supraveghind bagajul şi întrebându-se cum vor încăpea toţi într-o maşină – sau aveau mai multe? Atenţia îi fu deodată atrasă de un alt bărbat, care aparţinea în mod evident grupului, dar, ca şi el, stătea deoparte. Era o prezenţă care ieşea în evidenţă: brunet, cu pometi proeminenţi, pentru care femeile s-ar fi dat în vânt, cu un păr cu cârlionţi negri precum cărbunele, unşi cu ulei, care ajungeau până la barba-i proeminentă, ochii ciudaţi, albăstrii, statură soldăţească şi umeri drepţi şi solizi. Curbele umerilor se ghiceau în lumina difuză printr-un *kameez*[14] subţire. Părea conştient de impresia pe care o făcea şi întoarse capul, permiţându-i lui Daanish să-i vadă profilul arogant, fin cizelat. Daanish înălţă amuzat dintr-o sprânceană.

Grupul începu să se mişte. Daanish îi urmă. Khurram îl prezentă celorlalţi. Bărbaţii şi copiii îl îmbrăţişară şi îl sărutară şi pe el, iar băiatul se oferi să-i lege şi lui un balon de ureche. Bărbatul cel chipeş împingea căruciorul lui Khurram. Daanish înţelese că era şoferul.

— Îl lăsăm pe el mai întâi. Locuieşte pe strada noastră, zise Khurram, arătând către Daanish.

— Serios? se miră un unchi, în timp ce ceilalţi dădură din cap cu amabilitate.

— Da, răspunse Daanish. Mulţumesc că mi-aţi făcut un pic de loc!

Khurram era acum vedeta spectacolului, iar Daanish putea să jure că începuse chiar să arate altfel. Băiatul grăsun şi cu jucării dispăruse. Mergea drept, ţanţoş ca un cocoş. Descrise cu multă autoritate escapadele sale cavalereşti la supermarketurile unde putea să numească, legat la ochi, doar după gust, fiecare varietate de sos de brânză şi biscuiţi. Vorbi despre maşinile de la bănci care scuipau bani doar la apăsarea unor butoane grozav de încâlcite. În tot acest timp îşi puncta povestirile cu comenzi date şoferului: „Fii atent cu valiza aceea, are veselă în ea“.

Aveau o singură maşină, o Honda Civic de un verde metalizat.

— Unde este a mea? îl întrebă Khurram pe şofer.

— Cumnatul tău a luat Land Cruiserul astăzi, explică un unchi.

În timp ce Khurram înjura ruda absentă, şoferul începu să încarce portbagajul. Khurram se aşeză pe locul din faţă, cu câte un copil pe fiecare genunchi şi două genţi de voiaj la picioare. Ceilalţi se îngrămădiră în spate, laolaltă cu restul bagajului. După ce frâna de mână fu lăsată, o mătuşă puse o geantă pe ea.

Balonul care plutea deasupra urechii lui Khurram se sparse cu zgomot, iar băiatul începu să urle. Fetiţa începu să bată din palmele ei de domnişoară şi să strige:

— Plângi, bebeluşule!

— Vino la mine, îi spuse mama băiatului, certând fata.

Toată lumea se răsuci şi se întinse, iar băiatul sări pe deasupra tuturor şi ajunse în spate. Pentru acest act de ingeniozitate i se dădu *ching-um*[15] şi i se prezise un viitor strălucit. El se aşeză fericit în poala mamei, cu capul sprijinit de o geantă de voiaj pe care o ţinea tatăl lui. Geanta se înclina încet spre Daanish, care ţinea deja altele trei, timp în care spatele i se lovea ritmic de mânerul uşii. Fetiţa se simţi ignorată şi începu să plângă. I se spuse imediat să tacă.

Intrară pe şoseaua Drigh. O lumină slabă străpungea ceaţa, iar cerul deveni violet-cenuşiu. Spre sud Daanish văzu că se eliminaseră drumurile laterale de lângă autostradă. Auzise despre aceste schimbări. Făceau parte din planul de dezvoltare al prim-ministrului: taxiuri galbene, o nouă autostradă şi un sistem telefonic computerizat, cu şapte cifre în loc de şase. Dar noile directive nu fuseseră încă puse în practică. Drumurile rămăseseră răscolite şi abandonate, ca într-un loc părăsit. Odată oraşul trezit, pietonii aveau să strângă noroiul pe pantofi şi să-l lepede în aerul murdar, pentru ca acesta să se depună din nou pe următorul trecător.

Când a locuit aici, rareori s-a numărat printre acei pietoni. Locuitorii oraşului Karachi ieşeau din case de nevoie, nu de plăcere. Până acum Daanish acceptase acest lucru. Frumuseţea şi igiena trebuiau ţinute înăuntru, căci asta le sporea valoarea. Nimeni nu era preocupat de spaţiul public. Iată-l, de exemplu, pe băieţelul care, plictisit de ambalajul în care fusese învelită guma, se aplecă peste bagajele din braţele lui Daanish, lăsă geamul jos şi aruncă hârtia afară. Apoi începu să-şi golească buzunarele şi să arunce totul în stradă – mai multe hârtii, un ambalaj de Chili Chips şi pumni întregi de resturi din lemn de la ascuţitul creioanelor.

Nimeni nu îl băgă în seamă. Familia îi punea la curent pe nou-veniţi cu ştirile locale. De la începutul anului fuseseră raportate peste trei mii de răpiri, iar acum cel puţin la fel de mulţi jandarmi patrulau prin oraş.

— Opresc pe toată lumea, zise mama băiatului, care acum se plictisise să arunce gunoiul şi se întorsese la ea.

Femeia continuă:

— Shireen mi-a spus că au fost blocaţi de aceşti jandarmi oribili, dar şoferul ei, om inteligent, nu a oprit. Se putea întâmpla orice, zise ea şi clătină din cap.

— Nu-i bine să opreşti dacă te somează, fu de acord soţul ei.

— În Nazimabad s-a introdus o restricţie, adăugă ea.

Un alt bărbat spuse în şoaptă:

— Tâlharii atacă acum pe toată lumea. Nu numai pe cei bogaţi. Chiar luna aceasta au jefuit un sat de pescari. Nu-mi imaginez ce au luat de-acolo. De-abia se mai găsesc şi peşti!

— Ooof, preţul peştelui! Nici să nu mai vorbim de el, zise o tânără.

Îi oferi repede mamei lui Khurram detalii despre calitatea, mărimea şi preţul produselor pescăreşti de la piaţă. Cealaltă femeie o întrerupse ca să-şi spună propria părere.

Printre bărbaţi o altă discuţie se aprindea rapid. Khurram declară:

— Strada asta este cea mai lungă din Karachi. Ăsta-i adevărul.

Daanish nu ştia sigur cum au trecut de la bandiţi la lungimea străzii, dar fu din nou surprins de

încrederea pe care o căpătase Khurram. Chiar şi modul în care vorbea devenise mai clar.

Dintr-odată, aproape fiecare stradă din Karachi deveni cea mai lungă.

— Nu, spuse un altul. Cea mai lungă e M.A. Jinnah.

Altul clătină dezaprobator din cap:

— Strada Abdullah Harun este cea mai lungă stradă din întreg Pakistanul.

— Ba strada Nishtar, zise primul, răzgândindu-se brusc.

— Cât de lungă? îl provocă Khurram. Dă-mi *dovezi concrete*!

— A, ce contează cât e de lungă? Lungă cât Karachi!

Discuţia ar fi avut loc cu totul altfel în State, se gândi Daanish. Acolo mai întâi se căutau dovezi tipărite. Ele reprezentau obiectivitatea. Apoi oponentul găsea o altă pagină tipărită, ce susţinea poziţia *sa*. Rezultatul era că oponenţii se contraziceau numai în scris. Rareori oamenii se certau faţă în faţă. Cum polemica scrisă era limitată de spaţiul disponibil, alte puncte de vedere originale erau greu acceptate. Învăţase acest lucru pe propria lui piele, la cursul lui Wayne.

Aici oamenii se certau deseori între ei. De obicei vorbeau în acelaşi timp şi rareori cineva îşi păstra foarte mult timp interesul pentru controversa în cauză. Bărbaţii din maşină renunţaseră să se mai certe cu privire la lungimea străzii. Conversaţia ajunse la numele original al străzii: fusese oare Shara-e-Faisal sau Nursery Road? Khurram insista că întotdeauna fusese numită strada Aeroportului, iar celălalt jura că se numise Highway Road. Apoi discutară despre distanţa de la un punct la altul, despre timpul de care era nevoie pentru a ajunge de la un punct la altul, despre traficul dintre puncte, despre momentul când traficul era cel mai îngreunat, despre modul în care momentul zilei influenţa traficul, despre creşterea traficului în general, despre necesitatea maşinilor, despre nevoia de a avea două maşini şi despre cât de puţin timp aveau oamenii în general, mai ales ca să petreacă împreună cu prietenii şi cu familia şi să facă exact ce făceau ei: să pălăvrăgească. Râseră din toată inima şi căzură de acord asupra unui singur lucru esenţial, şi anume că scopul discuţiei nu era acela de a avea câştig de cauză, ci de a schimba un număr cât mai mare de cuvinte, căci cuvintele erau purtătoare de sentimente, precum porumbeii călători.

Mintea lui Daanish rătăcea la rândul ei nu mai puţin ca discuţia din jurul lui, numai că a lui avea un singur subiect: tatăl lui.

Acum trei ani, când tatăl lui îl adusese cu maşina pe această stradă, îi povestise cum era când el era un tânăr proaspăt reîntors din Anglia cu diploma de medic. Vorbise despre smogul dens care cuprinsese oraşul şi se încruntase. „Era o altă ţară atunci. Trecuseră numai douăzeci de ani – aproape vârsta ta. Era mai curată, promitea multe. Apoi ne-am trezit vârâţi într-un război şi înjumătăţiţi. Ce am făcut?“

Daanish simţise curenţi reci învârtejindu-se între ei şi îşi dorise ca doctorul să-i vorbească acum, la despărţire, despre lucruri mai interesante. Acesta întinsese brusc braţul şi îl bătuse pe Daanish pe genunchi: „Însă am speranţa că tu te vei forma mai bine decât mine. Vei pleca, vei învăţa şi vei fi mai bun decât mine“.

Daanish se înfioră. Nu aşa dorea să şi-l amintească pe tatăl lui. Îl prefera aşa cum era în golf. Pentru o clipă, Daanish se gândi la el şi se imaginä acolo.

***

Golful era un loc de refugiu minunat, izolat, şi se întindea pe mai mulţi kilometri în afara oraşului. Deşi nămolul şi deversările oamenilor distruseseră majoritatea recifurilor de pe ţărmul oraşului Karachi, exact la intrarea în acest golf se găsea o mică pădure de corali, unde doctorul îl lua pe Daanish să facă scufundări la mică adâncime.

Primul melc pe care Daanish a pus mâna a fost un melc de mare violet. Era un hoinar de doi centimetri şi jumătate şi plutea la suprafaţa mării. Aceşti melci călătoresc mai mult decât orice animal viu – sau mort. Doctorul plonjă în apă şi făcu pluta pe spate, cu abdomenul balansându-se ca burta unei balene şi cu buricul lui păros semănând cu un mic lac albastru. Daanish se strecură după el, urmărind melcul care apărea şi dispărea ca un dop în ondulările slabe ale valurilor mici. Tată lui i-a explicat că dacă era deranjată, molusca împroşca un lichid violet, pe care vechii egipteni îl foloseau ca vopsea. Daanish o prinse. În timp ce degetele lui se strângeau în jurul cochiliei fragile şi violete, fiinţa se retrase înăuntru. Micuţul Daanish, care avea numai opt ani, încercase să înţeleagă unde dispăruse şi cât timp trecuse de la faraoni până la el.

Mai târziu cutreierară în jurul stâncilor care se înălţau în apropierea golfuleţului de la un capăt la altul al lui şi se plimbară de-a lungul plajei. Tatăl lui ciocănea şi zgândărea cochiliile răspândite la picioarele lui. Găsi un melc de mare gol şi i-l oferi lui Daanish. Acesta avea să-şi găsească locul la gâtul lui.

***

Acum, în maşina lui Khurram, duse mâna la gât şi atinse melcul.

Probabil că în casa lui roiau rudele. Veniseră cu avionul de la Londra, Islamabad şi Lahore. Îşi imagina mătuşile lui ştergându-şi lacrimile cu eşarfele, rugându-se cu mătăniile în mâini şi recitând din Coran cu voci jeluitoare. Medicul nu ţinuse la aceste ritualuri, însă Daanish ştia că Anu va dori să le îndeplinească. Parcă îi şi vedea obrajii plânşi, cu urme de *kohl*. O simţea cum îl trage către ea, de-a lungul şoselei Drigh, apoi pe strada Gol Masjid şi pe Sunset Boulevard. Îl chema pentru a o consola pentru pierderea ei.

Daanish privi ceaţa care se ridicase deasupra oraşului şi jindui după mai mult răgaz.

5

Refugiul

Aprilie 1990

Începuse vacanţa de primăvară. Majoritatea studenţilor plecaseră acasă pentru a petrece Paştele. Campusul, lipsit de viaţă umană, devenise ceremonios: pe iarba din jur încolţiseră albăstrelele, piciorulcocoşului şi bulgări de soare. În copaci roiau piţigoi şi sticleţi, dar şi muscari plângăcioşi. Daanish îşi petrecu timpul plimbându-se, ascultând şi savurând natura într-un mod în care nu o mai făcuse până atunci.

Rătăci într-un colţ îndepărtat, de-a lungul unei poteci lungi, înguste, flancată de două şiruri drepte de stejari şi cedri imenşi. În spatele unui grup de copaci se înălţa un zid scund, care se întindea tot drumul, de la începutul până la capătul îndepărtat al potecii. Era singurul zid care marca graniţa campusului. Daanish trase adânc aer în piept, încântat că se poate plimba pe un teren care avea nevoie de o singură linie de demarcaţie. În Karachi nu exista casă, şcoală, universitate, parc sau birou care să nu fie înconjurat de patru pereţi, iar Consulatul Statelor Unite de acolo avea cei mai înalţi pereţi dintre toate.

Ajunse curând la o grădină dreptunghiulară, scufundată în vegetaţie şi cuibărită bine în desişul copacilor. Pietricele netede ca ouăle înconjurau valea, iar cimbrişorul sălbatic îşi înălţa capul dintre ele. Bucata de pământ fusese plantată cu panseluţe tricolore, clopoţei şi ciuboţica-cucului.

Daanish pătrunse în vale şi se întinse lângă flori. În copacii bătrâni, noduroşi, vedea chipuri. Unele se dezrădăcinau şi îşi schimbau locurile între ele. Clopoţeii sunau. Ciuboţica-cucului strănuta şi o ploaie de soare îi mângâia obrazul. Sus, pe cer, pluteau nori albi. Nu exista ceaţă, nu exista smog. Nu existau gropi în şosea, cerşetori, gunoaie aprinse, răpiri sau guverne demise. Atâta frumuseţe într-o ţară care consuma treizeci la sută din energia lumii, care emitea un sfert din cantitatea de dioxid de carbon, avea printre cele mai mari cheltuieli militare din lume şi timp de cincizeci de ani a produs accidente nucleare din cauza cărora oceanele erau pline de plutoniu, uraniu şi Dumnezeu mai ştie ce alte otrăvuri. S-a jucat chiar şi cu ideea de a face teste nucleare pe Lună.

Norii bucălaţi, strălucitori, şopteau: „Aruncăm totul pe *ei*, pe *ei*“.

Era o imagine a naibii de seducătoare.

În păr îi căzură flori. Căscă şi se simţi ca Alice prăvălindu-se dintr-o prăpastie în alta. Oare se va trezi şi el într-un adăpost al lui? Pleoapele începură să-i clipească. Un ţiclete oval se plimba şi se învârtea în jurul şi de-a lungul unui trunchi de copac. Se învârti şi Daanish odată cu el. Ţicletele deveni un medalion fin, rotund, de aur pur, care se legăna la capătul unui lanţ. La celălalt capăt al lanţului se afla cheia. Cheia era vârâtă în contactul unei maşini. Doctorul conducea maşina. Medalionul se legăna ca limbile unui ceas care o luaseră razna, înapoi şi înainte, transformând minutele în secunde. Pe o parte era scris cuvântul *Shifa*. Vindecare. Dedesubt era inscripţionat numele doctorului: Shafqat. Afecţiune. I-l dăruise tatăl său când fiul se întorsese din Anglia. Pe partea cealaltă a medalionului se afla steagul pakistanez. Daanish aparţinea acelui steag. Doctorul zisese că se va întoarce la el mai bun decât venise el. Lanţul-cheie se clătină când rosti aceste cuvinte.

Şi dansă sub copac, ţăcănind zgomotos în drumul lui. Iarba era fluorescentă şi un pic umedă. Daanish îşi trecu degetele prin ea şi porii pielii i se deschiseră pentru a savura fiecare senzaţie. O strigă coborî şi îi trecu prin faţa ochilor. Luna începu să se ridice, iar el adormi profund până în zori.

6

Sosirea

Mai 1992

Chipul ei alb era încadrat de un păr ondulat, negru. Îl strânse la piept, mulţumindu-i lui Allah pentru că-l adusese cu bine acasă. Dacă scena ar fi avut loc pe vreo stradă din oraşul unde studia, trecătorul care ar fi fost martor la ea ar fi simţit o uşoară jenă, dacă nu chiar repulsie. El se gândi că dacă Anu ar fi spus „Îţi mulţumesc, *Iisuse*, că mi l-ai adus acasă cu bine“ în loc de „Îţi mulţumesc, *Allah*…“, oamenii ar zâmbi sau ar rânji, dar nu ar crede-o fanatică.

Închise ochii. Până acum în casa aceasta nu îl îngrijorase niciodată modul cum îl văd alţii. Încercă să-şi pună ordine în gânduri, să se bucure de braţele primitoare ale lui Anu, mult mai slăbite acum decât ultima dată când le îmbrăţişase, acum trei ani.

Khurram şi familia lui îi făcură cu mâna. Ochii şoferului chipeş îi străpunseră pe ai lui cu o sclipire verzuie de invidie.

— Acum eşti prietenul meu! Dacă mai pot face ceva pentru tine, sunt la o aruncătură de băţ! strigă Khurram.

— Ce băiat drăguţ! comentă Anu în timp ce maşina se îndepărta.

Pândind în spatele ei, Daanish observă umbra celor opt surori ale tatălui ei. Umbra se apropia, ca un singur trup cu şaisprezece tentacule pe care le agita şi cu care cerceta totul, asemenea unor caracatiţe siameze. I se făcu aceeaşi primire de care avusese parte Khurram la aeroport, însă lui Daanish nu-i plăcu defel.

Un braţ îi cuprinse gâtul:

— Bietul, bietul copil! Cât te-a iubit tatăl tău!

Un altul îl trase uşor de păr, luptându-se cu primul braţ:

— Cât de extenuat trebuie să fii! Vino cu mine în bucătărie…!

Un al treilea îi şterse obrazul şi strigă:

— Arăţi mai bolnav ca niciodată! Ai fost în Amrika sau Afrika?

Al patrulea îl luă de talie:

— Semeni exact cu *el* când era de vârsta ta!

Al cincilea îl trase de poala cămăşii:

— De cine ţi-a fost cel mai tare dor?

Al şaselea răspunse:

— De mine!

Al şaptelea:

— De tatăl lui, *ehmak*[16].

Al optulea comentă:

— Priviţi cum geloasa de maică-sa îl ţine numai pentru ea!

Era adevărat. În timp ce ele săreau pe el şi îl ciupeau pe singurul ei copil, proferând insulte la

adresa ei, Anu îl ţinea încă în braţe, astfel că acum erau toate încurcate unele cu altele, formând un cor care protesta zgomotos, un cor de trupuri mici ataşate de fiecare mătuşă, trupşoare cu voinţe şi tentacule proprii. Iar el căzu cu capul înainte în văgăuna lor.

— Ai, ai, ai! Lăsaţi măcar băiatul să se aşeze! zise Anu, împingându-le la o parte.

Prinse cât mai putea din braţul lui Daanish, îl desfăcu din strânsoarea celorlalte şi, cu o hotărâre posesivă, îl conduse în bucătărie. Femeile îi urmară întocmai ca un banc de peşti.

— Aşază-te, *bete*[17]!

Încruntându-se la mătuşile îmbrăcate în negru şi la copiii din braţele lor, Daanish îşi trase un scaun lângă Anu. Aceasta goli mai multe caserole de plastic în recipiente de metal şi apoi aprinse ochiurile aragazului. Mătuşile lui continuară să facă observaţii, iar copiii lor să ţipe, însă era bine că nimeni nu-l mai atingea.

— Nu mi-e foame, Anu, zău, sunt doar obosit, protestă el slab. Nici măcar nu mi-ai spus cum te simţi.

Ea niciodată nu-şi mărturisea sentimentele. Se eschiva.

— Ce să-ţi spun? Allah mi l-a adus pe fiul meu cu bine, chiar dacă a hotărât să-mi ia soţul.

Femeia stătea cu spatele la el, dar băiatul ştia că plânge. Plângea încet – lacrimile nu îi întrerupeau lucrul –, dar constant.

Cât de diferit l-ar fi primit tatăl lui! În locul agitaţiei mamei sale, un văl gros de fum ar fi umplut încăperea, de la ţigările Dunhill pe care acesta le aprindea una de la alta. Tatăl lui l-ar fi întrebat cum e acolo. Daanish ar fi ales numai detalii care l-ar fi bucurat: reflexia strălucitoare a unui oposum în timpul nopţilor senine de vară, chelneriţele cu părul roz şi piercinguri (doctorul ar fi râs zgomotos aflând că piesa lui preferată dintre accesoriile feminine, cercelul în nas, era folosită în modul acesta pervers), felul în care i-a fost extrasă o măsea de minte pe fondul unei melodii lente: *„Every time you go away, you take a piece of me with you“*[18]. S-ar fi bucurat să audă descrierile costumelor de Halloween ale copiilor. Anu nu era niciodată interesată de asemenea detalii specifice.

Ea continua să vorbească:

— *Am vrut atât de mult să vin la aeroport, dar cine să vină cu mine cu maşina? Un chacha* are gripă, iar pe celălalt nu am vrut să îl deranjez din nou. Fusese deja de două ori la aeroport, dar zborul se amâna iar şi iar. N-am ştiut – nici o linie aeriană nu răspundea la telefon. Trebuie să fii atât de obosit!

Se opri brusc, iar lacrimile îi pătară chipul.

— Îţi place noua noastră masă? Am cumpărat-o imediat după ce ai plecat. Tatăl tău nici măcar nu a observat-o. Îţi putem lua una exact la fel când o să te aşezi la casa ta.

Daanish se încruntă. Să se aşeze la casa lui?

— Tatălui tău i-a luat prea mult timp până să se hotărască. De aceea ai avut parte de el numai douăzeci şi doi de ani. Dacă o faci mai devreme, familia ta te va avea mai mult timp alături. A te aşeza la casa ta înseamnă a-i face o favoare familiei tale.

— Oh, Anu!

Doctorul ar fi numit asta *logica ei*. O spunea la fel cum spunea şi *sângele ei*. Acesta era motivul ce declanşa majoritatea certurilor dintre ei. El provenea din Hyderabad, iar ea din Amritsar. Strămoşii ei veniseră acum multe sute de ani din Caucaz. De aici şi pielea ei albă, pură, pe care, spre disperarea ei, Daanish nu o moştenise (deşi se consola cu gândul că tenul întunecat nu conta prea tare la un băiat). Doctorul spunea că modul în care oamenii se agăţau de orice nimic pentru a dovedi că aveau sânge străin era jalnic. Şi, de vreme ce străinii – de la cei din centrul Asiei şi până la macedoneni, arabi şi turci – erau cuceritori, acea jumătate de linguriţă din sângele cuceritorilor îi făcea pe cei ca Anu să se mândrească cu sângele lor superior. „Toţi cei de aici suferă de complexul stăpân-sclav. Nimeni nu se mândreşte că e fiu sau fiică ai *acestui* pământ“, o şfichiuise el odată, în timp ce săpa o groapă în pământul din grădină şi arunca nervos pământul în spate.

Peste o săptămână pleca din nou, călătorea peste mări, şi i-a adus lui Daanish mai multe scoici.

Anu îi puse în faţă mai multe farfurii aburinde. Mirosul bogat de nucşoară şi ulei de unt, aşa de dimineaţă, după ce Daanish călătorise unsprezece mii de kilometri şi nu dormise de aproape la fel de multe ore, îi declanşă o durere de cap de o simetrie uimitoare. Începea de la frunte şi îi despica craniul în două ca pe o nucă de cocos. Era ca şi cum cele două jumătăţi încercau să găsească, dintre milioanele de îmbinări posibile, una prin care s-ar îmbuca perfect. Privi îndurerat mai întâi la farfurii, apoi la mama sa, iar apoi la un verişor bebeluş, ce fugise de la mama lui şi se îndrepta grăbit către el, mergând de-a buşilea.

— Sunt obosit, mormăi din nou Daanish.

— *Boti*[19]! guiţă copilul, în timp ce mama acestuia, încântată de curajul micuţului, se apropie grăbită de masă.

Odihnindu-şi coapsele largi pe un scaun capitonat, care scârţâi când se aşeză, femeia începu să-şi hrănească copilul dintr-una din farfuriile pe care mama lui Daanish le pusese înaintea lui.

— Eşti obosit pentru că ţi-e foame, insistă Anu, încruntându-se la cumnata ei.

Celelalte mătuşi ale lui Daanish se îndreptară şi ele către mâncare. Unele stăteau pe scaune, altele în picioare, şi toate ciuguleau din diferitele mâncăruri de curry, chebapuri şi *tikkas*[20] pregătite pentru Daanish. Îşi hrăneau şi copiii cu dărnicie, dar nici nu se gândeau să rostească vreun cuvânt de laudă. În prezenţa doctorului, mătuşile lui Daanish nu-şi permiseseră niciodată să abuzeze cu atâta grosolănie de Anu. Doctorul murise fără ca măcar să-şi cunoască surorile. Murise fără să-l cunoască pe Daanish. Murise. Încet şi cu o privire înfrântă, blândă, Daanish începu să mănânce. Anu îşi şterse ochii şi zâmbi recunoscătoare.

Când o lumină slabă, gălbuie, inundă bucătăria, Daanish se ridică în sfârşit. Soarele răsărea. Îşi îmbrăţişă strâns mama.

— Sunt frânt de oboseală. Totul a fost delicios!

Ea îl sărută şi îl copleşi cu binecuvântări.

— Somn uşor, *jaan*[21]. Mâine ai toată ziua să-mi răspunzi.

7
Ordinea lucrurilor

În timp ce urca scările, Daanish se scărpină nedumerit în cap, neştiind care era întrebarea. Deschise uşa de la camera lui.

Interiorul era de nerecunoscut. Pereţii care odinioară erau zugrăviţi într-un bej deschis, cald, acum erau de un alb de spital. La fel era şi noua bibliotecă, ai cărei pereţi erau încastraţi, înlocuind rafturile şubrede pe care tatăl lui îi pusese cărţi de citit.

Doctorul nu oferise niciodată vreun cadou împachetat în hârtie specială, cu felicitare. Obişnuia să lase cadourile acolo unde credea că este locul lor. Asta însemna deseori că ele nu erau descoperite zile întregi, ba chiar săptămâni. Efectul acestui „joc“ abil asupra lui Daanish a fost acela că îi dezvoltase o memorie foarte bună a detaliilor, care s-a transformat treptat într-o nevoie imperioasă de curăţenie sistematică – pe care Becky o numea „retenţie anală“[22]. Memorând poziţia exactă a fiecărui obiect din casă, inclusiv a fiecărei cărţi, Daanish putea identifica astfel imediat orice lucru. Dacă reuşea asta, atunci, chiar dacă, fiind copil, îi era greu să ajungă la el, tatăl lui i-l dădea.

Anu nu intra deloc în acest joc. Când doctorul îi oferea daruri care scoteau capul din ghivece, boluri pentru condimente, flacoane de ruj (un metru de *resham* atât de fină, încât încăpea perfect în cilindrul acela de mărimea degetului, astfel că atunci când Anu îl deschidea, din el ieşea pânza de mătase care îi mângâia uşor obrazul, exact aşa cum plănuise doctorul), *parandas*[23] sau fuste, Anu mai întâi ofta, după care punea surpriza într-un loc mult mai potrivit. Niciodată nu se ostenea să descopere motivaţia din spatele a ceea ce ea numise căile agitate ale soţului ei. Dar Daanish intra în fiecare joc al lui, până în punctul în care imaginaţia tatălui devenea o poruncă pentru fiu. Prin modificarea culorii pereţilor şi înlocuirea bibliotecii, a dulapului, a lămpii cu picior de pe podea şi chiar a patului, Anu schimbase pentru totdeauna ordinea lucrurilor. Fără să ştie, ea eliminase prezenţa doctorului din camera lui Daanish. Acum el se simţea mai bine în camera de la universitate decât în cea de aici.

Se lăsă pe noul pat, pe care odinioară era întinsă minunata cuvertură din dantelă brodată pe care Anu i-o făcuse cu ani în urmă. Aceasta fusese acum înlocuită cu un cearşaf alb, apretat. Când făcuse aceste schimbări? Nu după moartea medicului, căci ea se petrecuse de-abia acum patru zile. Ar fi fost o încălcare a obiceiurilor. Familia se aştepta ca ea să ţină doliu, nu să împacheteze lucruri sau să redecoreze. Atunci când? De ce nu o oprise tatăl său dacă făcuse aceste schimbări în timpul vieţii lui?

Tâmplele îi zvâcneau. Durerea de cap îşi pierduse simetria. Se pipăi în jurul gâtului, căutând noduri.

Poate că tatăl său nu intrase niciodată în camera lui cât timp el fusese plecat. Poate că îl întrista să intre şi să vadă că el nu e aici.

Noul pat nu mai stătea lângă fereastră, unde el îşi petrecuse atâtea nopţi privind stelele. Era plasat lângă dulapul cel nou, iar peisajul de dincolo de fereastră era aproape invizibil. Vedea numai o bucată de cer şi o antenă de pe acoperişul unei case, care străpungea cerul. Casa era una din cele patru care se ridicaseră în lipsa lui. La nici douăzeci şi cinci de centimetri de fereastra lui se înălţa scheletul uneia

noi.

Se întinse pe pat, cu pantofii încă atârnându-i în picioare. Salteaua cea nouă era moale; cea veche era tare. De fiecare dată când îşi schimba poziţia, arcurile zvâcneau. În cele din urmă se lăsă pe spate, cu braţele întinse, pentru a opri balansul.

Îşi auzea mătuşile pierzându-şi vremea la parter, acoperind podeaua cu cearşafuri şi pregătind *siparah*[24] pe măsuţele de pe margine. Curând paginile vor fâşâi şi va începe citirea Coranului. El nu dorea să participe. Chestia asta nu îl reprezenta pe tatăl lui. Trebuia să găsească o cale de a face faţă acestor obiceiuri în săptămânile care aveau să urmeze.

Era şapte şi jumătate dimineaţa. Dacă tatăl lui ar fi trăit, ceasul lui ar fi intonat acum melodia de la BBC. O cioară veni la fereastră. Era o cioară mare, cu creasta gri. Ciorile noastre sunt mai mari decât ciorile americane, îşi zise el în timp ce pleoapele îi cădeau de oboseală. Astea-s singurele lucruri pe care le avem mai mari decât ei.

1. Articol tradiţional de îmbrăcăminte purtat în Pakistan atât de bărbaţi, cât şi de femei, ce are forma unei cămăşi largi şi lungi până la genunchi.
2. Rugăciune pentru cel decedat.
3. *Y(oung) u(rban) p(rofessional)*, un tânăr locuitor urban, cu o slujbă bine plătită şi un stil de viaţă materialist.
4. Instrument cu coarde de origine indiană.
5. Frate (în urdu, în orig.).
6. *Libertatea de expresie... ai totuşi grijă ce vorbeşti* – titlul unui album al cântăreţului american de rap Ice-T.
7. În original, în engleză, joc de cuvinte între *fully food* şi *fully fools*.
8. Proastă (în sp., în orig.).
9. Cântec tradiţional indian.
10. Eşarfă lungă purtată de femeile sud-asiatice.
11. Unchi (în urdu, în orig.).
12. Of, ce nebunie! (în urdu, în orig.)
13. Frate Khurram, frate Khurram! (în urdu, în orig.)
14. Tunică lungă (în urdu, în orig.).
15. Gumă de mestecat (în urdu, în orig.).
16. Proasto (în urdu, în orig.).
17. Fiule (în urdu, în orig.).
18. De câte ori pleci, iei cu tine o parte din mine (engl.).
19. Carne (în urdu, în orig.).
20. Mâncare tradiţională cu carne marinată, condimentată şi gătită la cuptor, fără ulei (în urdu, în orig.).
21. Viaţă (în urdu, în orig.). Prin extensie, poate avea şi sensul de „drag/dragă“.
22. Termen freudian ce caracterizează o persoană care acordă o mare atenţie detaliilor.

23. Accesorii cu care femeile pakistaneze îşi prind sau îşi împletesc părul.
24. Capitole din Coran (în urdu, în orig.).

Anu

1
Vise dantelate

În urmă cu patru zile Anu s-a aşezat pe patul lui, urmărind cu degetele modelul cuverturii de dantelă pe care o ţesuse în golf.

Odată ce tatăl lui Daanish i-a arătat acestuia viaţa din adâncurile mării, copilului i-a fost greu să mai stea la suprafaţă. Acum ea trebuia să înlăture din camera lui toate imaginile vieţii lui submarine. Dacă făcea asta, poate că el o să se întoarcă.

Împături cuvertura într-un pătrat mic, după care întinse în locul ei o pânză cumpărată de curând de la piaţă. Apoi începu să golească dulapurile şi să scoată toate scoicile şi cutiile cu scoici. Pe parcurs se mai oprea ca să admire ordinea sistematică cu care aranjase el piesele colecţiei. Etichete scrise cu cerneală violetă menţionau unde şi când fusese găsită fiecare. Uneori notase chiar detalii despre viaţa acelui melc sau valoarea lui de colecţie. Cele mai bune erau în sertarul din stânga, deoarece, după cum îi explicase el, cochiliile cu spirala pe stânga erau o raritate. Avea numai patru din acestea în toată colecţia lui de aproape trei sute de bucăţi.

Anu luă o cutie pe care doctorul i-o adusese dintr-o călătorie în Filipine. Era singurul dar pe care el îl pusese vreodată direct în mâinile fiului său. Era prea încântat ca să mai aştepte ca Daanish să-l găsească. Copilul se uitase fix în ochii tatălui său, identici cu ai lui, şi ambele mâini începuseră să-i tremure. Caseta era din steatit verde, fin şlefuită, însă copilul băgă doar parţial în seamă frumuseţea ei. Desfăcu încuietoarea de aur în formă de căluţ de mare şi se lumină la faţă, stupefiat, extaziat la vederea întortocheatului nautil din interior. Aşa l-a numit doctorul. El i-a spus că era un melc cu spirala pe stânga şi că nu a auzit să fi găsit cineva vreodată un nautil stângaci. Dar iată-l, absolut intact. Doctorul îl unsese cu ulei mineral, pentru a-i păstra suprafaţa sidefie.

Anu examină frumuseţea spiralată. Aceasta licărea pe perna crem din cutie, părând vie chiar şi în moarte. Dedesubt era o însemnare, cu un scris de mână inteligent, ordonat – scrisul lui Daanish la treisprezece ani: *„Decembrie ’83, la întoarcerea lui* aba[1] *de la Pacific. Numit nautil multicameral, deoarece are numeroase camere în interior.* Aba *spune că are creierul foarte dezvoltat, are trei inimi, iar sângele său este albastru. El ştie, pentru că este medic. Are o vechime de 180 milioane de ani, la fel ca dinozaurii. Ce descoperire!“*

De asemenea, pe perniţă se mai afla o rudă apropiată a nautilului, un argonaut. Anu îşi amintea clar

ziua când Daanish îl găsise în golf.

Băgă bucata de hârtie înapoi în cutie, pe care o puse deasupra celorlalte cutii ce le ţinea în braţe. Doctorul o chemă de jos. Era pe moarte şi mai erau unele lucruri pe care ar fi vrut să i le mărturisească. Însă Anu era de părere că auzise deja destule. Altădată probabil că ar fi stat să asculte tot. Dar zilele când ea ar fi purtat mărturisirile lui ca pe o podoabă în jurul gâtului trecuseră. Puse grămada de cutii jos, pe podea, apoi se întinse pe patul cel nou şi se înveli cu cuvertura dantelată, amintindu-şi clipele petrecute în golf.

Avea forma gulerului rotund al unui *kameez* şi aproximativ doisprezece metri. Umărul drept era format dintr-un grup de roci enorme, dintre care prima era numită de Daanish stânca umărului. Când el şi tatăl său înotau, Anu se cocoţa pe ea. În jurul ei se întindeau gheme întregi de fire dantelate, pe care ea le transforma în feţe de masă, perdele şi multe altele.

Începuse să lucreze la cuvertură devreme, într-o dimineaţă răcoroasă de noiembrie, în timp ce Daanish se avântase în mare, tremurând. Apa era rece şi tulbure. Anu o încercase în timp ce ei îşi ştergeau echipamentul de scufundare. Un şal acvamarin îi învelea umerii. În acele zile îşi purta părul despletit, deşi după aceea îi lua ore întregi ca să şi-l descurce. Doctorului îi plăcea să o vadă aşa. I-l aranja în jurul umerilor şi apoi îi privea profilul din apă. El prefera să o privească întotdeauna din partea stângă, partea în care ea purta în nas micul cercel cu rubin dăruit de el. Nu dăruit, ci ascuns într-o sticluţă de parfum. Când a observat, ea n-a ştiut ce să facă: să golească sticla şi să rişte să risipească picături de parfum scump sau să aştepte până când se termină? A sfârşit prin a pune parfumul Chanel într-un vas, apoi a luat rubinul şi a turnat parfumul înapoi, revărsându-i banii peste toată măsuţa de toaletă şi strănutând incontrolabil.

Stânca umărului era parcă anume creată pentru a fi scaunul ei. Doctorul o chema să intre în apă cu el, dar ea refuza categoric să poarte costum de baie. El îi tachina pudoarea, deşi ştia că n-avea să renunţe niciodată la ea. Dacă ar fi fost o femeie schimbătoare, el nu s-ar fi căsătorit cu ea.

Cuvertura din poala ei o lua la rându-i pe căi nebănuite. Acolo apăreau modele neaşteptate, iar ea era obligată să le ducă la final. Când Daanish se învârtea pe lângă stâncă, îndreptându-se spre adâncul mării, îi făcea cu mâna. Ea îi răspundea. Oare ce o vedea el acolo? Preţ de o clipă, suferea pentru că nu vedea. Dar nu era ceva nou. Soţul ei pleca de multe ori în călătorii la oceanul cel mare, unde ea văzuse insulele presărate pe globul din biroul lui, şi din fotografiile lui se iţeau fete tinere îmbrăcate în flori. La întoarcere era mereu nervos. Odată ea l-a rugat pe Daanish să-l întrebe de ce se poartă astfel. Fiul a raportat vesel: „A spus că o să înţeleg când voi fi mare, e ceva cu căderea în capcana comparaţiei“. Dar ea a simţit întotdeauna că frustrarea lui avea cumva legătură cu fotografiile.

Într-o zi doctorul avea să-şi trimită fiul într-unul din acele puncte de pe glob. Ea s-a rugat să se întoarcă neschimbat. Ca şi ea, el nu trebuia să fie tipul schimbător.

Soarele era prins în dantela grea ca un banc de hamsii. În acel an musonii au adus multe ploi până la venirea toamnei. Un râu, care în mod normal până acum ar fi fost secat, încă mai curgea de-a lungul capătului estic al plajei. Fluierarii, stârcii şi chiar o pereche de lopătari puternici se scăldau în ape.

Păsările putea să le vadă. Dar nu şi peştii din adânc. O dorinţă răutăcioasă o cuprinse dintr-odată: ar fi vrut ca lopătarii să zboare înainte ca doctorul să se întoarcă. Ştia că el nu-i văzuse niciodată. Avea ocazia să-l impresioneze spunându-i că i-a observat şi i-a identificat. Dar numai ea i-ar fi văzut. Anu îşi acoperi gura, chicotind cu viclenie.

După o jumătate de oră împături lucrul de mână, îl băgă sub braţ şi sări jos, pe nisipul fin. Nu era nimeni în jur. Pentru moment acest golf ca o cupă şi tot ce însemna el – râul, peştera, rocile, nisipul fin şi izolarea perfectă – erau toate ale ei.

Anu se duse spre malul stâng al golfului, unde se afla un şir de roci colţuroase, care se înălţaseră treptat şi deveniseră mai evidente. La poalele pantei marea şi vântul săpaseră o peşteră în care se putea intra în timpul refluxului. Doctorului îi plăcea să ia ceaiul acolo. Ridicându-şi şalvarii până la gambe – pentru el nu i-ar fi suflecat niciodată atât de mult –, Anu se urcă pe piatra alunecoasă de la gura peşterii. Marea îi răcori gleznele. Dacă s-ar împiedica şi ar cădea pe pietrişul din apă, deşi s-ar răni, mai târziu în acea noapte ar observa că tălpile ei sunt curăţate şi rozalii. Dar iată că algele i se prinseră de tivul şalvarilor. Peştişori de culoarea lămâii i se furişau printre picioare, ca şi cum ea ar fi fost reperul lor. Ce vedeau fiul şi soţul ei? Probabil ceva asemănător. Atunci de ce nu au rămas pur şi simplu aici?

Intră în peştera adâncă de trei metri şi jumătate. Înălţimea tavanului era puţin mai mare decât a ei. Simţea piatra rece apăsându-i capul ca piciorul unui gigant. Lumina din interior era de un gri-ţipar şi, când marea vuia, pereţii peşterii făceau ca gigantul de deasupra ei să urle.

La capătul îndepărtat doctorul pusese nişte lespezi de piatră plate. Pe una începu să aranjeze *pakoras*[2] şi să taie fructele. După estimarea ei, urmau să ajungă în cinci minute. Cât aştepta, întinse dantela în jurul ei, evitând cu atenţie pietrele umede. Tot ceea ce pierduse după ce purtase copilul şi apoi îi fuseseră extirpate ovarele pusese în acea frumoasă lucrătură pentru fiul ei. Vălurea în jurul ei ca o a doua mare. Ca şi înainte, modelul răsări pe neaşteptate. Numai ea vedea dincolo de el. Ei puteau folosi ochelarii de scufundări şi măştile, dacă voiau; ea avea ochi.

Exact la momentul prevăzut de ea se auzi vocea lui Daanish. La vederea lui, obrajii îi deveniră luminoşi şi privirea i se încălzi. Dar apoi auzi râsul bubuitor al tatălui său. Pentru o secundă fruntea i se încreţi. Acesta era timpul ei, locul ei. Apoi, rapid, iritarea i se topi. Lumea deveni din nou normală. Familia ei era în siguranţă. Le era foame. Ea era reperul lor. Era timpul să li se dedice.

La ceai Daanish studie cuvertura. Susţinu cu tărie că figurinele de pe ea reprezentau arici-de-mare, corali evantai, meduze şi şerpi-de-mare. Erau denumiri pe care le învăţase de la tatăl lui. Denumiri pe care tatăl lui nu i le-ar fi spus niciodată ei. „Arată de parcă ai fi fost acolo, Anu“, zise Daanish. Era atât de inocent! În ochii lui se vedea însă o lumină nouă. Ceva se năştea în el. Un vis sau, poate, o ambiţie. Când aceasta va înflori, el avea să-şi piardă inocenţa, iar ea avea să-l piardă pe el.

Doctorul îi întrebă unde era şalul. Ea se uită îngrijorată în jur, în timp ce el râdea. El îi spuse că fusese luat de vânt imediat ce ei terminaseră de înconjurat stânca. Văzuse din apă soarele trecând direct prin *kurta* ei, aşa că mai bine îşi punea un costum de baie *deux-pièces* şi sărea şi ea în apă, ca să facă o baie bună.

— Te rog, îl rugă ea, nu în faţa lui!

Daanish scormonea nisipul de la intrarea în peşteră, sperând să găsească scoici. Asculta. Aproape că zâmbea ironic. Părea să crească cu viteza fulgerului.

Doctorul ridică dantela sub privirea ei şi rânji:

— Ai putea foarte bine să porţi asta.

Anu simţi din nou un dor, o durere de-o clipă ce îi străbătu tot corpul: voia să fie lăsată în lumea ei, cu visele ei. Şi apoi, când momentul trecu, totul reveni la normal.

De atunci trecuseră paisprezece ani. La parter doctorul se zvârcolea în pat. Încă o chema. Altădată s-ar fi dus, convinsă că asta îl va face să se întoarcă la ea – că îl va face să fie din nou cum fusese atunci când s-a născut Daanish. Ar fi stat liniştită lângă el, l-ar fi ascultat şi l-ar fi consolat. Ar fi făcut parte din aşteptarea ei răbdătoare. Dar renunţase să mai aştepte. Înţelesese că să aştepţi înseamnă să te vezi îmbătrânind. Viitorul ei nu era în mâinile soţului ei, ci în ale fiului.

Se ridică din patul lui Daanish, strângând în braţe cutiile şi cuvertura brodată. Toate se înşirară la picioarele ei, ca o plasă cu care spera să-şi recupereze băiatul.

2
Argonautul

La câteva ore după ce doctorul tăcu, Anu se duse la el şi îl găsi pe podea, rece.

La spital ea se aşeză în faţa secţiei de Terapie Intensivă, timp în care familia lui începu să sosească, cu ochii în lacrimi. Asistentele nu au vrut să o lase înăuntru. Ce ştiau ei despre Terapia Intensivă?

— De ce nu ne-ai chemat? îi reproşară surorile lui, ca şi cum ar fi avut opt perechi de mâini, cu care să dea telefon fiecăreia.

Dăduse un singur telefon şi acela fratelui ei, prin intermediul căruia doctorul ajunsese aici. Surorile o luară la rost, aruncându-i un potop de acuze şi cerând explicaţii. „De ce nu l-ai adus mai devreme?“ insista una. „Cât timp a stat *bhai* inconştient?“

Anu trebui să mintă: ea era sus, făcea curăţenie, de unde să ştie? Nu auzise nimic. Îl lăsase uitându-se la filme indiene şi îl găsise pe podea. Cine poate spune ce-ţi rezervă viitorul? Atotputernicul decide.

În inima ei se rugă ca Atotputernicul să decidă în favoarea ei, s-o ierte pentru că nesocotise chemarea soţului şi mai ales pentru că minţise acum.

Pereţii coridorului erau pătaţi cu amprentele gri de degete şi pete roşii de *paan*[3]. La o jumătate de metru de ea un bărbat horcăia în toaletă. Auzi cureaua desfăcându-se, pantalonii căzând şi rahatul ieşind. Aerul era înţepător şi stătut. Prin jur nu se vedea nici o fereastră.

Înainte de a i se închide uşa în faţă, văzuse că cearşafurile de pe patul lui erau pătate încă dinainte ca el să fie aşezat acolo. Smocuri de păr şi de praf păreau să crească din podea ca iarba. Ventilatorul din tavan făcea destul zgomot pentru a trezi morţii – dar nu şi pe cei în comă. Asistentele aveau unghii

lungi, negre. Ea privi cu groază la ácele şi la mănuşile fără ambalaj. Sticlele de antiseptic stăteau descoperite, fără dop.

Anu se plimba în sus şi-n jos pe coridor. Luminile se stinseră. Un generator intră în funcţiune. Se pregăti pentru o lungă aşteptare. Să aştepţi înseamnă să te vezi îmbătrânind. Mai devreme îşi spusese acelaşi lucru. Iat-o acum ajunsă aici, unde nu mai aştepta ca doctorul să o adore, ci doar să vadă dacă va trăi.

Totuşi ce rău îi făcea dacă îşi amintea de acele prime câteva săptămâni de după naşterea lui Daanish? Atunci o adorase.

Naşterea fusese grea şi Anu se întoarse de la spital prea slăbită pentru a găti. Soţul ei o sfătui să stea în repaus complet la pat. El refuză să angajeze pe cineva în casă şi îşi luă un concediu prelungit de la clinică, pentru a o ajuta şi a o hrăni el însuşi.

Hrana fu aceeaşi timp de o lună de zile, căci el nu ştia să gătească decât două feluri: *khichri*[4] şi *korma*[5] de oaie. El se gândi chiar să pregătească mesele în dormitorul lor, aşa că transportă ingredientele pe masa ei de toaletă, unde, pentru prima şi ultima oară în viaţa lui, îi permise lui Anu să-l urmărească. Doctorul spunea că ocazia de a-l îndruma era cea care avea să o revigoreze, nu repausul la pat.

Ea zâmbea cu îngăduinţă la toată această dezordine, timp în care îl ţinea pe Daanish strâns în braţe. Atât de mari erau nevoile copilului, că ea nu mai simţea nici o dorinţă de a-l îndruma pe doctor. Mânca bucăţile de ceapă alunecoase, tăiate grosolan, care compuneau sosul, mesteca carnea tare ca gumilasticul şi orezul lipicios, mai sărat ca marea. Ştia de ce îi ieşeau aşa. Ar fi trebuit să lase ceapa să se prăjească la foc mic, iar măcelarul îl înşelase cu carnea. Atunci când spălase şi strecurase orezul şi lintea, o făcuse cu atâta putere, că aruncase şi cea mai mare parte din boabele bune, după care uitase să dozeze condimentele şi să reducă timpul de fierbere. Uneori îşi făcea griji pentru copil: oare ce gust avea laptele ei? Mâncarea îi afecta starea? Dar doctorul era atât de serios când o îngrijea, încât, cu toate greşelile lui, i se părea că este mai tandru ca niciodată, mai tandru decât va mai putea fi vreodată. Când alesese lintea, îl îndrăgise cel mai tare. O amuzase modul lui de a alege boabele, cu o lingură de metal cu care le lua dintr-un bol mare de plastic, unde stătuseră la muiat prea puţin timp. Îşi amintea clinchetul boabelor umede pe lingura de oţel. Curgerea şerpuitoare a lichidului ce cădea şi se prelingea de pe lingură. Petele negre care apăreau deasupra fierturii. El le scotea repede afară, aruncând neîndemânatic şi boabe aurii, lucioase. Atunci l-a înţeles. Şi ea, ca fată, procedase la fel. Faptul că împărtăşise asta şi cu el, şi cu copilul, cu fiecare altfel, dar în acelaşi timp, a fost ceea ce a revigorat-o în cele din urmă. Dar nici tatăl şi nici fiul nu aveau să o ştie vreodată.

De multe ori după aceea ea şi-a amintit fericirea acelor zile în care fusese ţintuită la pat. La început amintirea îi dădea o speranţă intensă, secretă, a cărei îndeplinire era hotărâtă să o aştepte. Dar, treptat, aceasta i-a trezit alte sentimente. Speranţa a împiedicat acumularea puterii de care avea nevoie pentru a accepta direcţia în care o luase viaţa ei. A trebuit să recurgă în schimb la răbdare şi la voia lui Dumnezeu. În ce moment din viaţa ei începuse acest proces?

Plimbându-se pe holurile murdare ale spitalului, Anu se opri la una din ferestrele acoperite de praf, care miroseau a fum. Afară cineva ardea gunoi. Se opri şi se întrebă dacă să se întoarcă la rudele soţului sau să stea şi să respire aburii nocivi. Decise să rămână aici o vreme.

Dacă încerca, putea chiar să stabilească o dată când o părăsise speranţa. De fapt erau trei. În prima speranţa o părăsise puţin, apoi se consumase mai mult ca niciodată şi în cele din urmă se stinsese cu totul.

Prima dată fusese în timpul unui dineu la un club cu tradiţie, înfiinţat de britanici. În jurul mesei, în centrul sălii, se aflau zece intelectuali şi soţiile lor extrem de elegante, coafate şi aranjate. În timp ce tuturor celorlalte soţii li s-a dat un meniu, pentru ea a comandat doctorul. A fost un fel de mâncare occidentală, din care mai gustase o dată înainte şi nu îi plăcuse. El ştia asta. Ea nu a spus nimic.

Clubul părea să fi încremenit în timp. Pe pereţi atârnau portrete cu Winston Churchill. În sala de biliard era interzis accesul doamnelor şi al câinilor. Chelnerii erau numiţi *bera*, de la cuvântul englezesc „purtător“[6]. Aceştia purtau acelaşi turban alb scrobit, aceeaşi cămaşă albă şi aceiaşi pantaloni albi pe care îi purtau în perioada colonială. Unele uniforme erau atât de pătate şi de zdrenţuite, că doctorul zicea că într-o zi o delegaţie de istorici britanici nostalgici le-ar putea lua ca să le transforme în obiecte de epocă şi să le expună într-unul din muzeele lor. Chelnerii nu ar primi niciodată nici un bănuţ *şi* ar fi dezbrăcaţi.

Trecuseră şase ani de la primele alegeri din ţară, care au coincis cu anul naşterii lui Daanish. Rezultatele alegerilor nu au fost recunoscute. În ţară a izbucnit un război civil şi jumătate din teritoriu şi din populaţie au fost pierdute. Unul dintre bărbaţii prezenţi la acel dineu era un iranian din generaţia a treia, care încă se mai căina pentru pierderea plantaţiei lui de ceai. Îşi aprinse un trabuc şi îşi povesti trecutul.

Anu privi în jurul mesei, observând originile fiecăruia. Unii aveau câteva picături de sânge persan, alţii, o jumătate de picătură de sânge turcesc. Un individ pretindea că strămoşii lui se trăgeau din Alexandru cel Mare, iar altul susţinea că are aproximativ o linguriţă de sânge arab. Dar nici unul nu descindea din Mahmud de Ghazni, ca ea. Ea purta cu mândrie marca distinctivă a tribului: tenul alb şi roşeaţa obrajilor.

Anu fu surprinsă o clipă atunci când iranianul începu să se plângă chiar de ceea ce o preocupa pe ea, de lucrul pentru care deseori doctorul îi purta pică. Domnul care pufăia din trabuc spuse:

— Vom fi întotdeauna divizaţi. Vom fi mereu *punjabi*, *pathan*, *pukhtoon*, *muhajir*, *sindhi* sau altceva. Niciodată nu vom fi uniţi. Visul lui Quaid ne scapă printre degete. Copiii noştri nu vor şti nici măcar că el a avut un vis. Nu vor şti de ce sunt aici. Nu vor avea rădăcini.

Bărbatul desfăcu un şerveţel şi îl puse peste o inimă grea.

— Deznădejdea ta ne va despărţi, Ghulam, spuse un altul, un hyderabadian cu obrajii negri, mâncaţi de vărsat. Nu acceptaţi ca fiii voştri să vă vadă astfel.

— Dar Ghulam are dreptate, spuse un al treilea, din Uttar Pradesh.

Apoi continuă:

— Lucrurile se înrăutăţesc. Cel puţin odinioară am avut o universitate de marcă în Aligarh. Acum ce-a mai rămas? Vom fi oare nevoiţi să ne trimitem copiii departe de noi?

— Nu avem de ce să ne temem, declară un *punjabi*. Islamul ne uneşte.

— Este exact ceea ce prim-ministrul vrea să credem, avertiză doctorul. Ce alt motiv ar avea ca să susţină grupările islamice? De ce oare toţi liberalii sunt în exil sau în închisoare?

Doctorul arătă către chelnerul care le dădea târcoale cu o tavă de băuturi şi întrebă:

— Oare aceasta va fi ultima mea bere băută în public?

În timp ce chelnerul îi turna în pahar, discuţia se încinse.

Printre femei subiectele de discuţie variau de la naşteri la saloanele de coafură şi cine cu cine se mai întâlnise de la ultimul mare prânz oficial, unde aceleaşi trei subiecte fuseseră discutate cu un zel identic.

— Ar trebui să mergi la Nicky's, dragă, nu la Moon Palace. Face nişte bucle minunate! îi spuse soţia hyderabadiană soţiei iraniene.

Privind dispreţuitoare la Anu, care îşi purta părul într-un coc cârlionţat, femeia pufni:

— Asta dacă vrei să fii la modă.

— Salonul meu de coafură este mult mai bun, spuse soţia *punjabi*.

Era originară din Bangalore, iar în trecut le mărturisise că soţul ei nu o putea suferi din cauza asta. Era însărcinată cu al treilea copil.

— Chiar ieri mi-am făcut părul acolo. Şi n-o să vă vină să credeţi cine îşi coafa părul lângă mine! zise ea, privind în jur şi aşteptând să vadă interesul celorlalte. Barbara!

În timp ce în jurul ei se auzeau strigăte şi exclamaţii de surpriză, femeia continuă:

— Şi am descoperit că bunica ei a fost sora celei mai bune prietene a cumnatei mătuşii vecinei bunicii mele!

Această descoperire produse şi mai multe strigăte şi exclamaţii de uimire.

Soţia din Delhi, al cărei soţ pusese la inimă avertismentul doctorului şi ajunsese la a treia bere, spuse cu un glas ascuţit:

— Cred că despre fiica ei am auzit că a născut recent gemeni.

Femeia aceasta nu era prea agreată de celelalte. Când nu era de faţă, celelalte spuneau că întotdeauna exagerează cu coafurile. Anu trebui să recunoască faptul că aveau dreptate. Astăzi coafura ei era mai stridentă ca niciodată.

Însă Anu rămase tăcută. Neavând despre cine să vorbească, se purta deosebit de ciudat în înalta societate. Nu se născuse acolo. E drept, nici doctorul nu se născuse acolo, nici mulţi alţii dintre cei prezenţi, dar, cumva, ea era singura care o arăta. Avea douăzeci şi trei de ani şi se căsătorise la şaisprezece. Avea doar nouă clase şi era suficient de inteligentă pentru a înţelege engleza, dar o vorbea cu un accent care îi displăcea chiar şi ei atunci când se afla în compania altor vorbitori de engleză. În plus, va avea mereu doar un singur copil. Curând după naşterea lui Daanish, a trebuit să i se scoată ovarele. Se pare că în prezenţa ei femeile simţeau o plăcere deosebită să repete numele acelora care-şi dovediseră cât mai bine valoare reproductivă. Dar nici una nu avea roşeaţa pe care o avea ea în obraji,

însemn cu care o hărăzise sângele ei pur.

De partea cealaltă a mesei, doctorul, care se aprindea din ce în ce mai tare, spunea:

— Care este scopul interzicerii curselor de cai? Vă spun că oamenii vor continua să facă ceea ce vor, doar că o vor face pe ascuns. Prim-ministrul seamănă seminţele corupţiei cu o mână şi mituieşte islamiştii cu cealaltă.

— Ne îndreptăm către o nouă lovitură de stat, oftă iranianul, către un alt guvern militar susţinut de Statele Unite.

Sosi mâncarea. A ei îi fu pusă în faţă: scoici umplute. Nu-i plăceau fructele de mare şi peştii. Prefera să-i vadă înotând printre gleznele ei, la gura peşterii. În apă aveau culori argintii şi aurii, dar gătiţi, pur şi simplu miroseau insuportabil.

— Nu folosi furculiţa, îi şopti doctorul, aplecându-se către ea.

Dar ce să facă, să mănânce cu degetele? *Aici?* Se înroşi. Unii auziră şi râseră. De ea.

— Cu lingura, o îndemnă el.

Ea privi nervoasă în jurul mesei şi cele mai mari temeri ale ei se împliniră: toţi ochii erau aţintiţi asupra farfuriei ei. Rupse crusta de brânză cu capătul lingurii. Era surprinzător de rece. Reuşi să apuce cu lingura o îmbucătură mică şi începu să mestece amărâtă. Apoi observă ceva ca un glonţ acolo unde trebuiau să fie măruntaiele scoicii. Îi pieri toată pofta de mâncare.

Doctorul izbucni cu voce tare:

— Nu-ţi place?

Râsete.

— Nu mi-e foame, mormăi ea.

— Mai ia de două ori, o îndemnă el.

Ea luă din nou lingura şi scobi în jurul glonţului. Mai găsi încă unul. Şi încă unul. Simţi că o să-i ia foc faţa de la tot sângele care îi năvălise în obraji. Se uită la soţul ei cu o ultimă privire disperată şi scoase primul ghemotoc cu degetele. De el erau legate alte şapte. Mulţimea aştepta cu sufletul la gură: ţinea în mâini un şirag de perle gri.

El o ajută să le şteargă şi apoi începu să descrie amănunţit raritatea perlelor tahitiene.

— Mi-e teamă că mâncarea nu este suficient de bine gătită. Totuşi nu puteam să le las să se coacă! spuse doctorul – mai mult pentru privitori decât pentru ea.

Zarvă. Aplauze. Mâinile şi hainele lui Anu se murdăriseră şi erau lipicioase. Miroseau a putred. Inima ei rămase la fel de inertă şi dură precum perlele. El nu-şi putea permite astfel de daruri. Încercase să i-o spună de fiecare dată când i le oferea. Iar acum o făcea în public!

— Ce *excentric*! zise o soţie rafinată şi cu un glas subţire, privindu-l pe doctor cu un amestec de fascinaţie şi groază.

— Ce *norocoasă*! spuse cea care exagerase cu coafura.

Iar cea care se întâlnise cu vedeta de cinema la coafor izbucni:

— Ce soţ distractiv trebuie să fie!

Cum entuziasmul lor creştea, Anu înţelese că toţi se aşteptau ca ea să poarte colierul. Se duse la

toaletă şi se întoarse cu pietrele lustruite în jurul gâtului. Chiar şi când sosi desertul, nimeni nu observă că nu mâncase nimic, deşi gâtul ei era obiectul observaţiilor minuţioase şi reci ale doamnelor, iar doctorul, obiectul cochetăriei şi veneraţiei lor.

***

A doua zi dimineaţa îi reveni totuşi optimismul.

Daanish, care de-acum împlinise şase ani, se afla în sufragerie, împreună cu doctorul. Anu era în bucătărie şi pregătea un picnic pentru ieşirea în golf. Năucită din cauza căldurii, decise să ia la picnic micul recipient cu lintea pe care o spălase. La televizor apăru un bătrân alb şi prăfuit. Avea degetele şi faţa mai mizere decât orice om din rasa asta pe care îl văzuse ea vreodată. Nici vocea lui nu avea timbrul lin, metalic, specific unui *gora*[7]. Dar cel mai uimitor era ce făcea el cu mâinile lui: exact ce făcea şi ea! Scufunda o sită rotundă într-un râu, lua nisip în ea şi îl cernea... dar pentru ce?

— Aur, îi explică doctorul lui Daanish. Se mulţumeşte să-şi trăiască viaţa aşteptând să-şi umple talerul cu vreo pepită neobişnuită. Deşi face asta de mai bine de jumătate de secol, e la fel de mizer ca noroiul ce-i ascunde norocul. Unii oameni nu ştiu să renunţe.

„Ia te uită!“ se gândi Anu, în timp ce degetele i se opriră din lucru în apa îngălbenită. Se uită cu atenţie la ochii aceia albaştri, hotărâţi şi sclipitori şi la corpul deşirat al căutătorului. Îi urmări gura deschisă, gri, şi sunetele pe care le scotea – ciudate, plescăitoare. Degetele ei se mişcau agale, meditativ. Zâmbi. Preţ de o clipă scurtă şi emoţionantă, se regăsi într-un bărbat. Nu în cel care stătea întins pe aproape toată canapeaua (şi care nici acum nu observa cum se ghemuia ea la capătul ei), ci într-unul dintr-o altă lume. În cel care înţelesese că spiritul cu care aştepta făcea ca efortul să merite. Că devotamentul era, în sine, o răsplată.

Începu o pauză de reclame. Înveselită, Anu împachetă prânzul şi ceaiul. Căutătorul era un semn ce prevestea lucruri bune.

***

Era timpul să plece la plajă. Când dădură să iasă, doctorul îi ceru să poarte perlele. Ea se pleoşti. Senzaţia de ruşine trăită ieri era gata să reînvie. Oare să-i ignore rugămintea? Anu hotărî să nu o facă şi îşi prinse repede şiragul în jurul gâtului.

La golf doctorul şi Daanish îşi curăţară măştile, îşi potriviră echipamentul şi se scufundară. Ea se aşeză în peşteră cu lucrul de mână. Astăzi lucra la o faţă de masă. Se întrebă din nou ce or vedea ei oare pe fundul mării. Închise ochii şi încercă să-şi imagineze. Dar ceva nu era în regulă. Astăzi nu avea deloc inspiraţie la cusut. În loc să fie refugiul ei, ca de obicei, azi peştera era ceva străin. Talpa aceea gigantică părea să o apese şi mai tare pe cap. Ştia de ce. Simţea greutatea perlelor. Îi înconjurau

clavicula ca nişte bile de plumb. Pentru ea fiecare perlă însemna ceea ce însemnase şi pentru crustaceul însuşi: o pată, o excrescenţă asemănătoare unei pustule. Nisipul ce-i zgâria bucuria redescoperită. Chisturile din ovarele ei. Încercă să se concentreze pe sarea care îi umezea buzele, lucru care o alina întotdeauna, încercă să se concentreze pe dantela din mâinile ei, dar nici una, nici alta nu îi oferiră alinare. Se gândi la căutătorul cu mâinile ca ale ei: mereu cernând, mereu căutând. Dar acum chiar şi el o ocolea. Întinse pânza şi începu să scoată sendvişurile.

Daanish se întoarse. Tremura şi ţipa:

— Apa se răceşte!

Ea îl înfăşură într-un prosop. La gura peşterii, doctorul se usca la soare. Daanish se duse la el.

— Vino să-ţi bei laptele! îi zise ea lui Daanish, în timp ce pe doctor îl chemă să vină să îşi bea ceaiul.

Acesta din urmă rămase afară. La fel făcu şi Daanish, care începu să ridice pietre, să cerceteze cu privirea bălţile rămase în urma fluxului, să sape.

— Daanish, vrei să arunci nisip în lapte? strigă ea.

El se uită la tatăl lui, aşteptând un răspuns de la el. Bărbatul privi distrat într-o parte.

Ea repetă:

— Ceaiul se răceşte!

Timp de o secundă, nimic. Apoi veni un răspuns iritat:

— Nu vezi că nu sunt gata încă?

Ea aşteptă.

Băiatul declară că a găsit în resturile lăsate de flux printre picioarele doctorului un exemplar de soi. I-l arătă tatălui său, care îl luă în mână şi îl privi. Din interiorul peşterii, Anu văzu că scoica era subţire şi în formă de petală. Soarele bătea direct în ea, făcând-o să lucească precum o bucată subţire de piele.

— Un nautil de hârtie, spuse doctorul. Aristotel l-a numit argonaut. Nu ştiu sigur de ce. Poate are vreo legătură cu Iason şi lâna de aur. Ştii povestea?

Desigur că nu, se gândi Anu. Când era vorba de întrebări, doctorul prefera întrebările retorice. Daanish clipi şi-l privi, plin de afecţiune. Copilul se îngropă în nisip. La suprafaţă nu mai rămase decât un colţişor din costumul lui de baie roşu. Spălă melcul cu apa din găleata lui. Strălucea ca o coajă de ou cu striuri. Daanish luă înapoi melcul din mâna tatălui, apucându-l cu grijă, de frică să nu-i alunece cumva printre degete, ca spuma mării.

— Nu, şopti el, ca şi cum îi era teamă ca nu cumva răsuflarea lui să-i zboare cochilia din mână.

— Argo era numele vasului care l-a purtat pe Iason. Cei care au călătorit împreună cu el se numeau argonauţi – marinarii de pe Argo.

Explicaţii, explicaţii. Asta-i plăcea doctorului, să dea explicaţii. Dar numai ea cunoştea lucrurile pe care el nu le putea explica.

— Şi dacă te uiţi la el din partea asta, continuă tatăl, luând din nou cochilia din mâna fiului, care-şi lingea nervos buzele pline de nisip, ţinându-l cu partea îngustă în jos, atunci arată ca o pânză pe mare, umflată de vânt, nu-i aşa?

Daanish clipi, încercând din răsputeri să vizualizeze imaginea.

— Animalul care produce această cochilie este o caracatiţă. Înoată cu ea în braţe ca şi cum ar fi un corăbier. Cum ţi se pare?

Daanish bătu din palme încântat:

— Da! Are propria ei barcă!

Doctorul râse şi-l bătu uşor pe spate.

În peşteră, Anu turnă ceaiul. Perlele de la gâtul ei erau reci şi extraordinar de frumoase. Lacrimi mari cât boabele perlelor îi izvorau din ochi.

Doctorul continua să explice:

— La drept vorbind, ăsta nu e un melc. E un fel de cuib făcut de caracatiţă, la capătul căruia ea îşi ascunde ouăle şi le poartă cu ea. E în acelaşi timp pungă, leagăn şi barcă.

— Ce se întâmplă după ce se nasc puii? întrebă Daanish, cu o privire plină de curiozitate.

— Bună întrebare! Când miile de pui de argonaut eclozează, mama leapădă leagănul, pentru ca băieţeii ca tine să îl poată găsi. Este o minune, nu-i aşa, că un lucru atât de fragil poate supravieţui agitaţiei mării şi ajunge întreg la mal?

Copilul îl aprobă cu tărie. În spatele lacrimilor, dantela lui Anu deveni un abur.

— Argonauţi, continuă doctorul, erau numiţi şi acei americani care au plecat spre Vest, în căutarea aurului. Omul pe care l-am văzut azi-dimineaţă la televizor ar putea fi un urmaş de-al lor.

Ah, se gândi Anu, iarăşi el, căutătorul! Apăruse ca un semn, pentru a-i da speranţă, dar cât de naivă fusese! Ei bine, n-o să se mai bazeze pe semne! Dacă va continua să aştepte dragostea doctorului, va rămâne şi fără ea, şi fără a lui Daanish.

Ceva mai târziu în acea seară, când au ajuns acasă, ea şi-a scos colierul şi l-a lăsat nepăsătoare în hol. El i l-a adus în cameră şi i-a reproşat că n-a apreciat modul lui de a-şi arăta iubirea. Ea s-a înfuriat brusc şi inexplicabil.

— Poate că nu are forma pe care o doreşti tu, i-a strigat el, dar dacă nu ai fi atât de oarbă, ai vedea că ea există!

Curios de calmă, ea se întrebă unde. În călătoriile pe care el le făcea pe Mările Sudului şi în alte locuri despre care ea nu ştia nimic?

Unde era? În biroul lui? Oricine poate deveni învăţat prin lectură. Dar ea nu avea nevoie să citească nici măcar o singură pagină pentru a-şi da seama de ce el nu discuta cu ea nimic din ce citea. Pentru că i-ar limita cunoştinţele lui. Şi le-ar lărgi pe ale ei. Ar însemna că şi ea poate să-i explice lucruri lui Daanish.

Unde era iubirea lui? În toate acele petreceri din înalta societate, unde o târa după el doar ca s-o pună în situaţii jenante?

În mâncarea care nu îi plăcea niciodată?

În discuţiile pe care nu le purta niciodată cu ea?

În originea ei pură? În lipsa purităţii originii lui?

Sau în singurul ei copil, care ştia de pe atunci că va fi trimis departe de casă pentru a fi… bleah!...

educat.

Ea îşi prefiră cu răceală prin palmă perlele care strangulau degetele lui puternice şi groase, de vindecător, şi îi atinse unghiile roz şi mari cu ale ei.

— Dă-i-le aceleia care vede unde este. Spune-i că-i trimit toată dragostea mea. Sunt sigură că va înţelege forma sub care vine.

El deschise gura o secundă, absolut şocat. O închise apoi la loc, după care începu o tiradă neconvingătoare. Cuvintele îi ieşeau şovăitoare şi la un moment dat chiar se bâlbâi, căci nu avusese suficient timp ca să caute contraargumente într-o carte.

Anu îi întorsese spatele, încântată de îndrăzneala sa, de care nu ştiuse niciodată că este capabilă. Călătorea pe marea învolburată – un căutător de aur, un marinar cu opt braţe lungi, argintii, şi o cochilie din care Daanish se zbătea să iasă.

Învăţase să înoate.

Anu se întoarse la Terapie Intensivă. Tot nu aveau noutăţi. Sosiseră şi fraţii doctorului. Surorile lui continuau să suspine şi să-şi împărtăşească amintiri din copilărie, toate dovedind astfel că îl cunoşteau mult mai bine decât ea, femeia cu care el se căsătorise, în urma înţelegerii dintre ei, acum douăzeci şi trei de ani. Anu nu vărsă nici o lacrimă. Şi-l imagină pe fiul ei aplecat peste cărţi în America, cu sprâncenele lui groase uşor încruntate, întorcând pagină după pagină şi luând note foarte bune la fiecare examen. Era atât de inteligent! Probabil că a mai şi pus ceva carne pe el în acel tărâm al bunăstării. Anu memorase fiecare fotografie trimisă de el, dar în multe din ele fusese gros îmbrăcat, aşa că era imposibil să observi vreo schimbare. Arăta la fel de dulce şi de iubitor ca întotdeauna. Avea să fie un om mare.

Deodată se iscă agitaţie. Asistentele intrau şi ieşeau din salon. Ea întrebă ce se întâmplă şi ceru să-şi vadă soţul, dar ele trecură în grabă pe lângă ea. Încercă să se uite înăuntru, dar fu împinsă repede înapoi. Îl văzu pentru o clipă, întins pe pat, sub o pădure de tuburi. Văzu părul lui argintiu, obrajii cadaverici, pleoapele subţiri şi ridate. Era inconştient de mai bine de nouă ore.

— Ce-ai văzut? Trebuie să ştim! îi cerură surorile.

Poate că fusese prea dură în acea zi. Văzu perlele în mâna lui. În următoarele două săptămâni, care au fost groaznice, nici măcar nu s-a uitat la ea, iar în cele din urmă ea i-a cerut iertare. Atunci, acum şaisprezece ani, a fost ultima oară când ea i-a răspuns pe acelaşi ton cu al lui. Astăzi, ceva mai devreme, când el a chemat-o, pur şi simplu a fugit. Acum a rămas cu vina teribilă de a-l fi privit murind. Nu. Nici măcar nu a fost lăsată să-l vadă. Anu stătea pe scaun lângă surorile lui şi îşi ţinea capul în mâini.

Apoi ieşi altă asistentă, urmată de doctorul Reza, un distins coleg al doctorului. Doctorul Reza era extenuat şi nu avu nimic de spus. Surorile începură să jelească. Aşadar, murise aşa cum trăise: în lipsa ei, într-un cu totul alt loc.

Anu închise ochii şi decise că nu avea să îmbătrânească aşteptând ca Daanish să se întoarcă.

3

Fetele

Mai 1992

Era aproape amiază şi casa se umpluse de persoane care participau la citirea Coranului. Daanish încă nu se trezise. Era timpul pentru o pauză. Anu servi ceaiul şi prăjiturile. Erau de faţă şi câteva soţii stilate. Ea ştia că multe dintre ele nu puteau citi Coranul. Anu le privi buzele mişcându-se, prefăcându-se că recită, şi se întrebă dacă şi doctorul le vedea. Era absurd, dar încă mai simţea prezenţa lui în casă, mai pregnant decât atunci când fusese în viaţă. Probabil că o privise în timp ce termina remobilarea camerei lui Daanish. Probabil că se încruntase când a scos de pe rafturi toate cărţile dăruite de el. Oare va coborî din noul loc unde se afla pentru a o opri? Anu credea că, dacă Dumnezeu îi dezaproba acţiunile, o să-i dea de ştire. Dar acum doctorul era lipsit de putere.

Tot ce putea face era să-i urmărească fiecare mişcare.

În timp ce participanţii la priveghi se revigorau cu ceai, ea urcă în dormitorul lui Daanish. Dormea, ca de obicei, pe burtă. Un cearşaf alb îl acoperea de la talie în jos. Valiza lui rămăsese nedesfăcută, dar pe noua cuvertură albă, aruncată de ea lângă patul cel nou, erau câteva lucruri pe care el le scosese din bagajul de mână: aţă dentară, un aparat de ras, şosete, lenjerie intimă, un prosop şi un pix. Valiza era nedesfăcută. Curioasă, Anu o deschise: altă carte, aparatul de fotografiat Kodak pe care i-l dăduse doctorul, o frumoasă cutie lăcuită din coji de ou, pe care doctorul o adusese din ultima sa călătorie, şi un plic. Pe noua noptieră se afla colierul din cochilii al lui Daanish. Anu atinse toate obiectele, încercând să înţeleagă ce însemnau pentru el. Ştia deja ce însemnau unele – colierul, aparatul foto şi cutia lăcuită. Dar nu ştia ce însemnau cărţile şi plicul. Citi numele de pe coperte: Edward Said, Kurt Vonnegut. Nu auzise de nici unul din ei. Anu pronunţă încet fiecare nume de mai multe ori. Volumul Said avea numeroase semne în el.

Deschise apoi cutia lăcuită şi găsi un bileţel scris cu litere de tipar: *Bivalvă*. În cutie erau o duzină de scoici viu colorate, unele fine, altele striate. Mai era şi o însemnare scrisă de Daanish, din iunie ’89 – cu două luni înainte să plece. *Pură forţă musculară. Prin simpla închidere şi deschidere a celor două valve, o scoică poate înainta mai mulţi metri deodată. Într-o zi, în golf*, aba *mi-a povestit pentru prima dată despre moluştele gigantice. „Au aproape un metru şi jumătate!“ mi-a spus el. „Trăiesc chiar aici, chiar în oceanul nostru.“*

Anu închise încet cutia. Apoi studie plicul. Conţinea scrisori de la doctor şi de la ea şi o grămadă de fotografii. Se opri şi îl privi pe Daanish: nu sforăia şi nici nu tresărea. Probabil că nu se va trezi până diseară. Aşezându-se pe covor, începu să se uite la fotografii.

Primele erau cu Daanish şi un băiat foarte drăguţ, cu părul de aur, într-o grădină frumoasă. În unele fotografii grădina era acoperită cu zăpadă. În altele strălucea, plină de culoare. Zâmbi văzându-l pe fiul ei lungit în iarbă, se încruntă văzând că în una părea să fumeze şi se panică văzând că în alta era urcat într-un copac înalt, balansându-se aşa cum obişnuia să facă mereu pe bicicletă: în picioare şi cu mâinile în aer. Însă în toate fotografiile, deşi era brunet, arăta întotdeauna bine: era înalt, avea ochii mari, de

ambră, ai tatălui său şi atitudinea aceea a lui, când devenea brusc copilăros.

Înfruntând dorinţa de a-l trezi cu o îmbrăţişare, Anu continuă să se uite la fotografii. Îl văzu pe băiatul cu părul de aur alături de o fată drăguţă. În alta erau numai fete, fără băieţi. Apoi fete alături de Daanish.

Anu luă din nou o fotografie şi o privi cu atenţie. În ea se afla o fată rezemată de un trunchi de copac. Peste tot în jurul ei erau frunze galbene şi roşii. În acel cadru colorat de care era înconjurată, fata părea exagerat de palidă, aproape transparentă, ca un peşte. Un peşte alb, cu nuanţe de galben la branhii, în faţa unui brocart portocaliu. Ţinea capul uşor înclinat spre stânga, astfel că ochiul drept îi părea mai mare decât celălalt. Privea direct către obiectiv cu ochii ei de un albastru-verzui.

Anu se opri apoi la o fotografie cu aceeaşi fată şi Daanish. Stăteau împreună la o masă, parcă la o petrecere. Daanish o ţinea cu o mână de talie, iar în cealaltă avea un pahar cu băutură.

Se uită fix la fotografie, fără să clipească sau să mişte vreun deget. Mintea ei însă lucra. Luă apoi o fotografie cu o altă fată. Aceasta era aproape la fel de înaltă ca el şi avea plete lungi, şatene. Părea să danseze într-un lan de porumb şi nu era la fel de arătoasă ca prima. Anu trecu la următoarele poze: Daanish împreună cu o altă fată înaltă, într-o cameră întunecoasă, cu lumânări în jur şi stele false atârnând din tavan. Fata stătea pe genunchii lui.

Până ce termină de privit toate fotografiile, Anu numărase şase fete diferite, fotografiate în contact fizic direct cu fiul ei. Se gândi profund o vreme şi ajunse la o concluzie: bine măcar că nu era numai una. Daanish nu făcea altceva decât să se distreze. Probabil că nu îşi luase nici un angajament faţă de vreuna din ele. Mireasa lui va trebui să accepte lucrurile aşa cum sunt. La urma urmei, şi ea făcuse la fel.

Anu luă fotografiile, aparatul foto şi cutia lăcuită. Se uită lung la colierul de pe noptieră, însă, înmuindu-se, îl lăsă pe masă. Se întoarse în salon, cu cele trei lucruri în mână.

Pe măsură ce se apropia ora prânzului, lumea începu să plece. Curând rămase singură şi trebui să le hrănească pe surorile doctorului. Acestea începură să se plângă că nu se gătise mâncare proaspătă, chiar în acea zi. Fiul ei de-abia venise azi-dimineaţă, aşa că la ce se aşteptau? Le lăsă bodogănind în bucătărie. Ajungând în dormitorul ei, privi obiectele pescuite din viaţa pe care Daanish o ducea în lumea lui îndepărtată. Făcu două lucruri. Mai întâi îi telefonă mamei lui Nissrine, pentru a-i spune să vină mai repede la citirea Coranului. Apoi duse înapoi în camera lui Daanish cutia lăcuită, în care apăruseră pe neaşteptate nişte cioburi de cochilii.

4

Comportament ruşinos

A doua zi, când Daanish veni jos, pentru a se întâlni cu zecile de prieteni şi rude veniţi să jelească împreună cu el, Anu plânse cu mândrie. El îi îmbrăţişă pe toţi, acceptând tăcut condoleanţele lor şi

câştigând admiraţia femeilor elegante, care continuau să-l examineze în timp ce el trecea de la o rudă la alta. Între ele îşi spuneau că băiatul este „leit doctorul“. De când plecase în America, aceste femei încetaseră să-şi mai arate colţii la Anu. Multe aveau fii care nu primiseră o bursă integrală – şi cu siguranţă nu la o universitate atât de faimoasă ca aceea unde fusese acceptat el. Şi ele ştiau acest lucru. Era singurul aspect al plecării fiului ei care o bucura pe Anu.

Bărbaţii stăteau separat. Daanish se îndreptă spre ei, trecu pe lângă o fată, Nissrine, şi pe lângă mama ei, dar şi pe lângă o prietenă de-a lui Nissrine pe nume Dia. Anu fu încântată că Nissrine nu îl privise direct în ochi pe fiul ei, dar fu disperată când văzu că cealaltă fată îl studiază cu îndrăzneală. În ziua de azi chiar şi fetele pakistaneze deveniseră îndrăzneţe.

Anu se uită cum fiul ei păşea desculţ peste cearşafurile albe. Degetele lui deveniseră chiar mai păroase decât înainte. Luă un *siparah* şi se aşeză să citească. Trupul lui începu să se legene în ritmul recitării. Din când în când se ridica şi se înclina reverenţios către nou-sosiţi. Privirile lor se întâlneau adesea, iar el zâmbea la fel de dulce ca întotdeauna.

Anu ştia că el nu citea Coranul cu regularitate şi cu siguranţă că nici cei trei ani departe de casă nu îl stimulaseră. Ea ar fi vrut ca Daanish să continue să studieze cu un *maulvi*[8], dar doctorul se opusese după ce băiatul împlinise doisprezece ani.

Privindu-l, Anu observă că Daanish era vizibil uşurat la revenirea într-o atmosferă familiară. Simţea că pasajele din Coran îi ieşeau din gură lin, asemenea unui sunet de clopoţei. Uneori muşchii săi faciali se încordau. La fel se întâmpla cu multe dintre femei, inclusiv, spre surprinderea ei, cu Nissrine. Părea să se încurce destul de des, avea accent britanic, iar limba urdu vorbită de ea suna jalnic. Dar venea dintr-o familie bună. Circulau zvonuri că afacerea tatălui ei era pe butuci, însă în loc să se întoarcă în Londra, unde prosperase, familia decisese să rămână în Pakistan. Pentru fete. Cu siguranţă că doctorul ar fi de acord cu asta. Probabil că acum chicotea, în timp ce Nissrine se chinuia să recite o rugăciune pentru el. Dar oare ce credea el despre faptul că Anu aranjase întâlnirea asta atât de repede după moartea lui? Ar fi surprins? Măgulit? Oare era ceva suficient de excentric pentru gustul lui sau această plăcere trebuia să fie provocată numai de el?

Cu un singur lucru nu ar fi fost de acord. Nissrine era o rudă îndepărtată de-a lui Anu, ceea ce asigura perpetuarea viţei ei, nu a lui. Nepoţii ei vor avea pe chip aceeaşi prospeţime şi strălucire montană pe care o etala ea, nu paloarea oacheşă, marinărească, a doctorului. Şi el nu mai putea face nimic. Doar să observe.

Nissrine stătea liniştită în colţul ei, iar o *dupatta* de culoarea piersicii îi acoperea capul. Culoarea o prindea bine. Avea tenul alb, ochii migdalaţi şi gura trandafirie. Îşi ţinea capul plecat. Cu siguranţă că Daanish o va plăcea. Nu era blondă, ca fata din fotografii, dar era graţioasă şi modestă. Oricărui bărbat i-ar fi plăcut să vină acasă la o asemeneaa soţie.

Recitarea era întreruptă când şi când de femei care se trăgeau de păr şi ţipau „Văleu! Văleu!“ Una, pe care abia dacă o cunoştea, o prinse în braţe, îngropându-i capul într-un piept masiv. Anu se înecă şi încercă să-şi elibereze traheea şi să-şi îndrepte gâtul.

Dar ceva o salvă. Un ţipăt. Un ţipăt *adevărat*. Vaietele se opriră brusc. Cea care o prinsese îi dădu

drumul. Îşi reveni şi trase adânc aer în piept, încercând să-şi obişnuiască din nou ochii cu lumina puternică din cameră, după întunericul în care fusese ţinută de îmbrăţişarea femeii. Aranjându-şi părul, observă că majoritatea ochilor priveau la domnişoara Nissrine, care se mişca discret, arcuindu-şi spatele. Apoi se auziră murmure şi înghionteli. Treptat, deşi toţi erau cu ochii pe fată, recitarea fu reluată şi bocetele începură din nou. Anu se mută repede la un metru şi jumătate de cea care o prinsese de cap.

Din nou se auzi un ţipăt, de data aceasta şi mai puternic.

Venea chiar de la Nissrine.

Anu privi mirată cum fata duce mâna la spatele bluzei şi şi-o trage de pe piele, ca şi cum pânza ar fi luat foc. *Dupatta* ei de culoarea piersicii căzuse grămadă pe cearşafurile întinse pe podea. Lângă ea, prietena lui Nissrine se îmbujorase, iar mama lui Nissrine îşi certă fiica.

— Încetează! şuieră ea.

Însă Nissrine continua să se arcuiască asemenea unei pisici, bătându-se cu palma pe şold. Celelalte femei din încăpere începură să vocifereze. Îşi duseră mâinile la loburile urechilor şi începuseră să mormăie *„Toba, toba“*[9]. Era o prevestire teribil de rea. Anu se impacientă, întrebându-se dacă aceasta nu era cumva lucrătura doctorului. Oare încerca să intervină în planurile ei?

— Încetează! porunci din nou mama lui Nissrine.

Dia şopti ceva de genul:

— E doar o glumă.

Daanish şi alţi câţiva bărbaţi intrară în cameră. Doi unchi, hotărâţi să facă ordine, începură să înainteze prin cercul din jurul celor două fete. Dar femeile se aşezară în faţa lor.

— Întoarceţi-vă! Ştim ce avem de făcut! strigară ele.

Izbucni o ceartă între mătuşi şi soţii lor.

Dia ţinea mâna lui Nissrine într-a ei şi păru să spună „Prinde petala!“ Cu cealaltă mână arăta către trei ghemotoace albe, aflate aproape de perete. Şi alte priviri se fixară confuze pe acele obiecte.

— Ce se întâmplă? întrebă unul din unchi.

— Care-i problema cu fetele astea două? interveni un altul.

Femeile încercară din nou să-i trimită înapoi pe bărbaţi. Anu observă că Daanish o privea insistent pe prietena lui Nissrine. Pe buzele lui se citea un zâmbet pe măsură ce se apropia de cerc. Anu se repezi după el.

Nasul Diei era roşu de emoţie. Eşarfa ei albastră îi căzuse de pe umeri. Continua să se uite la creaturile care se zvârcoleau pe podea, o scutura pe Nissrine şi spunea:

— Proasto, sunt doar nişte omizi. Viermi de mătase.

Apoi se uită în jurul ei şi îngăimă către mama lui Nissrine:

— Îmi pare rău. Zău că îmi pare foarte rău.

Daanish se apropia din ce în ce mai mult. Cineva îl opri:

— *Ay haay, hato na!* Nu e bine să intri aici.

— Eu ştiu ce e bine pentru mine, răspunse el ferm, făcându-le pe amândouă fetele să privească în

direcţia lui.

Când îl văzu, Nissrine începu să plângă.

— Hai, Nini, hai să plecăm! zise Dia.

Îşi luară genţile şi se pregătiră să plece, luându-şi în grabă rămas-bun de la Anu. Nissrine plângea cu suspine, Dia continua să-şi ceară scuze, iar mama lui Nissrine era furioasă şi incoerentă.

— Ce ruşine! mormăi Anu către mama lui Nissrine.

— Te rog… încercă aceasta să vorbească, după care restul cuvintelor i se prefăcură într-un foc aprins, care îi cuprinse obrajii.

Daanish luă larvele.

— Ce să fac cu ele? o întrebă el pe Dia.

Ajunsă în prag, ea se întoarse. Ochii ei erau mari şi cafenii, cu sclipiri întunecate de sfidare arzând în centru.

— Dă-ţi seama şi singur!

Apoi se încruntă şi spuse:

— N-am vrut să se întâmple asta. Şi ne pare cu adevărat rău pentru tatăl tău.

După care se grăbi să iasă.

Anu încuie uşa în urma ei.

1. Tata (în urdu, în orig.).
2. Aperitive tradiţionale pakistaneze, constând în legume prăjite.
3. Frunze de betel, care se mestecă şi apoi se scuipă.
4. Orez tradiţional pakistanez, gătit cu piper şi unt.
5. Mâncare de legume cu carne.
6. *Bearer* (engl.).
7. Persoană albă (în urdu, în orig.).
8. Învăţător al legii musulmane.
9. Pedeapsă! Pedeapsă! (în urdu, în orig.)

Dia

1
Alte scuze

— Ştii ce? Ţi-am spus că-mi pare rău.

Dia se rezemă de peretele din sufragerie, aruncându-şi în gură dude cu o mână şi ţinând telefonul cu cealaltă. Bucătarul era în camera de alături şi se uita la un meci de crichet. Ba nu, se uita la reclame. Dia înclină capul şi aruncă o privire spre televizor: două femei aşteptau să fie intervievate pentru un post de stewardesă. Apoi se sări la scena următoare. Cea care primise slujba îi dezvălui secretul celei care nu avusese succes: un tub cu cremă pentru albirea pielii. Acum putea să zboare!

La telefon, Nini dădea impresia că e gata să izbucnească în plâns. Dia mesteca nervos. Vorbeau de aproape o oră, dar prietena ei părea să aibă o rezistenţă nemăsurată.

Treaba nu decursese deloc aşa cum se aşteptase ea. Viermii de mătase trebuiau să o gâdile pe Nini, nu să provoace o astfel de scenă. Când Dia se gândi la văduvă, i se strânse stomacul. O asculta pe Nini şi durerea îi sporea.

Cele două se puseseră şi înainte una pe alta în multe situaţii ridicole, de multe ori fără consimţământul celeilalte, dar asta nu declanşase niciodată o asemenea ruptură. Dia se întrebă dacă aşa se întâmpla de obicei cu femeile care erau pe punctul de a împlini douăzeci de ani.

Disperată, îşi aruncă în gură trei dude moi dintr-odată. Oftă adânc. Părul care îi încadra fruntea flutura.

— Ascultă, Nini! Să nu facem greşeala să ne certăm din cauza unui bărbat. De câte ori nu ni s-a mai întâmplat, nu? Şi da, a fost destul de exagerat din partea mea să îţi bag nu doar unul, ci *trei* viermi de mătase sub *kameez*, însă trebuie să recunoşti că ai început să ţipi doar atunci când ţi-am spus ce erau. Dar acum lasă asta. Spune-mi ce vrei să fac. Am spus deja că-mi pare rău. Am spus-o de o mie de ori. Şi zău că regret sincer!

— Cum de ţi-a trecut prin cap o asemenea glumă hidoasă, Dia? Ştii că urăsc insectele, zise Nissrine, suflându-şi nasul cu forţă.

— *Fricoaso!* şuieră Dia în şoaptă.

Cu voce tare spuse:

— Da, ştiu că le urăşti. Şi Inam Gul ştia. Când tu nu vei mai fi tovarăşa mea la prostii, va fi el.

— Transmite-i din partea mea să se maturizeze!

Dia înghiţi încă o dudă. Aceasta era cea mai dulce dintre toate. O mestecă cu zgomot, simţindu-se mai degrabă mândră de bucătarul ei, care avusese iarăşi o idee genială. Nu era vina lui dacă Nini făcea din ţânţar armăsar.

În cealaltă cameră se auzea o reclamă la lapte cu o femeie destul de corpolentă şi mult prea încântată pentru că era permanent întreruptă de o grămadă de vizitatori. Avea astfel ocazia să le facă ceai!

— Nu înţelegi! zise Nini, suflându-şi din nou nasul.

— *Ce anume* nu înţeleg? Ce? Tot repeţi asta, dar, la naiba, de ce nu-mi explici *ce nu înţeleg*?

Smiorcăiala încetă şi fu înlocuită de nişte sughiţuri înăbuşite. În cele din urmă Nini îşi drese glasul şi spuse cu un ton rece şi hotărât:

— Mama acelui băiat mi-a trimis o propunere de căsătorie.

Linişte. Apoi Dia izbucni:

— Dumnezeule!

— Să nu faci infarct din cauza mea!

Dia clătină din cap: *Atunci din cauza cui?*

— Mama m-a întrebat dacă vreau. Eu m-am gândit la propunere şi am hotărât că, ei bine, de ce nu?

Dia scuipă dudele roz pe care le avea în gură şi ţipă:

— De ce nu? *De ce nu?* Asta-i tot ce ai de spus? Nini, cine eşti tu?

Nissrine plescăi enervată.

— Ştiam eu că o să-mi ţii un discurs. De asta nici nu ţi-am spus.

Oftă, iar vocea i se înmuie:

— Vreau mai mult de la viaţă, Dia. M-am săturat să stau închisă în casa asta şi să fac mereu aceleaşi lucruri. Vreau ceva diferit.

— Of, Nini! Oare orice schimbare este mai bună decât nimic? Ce te face să crezi că dacă te vei căsători cu un necunoscut, el îţi va oferi ce-ţi doreşti?

— Nu te îngrijora, răspunse Nini cu amărăciune. După cele întâmplate ieri, probabil că mama lui îşi va retrage propunerea.

— N-aş fi venit dacă aş fi ştiut.

— Ştiu. Ăsta e unul din motivele pentru care nu ţi-am spus. Voiam să-l vezi şi tu, Dia. Voiam să vorbim despre el, ca fetele. Dacă ai fi ştiut, n-ai mai fi venit.

Apoi Nini adăugă visătoare:

— Chiar şi după căsătoria noastră, dacă…

Vocea i se tăie.

Dia se plimba dezgustată încolo şi-ncoace. Trebuia să-i bage minţile în cap lui Nini. Însă era exact aşa cum spusese prietena ei: acum, că Dia îi cunoştea intenţiile, habar n-avea ce să facă. Să o ia pe Nini cu binişorul? Cum să procedeze? Ele nu se purtaseră niciodată aşa una cu alta. Întotdeauna îşi spuseseră lucrurile în faţă.

Nini aştepta. Dia decise să folosească strategia care dăduse roade de la bun început atunci când se

împrieteniseră. Când profesorul de matematică le-a pus împreună, pentru a face o adunare, le-a sfătuit: „Dacă aveţi îndoieli, socotiţi pe degete“.

— Nini, hai să vedem ce argumente pro şi contra avem, îi spuse cu blândeţe Dia. Mai întâi argumentele contra. Unu: nu-l cunoşti pe băiat. Doi: tatăl lui de-abia a murit. Trei: este singur la părinţi. Patru: este unicul copil şi unicul fiu. Cinci: trăieşte în America. Concluzia: el este tot ce i-a mai rămas mamei lui, aşa că ea va fi chiar mai posesivă decât o soacră obişnuită. El se distrează de minune departe de ea, în America, probabil că trăieşte cu femei acolo, timp în care o voce mică-micuţă din mintea lui nu-i dă pace, reamintindu-i mereu despre datoriile lui faţă de *ami jaan* şi faţă de ţară. Aşa că, după ce se va sătura de distracţie, pentru a-şi potoli sentimentul de vină, va fi foarte protector cu *ami jaan* (care va simboliza ţara) şi ultra-conservator cu soţia lui (care va simboliza autoritatea lui în ţară). Dar ţine minte ce-ţi spun! zise Dia, ridicând glasul fără să vrea.

Nu era bine să procedeze aşa, însă nu se putea abţine. Continuă:

— Va dori să-şi păstreze şi ceva din stilul de viaţă american, doar aşa, de distracţie. Toţi simţim nevoia să ne distrăm, corect? Şi-acum argumentele pro. Spune-mi tu argumentele pro, Nini!

Răspunsul fu unul înţepat:

— Ţi-ai folosit vreodată minunata ta putere de analiză pentru a afla de ce eşti aşa de arogantă? Nici *tu* nu l-ai întâlnit, Dia, aşa că presupunerile tale sunt la fel de nefondate ca şi ale mele. Da, mulţi bărbaţi sunt aşa. Dar poate că, printr-o minune, el e diferit. Până la urmă, mie mi se pare că *tu te crezi* diferită. Recunoaşte, Dia: şi tu ai nevoie de un bărbat în viaţa ta. Şi nu ai de unde şti dacă cel pe care-l vei alege tu va fi mai bun decât cel pe care l-am ales eu.

Dia era uluită. Nu doar tonul plin de răutate o duru ca şi cum ar fi fost lovită fizic, ci şi conştiinţa faptului că atât de multe femei cădeau în această cursă: se certau sau pur şi simplu se tachinau pe tema bărbaţilor. Pe de altă parte între bărbaţi exista un acord tacit: femeile nu erau un subiect demn de a fi menţionat decât dacă îi excita sexual. Însă pentru femei bărbaţii erau un subiect pe care îl epuizau din toate unghiurile. Dia era sigură că acesta era motivul cel mai limpede – şi totuşi cel mai neglijat – al poziţiilor lor incompatibile în societate: timpul. Femeile îl dedicau bărbaţilor, iar bărbaţii îl dedicau bărbaţilor.

Dar iat-o şi pe ea: astăzi petrecuse aproape două ore la telefon, iar ieri alte câteva, gândindu-se fără folos la unul din ei. Oare Nini nu-şi dădea seama cât de prostesc era acest lucru? Cât de tipic? Cât de periculos?

Ar fi vrut să oprească timpul în loc chiar atunci.

— Te rog, hai să nu ne certăm! Faci ce vrei. Doar că îmi pare rău pentru ce s-a întâmplat ieri.

Nini aşteptă. Însă Dia nu mai avea nimic de adăugat.

Afară, la televizor, echipa Pakistanului primi un gol, iar Inam Gul bătu din picior. Apoi pe ecran apăru din nou reclama cu laptele. Femeia aducea ceaiul din bucătărie, cu o mină proaspătă şi veselă. Motivul stării ei de bine era acela că folosise laptele! Oaspeţii consumaseră ceaiul într-un timp record. Camera se focaliză pe soţul ei, care spunea: *„Begum, chai?“*[1] Femeia fugi la bucătărie în pantofii ei cu toc cui, buni numai să-şi scrântească gleznele, şi cu brăţările ei de aur zăngănindu-i triumfal.

Dia se gândi că Nini ar fi trebuit să dea o probă pentru reclama asta.

Apoi o apucară din nou remuşcările.

După o pauză lungă, pe care Dia se temu teribil să o întrerupă, Nini spuse:

— M-ai întrebat mai devreme dacă ai putea face ceva. Ei bine, m-am gândit. Dacă mama lui decide să-şi retragă propunerea, sprijinul tău tot îmi va fi de ajutor. Ai putea să vii la mine atunci când o să vină în vizită cu mama lui? Încă te consider sora mea, Dia. Încă.

Dia se plesni exasperată cu palma pe frunte.

— Desigur.

Cu o voce şoptită, Nini spuse repede:

— Mama vrea acum să mă supun. Ce fericită eşti că mama ta aşteaptă ca tu să-i dai sens vieţii, adăugă ea şi închise.

Cu receptorul încă în mână, Dia murmură:

— Să sperăm că fiica ta o să aibă norocul meu.

În timp ce se duse în partea din faţă a casei, Dia se întrebă câţi părinţi îngustaseră oare orizontul copiilor pentru a şi-l lărgi pe al lor. Se aplecă pentru a-şi încălţa sandalele, nerăbdătoare să ajungă la oaza care era pentru ea ferma. În timp ce-şi încheia o sanda, ridică privirea către peretele din faţă. Fu întâmpinată de chipul tatălui ei. Era încadrat de o ramă aurită şi ornamentată, la fel de falsă ca şi portretul. Fălcile nu îi erau cărnoase, mustaţa lui stufoasă era redusă la una subţire ca o coajă de măr, iar ochii lui arătau de parcă intrase în camera greşită, unde se juca un film despre viaţa lui. Rola se blocase chiar în momentul în care fusese răpit, aşa că nu avea altă posibilitate decât să vadă mereu aceeaşi scenă. Viaţa lui se afla în mâinile pictorului şi de fiecare dată când stătea în acel loc, Dia ar fi vrut să-l supună pe pictor aceleiaşi torturi.

Dia nu îi pomenise nici lui Nini şi nici bucătarului despre faptul că la *Quran Khwani* de ieri retrăise amintiri dureroase. Timp de patruzeci de zile după moartea propriului ei tată, stătuse în această casă, încremenită ca o statuie, şi învăţase un lucru preţios: unele persoane veneau ca să jelească, altele pentru a afla detalii sângeroase. Mai erau şi alţii care veneau ca să o îmbrăţişeze pe Dia cea îngheţată şi să îi arate compasiunea lor, dar şi pentru a-i reaminti că era neputincioasă. *„Allah malik hay*. Dumnezeu hotărăşte.“ Acesta era mesajul, apăsător ca o stâncă, pe care i-l transmiteau toţi. *Nu ai control asupra lucrurilor ce se întâmplă. Aşa că de ce te mai lupţi să faci ceva cu viaţa ta, micuţo?*

Ieri, când îşi ceruse scuze de la văduva doctorului, fusese sinceră.

Bucătarul, pe care favorita lui din toţi cei trei copii îl ignorase permanent de ieri, de când se întorsese, se îndreptă umil către ea şi spuse:

— Oare m-ai iertat, copila mea?

Bucătarul stătea sub portret.

— O, Inam Gul, dar n-a fost vina ta!

El o mângâie pe cap şi spuse:

— Atunci hai să ne uităm la televizor.

— Nu mai am chef.

Nasul lui încercă să adulmece atmosfera.

— Ce spune Nissrine *bibi*?

— Iar ai tras cu urechea?

— Nuuu! negă el îngrozit.

— Atunci de unde ai ştiut cu cine am vorbit?

Dia îl privi veselă cum îşi ţuguia buzele peste gingiile lui fără dinţi. Părea să ducă dorul dinţilor mai ales atunci când era prins cu minciuna.

— Stai liniştit. Eu am foarte puţine secrete. O să-ţi spun secretul lui Nini.

Ochii bucătarului scânteiară de nerăbdare.

— Vrea să se căsătorească cu băiatul acela pe care m-a dus să-l văd ieri.

— O, nu! Ce fată deşteaptă! zise bucătarul, clătinând din cap.

— Ba nu are nici un pic de minte, Inam Gul! Să nu uiţi asta!

Bucătarul îşi schimbă expresia, armonizând-o cu sentimentele Diei.

— Acum mă duc la fermă, ca să uit un timp de oameni. Dacă mă sună cineva, spune-le că sunt în coconul meu şi nu mai ies afară câteva săptămâni.

— *Toba, toba*, zise bucătarul, atingându-şi lobii urechii, dar ştia că nu e bine să o contrazică pe Dia.

2
Cifre

Pe cea mai mare parte a traseului pământul era gol şi uscat, punctat pe alocuri cu şiruri de arbori *khejri* cu crengile plecate. Drumul ducea direct la puternicul Ind, aflat la vreo sută de kilometri spre est. Albiile râurilor ar trebui să fie pline de viaţă, se gândea Dia de fiecare dată când trecea pe aici. În special o albie atât de veche ca aceasta. Dar, cu excepţia unui pescăruş cocoţat regeşte pe o sârmă, ce vestea apropierea apei, nu exista nici o altă dovadă a măreţiei Indului, aşa cum fusese ea înfăţişată în fabule. Numai cărţile şi bătrânii ca Inam Gul mai vorbeau despre prinţese precum Sassi, care locuiau în *lakhy bagh*-ul glorios de pe malurile râului, înconjurate de muzică, fântâni şi cai ţesălaţi până luceau.

Dia însăşi nu mai făcuse de ani de zile tot drumul până la fluviu. Acum malurile lui nu mai erau înţesate cu pavilioanele lui Sassi, ci cu unele din cele mai periculoase bande de tâlhari din ţară.

Dia călătorea în maşină împreună cu doi însoţitori înarmaţi. Ambii aveau pielea unsuroasă şi ciupită de vărsat, unghii murdare şi talii de viespe. Îşi ţineau kalaşnikovurile aşa cum le ţineau aproape toţi cei din trupele de pază din oraş – cu gura ţevii îndreptată nu în sus, ci în urmă, spre vehiculul din spate. Uneori, pentru a-şi odihni umărul, câte unul din ei îşi punea puşca pe genunchi, cu ţeava îndreptată spre ea. În ultimii cinci ani s-a întrebat deseori cum risca mai mult: dacă mergea cu ei sau fără ei. Niciodată nu i s-a permis să afle. Se credea că tatăl ei fusese răpit exact pe acest drum.

Trei zvonuri s-au răspândit după crimă. Primul: era implicată compania de vopseluri sintetice rămasă fără contract. Al doilea: erau implicaţi importatorii de coconi care rămăseseră, la rândul lor, fără contract. Al treilea: ucigaşii au fost nişte proşti, fiindcă l-au ucis pe el şi nu pe soţia lui.

Proiectul de sericicultură fusese conceput în întregime de Riffat Mansoor, soţia lui. Ea a fost cea care a introdus o linie de mătase în filatură şi ea a pus la îndoială rentabilitatea importului de viermi, de vreme ce viermii de mătase se puteau creşte şi în ţară. Climatul era favorabil creşterii duzilor, hrana insectei. Riffat moştenise lângă Thatta un teren mare, pe care îi putea planta.

Dia îşi petrecuse copilăria pendulând de la fermă la fabrică – una fiind un paradis semitropical încântător, alta, un loc plin de agitaţie, unde se desfăşura o activitate la fel de încântătoare. La filatură se plimba cu ochii măriţi în jurul atelierelor unde firul era ţesut în pânze albe, strălucitoare, vopsit în cazane pline de culoare clocotindă şi pictat cu desene fermecătoare. La fermă Dia dansa veselă printre copaci, construind propria ei versiune a lumii. Canalele de irigaţii erau cazanele clocotind. Crengile erau mosorul ei. Şi-a destrămat rochia de bumbac, a strâns aţa scul şi a adunat-o pe mosor, până ce modelul s-a aşezat. A scufundat mosorul în canal şi l-a rotit ca să-l usuce. Când s-a uscat, era moale ca un fulg, ca răsuflarea ei. Ea îmbrăcă acea respiraţie, o purtă prin fermă şi toţi puteau să jure că nu au văzut niciodată o mătase mai fină ca aceea.

A fost nevoie de vigoarea mamei ei pentru ca proiectul să funcţioneze, dar în cele din urmă, după mai multe rateuri, şase mii de hectare de teren plantate cu duzi au dat şaizeci de tone de frunze, necesare pentru a hrăni un milion şi jumătate de viermi de mătase, care puteau produce aproape patru sute de kilograme de mătase brută. Afacerea înfloritoare a lui Riffat a adus filaturii – care deja avea succes cu bumbacul – un prestigiu şi mai mare. În tot oraşul Karachi femeile căutau numai marfă de la filatura Mansoor.

Dia avea zece ani când proiectul mamei ei era deja considerat o realizare de anvergură naţională. Colegele ei de şcoală o priveau la fel de ciudat cum o priveau şi pe mama ei bărbaţii şi femeile. Nissrine i-a spus Diei că oamenii bârfeau pe seama apetitului sexual al lui Riffat, spunând că era la fel de mare ca al omizilor pe care le creştea – numai că ea nu umbla după frunze verzi. Soţul ei o lăsase să conducă aşa cum voia ea afacerea lui, dar oare putea el să o satisfacă acasă, în dormitor, când ieşea din coconul *ei*?

Dia închise ochii şi se lăsă pe spate în scaunul maşinii, fierbând la amintirea acestei bârfe.

Însă când îşi amintea imaginea părinţilor ei împreună, nici aceasta nu o consola. Vorbeau între ei numai despre afaceri sau despre copii. Dia n-o văzuse niciodată pe Riffat fericită sau dându-şi capul pe spate şi râzând cu râsul ei frumos, argintiu, când era în preajma soţului ei. Cei doi nu se atingeau niciodată. Rareori se certau. Erau parteneri de afaceri, nu iubiţi. Totuşi tatăl ei dorea ca Dia să-i citească poveşti înţesate cu promisiuni de iubire eternă, cu Sassi aşteptând pe malurile Indului întoarcerea corabiei iubitului ei. Poveşti cu tragedii pământeşti, dar care îşi găseau împlinirea în viaţa de apoi.

Dia deschise din nou ochii, tresărind, şi îşi dădu seama că, stând ghemuită aşa, se înghesuia şi mai mult între cei doi paznici ai ei. Începea să o doare spatele, aşa cum se întâmpla întotdeauna în acest

moment al călătoriei. Şi nu parcurseseră nici măcar jumătate de drum. Pământul din jur era la fel de însetat şi pustiit. Nu se zărea nici măcar un pescăruş. Dia simţi mirosul gărzilor. Probabil că şi ei îl simţeau pe al ei. Încercă să nu se întrebe dacă lucrul acesta îi excita.

Oricum ar fi stat lucrurile între ei, părinţii Diei au devenit subiectul a şi mai multor bârfe atunci când Riffat a decis să renunţe la vopselele chimice. Acestea erau scumpe, periculoase şi nici măcar nu rezistau. Deşi vopsirea organică era o metodă la care nu apelase nici una din celelalte filaturi, ea fusese odinioară foarte populară pe subcontinent. Existau suficiente dovezi că fusese folosită. În Moenjodaro, la trei sute de kilometri spre nord de locul unde se afla acum Dia cu maşina, fuseseră descoperite o bucată de pânză veche de trei sute de ani, vopsită cu roibă, şi vase mari cu indigo. Se pare că tehnica respectivă fusese folosită vreme de secole în această zonă, chiar în apropierea fabricii lui Riffat. Oare era posibil să se piardă?

Riffat descoperi că majoritatea culorilor puteau fi obţinute din plante care se puteau creşte uşor aici. Află care parte a fiecărei plante trebuia recoltată şi cât timp îi lua ca să crească. Află şi ce culoare se putea obţine de la fiecare. Şofranul şi migdalul indian produceau culoarea galbenă, *henna*, roiba şi rodiul produceau roşul, planta de indigo dădea culoarea albastră, tamarinul şi ceapa dădeau culoarea neagră, iar *sapodilla* – maro. Aşa că păstră restul de două hectare din terenul fermei pentru cultivarea acestor plante.

În doi ani de zile acestea dădură o producţie consistentă şi contractul cu compania de vopseluri sintetice a fost reziliat. Începură să primească apeluri telefonice furioase.

Riffat deveni tensionată. Se enerva foarte tare. Familia nu se mai îngrămădea în automobilul lor Toyota Corolla, pentru a-şi petrece weekendurile la fermă. De unde abia dacă îşi vorbeau, părinţii Diei începură să se certe frecvent. Iar telefonul continua să sune. În schimb, tot mai mulţi clienţi îşi declarau loialitatea faţă de filatura ei.

În noaptea dinaintea morţii lui, tatăl fetei s-a urcat în dudul plantat la naşterea Diei. De ce? Oare o făcuse pentru a da timpul înapoi şi a o vedea iarăşi mică, pentru a o ţine în braţele lui? Oare dorise să dea timpul înapoi până în perioada de dinaintea telefoanelor de ameninţare şi a bârfelor despre soţia lui?

Dia s-a cuibărit în interiorul casei, mângâiată de bucătar, în timp ce fraţii ei se certau cu mulţimea de afară, iar mama ei rămăsese stană de piatră pentru prima oară în viaţă. Soţul ei se ascundea în frunzele dudului ca un copil, iar lumea râdea. Însă probabil că la un moment dat, în toiul nopţii, se dăduse jos şi plecase de acasă înainte ca cineva să se trezească. Nu aveau să-l mai vadă niciodată viu.

Bucătarul îşi menţinu punctul lui de vedere despre moartea tatălui ei: nu era deloc vorba de un ministru supărat, care avea acţiuni la fabrica rămasă fără contract. În opinia lui Inam Gul, tatăl Diei a fost pur şi simplu lipsit de noroc. Le-a ieşit în cale. Toată provincia clocotea de o ură dezlănţuită. Probabil că ucigaşii nu au ştiut absolut nimic despre el. A fost o ţintă aleasă aleatoriu sau o victimă colaterală într-un schimb de focuri. Anul acela în Sindh muriseră astfel sute de oameni. Nimeni nu găsea vreun motiv pentru toate acestea, în afară de voinţa lui Allah. Aceeaşi voinţă care făcea ca nişte oameni buni şi iubitori, cum fusese şi tatăl ei, să devină ucigaşi.

Însă Dia nu putea accepta că moartea lui fusese o banală greşeală – o simplă deviere a destinului. Ideea că dacă acolo nu ar fi fost trupul lui bătut şi învineţit, ar fi fost trupul altcuiva era una dureroasă. Asta însemna că nu fusese decât un simplu număr, chiar şi atunci când era în viaţă. Şi aşa era şi ea. Şi Nini, şi Inam Gul. Toţi.

3
Viaţa la fermă

Patru gardieni înarmaţi patrulau în jurul fermei. Zidul exterior se termina cu cinci rânduri de sârmă ghimpată. Poarta de fier avea în partea de sus un şir de ţepi ascuţiţi, ale căror vârfuri arătau către cerul gri-gălbui. În interiorul porţii se aflau încă doi paznici, dar, spre deosebire de escortele ei private şi de santinelele de afară, aceştia erau îmbrăcaţi cu *soussi lungis*[2] ţesute la filatură. Pânza era albastră şi strălucea ca penele de cocoş în bătaia soarelui. Împreună, aceştia formau un duo prietenos: erau doi din cei trei fii ai lui Inam Gul.

Piepturile şi braţele lor goale luceau de sudoare, iar *lungi*-urile erau strânse atât de tare în jurul lor, că Dia le putea ghici conturul diferit al trupurilor. La Shan, adolescentin şi zvelt, pânza se mula pe un fund mic şi musculos. La Hamid pânza dezvăluia o pereche de coapse groase. Dia îi remarcă de asemenea şi abdomenul solid, de luptător. Ar fi fost foarte folositor într-o noapte furtunoasă pe mare, cu o pereche de vâsle în mână.

Bucătarul şi familia lui veniseră la ferma Diei cu doi ani înainte ca tatăl ei să o părăsească. Se mutaseră la Thatta din satul lor, alungaţi de traulerele care invadaseră zona pescarilor locali. Domnul Mansoor văzuse familia lui Inam Gul lângă mormintele de pe Makli Hill, aproape de fermă, şi le oferise de lucru aici.

Când Dia intră în fermă, cei doi fii lăsară în jos puştile Kalaşnikov şi îi dădură voie să treacă.

— Cum merge treaba? întrebă ea, uşurată că-şi putea dezmorţi picioarele şi că era din nou în compania unor cunoscuţi.

— Vom vedea, răspunse Hamid. Sumbul spune că anul ăsta sunt mai puţine gogoşi bune decât anul trecut.

— Iar anul trecut a fost şi mai rău ca acum doi ani, zise Dia, oftând.

Recolta de frunze ajunsese la şaizeci de tone când era ea copil. Dar în ultimii trei ani, din cauza lipsei tot mai mari de apă, începuse să scadă îngrijorător. Împuţinarea hranei însemna că fie larvele nu ajungeau la stadiul de cocon, fie coconii aveau învelişul subţire, prea mic sau rupt, ceea ce reducea calitatea firului de mătase.

Canalele de apă picurau melodic, amintindu-i Diei, cu fiecare picătură, cât de multe depindeau de ele. În căldura sufocantă de dinaintea musonului de mai, ea îşi făcu vânt cu un colţ al *dupattei* şi speră ca anul acesta să fie totuşi unul umed.

Se îndepărtă de paznici şi se plimbă calmă printre rândurile de duzi, plantaţi cu grijă la câte şase metri distanţă. Înaintea ei zburau o pereche de fluturi numiţi rândunica neagră. Se urmăriră unul pe altul, se opriră pe o crenguţă şi se împerecheară, coadă în coadă, semănând cu o creatură unică, cu două capete şi patru aripi. Probabil că masculul e copleşit de mirosul ei, se gândi Dia. La fluturii de mătase femelele produceau substanţa afrodiziacă. Aceasta putea fi atât de puternică, încât dacă vreun mascul se afla în apropiere imediat după ieşirea ei din cocon, era deja atras de ea. Femela avea parte de sex imediat după naştere. Dia încercase de multe ori să asiste la asta, dar, cu toate excursiile ei la fermă, nu reuşise niciodată. Însă în acest sezon era hotărâtă să nu mai scape momentul.

Tânăra se duse la adăpost. Din exterior semăna cu o seră: nu era foarte înalt şi avea acoperişul plat. Lângă el se afla o baracă cu două camere. De aici ieşi Sumbul, fiica înaltă şi blândă a lui Inam Gul, cea mai harnică lucrătoare de la fermă. O cămaşă mov îi acoperea pielea netedă, de culoarea nucii. Arăta ca un copac *jacaranda* în floare. Apropiindu-se de Dia, Sumbul se legănă, purtând un copil pe şold şi un *clipboard* în mâna dreaptă.

— *Salaam baji*[3], o salută Sumbul.

— *Aleikum-as-salaam*[4].

— Ce mai face *aba*?

— A, e bine, răspunse Dia. Viclean ca-ntotdeauna. Vă trimite salutări. Ce face soţul tău? Totul e în regulă acasă?

Sumbul zâmbi, trăgându-şi o şuviţă ce îi alunecase peste umăr. Părul ei era atât de lung şi de gros, încât îl răsucise în formă de U.

— Mama lui s-a dus înapoi în sat la noi pentru câteva săptămâni. Totul e în regulă. Dar, zise ea, uitându-se în altă parte, cred că al cincilea este pe drum.

Dia îşi ţinu respiraţia: Sumbul avea exact vârsta ei.

— Şi tot nu vrei ca *ama* să-ţi dea pilule?

— Dar dacă află el?

— Le ţii aici, la fermă. Nu are de unde să ştie.

Sumbul oftă, potrivindu-şi copilul pe celălalt şold. Apoi decise:

— Nu, *baji*.

Dia dădu din cap, dar nu spuse nimic. Sumbul trebuia să decidă singură.

Intrară împreună în adăpost.

În interior era cald şi umed. Aerul proaspăt era ventilat continuu. Adăpostul era împărţit în patru secţiuni. Prima, goală în acest sezon, avea să adăpostească în curând ouăle depuse de lotul actual. În a doua cameră era o masă lungă, cu tăvi de viermi ce se ondulau şi se hrăneau din frunzele de dud tăiate mărunt. Dia trecu pe lângă tăvi, salutând femeile care aveau grijă de omizi. La fel ca în vremea împărătesei chineze, şi acum viermii de mătase erau îngrijiţi de femei. Cu excepţia grădinarilor şi a paznicilor, ferma era condusă în întregime de ele. Acesta era şi motivul pentru care li se permitea să lucreze.

La început vederea larvelor le făcuse pe lucrătoare să se strâmbe. Nici nu se putea pune problema

să le atingă. Dar acum insectele erau mânuite la fel de mecanic precum şuviţele de păr şi copiii. A pune o mână de viermi în sânul unui lucrător la fermă n-ar fi avut efectul pe care l-a avut asupra lui Nini. Fără să vrea, Dia zâmbi.

Sumbul, ghicind corect motivul, întrebă cum mersese planul.

— Ei bine, din nefericire, Nini a exagerat. Se gândeşte la căsătorie.

— Căsătorie? Nu-i deloc surprinzător, aşa-i? Nissrine e aşa de frumoasă! zise Sumbul, aşezându-şi din nou copilul la brâu.

— Oare frumuseţea ei a făcut-o să se schimbe? Nici măcar nu-l cunoaşte pe băiatul după care umblă.

— Majoritatea femeilor nu-şi cunosc viitorii soţi, replică Sumbul. *Inshallah*[5], ea poate face căsătoria să meargă.

Dar de ce ar face-o? ar fi vrut să ţipe Dia. De ce ar trebui Nini să accepte limitele pe care alţii i le-au impus cu atâta răutate? De ce trebuia să aibă ea grijă de relaţia cu un bărbat, unul complet necunoscut?

Nevrând să se certe cu o altă persoană pe care o plăcea, Dia nu spuse nici acum nimic.

Merse împreună cu ea de-a lungul mesei. Larvele erau albe şi oarbe. Nu făceau altceva decât să mănânce. Dar, fiind crescute de alţii timp de atâtea secole, aproape că uitaseră cum să mănânce. Femeile trebuiau să le taie hrana în şuviţe mici şi să le-o schimbe de nouă ori pe zi, altfel fiinţele acestea mofturoase ar fi murit de foame. Dacă în zilele trăite în sălbaticie nu le trebuia nici un fel de igienă, acum hârtia perforată de sub ele trebuia să fie curăţată cu scrupulozitate, altfel s-ar fi ajuns tot la o grevă a foamei.

Spre capătul mesei erau omizi care ajunseseră la al patrulea şi ultimul stadiu. Întotdeauna se întâmpla astfel, se gândi Dia. Viaţa unei insecte era extrem de măsurabilă şi totuşi extrem de misterioasă. Poate că în paradoxul acesta consta şi farmecul lor. Oricât de sârguincioasă le-ar fi studiat, existau întotdeauna detalii – cum ar fi modificările din interiorul unui cocon sau împerecherea la naştere a fluturilor – care ei îi scăpau.

Studie foile prinse pe *clipboard*. În partea de sus era trecut totalul pe acest an. Lucrurile nu stăteau prea bine. Mai puţine omizi ca niciodată trecuseră de stadiul al patrulea. Privindu-le cum se ondulau pe patul de frunze, Dia începea să creadă că se vorbiseră între ele. Şopteau: „Haideţi să jurăm că nu mai ţesem firul nostru cel fin pentru aceşti oameni ticăloşi!“

Micuţul lui Sumbul se trezi. Începu să se răsucească şi să-şi frece ochii cu pumnii, gata să ţipe. Sumbul îşi descheie repede cămaşa şi îl puse la sân.

Dia spuse:

— Nu ţi se pare că viermii mai că au format o mişcare de rezistenţă şi că se revoltă? Oamenii au depins întotdeauna de animale, de la care şi-au luat hrana şi îmbrăcămintea… dar acum patru mii de ani a venit o împărătească din China care a făcut din insecte proprietatea oamenilor. Poate că revolta este adevăratul motiv pentru care producţia a scăzut.

Sumbul râse:

— Ce idei trăsnite ai, *Dia Baji*! Numai când mă gândesc ce-oi vorbi tu cu tatăl meu toată ziua!

Copilul era pe punctul de a adormi în mijlocul alăptatului. Scăpă sânul din gură şi un râuleţ de lapte începu să-i curgă pe bărbie. Ea îl şterse cu cămaşa, pe care apoi o încheie la nasturi.

Dia avu senzaţia că o vede pe Nini, aşa cum avea să fie peste câţiva ani. Prea puţini ani.

Sumbul continuă:

— Bunica mea a spus întotdeauna că tata era oaia neagră a familiei. N-a fost niciodată un pescar foarte bun. Cred că este mult mai fericit în casa voastră decât a fost vreodată pe mare.

— Dar tot îi e dor de sat, răspunse Dia. Vorbeşte deseori de el. Este îngrijorat mai ales de fiul cel mare, Salaamat.

— E ciudat că îmi vorbeşti despre el. Tocmai m-a vizitat azi-dimineaţă.

— Da? Ce mai face? Când o să-şi viziteze tatăl?

— Pot să-ţi spun doar că-i fericit. Uite ce mi-a dat!

Sumbul zâmbi şi scoase de undeva din sân două sute de rupii.

— Stăpânii lui se poartă bine cu el, iar el e bun cu mine. Fiul lor tocmai s-a întors din Amrika. N-o să-ţi vină să crezi: fiul acela a venit în acelaşi avion cu băiatul în casa căruia aţi fost la *Quran Khwani*. Băiatul pe care-l vrea Nissrine! A stat lângă el tot drumul. Salaamat i-a luat de la aeroport şi l-a lăsat pe băiat acasă.

— Aha! Atunci poate că fratele tău ar fi în stare să afle mai multe despre americanul ăsta de la fiul stăpânului lui, nu? Dacă află lucruri rele, o să i le spun şi lui Nini. Dacă sunt lucruri bune, nu-i spunem nimic.

Sumbul chicoti. Lăsară larvele şi se duseră spre a treia secţiune a adăpostului. Aici intrarea era strict interzisă. Înăuntru erau viermii de mătase care începuseră să se îngălbenească, ceea ce însemna că erau gata să înceapă ţeserea gogoşilor şi să rămână în stadiul de pupe timp de două săptămâni. Era o etapă delicată. Viermii de mătase aveau nevoie de intimitate absolută atunci când ţeseau gogoşile. Cea mai mică perturbare putea duce la ţeserea unui cocon imperfect sau chiar la moartea larvei. De-a lungul anilor, numai Dia avusese voie să privească procesul, pentru că ea deprinsese arta de a păstra o linişte absolută. Prin urmare, mama ei îi permisese să intre aici. Dar Sumbul – mai ales Sumbul cu un copil – trebuia să aştepte afară.

Dia luă un binoclu dintr-un sertar, şi-l puse la ochi, după care se strecură înăuntru.

Pe mese mii de omizi se aflau în diferite stadii de lucru la cocon. Fiecare se transformase dintr-o omidă ameţită, lipsită de viaţă, de pe hârtia perforată într-o balerină agilă ce se rezema pe coadă. Oriunde se uita Dia, fiecare îşi mişca nasul în aer ca o baghetă şi scotea mătase. Era mai mult o scenă dintr-o fabulă, poate din *lakhy bagh*-ul lui Sassi, decât ceva ce se petrecea cu adevărat. Toate acestea se întâmplau aici, la ferma mamei sale, în mijlocul câmpiei pârjolite a Indului, în mijlocul haosului din Sindh, ceea ce făcea să dispară toate dilemele etice referitoare la reproducerea unei alte forme de viaţă în folosul intereselor umane. Stătea într-o cameră cu opt mii de creaturi minuscule şi le privea executând un dans despre care puţini oameni ştiau că există. Asta era viaţa. Ele se mişcau spre stânga şi se roteau spre dreapta. Se ridicau şi se ondulau, trasând opturi în aer. Lucrau fără încetare timp de trei

zile şi trei nopţi, cu material care era în întregime al lor, fără nici un alt dirijor în afară de ceasul lor intern. Fiecare era o formă de viaţă perfect autonomă. Când Dia se uita cum ţese una din ele, i se părea că este mai aproape ca niciodată de înţelegerea voinţei lui Dumnezeu.

Datorită unei alte foi furate dintr-o carte de la bibliotecă, descoperise că vechii egipteni crezuseră că morţii puteau vedea fluturii şi moliile. Când era aici, gândurile ei se îndreptau întotdeauna spre tatăl ei. Şi el se afla aici. Şi putea vedea în interiorul coconilor. Vedea fiecare pupă crescând, ştia când capul ei începea să se întoarcă şi să se îndrepte către mica deschidere de la unul din capete. Vedea fiecare creatură zvâcnind, ghemuindu-se şi pregătindu-se pentru etapa a patra şi ultima a vieţii ei.

După cincisprezece minute, Dia se strecură afară. Sumbul şi copilul o aşteptau.

Odată ce gogoşile erau ţesute, cele mai multe erau duse la fabrică. Acolo erau distruse, altfel fluturele ar fi consumat firul de mătase când se pornea să iasă din gogoaşă. Pentru a extrage firul, coconul era fiert în apă, la fel cum procedase împărăteasa Hsi-Ling-Shih, cu totul întâmplător, acum patru mii de ani.

În ultima cameră a adăpostului se aflau pupele selectate pentru reproducere. Pentru Dia acest aspect al procesului de reproducere era foarte tulburător. Coconii se mutau. Nu erau găsiţi niciodată în colţul unde erau lăsaţi. De fapt ea nu văzuse niciodată cum se mutau. Se înfiora la gândul că pupele nu numai că găseau suficientă putere ca să se deplaseze, dar păreau să ştie şi când erau singure. Şi mai tulburător era lichidul roşu care se scurgea din gogoşi. Ştia ce era: resturi depozitate în abdomenul pupei. Dar ca textură şi culoare semăna cu lichidul menstrual. Când pupele sângerau, duhoarea era copleşitoare.

Dia se duse împreună cu Sumbul spre o femeie cu ultimii fluturi din lotul anterior. Fluturii erau crescuţi pentru a nu zbura. Erau de un alb aprins şi aveau o expresie feroce, accentuată de antenele lor groase ca penele, ce se arcuiau ca nişte sprâncene încruntate.

Femeia le spuse că fluturele acesta anume produsese aproximativ trei sute de ouă, din care ieşiseră cele mai tinere omizi din prima cameră. Fluturele urma să fie dus afară, ca să moară. Sumbul îi mângâie antenele. Fluturele se retrase şi-şi mişcă ochii mari şi bulbucaţi, de culoarea ciocolatei.

— Ce viaţă! Larve timp de patru săptămâni, pupe timp de două, fluturi încă două. Totul se termină atât de repede! se miră Sumbul.

— Şi totuşi mătasea pe care o ţes ele durează secole de-a rândul, răspunse Dia.

— În timp ce alte fiinţe nu lasă nimic în urma lor.

Depunând un sărut pe capul copilului ei, Sumbul adăugă:

— Doar copiii.

4

Alegerea

A doua zi MQM[6] anunţă o grevă. Deoarece liderul partidului se exilase la Londra, el le ceruse

adepţilor săi să accelereze campania de mişcări civile, iar aceasta era a opta sau a noua grevă din acel an. Unele din magazinele din jurul casei Diei rămăseseră deschise, dar în zonele nordice ale oraşului se instalase o stare asemănătoare celei de asediu: obloanele rămaseră trase, străzile erau pustii, iar autobuzele fuseseră arse. Era un dezastru atât pentru fermă, cât şi pentru filatură: muncitorii nu mai puteau să plece de acasă. Dar, ca întotdeauna, Riffat părăsi casa îmbrăcată impecabil, hotărâtă să ajungă la lucru.

Din cauza grevelor, anul acesta Dia pierduse deja mai mult de o lună de şcoală. Din moment ce nimeni nu răspundea niciodată la telefon, nu ştia dacă colegiul ei era sau nu închis. Ea nu avea tupeul nonşalant al mamei ei. Tulburată din cauza incertitudinii, îşi îndeplini ritualul zilnic – se spălă, se îmbrăcă, luă micul dejun în grabă – ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. În maşină rămase pe gânduri, meditând intens la ceea ce oamenii din oraş obişnuiau să spună „Dumnezeu hotărăşte“.

Astăzi porţile colegiului erau deschise.

Nini o aştepta înăuntru. Chiar şi în uniforma lor anostă, o *kurta* prost croită, de culoarea vomei de pisică, Nini avea graţia şi alura unei lebede. Faţa ei ovală era netedă şi fină, genele – destul de groase ca să foşnească. Era un adevărat miracol, se gândi Dia, că Nini rezistase atât de mult presiunii de a se căsători. Din ziua în care împlinise cincisprezece ani, cererile curseseră şuvoi. Dar apoi se opriră brusc atunci când se răspândi vestea despre posibilul faliment al tatălui ei. Dia se întrebă cât de legată era dorinţa lui Nini de a se căsători de teama că asta era ultima ei şansă.

Se sărutară pe obraz, iar Dia o luă de braţ şi o îmboldi:

— Prima oră avem Studii Pakistaneze. Hai să chiulim!

— De acord! Vezi că ai urme de mâncare pe mustaţă, observă Nini.

Dia îşi şterse urmele, după care traversară amândouă terenul de hochei pe iarbă. De o parte se profila clădirea şcolii, ce avea şi ea culoarea vomei de pisică. În fiecare dimineaţă elevii se adunau acolo, iar directoarea colegiului încerca să le vorbească fără microfon tuturor celor cinci sute de eleve. Majoritatea elevelor fie chiuleau de la această adunare, fie stăteau primprejur, discutând despre filmul de la televizor din seara precedentă, despre diferitele *jora*[7] din săptămâna aceea, despre *shaadis*[8] la care participaseră şi despre cine cu cine fusese văzut. Directoarea, o femeie elegantă, de vreo cincizeci de ani, era apreciată mai ales pentru sariurile pe care le purta. Când Dia şi Nini ajunseră la celelalte fete, cele din primul rând dădură verdictul. Vestea se răspândi până la rândurile din mijloc şi ajunse în cele din urmă în spate, unde se aflau ele. Sariul de astăzi era dintr-un şifon franţuzesc de un portocaliu aprins, cu inserţii galbene. Foarte îndrăzneţ. Foarte spumos.

După ce adunarea luă sfârşit, cele două prietene se duseră către partea îndepărtată a terenului, trecând de băncile de piatră plasate pe toată lungimea acestuia. Băncile au fost ocupate imediat după terminarea adunării de către cele care dăduseră verdictul cu privire la sariul din acea zi. Fetele nu se mai ridicau de pe ele până la ora 14.00, când colegiul se închidea. Băncile se umpleau cu lacuri de unghii, rujuri, bigudiuri, panglici, ceară, piepteni şi clipsuri. Colegiul oferea cursuri de îngrijire a frumuseţii fără a fi nevoit să angajeze personal specializat.

După colţul cantinei se afla un drumeag care ducea la o şcoală catolică unde învăţaseră Dia şi Nini.

Elevele de la cele două institute nu trebuiau să se amestece, dar această regulă nu era aplicată chiar atât de sever. Când fuseseră ele în şcoală, se strecurau în colegiu şi le spionau pe tinerele de acolo, care pentru ele erau frumoase şi înţelepte şi se purtau ca nişte regine, în timp ce elevele nu erau altceva decât jucăriile călugăriţelor. Parcă erau crescute pentru a face parte dintr-un comando insensibil, ca şi călugăriţele! Dar acum era invers. Tinerele de la colegiu vizitau şcoala, invidiindu-le pe fetele care credeau în ele.

De o parte şi de alta a potecii erau plantate tufe de hibiscus şi iasomie. În spatele acestora străjuiau copaci plantaţi la începutul anilor 1800, când se pusese temelia clădirii. Potecile de pietriş dintre copaci le ofereau lui Nini şi Diei mai mult loc de hoinăreală decât oraşul în sine. Aici nu erau tulburate de ochii şi mâinile bărbaţilor sau de femeile de pe băncile albe. Era un refugiu curat şi liniştit, fără vreun paznic înarmat prin jur. Asta nu însemna că lipseau cu totul – atât colegiul, cât şi şcoala aveau gardieni ce străjuiau la porţile lor enorme. Dar aici era uşor să uiţi că ei se aflau dincolo de poartă.

Trecuseră trei zile de la ultima lor întâlnire de la *Quran Khwani* şi două de la conversaţia lor telefonică. Dia nu ştia cum să înceapă discuţia despre băiat. Nini sparse gheaţa:

— Ce ai făcut ieri?

— Am fost la fermă. După aceea am citit. Singură şi apoi lui Inam Gul.

— Cum merge. Ai învăţat pentru reexaminare?

— Nu mare lucru. Cărţile sunt atât de stupide!

— Îmi pare rău, mormăi Nini.

Nini, ca de obicei, luase toate examenele. Fusese întotdeauna o elevă înzestrată. Făcea ceea ce trebuia să facă – memora şi turuia ca un papagal –, păstrându-şi pentru ea părerile asupra a ceea ce turuia. Spre deosebire de Dia, nu era deloc deranjată de faptul că la examene se copia. Ridica din umeri şi spunea: „Dumnezeu ne priveşte. Ar trebui să fie de ajuns“. Accentul ei englezesc suna amuzant: „*God wolches es*“.

Se împrieteniseră în ziua când un profesor adusese în clasa Diei un copil îngrozit – pe Nini. Aceasta îşi muşca unghiile atunci când i se cerea să citească cu voce tare, deoarece accentul ei provoca râsete. Dia află curând că Nini nu fusese învăţată nici unul din obiceiurile pe care familia ei, recent emigrată din Anglia, i le cerea brusc să le respecte. Nici Dia nu o putea ajuta, deoarece ei nu i se ceruse să respecte aceste obiceiuri. Nini hotărî să înveţe singură ceea ce se aştepta de la ea. Îşi vizită rudele în mod regulat, prinse fraze cheie din limba urdu şi le folosi la momentul potrivit, învăţă să gătească, deveni foarte bună la învăţătură, se aranjă cu foarte mare grijă şi se comportă cu modestie. Ea întruchipa două viziuni opuse asupra lumii: viziunea modernă şi cea tradiţională. Ca Hansel din poveste (sau să fi fost Gretel?), tânăra avu prezenţa de spirit să-şi marcheze drumul înapoi spre o casă pe care nu fusese niciodată încurajată să o cunoască.

Iar acum dorea să o părăsească.

Dorea să o părăsească aşa cum o cerea tradiţia.

Niciodată nu-şi va face de ruşine familia. Vor face ceea ce hotărâseră să facă.

Dia o privi:

— Explică-mi din nou. Am încercat, dar pur şi simplu nu înţeleg.

— *Nu vrei* să înţelegi! Asta e problema! sări Nini, rotindu-se spre ea. Ai idei fixe. Bariere mentale. Crezi că-mi poţi prevedea viitorul?

Dia bombăni:

— N-am ştiut niciodată ce se va întâmpla. Dacă tu nu ştii asta despre mine, înseamnă că nu mă cunoşti.

Apoi trase adânc aer în piept şi continuă:

— Dar dacă mariajul cu acest necunoscut îţi va face viaţa un iad? Atunci ce se va alege de tine?

— Nu mai fi aşa de pesimistă! Dar dacă va fi mai bună?

— Dar ăsta-i ca un joc de noroc. Gândeşte-te la toate femeile care au jucat şi au pierdut.

Dia începu să le recite numele. Ajunsese la a noua – Sana, o fată care se căsătorise cu un inginer din America, lăsându-şi casa şi familia, pentru a descoperi că mirele ei avea acolo o altă soţie şi doi copii pe deasupra –, când Nini o întrerupse râzând. Era un râs forţat şi versat. Dia se întrebă cine era cinica dintre ele două.

Ştia deja răspunsul când Nini spuse:

— Nici tu şi nici eu nu ştim nimic despre libertate, Dia. Uită-te la noi! Suntem întotdeauna în spatele pereţilor şi în maşini. Dacă ieşim, ce ne aşteaptă? Pericole fizice. Sau bârfe. *Ai văzut-o pe Nissrine, fiica lui Tasleem, cu câtă îndrăzneală se aventurează singură?* De câte ori nu am fost avertizată să nu isc asemenea bârfe! Imaginea părinţilor mei îmi dă dureri de cap. Asta numeşti tu libertate? Fii serioasă!

— Ce vreau eu să spun, insistă Dia, este că vei avea aceeaşi durere de cap, *plus* multe altele.

— Dar nu le-ai pomenit pe cele care au căsnicii reuşite, contraatacă Nini. Există femei cărora soţii lor le dau mai multă libertate decât au avut la părinţi. S-o luăm pe mama ta, de exemplu. Ea a înflorit după ce s-a căsătorit cu un bărbat pe care nu îl cunoştea şi a fost un model pentru multe alte femei. Karachi a devenit un oraş al mamelor antreprenoare. Femeile primesc ceea ce vor. Dar mai întâi trebuie să se supună. Este pur şi simplu o lege mecanică.

Dia îi întoarse spatele. Da, mama ei înflorise – şi totuşi avertismentul ei îi răsuna în urechi. *Căsătoreşte-te din dragoste. Nu din obligaţie.* Dia şi-i imagină pe părinţii ei plimbându-se printre copaci. Străini, nu prieteni.

— Dacă doar atât crezi că ţi se permite, nici nu îţi va fi vreodată mai bine de-atât. Suntem mai mult decât nişte simple mecanisme. Nu este nimic greşit în a ţinti mai sus, în a avea vise!

— Şi unde ne vor duce visele? replică neîncrezătoare Nini, după care continuă: Mă îngrijorezi… Dacă nu ai grijă, vei sfârşi singură, ca…

— O, te rog… o întrerupse Dia. Ca *ama*? Ea a fost modelul nostru, ţii minte asta?

Cât de uşor îi era lui Nini să o dea de exemplu pe Riffat când îi convenea şi să o condamne când nu îi convenea! Exact aşa o tratau oamenii pe mama ei – era un simplu nume, bun ca exemplu. Iar Nini era la fel de făţarnică ca toţi ceilalţi.

Stăteau amândouă tăcute pe iarbă, uitându-se la un strat de brebenoci. În spatele florilor se ridica

zidul şcolii, în vârful căruia erau înşirate cioburi de sticlă. Nini apucă mâna Diei.

— Ştii că o iubesc pe mama ta.

Dia privi la pantofii ei de tenis şi apoi la ai lui Nini. Cu câteva luni în urmă stăteau exact la fel în grădina ei, sub dud, cu picioarele alăturate şi şalvarii ridicaţi deasupra genunchilor. Dintr-un impuls copilăresc, şi-au pictat pantofii cu spray. Au închis ochii, au apăsat pe spray şi au auzit culorile fâsâind. Au râs, dar căzuseră de acord să nu deschidă ochii până ce treaba nu era terminată. Dia simţise vopseaua rece fixându-se pe pânza tenişilor. Ea trasase cercuri, în timp ce Nini desenase zigzaguri. Acum, cu picioarele alăturate, Dia văzu că modelul încă se potrivea exact. Fiecare curbă violetă începea pe un picior şi se termina pe celălalt. O linie galbenă urca pe degetul mic de la piciorul drept al lui Nini şi cobora pe degetul mic de la piciorul stâng al Diei.

Dia trase adânc aer în piept.

— De ce eşti atât de nerăbdătoare acum? Ai avut propuneri chiar înainte să îţi doreşti asta.

— De ce acum? E timpul… răspunse Nini, ridicând din umeri.

— Timpul?

— Unele lucruri se întâmplă pur şi simplu la momentul potrivit.

Degetele ei lungi ca un lujer le prinseră pe cele scurte ale Diei.

— Încă de când am plecat din Anglia, am simţit că era cumva timpul. Iar acum a venit timpul pentru o altă schimbare. Vin momente când trebuie să te laşi purtată de val.

Dia pufni:

— Vorbeşti ca şi cum ai avea cincizeci de ani. Data viitoare hai să ne vopsim părul cu spray. Eu ţi-l fac pe al tău alb, iar tu mi-l faci pe al meu… nu ştiu… portocaliu, continuă Dia, ridicându-şi mâinile.

Nini îşi retrase mâna din mâna Diei:

— Eu fac tot posibilul să îţi explic. Dar tu nu mă ajuţi deloc.

— Dar ai numai douăzeci de ani, Nini! izbucni alarmată Dia. Ai timp *berechet*.

Nini se încruntă.

— După dezastrul de la *Quran Khwani*, probabil că mama lui s-a răzgândit. În cazul în care *nu s-a răzgândit* – şi Dumnezeu ştie cât *îmi doresc* să fie aşa –, acum se va face doar logodna. Căsătoria va veni de-abia după ce termină el facultatea şi după ce obţine o slujbă.

Oare să se mai deranjeze să întrebe ceea ce era evident? De ce nu?

— De vreme ce el va aduce pâinea în casă, nu trebuie să te asiguri că are o slujbă? Una foarte bună?

— Tatăl lui a fost un medic cunoscut. Probabil că fiul îi va călca pe urme, replică hotărâtă Nini.

— Ştii măcar ce studiază?

— Ei bine… începu Nini, răsucindu-şi părul pe deget. Se spune că e foarte inteligent. La urma urmei, a primit o bursă de studii în America. Sunt sigură că va reuşi extraordinar în viaţă.

Fata privi absentă spre zid, ca şi cum acesta ar fi fost un glob de cristal.

Dia avu un vag sentiment de dezgust.

— Deci răspunsul este… că nu ştii?

Nini se încruntă iar.

— Că tot vorbirăm de vise... şuieră Dia.

În acel moment din direcţia colegiului se auzi o sonerie. Prima oră se încheiase.

— Presupun că trebuie să mergem, zise Dia, însă nici una din ele nu se mişcă.

În cele din urmă Nini se ridică.

— Dacă am răspuns la cele douăzeci de întrebări ale tale, cred că ar trebui să mergem.

— Ai răspuns la optsprezece, o contrazise Dia, care încă nu se ridicase.

— Ce mai e acum?

— Dacă mama lui îşi retrage propunerea sau dacă, din vreun alt motiv, logodna nu se materializează şi tu simţi că *e timpul*, asta înseamnă că vei fi pur şi simplu de acord cu următoarea propunere?

— Mă întrebam eu de ce nu mi-ai pus încă această întrebare. Răspunsul este: da, dacă este o propunere la fel de bună ca asta.

— Deci mergi pur şi simplu la noroc: dacă nu-i unul, e altul. X sau Y. La întâmplare?

— Ai ajuns la douăzeci. Şi da, draga mea Dia, norocul joacă un rol important. Dacă mă îndrăgosteam, norocul avea rolul lui. Dacă mă căsătoresc la treizeci de ani, norocul are rolul lui. Dacă voi avea tripleţi, ghici ce? Noroc. Nu văd cu ce te deranjează.

— Unele lucruri le poţi controla, replică Dia. Presupun că atunci când spui „propunere bună“, te referi la numele lui şi la educaţia lui americană?

— Ai ajuns la douăzeci şi unu, zise Nini, făcându-i semn că şi-a sigilat buzele.

— Uite-o şi pe-a douăzeci şi doua: câtă legătură are credinţa ta în noroc cu faptul că afacerea tatălui tău scârţâie?

Gura lui Nini zvâcni nervos. Fu rândul ei să privească în altă parte.

Dia voia să fie ea cea care să îi ceară acum mâna. Ar fi vrut să-i spună: „Eşti frumoasă, eşti atrăgătoare şi vei mai avea destule ocazii. Ocazii bune“. Dar nu se simţi în stare. Nini căzuse în capcana disperării, iar Dia o ura pentru asta. Scuturându-şi uniforma, se ridică şi o porni pe cărarea care lega şcoala de colegiu.

1. *Begum* – formulă de adresare folosită pentru femeile din înalta societate în Pakistan.
2. Îmbrăcăminte tradiţională purtată în India şi Pakistan de către bărbaţi, lungă de la talie până la călcâie.
3. Pace, soră! (în urdu, în orig.)
4. Pacea să fie şi cu tine! (în urdu, în orig.)
5. Cu voia lui Allah (în urdu, în orig.).
6. Mutahida Quami Movement (Mişcarea Naţională Unită), partidul politic liberal din Pakistan.
7. Perechi (în urdu, în orig.).
8. Căsătorii (în urdu, în orig.).

Salaamat

1
Teritoriul marin
Martie 1984

După atac urechea stângă îi transmitea sunetele precum un ghioc pus la o ureche normală şi apoi retras uşor: lumea devenise ecoul unei mări care se îndepărta. Rareori, când era stârnit de furie sau de dorinţă, sunetul creştea până la amplitudinea bătăii ameninţătoare a unei tobe, ca şi cum cavitatea urechii i se umpluse din nou cu apă, aşa cum se întâmplase în ziua când băiatul de paisprezece ani fusese bătut de hoţul ouălor de ţestoasă şi aruncat în valurile fărâmiţate de ardezie. În astfel de momente durerea era atât de mare, încât tânărul se pornea într-o călătorie mistică, în care încerca să reţină în adâncurile lui această furtună fulminantă, ca un baraj care nu avea să se lase deschis de nici un suflet, nici măcar de fetele de la oraş, pe care abia aştepta să le cerceteze.

Zilele erau pline. Ajuta la o ceainărie condusă de bunica lui, un loc numai pentru femei. Când a început, la scurt timp după ce bunica lui l-a găsit lovit şi bătut, plutind pe mare, a devenit cel mai vârstnic bărbat care pusese vreodată piciorul în coliba aceea dărăpănată. Iniţial clientele s-au plâns. Dar proprietara a insistat că nepotul ei nu era potrivit nici emoţional, nici fizic nici pentru oraş, nici pentru marea pe care câţiva pescari încăpăţânaţi încă mai plecau în fiecare seară, concurând în zadar cu traulerele care le furaseră teritoriul marin. În plus, insistă ea, băiatul era surd. Nu avea cum să strice intimitatea de lux a sanctuarului lor feminin. Clientele îl acceptară, deşi la început fără tragere de inimă. Era greu să te cerţi cu o femeie care servea ceai bun.

În câteva luni tăcerea băiatului misterios, calmul lui şi, mai presus de toate, uşurinţa cu care făcea munca femeilor – spăla vase, aprindea din nou narghilelele, împletea coşuri pentru peşte – le făcură să-l îndrăgească. Unele chiar se bucurau să flirteze cu un tânăr care nu era nici bărbat, nici băiat. Îi încredinţau secretele lor.

Noaptea, după ce femeile se întorceau la casele lor, el îşi ajuta bunica să deretice taverna. Apoi pleca singur pe plajă. Luminile traulerelor uriaşe clipeau, avertizându-l să stea departe. Dar el rămânea pe plajă, imaginându-şi plasele lor imense, conice, aruncate în adâncul mării şi înghiţind ceea ce ar fi trebuit să prindă năvodul tatălui său, dar nu prindea.

Îşi amintea clar faţa omului care jinduise la ouăle ţestoasei acum doi ani. Se vedea pe el însuşi în

acea noapte: un copil cu bucle lungi, negre, fumând o ţigară K2 şi privind cum reptila îşi sapă cuibul. Văzuse umbra întinzându-se peste duna de nisip şi femeia îmbrăcată doar într-o tunică subţire, aşteptând ca bărbatul să îi aducă darul promis. Închise ochii, pentru a înăbuşi durerea care creştea în timpanul lui, dar amintirile continuau să-l chinuiască.

El fuge. Bărbatul este o matahală de om, de aproape doi metri înălţime. Curând i se alătură şi alţii, care îl ajung din urmă. Se folosesc de buclele lui ca de nişte frânghii de care îl trag spre mare. Sarea îi arde ochii în timp ce se leagănă înainte şi înapoi, înainte şi înapoi. Îşi ţine ochii dureroşi aţintiţi spre răsăritul soarelui, ca un bou-de-mare care se zbate într-o plasă. Şi tocmai când simte că marea este gata să-l înghită, atinge o carapace gigantică, marmoreană. Ea îl poartă peste dealurile înspumate până când drumul devine neted. El îşi apasă obrajii de carapacea protectoare a ţestoasei, ducându-se unde se duce şi ea.

***

Pe plajă se lăsă liniştea. Luminile pâlpâitoare ale traulerelor ancorate prea aproape de ţărm nu-l mai înfuriau. Tobele au tăcut. Demult urechea lui prindea zgomote ca venite dintr-un ghioc. În cei doi ani de după atac, a învăţat taina prin care putea face faţă torturii amintirilor: să se concentreze asupra unui lucru frumos.

Cu capul sus, Salaamat lovi uşor fosforescenţa din jurul picioarelor sale. Apoi se duse înapoi spre casă, într-unul din cartierele formate din zidurile labirintice şi dărăpănate care formau satele de pe coasta Sindhului. Haite de câini fără stăpân se rostogoleau în nisip, în faţa grupului de clădiri. Gâfâiau de căldură. În chip ciudat, pe ei îi putea auzi. Uneori auzea mult mai mult decât atât.

Trecu pe lângă bunica lui şi pe lângă alte femei în vârstă, oprite în faţa complexului. Ele erau santinelele satului. Bunica lui se afla aici în noaptea când el fusese gata să se înece. I-a văzut corpul plutind pe valuri şi a strigat după ajutor. Femeia stătea aici până noaptea târziu şi revenea dimineaţa în zori, aruncându-şi gândurile pe mare aşa cum fiii ei aruncau odinioară năvoadele. Dar nimeni nu a putut pescui în apele ei. Femeia îl chemă la ea.

El se aşeză lângă un câine negru şi fără coadă, cu blana smulsă pe alocuri. Acesta îşi scărpină bărbia de călcâiul lui. Bătrâna trase din narghilea. El auzi şi sunetul acesta. Urna era de sticlă şi avea forma unei picături mari, cu benzi din fire colorate răsucite în jurul mijlocului. Se uită cum fumul se înalţă şi se învârtejeşte în jurul apei. Auzi gâlgâitul lent şi sunetul ascuţit al suptului, iar fumul străbătu ţeava lungă şi subţire, apoi ieşi pe nările bunicii lui, despărţit în două panglici sinuoase de fum.

Bătrâna înmână narghileaua femeii de lângă ea. Apoi, încet, luă o înghiţitură zdravănă din faimosul ei ceai. Numai el ştia motivul faimei lui: lichiorul pe care îl producea în casă. Toate femeile în vârstă erau aproape ameţite. Aproape. Niciodată nu depăşeau acea limită. Numai soţii lor o depăşeau. Acesta era unul din motivele pentru care femeile păstrau ceainăria numai pentru ele.

— Acum este timpul să pleci, zise bătrâna.

El o privi surprins. Acum doi ani tatăl lui voise ca el să-şi încerce norocul în oraş, dar ea insistase să rămână, argumentând că nu se refăcuse cu totul după bătaia încasată. Ea interzisese să mai deschidă cineva subiectul. Dar acum îl deschisese ea însăşi.

— Să plec? Dar unde?

— Altundeva, replică ea sec.

Avea vocea aspră şi, ca întotdeauna, necruţătoare.

— În sat nu prea mai ai ce să faci. Peşte nu mai este. Tatăl tău e golit de vlagă şi trăieşte în întunericul acestei camere, dorindu-şi ca lucrurile să devină din nou aşa cum au fost pe vremea strămoşilor săi. Dar asta nu se va întâmpla. Acele nave vor rămâne aici mult timp.

Femeia scuipă şi trase din nou din narghilea.

Câinele de lângă Salaamat se rostogoli pe o parte, arătându-şi mameloanele umflate. Băiatul se gândi înfuriat la tatăl său: a stat acasă, jelind fără nici un rost, în timp ce mama a lucrat la o fabrică pentru decorticat creveţi, înfiinţată de străini. Privi către vasele greoaie ancorate în apropiere. Pentru *ei* lucrase. Îşi înghiţise furia şi îşi dăruise viaţa duşmanului. Iar ei îi dădeau cinci rupii pentru fiecare kilogram de creveţi furaţi de ei şi curăţaţi de ea.

Secretele femeilor care se întâlneau în ceainărie îi răsunau în urechea despre care numai el şi bunica lui ştiau că nu era în întregime surdă. Unele din aceste femei erau acum aici. Ca şi el, nici ele nu doreau să intre. Poveştile lor se răspândeau şi se împrăştiau la picioarele lui ca un val şuierător. Iat-o pe Farya, ale cărei năvoade de bumbac pierduseră lupta cu cele de nailon ale traulerelor. Ea căuta consolare la batjocoritoarea Shireen, care îşi vindea trupul pentru ca soţul ei să-şi satisfacă nevoia de heroină. Şi iat-o pe biata lui mamă, ale cărei mâini înţepate şi dizgraţioase tatăl lui le respingea. Iat-o şi pe Naila, care se bucura de asta chiar în urechea lui.

— Vei pleca la oraş şi, încet-încet, restul se va aranja.

Apoi îl avertiză, privindu-l în ochi:

— Fereşte-te de străini. Ţine-i la distanţă. Noroc, fiule!

El se uită în sus, la lună, care avea textura unui ou de ţestoasă, la fel ca aceea pe care încercase să o salveze. Urmărise puii de ţestoasă suficient de mult timp pentru a şti că prima lor călătorie spre mare o făceau singuri, mânaţi pur şi simplu de instinct. Atunci când toate ouăle erau depuse, mama lor pleca şi nu se mai întorcea. Pescarii spuneau că doar unul din o sută de pui supravieţuiau pericolelor care îi aşteptau, iar dacă supravieţuitorul era o femelă, după ani şi ani avea să se întoarcă la locul naşterii, pentru a-şi depune acolo propriile ei ouă.

Băiatul îşi dădu la o parte din ochi o buclă umedă şi se întrebă ce se întâmpla cu masculii.

2

Priveşte, dar cu dragoste

Aprilie-iunie 1984

Învăţă repede cuvinte noi. Nisipul fu înlocuit cu granitul, noroiul cu cimentul, peştele cu resturile de carne de oaie tare precum cauciucul. Şi aceea numai în zilele bune. Aerul nu mirosea a sare, ci a fum şi gaze, care îi ardeau pieptul. Luna era estompată de lumini de o mie de ori mai strălucitoare decât cele ale traulerelor. Cele mai strălucitoare lumini se aprindeau la nunţi: becuri mici de diferite culori, înşirate în copaci şi pe acoperişuri. O întreagă casă putea fi luminată ca o galaxie privată. Femeile nu stăteau să fumeze în faţa caselor nici la nunţi, nici în alte ocazii. La început de-abia vedea câte una sau două. Şi existau modalităţi de a traversa râurile de asfalt fără a fi lovit de roţi.

Zile întregi după sosirea lui în oraş, Salaamat s-a plimbat pe străzi şi a tot privit în jur, uimit de diversitatea roţilor. În weekend, pe plajă, văzuse vizitatori care mergeau de-a lungul ţărmului cu motocicletele, dar niciodată nu-şi închipuise că există atâtea tipuri de automobile. Şi iată-le, vâjâind pe lângă el – automobile cu nume specifice, pe care el dorea să le cunoască. La un chioşc unde se vindea ceai şi *paan* (ceaiul era prost, dar s-a obişnuit să-l bea aşa) şi unde fusese angajat, le ceru celor de acolo să îl înveţe. În timp ce decora frunzele de *paan* cu suc de betel, repeta timid: Nissan, Honda, Suzuki, Toyota. Lucrul acesta îl ajută să uite cât de diferit vorbeau cei din jurul lui. Aici nu era pe jumătate surd, ci mai degrabă pe jumătate mut. Se ferea să vorbească, studia tăcut cum se schimbau modelele de automobile în funcţie de an şi îşi forma păreri despre culorile care se potriveau cel mai bine la fiecare stil.

Cel mai mult iubea autobuzele. Fără să îşi dea seama, într-o zi o spuse cu voce tare. Clienţii râseră, sugând din *supari*: „Toţi bărbaţii visează să aibă o maşină, iar tu visezi la autobuze!“

Dar el nu-şi explică gusturile nimănui.

Autobuzele erau decorate la fel de bogat ca bărcile din satul lui cu ocazia târgului anual. Erau ca nişte bărci care mergeau pe o mare solidă. Le studie forma, se îmbătă de culorile lor bogate, memoră numele fabricilor care le produceau – toate în Gaddafi Town. Salaamat află că respectivul cartier era plasat aproape de marginea de est a oraşului şi, de îndată ce economisi suficienţi bani, sări vesel într-unul din aceste autobuze.

Interiorul era roz şi auriu, iar în fiecare colţ era o imagine diferită: peşti dansând, berze mergând prin apă, o coroană maiestuoasă, papagali cu ochi de fetiţă care se giugiuleau. Seninătatea fiecărei scene contrasta cu activităţile navetiştilor, care scuipau peste tot suc de *paan*, îşi stingeau ţigările pe aripioarele peştilor şi îşi suflau nasul pe bijuteriile coroanei. Sarea de mare, pe care nu reuşise să o adulmece la venirea lui aici, mâncase din vopsea şi lăsase interiorul plin de cruste de rugină. Autobuzul se clătina din cauza poverii pe care o ducea: de fiecare uşă stăteau agăţaţi câte cinci oameni, iar mulţi alţii stăteau pe barele de protecţie şi băteau în tabla autobuzului atunci când doreau să coboare. Salaamat îl tot întreba pe şofer de Gaddafi Town. În cele din urmă omul îl prinse de marginea *kurtei* şi îl împinse afară.

Cu genunchii bălăbănindu-se, Salaamat intră în primul atelier de autobuze pe lângă care trecu. Se numea *Handsome Body Maker*.

Înăuntru erau parcate şapte autobuze în diferite etape de construcţie. Un bărbat corpolent ieşi dintr-un birou şi-l întrebă ţâfnos ce doreşte.

— Eu… eu vreau de lucru, răspunse Salaamat.

Bărbatul se întoarse spre birou şi strigă ceva ininteligibil. Apărură alţi doi inşi. Cel mai înalt, pe nume Handsome, întinse mâna şi şi-o trecu cu grosolănie pe sub bărbia lui Salaamat.

— O! Să-i mulţumim Atotputernicului că străinul a venit la noi!

Numai unul, cu capul chel ca un ou, râse. Atingând cârlionţii lui Salaamat, zise cu o voce ascuţită:

— Un băiat chipeş ca tine n-ar trebui să aibă probleme în a-şi găsi de lucru.

Se întoarse către Handsome şi adăugă:

— Tu eşti *Handsome*, iar el e *Pretty*[1].

— Dar el e aşa de negru! protestă printre chicoteli Handsome cel cu obrajii rozalii.

— O să se cureţe! zise chelul.

Al treilea era cel mai scund. Avea o mustaţă subţire şi părul dat din belşug cu ulei, însă nu schiţă nici un zâmbet. Îl privi cruciş şi îl întrebă:

— De unde eşti?

Salaamat îşi ridică mândru capul şi spuse numele satului său.

— Un *machera*[2]! Nu-i de mirare că-i negru! zise batjocoritor bărbatul cel slab.

— Aici nu avem peşte, *meri jaan*[3], completă chelul, clătinând din deget. Dar, desigur, dacă eşti deştept, poţi să prinzi alte lucruri.

Salaamat îşi drese glasul:

— Sunt deştept şi pot să învăţ o meserie nouă. Am nevoie doar de masă şi casă şi voi lucra câte ore doriţi.

Bărbaţii se uitară unii la alţii. Handsome spuse:

— Pentru un *ajnabi*[4], eşti destul de îndrăzneţ!

Chelul mângâie din nou buclele lui Salaamat.

— Să rămână. Ştie să vorbească.

Handsome îl bătu pe spate şi declară:

— Atunci, Chikna, te las să hotărăşti ce vrei să faci cu el.

Insul cel slab interveni:

— Nu putem accepta un *ajnabi* la noi.

— De când comanzi tu aici? replică Handsome.

Slăbănogul nu zise nimic, dar Salaamat îi înţelese privirea. Va trebui să fie atent la el.

În spatele autobuzelor se aflau patru uşi. Chikna îl conduse către acestea. Arătând către mica legătură din mâna lui Salaamat, întrebă:

— Asta-i tot ce ai?

Salaamat dădu aprobator din cap, privind pentru prima oară de aproape cele şapte autobuze. Se holba la ele, încercând să înţeleagă cum evoluau de la prima până la ultima fază. Mai întâi era doar scheletul – o masă maronie din plăci de metal, cu patru roţi. Dar ultimul autobuz, aflat în cea din urmă fază a construcţiei, era o bijuterie strălucitoare.

— Acesta se numeşte şasiu, arătă Chikna spre primul dintre ele. Stăpânul autobuzului ne dă această

piesă, iar noi facem restul.

După o pauză îl întrebă:

— Câţi ani ai?

— Aproape şaptesprezece.

Chikna ridică din umeri.

— Eu lucrez aici de la şapte ani. S-ar putea să fie prea târziu pentru tine.

Deschise o uşă ce dădea într-o magazie. Podeaua era înţesată cu bucăţi de oţel vopsite, lanţuri, sârme, cutii de vopsea, autocolante, bucşe, pensule, faruri şi o grămadă de coroane şi sculpturi neterminate, copilăreşti, reprezentând vulturi şi aeroplane.

— Poţi dormi aici.

Salaamat îşi lăsă legătura înăuntru.

— În spate ai o toaletă, îi explică Chikna.

Apoi continuă, arătând către celelalte două uşi:

— Familiile noastre locuiesc aici. Poţi mânca cu noi, dar tocmai am luat prânzul. Poţi aştepta până la cină?

Salaamat dădu din cap că da. Nu mâncase, dar nu avea de gând să le spună asta.

Afară se vedeau mai mulţi muncitori care veneau la lucru.

— Ce pot să fac acum? întrebă Salaamat.

— Astăzi doar vei privi. De mâine începi lucrul cu mine, răspunse Chikna şi se îndepărtă.

Salaamat închise uşa magaziei şi se îndreptă spre autobuze. Dădu roată fiecăruia din ele şi în cele din urmă ajunse la ultimul. La acesta se opri şi memoră fiecare detaliu.

Exteriorul era vopsit într-un purpuriu aprins. Pe margini erau nituite benzile de metal cu modele florale ţipătoare pe care le văzuse în magazie. Marginea de jos a autobuzului era înconjurată cu lanţuri care se terminau în inimi. Aripile minuţios lucrate păreau prezente peste tot: fie sub forma cailor înaripaţi pictaţi lângă faruri, fie la vulturul sculptat, cu aripile întinse, de aproape o jumătate de metru, ataşat pe bara din faţa autobuzului. În partea de sus exista un fel de palanchin, un pat din metal cu lucrătura elaborată şi cu partea din faţă decorată cu una din acele forme de avion aflate de asemenea în magazie. Avionul semăna cu galionul de la prora unei corăbii. De una din aripi era prins un steag naţional, în timp ce pe cealaltă parte se afla o plăcuţă pe care scria PIA[5]. Cine pictase autobuzul nu dorise pur şi simplu să ruleze la sol, ci să plutească – şi nu doar să plutească, ci să zboare.

Dar ce era mai bun îl aştepta în spate. Aici se afla cea mai frumoasă femeie pe care Salaamat o văzuse vreodată. Avea ochii de mărimea palmei lui, un nas senzual şi buze moi ca prunele, pe jumătate ascunse în spatele unei pânze subţiri, ţinută în mâna desenată cu *henna*. În partea dreaptă scria „Priveşte“, iar în partea stângă, „dar cu dragoste“. Exact ceea ce îl determină ea să facă.

Salaamat rămase vrăjit. Cu cât se holba mai tare, cu atât era mai sigur că ea a clipit, apoi că a clipit iar. Buzele ei luară forma unui surâs pe care încercă să şi-l înăbuşe, dar, cum nu izbuti, îşi acoperi chipul cu *dupatta* ei transparentă.

— A, văd că ai făcut cunoştinţă cu Rani, se auzi o voce.

Salaamat se smulse din vrajă. Era vocea lui Chikna.

— E o neastâmpărată. Eu aş avea grijă dac-aş fi în locul tău. Să nu cumva să te vadă Hero că te apropii prea mult de ea. E foarte gelos.

— Hero?

— Adică el, zise Chikna, arătând cu degetul spre slăbănogul care vopsea două autobuze ceva mai încolo. Deja ai început-o prost cu el. Se pare că Rani te găseşte la fel de drăguţ ca şi mine.

Îşi înclină capul şi înălţă obraznic dintr-o sprânceană.

— Ce face Hero aici? întrebă Salaamat.

— Este pictorul nostru. El a făcut-o pe Rani. Iubeşte tot ce face. E îndrăgostit de el însuşi.

Chikna o ciupi tare pe Rani de obraz.

Când o auzi pe Rani văitându-se, Salaamat trebui să se abţină să nu îl ia la bătaie.

— Vreau să fac un autobuz exact ca ăsta, exclamă el brusc.

Apoi continuă:

— Vreau să învăţ să fac toate aceste lucruri. O vreau inclusiv pe ea.

Rani se ascunse în spatele vălului, iar Chikna îşi dădu capul pe spate şi râse.

3
Ajnabi
Iulie-decembrie 1984

În următoarele câteva luni lui Salaamat i se spuse în fiecare zi să se întoarcă acasă. Totul la el – felul cum arăta, accentul, limba, mersul – era luat în derâdere şi tocat mărunt de cei treizeci şi ceva de lucrători care îşi dedicaseră vieţile artei de a construi autobuze. Toţi ţineau de unul din cele două grupuri: *punjabi*, precum Handsome şi familia lui, care realizau aproape toată lucrarea în metal, ori *pathani* precum Hero, cel care picta autobuzele. Numai Salaamat aparţinea unui al treilea grup. Aşa că deveni străinul – *ajnabi*.

Poate că Chikna îi spusese lui Hero ceea ce Salaamat îi mărturisise în prima zi: că şi el dorea să picteze, aşa ca Hero. Începând de a doua zi şi până la sfârşitul primului an petrecut acolo de Salaamat, Hero nu îl accepta niciodată în apropierea lui în timp ce lucra. Dacă venea prea aproape, Hero strâmba din nas: „De unde vine mirosul ăsta de putreziciune? Ah! De la peşte!“ Apoi el şi ceilalţi *pathani* dădeau frenetic din mâini, pentru a îndepărta mirosul imaginar.

Deşi ţinea urechea stângă îndreptată spre ei, nici aceasta nu se dovedea prea prietenoasă: auzea destule batjocuri pentru a face ca tobele dinăuntrul ei să bată, iar barajul să ameninţe că se sfărâmă. Cum îndrăzneau să-l numească pe *el* străin, când de fapt cei din neamul *lui* fuseseră primii locuitori ai oraşului Karachi? Tot ce exista în jurul lui – autobuzele, străzile, magazinele, emigranţii din provincii, iar acum refugiaţii din Afganistan –, toţi erau nişte simple anexe ale unui loc care timp de secole

prosperase sub forma unui sat liniştit de pescari. Dar acum acele sate erau împinse la periferie, iar populaţiile băştinaşe erau forţate să lucreze în subordinea străinilor, care pretindeau că oraşul le aparţinea lor. Într-un anumit sens, angajarea lui aici nu era mai puţin ruşinoasă ca aceea a mamei lui la fabrica de creveţi: ambii lucrau pentru cei care îi dezrădăcinaseră. Poate că locul ei de muncă fusese mai puţin ruşinos – el încă nu câştigase nici măcar un *paisa*[6] de pe urma muncii lui. Fierbea de mânie în timp ce bătea cu ciocanul benzi de *chamak pati* în forme metalice ciudate sau dezlipea autocolante din Japonia şi le lipea pe carcasele autobuzelor strălucitoare. După care se dădea un pas înapoi şi admira ceea ce realizase. Vechea sa tehnică de stăpânire a furiei dădea din nou roade: se concentra iarăşi pe ceva frumos.

Seara, după plecarea lucrătorilor, când Handsome îşi mângâia pântecele umflat ca un balon şi bârfea cu fratele său mai mic, Chikna, tehnica lui Salaamat începu să evolueze. Nu mai lăsa ţestoasa gigant să-l ducă, prin mări liniştite, către un loc mai sigur. Acum o îmbrăţişa pe Rani. Nu în ocean, ci chiar acolo, în depozitul întunecos şi plin de resturi ce devenise celula lui.

Eliberase un sfert din spaţiu pentru a putea dormi şi, după câteva săptămâni, întâlnirile lui cu Rani deveniră furtunoase. La început nu făcea altceva decât să o ţină în braţe, ciugulindu-i uşor buzele cărnoase. Apoi începu să-i frece tunica. Apoi deveni din ce în ce mai nerăbdător. La fel păţi şi ea. Într-o zi Rani se lipi strâns de el şi gemu: „Grăbeşte-te!“ El plescăi din limbă, îi prinse amândouă mâinile pictate cu *henna* într-una de-a lui şi le imobiliză brutal. Apoi, cu dinţii şi limba, îi desfăcu primul nasture de la *kurta*, rotund ca o perlă. După al treilea nasture ajunsese deja la despicătura sânilor şi începu să se joace cu sânii ei moi, în timp ce ea gemea. El slăbi strânsoarea mâinilor şi îi dădu capul pe spate, pentru a dezgoli mai multă carne. Avea sâni enormi. Şi moi. Salaamat îl ridică pe fiecare cu dosul palmei libere, astfel că deveniră şi mai rotunzi. Apoi o apucă încet cu dinţii şi limba de sfârcuri, aşa cum procedase cu nasturii de perlă. Ea ţipă. Tremurând, el îşi scoase şalvarii. În timp ce ea se zbătu, înainte de a desface picioarele, simţi mâna lui strângând-o de gât. Gestul o reduse la tăcere. De acum încolo aşa trebuiau să meargă lucrurile.

A doua zi, dimineaţa, el ieşi din cameră ca să verifice al şaptelea autobuz. Marea lui teamă era că nu-l va termina. Autobuzul mai avea încă nevoie de retuşuri – proprietarul dorea ca interiorul să fie plin de becuri pâlpâitoare în formă de inimă, iar acestea nu erau încă făcute. Salaamat era îngrozit de ziua în care aveau să fie montate inimile. Deşi învăţase rapid cum să lucreze cu oţelul, aproape la fel de repede ca orice *punjabi*, încă nu ţinuse în mână o pensulă. Îi era greu, foarte greu să o înlocuiască pe Rani cu un alt lucru frumos când ea pleca.

Dar Rani rămase cu el. Era singurul lucru din lume care era al lui.

În timpul meselor cu familia lui Handsome, Salaamat asculta tăcut pălăvrăgeala lor. Deasupra lor trona un portret al Generalului – eroul lui Handsome. Handsome povestea despre cei doi nepoţi ai săi, care fuseseră instruiţi pentru a lupta cu sovieticii în Afganistan. Privi portretul şi îl binecuvântă pe General. Apoi binecuvântă Amrika, pentru că îi antrenase şi înarmase pe luptătorii pentru libertate, şi clamă:

— Noi suntem aliaţii cei mai buni pe care îi are Amrika şi ei sunt cei mai buni aliaţi ai noştri. Cu

ajutorul lor, mai avem puţin şi vom salva Islamul.

Deşertând în gura lui enormă hălci de carne, vorbi apoi despre multele raiduri antisovietice organizate de partidele religioase pe care Amrika le ajuta.

În timpul zilei familia lui Handsome se ţinea departe de *pathani* şi invers. Puţinul pe care Salaamat reuşea să-l audă din pălăvrăgeala celor din urmă nu se deosebea de ceea ce spunea Handsome. De fapt Hero şi prietenii lui aveau mai mult de doi nepoţi care participau la război. Păreau să cunoască zeci de băieţi care erau sus, în munţi, băieţi mult mai tineri decât Salaamat, care învăţau să încarce şi să folosească arme pe care acesta nici măcar nu şi le imagina. Era o comunitate de tineri eroi. De ce Handsome nu ar fi încântat de asta?

Curând află şi răspunsul: mii de refugiaţi de război veneau zilnic în Peshawar, alungându-i pe unii locuitori la sud de Karachi. Din aceştia, mult prea mulţi se ocupau cu construirea autobuzelor. Dacă lucrurile continuau aşa, *pathanii* îi vor da pe *punjabi* afară din oraş. Cei care siliseră ţărani ca Salaamat să plece nu doreau să fie alungaţi, la rândul lor.

Noaptea, înainte să o ia pe Rani, Salaamat îşi construia în minte un scenariu comic.

Sute de bărbaţi erau îngrămădiţi într-un spaţiu strâmt cât celula în care dormea el. Uşa continua să se deschidă şi înăuntru erau împinşi tot mai mulţi oameni. În curând nu mai era loc nici cât să arunci un ac, atât de masivă era invazia bărbaţilor ca Handsome asupra celor sfrijiţi, ca Hero. Sfrijiţii se loveau de peretele din spate şi se înghesuiau acolo, încercând cu disperare să găsească o portiţă de scăpare. Dar nu exista nici una. În cele din urmă chiar şi cei ca Handsome erau striviţi de perete ca nişte ţânţari.

Situaţia era aproape similară cu ceea ce se întâmpla în autobuze în fiecare zi. Mai devreme sau mai târziu toată lumea trebuia să cadă. Cui îi păsa cine cade primul? Iar dacă el cădea împreună cu Rani, nu avea să fie atât de rău. Oricum, până acum nu o înghesuise suficient de tare.

Într-o seară, la cină, Chikna părăsi camera într-o stare de agitaţie şi se întoarse într-o stare de agitaţie şi mai mare.

— Au venit Autorităţile, gâfâi el.

Handsome se încruntă:

— E a doua oară pe luna asta.

Împinse farfuria la o parte şi ieşi afară, urmat de Chikna.

Trei din ei aşteptau afară, înarmaţi cu o listă de contravenţii – neplata taxelor, documente neînregistrate, licenţe expirate, lipsă de gust în ornamentarea autobuzelor. Ornamentarea, susţineau ei, reprezenta un pericol în trafic. Cum puteau şoferii să se concentreze când autobuzul le distrăgea atenţia?

— Distrage atenţia numai *din afară*, îl auzi Salaamat pe Handsome explicând, căci el rămăsese încă în încăpere.

Şeful organelor autorităţii ridică ameninţător bastonul.

— Cum poate să se uite cineva în oglinda retrovizoare când asta se holbează la el? zise acesta, arătând către o coroană prinsă pe o margine a autobuzului.

Salaamat ieşi din încăpere. Bărbatul se legase de autobuzul lui Rani. O parte din el se simţi uşurată:

cu cât autobuzul suferă mai multe daune, cu atât ea avea să rămână mai mult. Dar o altă parte se înfurie. Cum îndrăznea acest bărbat să o amenințe?

În timp ce bărbatul înainta către spatele autobuzului, Rani se acoperi în întregime. Acesta îi dădu pânza jos cu bățul și o privi cu poftă. Înainte să-și dea seama ce face, Salaamat izbucni:

— Șoferul nu vede coroana când privește în oglinda retrovizoare.

— O! Chiar așa? întrebă bărbatul, provocat.

Apoi continuă:

— Vrei să îmi arăți tu la ce se uită șoferul?

Ceilalți doi inspectori, ce fuseseră absorbiți de pofta de a izbi cât mai multe bare de protecție, se alăturară șefului lor.

Acesta înălță bastonul. Înainte ca Salaamat să apuce să se ferească, bastonul îi lovi brațul. Se chirci de durere. Al doilea îl lovi în genunchi. Al treilea, în stomac.

— Cine ești tu să ne răspunzi nouă? Ești doar un *ajnabi*, șuierară ei.

Capul lui Salaamat începu să se învârtă. Văzu trei perechi de ghete lustruite. Una se îndrepta către abdomenul lui.

— Îți arătăm noi unde ți-e locul!

Nici unul dintre lucrători nu se mișcă. Nimeni nu vorbi, nici măcar Chikna. Ei îi dăduseră ceea ce le ceruse: masă și casă. Restul depindea de el. Când începu să vomite, simți cum uleiul de unt îi vine pe nas.

Acum aproape trei ani prima lovitură îl nimerise tot în genunchi. După care vomitase. Auzi vântul, care în seara aceea îi răvășise părul, de atunci tuns numai scurt. Dar chiar și așa, buclele lui tot le serviră drept frânghii de care îl traseră. Autoritățile îl trăgeau de ele în timp ce îl loveau cu pumnii.

Auzi apoi sunetul valurilor. Privegherea bunicii. Nisipul moale, moale… și apoi carapacea țestoasei. Întinse mâna spre ea. Rani era lângă el și îi ștergea fruntea cu degetele ei reci, invizibile tuturor în afară de el.

Înainte de a-și pierde cunoștința, îl văzu pe Handsome cum extrage câteva sute de rupii dintr-o legătură groasă din buzunarul lui.

Trei zile mai târziu, după ce se zbătuse în delir pe podeaua camerei lui pline de resturi, ieși împleticindu-se de acolo și descoperi că Rani plecase.

4

Imaginea raiului

Mai 1985

Vinerea era ziua lui liberă și și-o petrecea rătăcind prin oraș, pe jos sau cu autobuzul. Dorea să călătorească de fiecare dată cu câte un alt autobuz și ținea minte diferitele decorațiuni. Înainte să treacă

un an de când era la Handsome, mersese deja cu peste o sută de autobuze de pe traseele din oraş. Dar n-a mai văzut-o niciodată pe Rani.

Într-o zi înăbuşitoare de mai, într-un autobuz cu macheta unui avion PIA de o jumătate de metru prinsă pe acoperiş şi un şofer care mergea pe o bandă pe care numai el părea să o vadă, Salaamat îl întâlni pe fratele lui mai mic, Shan.

— Eşti aici! zise el, surprins de propria lui veselie.

Când se întâlniseră ultima oară, băiatul nu avea decât doisprezece ani. Vocea lui începea să se îngroaşe şi deasupra buzei de sus îi mijea mustaţa.

— Arăţi bine.

Shan de-abia dacă îl cunoştea.

— Da, zise el, ridicând din umeri.

— Eşti singur? insistă Salaamat.

Autobuzul scârţâi şi derapă. Capul lui Salaamat se lovi de o pânză pe care era pictată o cascadă verde.

— Nu. A venit şi *aba*. Au venit şi Sumbul, şi Hamid, şi *chachu* cu familia lui.

— Unde sunt?

— În Thatta. Dar ne vom muta aici, în oraş. *Aba* a fost angajat în casa unui om bogat. Numele lui este domnul Mansoor. Este un om foarte important!

Shan îşi îndreptă umerii cu mândrie.

Autobuzul se opri, după care porni din nou. Shan nu o pomenise pe mama lor.

Salaamat îşi privi fratele slab şi cu tenul întunecat, ca al lui. Şi ca al ei. Îşi reaminti degetele ei, roz şi înţepate precum creveţii pe care îi decortica, respinsă de un soţ care trăia de pe urma trudei acelor degete. Şopti:

— Şi *ama*?

— A murit.

În autobuzul îngrămădit se înghesuiau tot mai mulţi navetişti. Se clătinau ca o cutie plină de cuie. Când Salaamat vorbi, scrâşni din dinţi. Îl înjură pe şofer pentru că făcea pe pilotul de avion. Apoi îl înjură pe Shan.

— Ticălosule! Când? Mie de ce nu mi-a spus nimeni?

Shan se dădu înapoi.

— La câteva luni după ce ai plecat! ţipă el.

Apoi continuă:

— *Dadi*[7] a zis că n-are rost să te mai chemăm. A zis că tu trebuie să lucrezi.

— Vicleana aia! Doar pentru că mi-a salvat viaţa o dată, nu înseamnă că e stăpână pe ea!

Shan se trase şi mai în lături.

Pe Salaamat începu să-l doară urechea. Acum nu făcea decât să-şi îndepărteze şi mai mult fratele. Dar ce conta? Din ziua când bunica lui îi spusese să plece, familia îl uitase. Poate doar cu excepţia mamei şi a surorii lui, Sumbul. Doar ele plânseseră la plecarea lui. Da, poate că ele s-au gândit la el.

Salaamat trase adânc aer în piept. Cu excepţia urechii, în care simţea o durere intermitentă, totul rămase nemişcat. O linişte de moarte.

După o pauză lungă, întrebă mai blând:

— Sumbul e bine?

— Da. Pomeneşte des de tine.

Salaamat nu putu să nu zâmbească.

— Ce făceaţi în Thatta?

— Păzeam mormintele de pe Makli Hill, zise Shan, lovind din greşeală un bătrân, după care se redresă şi continuă: *Chachu* şi familia lui sunt încă aici, dar noi ne vom duce în casa acelui om bogat. Eu aici cobor.

Salaamat sări din autobuz împreună cu el. Îşi relaxă umerii. De când fusese bătut de autorităţi, îl dureau sistematic. Dar bărbaţii aceia nu mai avură ocazia să-l bată din nou. Învăţase să se ascundă repede în vizuina lui ori de câte ori veneau.

Shan luă un alt autobuz, apoi încă unul, şi în cele din urmă, după-amiaza târziu, ajunse într-un cartier cu totul diferit de cele pe care le frecventase Salaamat în zilele lui libere de vineri. Străzile erau largi şi străjuite de copaci. Magazinele aveau vitrine colorate, iar reclamele erau scrise cu cuvinte frumoase, întortocheate. Casele erau ca nişte forturi, cu porţi mari şi ziduri impunătoare, care aveau deasupra şiruri de sârmă ghimpată ascunse parţial în dosul viţelor de iederă. Aerul era mai curat. Însă un lucru rămânea neschimbat: băieţii jucau crichet în stradă.

Când intră pe stradă, Shan nimeri peste un joc de crichet în plină desfăşurare. Lansatorul avea un avantaj clar, deoarece străduţa era uşor în pantă, iar el era poziţionat în culmea ei, în timp ce cel aflat la bătaie se afla mai la vale şi încerca să facă faţă unei mingi care venea vertiginos spre el.

— Aut! strigă o voce din vârful dealului.

O voce de fată. Poarta – trei beţe fragile de lemn – săltă în aer.

— Din cauza vântului! Poarta asta idioată e-n stare să zboare la cea mai mică atingere! se plânse cel de la bătaie.

Salaamat se uită cu coada ochiului, dar aruncătorul stătea în umbră. Arbitrul, un bărbat aproape tot atât de corpolent ca Handsome, dar nu la fel de înalt, ridică un deget şi declară:

— Aut!

Din vârful dealului, aruncătorul invizibil zbieră triumfător.

— Ăsta-i favoritism! strigă cel de la bătaie.

Arbitrul se lăsă în genunchi şi rânji spre lansatorul care venea către el, ţopăind în lumina soarelui.

Lansatorul era *fată*. Ei, de fapt mai mult decât o fată. Purta o *kameez* galbenă, suficient de subţire şi de strâmtă pentru a lăsa să se ghicească doi sâni mici, dar bine conturaţi, şi un dos la fel de bine conturat. Arbitrul o îmbrăţişă:

— *Shabash, beti!*[8]

Obrajii ei fini, de un maroniu ca de coajă de nucă, erau roşii şi asudaţi, iar părul ei lung până la umeri era delicios de ciufulit.

— *Aba*, râse ea, am jucat numai trei runde din zece şi deja avem trei puncte.

Jucătorul de câmp, rămas singur, începu să se scobească în nas.

— E-al naibii de plictisitor! anunţă el.

— Da, e plictisitor şi se trişează, zise cel de la bătaie.

Apoi aruncă bâta şi intră valvârtej pe o poartă care avea în partea de sus nişte volute din fier forjat. Jucătorul de câmp începu să se scobească în cealaltă nară.

Shan strânse cei trei ţăruşi şi se îndreptă către arbitru. Fata luă ţăruşii de la el. Zâmbi şi-i zise:

— Mulţumesc!

Shan îşi mişcă timid buzele. Apoi se adresă tatălui ei:

— Am adus nişte lucruri, Mansoor *sahib*.

Mansoor *sahib* îl privi pe Salaamat:

— Iar el este...?

— A! zise senin Shan. E fratele meu mai mare. Dar nu va rămâne aici, adăugă el repede.

Salaamat se sumeţi brusc. *Sahib* păru să aştepte un salut, însă Salaamat nu zise nimic.

Intrară toţi patru pe poartă. Merseră pe o alee lungă pentru maşini, umbrită de pruni şi smochini. Un miros dulce îi gâdilă nările lui Salaamat. Prin faţa ochilor îi treceau aripi galbene de fluturi. Undeva în faţă şi mai spre dreapta, într-un dud enorm, se afla o pereche de papagali moţaţi, ce-şi ciuguleau ciocurile unul altuia. În cele din urmă ajunseră la o movilă de pietre rotunde, de unde ţâşnea o cascadă miniaturală. Salaamat îşi ţinu respiraţia. Avea în faţa ochilor exact imaginea pictată pe toate tavanele şi în toate colţurile fiecărui autobuz pe care îl văzuse sau la care lucrase. Ba nu, imaginea de aici era mult mai frumoasă. Peisajul continuă până ajunseră la un luminiş împrejmuit de salcâmi galbeni.

În centru se afla o femeie ce stătea la o masă de sticlă.

— Exact la timp! zise ea, ridicându-şi privirea.

Faţa ei osoasă era încadrată de un păr scurt, cu o buclă amplă într-o parte. Chiar şi Shan e mai drăguţ decât ea, se gândi Salaamat.

— Am câştigat, *ama*, zise fata.

— Ştiu. Mi-am dat seama după cum a dat buzna Hassan, râse mama.

— Întotdeauna pierde, se bucură fata.

Tatăl ei se aşeză.

— Poate că ar trebui să-l mai laşi şi pe el să câştige din când în când.

— Să nu îndrăzneşti! Are nevoie de o soţie care să arunce mai bine decât el, interveni mama.

Ea şi soţul ei schimbară nişte priviri cu subînţeles, în timp ce fata, rămasă în picioare, îi privi concentrată, cu ochii ei mari jucând de la unul la altul, iar zâmbetul i se topi de pe chip. Apoi femeia se întoarse către Shan. Adoptând un aer curios şi năuc, ea se interesă de Salaamat:

— El cine este?

— Fratele meu, răspunse Shan, roşind din nou.

Salaamat stătea cu picioare depărtate şi cu mâinile la spate şi deocamdată nu rostise nici un cuvânt.

— Poate că e-n armată, opină domnul Mansoor. Azi toată lumea pare să meargă la armată.

Mâncăm?

1. Joc de cuvinte în limba engleză între *handsome* (chipeş) şi *pretty* (drăguţ).
2. Pescar (în urdu, în orig.).
3. Dragul meu (în urdu, în orig.).
4. Străin (în urdu, în orig.).
5. Pakistan International Airlines, compania aeriană naţională pakistaneză.
6. Unitate monetară în ţări ca Pakistan, India şi Nepal.
7. Bunică (în urdu, în orig.).
8. Bravo, fiica mea! (în urdu, în orig.)

Daanish

1
Ordin de confidenţialitate
Septembrie 1990

Era o întrebare îndreptăţită, se gândi Daanish. Oare Statele Unite îşi doresc un război? Însă începuse să înveţe ce întrebări nu trebuia să pună.

Wayne se lăsă pe spate în scaunul pivotant. În biroul lui se afla un panou pe care scria: *Încrede-te în deciziile tale! Totul este posibil*. În sala de clasă unde îşi ţinea prelegerile exista unul identic. Înclinându-şi bărbia, acesta îl privi pe Daanish de sus, din vârful unui nas subţire.

— Am sugerat doar să explorezi şi alte piste. Jurnalismul de calitate este atractiv şi digerabil. Eşti un amator. Stilul tău de scris este greoi şi apelează destul de mult la emoţii.

Daanish studie pagina scrisă de el în jurnalul de lucru pe care trebuiau să îl ţină studenţii. În fiecare săptămână discuţia se învârtea în jurul subiectului celui mai popular, cu sfaturi despre felul cum se pot strânge mai multe informaţii şi cum se scot în evidenţă punctele de interes cu fraze şi expresii ale martorilor oculari. Lui Wayne îi plăcea să spună: „Intervievarea martorilor este marele secret. Faceţi în aşa fel încât publicul să se identifice cu ei. Faceţi-i să rămână fără suflare. Faceţi-i să le curgă balele!“

Ultima discuţie de grup fusese despre scoaterea anumitor vitamine de pe rafturile magazinelor. Mass-media au informat că decizia a făcut ca la guvern să fie expediate mai multe scrisori de protest decât pentru orice altă problemă din istorie. În sala de curs studenţii şi-au exprimat indignarea faţă de încălcarea dreptului publicului de a-şi alege produsele. Au comparat, în grupuri mici, diversele articole despre „criză“ şi s-a ajuns la un consens în privinţa articolului care a slujit cel mai bine intereselor poporului asuprit. În unele articole erau intervievaţi cei care nu mai aveau acces la vitamina lor preferată. Acelea îi făceau pe cititori să le curgă balele. Şi i-au făcut pe toţi studenţii să-şi dorească să scrie aşa.

Cu o săptămână în urmă tema discuţiei a fost refuzul unui anumit muzeu de a expune nuduri. „Cenzura“, a spus Wayne, „este cel mai mare duşman al nostru. Să nu uităm că se apropie aniversarea a două sute de ani de la Primul Amendament la Constituţie – dreptul la liberă exprimare. Astăzi vom examina mai multe moduri prin care mass-media şi-au afirmat acest drept“. Apoi a continuat, ridicând un deget, în timp ce vocea lui începea să reverbereze impresionant în sală, iar buza de jos i se uni cu

cea de sus într-o strâmbătură de înflăcărare când îşi lansă tirada: „Dar mai întâi amintiţi-vă că, în calitate de păzitori ai presei, în calitate de oameni care veţi merge peste tot în lume după patru ani de formare meticuloasă şi veţi fi martori oculari ai turbulenţelor imense din jur, rolul nostru este de a le transmite adevărul obiectiv celor care sunt în spatele nostru şi depind de noi!“

Trecuseră şase săptămâni de când Irakul invadase Kuweitul. Nici o discuţie din grupă nu abordase tema atacului, ca să nu mai vorbim de relatările din presă. Nimeni nu pomenea sancţiunile internaţionale impuse Irakului sau îngheţarea conturilor sale externe. În lipsa exporturilor de petrol, naţiunea nu mai putea importa alimente. Daanish nu găsise în presa din SUA nici un text despre efectele acestor sancţiuni, nici despre negocierile de pace despre care auzise prin intermediul presei internaţionale, negocieri care erau în curs de desfăşurare. Americanilor li se spuseseră foarte puţine pe lângă faptul că patruzeci de mii de soldaţi americani au fost trimişi în Arabia Saudită. Li se spusese că desfăşurarea de trupe era o mişcare defensivă, chiar dacă avea aceeaşi amploare ca aceea din Vietnam.

Daanish petrecea ore întregi în bibliotecă, căutând şi răscolind prin cele mai puţin influente ziare americane şi străine. Ceea ce a descoperit a dus la scrierea următorului articol în jurnalul său de lucru:

După opt ani de luptă cu Iranul, Irak avea nevoie să-şi reconstruiască economia. Avea nevoie de banii de pe petrol. Cu toate acestea, a doua zi după ce Iranul şi Irakul au semnat acordul de încetare a conflictului, Kuweitul a început să îşi sporească producţia de petrol, încălcând normele OPEC. Preţurile la petrol au fost reduse la jumătate. Până anul următor Kuweitul producea mai mult de două milioane de barili de petrol pe zi, mult mai mult decât cota aprobată de OPEC pentru el. Pentru a înrăutăţi şi mai mult lucrurile, acest stat a început extragerea petrolului dintr-un câmp petrolier de la frontiera dintre Irak şi Kuweit, o graniţă creată de britanici. A făcut acest lucru cu aprobarea SUA. La urma urmei, SUA le furnizau tehnologia. Unele ziare mai puţin cunoscute şi-au asumat riscul imens de a relata că în timpul războiului dintre Iran şi Irak Kuweitul fora de fapt petrolul din partea irakiană a frontierei. Deoarece Kuweitul a fost unul dintre cei mai mari creditori irakieni din timpul războiului (cu o sumă de peste treizeci de miliarde de dolari), aceasta putea însemna că îi împrumuta Irakului bani obţinuţi din propria lui producţie! Iar acum, după război, se cerea plata datoriilor în timp ce, concomitent, se creştea producţia.

Acestea sunt evenimente care nu au fost menţionate în ziarele şi revistele mai populare, dar, dată fiind invazia în Irak, cred că ar trebui să fie. Situaţia trebuie examinată din toate unghiurile, toate părţile implicate trebuie incluse în dezbatere, iar dezbaterea ar trebui să fie pusă la dispoziţia publicului. Dar de ce nu li se spune oamenilor ceea ce discută ONU, SUA, Irakul, Kuweitul şi alte naţiuni relevante din Orientul Mijlociu? Au SUA alte planuri?

Poate că da. Trebuie, de asemenea, să analizăm modul în care guvernul american a tratat Irakul în timpul crizei dintre Iran şi Irak, când a fost scos de pe lista statelor „teroriste“. Comparaţi acest lucru cu ceea ce s-a întâmplat imediat după încetarea ostilităţilor. Practic peste noapte, Irakul a fost declarat din nou o ameninţare într-un document cu un nume demn de menţionat: „Planul de război 1002-90“. De ce? Era acelaşi Irak, cel finanţat şi înarmat de SUA în timpul războiului. Oglindind schimbarea de perspectivă a guvernului, mass-media din SUA au început să înfăţişeze şi

ele Irakul într-un mod diferit. Nu mai era un aliat. Devenise duşmanul.

Poporului american i s-a spus că cei patruzeci de mii de soldaţi americani staţionaţi în prezent în deşertul Arabiei Saudite sunt acolo pentru a proteja Arabia Saudită de cei o sută douăzeci de mii de soldaţi irakieni care pătrundeau acolo prin Kuweit. De ce nu ni s-au arătat aceste trupe irakiene?

Un bun student la Jurnalism nu ar trebui să considere că nişte declaraţii sunt adevărate până când nu i se oferă dovezi solide – şi în nici un caz în pragul războiului. Deci trebuie să existe o discuţie detaliată legată de circumstanţele care au dus la invadarea Kuweitului de către Irak. Ar trebui să citim publicaţiile mai mici, care îndrăznesc să îşi exercite drepturile acordate de Primul Amendament. Acestea ar putea fi cei mai buni „păzitori ai adevărului" – aşa cum aţi spus chiar dumneavoastră.

— Acesta este un articol absolut rezonabil, mormăi Daanish, ridicând ochii din jurnal.

Wayne scrisese cu cerneală roşie: *Analiză slabă. Alege un alt subiect. Explorează alte căi.*

— Ce vreţi să spuneţi cu explorarea altor căi? Chiar asta am făcut. Nimeni altcineva din grupă nu a atins subiectul, deşi este mult mai important decât vitaminele.

Daanish era mulţumit de sine pentru că rămăsese calm. Deşi scria cu destul curaj în jurnalul său, rareori găsea curajul de a-l înfrunta personal pe Wayne. Până acum se descurcase bine.

— Uite, zise Wayne, închizând brusc jurnalul şi aplecându-se în faţă, pentru a-l fixa cu ochii lui albaştri.

Daanish făcu un efort pentru a se încrunta şi el. Wayne continuă:

— Înţeleg cât de supărător este acest lucru pentru tine. Eşti la atâţia kilometri depărtare de casă, poate că eşti şi nostalgic. Te simţi singur. Ai muncit mult ca să ajungi aici. Sunt mândru de tine. Zău că sunt. Şi este bine să te mândreşti cu ai tăi.

Daanish era uluit.

— Să mă mândresc cu ai mei?

— Vreau să spun cu faptul că eşti arab şi cu toate aceste... aceste evenimente…

— Eu nu sunt arab, replică Daanish înainte să-şi închidă gura strâns.

„Nu, nu asta", se gândi el. Wayne nu acuzase niciodată alţi studenţi de faptul că ar fi părtinitori din cauza originilor lor. Însă originile lui Daanish deveniseră o armă pe care o folosea ca să îl reducă la tăcere, deşi Wayne nici măcar nu-i reţinuse bine originea. Deschise gura fără să ştie exact cum să-i spună asta şi, cu acelaşi dispreţ pe care îl simţise şi în vocea lui Wayne, zise:

— Arabii reprezintă mai puţin de treizeci la sută din populaţia musulmană.

Dar acesta nu era lucrul cel mai important. Rămase tăcut, ascultându-şi bătăile alerte ale inimii. Apoi adăugă:

— Eu sunt student la Jurnalism. Jurnalul meu de lucru nu are nimic de-a face cu religia mea.

Următoarea propoziţie îi rămase pe vârful limbii: „V-am pus eu vreodată la îndoială abilităţile din pricina credinţei dumneavoastră?"

Dar şi-o înghiţi. Wayne se lăsă iar pe spate în scaunul pivotant, apoi se uită la ceas.

— Ei bine, zise el, ridicând din umeri, rolul tău ca jurnalist începător este să înţelegi că toate

persoanele din mass-media dezbat fapte, nu opinii. Primul fapt: Saddam a invadat Kuweitul. Nu putem schimba asta întrebându-ne de ce a făcut-o. Eşti liber să speculezi, zise el, rotindu-şi braţele într-un gest mărinimos, însă speculaţiile tale nu sunt ştiri. Opiniile tale nu au ce căuta pe prima pagină!

De data aceasta Daanish nu se mai înfrână:

— Dar acest subiect ocupă prima pagină *peste tot*! Cum numiţi asta?

Apoi arătă spre o pagină dintr-un întreg teanc de articole. Titlul era: „Mai mult decât nebun“.

— Vreţi să-mi spuneţi că ăsta este un eveniment? Ştiţi că a fost supranumit Hitler? Se încearcă chiar să se demonstreze că este reîncarnarea lui! Oare la facultate au învăţat să relateze într-o manieră atât de *faptică*?

Wayne se lovi peste coapsele sale cărnoase, dând semne că vrea să se ridice.

— Nu vei ajunge nicăieri dacă eşti de partea lui Saddam, tinere!

— Nu sunt de partea lui, răspunse Daanish, tremurând, deşi nu-i era frig. Faptul că nu aţi putut identifica adevăratele mele sentimente faţă de el este un semn al abilităţii mele profesionale.

Daanish se opri, hotărât să lase lucrurile aşa cum erau. Îi zvâcnea ţeasta. Până acum nu mai înfruntase niciodată un profesor. Era doar puţin îngrijorat şi avea sentimentul că se aruncase singur în prăpastie.

— Tot ce am făcut în jurnal a fost să întreb dacă mass-media ne prezintă fapte sau doar simple etichete. Ceva de care să se agaţe cu uşurinţă, astfel încât, dacă va fi război – şi oare s-ar deranja atât dacă nu ar şti că administraţia intenţionează să declanşeze unul? –, să existe prea multă ură împotriva „inamicului“ pentru a mai pune sub semnul întrebării distrugerea lui.

Da, cu siguranţă îşi depăşise limitele. Simţea că organele îi tresăltau pe sub piele. Continuă să peroreze:

— Cui îi este spălat creierul cu adevărat? Ironia este că partea de sus a acestui articol începe cu fotografia unor copii de şcoală în faţa unui portret al lui Saddam, iar legenda spune: „De la naştere, irakienii sunt învăţaţi să asculte fiecare ordin al liderului lor suprem“. Legenda ar putea fi cu uşurinţă citită astfel: „De la naştere, americanii sunt învăţaţi să asculte troica formată din Casa Albă, Pentagon şi mass-media“.

Daanish se dădu în spate, şocat de el însuşi.

Wayne se îndrepta spre uşă. Se aştepta ca şi Daanish să facă la fel.

— Am spus eu că o să te implici emoţional. Of, of, of! zise el, ridicând mâna ca să-l potolească.

Apoi continuă:

— Ascultă! O să-ţi dau un subiect. Gândeşte-te la el. Povestea cu vitaminele ţi se poate părea banală, dar poate că ascunde în ea o învăţătură. Eşti doar în anul al doilea.

Acum curajul îi părăsi pe Daanish. Vocea îi alunecă undeva în turul pantalonilor. Se juca nervos cu cureaua. Cuvintele lui plecaseră din gât şi se duseseră în mâini, însă, cum tot se prăvălea în prăpastie, le lăsă să se ducă.

O profesoară trecu pe lângă uşa deschisă.

— Cum mai merge? o salută vesel Wayne.

Cei doi plecară împreună, lăsându-l pe Daanish pe coridor. Îi auzea discutând despre sala unde va avea loc următoarea şedinţă a consiliului.

2
Revizuiri
Iunie 1992

Daanish stătea la fereastră. Capul îi era greu după încă o noapte de somn întrerupt. După întoarcerea în Karachi, în fiecare dimineaţă, imediat după răsăritul soarelui, renunţa la efortul de a se odihni imediat ce veneau constructorii de alături. Şi acum stătea şi privea cum un bătrân desculţ, cu pieptul dezgolit, urca pe o scară de bambus, ducând în echilibru pe capul său fragil o găleată cu ciment. Părul lui era uscat şi albit, ca nişte coji de trestie-de-zahăr. Între primele două degete de la piciorul drept ţinea o mistrie. Cum avea o găleată pe cap şi două în mâini, se clătina. Apăsa marginile scării cu călcâiul şi degetele de la piciorul liber până când aceasta se stabiliza. Astfel ajunse sus.

Bătrânul dădu găleţile unui lucrător tânăr, încovoiat pe acoperiş. După ce îşi şterse faţa cu o cârpă mototolită, îşi aprinse o ţigară, savurând-o ca şi cum el ar fi fost cel dinăuntru şi ar fi stat în picioare la fereastră, fără nici o treabă, cum stătea Daanish.

Cerul de un gri-portocaliu era străpuns de antene satelit, acoperişuri înnegrite şi fire telefonice. Copaci nu erau mai deloc. Dincolo, însă nevăzută de Daanish, era marea. Ca şi el, şi ea scălda ţărmuri diferite. Pe acest ţărm bătrânul se născuse de partea greşită a centurii. Aici Daanish putea să scrie orice calomnie pe un şerveţel şi să îl arunce în voie. Aici nu trebuia să spele oale de dimensiunea clopotelor unei biserici sau să strângă din dinţi în prezenţa lui Kurt sau a lui Wayne. Dacă voia, ieşea afară, unde îşi putea da aere în faţa oricui dorea. Doar prin trecerea de cealaltă parte a oceanului, locul său în univers se schimba.

Muncitorul aruncă ţigara. Un om venea spre el. Era şoferul lui Khurram, care ducea un vas de aluminiu. Îl vedea la un moment dat în fiecare dimineaţă, când familia lui Khurram nu mai avea nevoie de el. Ca şi în ziua când fusese adus acasă de la aeroport, pe Daanish îl izbi cât de bine arăta acel om.

După ce fata în *dupatta* albastră plecă, lăsând omizile, Daanish îşi întrebă unchii ce erau, însă aceştia îi spuseră cu duritate să le distrugă. „Uită de acest incident grosolan“, îl sfătuise unchiul său.

Dar el nu putu s-o facă. Aşa că decise să se strecoare afară cu cele trei omizi grase şi să îi întrebe pe constructori ce erau. Ei transmiseră întrebarea mai departe, până ce ajunse la şofer, care îi dădu imediat un răspuns.

— Viermi de mătase? se miră Daanish, ţinând larvele în palmă.

— Sora mea lucrează la o fermă unde se cresc aceşti viermi, zise omul, cu chipul în continuare imobil, ca şi cum i-ar fi fost înţepenit.

— Ce ştii despre ei? insistă Daanish.

Bărbatul se mută în partea cealaltă a lui Daanish şi îl rugă să repete întrebarea. Apoi îi răspunse:

— Trebuie să îi hrăneşti tot timpul. După ce îşi ţes gogoşile, dacă vrei să le iei firul de mătase, trebuie să-i fierbi.

— Un pic cam dur, comentă Daanish. Şi ce mănâncă?

— Frunze de dud. Pe terenul viran de la capătul străzii este un dud mare. Mănâncă şi frunze de salată, dar preferă frunzele acelui copac, mai ales dacă le tai mărunt.

Muncitorii fură încântaţi să ia o pauză şi să vorbească cu băiatul din Amrika. Deşi Daanish se bucura că mai scăpa de întâlnirile de recitare a Coranului, curând se plictisi să tot fie întrebat de viză.

— Ar trebui să vedeţi cum mă tratează pe mine la consulatul lor! În ochii lor sunt un nimic! Nu vă pot ajuta!

Dar ei nu-l credeau.

Daanish se îndepărtă de fereastră şi deschise unul din sertarele unde îşi ţinea scoicile. Dar nu mai erau acolo. Dispăruseră. Simţi cum i se urcă sângele la cap. Deschise pentru a mia oară uşa noului dulap şi răscoli printre grămezile de haine pe care Anu le pusese acolo. Poate că frumoasa lui colecţie de scoici fusese pusă în vechiul dulap. Dar nu erau nici acolo. Daanish trânti nervos uşa dulapului.

Anu era singura care ar fi putut să umble prin lucrurile lui. Cu toate acestea, ea nega că ar fi făcut-o. Daanish clătină din cap: doctorul nu i-ar fi invadat *niciodată* spaţiul lui privat. În mod sigur ea o făcuse. De ce? Şi se părea că încă o mai făcea: cărţile lui şi plicul cu fotografii dispăruseră şi ele. La fel şi nenorocitul ăla de aparat foto!

Nu aşa şi-o amintea pe Anu. Se schimbase. N-ar fi vrut să fie aşa. Ar fi trebuit să fie neclintită, ca stânca pe care stătea în timp ce el şi tatăl lui plecau să exploreze. Erau ca un tot, ca o vază de cristal. Ea lumina din spate, iar tatăl lui conducea expediţia, ca o avangardă strălucitoare. Odată conducătorul plecat, ea devenise ciudată, ca un puţ neacoperit. Iar lui îi era teamă să se uite prea adânc în el.

Nici măcar nu-i explicase ce „întrebare“ îi pusese în ziua sosirii sale. „Mâine ai toată ziua să-mi răspunzi“ îi spusese ea, însă în seara următoare se prefăcu că nu ştie nimic despre vreo întrebare. Daanish lăsă să-i scape iar o înjurătură.

Înşirându-şi hainele, rămase în faţa oglinzii înalte. Ochii de un cafeniu-deschis ce-l priveau erau ai tatălui său. După ce i se tot pomenise ani de zile despre asemănarea dintre ei, acum o vedea clar. Avea exact statura lui. Luase în greutate anul acesta la universitate, când aromele de plastic de la Fully Food încetaseră să-i mai facă greaţă şi începuseră să se depună în jurul taliei sub forma unei centuri de grăsime moi şi abia vizibile, probabil exact aşa cum se întâmplase şi cu doctorul atunci când avea douăzeci şi doi de ani. Picioarele lui erau încă frumoase şi puternice. Picioare de înotător. Dacă semăna şi în această privinţă cu doctorul, picioarele aveau să rămână cea mai frumoasă trăsătură a lui Daanish.

Becky le admirase din ziua când se întâlniseră pentru prima dată, atunci când el o condusese acasă de la sala de sport. Gândul la ea îi aduse din nou aminte de fotografiile lipsă. Îi plăcea una cu Pamela

rezemată de un stejar. Pământul era presărat cu frunze veştede, amintindu-i de întâlnirea lor din grădina unde lui Daanish îi plăcea să hoinărească. Numai că acum nu mai simţea acea umilinţă pe care o simţise atunci cu Penny. Când o întâlnise pe Pamela, Daanish ştia mai multe decât să scormonească un stomac sau o fesă, ca o cârtiţă oarbă. Fotografia fusese făcută chiar înainte ca ea să se aşeze pe patul de frunze şi să înceapă să-şi desfacă încet bluza. Era o fotografie din semiprofil, astfel că ochiul ei drept, albastru-verzui, părea mai mare decât stângul. Deasupra lui se ridica o sprânceană subţire, ce-i conferea Pamelei expresia ei caracteristică: „Chiar aşa?“

La naiba! Unde era? În următoarea jumătate de oră scormoni prin fiecare colţ al camerei proaspăt aranjate şi zugrăvite. Ochii îi căzură pe caseta de lac, unul din cele câteva lucruri care nu-i lipseau din geanta de voiaj. Dar şi la casetă se umblase. În ea se afla o fotografie pe care nu o mai văzuse niciodată. Ce naiba căuta acolo?

Tâmplele începură să-i zvâcnească. Se duse la cabina de duş. Cum curentul electric se întrerupsese de ieri, pompa de apă nu fusese pornită. Rezervorul era aproape gol, iar presiunea, atât de scăzută, încât doar prin două găuri ale duşului curgeau câteva picături. Cu săpunul încă pe el, Daanish se întoarse în camera lui şi rămase aşa, gol, pe covorul alb, nou. Se uită la ventilatorul din tavan, dorindu-şi să poată auzi vâjâitul expresiv al paletelor bătând aerul. Dar pana de curent continua.

Curând transpiraţia i se combină cu săpunul, iar Daanish fu acoperit cu un strat subţire de mâzgă, ce lăsa urme gri pe covor. Tânărul se bucură. Pe măsură ce covorul se murdărea, capul începu să i se limpezească. Ştergându-se cu un prosop, ascultă cum la parter Anu făcea pregătiri pentru *Quran Khwani*. Era un pic după ora opt. Participanţii aveau să sosească în jurul orei nouă. Acum, că trecuseră trei săptămâni de la moartea tatălui său, erau deja mai puţini. Însă tot erau mai mulţi decât ar fi dorit el să întâlnească. Se pieptănă şi se aranjă pentru încă o zi în care avea să fie orfanul amrikan.

Dar nu merse jos. Se duse la sertarul unde ţinea cei trei coconi. Insectele îşi ţesuseră casele, exact aşa cum îi spusese şoferul. Deşi se simţi dezamăgit că pierduse procesul ţeserii, gogoşile pufoase îl distrau în felul lor. Se mişcau. La început le lăsase pe un teanc de ziare de pe biroul lui. Când s-a întors, le-a găsit într-un bol de nuc în care îşi ţinea pixurile. Până a doua zi săriseră de pe birou undeva departe de ziar. Indiferent unde le-ar fi pus, ele doreau să fie în altă parte. În cele din urmă le găsi un loc care li se păru şi lor acceptabil: într-un colţ întunecat şi uscat al unui sertar. Aşa cum spusese şoferul, dacă Daanish dorea să extragă firele de mătase, trebuia să le gătească săptămâna viitoare.

Aplecându-se ca să le vadă mai de aproape, Daanish şopti: „Cocon“. Sunetul avea un efect calmant. Era dulce ca somnul şi moale ca un pui de-abia ieşit din găoace. Cumva, se simţea legat de el. „Ce să fac cu tine?“ se întrebă el. „Eşti atât de diferit de frumoasele mele scoici. Ele nu pot trăi fără apă, iar tu nu poţi trăi în ea.“

Daanish se gândi la fata cu ochi de gazelă şi *dupatta* albastră. Dacă se întorcea, ar fi vrut să fie el primul care să-i vorbească. Dorea să-i spună că îi urmase sfatul şi că aflase ce erau mogâldeţele pe care ea le lăsase în urmă. Dorea şi să privească mai atent chipul acela fin, de culoarea caramelului, cu bărbia conică şi graţioasă. De atunci nu mai venise. Oare şi-o amintea bine? La naiba, avea nevoie şi de o fotografie cu ea!

Speranţa de a o revedea a fost cea care l-a determinat în cele din urmă pe Daanish să coboare.

3
Acolo da, desigur!

Rotindu-şi rapid privirea, văzu că fata nu venise. Îşi sărută mama şi-i spuse bună dimineaţa, după care luă o *siparah* şi se îndreptă către camera alăturată, unde se aflau bărbaţii.

Încăperea dădea într-o grădină mică, cu tufe de hibiscus plantate pe margini. Pe alocuri iarba începea să se usuce. Strada lui avea o nevoie imperioasă de apă. La două străzi mai încolo locuia un ministru, aşa că acolo niciodată nu se produceau întreruperi de energie electrică. Unii dintre cei veniţi chiar despre asta discutau în momentul când el intră în cameră. Îşi făceau vânt cu nişte ziare, iar Daanish ştiu că printre rugăciunile pentru tatăl său mort se strecurau şi nişte rugăciuni pentru *bijly*[1] şi pentru nişte politicieni noi.

De-a lungul peretelui opus şedeau trei dintre unchii lui Daanish. Au venit şi s-au aşezat lângă el, căci le era prea cald ca să citească şi erau dornici de conversaţie. *Chacha* se întoarse către el şi-i zise:

— Toată viaţa Shafqat *bhai* a ştiut că-l vei face să fie mândru de tine. Tot ce-a făcut, fiecare oră de trudă, toate erau pentru tine.

Un alt unchi intră în vorbă:

— Copiii noştri din Amrika o duc foarte bine. Acolo, desigur, au toate şansele să strălucească. Şi chiar strălucesc! Uită-te la Daanishwar! zise acesta, bătându-l entuziast pe Daanish pe spate. Hai aici! Nu ne-ai povestit nimic despre experienţele tale de acolo. Toate lucrurile bune trebuie împărtăşite.

Ceilalţi bărbaţi dădură din cap aprobator şi entuziast.

Văzând că Daanish nu răspunde, un văr mai în vârstă îl îmboldi:

— Am auzit că acolo e linişte şi pace. Nu ca aici, unde armata dă buzna prin cartierele noastre.

Phoopa[2] îl întrerupse rapid:

— Lucrurile stau mult mai bine de când cu intervenţiile armatei. Ştiu eu mai bine. Merg cu maşina prin Nazimabad în fiecare zi, spre deosebire de tine, care stai pe strada ta de lux. Sunt arse din ce în ce mai puţine autobuze şi camioane. Asta datorită armatei!

— Da, zise *chacha* lui Daanish. Dar nu suntem mulţumiţi de tacticile lor. Îi strâng pe toţi cei din zonele cu *muhajiri* şi-i bat de-i zvântă. Lucrul ăsta nu va face decât să alimenteze mânia celor de la MQM.

Se iscă un murmur de aprobare general, la care *phoopa* lui Daanish nu se alătură. După o pauză, ridică semeţ capul şi zise:

— *Punjabii* vor plăti pentru asta. Vom fi alungaţi. Eu mă gândesc să-mi duc familia înapoi în Lahore.

— Prostii! zise un altul. *Muhajirii* or să plătească. Câţi dintre noi sunt în poziţii importante?

Sistemul proporţionalităţii trebuie să înceteze.

— Voi toţi controlaţi Karachi! veni un răspuns răstit.

Chacha se grăbi să intervină:

— Cu un lucru suntem cu toţii de acord. Aceşti separatişti *sindhi* sunt nişte imbecili.

Toată lumea dădu aprobator din cap, după care *chacha* continuă:

— Acum ce rost are să începem această discuţie aici? Bietul meu frate nu şi-ar fi dorit aşa ceva.

Se duse spre centrul camerei, unde erau aranjate dulciuri şi gustări pe nişte platouri mari de lut. Le luă şi le dădu mai departe. Apoi le turnă Pepsi cald, scuzându-se:

— Dacă nu avem apă pentru ceai, asta-i tot ce putem oferi.

Stomacul lui Daanish se întoarse pe dos. Era abia ora zece dimineaţa. Unchiul lui se întoarse din nou spre el:

— Astăzi va vorbi Daanish!

Va fi ca un salt peste ocean, se gândi Daanish. „Tu vei fi mai bun decât mine“, spusese doctorul. Testul începuse.

— Dar ce doriţi să ştiţi? întrebă Daanish.

— Tot ce ai văzut în aceşti trei ani! răspunseră ei.

El ridică din umeri:

— În multe privinţe lucrurile sunt cu adevărat diferite, dar în multe altele nu sunt.

— Atunci spune-ne ce e diferit. Nu ne pasă de restul, zise unul din unchii săi.

— Da, spuse un alt bărbat, pe care Daanish nu îl recunoscu, nu vrem să ne spui lucrurile care sunt la fel ca aici.

— Ei bine, începu Daanish, e mai greu de explicat.

Bărbaţii aşteptau.

— Aici avem multe restricţii, dar puţine reguli, iar acolo e invers. Sunt puţine restricţii, dar multe reguli.

Bărbaţii se uitară nedumeriţi unii la alţii. Era un început slab. Înainte să înceapă din nou să vorbească, cineva întrebă:

— Sunt multe locuri de muncă?

— Păi... începu Daanish, dregându-şi vocea. De fapt, de când cu Războiul din Golf, a fost o oarecare recesiune.

Rămaseră toţi tăcuţi, iar tăcerea se prelungi. Cineva clătină dezaprobator din cap:

— Războiul acela a fost o crimă.

Toată lumea aprobă şi apoi toţi deveniră ursuzi. Unchiul lui Daanish zise:

— Ce le-au făcut bieţii irakieni? Vă spun eu, petrolul e un blestem. Uitaţi-vă la Iran. Uitaţi-vă la Libia.

Un altul îl aprobă:

— Şi uitaţi-vă la saudiţi, cum se pleacă în faţa lor.

Phoopa lui Daanish se încruntă:

— Insulţi pământul sfânt?

— Nu, răspunse acesta, îi insult pe cerşetorii care trăiesc acolo.

Unchiul declară:

— Ei sunt fraţii noştri.

— Sunt mai fraţi cu irakienii şi tot i-au lăsat pe americani să îi bombardeze.

— Vorbitor de urdu! replică el.

Cineva începu să povestească faptul că în fiecare zi mergea la serviciu pe un alt drum, de teamă să nu fie răpit.

— Situaţia s-a înrăutăţit mult, zise el apăsat.

— Dar de când a intervenit armata, au fost mai puţine răpiri, insistă un unchi de-al lui Daanish.

— Va fi război civil! anunţă cineva necunoscut.

— Nu va fi nimic, doar zvonurile şi isteria voastră!

Chacha începu să servească din nou dulciuri. Daanish privi disperat în jur. Trebuia să le povestească repede bărbaţilor ăstora despre cealaltă viaţă a lui, o viaţă mai bună. Va trebui să o refacă la fel cum încercase să reconstruiască viaţa de aici pentru Becky cea dornică de aventuri exotice. Nu îi ieşise prea bine cu Becky şi probabil că avea să dea greş şi cu unchii lui. În timp ce el se întreba ce să le povestească, disputa continua. Dintr-un anumit motiv, unul din cei de faţă începuse să se bată cu pumnul în piept şi să spună:

— Sunt un gânditor!

— Întreabă-i pe cei care au construit ţara aceasta! replică adversarul lui. Noi suntem cei care ne zbatem cu adevărat pentru Pakistan!

— Vă rog! Vă rog! oftă *chacha* lui Daanish. Gândiţi-vă la fratele meu.

Tăcerea coborî din nou peste încăpere. Se servi iarăşi Pepsi. Tot mai mulţi ochi începură să se întoarcă disperaţi către ventilatorul din tavan. Nu se simţea nici o urmă de vânt. În cameră începu să miroasă a picioare, sudoare şi zahăr fermentat. Apoi altcineva începu iar:

— Cineva trebuie să răstoarne guvernul ăsta!

— În ţara noastră, vorbi un bătrân care până atunci păstrase tăcerea, prim-miniştrii nu fac altceva decât să joace scaunele muzicale.

— *Han, han*.[3] Imediat ce oamenii încetează să cânte, un altul fuge să prindă un loc!

Se râse şi se glumi, iar cei de faţă se întrebară care din cei doi concurenţi rămaşi în picioare avea cel mai mare dos. Bătrânul îşi mângâie barba lui lungă şi albă şi declară:

— Şi al lui e mare, dar *ea* are două. Ba nu, trei, dacă pui la socoteală şi calul preferat al soţului ei!

Aplauze. Atmosfera se relaxă. Sau poate că Daanish nu mai simţea presiunea asupra lui. Însă când râsul încetă, *chacha* îl abordă din nou:

— Acolo nu se întâmplă aşa ceva, aşa-i? Acolo preşedintele îşi termină întotdeauna mandatul.

Repetară toţi în cor:

— Acolo da, desigur!

Daanish trase adânc aer în piept. De data asta trebuia să spună ceva pozitiv.

— Un alt lucru bun este că acolo oamenii stau întotdeauna la cozi.

— Acolo da, desigur!

Începea să fie pe placul lor:

— *Bijly* se întrerupe foarte rar.

Toţi ochii priviră rugători spre ventilatorul încăpăţânat de pe tavan.

— Acolo da, desigur!

Daanish închise ochii.

— Aerul este curat şi proaspăt. În timpul iernii zăpada se lasă uşor sub ghetele tale, toamna culorile sunt ca cea mai blândă pară de foc, iar primăvara...

Intră iarăşi în grădina secretă. Era culcat în iarbă şi simţea mirosul de rouă. Polenul plutea în aer. Nici măcar nu mai ştia ce spusese în continuare. Ştia doar că toţi îl aprobau şi că o altă persoană se strecurase lângă el. Avea ochii ca ai lui, un abdomen durduliu şi picioarele puternice şi slabe. Această persoană asculta, transfigurată, cum Daanish mărturisea că îi lipseau plimbările prin pădurea de cedri. Aşa că îl însoţi, râzând într-un mod minunat, greoi, fericit să fie undeva în lume, nu încuiat în interior, în mâncătoria frenetică a celor care veniseră pentru ritualul de doliu. La final spuse: „Fiul meu, tu vei fi mai bun decât mine!“

Apoi camera se cufundă în tăcere. Încet, oamenii începură iar să citească cu voce tare. Daanish îşi dădu seama că se afla în braţele lui *chacha* şi că avea faţa udă.

4

La fiecare treizeci de secunde

Ianuarie 1991

Când a izbucnit războiul, televiziunile arătau avioane care lansau rachete cu o precizie absolută. În acelaşi timp presa scrisă a dezvăluit faptul că Pentagonul avea reguli clare pentru reportajele din război. În jurnalul său, Daanish insistase pe ideea că aceste reguli implicau ignorarea în întregime a războiului. Nu era arătată absolut nici o imagine violentă. Nu existau soldaţi răniţi de nici o parte, nici o şcoală nu ardea, nici un sistem de canalizare nu fusese detonat şi nu existau civili irakieni: publicul american nu vedea nici măcar unul, fie el mort, rănit sau viu. Nu existau spitale de front, nici interviuri cu pacienţi cărora li se administrau medicamente, nu existau conducte sparte de petrol, nici baraje bombardate, care inundau apoi mii de hectare de teren. Nu se întâmpla nimic din toate astea. Războiul era paşnic şi curat. Nimeni nu avusese de suferit. Iar Wayne continua să şteargă relatările lui Daanish din jurnal.

În salonul cu televizorul din camera lui Daanish de la universitate doar o mână de studenţi urmăreau chiar şi ştirile obişnuite. Într-o zi, pe drumul către Fully Food, Daanish intră în salon. În camera cu

canapele de pluş roz era întuneric şi cald. Bucăţi de pizza îmbâcseau covorul, iar petele de Coca-Cola se întindeau peste tot. Era un foşnet general, produs de degete care căutau prin pungi de hârtie floricele de porumb. Ecranul de şaptezeci şi doi de inci prezenta un raid aerian. Armaţi, ţintiţi, foc! Proiectilul zbură spre cerul catifelat. Ar fi putut fi lansat din nava spaţială Enterprise. Părea că în minutul următor nişte nave spaţiale vor salva lumea de extratereştrii urâţi şi verzi.

Un student ce purta un tricou pe care scria *Food, Not Bombs*[4] căscă şi spuse că se săturase. Apoi răsturnă punga de popcorn pe cămaşa fetei de lângă el. Ea râse şi urlă, cu ochii la proiectil:

— Asta primiţi dacă vă persecutaţi femeile, tâmpiţilor!

Câteva zile mai târziu, Daanish chiuli de la toate cursurile şi de la Fully Food.

Ghemuit într-un colţ al bibliotecii, începu să scoată citate din câteva publicaţii americane de mai mică importanţă, ce sfidau confidenţialitatea impusă de Pentagon. Una din ele dezvăluia că în război se foloseau arme care fuseseră folosite şi în timpul războiului din Vietnam şi care între timp fuseseră declarate ilegale de Naţiunile Unite şi de Statele Unite. Era citat un agent CIA, care spunea că explozibilii de tip combustibil-aer, folosiţi pentru a deschide drumul prin junglele dese ale Vietnamului, nu îşi aveau rostul în deşertul lung şi lat din Orientul Mijlociu. Şi totuşi aceste bombe au fost folosite împotriva soldaţilor irakieni din primele linii ale frontului. În legătură cu napalmul, un ofiţer din Marina Statelor Unite a recunoscut că fusese folosit, ca şi în Vietnam, atât împotriva militarilor, cât şi a civililor. La fel au fost folosite şi bombele cu fragmentare.

Un alt ziar deplângea faptul că la televizor un general a numit raidurile aeriene „petreceri“.

Daanish şi-a notat totul în jurnalul său, devenind din ce în ce mai motivat. Descoperise în publicaţiile acestea câţiva jurnalişti curajoşi. În mod cert ar fi interesant să compare relatările lor cu ale celorlalţi?“

Trecu apoi la presa populară şi fu uluit de stângăcia cu care erau făcute relatările, precum şi de neconcordanţele evidente. O revistă scria că armata Irakului era invincibilă, dar apoi se lăuda că guvernul o putea ţine sub control şi chiar o va face. O alta se încăpăţâna să ignore victimele din rândul civililor irakieni şi apoi cita un general care spunea că numărul de civili ucişi nu-l interesa. Era ca şi cum rapoartele ar fi fost cenzurate, dar nu şi corectate.

***

Peste câteva ore Daanish ieşi din bibliotecă. Plimbându-se fără ţintă prin incinta universităţii, ajunse treptat în centrul oraşului. Avea gulerul jachetei ridicat din cauza vântului care se înteţise în timpul după-amiezii. Se lăsase deja un întuneric ca de smoală, deşi era de-abia ora cinci. Când trecu pe lângă cafenelele pline de studenţi, îşi verifică buzunarele – din ultimul salariu nu-i mai rămăseseră nici măcar doi dolari, iar următorul avea să-i fie tăiat. Se opri la o fereastră şi privi înăuntru. O femeie ţinea în mână o cană lucioasă, neagră, plină cu ciocolată caldă, iar Daanish parcă îi simţea mirosul. Plecă

mai departe.

Străzile erau încă pline de luminile de la Crăciun. La streşini atârnau jerbe şi globuleţe. Ferigile înviorau aproape fiecare vitrină. Dintr-un magazin răzbăteau vocile copiilor care cântau colinde. În faţa lui, sub un felinar portocaliu, un grup de prieteni se întâlniseră şi povesteau despre petrecerea de Anul Nou. De data asta Becky nu îl mai luase să-i fie escortă de culoare.

Trecu pe lângă câteva magazine care aveau abţibilduri cu războiul. Unul din ele înfăţişa o rachetă de croazieră şi pe el scria: *Asta e pentru tine, Saddam!* Un altul prezenta un focos explodând. Pe el scria: *Spune-i „Bună“ lui Allah!*

În jurul lui aerul era rece, dar vesel, aproape euforic. Ar fi vrut să bea ceva fierbinte. Se întoarse la cafenea. Până la urmă o să-şi cheltuiască şi ultimul dolar.

Dar în prag un bărbat grosolan îi blocă intrarea. „Închidem“, îi spuse el lui Daanish, însă acesta, aruncând o privire rapidă în interior, văzu că nimeni nu avea de gând să plece. Îşi continuă apoi plimbarea pe stradă şi, aruncând o privire în jur, văzu că grupul de prieteni cu care se întâlnise pe stradă intrau în cafenea.

În zilele următoare alţi studenţi musulmani începură să povestească incidente similare. Unul relată cum cineva scrisese pe uşa lui *Cară-te acasă, faţă îmbrobodită!* El nu purtase niciodată pe cap vreun prosop sau vreun turban. Un graffiti pictat pe un zid de cărămidă al unui depozit spunea: *Salvaţi America, omorâţi un arab!* O moschee şi un restaurant libanez au fost atacate. Şi în mass-media, în locul reportajelor din război, se înmulţeau articolele de condamnare a Islamului. În tot acest timp bombele cădeau peste Irak la fiecare treizeci de secunde.

În medie, lui Daanish îi lua douăzeci de minute ca să citească fiecare articol. În medie, raidurile aeriene ucideau douăzeci şi cinci de irakieni pe zi. Până să termine el de citit cât de mult ne urăsc *ei* pe *noi*, aproximativ treizeci dintre ei aveau să piară.

5
Sfatul lui Khurram
Iunie 1992

Fata nu mai veni. Nici a doua zi, nici săptămâna următoare. Daanish se tot plimbă dintr-o parte în alta pe covorul care se murdărea tot mai mult. Devenise disperat. Ar fi vrut să rupă zăbrelele de fier de la fereastra dormitorului. Decise să nu mai coboare la absolut nici o întâlnire cu cei veniţi să jelească.

Jos, în stradă, şoferul lui Khurram veni cu o oală de ceai. Daanish îl strigă. Unii lucrători continuau să care şi să toarne ciment, în timp ce alţii, printre care şi bătrânul, se opriră pentru a bea ceai.

— Hei! strigă din nou Daanish, de data asta mai tare.

Un tânăr se urcă în vârful zidului, care era cu vreun metru mai jos decât fereastra lui Daanish, şi-l privi, mişcând întrebător din bărbie. Daanish arătă către şofer. Bărbatul arătă şi el. Daanish încuviinţă

din cap.

— Cheamă-l!

— Ai vorbit cu preşedintele despre viza mea? întrebă bărbatul.

— Poftim?

— Viza!

— Cheamă-l *pe el*, zise Daanish, arătând din nou spre şofer.

Lucrătorul se ghemui, cu degetele de la picioare prinse de marginea denivelată a zidului. Începu să-şi culeagă bucăţelele de mortar uscat lipite de picioare, parcă pregătindu-se să stea sub fereastra lui toată ziua.

— În regulă. O să mă ocup de asta! şuieră Daanish. Acum cheamă-l *pe el*.

Bărbatul sări jos şi se întoarse cu şoferul. Acesta din urmă îl privi la fel de calm ca întotdeauna.

— Îţi voi da un bilet pentru Khurram. Te rog să aştepţi, zise Daanish.

Muncitorul îi explică:

— E surd.

— Poftim?

Bărbatul mormăi ceva şi scuipă în lături.

— Cum adică surd? întrebă Daanish. Am mai vorbit cu el şi mai înainte.

— Ai vorbit în urechea lui dreaptă. Cu asta nu aude.

— Bine, zise Daanish, simţind că începe să se enerveze, poţi să-i spui *tu*, te rog, în urechea dreaptă ceea ce tocmai am spus?

— Şi eu când îmi primesc viza?

— Rahat, mârâi Daanish.

Se duse la biroul lui – nu, nu era un birou, ci o măsuţă albă şi destul de fragilă, pe care Anu o numea birou – şi scrise în grabă un bilet pentru Khurram: „Îmi poţi împrumuta maşina ta azi? Dacă eşti liber, vrei să vii cu mine? Aş vrea să mă duc pe plajă. Mamei i-ar fi mai greu să se opună dacă nu m-aş duce singur şi mai ales dacă ai veni să mă iei. Curând, sper. Daanish“. Îndesă biletul într-un plic, pe care apoi îl plie în formă de avion. Îl aruncă prin gardul de zăbrele spre şofer, care aştepta vesel. Din nefericire, şi celălalt aştepta. El fu cel care prinse avionul.

— I-ai vorbit în urechea dreaptă? întrebă sec Daanish.

Acesta aprobă şi îi dădu plicul şoferului, care intră cu el în casa lui Khurram.

— Deci? întrebă bărbatul.

Daanish îi închise fereastra în nas. Se întinse în pat şi aşteptă. Apoi începu să se foiască nervos, dornic să facă ceva. În cele din urmă se duse la sertarul unde se aflau coconii. Îi anunţă:

— Până la urmă am decis să vă fierb. De fapt numai pe unul. Care din voi să fie?

Se holbă la cele trei gogoşi pufoase şi-şi imagină o panglică groasă, albă, înfăşurată în jurul fiecăreia. Era sigur că, în timp ce îşi ţeseau adăpostul, acele fiinţe îşi mişcau antenele şi-l priveau.

De asemenea, în dulap se mai afla şi cutia de lac cu fotografia pe care nu el o pusese înăuntru. Din fotografie îl privea fix tatăl lui, de pe vremea când era tânăr. Nu se vedea nici măcar o urmă de chelie.

Avea doi umeri semeţi ca nişte munţi. Peste unul din ei îi era trecut cu eleganţă un fular maro. Jacheta şi pantalonii însă erau tot cele pe care le purtase, deja uzate, până iarna trecută. Pe fundal se înălţa un turn de culoare maronie. Străzile erau curate, pavate, ordonate. Tatăl lui avea gura larg deschisă, etalând acel râs al lui mărinimos şi dominator pe care Daanish îl auzea în visele sale. O femeie îl ţinea de mână. Nu era Anu. Era vioaie, tunsă scurt, cu un aspect băieţesc. Pielea ei cafenie era fină şi uşor îmbujorată, ca şi cum alergase. Şi ea părea degajată şi încântată.

Ce căuta fotografia aceea acolo? Ce voia de fapt Anu?

Puse enervat cutia deoparte.

O oră mai târziu, se auzi o bătaie puternică în uşă. Daanish se duse repede s-o descuie. Khurram năvăli înăuntru.

— Bravo, îmi trimiţi mesajul şi apoi te culci. Mă bucur să te revăd.

Îl îmbrăţişă cu putere. Daanish se lăsă moale în braţele lui Khurram. Zâmbi.

— Sunt gata în cinci minute.

Odată ce fu gata, încuie uşa camerei şi îl conduse grăbit pe Khurram prin bucătărie, evitându-şi rudele care îl strigau. Însă Anu îi ajunse din urmă.

— Astăzi nu ai citit nimic, protestă ea. Nu te-am văzut toată dimineaţa. Am fost atât de îngrijorată! N-am vrut să te deranjez…

— Anu, te rog! Khurram mă aşteaptă.

Khurram zâmbi, fără a părea că se grăbeşte.

— Tu de ce nu rămâi să citeşti? îi sugeră Anu.

Khurram deschise gura, însă Daanish îl împinse afară pe uşă:

— Nu poate. Anu, de când am venit, de-abia am ieşit din casă. Trebuie să mai şi respir, insistă el.

— Dar unde te duci? se încruntă ea. De ce nu poţi să respiri aici?

Daanish plecă fără să răspundă.

Merseră cu maşina prin cartiere la fel ca al lui, care acum câteva decenii zăceau sub mare. Pe bulevardele largi răsăriseră magazine elegante, centre de închirieri video şi cofetării. Spuse:

— Oamenii sunt la fel şi aici: tot ce vor este să facă cumpărături şi să mănânce.

— Ce altceva mai contează? întrebă Khurram.

Apoi adăugă, pe un ton mai sumbru:

— M-am gândit de multe ori să vin în vizită la voi, dar nu am vrut să deranjez. Salaamat mi-a spus despre moartea tatălui tău, arătă el către şofer.

— Ah, aşa îl cheamă?

Daanish aruncă o privire rapidă în oglinda retrovizoare şi-i studie maxilarul proeminent şi ochii alunecoşi şi opalescenţi.

— Cum de-a aflat?

— Păi, toţi vecinii ştiu. Îmi pare atât de rău! Tatăl tău trebuie să fi fost foarte tânăr.

— Avea o inimă tânără, da! bâigui Daanish.

— Iar tu eşti singurul lui copil, zise Khurram, clătinând din cap. Tare multă responsabilitate apasă pe umerii tăi.

Îl ciupi pe Daanish de umeri, ca şi cum ar fi vrut să mai ia ceva din responsabilitatea pe care acesta o avea.

— Cred că da…

— Probabil că eşti foarte ocupat, insistă Khurram.

— De fapt nu-s. Nu am prea mare lucru de făcut. Aspectele legale au fost rezolvate de unchii mei, de treburile casei se ocupă mama, iar eu sunt chiar… eu sunt doar... nici nu ştiu... dovada unei vieţi mai bune? Dovada că tatăl meu trăieşte prin mine? Anu devine isterică ori de câte ori plec de acasă. Cunoaşte fiecare caz de răpire, ucidere, jaf – ce vrei tu. Cred că faptul că urmăreşte tragedia naţională o ajută să facă faţă tragediei ei.

Gândurile pe care şi le reţinuse îşi croiră singure drum afară.

— N-am mai vorbit aşa de mult de la călătoria noastră cu avionul! Prietenii mei de la şcoală sunt toţi în State. Mi-aş fi dorit să mă angajez de probă sau să am o slujbă stabilă, însă aşa ceva nu se găseşte. Sau cel puţin nu ceea ce mă interesează pe mine.

— Ei, lasă că mă ai pe mine, zise Khurram, lovindu-l în joacă.

Tot drumul până la golf Khurram încercă să îl consoleze. Odată ajunşi acolo, Daanish se gândi: „Cel puţin am golful!“

Se întrebase dacă va suporta ideea să vină aici fără tatăl lui. Acum avea răspunsul. Se căţără cu paşi uşori şi repezi pe stâncile ascuţite de pe latura vestică a intrării în golf, mult prea fericit ca să ţină seama de tăieturi. Salaamat traversă şi el şirul de stânci cu o uşurinţă plină de graţie. Doar Khurram se plânse.

Daanish îşi dădu capul pe spate. Anu îi remobilase camera şi îi luase lucrurile, dar nu putea să se atingă de locul acesta.

Marea cenuşie, supărată, se avânta cu un şuierat până la movila de nisip unde se afla el. Apa era prea agitată pentru înot, aşa că trebui să se mulţumească cu o simplă plimbare. Pe plajă, spălate de valuri, zăceau scoici gigant, midii albastre şi *Erosaria ocellata*, care îl salutau de fiecare dată când se plimba pe plajă. Scoase din nisip majoritatea scoicilor gigant – toate erau goale sau zdrobite.

— Cele vii sunt îngropate, zise Salaamat.

Buclele îi fluturau în bătaia vântului pe lângă maxilarul proeminent asemenea păsărilor ce zboară în jurul unui vârf ascuţit de granit.

— Nu mă interesează carnea, răspunse Daanish. Îmi plac numai cochiliile. Pe vremuri le colecţionam.

Daanish vorbise în urechea stângă a lui Salaamat, dar, oricum, vântul îi purtă cuvintele mai departe. Şoferul continuă:

— Se prind de pietrele de sub pământ cu un fir auriu. Pe vremuri oamenii luau firul şi-l ţeseau.

A fost prima oară când Daanish l-a auzit rostind atât de multe cuvinte din proprie iniţiativă. Apoi firul cuvintelor i se tăie la fel de brusc, iar el se întoarse şi intră în apă până la genunchi, drept ca o

tablă de fier, chiar şi acolo unde curenţii erau puternici. Orizontul albastru din amurg părea să-l taie în două exact de la şolduri.

Daanish începu din nou să se plimbe pe plajă. Găsi unele scoici rare: scoici *Phalium* spiralate, *Babylonia spirata*, scoici spiralate şi o scoică-mitră la fel ca cea de la gâtul lui. Găsi chiar şi un ghioc spart de *Cypraea tigris*. Avusese în colecţia lui câte un specimen perfect din fiecare. Furia lui faţă de Anu începu să crească din nou.

Khurram îl ajunse din urmă, gâfâind şi strângând în mână un telefon mobil. Un deget de la picior îi sângera.

— Nu ştiu de ce am venit aici. Pe drum am trecut pe lângă multe locuri mai frumoase, cu oameni şi chioşcuri cu mâncare. Aici nu e nimic de văzut, zise el, privind în jur.

— Nimic! râse Daanish. Numai uită-te primprejur! Ce vrei mai mult de-atât?

Khurram se strâmbă când un val îi atinse rana de la deget. Oftă:

— Unde să mă aşez?

Daanish îi arătă grupul de stânci din direcţia opusă.

— Mama obişnuia să stea acolo.

— Dar acolo nu-i umbră, *yaar*[5], se văită el.

— Lângă alea este o peşteră, arătă Daanish spre stâncile goale de pe care tocmai coborâseră. Doar că fluxul e prea avansat, adăugă el.

Se îndreptară către grupul de stânci pe care, când era copil, îl numea stânca umărului. Daanish îşi aminti cum se aşeza Anu aici, potrivindu-se perfect în locul ei dintre pietre, iar silueta ei măruntă se balansa ca un titirez în timp ce cosea. Doctorul şi Daanish scotoceau la baza stâncii, unde găseau mai multe lucruri, nu doar carapacele moluştelor care se prindeau de suprafaţa pietrei.

Khurram îşi legă o batistă în jurul capului şi se duse pe plajă, unde nisipul era fin şi pufos. Începu să se mai înveselească puţin când îi povesti lui Daanish tot ce făcuse după ce se întorsese de la fratele său. Aproape tot ce făcuse era legat de afacerea fratelui său.

— Ce fel de afacere are? întrebă Daanish.

— Oh, zise Khurram, privindu-şi degetul de la picior. O afacere.

— Ce fel de afacere?

— Importă… lucruri, îngăimă Khurram, îndesându-şi telefonul în buzunar.

— Poţi fi mai vag de-atât? Ce fel de lucruri? întrebă Daanish, dându-şi ochii peste cap.

Khurram îşi potrivi batista pe cap şi tăcu. Arăta ridicol: un cap rotund, înfăşurat într-o bucată de pânză, burdihanul revărsat peste curea şi bretelele de la pantaloni atârnându-i ca o coadă de şoarece.

— Ce fel de lucruri? repetă Daanish.

Khurram zâmbi misterios:

— Lucruri de metal.

— Care explodează? insistă Daanish.

Khurram se gândi şi apoi zise:

— Nu. De fapt, într-un fel, da. Dar în general se încuie.

— A! Deci tatăl tău importă din China… lacăte?

— Nu, din Statele Unite şi din Europa. Şi da, le poţi numi lacăte.

— Azi eşti foarte enigmatic.

— Eu nu ştiu cuvinte mari ca ăsta, replică scurt Khurram.

Ajunseră la stânca umărului. Era deja ocupată. Salaamat se aşezase acolo şi privea lung înspre mare, aşa cum obişnuia să facă Anu. Ea stătea acolo şi îl privea cum îşi pune labele de înot şi îşi curăţă masca, având un şal acvamarin în jurul umerilor şi lucrul de mână pe genunchi. Şalul clipea ca un far în timp ce el se îndepărta înot.

Khurram se aşeză pe o stâncă mai mică, aplecată spre baza stâncii umărului, care era astfel parţial în umbră, plasându-se în aşa fel încât să nu stea nici unul în soare şi să îşi găsească echilibrul pe vârful aplecat al stâncii. Salaamat continuă să privească fix înainte. Daanish scormoni în nisip, studiind o baltă formată între stâncă şi Khurram. Acolo erau nişte castraveţi-de-mare şi mai mulţi arici-de-mare. Lui Anu, care nu văzuse niciodată lumea lui subacvatică, i-i arătase deseori. În acele momente doctorul era cel lăsat deoparte. Rareori se întâmpla – dacă se întâmpla vreodată – ca membrii familiei să stea şi să discute împreună. Daanish nu îşi amintea exact când, dar existase un anumit moment din viaţa lui când i se ceruse – non-verbal – să aleagă între ei doi. Se încruntă şi roti un băţ prin baltă, lovind uşor o litorină. Molusca se retrase imediat în ghemul ei de os.

Daanish îl privi pe Khurram şi izbucni:

— Am de-abia douăzeci şi doi de ani, dar cred că mama se gândeşte deja la căsătorie!

Chipul lui Khurram se lumină.

— Ce interesant!

— Îmi tot face aluzii să mă aşez la casa mea, indiferent ce-o fi însemnând asta, iar acum câteva zile am auzit-o discutând cu mătuşile mele despre „fată“. Am intrat în bucătărie, iar Anu tocmai spunea: „Eu tot mai cred că este potrivită pentru el, în ciuda a ceea ce s-a întâmplat“. N-am apucat să aflu cine e fata sau ce anume se întâmplase, căci *chachi* au început să tuşească îngrozitor.

Khurram se plesni peste genunchi.

— E clar că era vorba de căsătorie!

— E absurd. Tatăl meu i-ar fi stricat imediat planurile.

Khurram ridică din umeri:

— Poate că o să-ţi placă de ea.

— Ai observat vreodată cum merg femeile de aici?

Khurram rânji:

— De obicei chiar la asta mă uit!

— Mătură cu *dupatta* pe jos, zise Daanish, începând să mimeze cu braţele cum purtau fetele pânza aceea greoaie.

În timp ce continua să le imite, Daanish zise:

— *Kurta* li se agaţă de scaune, manşetele şalvarilor alunecă peste pantofii cu toc cui, părul le intră în *saalan*[6], iar *saalanul* sub unghii. Ca să nu mai vorbim despre fixativ!

Khurram se prăpădea de râs, în timp ce Daanish făcea paşi afectaţi în jurul stâncii, împiedicându-se, suflându-şi şuviţele unei coafuri imaginare şi pulverizând-o cu spray.

— *Yaar*, zise Khurram, plescăind din buze, eu le *ador* când se comportă aşa! Sunt atât de... atât de delicioase!

— De altfel, continuă Daanish, am aflat că femeile americane petrec la fel de mult timp în budoar.

Khurram îşi acoperi gura cu degetele lui grăsuţe şi chicoti.

— Câte fete ai cunoscut?

Daanish dădu din mână plictisit. Apoi îl privi pe Salaamat.

— Mă întreb ce crede el...

— Poţi să vorbeşti cât vrei în faţa lui. E surd.

Bărbatului nu i se clinti nici un muşchi. Continua să privească absent drept în faţă. Cârlionţii îi jucau vesel în bătaia vântului. Daanish continuă:

— Am cunoscut *multe*. Şi *toate* se aranjau. Doar că o făceau altfel. Când avansează în vârstă, aici femeile pun la cale nunţi. Acolo cumpără pastile cu hormoni! Rahat! M-am întors acasă ca să-l găsesc pe tata mort, iar pe mama plănuindu-mi însurătoarea.

Daanish folosise pentru prima dată cuvântul *mort*. Şi acesta îi zbârnâi în cap, lăsându-l o vreme buimac. Apoi văzu moartea pretutindeni. Moartea şuiera în crevasele stâncilor abrupte, zimţuite. Moartea izbea violent valurile, urla în curenţii de aer, se târa în dosul privirii goale a lui Salaamat. Moartea se înfăţişa înaintea lui în chip de os: osul de la gâtul lui, din stâncă, din chipul sculptat al lui Salaamat. Osul din nisip, ce producea sculuri de fire aurii. Osul din ocean, vărsat undeva departe, găsit de doctor şi adus acasă unui fiu, într-o casetă de os.

Chircindu-se în nisip, îşi îngropă capul între oasele genunchilor şi fu transportat înapoi în timp, într-o seară petrecută cu Anu.

***

El şi Anu se aflau în bucătărie şi-l aşteptau pe doctor. În acea dimineaţă, ceva mai devreme, tatăl lui se întorsese de la o conferinţă din Asia de Est. Daanish se aşezase la masă, dorindu-şi să dea fuga în camera lui şi să atingă frumosul dar pe care i-l adusese doctorul: un nautil multicameral, a cărui spirală se desfăşura în sens contrar acelor de ceasornic. Era primul şi singurul dar pe care tatăl lui i-l dăduse direct. Era prea mândru de descoperirea lui pentru a risca să rămână neobservată. Daanish dorea să-l ţină în palmă, să admire spirala iridescentă şi să-şi imagineze animalul care trăise cândva înăuntrul cochiliei sidefate, cu atât de multe camere. Ar fi vrut să îl urmeze în fiecare cameră, cu o aripioară diafană de lumină, şi să vadă cum fiecare din ele se sigila în urmă pe măsură ce melcul trecea în următoarea. Dorea să ştie de ce acest specimen crescuse altfel, cu spirala pe stânga şi nu pe dreapta, asemenea fârtaţilor lui dreptaci. Ce aveau de spus rudele lui despre asta? De exemplu, ce părere avea argonautul călător, cu picioarele lui lungi? Şi ar mai fi vrut să întrebe cum era să fii membru al unei

familii care avea peste două milioane de ani vechime. Cum se puteau compara animalele de azi cu dinozaurii cei puternici?

În timp ce Daanish medita, mâncarea se răcea. Nu ştia de ce, dar de fiecare dată când tatăl lui se întorcea dintr-o călătorie, hrana stătea aşa. Anu o reîncălzea de două şi chiar de trei ori. Apoi ea obişnuia să îi spună, aşa cum i-a spus şi în ziua aceea: „Ar fi cazul să mănânci. Trebuie să mergi la culcare“. Şi apoi îşi privea fiul în liniştea bucătăriei, bâiguind în răstimpuri câte ceva despre contul lor bancar, care se micşora, şi despre ipoteca pe casă, care nu fusese încă plătită, deşi casa arăta de parcă existase de pe vremea dinozaurilor.

Când doctorul îşi făcu apariţia, Anu tocmai îi curăţa lui Daanish un măr. Fără a spune vreun cuvânt, doctorul adulmecă bucatele ce i se puseseră în faţă: *karhai* de pui, vinete şi *daal*[7]. Luă o înghiţitură.

— E rece? întrebă ea.

El dădu farfuria la o parte. Ea repetă întrebarea. El bătu cu pumnul în masă:

— Asta e tot ce ai de spus mereu: „E rece? Mai vrei? Te simţi bine? E suficient de bună?“ Femeie, de ce cu tine nu se poate purta o conversaţie?

Ea făcu ochii mari. Daanish avu impresia că mestecă prea zgomotos şi încercă să înghită un sfert de măr întreg.

Ştia că un pic mai devreme Anu îl întrebase pe doctor cum călătorise. Anu nu se plânsese de nimic, doar întrebase. Însă el nu îi răspunsese. Din câte îşi amintea Daanish, doctorul era cel care nu făcea conversaţie cu *ea*. Brusc, Daanish îşi dori ca ea să-i spună asta. Însă ea se uită în altă parte. Daanish simţi nevoia să o ia în braţe şi să o consoleze. Dar oare asta ar fi însemnat să-l dezamăgească *pe el*? Îl privi pe omul ai cărui ochi mari, de ambră, scânteiau de furie. Era ca şi cum părul din fiecare sprânceană groasă aştepta să fie smuls şi înmuiat în cazanul din spatele ochilor. Acesta nu era acelaşi om cu cel care îl dusese în golf.

Daanish înghiţi un alt sfert de măr întreg. Anu începu să-i cureţe încă unul. Nici măcar nu-şi dorea să mai meargă azi în golf. Tot ce dorea era să stea cu nautilul lui. Nu, dorea să fie el nautilul. Să aibă nouăzeci de braţe cu care să înoate şi douăzeci de camere pe care să le cutreiere.

Încet, Anu se ridică, se întoarse cu o farfurie curată şi puse cu sfială mărul proaspăt curăţat lângă farfuria cu mâncare respinsă de doctor.

— Lucrul ăsta mă-nnebuneşte! urlă el şi ieşi valvârtej din încăpere.

Daanish oftă uşurat. Acum putea să termine de mâncat mărul.

— Ce îl înnebuneşte? o întrebă el pe Anu.

Ea zise, mai mult către cojile de măr şi către *saalan*-ul care se răcea:

— Faptul că încă nu s-a întors acasă.

Apoi începu să strângă indiferentă mâncarea. El o privi – era mică şi durdulie, iar rubinul roşu din nas părea o mică pată de sânge. Daanish fugi sus, unde îl găsi pe doctor aşteptând, cu nautilul în mâinile lui gigantice.

— Oare ţi-am spus că are creierul foarte dezvoltat? Oamenii de ştiinţă spun că a evoluat până la complexitatea unui mamifer.

Daanish îşi ridică capul dintre genunchi. Khurram zâmbi stânjenit:

— Am crezut c-ai plecat undeva.

— Asta s-a întâmplat cu tatăl meu, murmură Daanish.

Apoi adăugă cu voce tare:

— Mama are nevoie de mine.

Khurram dădu aprobator din cap:

— Acum tu eşti tot ce i-a rămas. Fă ce-şi doreşte. Ce te costă? O vei face fericită. Văzând-o pe ea fericită, vei fi şi tu fericit. După ce îţi vei face datoria, poţi pleca înapoi în Amrika fără să ai pe suflet nici o vină.

— Dar cum rămâne cu fata? Nici măcar n-o cunosc.

— Ea va merge unde vei merge şi tu când vei fi pregătit. Şi vei avea suficient timp s-o cunoşti, zise el, făcându-i cu ochiul.

Daanish se încruntă:

— E ridicol!

— De ce? Sunt atâţia oameni care procedează aşa. Şi sunt fericiţi, nu? Uite, dacă vei accepta, vei face fericită şi familia fetei. Toţi vor fi fericiţi! adăugă el, dând din mâini.

— Aş vrea să pot fi ca tine, zise Daanish, aruncându-i o privire ironică.

Apoi adăugă:

— Atât de vesel şi lipsit de principii.

Khurram se ridică.

— Nu-ţi mai bate capul. Se va rezolva. Să mergem să bem ceva rece!

Pe drumul spre maşină, Khurram continuă să ciripească, oprindu-se numai atunci când trebuiră să treacă peste stâncile zimţate. Cu cât Daanish îl asculta mai mult, cu atât incertitudinea lui creştea şi cu atât mai vrăjit era de gândirea simplă a lui Khurram. Poate că, până la urmă, Khurram nu era chiar un prostovan.

— Unde să fie? îl întrebă el pe Daanish. La Mr. Burger sau la Sheraton?

Daanish îl lăsă pe Khurram să decidă.

6

Parada curcubeului

Din nori se părea că o pădure de fluturi galbeni porniseră într-o migraţie colosală şi îşi pierduseră brusc simţul de orientare. Creaturile zburau una peste alta, făceau piruete şi cădeau, îşi schimbau direcţia şi aterizau unele peste altele sau pe tulpini, pe coaja copacilor ori pe cărămidă. Şi când scăpau, Daanish fugea împreună cu ei.

El văzu rânduri întregi de bungalow-uri gri, cu familii stând în pridvoare. Pe acoperişurile de şindrilă flutura drapelul cu dungi şi stele. Apăru un nou val de fluturi, cei mai mulţi tot galbeni, deşi unii erau roz sau de un albastru pastelat. Se strecurau printre deschizăturile dintre scândurile pridvorului. Alţii erau răspândiţi pe iarba de pe pajişte, iar alţii se strecurau printre degetele familiilor fericite de pe străzile numite după Columb şi Cortés.

Daanish zbura peste oraşe întregi în numai câteva secunde, ca nişte imagini filmate de cei de la Hollywood sau ABC News.

O figură familiară aştepta în faţa unei florării de pe Bartholomew Boulevard. Daanish se opri din zbor şi pluti intrigat. Dedesubt se afla chiar el însuşi – trecea pe lângă un magazin de cadouri Hallmark. Chiar şi vitrinele magazinului erau înţesate de fluturi. Aceştia purtau eşarfe diafane pe care erau scrise mesaje de genul *Noi suntem cei mai tari*, *Culorile noastre nu se şterg* sau *Să petrecem cu toţii*.

— Este cea mai mare paradă din istorie, spuse proprietarul magazinului în timp ce îi ţinu uşa unei bătrâne îmbrăcate într-o rochie presărată cu desene aurii cu floarea-soarelui.

Ea îi mulţumi, plecând uşor capul. Bătrâna ţinea într-o mână o sacoşă mică şi maro, cu felicitări şi fundiţe colorate, iar în cealaltă mână un terier cu un fluture galben între urechi.

— Te face să fii mândru, nu-i aşa? Băieţii noştri s-au descurcat aşa de bine!

— Îhî! O zi bună, dragă, zise proprietarul magazinului.

Daanish se privi şi se văzu îndreptându-se cu paşi mari spre Ramblerul lui Liam. Oare aia era expresia pe care o avea întotdeauna pe chip? Încruntat, cu gura încleştată, spatele rigid şi mersul nesigur. Ţopăia nerăbdător pe trotuar. Lovi cu piciorul stâlpul de unde îl privea colonelul Sanders cu un fluture galben pe barba lui de elf. Aruncă o privire spre florărie, apoi iarăşi spre maşină şi apoi spre altă stradă. Se întrebă: „De ce să-l aştept pe ticălosul acela?“ Apoi îşi reveni: „Pentru că nu este un ticălos“.

După câteva secunde Liam ieşi din florărie. Părul de pe frunte şi zâmbetul larg îi erau parţial ascunse în spatele unui buchet mare de dalii roz şi irişi galbeni. Le roti mândru în faţa lui Daanish:

— Întotdeauna cumpăr irişi pentru Iris, deşi daliile sunt preferatele ei.

Daanish se încruntă:

— Ai fi putut să ne faci un serviciu amândurora şi să alegi o altă culoare. Toată această sărbătoare în galben e deja îndeajuns de dezgustătoare.

— Sărbătoarea există în fiecare culoare. Panglicile sunt galbene, dar banda care le leagă e ca un curcubeu. Asta înseamnă că nu-i pot cumpăra flori iubitei mele? întrebă Liam.

— Războiul a distrus sute de mii de oameni. Presa ta îl numeşte o capodoperă, iar poporul tău vântură pompoane.

Arătă către panglici şi către bandă:

— Pe tine asta nu te-nfurie?

Drept răspuns, Liam întoarse capul. O buclă de păr îi căzu pe ochi ca o perdea.

Daanish dădu aprobator din cap:

— Sunt atât de fericit pentru tine! Bravo! Nu aţi pierdut, ca-n Vietnam. Nu veţi mai pierde

niciodată.

Liam se urcă în maşină şi descuie uşa din dreapta. Daanish se urcă. Liam zise:

— Iris are astăzi primul ei recital public. E singurul motiv pentru care sărbătoresc.

Inima lui Daanish începu s-o ia la trap. De când izbucnise războiul, el şi Liam nu abordaseră acest subiect. Era ca şi cum, păstrând tăcerea, Liam îi transmitea: „Eu nu iau parte la toate astea“. Iar tăcerea lui Daanish replica: „Îmi este teamă să te cunosc. Să te cunosc cu adevărat“.

Dar acum trebuia să ştie.

— Tu nu sărbătoreşti războiul, Liam, dar nu eşti nici împotriva lui. N-ai zis nimic atunci când ţara ta a început atacurile aeriene. Nici când s-a făcut toată acea propagandă strălucitoare la televiziunea ta…

— Vrei să renunţi la partea cu televiziunea *ta*? Acesta nu-i războiul *meu*. Nu eu l-am pornit. Ţine astea un minut, bine? zise Liam, dându-i lui Daanish buchetul, pentru ca el să-şi poată lega centura de siguranţă.

— Ce dracu’ sunt eu, vaza ta? Încerc să vorbesc cu tine. Eşti al dracului de îngâmfat! Nu-mi vine să cred!

Liam depuse cu grijă florile pe bancheta din spate.

— Dacă nu vrei să mergi, poţi să cobori chiar acum.

Daanish îl privi uluit. Nu, nu era adevărat. Nu şi Liam. Liam şi Wayne erau diferiţi.

Trase adânc aer în piept. Dacă ar fi coborât din maşină, ştia că furia lui Liam va trece mai repede decât a lui. Până va ajunge la recital, Liam îşi va regăsi simpaticul lui rânjet ţicnit şi cabalin. Pentru el nimic nu avea să se schimbe. Se va gândi la Daanish şi va clătina uşor din cap. Poate că buzele lui vor tremura puţin. Poate că va fi chiar rănit. Dar niciodată nu se va gândi profund la lucrurile la care Daanish dorea cu disperare să-l facă să se gândească.

În spatele volanului, pupilele mici ale ochilor de un verde-lăptos ai lui Liam se întunecară. Buzele parcă începură să-i tremure, deşi foarte puţin.

„La naiba!“ se gândi Daanish. „Chiar *l-am rănit*. Şi tot *eu* mă voi simţi vinovat.“

Cum reuşea Liam să facă ignoranţa lui voită să pară nevinovăţie? Cum reuşea să-l facă pe Daanish să se simtă vinovat? Poate că aceasta era cea mai mare putere a unei superputeri.

De sus, din cer, tânărul aruncă o ultimă privire spre Bartholomew Boulevard. Acolo se afla Liam, fericit, frumos şi nedreptăţit. Daanish zbură mai departe, conştient că avea să răspundă „Să uităm povestea asta“. Va merge la recital.

Acum plutea uşor, nu mai alerga. Lumea se înceţoşă. Apoi, când totul se limpezi, el stătea la picioarele patului părinţilor săi şi asculta alarma de la ceasul lor, cu clopotele de la BBC.

Ceasul arăta ora şapte – era ora la care doctorul trebuia să se trezească. Anu era în bucătărie. Daanish aştepta răbdător, căci descoperise lumânările de ambră cenuşie: tatăl lui le ascunsese într-o pungă de rău de avion, pe care o plasase printre rufele lui murdare. Daanish le aprinsese. Miroseau a *khas*, a iarbă care începe să ardă. Tatăl lui îi dăduse un indiciu: vomă de balenă. Le găsise. Chicoti. Într-un sfârşit doctorul se trezi şi se întinse în pat.

— A! Daanishwar! Băiatul meu cel deştept!

Părul de pe piept îi era ud de transpiraţie. Daanish îşi cufundă faţa în el, ţinând atent lumânările ridicate. Ceasul sună iar: patru clopote cu son ascendent, patru cu son descendent.

— Băiatul meu cel deştept! repetă tatăl lui.

Daanish trase adânc în nări parfumul care plutea în jurul lor.

Însă înainte să poată reţine aroma, aceasta se risipi. Un curent de aer îl împinse iarăşi mai departe. De data aceasta îl lăsă pe rândul al patrulea al unei săli de conferinţe. Sala îl lăsă cu gura căscată. Scaunele erau tapiţate. Băncile nu scârţâiau niciodată. Podeaua era acoperită de la un perete la altul cu un covor. Temperatura era controlată. Acustica era atât de clară, că se puteau auzi nişte unghii scrijelind blugii când un student din primul rând se scărpină. Covorul albastru de pluş era ca o pătură de lână proaspăt spălată cu Squeeze, pentru mai multă moliciune, învăluind atmosfera într-un zumzet plăcut. În Karachi şcoala avea băncile aşezate la acelaşi nivel. Elevii mai înalţi erau rugaţi să se aşeze în spate, de unde profesorul nu se putea vedea. Cum la paisprezece ani Daanish devenise cel mai înalt din şcoală, nu-şi putea scrie lecţiile decât dacă împrumuta notiţele băieţilor mai scunzi.

Dar sala aceasta era un rai! Se vedea totul! Pe peretele din faţă era un afiş mare pe care scria cu litere aurite:

Încrede-te în deciziile tale!
Totul este posibil!

Wayne înaintă până ajunse în faţa afişului. Arătă cu degetul spre el. Le spuse studenţilor să caute întotdeauna adevărul. Îşi încleştă pumnul şi exclamă: „Curajul *va fi* răsplătit!“

Daanish plecă iarăşi mai departe. Într-o succesiune ameţitoare, se văzu pe sine în grădina secretă, privind o strigă cocoţată într-un cedru. Pasărea îşi învârtea capul fantomatic: „Buu-huu-huu!“

Mai văzu sirop de arţar curgând pe o farfurie cu clătite la magazinul nonstop Pancake House. Farfuria era a lui Becky, iar Daanish o privea cum mănâncă. El nu-şi putea permite să-şi cumpere o porţie, iar ea nu-i dădu din a ei.

Apoi în faţa ochilor îi apăru medalionul mic, de aur, de pe lanţul de chei pe care bunicul lui i-l dăduse tatălui său când acesta devenise medic. Pe o parte se vedea steagul pakistanez, cu semiluna lui ca un zâmbet clar şi sigur. Micul glob se legăna înainte şi înapoi, înainte şi înapoi, transformând minutele în secunde, secundele în ore. Siropul de arţar se scurgea pe marginea buzei albe a unei căni. Crescu până ajunse de mărimea unui medalion, dar părea că nu vrea să cadă pe clătitele moi de dedesubt. Suspendată pe marginea cănii, picătura aştepta următorul salariu al lui Daanish. Când acesta fu încasat, mugurele dulce căzu greu direct pe vârful limbii lui Daanish. Avea tot timpul din lume să o savureze. O mestecă în timp ce le privea pe Heather şi pe prietenele ei cum dansează dezbrăcate într-un lan de porumb, imitându-i pe amerindieni. Fetele incantau: „Simt spiritele zeilor. Sunt una cu corpul meu. Zeii sunt una cu corpul meu. Recolta va rodi“.

Picătura încă mai zăbobea, ca o bucăţică de ambră pe care Daanish o rostogoli peste două sfârcuri

de un roz palid, apoi în valea dintre sâni, peste mica movilă a abdomenului ei, şi tot mai jos, spre părul pubian care îi ascundea vaginul umed. Aroma de arţar se amesteca cu mirosul ei la fel de ameţitor şi apoi cu un al treilea miros, mult mai înţepător, ce venea din colţul camerei lui din Karachi.

7
Descoperirea

Daanish se trezi în toiul nopţii cu sentimentul că fusese luat de uragan. Rămase întins în pat, gemând. De când se întorsese, zilele îi deveniseră o succesiune de imagini disparate. Acum imaginile acestea îi bântuiau somnul. Era ca şi cum lungul zbor spre casă încă nu se terminase. Încă nu aterizase. Era prins în capcană, oscila între timp şi spaţiu. Nu se putea opri. Un singur lucru putea face: să-şi amintească. Scurta lui viaţă îi licări prin faţa ochilor ca şi cum s-ar fi apropiat de sfârşit. I se întâmpla ceea ce li se întâmpla muribunzilor. Mai înainte ca tatăl lui să îşi dea ultima suflare, nu-şi amintise el oare parfumul de ambră gri cu care fiul îl trezise odinioară?

Ca şi în timpul somnului, Daanish remarcă acum duhoarea înţepătoare din camera sa. Se sculă din pat: venea de la sertar. Îl deschise şi privi îndelung la cei trei coconi ghemuiţi înăuntru. „Care să fie?“ întrebă el din nou. Coconii erau cât jumătatea degetului său mare şi, cumva, se împotriveau să fie despărţiţi. Doi dintre ei eliminaseră un lichid roşiatic, care mirosea a lac de lemn. Îl luă pe cel curat. Ducându-l jos, trecu pe lângă dormitorul lui Anu. Din fericire, ea încă dormea.

Ca să nu o trezească, închise uşor uşa bucătăriei. Deschise o fereastră, umplu un vas cu apă şi îl lăsă să fiarbă.

Privind în jurul lui, îşi aminti ceva. Anu obişnuia să păstreze în dulap câteva felinare de teracotă. Îl deschise şi văzu că erau încă acolo. Zâmbi. Umplu cu ulei un felinar frumos, în formă de palmier, îl puse pe pervazul ferestrei şi aprinse fitilul. Flacăra pâlpâi, aruncând umbre în jur.

Apa ajunse la punctul de fierbere. Daanish o turnă într-un vas micuţ. Lumina dansa pe suprafaţa apei, ce vălurea printre aburi. Daanish lăsă coconul să cadă în apa fierbinte.

Imediat acea masă moale începu să se descompună în fire. Prinse unul foarte atent cu dintele unei furculiţe şi începu să învârtă ciudata împletitură de spaghete, făcută din cel mai fin fir de păr. Spre mirarea lui, descoperi că furculiţa se tot învârtea. Coconul, care acum se rostogolea prin vas ca o alună maro şi veştejită, era înfăşurat într-un singur fir. Daanish trăgea şi răsucea furculiţa iar şi iar. Era ca şi cum ar fi desfăcut un dar.

Temându-se ca nu cumva furculiţa să rupă firul înainte de vreme, Daanish mută ghemul de pe ea şi începu să strângă firul în jurul braţului. Transpira abundent, iar muşchii îl dureau. Îşi tampona fruntea cu mâneca braţului rămas liber.

Exact când credea că braţul o să-i cadă, firul se termină. O pală de vânt stinse felinarul. Soarele începea să răsară şi să-şi trimită razele fragile în bucătărie. În vasul cu apă coconul fiert rămăsese fără

înveliş. Întregul ghem se depănase. Era lung ca o arteră şi fin ca o tăietură. Daanish îl duse cu grijă sus, în camera lui.

1. Electricitate (în urdu, în orig.).
2. Unchi prin alianţă (în urdu, în orig.).
3. Da, da (în urdu, în orig.).
4. Hrană, nu bombe (engl.).
5. Prietene (în urdu, în orig.).
6. Sos (în urdu, în orig.).
7. Mâncare de legume preparată din linte, mazăre sau fasole.

Dia

1
Metamorfoză
Iunie 1992

Lângă adăpostul sub care se aflau viermii de mătase era o baracă ce avea două camere şi un telefon. În zilele când se făcea prea târziu pentru drumul lung până în oraş, Dia şi mama ei îşi petreceau noaptea acolo. În baracă erau depozitate lucruri de primă necesitate – prosoape, oale, tigăi, hrană uscată, un tub de pastă de dinţi Macleans şi chiar câteva din cărţile Diei. Apa era păstrată într-o găleată umplută de la robinetul de afară. Duşurile se făceau între crengile protectoare ale duzilor.

Când tatăl ei era în viaţă, părinţii dormeau într-o cameră, iar copiii, în alta. Obişnuiau să gătească mese simple pe un singur ochi de aragaz, iar noaptea întindeau cuverturi zdrenţuite pe podea. Entuziasmul copiilor era sporit şi de apropierea lor faţă de unul din cele mai mari cimitire din lume, Makli Hill, aflat la doar o jumătate de kilometru distanţă. Imediat ce părinţii adormeau, fantomele se ridicau şi începeau să bântuie ferma. Atunci Dia şi fraţii ei se provocau pe rând să iasă afară, într-un întuneric care în oraş era de neconceput chiar şi în timpul penelor de curent. Întunericul acesta avea degete reci, păr încurcat, venin străvechi.

Fata trecea prin crize de anxietate zile întregi înainte să-i vină rândul să fie provocată. Când venea momentul, fraţii ei cei răutăcioşi îi porunceau satisfăcuţi: „Fă un duş rece afară, *acum*!“

Ea ieşea tiptil în prăpastia întunericului, umplea găleata, îşi arunca hainele de pe ea şi rămânea la fel de vulnerabilă ca în ziua în care venise pe lume urlând furioasă, ca o dudă, roz-movulie. Sau cel puţin aşa spunea tatăl ei. Era reconfortant să ştie că el dormea profund înăuntru. Dia arunca des priviri spre uşă, spre care se putea năpusti urgent în cazul în care ceva ar fi încercat să o înşface.

Nu era loc de compromisuri. Trebuia să-şi ude părul, să îl dea cu şampon, să-l clătească, să se săpunească din vârful urechilor până la călcâie şi să se limpezească din nou. În tot acest timp simţea aripile liliecilor, ochii regilor morţi de sute de ani şi scârţâitul celor încă în viaţă.

Poate că spaima ei de apă atunci începuse, cu mulţi ani înainte ca tatăl ei să fie găsit înecat.

Poate că ea visa despre înec pentru că se întâmplase acum cinci ani, chiar în acea zi.

Tocmai se îmbăia într-un întuneric total, când în jurul ei au apărut o sută de gâşte. Ele creşteau coconi de aur. Coconii începură să-şi depene firul. Din el săriră o sută de picioare albastre şi zdrobite.

Erau picioarele tatălui ei, care fusese *stors* la viaţă, şi dansau un dans sângeros, măcăind ca nişte raţe de cauciuc. Întunericul începu să se prelingă şi să se condenseze în forma gloanţelor. Gloanţele se împrăştiau ca mărgelele, numai că nu erau gloanţe sau mărgele, ci ochii tatălui ei. Ochi mici, strălucitori. Ochi care trebuie să fi plâns la final. Ochi scoşi, ochi care urmăreau cuvintele din cărţile ei când ea îi citea. Şi apoi întunericul încetă să se mai prelingă şi să se împrăştie. Începu să curgă. Era ca un râu şi era timpul să-şi desprindă trupul din vis.

Dia ţipă.

— Şşş! Dia, sunt eu. Şşş! Totul e în regulă!

Tânăra se aşeză pe podeaua barăcii, bocind. O femeie îi netezea părul. I-ar fi plăcut să fie Nini. Dar nu era ea. Era Sumbul, fiica bucătarului. Se lăsă legănată de ea. Treptat, coşmarul se îndepărtă. Şi nu mai rămase nimic altceva decât o briză şi îmbrăţişarea maternă a lui Sumbul.

Dia inspiră profund şi râse slab.

— Al cincilea copil al tău e deja pe drum. Ai în faţa ta o viaţă întreagă de mângâieri.

— Prostuţo, îngână cu tandreţe Sumbul.

— Mulţumesc, zise Dia, ridicându-se încetişor. Acum mă simt mai bine.

— Tocmai veneam să te trezesc. Cred că ar cam fi timpul.

Dia se încruntă, dezorientată. Şi apoi îşi aminti de ce rămăsese peste noapte la baracă.

Ieri după-amiază făcuse ture prin acea parte a adăpostului unde erau ţinute câteva pupe selectate. Acestea erau pe cale să-şi lase în urmă casa, intrând în cea de-a patra şi ultima etapă a vieţii lor, ca insecte mature. Ouăle lor aveau să reînceapă ciclul. Tocmai se întreba care din coconi va da prima insectă matură, când, uitându-se îndeaproape, observă că două din ele începuseră deja să iasă. În sfârşit, după atâţia ani în care încercase să fie martora naşterii fluturilor, Dia simţea că avea şansa să prindă momentul. O chemă repede pe Sumbul. Se uitară amândouă la lichidul revelator, ce începea să se scurgă. Poate că în următoarele douăsprezece ore metamorfoza va fi completă.

Dia o sunase pe mama ei acasă, ca să-i spună că în cele din urmă va rămâne să vadă tot procesul. Dar Riffat îşi făcea griji pentru siguranţa ei. Dia nu îşi petrecuse niciodată noaptea singură la fermă. Dia o imploră, spunând că nu va fi singură. Soacra lui Sumbul era plecată, aşa că Sumbul putea să participe şi ea la veghea de peste noapte. Patru paznici, inclusiv cei doi fraţi ai lui Sumbul, Shan şi Hamid, patrulau prin împrejurimi. Şi, la o jumătate de kilometru distanţă, fratele bucătarului patrula la mormintele de pe Makli Hill. Mama ei consimţi, dar fără nici o tragere de inimă.

Dia se întinse pe podea, iar Sumbul repetă:

— Cred că ar cam fi timpul!

Dia se uită la ceas. Acesta arăta 5.30 dimineaţa. Sumbul reuşise să rămână trează mai mult decât ea.

— Hai să vedem!

Lăsându-şi copilul adormit pe canapea, Sumbul şi Dia se strecurară în adăpost. La început acolo domnea o tăcere stranie. Dar, pe măsură ce intrau, începeau să distingă tot mai multe sunete: frunzele foşnind sub omizi, bâzâitul ventilatoarelor şi, în depărtare, autobuzele de pe autostradă mergând spre nord, la nord de râul din visul ei. Se cutremură. Când ajunseră la cele două gogoşi, starea de spirit a

Diei se schimbă complet.

—Uită-te! şopti ea.

Crustele căzuseră. Două capete mici erau pe punctul de a ieşi din gogoşi, fiecare cu câte două antene maronii şi două papile scurte şi groase. Ronţăiau coaja, făcând un sunet ca lăcustele care ronţăie frunze sau ca gândacii ce aleargă printr-o pungă de hârtie.

Şi apoi cineva o bătu pe umăr pe Dia pe la spate.

Ea se întoarse repede, cu un ţipăt scurt. Era Shan, care râmjea, cu kalaşnikovul îndreptat spre ea. Îl coborî şi zise:

— Am vrut doar să glumesc!

Sumbul îl pălmui:

—Cum îndrăzneşti să ne sperii?

Shan se bosumflă şi îşi frecă obrazul lovit.

— Am venit doar să-ţi spun că a sunat telefonul în baracă, se plânse el.

— Ei bine, atunci răspunde! ziseră în acelaşi timp Sumbul şi Dia.

— Uşa e încuiată. E din aia automată, ai uitat?

Îşi flutură arma şi, cu o voce pe jumătate plângăcioasă, pe jumătate ameninţătoare, declară:

— Data viitoare n-o să mai glumesc.

Întorcându-se pe călcâiele goale, băiatul plecă, iar pânza de la *soussi lungi* flutură ca o fustă în jurul picioarelor lui.

Dia se uită din nou la fluturi. Se retrăseseră în găurile lor. Oftă:

— Cine ar putea să sune la ora asta?

— S-ar putea să fie mama ta, spuse Sumbul. Poate că ar trebui să plec.

— Da, o aprobă Dia. Probabil că ţi-e deja foarte somn. Eu o să aştept aici. Cine ştie când vor ieşi iar, zise Dia, privind rugătoare la gogoşile pe jumătate destrămate.

Sumbul luă cheile şi plecă. Dia rămase singură pe un scaun. Aşteptă. Dacă larvele erau foarte secretoase când îşi ţeseau coconii, pupele erau chiar obsedate de singurătate. Păreau capabile să o detecteze chiar şi atunci când stătea nemişcată, chiar şi prin cochiliile coconilor, şi păstrau sfidătoare taina metamorfozei lor numai pentru ele însele. Dia ridică un deget şi-l clătină dezaprobator: *De data asta am de gând să vă urmăresc*.

Mirosul era atât de rânced, că Dia se ţinea de nas. Spuse cu voce tare:

— Afrodiziac. Di-zi-ac.

Cuvântul venea de la Afrodita, zeiţa iubirii. Afrodita îşi ascunsese farmecul într-un brâu pe care multe alte zeiţe au încercat să-l fure, dar era numai al ei. Se născuse cu el. La fel erau şi fluturii femelă. Un mascul putea mirosi femela de la o distanţă de mulţi kilometri şi, când o găsea, lucrul acela se numea *montă*.

— Di-zi-ac. Di-zi-ac, repeta Dia în faţa coconilor.

Cu fluturii era exact invers. Masculii purtau mirosul, iar femelele se adunau în jurul lui. Când el alegea una, o pudra cu un alt tip de feromoni, un anti-afrodiziac, astfel că după ce termina cu ea, nu avea

să mai fie dorită niciodată de alţi masculi.

Evident, pentru fluturii de mătase oamenii erau ca un anti-afrodiziac. Dia oftă, iar gândurile ei continuară să rătăcească. Ce bine ar fi dacă asemenea lucruri ar fi fost predate la ea la colegiu! Luni trebuia să dea iarăşi acel examen. Cel puţin pe perioada vacanţei de vară colegiul era închis, aşa că nu trebuia să mai suporte sălile alea de clasă înţesate şi murdare.

Dia căscă. Era aproape şase şi jumătate. Fluturii nu mai apărură. Corpul o durea. Dar nu avea de gând să renunţe tocmai acum. Îşi dorea să vadă naşterea acestor creaturi încăpăţânate, care păreau că aşteaptă ca ea să adoarmă.

Poate că va fi prima care va vedea vreodată acest lucru. Data viitoare ar trebui să aducă un aparat de fotografiat. Poate că ar avea şanse să renunţe la colegiu şi să înceapă să fotografieze viaţa misterioasă a insectelor de la ferma ei. Dia căscă din nou. Ora şapte. Se încruntă. *Prefă-te că nu eşti aici, da?* Îşi simţea umerii apăsaţi de saci întregi de gunoi. Gâtul îi era uscat. O durea. Ce mult ar fi dat să bea un pahar cu apă rece ca gheaţa! Şi să tragă un pui de somn rapid pe ceva moale.

„Nu!“ îşi zise ea şi se trezi.

Şapte şi jumătate. Opt. Muncitorii probabil că începeau lucrul...

Apoi Sumbul veni lângă ea. Părea foarte proaspătă şi bine hrănită.

— Nissrine te caută la telefon.

— Ce? mormăi Dia.

— Prietena ta Nissrine e la telefon. Ea a sunat mai devreme. A spus că trebuie să vorbească cu tine.

Dia clipi sceptică:

— Glumeşti! Prima dată Shan şi acum tu. E-o trăsătură de la voi din familie.

— I-am spus că urmăreşti coconii şi că nu vrei să fii deranjată. Dar era destul de agitată. Aşteaptă la telefon, mai zise Sumbul.

— Nu pot să cred, zise Dia, ridicându-se. Dacă Nini îmi strică momentul… continuă ea în drumul spre ieşire, gata să cadă din picioare de epuizare.

— Rămân eu de veghe, o asigură Sumbul.

Dia intră în baracă, simţindu-se rigidă ca un băţ. Ridică receptorul:

— Alo?

— Bună! ţipă Nini, făcând-o pe Dia să îndepărteze receptorul la un centimetru distanţă de ureche. Unde-ai fost? Am încercat să sun cât de devreme am putut, dar nu mi-a răspuns nimeni. Seara trecută am sunat la tine acasă. Mama ta mi-a spus...

— Nini, o întrerupse Dia, aşezându-se pe pat, ca să nu cadă. Acum sunt foarte, foarte ocupată. E ceva important?

— Important?! strigă Nini. Desigur că e important. Cum spuneam, am încercat să te sun aseară. Mama ta mi-a spus că rămâi aici. După aia sora mea pur şi simplu nu mai pleca de la telefon. Am fost aşa de supărată...

Sunt oameni cărora nu ar trebui să li se permită să aibă telefon, se gândi Dia. Nini era unul din ei. Când discuta cu tine faţă în faţă, era calmă, chiar graţioasă. De când cu acel *Quran Khwani*, fusese

puţin crispată, era adevărat, dar ea nu era deloc stridentă sau insistentă. Şi totuşi telefonul o transforma. Nu-şi putea da seama cât de stridentă era.

— Nini, oftă Dia, zău că trebuie să plec. Bine? Pa!

— Proasto! urlă Nini. Încerc să-ţi spun că s-a stabilit o întâlnire.

— O întâlnire?

— M-am gândit că o să sari în sus de bucurie, zise ea provocatoare.

Tăcere.

— Bine. Ai spus că vii la mine când băiatul şi mama lui vor veni în vizită. Aşa îmi amintesc. Eşti invitată la ceai marţi. Am ales ziua asta gândindu-mă la tine. De vreme ce ai reexaminarea luni, înseamnă că marţi vei fi liberă.

Făcu o pauză, lăsând să se aşeze greutatea veştilor.

— Dacă ai de gând să vii, încearcă să te îmbraci respectabil, da? încheie apoi ea şi trânti receptorul.

Dia rămase cu privirea aţintită la aparatul de plastic din mâna ei, după care îl puse jos.

Deci fiul medicului fusese de acord.

Nini avea de gând să se scoată la mezat.

Dia va fi un martor tăcut la umilirea prietenei ei celei mai bune.

Asta însemna că o pierduse.

Dia se întinse pe spate în pat şi se uită la ventilatorul din tavan, pe care se simţea prea obosită ca să-l pornească. Avea trei şuruburi pe fiecare dintre cele trei lame. Dacă ar cădea peste ea chiar acum? L-ar putea vedea din nou pe tatăl ei. Poate că unele din urmele negre ce se vedeau pe telefon erau amprentele lui. Dia se văzu pe sine în centrul ventilatorului strălucitor. Mică şi plată. Ar fi vrut atât de mult să se ghemuiască în braţele tatălui ei şi să-l roage să stingă lumina! Şi apoi acţionă. Porni ventilatorul, camera se răcori, iar ea căzu într-un somn adânc şi odihnitor.

La ora unu după-amiază Dia intră din nou în adăpost, care era acum în plină activitate. Lucrătorii tocau frunze, curăţau tăvile, notau numere. Ea îi salută absentă, după care se duse în camera unde ştia că o aşteaptă veşti proaste. Sumbul nu era acolo. Cei doi fluturi erau. Fiecare o privea cu capul scos. Câştigaseră. Dia îşi încrucişă braţele. „Dacă Nini nu ar fi sunat, aş fi...“

Sumbul intră în cameră împreună cu Sana, o expertă în lucrul cu fluturii, şi cu mama Diei.

— Bună, draga mea, zise Riffat, sărutând-o. Ai dormit bine?

Riffat stătea cu un *clipboard* în mâini şi, ca întotdeauna, arăta impecabil. Avea pe ea o tunică fără mâneci, cu broderie mov la cusături, îmbrăcată peste o pereche de şalvari de un purpuriu ce dădea în violet. Buclele ei lungi până la bărbie erau moi şi bogate, iar faţa îi strălucea. Nimeni nu ar fi ghicit că avea peste cincizeci de ani.

În mod normal Dia se bucura să dea peste mama ei aşa, pe neaşteptate. Dar astăzi se întoarse spre Sumbul şi o întrebă:

— Ce-am pierdut?

Sumbul o privi mulţumită, dar şi vinovată. Sana ridică femela cu atenţie şi o duse în camera de alături.

— Ea va fi prima mamă din noul lot, o anunţă Riffat, notându-şi ceva.

— Nu! izbucni Dia.

Sumbul dădu din cap:

— I-am văzut croindu-şi drum afară cu gura şi apoi, imediat, cozile lor s-au lipit. Au stat aşa trei ore! S-au desprins de-abia acum zece minute, adăugă ea, după care îşi acoperi repede gura cu mâinile. N-ar fi trebuit să-ţi spun! Acum o să te simţi şi mai rău.

Dia privi masculul rămas:

— După ce m-ai făcut să aştept atâta timp, nu puteai să aştepţi *şi tu* puţin?

Sumbul şi Riffat zâmbiră şi schimbară nişte priviri.

— Ei nu aşteaptă niciodată.

2
Nu-i clar deloc

Au plecat din locul bine apărat de la fermă, au traversat provincia tulburată într-un vehicul cu escortă armată şi în două ore au sosit în siguranţă acasă. Deşi tensiunea care lega aceste două puncte fusese cea care îi ucisese tatăl, ea le atingea foarte puţin pe Riffat sau pe Dia. Uneori Dia se întreba dacă această imunitate era cu adevărat un privilegiu. Oare nu ar trebui ca într-o bună zi toate adăposturile să se prăbuşească? Şi dacă e aşa, nu ar trebui ca semnele să fie mai vizibile?

Cele două parcurseră aleea pentru maşini. Ajungând la fântână, virară pe sub frunziş, iar Dia decise că neliniştea ei nu era altceva decât dezamăgirea provocată de faptul că ratase naşterea fluturilor. Şi, desigur, mai era şi dezamăgirea ei faţă de Nini. Încercă să nu se mai gândească la prietena sa.

— Miroase a *pakoras*.

— Mmm! exclamă Riffat. Îmi place când Inam Gul ne răsfaţă.

Trecură aplecate pe sub spalierele de viţă-de-vie, iar în faţă li se deschise un luminiş încercuit de salcâmi. În centru se afla o masă de sticlă ce strălucea în soarele serii ca un topaz roz, iar pe ea erau aranjate prăjituri calde şi un urcior mare cu suc rece de migdale. Bucătarul era, evident, într-o dispoziţie bună astăzi – ceaiul varia în funcţie de dispoziţia lui. În cele mai bune momente ale sale servea un sortiment de bomboane şi gustări în cea mai fină veselă a lui Riffat, adoptând stilul vesel şi binedispus care, susţinea el, îl caracterizase în vremea când era tânăr. („Când erai pescar?“ îl întreba Dia, dar el îi ignora întrebarea.) Alteori însă de-abia îşi amintea să facă ceai şi găsea tot felul de scuze dacă i se amintea.

Acum le aştepta cu câte un scaun şi un şerveţel pentru fiecare.

— Ceaiul va fi servit *imediat*, anunţă el, pornind înapoi spre bucătărie.

— Nu ştii niciodată când îl loveşte, râse Riffat, turnându-i suc Diei.

În timp ce bea sucul din pahar, Dia descoperi că n-o putea alunga pe Nini din gândurile ei. Marţi Nini se va scoate la mezat. Aceeaşi Nini care respinsese cu atâta nepăsare ideile mamei Diei: *Unde ne vor duce visele? Dacă nu ai grijă, vei sfârşi singură, ca...*

Nu numai că Nini îi spulberase şansa Diei de a vedea fluturii, dar o şi obligase să audă din nou remarcile pe care ceilalţi le făceau la adresa lui Riffat.

Când soţul ei a murit, cei din familia lui au preluat conducerea fabricii, dar ea nu i-a lăsat să administreze şi ferma. Nu ascultase atunci când i se spusese că trebuie să petreacă mai mult timp cu copiii, proaspăt rămaşi orfani. Nu-şi schimbase stilul de viaţă. Cumnatul ei – din bunătate sau din răutate – a cerut familiei să o lase în pace. „Va avea admiratori, nu şi prieteni“, declarase el. Şi avusese dreptate. Acesta a fost preţul pe care a trebuit să-l plătească o femeie mândră.

Numai Dia o putea privi îndeajuns de aproape pentru a vedea semnele de uzură: uneori, atunci când ulcerele lui Riffat o făceau să se cutremure, uita să-şi vopsească rădăcinile gri ale buclelor sau să-şi ascundă cearcănele de sub ochi. Uneori eficacitatea ei mai dădea greş: în loc să-şi studieze însemnările despre productivitatea fermei, cum făcea Dia, o vedeai privind visătoare la fluturi şi nori.

Dar îşi revenea rapid, astfel că pentru cei din jur rămânea aceeaşi Riffat, o femeie la modă, care se apuca de orice nou plan privind mai întâi dincolo de el, după care se gândea decisă cum să-şi atingă scopul propus. Când mergea pe stradă, bărbaţii şi femeile se holbau la ea, dar nu pentru că doreau să o mângâie. Doreau să o oprească. Nu le venea să creadă că orice obstacol făcea ca bărbia ei să se înalţe şi mai tare.

În schimb, Dia era uşor amorţită. Nu ştia la ce să se aştepte marţi. Nici nu putea să se decidă ce ar trebui să se întâmple. Ar trebui oare ca băiatul să o urască pe Nini? Ce putea face ea? Să se gândească la o altă glumă? Cum putea să o recâştige pe Nini?

Riffat ar avea un plan şi, spre deosebire de cel dezastruos al Diei de la *Quran Khwani*, al ei ar fi fără fisură. Cât de mult îşi dorea să aibă nervii tari ai mamei ei şi acea tărie a ei de a-şi urmări scopul, oricât de intimidantă era aceasta!

Nici fizic nu semănau. Nu aveau deloc trăsături comune, cu excepţia nasului coroiat. Dia era scundă, avea părul lins şi ochii de un cafeniu deschis, în vreme ce mama ei era înaltă şi îşi tundea părul cârlionţat scurt, până la bărbie. Spre deosebire de maxilarul dur şi pomeţii osoşi ai lui Riffat, faţa Diei era ovală, iar obrazul, moale. Când Dia mergea pe stradă, chiar dacă unii o considerau prea închisă la culoare pentru a fi drăguţă, bărbaţii încercau întotdeauna să o pipăie. În astfel de momente ea îşi dorea ca mama ei să-i fi dat ceva din asprimea ei.

Dar, îşi zise Dia, cel mai bun lucru la mama ei era acela că nu încercase niciodată să o facă pe Dia să semene cu ea.

Inam Gul servi ceaiul.

— Mulţumesc lui Dumnezeu, astăzi nu a fost nici o grevă, zise Riffat. Altfel am fi fost încă la fermă.

Conversaţia ajunse la problemele de familie. Fratele Diei, Hassan, era îndrăgostit până peste cap şi nu reuşea să-şi revină. Asta deşi era evident că fata nu era interesată. Ce puteau face ei?

— Trimite-l la Oceanul Arctic, propuse Dia, după care începu să mănânce din preparatele cu ulei de unt.

— Poate că e deja acolo, oftă Riffat. Sper că Amir va veni acasă iarna asta. Poate că Hassan are nevoie de o discuţie ca de la bărbat la bărbat.

— Dar ce are de-a face Amir cu asta?

— Haide, zău… zise Riffat şi luă o *samosa*[1].

Dia o privi insistent:

— Doctorul a spus că nu ai voie.

— Ei bine, atunci nu-i spune.

După ce consumă hrana interzisă, Riffat aduse vorba despre una dintre surorile ei, care venise să o viziteze de la Islamabad nu cu mult timp în urmă, chiar în ziua în care Dia împodobise spatele lui Nini cu viermi de mătase.

— Am tot vrut să te întreb unde te-ai dus în ziua aceea. Am venit repede de la fabrică, iar Erum a fost teribil de dezamăgită că nu te-a găsit acasă. Inam Gul ne-a spus că Nissrine a venit să te ia. Dar nu mi-ai spus nimic despre asta…

Dia mormăi:

— Mda... m-a dus undeva.

— A fost atât de groaznic?

— Nu mă întreba, răspunse Dia fără chef. Na, bine, o să-ţi spun! Nini a vrut să participe la un *Quran Khwani*.

— Un *Quran Khwani*? Dar cine a murit?

— Tatăl unui băiat cu care mama ei vrea ca ea să se căsătorească.

— O, nu! icni Riffat. Dar e atât de tânără! N-are nici douăzeci de ani! Bietul copil!

— Aşa ai fi tentată să crezi, zise exasperată Dia, însă, dintre toţi, tocmai *ea* nu se mulţumeşte să fie un „biet copil“. Are de ales. Ar putea să refuze. Parcă o văd peste zece ani: copii plângăcioşi, soţul plecat, ochi care trădează o îndelungă suferinţă. Atunci o s-o urăsc, *ama*. O s-o urăsc pentru că va fi doar o femeie oarecare, care va pretinde că nu a avut de ales.

Dia se opri. Până la urmă îşi exprimase cu voce tare cea mai mare teamă a ei: „O s-o urăsc!“

— Ar putea refuza, medită Riffat. Dar cu ce preţ?

— Cu *orice* preţ.

— Calmează-te, draga mea! Eşti tânără. Habar n-ai cât de ostilă poate fi societatea dacă o provoci.

— Ba am habar – datorită ţie.

O durere trecătoare umbri ochii lui Riffat, dar se stinse repede.

— E-adevărat. Însă nu o ştii suficient de bine. Pentru binele tău, sper să nu o afli niciodată. Oricum, adăugă ea cu un zâmbet, voi fi mereu de partea ta, orice vei alege. Şi indiferent ce ar spune ceilalţi despre asta.

Sorbindu-şi restul de ceai, Riffat continuă:

— Imaginează-ţi cum va fi viaţa lui Nissrine dacă se opune. Imaginează-ţi-o trezindu-se în fiecare

dimineaţă într-o casă de gheaţă. Mănâncă mereu singură şi numai resturi. Bârfe viclene îi răsună mereu în urechi. Şi asta este doar ura tăcută. Gândeşte-te la cuvintele cu care mama ei o va învinovăţi: „Mi-am pierdut onoarea din cauza ta“. Sau: „Aşa mă răsplăteşti pentru toate sacrificiile pe care le-am făcut?“ Sau: „Tatăl tău s-a îmbolnăvit“. Sau: „Tatăl tău mă părăseşte doar din cauza ta...“ La cine să caute fata ajutor?

Dia îşi întoarse privirea, nemulţumită de cursul pe care îl lua conversaţia. Era prima dată când Riffat făcea aluzie la propriile necazuri. O făcea ca şi cum spunea povestea altcuiva, ca şi cum povestea asta era spusă pentru Nini. Dar nu: era pentru Dia. Încerca să-i spună că şi ea va trebui să se gândească la astfel de lucruri.

Mama ei continuă:

— Şi dacă mama lui Nini nu îi va spune asemenea lucruri, se va găsi altcineva care s-o facă. Cu cât va înainta în vârstă, cu atât se vor ridica mai multe voci...

Dia închise ochii, sperând că Riffat îşi va termina povestea. Dacă era adevărat că ea fusese constrânsă să se căsătorească cu tatăl ei cel mare şi încântător, Dia nu dorea să o ştie. Dacă interveniseră între ei, ea nu dorea să o audă. Acum tatăl ei era mort. Nu era corect.

— ...nu va avea la cine să caute ajutor.

— Nu mai spune asta! se răsti Dia. Mă are pe mine, nu?

— Nu, Dia. Va trebui să caute ajutor în altă parte. Şi într-o zi şi tu va trebui să faci la fel.

— Puah! pufni Dia, negăsind altceva mai convingător de spus.

— Nu spun că vei deveni ca Nini. Spun că ea nu e ca tine – şi nici nu va fi vreodată. Pentru ea s-ar putea ca lucrul cel mai uşor de făcut, dar şi cel mai satisfăcător, e să cedeze. Poate că ea nu vede căsătoria ca pe o cedare în faţa voinţei părinţilor. Iar tu nu eşti în situaţia în care să o poţi judeca. Da, adăugă ea, poate că o vei putea judeca peste mai mulţi ani, asta dacă va cerşi înţelegere pentru decizia ei.

Dia o studie cu atenţie pe Riffat, însă chipul ei nu exprima nimic.

Soarele apunea. Fâşii de un roz de culoarea somonului acopereau cerul înnourat. Văzduhul răsuna de chemarea la rugăciunea *maghrib*[2]. Muezinul avea o voce subţire, plângăcioasă, iar atunci când cânta, Dia simţea că ziua se strânge în jurul ei. Era ca şi cum chemarea te întreba ce-ţi adusese acea zi. Aceleaşi greşeli? Da, exact aceleaşi. Chiar şi aşa, Dumnezeu nu îşi pierduse în întregime speranţa. Mai era şi ziua de mâine, deşi se va termina şi aceasta. Dar El nu va avea veşnic răbdare.

Chemarea la rugăciune o făcea pe Dia să simtă nevoia de a se duce la El.

Inam Gul se agita prin foişor cu o spirală fumegândă, împotriva ţânţarilor.

— Mai aduc ceai? întrebă el.

— Nu, mulţumesc, Inam Gul! Totul a fost delicios. Însă Dia noastră cea filosoafă e frământată de griji pe care delicatesele tale nu le pot potoli – şi ne va contamina şi pe noi dacă nu suntem atenţi.

Dia se încruntă la mama ei, iar Inam Gul clătină din cap, simţind că-i mai sigur să le compătimească pe amândouă. Apoi strânse vasele şi dispăru în întunericul care se lăsa cu paşi repezi.

Amurgul colcăia de viaţă şi mişcare. Pisicile traversau potecile şi sâsâiau, ochii unui cameleon

străluciră ca o bucată de gheaţă neagră, o maşină claxonă la o poartă pentru a i se deschide. La coborârea întunericului maşina intră cu zgomot în gaura sa, după care, preţ de o clipă, se lăsă tăcerea.

Dia se surprinse deschizând ea însăşi discuţia:

— Întotdeauna mi-ai spus să nu aleg orbeşte. Mi-ai spus că prea mulţi oameni îi lasă pe alţii să le decidă viitorul şi că apatia individuală pare să se fi transformat într-una naţională. Dacă toate fetele ca Nini o iau în aceeaşi direcţie, şi copiii lor vor proceda la fel şi în jurul nostru nimic nu se va schimba vreodată.

Surpriza Diei a fost de două ori mai mare când a văzut că Riffat nu-i răspunde. Apoi se îngrijoră. Rareori mama ei nu găsea nimic de spus. În cele din urmă Riffat îi zise:

— Ei bine, aşa cum am spus, poate că nu doar presiunea este cea care o împinge pe Nini la asta. S-ar putea să nu aleagă orbeşte, chiar dacă respectă tradiţia. Ar putea să iasă ceva bun pentru ea – dacă nu imediat, poate mai târziu...

Dia se aplecă spre mama ei:

— Tu niciodată n-ai crezut în teoria cu „mai târziu“. Mereu ai spus să nu aşteptăm minuni, să trăim în prezent.

Riffat oftă:

— Ştiu, Dia. Doar că, cine ştie, poate că Nini îşi va găsi iubirea şi draga de ea va fi fericită. Asta-i tot. Iubirea pândeşte în cele mai neaşteptate locuri, adăugă ea, iar vocea i se stinse.

Dia dădu ochii peste cap. Azi mama ei era într-o stare de spirit ciudată.

— Nouăzeci la sută din femei fac asta. Nu prea poţi spune că e ceva *neaşteptat*.

— De ce nu? Cel puţin unele dintre ele se îndrăgostesc. Întotdeauna mi-am imaginat că eşti o fire romantică şi că te laşi cuprinsă în braţele unor copaci fermecaţi, te pierzi în poveşti vechi de secole… Nu crezi că totul este posibil? Unele femei spun că îşi descoperă dragostea după căsătorie...

Dia se foi din nou în scaun. „Tu ai descoperit-o?“ Dar nu îndrăzni să întrebe. Ştia totuşi – şi îi amintise recent şi Nini – că în postura de soţie, nu de fată, mama ei devenise femeia curajoasă care revoluţionase producţia de mătase din ţară. Ceva din acest aranjament fusese în mod clar în avantajul ei. Dar oare asta fusese: un aranjament? Parteneri de afaceri, nu iubiţi. Străini, nu prieteni.

Pe cerul întunecat răzbătea lumina câtorva stele. Cornul lunii, aflată în creştere, se ivi dintr-o pătură de nori, după care dispăru şi el. Brusc, Riffat întrebă:

— Cum îl cheamă pe băiat?

Fumul de la spirala pentru ţânţari şerpuia printre genunchii lor. Dia se ridică şi o mută mai departe de ele. Apoi răspunse:

— A, parcă Daanishwar... Daanishwar Shafqat, aşa cred că a spus Nini.

De-abia ce Dia se întorsese la locul ei, că Riffat se şi ridică brusc.

— Shafqat? Eşti sigură? Ştii cumva cu ce se ocupa tatăl lui? întrebă ea, ridicând vocea, vizibil tensionată.

Dia îşi îndoi meditativă picioarele sub ea.

— Nini a spus că era un medic foarte respectat, deşi, la fel ca familia ei, şi el are unele probleme

financiare. Ea mi-a dat toate detaliile „importante“: tatăl doctorului a fost un funcţionar civil modest şi manierat şi un jurnalist curajos. Preocupat să-şi educe fiul şi aşa mai departe. Medicul a lăsat în urmă o văduvă şi un singur copil... zise Dia, după care se opri.

Oare mama ei era cea care respira şuierător?

— Ce s-a întâmplat, *ama*? Stai, lasă-mă să aprind luminile.

— Nu! se răsti Riffat. Stai jos!

— De ce…

— Cum îndrăzneşti să te duci acolo fără permisiunea mea? izbucni ea.

— Dar...

— Taci! Să n-aud nici un cuvânt! i-o reteză Riffat şi începu să se plimbe agitată printre tulpinile copacilor.

Oare ce anume iscase reacţia asta? Dia se abţinu să întrebe acum. Riffat îşi ieşea rareori din fire, fie acasă, fie la fabrică. Dia încercă să-şi aducă aminte când se întâmplase ultima oară. Oare atunci când Hassan venise acasă beat, înarmat cu o sticlă de whisky, şi ameninţase că-i crapă capul Diei cu ea? Sau atunci când fratele ei cel mare, Amir, i-a oferit unul din inele lui Riffat prietenei lui scoţiene – care era acum soţia lui? Nu, nici măcar atunci nu s-a înfuriat aşa de tare.

Respirând puternic, Riffat spuse în cele din urmă:

— Îţi zic asta doar o singură dată. Tu nu eşti de vină. N-ai ştiut. Dar acum ştii. Ai grijă să nu mai calci niciodată în casa aceea. Clar?

Oare ce i se ascundea Diei? Dar oare ştia acum ceva în plus? Dia mormăi printre dinţi:

— Nu-i clar deloc.

Riffat se întoarse în colţul ei întunecat, cu mintea în altă parte, şi se aşeză pe scaun.

Dia se uită la cer, urmărind cum vântul stârnea norii care fragmentau luna. Apoi îşi privi mama. Mama ei, care avea întotdeauna un plan. Ea ar trebui să ştie ce urmează să se întâmple. Dia nu ştia.

3

Inam Gul pentru totdeauna

A doua zi, când Riffat plecă spre fabrică, Inam Gul o urmări pe Dia în jurul casei, scornind tot felul de moduri de a afla ce se întâmplase cu o seară înainte.

— Trebuie să ştii tu totul, nu-i aşa? întrebă ea ironică.

— Dar ce vrei să spui? zise bucătarul, sugându-şi buzele.

— Sunt sigură că ai auzit totul.

— Ce să aud?

— Hai să-ţi spun ceva. Băiatul acela american şi mama lui se duc peste două zile acasă la Nini. Iar Nini vrea să fiu şi eu acolo.

Inam Gul îşi plesni palmele una de alta:

— Nu!

— Nu-i un motiv de sărbătoare, să ştii.

El clătină din cap:

— Nu, nu. Nu-i deloc un motiv.

Fata îl privi pe bucătar. Bucătarul o privi pe fată.

— Hai, îl îndemnă ea cu un zâmbet mic, întreabă-mă ce vrei să ştii.

El o duse cu blândeţe din sufragerie către salonaşul unde se afla televizorul. Îi potrivi pernele pe canapea şi luă telecomanda.

— O, nu, nu-l deschizi! zise Dia, smulgându-i telecomanda.

Bucătarul îşi supse din nou gingiile.

— Te-ai uitat deja de zeci de ori la toate filmele, zise Dia, arătând către grămada de casete video din dulap. Trebuie să le ducem înapoi, să ştii.

— Am putea să ne mai uităm la filmul acela vechi cu Reena Roy? Doar o dată!

— Atunci eu nu rămân.

El se uită cu jind la ecranul alb. Deodată chipul i se lumină.

— Peste două zile? Şi cu ce-o să te îmbraci?

— Şi Nini m-a întrebat acelaşi lucru, zise ea iritată. Dar *nu eu* sunt cea care va fi scoasă la mezat, să ştii.

Bucătarul dădu aprobator din cap, după care smulse repede telecomanda din mâna Diei şi apăsă butonul de pornire.

— Ce copilăros eşti!

Pe ecran apăru o femeie tânără, îmbrăcată în haine strălucitoare şi aşezată pe vine, cu brăţări răsunătoare, roz şi albastre, de la încheietura mâinilor până la coate. Părul îi cădea frumos peste ochi în timp ce ea îşi înmuia braţele acelea viu colorate într-o albie plină de clăbuc, unde freca gulerul unei cămăşi ca şi cum viaţa ei ar fi depins de acel guler. Se pare că aşa şi era. În cameră intră un bărbat masiv, cu mustaţă, cu o altă cămaşă în mâini. I-o aruncă în faţă şi urlă: „Tu nu poţi să faci nici măcar un lucru să strălucească!“ Chiar atunci o cutie de detergent perfect se prăvăli în braţele ei zăngănitoare, pline de săpun. Femeia căzu într-un extaz atât de mare, încât Dia se întrebă dacă nu cumva până la urmă bărbatul acela urât murise. Sau poate că ea avea primul său orgasm.

Fata se aplecă peste Inam Gul şi apăsă pe buton, închizând televizorul. El se îmbufnă, dar Dia îi citi amuzamentul din priviri.

— Când se mărită prietena ta?

— Ei bine, nu se mărită încă, insistă Dia, după care vocea i se întristă: Deşi... se pare că este din ce în ce mai aproape.

— Ce putem face? întrebă bucătarul.

— Nu ştiu... Povesteşte-mi ceva, zise Dia, privind în altă parte. Fă-mă să uit de Nini şi de faptul că ar trebui să învăţ pentru mâine.

El o mângâie uşor pe cap, cu un aer compătimitor.

— Da, am auzit.

— Nu ştiu de ce s-a înfuriat aşa de tare! izbucni Dia. N-a vrut să-mi spună. De ce nu vrea să mă duc acolo? Era de nerecunoscut. Şi ce-o să mă fac fără Nini?

Bucătarul bombăni şi gânguri:

— Calmează-te, *beti*[3].

Dia încerca. Îl privi pe Inam Gul, cel atât de bătrân şi de fragil, cu oasele lui zbârcite care se conturau clar pe sub cămaşa subţire de muselină. De atâtea ori o consolase el în cei şapte ani de când lucra acolo! „Inam Gul pentru totdeauna“, obişnuia ea să se alinte. Acum mai rostea propoziţia asta doar în mintea ei. Îi plăcea când el o numea „fiică“. O spunea din inimă. Poate că îl ajuta să nu se mai gândească atât la fiul lui, Salaamat, pe care Dia îl vedea din când în când la fermă. Dacă o vedea şi el, o saluta politicos. Singura persoană cu care Salaamat vorbea în felul acela era sora lui, Sumbul. Poate că şi-o amintea pe Dia drept fata care îşi bătea fraţii la crichet. Dia râse când îşi aminti.

— Uite, zise Inam Gul, acum te simţi mai bine.

— Nu, răspunse Dia. Acum mă simt ruşinată.

— Ruşinată? În faţa mea?

Dia trase adânc aer în piept.

— Mi s-au spus două lucruri care se bat cap în cap. Nini insistă să mă duc la ea marţi. *Ama* vrea să nu-i mai văd niciodată pe băiatul acela şi pe mama lui. Ce să fac?

— Nu te-ngrijora, zise Inam Gul. Nu se bate nimic cap în cap. Mama ta a spus *să nu mai calci niciodată în casa aceea*. Întâlnirea e la Nini acasă.

Dia îşi înclină uimită capul:

— Uneori mă întreb: eşti cumva un bătrân inofensiv sau un agent al serviciilor secrete? Oare ţi-a scăpat ţie ceva vreodată?

Bătrânul clătină din cap.

— Ei bine, ai dreptate. În felul acesta nimeni nu va fi trădat.

— Asta-i fata mea, zise el, mângâind-o iar pe cap şi aruncând încă o privire către ecran.

Apăsă şiret pe butonul aparatului video şi începu să deruleze caseta.

Filmul curgea, iar Inam Gul pocni din degete când o văzu pe Reena Roy apărând în faţa iubitului ei.

— O poveste de iubire este doar un sport cu spectatori, mormăi Dia, amintindu-şi conversaţia de ieri cu mama ei.

Iubirea pândeşte în cele mai neaşteptate locuri. Da, în imaginaţie. În romanele ei şi în filmele lui Inam Gul. Dia îi spuse acestuia:

— Îţi căsătoreşti propria fiică fiindcă vrei să scapi mai repede de ea şi apoi te uiţi la alte femei care se distrează, libere şi independente, la televizor.

Bucătarul o privi şi se bosumflă. Apoi dădu sonorul mai mare.

4

Examenul

Erau două ferestre cu gratii. Umbrele gratiilor cădeau pe podeaua acoperită cu linoleum, iar în centrul ei un spaţiu mic era luminat de o rază. Pe tavan erau doar două ventilatoare. Dia nu se afla sub nici unul din ele. Camera avea o capacitate de douăzeci şi cinci de persoane, însă acum în ea erau îngrămădite patruzeci, iar şefa comisiei de supraveghetori se pregătea apatică de începerea examenelor.

În stânga Diei se afla o femeie foarte tânără, al cărei pupitru era plin de cărţi. Cu toate că nu era un examen la care să poţi veni cu cărţi, ea îi propuse cu multă căldură Diei să îşi aleagă ce vrea de acolo. În dreapta ei, o altă fată începu să scoată fâşii de hârtie din sutien.

— Am crezut că va fi totuşi *ceva* supraveghere, îi spuse ea Diei, enervată că se trudise atâta ca să-şi ascundă frauda.

Dia încă nu se uitase pe foaia de examen. Aştepta cuminte ca supraveghetoarea să spună „În regulă, fetelor, întoarceţi foaia şi începeţi!“ Dar supraveghetoarea şefă se afla undeva în umbră, pierdută în fumul de ţigară. Dia întoarse foaia şi văzu: *Economie*. Citi prima întrebare, „Câte unităţi din x…“, şi cuvintele începură să-i fugă prin faţa ochilor.

În spatele fetei al cărei fund se strâmta constant, o alta începu să-şi desfacă un bandaj din jurul braţului. Altele îşi tot priveau tălpile adidaşilor, iar altele, palmele. Fata micuţă din stânga ei se plictisise să-şi tot consulte cărţile şi smulse foaia Diei. Văzând că e goală, i-o aruncă înapoi, cu o privire care o făcu pe Dia să se simtă mizerabil. Îi aminti de reclama cu detergentul. Nu frecase destul de bine.

Tot ceea ce învăţase când se pregătise pentru examen îi fugise din minte. Gândurile i se îndreptară spre Nini. Oare ce făcea ea acum? Îşi studia garderoba? Planifica meniul pentru ceaiul de mâine? Exersa cum să ducă tava pentru viitoarea soacră?

Se scuturăde gândurile ei şi se întoarse la lucrare. „Lichidare de durată… puncte de bază… impedimente şi probleme pe termen scurt…“ Oare ce anume făcea ca literele să se amestece în felul acela?

Înainte de intrarea în examen se răspândise vestea că Lubna, fiica unui ministru despre care se spunea că ar fi unul din principalii importatori ilegali de heroină afgană, va plăti pe cineva să dea examenul pentru ea. Acel cineva nici măcar nu trebuia să vină la această reexaminare, dar iată că stătea lângă Lubna. Şi îi rezolva problemele din lucrare. Lubna îşi pilea unghiile, căsca sau îşi lăcuia unghiile cu ojă verde. Supraveghetoarea şefă trecu pe lângă ea.

Mai erau şi alte fete care dădeau examenul pentru altcineva. Nu toate fuseseră plătite. Gulnaz o şantajase pe înlocuitoarea ei astfel: Huma, care avusese cele mai bune rezultate la toate examenele, ieşea pe furiş din incinta colegiului şi se întâlnea cu un băiat. Mama lui Gulnaz avea o prietenă a cărei soră era căsătorită cu un bărbat care era prietenul cumnatului surorii prietenului tatălui Humei. Gulnaz n-avea decât să şoptească un singur cuvânt şi vestea ar fi ajuns direct la urechile tatălui Humei. Şi iată că acum Huma stătea lângă Gulnaz şi dădea examenul în locul ei.

Dia privi cuvântul „Economie“ şi începu să se gândească câte cuvinte mai mici puteau fi formate din el. Om. Cine. Mic.

Cum să dea din nou ochii cu văduva? Şi-o amintea de la *Quran Khwani*: o femeie molatecă, bondoacă, cu părul lung şi creţ. Oh, Nini era nemiloasă!

Mai erau patruzeci şi cinci de minute.

Lubna ar fi putut pur şi simplu să-şi mituiască profesoara în loc să plătească o înlocuitoare, dar, evident, nu-şi bătea capul cu asemenea scurtături. Poate că moştenise simţul aventurii de la tatăl ei. Acum îşi ştergea lacul de unghii verde şi îşi aplica unul maro.

De ce naiba se gândea la Lubna?

Plecă din nou privirea. Dar firul invizibil care lega cuvintele de ochi şi apoi de creier era deja rupt. Preţ de o secundă se îngrijoră ca nu cumva să fie ceva permanent. Se agită în scaun, devenind din ce în ce mai iritată pe ea însăşi. Mai erau cincisprezece minute. O privi scurt pe fata cu fâşiile de hârtie în sutien şi o pufni râsul. Fundul ei de matroană era acum o curbă fină, iar foiţele înguste ca nişte fundiţe îi ieşeau din *kurta* ca nişte panglici de la o petrecere de aniversare.

Dia se gândi: băiatul american ar putea să o dezbrace pe Nini. Dar dacă ei îi va repugna atingerea lui? Dacă îi mirosea gura? Dacă îi curgeau balele? Dacă o bătea? Dacă avea să sufere pentru tot restul vieţii?

Dar… dacă nu o să sufere, ci o să-i placă?

Dacă Dia înnebunea de-a binelea?

Supraveghetoarea şefă se uită la ceas şi, cu o voce care sună ca şi cum şi-ar fi dat ultima suflare, anunţă că timpul a expirat. Dar nu avea nici o importanţă: fetele care doreau să mai scrie scriau.

Dia scrisese trei cuvinte: Om. Cine. Mic.

Ruşinată şi tristă, predă lucrarea fără ca măcar să-şi scrie numele pe ea.

La poarta colegiului trecu pe lângă maşină şi pe lângă şoferul care o aştepta şi ieşi în stradă. Şoferul o urmă.

— N-am nevoie de escortă. M-am săturat de escorte! îi aruncă ea, după care se întoarse, cuprinsă de vinovăţie.

Omul îşi făcea doar datoria. Datoria lui era să o ducă cu maşina până la colegiu şi înapoi. Să o ducă cu maşina la fermă, cu doi paznici înarmaţi pe locurile din spate. Să o ducă la rudele lui Nini, la rudele ei, la bazar, la fabrică şi înapoi. Datoria lui era să o închidă într-un loc sigur şi mobil pe drumul dintre două puncte sigure şi imobile. Datoria lui era să o ferească de stradă, unde bărbaţii le priveau pe femei cu poftă, uneori le ciupeau, iar alteori se întâmplau şi lucruri mai rele. Auzi vocea lui Nini: *Uită-te la noi! Suntem întotdeauna în spatele pereţilor şi în maşini. Dacă ieşim, ce ne aşteaptă?*

— Mă întorc repede, îi spuse ea şoferului. Nu trebuie să mă urmezi.

În timp ce îşi croia drum prin trafic, toate perechile de ochi o urmăreau. Dar ea privea drept în faţă şi nu băga de seamă balcoanele gotice degradate, în care erau întinse rufe, garguii de gresie ciobiţi, ferestrele cu zăbrele. Toate acestea le văzuse de multe ori din maşină. Acum nu avea nici o protecţie, nici un scut, şi se simţea prea goală pentru a privi în jur. Cu cât era mai privită, cu atât se privea mai

mult pe sine. Sub şalvari picioarele ei erau prea slabe, prea păroase şi de ce naiba nu se deranjase să şi le ungă cu cremă? Pe alocuri pielea i se uscase şi se făcuse gri. Vergeturile de pe şolduri erau ca nişte şanţuri albe în mijlocul petelor gri. Buricul îi era păros. Sânii ei nu aveau nici o formă. Faţa – fără strălucire. Părul – dezordonat.

Pe stradă nu mai erau alte femei. Cel puţin de atâta era conştientă. Remarcă şi sunetul scos de un bărbat ce mimă un sărut. Rânjete. Ochi bulbucaţi. Umeri care se înghesuiau într-ai ei. Un deget care îi atinse fesele. Ea continua să meargă ca un *zombie* – ca supraveghetoarea şefă.

Coti pe o stradă îngustă, unde se înfundase un canal şi zoaiele se scurgeau afară. Mirosea a varză stricată. Să meargă mai departe pe alee, unde erau mai puţini privitori şi mai multe magazine, sau să rămână pe strada principală, unde avea mai mult spaţiu să fugă? Alese prima variantă şi sări peste o băltoacă. Acum era mai puţin expusă, însă era captivă în spaţiul îngust. Coti pe o altă stradă. Aceasta avea o deschidere oarecum mai mare. Un băiat stătea în faţa unei porţi, cioplind un cerc de lemn pe care îl ţinea pe genunchi. Îi răzuia suprafaţa, iar fragmentul rămânea curat şi curbat la capăt. Resturile cădeau pe pământul plin de gunoaie, talaş, pungi de plastic, bucăţi de pânză şi grămezi de mâncare putrezită.

La un magazin de *paan* îşi cumpără unul cu multă nucă de cocos îndulcită şi îl mestecă mulţumită. Se întâmpla un lucru ciudat. Când nu era în mişcare şi rămânea la adăpostul unei clădiri, o priveau mai puţini bărbaţi, iar cei care o făceau întorceau repede privirea. Ochii lor o studiau mai tare atunci când era un corp în mişcare decât atunci când nu se mişca. Avea voie – parţial – să stea aici. Nu avea voie să plece, să umble descoperită.

Pe măsură ce înainta, simţea iarăşi privirile lor insistente. Apoi se aşeză la o coadă, pentru a cumpăra un kilogram de iaurt pentru Inam Gul, şi fiecare bărbat îi făcu loc să treacă în faţă. Vânzătorul îi luă cinci rupii şi îi zâmbi cu drăgălăşenie. Oare dacă ar fi mers, cum ar fi tratat-o?

Ducând iaurtul în mână, trecu pe lângă un şir de cazane aburinde, în care câţiva tineri amestecau şi adăugau periodic vopsea. De nişte cârlige erau agăţate pânze de diferite culori. Aici se aflau şi femei: ieşeau din maşini şi intrau în labirintul de culori şi ateliere de vopsit. Erau bine-venite, aşa cum a fost şi ea. La fel şi în magazinele de pantofi, în parfumerii şi în florării. Dar după ce trecu strada şi înaintă, graniţele se trasară din nou. Începu şuşoteala, atmosfera se tensionă, ochii se îngustară.

Ştia cu precizie cum să ajungă la maşină pe drumul cel mai scurt. Faptul că ştia locul unde era aceasta şi că era acolo, pregătită să o protejeze pe drumul spre o casă frumoasă, în ciuda răzmeriţei, a grevelor sau a guvernelor care cădeau, o împiedicase să intre în panică. Indiferent unde se ducea, firul care o lega de casă era acolo.

Dar oare era cu adevărat?

Ce se întâmplase cu tatăl ei?

Ce hotar încălcase?

Oare se gândise, atunci când plecase de acasă după noaptea petrecută în copac, că era în siguranţă în spatele volanului, că atâta timp cât cunoştea drumul ce îl lega de casă şi modul în care putea ajunge acolo, sosirea era sigură? Asta să fi fost greşeala lui? Oare făcea şi ea aceeaşi greşeală?

Dar dacă intrase pe o stradă înfundată şi n-o să ştie cum să se întoarcă?

De ce n-au pus întrebări ca acestea la examen?

Încercând să-şi aţintească privirea înainte, se imagină din nou mergând goală. Îşi văzu netezimea palidă a abdomenului. Şi fundul cu vergeturi urâte. Şi genunchii cu cicatrici.

În faţa ei, un bărbat îi blocă drumul. Când trecu pe lângă el, acesta se împinse un pic în ea şi îşi frecă penisul de fesele ei, care săltau grăbite. Dia îi simţi organul subţire şi dur, trase aer în piept şi merse tot mai repede, răsturnând un butuc de lemn pe care erau stivuite cutii cu cremă de pantofi. Maşina era chiar la capătul străzii, prima la dreapta şi apoi iar prima la dreapta.

5

Adunarea

Ar fi fost mai simplu dacă Nini ar fi sunat-o mai devreme. Atunci Dia n-ar mai fi stat ţeapănă în sufragerie, alături de oaspeţi, aşteptând intrarea oficială a lui Nini. Acum ar fi putut să fie la ea în dormitor, amânând momentul acesta.

Când a sunat-o ceva mai devreme, ca să-i sugereze ca întâlnirea să aibă loc înainte de ora cinci, Nini s-a împotrivit. „De fapt probabil că vor veni mai târziu, aşa că ar fi bine să vii pe la cinci şi jumătate“, spusese ea. Fusese cea mai evidentă încercare a ei de a o ţine pe Dia la distanţă.

Atunci de ce dorise să mai vină totuşi aici? Dia stătea îmbufnată, cu braţele încrucişate, pe o sofa din apartamentul cu trei camere al lui Nini, apartament pe care îl împărţea cu surorile ei, cu părinţii şi bunicul ei bolnav. Fereastra sufrageriei dădea spre garajele altor locatari ai complexului de apartamente. Un copil se plimba cu tricicleta, pedalând ca un apucat, în timp ce o bonă îl supraveghea. Câinii lătrau, iar în depărtare un cuplu traversa strada. Dia îi pierdu din vedere pe cei doi, dar ştia că se îndreptau către malul mării, unde puteau privi oceanul muşcând din stâncile de la picioarele lor.

Pe canapea stăteau băiatul cu mama lui. El îi spunea ei Anu, dar ea şi Nini urmau să i se adreseze cu „mătuşă Annam“. Când o văzu pe Dia, şocul ei fu mai mult decât evident, iar mama lui Nini, Tasleem, fu mai mult decât mulţumită. Dia va trebui să le demonstreze de data aceasta că nu avea de gând să facă nici o farsă. O afurisi în gândul ei încă o dată pe Nini.

Băiatul îşi împletise mâinile în poală şi se juca cu degetele mari, privind des pe fereastră. Tasleem începuse o discuţie cu Annam despre cât de minunată era briza mării de care se bucurau în fiecare seară cam la vremea asta.

— Oamenii mă întreabă: „Nu ţi-ai dori să ai o grădină?“ Iar eu le răspund: „Deloc!“ Cine ar vrea să irosească bani cu un grădinar? Şi avem o grădină, una mare-mare. Ea ne aduce această minunată briză. Nu avem nevoie nici de aparat de aer condiţionat!

Dia roşi pentru Nini. Poate că prietena ei fusese prudentă când îşi amânase intrarea. Tasleem începuse deja să-şi justifice situaţia financiară proastă. Familia lor fusese nevoită să-şi vândă vila cu

cinci dormitoare şi să se mute aici, un lucru pe care Annam probabil că-l ştia deja. Pentru a compensa lipsa unui aparat de aer condiţionat, Tasleem îşi făcuse părul la salonul Palpitations (lăsă să-i scape această informaţie în momentul în care minunata briză veni un pic prea aproape de coafura ei) şi se îmbrăcase în şalvari şi *kameez* de firmă, care costaseră între două şi trei mii de rupii. În jurul gâtului ei atârnau trei lănţişoare de aur, iar pe braţul stâng îi zăngăneau şase brăţări subţiri de aur. În timp ce vorbea, îşi mişca acest braţ foarte des.

Annam părea să nu fie deranjată de casa modestă a lui Nini şi nu oferi nici o explicaţie pentru aspectul ei oarecum ponosit: purta aur, da, dar hainele ei erau din material sintetic, iar sandalele îi erau uzate. Fiul ei era îmbrăcat în blugi şi tricou. Însă băieţii purtau întotdeauna ce voiau.

Dia îi făcuse pe plac lui Nini. Se îmbrăcase aşa cum s-ar fi îmbrăcat mama ei, după ultima modă: *kameez* lung, larg, coborât peste şalvarii care îi străluceau ca un abajur în jurul gleznelor. Ce prostie incredibilă! Îşi periase şi părul – se vedea chiar şi o încercare de cărare. Dar refuzase să se machieze. Când Riffat o întrebase unde se duce, Dia fusese nevoită să spună o minciună: „La o aniversare“. O sărută de rămas-bun înainte ca Riffat să apuce s-o întrebe a cui aniversare. În maşină trebui să-şi apese stomacul cu pumnii. Puţine mame îşi lăsau fiicele să meargă unde doreau. Riffat era una din ele, iar Dia, drept răsplată, o minţise. Dar, încercă ea să se justifice, tocmai mama ei ar fi trebuit să-i dea mai multe explicaţii.

Cele două surori ale lui Nini şedeau cuminţi pe două perne de pe covor şi şuşoteau una cu alta. Tatăl lor lipsea.

Din cele şase persoane din cameră, ea şi băiatul erau singurele care nu aveau cu cine să vorbească. Dia ar fi vrut ca el să înceteze odată jocul ăla cu degetele. Apoi, deşi jurase că nu o s-o facă, îl examină cu atenţie.

Era înalt şi, deşi zvelt, tricoul lui trăda o uşoară burtă. Tenul lui semăna bine cu al ei: era mult mai întunecat decât al lui Nini. Mai era şi foarte păros: braţele şi sprâncenele i-ar fi fost un teren propice pentru înmulţirea paraziţilor. Părul îi era scurt şi moale. Nu era mătăsos, ca al lui Nini – o încântare să-ţi treci degetele prin el. Avea buze crăpate, pe care şi le lingea des cu limba. Nasul: clar, un teren la fel de propice pentru paraziţi. Părea nerăbdător şi indiferent. Nu făcuse nici o încercare de a intra în vorba cu cei care i-ar fi putut deveni rude prin alianţă. Tasleem tot încerca:

— După spusele mamei tale, eşti un student foarte bun.

— Hm…

— Ai rezultate foarte bune la studii, *mashallah*!

Annam interveni:

— Este foarte modest.

Îşi binecuvântă fiul.

Surorile lui Nini chicotiră. Annam continuă:

— Este foarte interesat de tot ce se întâmplă. Ca şi tatăl lui.

Tasleem replică:

—Allah să-l odihnească!

Surorile lui Nini se agitară. Băiatul continuă să se joace cu degetele, iar mamele să zâmbească încurcate. Dacă nu ar fi fost briza aceea minunată, s-ar fi sufocat cu toţii.

Tasleem decise să-l lase pe băiat în pace. Conversaţia se concentră acum pe toţi cunoscuţii ei:

— Îi cunoşti, nu? Pe patronii de la Sheraton? Chiar ieri am fost invitată la prânz în casa lor.

Şi lista ei continuă.

Într-un târziu apăru şi Nini.

Păşi în cameră ca o lebădă, cu ochii plecaţi şi penele frumos aranjate într-un coc (graţie serviciilor de la Palpitations). Dia întoarse involuntar privirea. Ar fi preferat să nu o fi cunoscut deloc decât să fie martora metamorfozei ei într-o domnişoară de nouăsprezece ani, purtătoare a tăvii de ceai, ce clipea din gene şi mergea cu grijă, atentă să nu greşească paşii, o domnişoară ce părea extrem de dornică să câştige premiul întâi la un soi de concurs Miss Univers pentru fetele peţite. Oare mama lui Daanish mai participase şi la alte asemenea evenimente? Câte fete mai analizase? Dintr-odată, Dia se simţi sfâşiată între dispreţul faţă de Nini şi un sentiment de loialitate extrem de acut, căci nu se putea împăca cu gândul că o va pierde. Nimeni nu se compara cu Nini.

Nini puse tava jos, pe o masă lăturalnică. Apoi, evitând cu grijă capătul de canapea unde se afla Daanish, se apropie de mama lui.

— *Salaam aleikum*, mătuşă Annam, zise ea cu zâmbetul pe buze.

— *Aleikum-as-salaam, beti*, răspunse Annam, zâmbind la rândul ei şi mângâind-o uşor pe Nini pe cap.

Nini nu aruncă nici măcar o privire băiatului. Surorile chicotiră.

Fata purta o cămaşă cu mâneci lungi, de un roz pal, produsă la fabrica lui Riffat. *Dupatta* brodată cu fir argintiu era strânsă modest în jurul pieptului. Aceeaşi nuanţă de roz se vedea şi pe pleoapele ei, pe buze, în lacul de pe unghiile de la picioare şi de la mâini. Dia roşi din nou pentru prietena ei: dacă n-ar fi fost graţia înnăscută a lui Nini, ar fi semănat cu un jeleu.

În timp ce se îndrepta înapoi spre tavă, Annam o studie îndeaproape. Toată lumea o studia – cu excepţia băiatului. Nini aranjă patru farfurioare cu şerveţele şi furculiţe, o oferi pe prima lui Annam, pe a doua mamei ei, pe a treia lui Daanish (încă nici un contact vizual), iar pe a patra Diei.

— Mulţumesc! spuse Dia. Şi salut!

— Cu plăcere, toarse Nini. Mă bucur să te văd.

— Îi place să facă prăjituri, deşi ea mănâncă atât de puţin! îi spuse Tasleem lui Annam. Zice mereu „Mănâncă, *ama*!“ sau „Mai serveşte, *aba*!“ E o bucurie pentru noi.

Nini începu să servească din mâncarea de pe tavă: un tort de ciocolată, *rus malai*, chebap, sendvişuri de pui, halva. Când se aplecă în faţa lui Annam, *dupatta* îi alunecă de pe umeri direct în tort. Băiatul zâmbi ca pentru sine. Surorile ei chicotiră iar. Nini puse repede tava jos şi se duse să se cureţe de ciocolată.

Tasleem îşi drese glasul.

—Halvaua e de la noua brutărie, de care probabil că ai auzit. Proprietara e nepoata cumnatei mele. Soţul ei este preşedintele UBL. Gustă, zise Tasleem, punând o lingură plină pe farfuria lui Annam. Şi tu,

Daanish? Seema, ridică-te şi serveşte-l! se răsti ea la una din fiicele ei, care se hlizea.

Însă Daanish se ridică şi îşi puse singur câte puţin din fiecare preparat de pe tavă.

— Este foarte atent, explică Annam. Chiar şi acasă vrea mereu să se servească singur. Niciodată nu-şi deranjează mama, adăugă ea, oftând şi apoi binecuvântându-l.

Daanish se aşeză la capătul canapelei, lângă sofaua Diei, lăsând un spaţiu destul de mare între el şi mama lui. Conversaţia dintre mame se opri. Dia roşi.

— Am vrut să-ţi spun ceva, îi zise el Diei.

Ea clipi. *Ce faci?*

— Am hrănit omizile. Tu mi-ai spus să-mi dau seama singur ce mănâncă. Am aflat.

Chipul lui se însufleţi. Dia remarcă accentul american din vocea lui – era plăcut şi prietenos. Daanish luă o muşcătură mare dintr-un sendviş.

Ea îl privea stupefiată. *Du-te înapoi lângă mama ta!*

— A fost de-a dreptul fascinant. Au ţesut coconi. Nu prea am dat eu multă atenţie insectelor până acum, ştii? Decât doar… normal, ca să le strivesc, continuă el, rânjind, după care începu să mănânce prăjitura. Minunate gustări!

Dia începu să simtă înţepături în frunte. Gâtul îi ardea. Crezu că va leşina. De ce o implorase Nini să vină? O privi rapid pe Tasleem. Pumnalele din ochii ei îi străpunseră pieptul. Nici nu îndrăzni să o privească pe Annam.

Surorile lui Nini râdeau pe înfundate, timp în care Tasleem îşi drese din nou vocea.

— Povesteşte-ne ceva despre Amrika, Daanish!

Nu le spusese nimic despre Amrika. *Pune-i o întrebare inteligentă, pentru Dumnezeu! Ia-l de lângă mine!*

Annam îi zâmbi fiului ei. Arăta de parcă înghiţise piuneze.

— Mătuşa Tasleem vorbeşte cu tine, *jaan*.

El ridică din umeri.

— Toţi mi-au pus întrebarea asta. De fapt, ca să spun drept, m-am cam săturat de ea, zise el, zâmbind cu sinceritate, dar fără căldura cu care i se adresase Diei.

Annam zâmbi cu îngăduinţă:

— Încă este şocat, înţelegeţi...

Băiatul căzu pe gânduri, dar decise să nu-i comenteze spusele. Tasleem făcu o altă încercare:

— Cred că îi place prăjitura. Seema, ridică-te şi serveşte-l!

Daanish mai avea o jumătate de felie. Când Seema i-o oferi pe a doua, nu mai avu loc să o pună pe farfurie. Râse, puse prăjitura pe masă şi fugi înapoi la sora ei.

— Oh, prostuţo! strigă Tasleem.

— Încă mă mai lupt cu asta, zise Daanish cu gura plină.

Dar Tasleem se ridică şi puse a doua felie peste *rus malai*. Daanish oftă exasperat. Surorile râseră şi de data asta.

Tasleem se întoarse către Annam:

— Ce ne facem cu fetele din ziua de azi? Mamele noastre nu trebuiau să ne înveţe nimic. Învăţam singure.

— Asta văd şi eu, zise compătimitoare Annam.

— Interesant, zise Daanish către Dia. Cacao amestecat cu *rus malai*.

Surorile pufniră din nou. Tasleem le repezi:

— Voi două, încetaţi!

Daanish se întoarse către Dia:

— Deci unde rămăsesem? La frunzele de dud, da? Îmi plac ghicitorile.

Mamele tăcură iarăşi.

Dia începu să-şi fluture nervoasă o mână. Apoi se opri, simţindu-se mai vinovată ca niciodată. Briza era cea care trebuia să ventileze încăperea.

Nini intră din nou, cu *dupatta* udă la unul din capete. Observă repede că Daanish îşi schimbase locul şi îi aruncă Diei o privire caustică. Dar apoi se stăpâni.

— Mătuşă Annam, mai serveşte prăjituri! zise ea, ridicând din nou tava.

Surorile râseră iarăşi. Nini le privi cu asprime, asigurându-se că *dupatta* ei, acum prinsă de umeri, rămăsese la locul ei. Era. Se încruntă la surorile mai mici. Tasleem le mustră şi ea:

— Un sunet să mai aud de la voi două şi gata, puteţi pleca!

În cele din urmă fetele îşi plecară capetele, ruşinate.

Tasleem i se adresă lui Annam:

— M-am gândit că va fi bine pentru ele să vadă cum e... ştii, pentru când le va veni timpul, zise ea, privindu-le cu duritate pe surori, după care adăugă: Dar e clar că asta nu o să se întâmple prea curând.

Amândouă fetişcanele erau gata să plângă. Dia ar fi vrut să le îmbrăţişeze pentru că atrăseseră atenţia femeilor asupra lor, distrăgând-o de la ea.

Tasleem mai făcu o încercare:

— Ei bine, ne spui ce ţi-a lipsit cel mai mult în ultimii trei ani cât ai fost plecat? Trebuie să-ţi fi fost atât de greu la început!

Te rog, răspunde-i! Apoi, fără să-şi dea bine seama ce face, Dia îşi rosti gândurile în şoaptă:

— Te rog, răspunde-i.

Băiatul o privi direct în ochi. Erau doi ochi mari, de culoarea ambrei. Doi ochi frumoşi, cu irisul dilatat.

Te rog.

Daanish se roti în aşa fel încât genunchii lui să fie îndreptaţi din nou spre centrul camerei. Îi zâmbi lui Tasleem:

— Ei bine, în mod cert mi-a lipsit mâncarea. Este de-a dreptul delicioasă.

Spiritele se animară pe loc. Annam aproape că sălta de bucurie.

— Pofta lui de mâncare este cu siguranţă foarte sănătoasă, *mashallah*! În prima săptămână am fost foarte îngrijorată, nu voia să mănânce nimic. Dar după aceea, oftă ea, timpul a avut grijă de toate!

— Trebuie să fie tare greu pentru o mamă să nu poată să gătească pentru fiul ei! adăugă Tasleem.

Cât de îngrijorată trebuie să fi fost pentru regimul lui când a plecat! Dar, pe de altă parte, acolo totul e atât de proaspăt şi de sănătos! Majoritatea copiilor noştri iau în greutate.

Apoi începu să înşire toate poveştile pe care le ştia cu copii pakistanezi care au reuşit în America. Fiul lui Wajiha este la Stanford. Al lui Munoo e la MIT. Şi al lui Goldy este pe undeva pe acolo… cum îi zice… Texas?

Singurul scaun disponibil pentru Nini era între Daanish şi Annam. Dia se ridică, vrând să îi cedeze locul de pe sofa, unde stătea ea.

— Rămâi acolo! o repezi Nini, hotărându-se să se aşeze pe covor, lângă surorile ei.

Dia se puse înapoi pe sofa, înfiorându-se: vocea lui Nini sunase exact ca a mamei ei.

— Cred că fiul lui Wajiha a avut cele mai bune rezultate la testele SAT. A fost printre primii. Între cei unu la sută din fruntea listei.

Annam:

— Ce înseamnă SAT?

Tasleem râse:

— O, draga mea, desigur că ştii! Probabil că şi Daanish le-a dat. Şi probabil că a avut rezultate foarte bune, nu-i aşa, Daanish?

Daanish:

— Probabil.

Annam insistă:

— Dar ce înseamnă SAT? Doctorul ştia de ele?

— Desigur, Anu. Nimeni nu intră la facultate fără să le ia.

— Atunci este un examen medical? Testele tale de sânge au ieşit foarte bune.

Tasleem râse în hohote:

— Ce glumă bună!

Nini zâmbi. Surorile ei se agitară, neştiind dacă ar trebui sau nu să râdă. Daanish puse farfuria jos şi o cuprinse cu braţul pe Annam.

— Sunt teste de matematică şi engleză, zise el. Nu ştiu cât a luat fiul lui Wajiha, dar al lui Anu a luat o mie cinci sute şaizeci.

Annam se arătă încântată, deşi era tot confuză.

Tasleem îşi reveni:

— Bineînţeles! Te rog, mai serveşte o prăjitură!

— Sunt plin, răspunse Daanish, după care se întoarse din nou către Dia.

Nu! Mai ales acum! Vrei să mă ucidă?

Dar de data asta băiatul nu-i putu citi gândurile, iar ea era prea îngrozită ca să le spună cu voce tare. El zise:

— Doi dintre coconi au eclozat – dacă ăsta este cuvântul corect. Am văzut totul.

Acum şi Nini asculta. Dia îşi dădu seama după modul în care îşi ţinea capul: chipul încordat, buzele strânse. Poate că ar trebui să se ridice şi să se scuze. Să se ducă la toaletă şi să aştepte ca Nini să o

urmeze. Acolo îi va explica totul: ea nu făcuse nimic. El era cel care tot pălăvrăgea cu ea. Poate că Nini va găsi un mod de a o scoate din casă pe ascuns, iar întâlnirea va decurge aşa cum trebuia să decurgă de la bun început. Fără deturnări.

Apoi înţelese ce spusese Daanish:

— Ai *văzut* asta?

— Ştiam că voi obţine o reacţie de la tine, râse el. Da, sâmbătă dimineaţa. A fost grozav. La început a început să se scurgă un lichid închis la culoare şi urât mirositor. Le pusesem într-un sertar, iar lemnul s-a decolorat, de parcă lichidul acela era acid. Dar părea să înmoaie gogoşile. Încet-încet, fluturii au ros peretele gogoşii. Nu mi-a venit să cred! Aveau culoarea friştii. Şi-au întins aripile lor fragile ca şi cum ar fi vrut să şi le usuce.

De data aceasta Dia abia dacă şi-a dat seama de pumnalele care erau lansate în direcţia gâtului ei. Era vrăjită. Nu mai cunoscuse pe nimeni – nici pe Nini, nici pe Inam Gul, nici măcar pe Sumbul – care să fie atât de atent şi să observe ceea ce majoritatea oamenilor considerau un lucru banal. Detaliile mărunte, descoperirile aparent lipsite de importanţă – acestea o atrăseseră întotdeauna. Le iubea. Alţii le profanau, considerându-le amuzante, ba chiar neplăcute. Dar pentru ea ele însemnau viaţă. Oare şi pentru el? Din câte se părea, da. Arăta încântat, ca şi cum se îmbogăţise doar observând lucrurile acelea. Ca şi cum faptul că împărtăşise un moment trecător cu două insecte insignifiante îi deschisese lumea.

Şi fusese al naibii de norocos. Ea încercase ani de zile ceea ce lui îi reuşise din prima, iar ei încă nu. Sâmbătă dimineaţa – aproape în acelaşi timp în care ea urmărea perechea de fluturi de la fermă. Dar apoi o sunase Nini, ca să o invite aici, şi pierduse momentul. Dacă Nini n-ar fi sunat, n-ar fi pierdut momentul. Dacă nu ar fi pierdut momentul, n-ar fi fost aici şi n-ar fi aflat ceea ce tocmai aflase despre Daanish.

— Pe la ce oră au ieşit de tot? întrebă ea.

— Imediat după ora zece. M-am uitat la ceas. Şi ştii ce? Capetele abdomenelor lor umflate s-au unit. N-au luat în seamă faptul că le priveam.

— La fel şi cele de la fermă!

— Poftim?

— N-are importanţă, râse ea. Oricum, nu am văzut. Dar tu ai văzut. Continuă!

— Au rămas aşa ore întregi…

Dia se aplecă în faţă. Ce lucru *nebunesc* să-şi simtă inima galopându-i în felul acesta! Iar ăsta era cumva mirosul lui? Proaspăt, plăcut. Bărbătesc. Era ca un fluture ieşit din brâul Afroditei, cu toate femelele adunate în jurul lui.

— Mai ia o felie de tort, insistă Tasleem.

Nini se ridică, iar Annam spuse ceva.

Chiar şi surorile cele mici se agitau pe-acolo, cu ceştile de ceai în mâini. O ajutau pe Nini să servească ceaiul, căci, desigur, la un moment dat se ridicase ca să-l facă. Pe masă stăteau laptele şi zahărul şi ceva căzu jos.

Dia şi Daanish se priveau unul pe altul, singuri, uniţi de bucuria faţă de ceea ce văzuse el.

1. Preparat de origine pakistaneză asemănător unui pateu, umplut cu carne şi legume.
2. A patra rugăciune din cele cinci ale zilei prevăzute de religia islamică şi care trebuie rostită după apusul soarelui.
3. Fiică (în urdu, în orig.).

PARTEA A DOUA

Salaamat

1
Aici
Iulie 1992

Salaamat stătea împreună cu ei la intrarea în peşteră.

Daanish îşi suflecă blugii până la genunchi şi spuse:

— Pe când eram copil, dacă nivelul fluxului era mic, obişnuiam să mâncăm aici.

Blugii îi erau uzi leoarcă şi îi tot alunecau până la glezne.

Dia aruncă o privire înăuntrul peşterii.

— Îmi dă o senzaţie de claustrofobie.

Apa intra cu furie pe toată lungimea peşterii, izbindu-se de peretele îndepărtat şi înecând stânca netedă unde, după cum îi spuse Daanish Diei, Anu obişnuia să pregătească ceaiul.

— Cu ani în urmă am găsit aici o cochilie argintie. Cochilia unui argonaut. După aceea îmi amintesc că părinţii mei s-au certat din cauza unui colier de perle. Anu era întotdeauna nervoasă ori de câte ori el îi cumpăra ceva scump. Mai târziu mi se plângea mie: „Acoperişul are scurgeri, iar maşina e veche de doisprezece ani şi se tot strică, dar el continuă să arunce şi restul de bani care ne-a mai rămas. Nu spera că vei primi vreo moştenire!“ De fapt mesajul ei era: *Mă bazez pe tine!*

Daanish oftă şi o luă pe Dia de mână. Se plimbară de-a lungul ţărmului, lăsându-l pe Salaamat singur lângă peşteră. Acesta îşi aprinsese o ţigară şi îşi aminti reclama la ele. Doi bărbaţi escaladau un munte, exact la fel ca el şi Fatah în ultima lor zi împreună. Îi plăcea să-şi imagineze că el era cel în jacheta roşie, iar Fatah, în cea albastră.

Apoi Salaamat veni după ei şi în curând îi prinse din urmă. Vântul care ciufulea părul fetei le purta cuvintele în acelaşi mod, în toate direcţiile: le încurca şi le arunca în sus şi în spate, înspre urechile lui. Îl tachinau, îl înţepau. Chiar despre el vorbeau.

— N-am găsit altă cale, Dia, spunea Daanish. A trebuit să-l rog pe Khurram să-mi dea maşina şi şoferul lui. Altfel Anu ar fi pus prea multe întrebări.

— Ai fi putut să-l rogi să-ţi dea numai maşina. Conduceam noi până aici.

— Da, însă Khurram a fost nevoit să plece cu maşina lui. Asta e a tatălui său. Se teme ca nu cumva să o zgârie. Dar nu-l învinuiesc pentru că nu mi-a acordat atâta încredere.

— Dar este jenant să-l văd mereu lângă noi. Îi cunosc familia de mult timp. Ce crezi că-şi închipuie el?

Oare nu-şi dăduseră seama cât de aproape era? Poate că nu. Întotdeauna se mişca hoţeşte. Aşa reuşise să scape din tabără. Datorită acestui fapt era încă în viaţă.

— Nu te îngrijora, zise Daanish, atingându-i uşor obrazul. Poate că o să găsesc o modalitate să iau maşina noastră. Doar că se strică destul de des.

Cei doi tăcură. Salaamat trebui să-şi aprindă iar ţigara. Desigur că în reclamă, deşi totul se petrecea pe culmile munţilor Himalaya, vântul nu o putea atinge.

Şalvarii de culoarea caisei pe care îi purta Dia erau complet uzi, iar când briza sufla în direcţia ei, Salaamat îi vedea partea din spate a picioarelor. Şi fesele. Avea doar doisprezece ani atunci când o văzuse prima dată: o jucătoare veselă de crichet dusă în braţe de tatăl ei. Şi iat-o acum aici, oferindu-se unui alt bărbat, îmbrăcată în haine transparente şi cu onoarea mai hoinară decât briza. De fapt castitatea nu le mai curgea deloc fetelor prin sânge.

Daanish scoase din buzunar ceva ce Salaamat nu izbuti să vadă.

— Am vrut să-ţi arăt asta, zise el. E ceea ce am obţinut când am fiert coconul. Părul tău este de o mie de ori mai încurcat decât acest ghem şi-mi place tare mult că e aşa.

Apoi începu să-i povestească cum răsucise firul de mătase şi cât îl mirase lungimea lui.

— O mie de metri, zâmbi ea. Şi totul într-un singur fir. L-ai înfăşurat în jurul braţului, aşa cum mi-am imaginat întotdeauna că a făcut împărăteasa chineză. Ciudat e că m-am gândit la ea chiar în ziua când am auzit pentru prima dată de tine.

— Şi cu ce sentimente calde te-ai gândit la mine?

— Dacă îmi amintesc bine, am spus: „La naiba!“

Salaamat pufni nervos. Se săturase de povestea asta. Se săturase să le fie martor, se săturase să fie târât într-o lume care nu era a lui. El îi supraveghea pe cei doi deoarece băiatul american a trebuit să mintă că a ieşit însoţit de Khurram. Dar ce-l privea pe el? Totuşi continua să asculte.

Dia spuse:

— După ce te-am afurisit pe tine, am afurisit-o şi pe biata Nini.

— Nu începe, Dia. A fost nevoie de atâtea telefoane ca să ne putem întâlni! Nu strica totul, zise el şi-şi puse braţul în jurul taliei ei.

Salaamat îşi linse buzele. O senzaţie neaşteptată de plăcere îi apăsa adâncul stomacului, străfulgerându-i vintrele. Îşi imagină propria mână pe şanţul dintre fesele ude ale Diei. Mâna lui aluneca în jos, strângându-i sferele apetisante. Modul în care ea intrase în valuri, legănându-se, aproape împiedicându-se… la fiecare pas fundul acela suculent striga după el.

Ea zise:

— Oare mi-a fost dat dintotdeauna să fiu aici, cu tine, astăzi, Daanish? Sau este o deviere de la cursul destinului? Dacă nu ne vom mai întâlni deloc, voi reveni pe drumul cel bun?

— Ce vrei să spui?

— Uneori încep un joc. Mă întorc înapoi în timp şi îmi imaginez cum ar fi totul dacă un mic incident

nu ar fi avut loc. Dacă, de exemplu, Nini nu m-ar fi dus la *Quran Khwani* pentru tatăl tău, acum nu aş fi aici. Eu nu i-aş fi băgat viermii de mătase sub cămaşă, tu nu i-ai fi hrănit şi poate că nu am fi vorbit niciodată acasă la ea. Poate că ai fi aici cu Nini, nu cu mine. Şi ce-o să iasă din povestea asta? Ce se va întâmpla cu noi?

Daanish o eliberă din îmbrăţişare.

— Nu mă simt atras de ea. Ştii asta. Am acceptat să vin la acel ceai doar pentru mama.

— Şi te gândeşti să te căsătoreşti cu ea doar pentru mama ta? Ai putea petrece o viaţă întreagă cu cineva doar pentru că asta aşteaptă ceilalţi de la tine?

— Majoritatea procedează aşa în ţara asta, răspunse el scurt.

— Exact asta spune şi ea. Poate că ar trebui să te căsătoreşti cu ea.

Salaamat pufni din nou. Prima lor ceartă. Emoţionant!

Daanish spuse:

— Uite, ştiu că pentru tine e ciudat. Chiar şi pentru mine e ciudat. Dar nu simplifici deloc lucrurile punând întrebări imposibile. Mi-ai spus chiar tu că Nini s-a îndepărtat de tine. Poate că-i timpul să faci şi tu acelaşi lucru. Şi, ca să ştii, niciodată nu m-aş putea căsători cu o femeie care are o mamă ca a ei!

Ea nu spuse nimic, doar îi luă mâna şi râse.

— Îmi place accentul tău. Nu, *accentele*. O combinaţie de sunete.

Se opriră, iar Daanish începu să-i umple mâna liberă cu scoici.

— Ultima dată când am fost aici, Salaamat mi-a spus că odinioară aceste scoici erau recoltate pentru firul pe care îl torceau. A spus că din acest fir se putea ţese o pânză. Mătase marină. Cine a mai auzit de aşa ceva?

— El, desigur.

Dia folosi jumătatea unei scoici iridiscente ca pe o farfurie pentru cele mai mici. Apoi se uită în urmă şi îl observă pe Salaamat. Arătă rapid către o stâncă din faţă şi şopti:

— Să mergem acolo!

— Bună idee, se învoi bucuros Daanish.

Salaamat, deşi neinvitat, îi urmă.

Ea se urcă pe stâncă, aşezându-se în aceeaşi scobitură în care se aşezase Salaamat în ziua când Daanish venise aici cu Khurram. Şi atunci Salaamat fusese tot un martor tăcut. Vântul îi bătea Diei din faţă, iar ea-l primea cu ochii închişi. Daanish se cuibări lângă ea, în timp ce Salaamat rămase lângă stâncă. Cei doi bărbaţi se uitară mai întâi unul la altul şi apoi amândoi la Dia, amândoi rezistând ispitei de a-i fura un sărut rapid.

Dia nu era frumoasă. Avea nasul lung şi coroiat, trupul prea slab, sprâncenele groase, nepensate, iar pe piele, dacă priveai îndeaproape, avea cicatrici. O tăietură adâncă îi cresta sprânceana dreaptă, iar un alt semn – cicatricea rămasă de la un coş deosebit de dezagreabil – se afla chiar deasupra unei guri deloc ieşite din comun. Avea chiar şi nişte perciuni mici. Totuşi vintrele lui Salaamat începură din nou să zvâcnească dureros.

Dia întrebă:

— La ce te uiţi?

Daanish îi răspunse:

— Ghici.

— Ei bine, dacă la mine, nu înţeleg ce-ai putea să vezi.

— Îţi plac? o întrebă el.

Dia râse:

— Poftim?

— Îţi plac? repetă el întrebarea.

— Oare aş mai fi aici dacă nu-mi plăceai?

— Spune-o atunci!

Ea râse din nou, şoptind ceva la care Daanish răspunse:

— Şi ce? Oricum e surd.

— După spusele surorii lui, e surd numai atunci când vrea el să fie.

— Uită de el, bine? Hai, spune-o!

— Îmi placi!

— Poftim? strigă el. A auzit cineva ceva? zise apoi, chemându-l pe Salaamat şi întrebându-l şi pe el: Ai auzit ceva?

— Încetează! protestă ea.

— Atunci spune-o din nou, dar mai tare.

— Nu spun dacă faci o scenă.

Daanish îşi agită mâinile şi îşi dădu capul pe spate.

— Suntem doar noi, Dia. Noi şi cerul acesta înnorat, într-o zi de iulie, la ora trei după-amiaza, fără nici un zgomot în aer în afară de valurile care se izbesc de această stâncă unde stăm, în sfârşit, singuri. Pentru prima dată după multe secole, trăiesc în prezent. Nu mai aştept ca vreun avion să mă ia şi să mă ducă în altă parte. Sunt aici. Şi-i minunat. În seara asta, târziu, vei sta întinsă în pat şi te vei întreba: „Şi dacă aş fi spus-o mai tare, aşa cum dorea Daanish să o fac? Şi dacă îl sărutam, aşa cum el dorea să o fac… şi cum doream şi eu? Cât de frumoasă ar fi fost ziua“, încheie el, după care îi şopti la ureche: Aşa că sărută-mă!

Dia îl sărută.

Ei bine, se gândi Salaamat, poate că până la urmă americanul a învăţat totuşi ceva în America.

Dia spusese: „E surd numai atunci *când vrea el să fie*“. Salaamat zâmbi. Oamenii erau surzi, orbi şi muţi exact atunci când le convenea.

Ar putea să le spună asta. Ar putea să le împărtăşească vorbele pe care le auzise acum mulţi ani în mormântul unui guvernator mort de şase secole. Un mormânt pe al cărui tavan erau înşirate plase vechi de-ale pescarilor, pentru ca nu cumva rahatul de liliac să murdărească podeaua vopsită. Ar putea să le distrugă fericirea acestui moment. Nu, ar putea să le spună că fericirea lor fusese deja distrusă.

Sau ar putea să stea în continuare lângă ei, privind cum se formează norii şi întrebându-se cât timp

le-ar lua să ajungă cu maşina în vechiul lui sat, aflat la mulţi kilometri în josul coastei. Nu mai trecuse pe acolo de când îl părăsise. Dar ştia că acele traulere străine primiseră acum autorizaţii legale. Aproape toată lumea din satul lui plecase.

Vara era de obicei anotimpul în care se cârpeau năvoadele. Femeile obişnuiau să stea aşezate pe malurile din afara zidurilor ruinate ale caselor şi să bea ceai, cu straturi-straturi de năvoade de bumbac întinse pe nisip. El stătea cu ele, gândindu-se la braconierii care pieptănau nederanjaţi golful. Vorbeau despre ploaie. Încet-încet, femeile începeau să fredoneze *Sur Saarang*, melodia care invoca ploaia:

Veşminte de ploaie Domnul îşi pune
Şi cu fiecare picătură El se joacă,
Se joacă

Salaamat şi ceilalţi copii priveau cum femeile cârpeau năvoadele, imaginându-şi că acestea coseau veşmintele de ploaie ale lui Dumnezeu şi aşteptând ca picurii să cadă, pentru a se putea juca cu El.

Acum Salaamat se aşezase la picioarele stâncii şi se uita cum şi lumea aceasta se dărâma şi se destrăma în jurul lui. Atinse cu mâna scoicile pe care Dia le lăsase jos. El era doar un martor tăcut. Va păstra secretul ei, dar îl va păstra şi pe al lui. Ea nu va şti niciodată cum o desenase atunci, pe primul şi ultimul lui autobuz. Sau cum se gândise la ea în atelierul lui Hero. Sau că ea avea toate motivele să-l urască.

Salaamat se îndreptă iarăşi către malul mării, aceeaşi mare care se întindea până la satul lui. În anul când el a plecat din sat, băieţii erau captivaţi de un nou joc. Se provocau unul pe altul să înoate până la traulere, chiar şi în timpul iernii, şi să atingă firul ancorei. Apoi trebuiau să le facă semn băieţilor de la ţărm. Însă dacă astăzi vreun băiat înota şi apoi privea în urmă, nu prea mai avea cine să îi aştepte întoarcerea la ţărm. Căci în fiecare an băieţii învăţau să devină *ajnabi* tot mai devreme.

2
Autobuzul
Iunie 1986 – februarie 1987

În al doilea an al lui Salaamat la Handsome, Hero a plecat şi mulţi dintre *pathani* l-au urmat. Salaamat a presupus că s-au dus toţi la ateliere de construit autobuze unde lucrau numai *pathani*, care răsăreau peste tot în jur. Sau poate că alţii se îndreptaseră spre nord, către graniţă, iar Amrika îi instruia să devină luptători pentru libertate. Oricare ar fi fost motivul, rezultatul a fost acela că el a preluat o bună parte din munca de la vopsitorie, deşi – deocamdată – nu pe cea mai prestigioasă: crearea de imagini decorative. Sarcina lui era să chituiască toate balamalele şi încheieturile fiecărui autobuz. Când chitul se usca, îl acoperea cu patru straturi dintr-un amestec de praf de var, ulei mineral

şi vopsea gri. Apoi le vopsea cu spray de la cap la coadă, de obicei cu purpuriu, verde sau albastru, protejând lucrarea cu ziare vechi în timp ce vopsea. Mai târziu desprindea bucăţile de hârtie şi picta locurile cu o altă culoare. Vaporii erau toxici. Ochii injectaţi şi greaţa făceau parte din rutină.

Majoritatea ziarelor erau în engleză. Mai apoi, în camera lui, încerca să citească titlurile şi reclamele. Recunoştea literele de pe spatele maşinilor şi repeta sunetele „z“ din Mazda sau „o“ din Toyota. Cântărea cuvintele şi se bucura de greutatea acestora pe limba lui. Ar fi putut să rostească neîncetat sunete fără sens, aşa cum ani de zile ascultase fără să vorbească: *Şapte ani de invazie sovietică. Refugiaţii continuă să vină. Căderea părului? Ce cădere? MQM cheamă la grevă. Fetele frumoase nu se bărbieresc. Tot mai multe autobuze incendiate. SUA măresc ajutoarele pentru Irak. Femeile protestează împotriva legilor* hudud[1]*. Jamaat-i-Islami cheamă la un miting antisovietic*.

După aceea a început să exerseze şi a vopsit resturi de lemn folosit, care se aflau peste tot în cămăruia lui, făcând ceea ce făcuse şi Hero: schiţa conturul cu cretă, după care tampona lemnul cu uleiuri. Dorind să descrie cumva cronologia vieţii sale, trase patru linii şi pictă interiorul cu verde. O barcă. Apoi îi adăugă un steag. Apoi pictă marea gri-albăstruie, în care se găseau peşti mari, albi, cu branhiile ca nişte buzunare. Peşti orbi, cu dinţi ca lamele de brici. Şi peşti surzi, ce expirau bule de aer pe care numai ei le puteau auzi. Pe mal erau dunele unde se putea cuibări cu Rani şi unde îi putea dezgoli umerii rotunzi, de forma ouălor. Pictă şi ţestoase.

A doua zi respira din nou vaporii nocivi, aşteptând cu răbdare ca Handsome să-i spună că astăzi putea să facă din corpul metalic şi strălucitor al autobuzului pe care ieri îl vopsise în roşu şi verde propria lui pânză pentru pictat.

În cele din urmă, înainte de al treilea an al lui acolo, s-a întâmplat şi asta.

Era un autobuz cu şaizeci şi două de locuri şi cu câte un scaun mic în spate şi în faţă. Electricienii aproape că terminaseră de montat cablurile pentru cele cincizeci şi trei de lumini din interiorul claxonului, care, atunci când era apăsat, declanşa o melodie. În timp ce autobuzul claxona, luminile te orbeau. Proprietarul, un *punjabi* enorm, cu o mustaţă ce rivaliza cu anvergura unor aripi de vultur întinse, spusese:

— Fă-l un autobuz-discotecă. Fă-l din toată inima. Când va trece pe stradă, vreau ca toată lumea să-mi cunoască faima. Dacă nu îl faci aşa, îmi vreau banii înapoi, zisese el, punând cinci *lakh*[2] în mâna lui Handsome.

Salaamat tocmai ajuta un copil să taie o foaie de oţel cu o pereche de foarfeci enorme, când Chikna se apropie de el:

— *Ajnabi*, a venit ziua ta norocoasă.

Salaamat ţinea foaia în foarfecă, în timp ce copilul o bătea cu un ciocan pe margini. Într-un sfârşit tăiară metalul şi o mică porţiune pătrată se desprinse din el.

— De ce? întrebă.

— De ce? râse Chikna şi arătă către autobuzul în jurul căruia toată lumea se vânzolea. Vezi autobuzul ăla? Handsome te va lăsa să-l pictezi tu, îi explică el.

Salaamat ridică privirea. Lucrătorii măsurau materialul sintetic cu model de piele de leopard, care

urma să îmbrace scaunele.

— Sigur că o să-l pictez, doar cu asta mă ocup, zise el, ridicând din umeri.

Chikna se zburli ameninţător la Salaamat:

— Vreau să spun să-l pictezi pe bune. Nu mai are cine s-o facă. Toţi ceilalţi pleacă, aşa că te-a ales pe tine. Dacă proprietarul nu-i mulţumit, eşti dat afară. Dacă este, vei fi plătit.

Salaamat îl privi cum se îndepărtează.

În sfârşit!

Copilul se juca cu ciocanul în aerul plin de praf. Avea mâinile şi faţa acoperite cu vaselină şi hainele jegoase. Îl întrebă:

— Ce vei face?

Salaamat se uită fix la carcasa de fier. Voia să-şi arate măiestria în fiecare etapă a construcţiei. Voia să se arate pe sine peste tot în Karachi. În mişcare, cu claxonul sunând şi luminile pulsând, dar şi când autobuzul stătea pe loc. Voia ca să-l atingă degete admirative. Numele va fi al lui Handsome, însă povestea va fi a lui.

În zilele următoare începu să întindă stratul de protecţie. În timp ce vopseaua se usca, îi ajuta pe cei care preluaseră partea de tinichigerie. Tăie benzi de oţel în forme florale, ce urmau să fie nituite pe laturile autobuzului atunci când vopsitul cu jet avea să fie terminat. Decupă cu bomfaierul în corpul autobuzului compartimentul pentru bagaje şi bătu planşe de fier peste podeaua de scânduri.

Uneori prindea fragmente din pălăvrăgeala lucrătorilor. Sovieticii dădeau înapoi, dar Karachi se înfierbânta. Chiar şi unii dintre lucrătorii *punjabi* simţeau că trebuie să plece, dar nu spre graniţă, pentru a apăra ţara vecină, ci în Punjab, ca să-şi apere familiile de grămezile de muniţii ce rămâneau în urmă după lupte. Acestea erau subiectele care câştigau rapid popularitate în Karachi, oraş în care mişunau imigranţii. Totul se repetă, zâmbea Salaamat, ascultându-le bârfele: cei care îi alungaseră la periferii pe locuitorii din Karachi fugeau la rândul lor unii de alţii. Toată lumea cădea din autobuz. De-adevăratelea.

Afacerea cu autobuzele era una dintre cele mai afectate de revoltele care începuseră anul trecut, când o studentă *muhajir* fusese călcată de un şofer de autobuz *pathan*. Membrii comunităţii ei au insistat că accidentul a fost intenţionat şi că era încă unul din modurile în care erau exploataţi. Au incendiat autobuze, le-au vandalizat, au ucis lucrători, au învăţat să folosească arme sovietice şi americane. Pe măsură ce conflictul se înteţea, tot mai puţini îşi aminteau de fata de colegiu care declanşase măcelul trecând strada în momentul nepotrivit şi în ziua nepotrivită.

Salaamat însă îşi amintea. În timp ce oamenii bârfeau, iar el lucra la autobuz, a văzut-o: cu cărţile în mână şi o eşarfă albastră ce-i cădea în jos pe umeri, peste o uniformă albă. Purta ochelari şi avea părul împletit într-o coadă lungă. Ba nu, nu purta ochelari. Avea pantofi albi. Ea porni de pe un trotuar, păşind mai întâi cu piciorul drept, dar înainte să ajungă pe trotuarul celălalt, scrisese deja istoria. Dacă ar mai fi aşteptat măcar mai puţin de un minut. Patruzeci de secunde. Poate chiar treizeci. Oare ţipase? Văzuse ea ce va deveni oraşul în clipa în care botul autobuzului îi izbea şoldurile şi o proiecta pe cerul plin de smog? Măcar dacă ar fi luat-o pe altundeva. Sau măcar să fi fost vreun indicator pe partea ei de

drum: „Contravenienţii vor fi executaţi“.

— Oare doar norocul ne-a făcut să avem succes? spunea unul din muncitori. Categoric, nu. Ei ne numesc *pe noi* străini. Şi ei ce sunt? *Hindustani*, asta sunt.

— Ar fi trebuit să rămână acolo, scuipă un altul, în ţara aceea păgână!

— Pakistanul ar prospera dacă n-ar fi ei, susţinu un al treilea.

— Oh, *ajnabi*! strigară ei. Tu ce zici? Ţie haosul îţi face bine. Când a lăsat vreodată un *punjabi* pe vreun *sindhi* să picteze autobuzul unui om bogat?

Ca întotdeauna, Salaamat îi ignoră. Decupă din ziar forma unor peşti şi lipi fâşiile pe autobuz. Apoi amestecă albastrul şi roşul din cutiile de vopsea Diko pentru a obţine o nuanţă diferită. Pistolul de vopsit scoase la iveală un violet frumos. Handsome mormăi cumva aprobator. Acesta va fi primul autobuz violet al oraşului.

Câteva zile mai târziu, când scoase fâşiile de hârtie, vopsi peştii cu galben, iar înotătoarele le vopsi cu sclipici. Copiii se foiau împrejur, minunându-se de scânteierile peştilor. Dacă puneau mâna, Salaamat îi plesnea. Apoi fixă cu nituri benzile ornamentale din oţel în jurul enormei centuri, ca un fel de cingătoare, şi apoi în jurul farurilor din spate şi din faţă. Ajută la construirea şi sudarea fiecărui ornament, oricât de mic: lanţurile care trebuiau să se legene în partea de jos şi cele trei sculpturi mari – o broască ţestoasă pe aripa din faţă („Asta nu-i o broască ţestoasă“, râseră ceilalţi, „e o furnică uriaşă!“), o barcă din oţel cu două vele triunghiulare pentru cadrul metalic al acoperişului („Iar asta parcă-i o molie uriaşă!“) şi un vultur din oţel pentru bara din spate. Singura lui grijă erau Autorităţile. Trecuseră trei săptămâni de când veniseră ultima dată să strângă taxa pentru decoraţiuni. Dar nu ei vor fi cei care îi vor crea probleme.

Când autobuzul a fost pregătit pentru picturi, Salaamat începu din spate. Desenă conturul unei Rani mult mai tinere, cu părul mult mai răvăşit. Încă mai purta aceeaşi *dupatta* ispititoare pe cap şi pe piept, dar în timp ce o mână pictată cu *henna* ţinea o pânză la buzele atrăgătoare, cealaltă, care apărea de undeva din spatele gâtului, arunca spre el o minge de crichet în formă de inimă. În jurul ei era o pădure de copaci falnici. O petală îi cădea pe sân. Petala era galbenă, iar mingea, roşie. Era roşul acela de sânge, de rană. Obrajii ei erau îmbujoraţi şi asudaţi, ca şi cum nu trecuse mult de când se tăvălise cu el.

În partea din faţă, într-un colţ, pictase o altă scenă, din prima lui vizită în casa Diei: covorul gros de iarbă, papagalii, o gondolă ce luneca lent, ornamentată cu cârcei de un albastru-verzui. În alt colţ îi pictă ferma: frunzişul bogat al duzilor pe care se adunaseră fluturii, fluturi cărora el le dădu o culoare mult mai puternică decât cea a adevăraţilor fluturi de mătase.

Interiorul autobuzului l-a pictat cu multe bărci împodobite cu steaguri, ca la o *mela*, sărbătoarea anuală din satul lui. Câinii stăteau tolăniţi pe dunele de nisip sau urmăreau puii de ţestoase care se târau grăbiţi înspre mare, femeile tândăleau afară, la ceainăria acoperită cu stuf, iar în spate, exact acolo unde Rani a lui era pictată pe exterior, pictă o pereche de mâini care ţineau o narghilea.

În jurul schelei de fier de deasupra acoperişului, ce semăna cu un palanchin, acolo unde fusese sudată broasca ţestoasă gigantică, lipi bucăţi de bandă colorată. Pe fiecare bandă scrise *Allah* şi *Mohamed* cu litere artistice, în cerneală neagră, sau fragmente copiate din secţiunea pentru copii a

ziarului în limba engleză: *Iubirea aproapelui este cea mai bună iubire, Nu judeca o carte după coperte, Nu-ţi număra puii înainte să iasă din găoace*. În cele din urmă scrise pe ambele laturi, în partea de jos, cu litere aurii îngroşate: „Fabrica de autobuze Handsome, Gaddafi Town, Karachi“.

Când bogatul proprietar veni să ia în primire autobuzul, Salaamat rânji. Mustăciosului îi plăcu. Acum nava lui violetă va etala în faţa lumii viaţa tăinuită a unui ţăran într-un oraş plin de *ajnabi*.

3
Albastru
Martie 1987

Vinerea următoare a fost şi prima în care s-a aventurat în oraş cu buzunarul plin de bani. Handsome îl bătuse satisfăcut pe spate şi îi dăduse două de mii de rupii, promiţându-i că următorul autobuz va fi tot al lui. Salaamat era hotărât să-şi cheltuiască primul lui salariu pe daruri – pentru el şi pentru sora lui, Sumbul.

Descoperi că ruta autobuzului său avea capătul în Orangi Town, pe culmea nord-vestică a oraşului. Niciodată nu mersese atât de departe. După spusele lui Sumbul, acolo locuiau ţesătorii lui Riffat Mansoor. Ea spusese că ţesăturile cumpărate direct de la unul din războaiele ei de ţesut costau o cincime din preţul cu care le vindea Riffat. Se va duce acolo. O va surprinde pe Sumbul cu cea mai fină mătase pe care degetele ei au atins-o vreodată. Ea, care hrănea viermii aceia scârboşi, nu ajungea niciodată să se bucure de rezultate, iar o mătase luminoasă, pură, ar fi stat frumos pe umerii ei.

În autobuz Salaamat se nimeri la pupa uneia din bărcile sale. Două dintre geamurile fumurii erau deja crăpate, iar luminile ca de discotecă ridicau şi mai mult temperatura în aerul sufocant. În nici o zi de vineri nu călătorise cu atâţia navetişti. Oare era datorită frumuseţii autobuzului său? Oare toţi îl admirau? Ar fi vrut să creadă asta, numai că de-abia aveai loc să te întorci şi să priveşti detaliile fine, darmite să te gândeşti la mâinile care le creaseră. Aer – asta era tot ce-şi doreau cei dinăuntru, dar, în schimb, aveau parte de duhoarea uleiului de păr, de mirosul de picioare şi de cel de băşini.

Cineva se plânse:

— Karachi are doar două anotimpuri: uscat şi umed.

— În două luni umezeala te va umfla ca pe un bivol şi o să-ţi fie dor de căldura asta, răspunse un altul.

— Totuşi martie este limita.

Salaamat nu vedea dincolo de sticla murdară, aşa că întrebă unde ajunseseră.

— Cred că suntem aproape de Stadion. Acolo cobor eu.

— Nu, ai ratat staţia.

Salaamat îi întrerupse din nou:

— Cât mai e până la Orangi Town?

Toată lumea se bucură să audă asta.

— Mai ai *ore* de mers! În plus, de ce vrei să mergi acolo? E mult mai periculos decât Landhi. Magazinele s-au închis. Au fost prea multe crime.

Salaamat se încruntă. Dacă într-adevăr erau în apropierea stadionului, însemna că nu ajunsese nici măcar la jumătatea drumului – şi era deja în autobuz de peste o oră. Firul subţire de aer care i se strecura prin jurul urechii nu era altceva decât duhoarea dogoritoare a deşertului, care storcea şi ultima picătură de vlagă din el. Îşi linse buzele, dar gâtul îl înţepă ca un strat de cactuşi. Se întrebă cât va mai putea suporta.

După o jumătate de oră simţi că trebuie să coboare. Fără a întreba măcar unde se află, Salaamat se duse direct la un chioşc cu băuturi. Oarecum revigorat, privi în jurul lui: un cartier comercial necunoscut şi aglomerat. Începu să se plimbe. După câteva minute gâtul lui ţipa din nou după ceva rece. Ar putea să se întoarcă la standul de băuturi, să-şi petreacă toată ziua acolo şi să cheltuiască toţi banii pe acele minunate băuturi acidulate, după care să se întoarcă spre seară în cămăruia lui. Dar în buzunarele lui foşnetul bancnotelor îi şoptea altceva. Primul său câştig: trebuia să-l cheltuiască cu cap. În depărtare se vedea un labirint de străzi puternic luminate. Se îndreptă într-acolo, pipăind bancnotele cu degetul mare şi cel arătător.

Pe o străduţă îngustă se aflau numeroase tarabe cu brăţări, o alta ducea spre o zonă cu magazine de încălţăminte, iar a treia către magazine de suveniruri, parfumerii, produse din piele şi ţesături. Salaamat rătăcea fără ţintă, din ce în ce mai ameţit, cotind de pe o stradă pe alta. Oamenii se loveau de el. Respiraţii respingătoare îl loveau în faţă. Înghiţind valul de 7-Up care îi venea înapoi pe gât, se prăbuşi pe primul scaun care îi apăru în cale.

Când capul i se limpezi şi ridică privirea, de pe cealaltă parte a aleii înguste Hero se holba la el.

Bărbatul era înconjurat de sticlă albastră: vaze cu corpuri bulbucate şi gâturi lungi, subţiri, pahare mate, atât groase, cât şi subţiri, căni cu mânere care îşi schimbau culoarea. Salaamat privi uluit cum un mâner îşi schimbă culoarea din verde în violet. Hero începu să-şi pieptene părul, privindu-şi reflexia lăptoasă într-o farfurie albastră, după care spuse:

— Mă gândeam eu că pute ceva!

Avea doi copii ca ajutoare, ambii cu pielea albă şi părul de culoarea grâului. Unul era aşezat pe un covor uzat, iar celălalt lua câte un articol şi îl ştergea de praf. În afară de obiectele din sticlă, alături mai erau şi alte produse din marmură gălbuie şi cu vinişoare albăstrui, apoi covoare, monede şi bijuterii.

— Deci aici erai în tot acest timp, zise Salaamat.

Hero îşi aranjă frizura cu palmele şi băgă pieptenele în buzunarul cămăşii. Cu privirea încă la sticlă, răspunse:

— Să-nţeleg că şi acum slugăreşti la acel *punjabi* gras.

— Acum câştig bani, replică mândru Salaamat.

Buzele lui Hero se curbară într-un surâs dispreţuitor.

— Da? Cât câştigi?

— Două mii de rupii, îi scăpă lui Salaamat, după care regretă instantaneu.

Hero îşi dădu capul pe spate şi râse.

— Atunci, zise el, întinzând braţele cu mărinimie, te invit să intri în magazinul meu şi te îndemn să cheltuieşti banii cu cap.

Deşi nu voia s-o facă, Salaamat se lăsă ispitit. Taraba aceea micuţă era foarte plăcută şi îl învăluia cu reflexele ei de un albastru orbitor. Păşi înăuntru. Lângă el, copilul mai mare lustruia o pereche de cercei cu piatră de lapislazuli şi montură de argint. De covoarele agăţate pe peretele din spate erau prinse zeci de pene de păun, iar în partea opusă se vedeau bucăţi de cristal acvamarin. Salaamat atinse un şirag de mărgele care sclipea ca o pată de ulei albastru-negricios. Ar fi arătat bine la gâtul lui Rani, iar cerceii i-ar fi plăcut lui Sumbul chiar mai mult decât mătasea.

— Cât ceri pe amândouă?

— Pentru tine, declară Hero, numai trei mii de rupii.

— Ştii cât am.

— Ne înţelegem noi. Dar mai întâi vreau să-ţi arăt altceva. Ceva care îţi va plăcea, zise el şi îl trase în spatele magazinului.

Covoarele de pe perete erau de fapt draperii, iar în spatele lor nu era nici un zid. Hero trase de colţul de jos al unui covor, având grijă să nu desprindă vreo pană de păun, şi intră în altă încăpere.

— Chemaţi-mă dacă vin clienţi, le porunci el băieţilor.

Lui Salaamat îi trebuiră câteva secunde până să se obişnuiască cu lumina ciudată. Când ochii lui se adaptară, văzu doi bărbaţi aşezaţi pe scăunele şi lustruind arme. Amândoi aveau pielea de culoare deschisă şi purtau veste cu broderie fină. Fumul de la lămpile cu petrol se ridica în aer, iar flacăra tremura, scoţând în evidenţă armele expuse pe pereţi.

— Ceai pentru prietenul meu, spuse Hero.

În umbră Salaamat distinse o siluetă aplecată peste un mic arzător. Un miros dulce începu să se împrăştie în jur. Apărură încă două scaune, care au fost puse lângă bărbaţii îmbrăcaţi în veste. Aceştia mormăiră ceva înspre Salaamat. Îi dădură o ceaşcă. Camera întunecată era răcoroasă, iar lui Salaamat îi era sete. Sorbi recunoscător din ceai. Uitându-se împrejur, observă că cei doi bărbaţi se ridicaseră şi priveau armele expuse pe pereţi.

Unul din ei, scund şi cu un maxilar proeminent şi pătrăţos, apucă un pistol şi se întoarse cu el la locul unde stătuse.

— În ţară există peste o sută de mii de pistoale Tokarev[3] ca astea şi totuşi n-ai lăsat nimic din preţ. Gloanţele sunt ieftine. Piesele, uşor de reparat. Vrei să ne înşeli.

Hero căscă.

— Atunci de ce aţi venit tot la mine?

Omul se roti şi vorbi repede în altă limbă cu partenerul său. Inima lui Salaamat începu să bată cu putere. Îi înţelegea.

— *Ticălosul ăsta de* pathan *ştie că are cele mai bune arme din afurisita asta de casă de nebuni.*

— *Ar trebui să-i crăpăm capul.*

— *Putem să luăm gloanţele din el.*

— *O să le băgăm în soră-sa în timp ce i-o tragem.*

Insul se întoarse spre Hero:

— Vrem o ladă de pistoale Tokarev. Iar şeful nostru mai vrea încă un Ruger din acelea, arătă el către pistolul lustruit de una din veste.

Hero se plecă cu falsă umilinţă.

— Cum doriţi. Şefului îi place ce-i mai bun. Amrikanii fac pistoale clasa-ntâi, iar acesta este cel mai cunoscut din lume: calibrul 22, cu încărcător detaşabil şi zece gloanţe. Vedeţi acest buton? Dacă-l apăsaţi, cartuşul alunecă pe ţeavă. Este o caracteristică unică. Dar, adăugă el, plescăind din buze, ce-i bun nu-i niciodată ieftin.

— *Câte surori are?* şuieră partenerul lui din spate.

— Karim, spuse Hero, lasă-l pe clientul nostru fidel să ia Rugerul.

Karim înfipse cârpa pentru ultima oară în ţeava pistolului, răsucind-o în interior ca pe o perie de sticle, după care îl întinse clientului.

— Pipăie-l, zise Hero, zâmbind larg şi extatic. Mânerul e din *akhrot*[4] amrikan. Restul este din oţel inoxidabil. Vă fac cadou teaca şi un încărcător în plus.

— Întotdeauna se vând aşa, zise Fălcosul. Pe noi nu ne păcăleşti.

Salaamat începu să simtă un nod ciudat în gât. Era ca şi cum Karim ar fi înfipt cârpa în el, nu în ţeavă, şi o zgâlţâia înăuntrul lui. Cei doi *sindhi* vorbeau limba lui şi acest lucru era liniştitor, însă nu erau ca oamenii din satul lui. Nu ştia dacă era bine ca ei să-şi dea seama că îi înţelege, nu ştia ce vor face dacă nu aflau. Fusese acceptat, dar totul era pe muchie de cuţit. Şi totuşi, cu cât asculta mai mult, cu atât mai tare voia ca ei să-l cunoască. Era ca şi cum ar fi mers cu autobuzul lui şi ar fi avut o singură ocazie de a se ridica în picioare pe scaunele din piele de leopard, sprijinit de geamurile fumurii, şi de a se lăsa pradă dorinţei îndelung reţinute de a striga: „Aici! Eu sunt!“

Salaamat mai luă o înghiţitură de ceai.

Fălcosul cântări pistolul în mână şi rânji.

— *Şeful ne va răsplăti bine pentru ăsta.*

— Nadir, mai adu din acelea americane, porunci Hero.

Cealaltă vestă se duse în spatele camerei, spre arzător. Deschise un cufăr şi se întoarse cu trei tipuri diferite de arme. Începu să recite:

— Arma preferată a oricărui bărbat puternic este Remington, puşca preferată, Colt, iar mitraliera preferată, Ingram. Orice om obişnuit are un kalaşnikov, dar tu trebuie să ai ceva deosebit.

— Arată-le Winchesterul, zise Hero, căscând din nou.

Nadir aduse puşca şi i-o întinse.

— Acesta este articolul nostru cel mai valoros. Cea mai recentă achiziţie. E de epocă. Uită-te la gravura florală de la ţeavă. Cine-i poate rezista?

Partenerul celuilalt se apropie. Era mai înalt decât Fălcosul şi era înfăşurat într-un *ajrak*[5].

— *Nenorocitul ştie că ne-a prins în mreje*, zise el, pipăind cu degetele gravura. *E mai fină decât o*

teacă turcească. Poate că Şeful ne va lăsa chiar să o folosim.

În acel moment dădu cu ochii de Salaamat.

— Cine-i ăsta? întrebă, îndreptând ţeava spre el.

Hero continuă să zâmbească cu mărinimie.

— El ar trebui să fie unul de-al vostru, însă se simte dintr-odată foarte timid. Probabil că de la ceai.

Vestele chicotiră.

— A înţeles tot ce-aţi spus. Fiecare compliment murdar pe care mi l-aţi făcut, zise Hero râzând.

Ceva se târa în dosul frunţii lui Salaamat, chiar deasupra nasului. Duse o mână acolo şi îşi ţinu respiraţia. Ambii bărbaţi erau negricioşi, la fel ca el, dar nu aveau ochii lui de un albastru pal.

Cel în *ajrak* insistă:

— *Vorbeşte!*

Salaamat dădu pe gât ultima gură din ceaiul dulce. Îi lăsa pe limbă un fior rece, mentolat.

— *Cuvintele voastre sunt muzică pentru urechile mele. Îl urăsc pe acest om!*

Bărbaţii se uitară unul la altul şi izbucniră în râs. Apoi *pathanii* îşi spuseră şi ei ceva pe limba lor şi râseră şi ei. Asta îi făcu pe *sindhi* să râdă în hohote. Se făcu iar ceai. Se aduseră mai multe scaune. Cumpărătorii se aşezară.

— *Bate palma!* îi spuseră ei lui Salaamat.

El scutură ţeava Winchesterului.

— *Numele meu este Salaamat. Nu sunt* ajnabi, *ca măgarul ăsta.*

— *Fatah,* se recomandă Fălcosul, prinzând celălalt capăt al puştii. *Comandant secund. Nu sunt trădător, ca şobolanul ăsta!*

— *Mohammad Shah,* spuse celălalt, bătându-se cu palma peste patul armei. *Prim-locotenent şi consilier de ceai. Data viitoare să nu-l bei. Te vei trezi că vomiţi acid.*

Degetele lui Salaamat continuau să se joace cu ţeava subţire a puştii. Se clătină, simţind o greaţă din ce în ce mai mare.

Hero îi întinse patul unei mitraliere kalaşnikov. Când Salaamat o luă, Hero spuse cu o voce batjocoritoare, de copil:

— Noi facem mai mult de două mii de rupii.

Iar către ceilalţi:

— Câte vreţi din astea?

Vestele se ridicară şi începură să împacheteze marfa. Fatah numără rupiile. Salaamat află că în încărcătorul unui AK-47 erau treizeci de gloanţe şi că fiecare glonţ costa doar zece rupii. Mitraliera singură făcea patru mii, iar puşca Winchester – şaizeci şi cinci. Altele, vândute cu lada, costau pe undeva între aceste preţuri. Aceşti bărbaţi aveau mai mulţi bani chiar decât proprietarul unui autobuz.

Salaamat simţi cum Fatah îi vâră ceva în buzunarul cămăşii, dar nu ştiu sigur ce. Vederea îi era înceţoşată şi îi venea să vomite. Se agăţă de încărcătorul mitralierei. Era la fel de neted ca gâtul vazei mate de afară. Era rece şi fragil. Dacă îi dădea drumul, o să se spargă, iar cioburile albastre aveau să-i străpungă pielea.

— Ce mică e lumea, spuse Mohammad Shah, acum din nou în urdu. Din Amrika până la sovietici, ne întâlnim cu toţii aici.

— De la munte pân' la mare, unde-s peşti ca voi cu stare, zise Hero.

Dacă a existat o luptă, Salaamat a ratat-o. Îşi pierdu cunoştinţa şi căzu la podea, simţind că se aruncase prin gâtul unei vaze într-un vas albastru, imens.

4
Incendiul

Salaamat se trezi cu o teribilă durere de cap. Îşi duse mâna la frunte şi îşi dădu seama că degetele îi erau lipicioase. Privind în jur, observă că se afla în mijlocul unei străzi cuprinse de flăcări. Nişte anvelope ardeau. O mulţime de oameni aruncau cu pietre. Se târî pe trotuarul din spatele lui şi căută o uşă, ca să se pună la adăpost. Dar în jur erau numai cioburi de sticlă, căruţe în flăcări, oameni care se piteau şi răpăiala mitralierelor. Magazinele aveau obloanele bine trase. Cele care nu o făcuseră aveau vitrinele sparte. Încercă să se ridice. Poticnindu-se pe stradă, îşi aminti vag o lume de sticlă, diferită de aceasta.

Mirosul de cauciuc ars, amestecat cu cel de păr pârlit, alimente şi plastic încins, îi făcură stomacul să se întoarcă pe dos. O maşină dezmembrată rămăsese părăsită în mijlocul drumului, cu găuri mari acolo unde fuseseră portierele. Îşi aminti de labirint. Şi de ceai. Băgă mâna în buzunarul cămăşii: bancnotele dispăruseră, iar în locul lor se afla o bucăţică de hârtie. Când o desfăcu, îi căzură în mână o pereche de cercei de argint cu piatră albastră – cei pe care şi-i dorise. Pe hârtie era trecut un număr de telefon. Îşi aminti de cele două chipuri negricioase care vorbeau limba lui. Şi de cei trei oameni palizi de pe scăunele. Şi de cel din spate, pe care nu-l văzuse deloc, cel care făcuse ceaiul. Care din ei furase primul lui câştig?

Trei ani de corvoadă, trei ani fără casă ori familie, trei ani în care înghiţise glumele răutăcioase ale oamenilor lui Handsome. Iar acum asta. Oare Dumnezeu nu îi pusese destule umiliri în cale? Se întoarse. Însă apoi se opri: ca să ajungă la magazinul lui Hero, trebuia să treacă prin mulţimea furioasă.

Când un bărbat trecu pe lângă el, îl apucă de braţ şi îl întrebă:

— Ce se întâmplă?

Omul avea faţa ofilită şi uleioasă. Probabil că aşa trebuia să arate şi el.

— Ar fi bine să o iei într-acolo, îi spuse omul, arătând în direcţia opusă magazinului lui Hero, după care se îndepărtă.

Salaamat îl urmă încet. „Mă voi întoarce", jură el.

Când următoarea rafală răsună în aer, Salaamat descoperi cu surprindere că se întreba ce fel de armă o lansase. Niciodată nu îşi dăduse seama cât de diferite erau unele de altele. Unele forme erau mai fine decât altele, iar finisajul varia foarte mult. Era la fel ca în afacerea cu construirea de caroserii

pentru autobuze. Dar când, în loc de o singură împuşcătură, auzi o rafală de câteva zeci de împuşcături, îşi aminti de mitraliere. Şi în clipa aceea o luă la fugă.

5

Cenuşă

Faţa unui bătrân strălucea într-un soi de verde straniu în lumina văpăii ce mistuia autobuzul.

— Era unul frumos, murmură un tânăr de lângă el. Era nou. N-avea nici măcar două săptămâni. Avea o furnică mare acolo, zise el, arătând către bara de protecţie.

Salaamat ştiu înainte să ajungă la el. Poate din cauza benzii violete, pe care un copil o tot lovea cu piciorul pe stradă – singura parte care supravieţuise. Sau poate că pur şi simplu presimţise moartea în fumul care se învârtejea spre el. De data asta mirosea diferit, altfel decât mirosul obişnuit de cauciuc pe care îl simţise în drumul spre staţia de autobuz. Poate că era mirosul premoniţiei. Întreaga lui viaţă se îndrepta spre acest punct. A fost un prost că n-a înţeles mai devreme. Îi fusese sortit să ajungă aici, în această intersecţie.

De-acum acolo nu mai era nici o ţestoasă. Vopseaua, metalul şi imaginile erau toate arse şi scorojite. Doar o scândură de lemn încă mai ardea. În jurul ei se vedeau pâlpâind flăcări mici, portocalii. Pătrunseseră până la fier, spulberaseră luminile de discotecă, jupuiseră scaunele de plastic, înghiţiseră geamurile fumurii, înnegriseră volanul argintiu.

Salaamat dădu roată autobuzului. Autobuzul *lui*. Îşi aminti lunile întregi în care nu dormise, ochii care îi lăcrimaseră, mâinile lui crestate de bucăţile de oţel, pielea lui strălucitoare ca a unui peşte, Rani a lui, trecutul lui. Primul lui câştig, pierdut şi el. Lovi cu piciorul roţile din faţă. Fumul îi pătrunse în fiecare celulă a corpului. Închise ochii, copleşit de o epuizare enormă. În jurul lui nu mai rămăsese nimic care să-i amintească de ordinea pe care se trudise să şi-o clădească din ziua în care îşi părăsise satul. Nu, chiar mai înainte de asta: de când traulerele le invadaseră apele, de când fusese atacat. Văzu în faţa ochilor laşitatea tatălui său şi umilirea tăcută a mamei. Apoi moartea ei. Sau, poate, chiar mai înainte de asta. Poate că liniile din palmele lui, dacă le putea citi, spuneau că totul fusese o greşeală, încă de la naşterea lui. Aceasta era adevărata greşeală.

Nu mai rămăsese nici un lucru frumos la care să se gândească în viaţa asta. Trebuia să înceapă alta. Şi acum ştia ce drum îl va duce acolo. Bucata de hârtie din buzunar îi apăsa pieptul. O aruncă în cenuşă. Dar mai întâi memoră numărul.

6

Frate şi soră

Aprilie 1987

După acel incident Salaamat vizită deseori ferma. Uneori venea cu autobuze cu scaune roşii, rupte, în care câteodată stătea în picioare. Nu prea avea multe de văzut la ele. Şi nu vorbea cu nici un navetist. Nu dădea nici o atenţie grevelor zilnice sau numărului tot mai mic de autobuze.

— O vreme n-o să mai vin să te văd, îi spuse el lui Sumbul într-o dimineaţă, la mijlocul lunii aprilie.

Ea stătea sub un dud şi îşi hrănea la sân cel de-al doilea copil.

Ultima dată când fusese ţinut în braţe ca un copil fusese în ziua când bunica lui îl găsise plutind pe mare. După ce unchii lui îi apăsaseră pieptul, ea îl luase în braţe şi începuse să-l legene, cântându-i aşa cum cânta acum Sumbul.

Ea-şi încheie nasturii de la cămaşă, însă el îi zări sfârcul, de două ori mai mare decât un capac de Fanta. Avea doar cincisprezece ani. Ea, care fusese suplă ca o căprioară şi mlădioasă ca un peşte! O şuviţă de păr îi ieşi din împletitură. El i-o dădu uşor după ureche, atingându-i lobul în care atârna un cercel mic, rotund.

— Îţi aminteşti cum ai ţipat când *dadi* ţi i-a pus în urechi?

— Am crezut că mi-a străpuns inima şi că voi sângera până la moarte! Dacă aş fi ştiut atunci ce avea de gând să facă Dumnezeu cu mine, aş fi ţipat de o mie de ori mai tare, zise ea şi râse.

Salaamat băgă mâna în buzunar.

— Ăştia sunt pentru tine, zise el, punând cerceii cu piatră de lapislazuli pe obrazul copilului.

Îi păstrase pentru ultima vizită, înainte să se alăture lui Fatah şi oamenilor lui. Îşi primise şi banii înapoi, şi mult mai mulţi pe deasupra.

De uluire, Sumbul rămase cu gura căscată, după care luă cerceii în mână şi-i cercetă.

— De unde i-ai luat?

Salaamat îi scoase cu grijă vechii cercei rotunzi din urechi.

— Îţi plac?

— Sigur că da, râse ea. Sunt frumoşi. Şi cred că te-au costat o avere.

— Mişcă-ţi capul!

Ea îşi mişcă capul dintr-o parte în alta.

— Au fost făcuţi pentru tine, zise el, zâmbind şi admirând felul cum gâtul ei măsliniu contrasta cu piatra netedă şi întunecată. Ţi-ar trebui o oglindă.

Ea se aplecă şi-l sărută pe obraz.

— Îmi văd frumosul dar în frumoşii tăi ochi şi n-am nevoie de nici o oglindă.

Rămaseră o vreme tăcuţi. În jurul lui crescuseră alţi copaci, plantaţi la puţin timp după venirea familiei lui la fermă. Ei fuseseră cei care plantaseră puieţii, îi udaseră şi îi curăţaseră, ei rămăseseră de pază afară şi ajutaseră la creşterea omizilor din adăpostul de lângă locul unde se afla el acum. Sumbul trecea de la hrănirea copilului la hrănirea viermilor de mătase. Dar Salaamat nu intrase niciodată în adăpost. Viermii aceia albi ce se zvârcoleau îi aminteau de creveţii pe care mama lui îi decorticase în ultimii ani de viaţă.

— Eşti fericită aici? o întrebă el pe Sumbul.

Ea îl strânse uşor în braţe.

— Mereu mă întrebi asta, iar eu îţi spun întotdeauna că da. Sunt oameni de treabă.

— Dar lucrezi cu viermi, mormăi el.

— Nu-i nimic în neregulă cu asta. E o muncă cinstită. Iar *aba* este bine tratat în casa lor. Fiica lor îl place mult.

Încercând să pară indiferent, Salaamat întrebă:

— Ea e aici azi?

— Of, săracul meu frate îndrăgostit! zise Sumbul, ciupindu-l de obraz.

Copilul stătea în îndoitura genunchilor ei încrucişaţi. Sumbul şterse bărbia fetiţei cu faldurile şalvarilor şi apoi continuă:

— În loc să întrebi de fete bogate, mai bine ai întreba de bătrânul tău tată.

— Nu începe cu asta!

— Iartă-l, Salaamat *bhai*! Uită. A fost slab. Toţi aveam slăbiciuni. Dacă *ama* l-a iertat, şi tu trebuie să faci acelaşi lucru.

— Ce fel de om stă tolănit în pat în timp ce soţia lui munceşte într-o împuţită de fabrică?

— Acelaşi fel de om cu care m-am căsătorit şi eu. Numai că eu sunt la o fermă şi nu fac o treabă împuţită.

Sumbul se uită la brâul lui Salaamat, unde acesta avea un pistol.

— Ai de gând să-mi spui ce pistol este? întrebă ea pe un ton sarcastic. Văd că e diferit de cel german, pe care l-ai avut ultima oară. Acela era, din câte îmi amintesc, jumătate pistol şi jumătate kalaşnikov. L-ai luat la mâna a doua, dacă nu mă înşel. Numai datorită generosului General.

— Crezi că aş fi mai în siguranţă fără el? replică Salaamat.

— Ai fi mai în siguranţă dacă ai sta departe de oamenii care l-au folosit, îi răspunse ea.

— Şi ce să fac, să-mi petrec viaţa hrănind viermi?

Buzele ei tremurară. Îşi luă copilul şi, cum capul îi era înclinat într-o parte, o lacrimă i se rostogoli spre ureche şi căzu pe piatra albastră. El oftă şi îi şterse lacrima. Atunci Sumbul se lăsă pe umărul lui şi îi spuse în şoaptă:

—Te iubesc. Nu vreau să mai pierd pe nimeni din ai noştri.

Sumbul începu apoi să vorbească, aşa cum obişnuia să facă deseori, despre ultimul an petrecut de familie în sat şi cât de dor îi fusese de el, fratele ei preferat.

Oricât de mult îl durea s-o audă, îi făcea şi plăcere. Admiră cu mândrie pietrele şi o lăsă să turuie, simţind că va mai trece mult timp până ce i se va vorbi iarăşi de dragoste.

Sumbul îşi întinse *dupatta* pe jos şi puse copilul acolo. Apoi îl luă pe Salaamat în braţe şi îi răsuci părul inelat printre degete.

— Întotdeauna mi-am dorit să am un păr ca al tău.

— Al tău e mult mai frumos.

— Atunci dă-mi cel puţin ochii tăi albaştri, misterioşi. Ca ai lui *dadi*.

— Dar mie îmi place să mă uit în ai tăi. Rotunzi şi de culoarea scorţişoarei.

— Auzi tot ce spun.

— Da, tot.

— Atunci nu mai eşti surd.

— Uneori sunt. Dar, nu ştiu de ce, niciodată cu tine.

Ea râse:

— Una din astea două e o minciună.

El îi promise:

— Când mă întorc, o să-ţi cumpăr mai multe bijuterii. O să am atât de mulţi bani, că nici nu va mai trebui să lucrezi aici.

— Şi dacă am nevoie, îmi mai dai bani? îl încercă ea.

El râânji.

— Întotdeauna îţi voi da jumătate. Şi putem să-l trimitem pe bărbatul ăla prost al tău într-un tărâm al odihnei veşnice.

— Şşş! Copiii ascultă în somn.

— Foarte bine. Ar trebui să afle că nu toţi bărbaţii sunt ca tatăl ei. Sunt şi bărbaţi ca *mamu*[6] al ei.

Salaamat o dădu uşor pe Sumbul la o parte şi continuă:

— Acum trebuie să-mi iau rămas-bun de la *chachu*. Nu-ţi face griji pentru mine, o linişti el, sărutând mai întâi fruntea ei şi apoi pe cea a copilului. Mă voi întoarce!

Sumbul jură să-şi adore întotdeauna fratele şi să-l apere cu orice preţ.

7
Martorul

Salaamat trecu pe lângă fraţii lui, care stăteau de pază la poarta fermei. Îi îmbrăţişă repede şi le spuse puţine cuvinte. Ei nu-i duseseră dorul când plecase din sat, aşa că nu le datora prea multe.

Merse o jumătate de kilometru până la Makli Hill, unde fratele tatălui său era paznic la morminte. Omul decisese să nu lucreze la ferma domnului Mansoor sau în casa lui, iar Salaamat îl respecta pentru asta. Ori de câte ori venea să o vadă pe Sumbul, îl vizita şi pe *chachu*.

Din morminte nu mai rămăsese mare lucru, în afara pereţilor dărâmaţi şi a ţiglei sfărâmate. Doar unul era mai deosebit şi izbutea să ofere o imagine a vechimii sale de şase sute de ani. De obicei unchiul lui se plimba prin faţa acestuia şi aşa făcea şi astăzi.

Salaamat îl sărută pe bătrân pe obrazul ţepos. Era înalt, ca şi el, şi avea o conformaţie fizică mai solidă decât tatăl lui Salaamat. Fusese un bun pescar. Acum rătăcea pe aici singur toată ziua, holbându-se la catafalcurile regilor şi reginelor.

Poarta de fier care dădea spre curtea mormântului era deschisă. Acest lucru era foarte rar.

— Vizitatori? întrebă Salaamat.

Chachu răspunse cu întârziere:

— Ai putea să-i numeşti şi aşa.

— Să intrăm şi noi.

Bătrânul rămase iarăşi descumpănit.

— Poate că nu ar trebui să-i deranjăm.

— Şi de ce nu? zise Salaamat şi păşi înăuntru.

Codindu-se, bătrânul îl urmă.

— Îmi place să vin aici, îi zise Salaamat peste umăr, urcând scara îngustă şi şubredă, ce ducea către o verandă care se deschidea în faţa unei alte camere. Îmi place mai mult decât ferma pe care o iubeşte Sumbul.

Se mişca cu grijă, oprindu-se pentru a atinge mozaicul albastru şi rece de la intrarea fragilă. Se minuna de mâinile care creaseră delicatul model sau care arseseră lutul, care îl lustruiseră, şi, pentru o clipă, se întrebă dacă o să-i fie dor de munca lui de la atelier. La urma urmei, fusese bun la asta.

Se întoarse către unchiul său:

— Ce ai făcut azi, *chachu*?

Bătrânul ridică din umeri:

— Ce fac întotdeauna. Mi-am plimbat bătrâneţea încolo şi-ncoace. Şi m-am uitat la oglinzile astea cum dansează pe stâncă.

Soarele îi juca pe chipiu, iar pe stâncă licăreau diamante mici, galbene. I le arătă lui Salaamat. Însă când acesta ajunse la o altă scară, ce ducea la criptă, bătrânul îi puse hotărât o mână pe umăr.

— Trebuie să-ţi vorbesc deschis. Astăzi am fost plătit ca să ţin lumea departe de locul ăsta.

Salaamat era gata-gata să-l întrebe de ce, când îşi dădu seama că putea auzi murmurul şoptit al vocilor. În ciuda avertismentelor repetate ale bătrânului, îl dădu la o parte şi începu să coboare scările, ajungând în cele din urmă în camera obscură ce găzduia cripta.

Deasupra lui se afla un dom sculptat fastuos şi sprijinit pe patru piloni. Mai multe sute de lilieci atârnau de tavan şi priveau în jos din cuiburile lor de surcele împletite. Invazia lor îi conferea decorului, care era deja în relief, un aspect şi mai tridimensional. La jumătatea drumului dintre lilieci şi sculpturi se afla o plasă ce se întindea pe sub tot domul. Ea îi ţinea departe pe zburătorii zgomotoşi. Plasa era ideală pentru prinderea insectelor: liliecii stăteau ca păianjenii, într-o pânză pe care nici măcar nu trebuiseră să o ţească. De fiecare dată când Salaamat venea aici, i se părea că numărul liliecilor din colonie s-a dublat. Acum, în timp ce se apropia de primul stâlp, una din zburătoare se avântă spre el ca un acrobat la trapez, dar apoi se întoarse imediat înapoi la plasă.

Dar astăzi se pare că unchiul lui şi cu el nu erau singurii de care se loveau liliecii. Mai era cineva în spatele următorului stâlp. *Chachu* se încruntă, dar Salaamat continuă să înainteze.

În mormântul întunecos văzu două figuri. Una părea a fi… doamna Mansoor? Da, chiar ea, exact aşa cum o văzuse el atunci, în grădină, stând la masa la care se servea ceaiul. Însă acum stătea în picioare. Nu se întâlniseră niciodată în timpul vizitelor lui la fermă, dar el îi recunoscu imediat fizicul băieţesc şi părul tuns scurt, masculin. Nu se schimbase. Salaamat se aplecă în faţă, dar nu reuşi să vadă cealaltă

persoană din cauza doamnei Mansoor. Ascultă atent. Vocea ei şi vocea unui bărbat. De ce l-ar plăti un soţ şi o soţie pe *chachu* ca să nu fie deranjaţi în timpul întâlnirii lor?

Bătrânul veni lângă el.

— Cine e bărbatul? întrebă în şoaptă Salaamat.

Chachu clătină din cap.

În spatele stâlpului se produse o mişcare. Bărbatul vru să o îmbrăţişeze, dar femeia se trase în spate. Astfel, bărbatul deveni vizibil. Nu era domnul Mansoor. Amândoi începură să vorbească tare.

— Nu trebuia să-mi ceri să vin aici, spunea ea.

— Am dreptul să ţin legătura.

Peste o secundă doi lilieci porniră către ei şi toţi patru se feriră.

— Oh, ce mai loc de întâlnire! strigă femeia.

Afară, înainte ca Salaamat să plece, *chachu* îl avertiză:

— Astăzi ai fost martor. Dar să fii surd, mut şi orb!

1. Legile ce stabilesc pedepsele pentru anumite infracţiuni prevăzute în *sharia*, codul islamic. Printre ele se includ atât pedepsele pentru infracţiuni propriu-zise, cât şi cele pentru încălcarea regulilor morale (n.r.).
2. Bancnotă de o sută de mii de rupii (n.r.).
3. Pistolul Tokarev (sau TT-30) e o armă semiautomată cu opt gloanţe, de producţie sovietică (n.r.).
4. Lemn de nuc.
5. Pelerină cu motive florale purtată în regiunea Sindh a Pakistanului.
6. Unchi (în urdu, în orig.).

Anu

1
Doctorul priveşte înăuntru
Iulie 1992

Anu îşi luă la revedere de la o prietenă care venise să îi prezinte condoleanţe şi să facă rugăciunea de după-amiază cu ea. După plecarea acesteia, se duse în salonaşul cu televizorul, unde Daanish citea ziarul. Era aşezat în locul în care stătea întotdeauna doctorul şi făcea acelaşi lucru. Însă doctorul punea mai întâi într-o farfurioară firimituri de pâine pentru păsări, după care se aşeza în scaunul care îi oferea cea mai bună vizibilitate asupra păsărilor, bătându-se cu palma peste coapse atunci când vrăbiile se luptau între ele. Daanish venea repede din bucătăria în care ea îi servise micul dejun, iar dacă apăreau şi alte specii de păsări – peruşi, păsări-ţesător sau măcăleandri –, tatăl şi fiul vorbeau îndelung despre ele.

Daanish continuă să citească fără să o observe.

Anu îşi respectase partea ei din înţelegere. Daanish fusese de acord să se întâlnească cu Nissrine, cu condiţia ca Anu să nu îl preseze să îşi ia vreun angajament. Asta se întâmplase acum aproape două săptămâni. Deşi îşi dorea foarte mult ca ei să se logodească, Anu tăcea. Când şi când făcea următoarea observaţie: „Nissrine aceea este atât de frumoasă şi de educată! Este exact genul de fată pentru un tânăr de vârsta ta“. Cele mai multe conversaţii, fie despre cină, fie despre ploaie, începeau în felul acesta. Era doar o sugestie. Nu o presiune.

Anu se aşeză lângă Daanish. Pe iarba de afară nu se vedeau, bineînţeles, nici păsări, nici firimituri. Cerul era întunecat şi adormitor. Camera, chiar şi cu ventilatorul de deasupra, era o saună. Poate că luna iulie va aduce ploaia. Dar dacă venea ploaia, apa avea să se scurgă prin acoperiş. Şi peste covoarele uzate o să cadă şi mai multă tencuială. Între cei doi soţi se purtase o bătălie permanentă: ea dorea să cheltuiască banii în casă, doctorul, în călătoriile lui, ea voia să economisească, el, să surprindă. Covoarele uzate se vedeau din nou acum, că fuseseră luate cearşafurile albe întinse pentru lecturile Coranului. Anu prefera cearşafurile.

Trecuseră cincizeci şi una de zile de la moartea lui.

Anu aştepta ca prezenţa lui să nu se mai simtă atât de tare. Abia aştepta să termine cu numărătoarea zilelor. Dar ştia că mâine, când se va trezi, îşi va spune: „Cincizeci şi doi“. Va sta pe partea dreaptă a

patului, partea ei, şi va netezi cu grijă cearşaful, temându-se ca nu cumva mâna ei să atingă partea lui de pat şi, în loc să pipăie un loc gol, să-şi dea seama că îl pipăie pe el. Îşi punea capul pe genunchi şi încerca să uite ultimele cuvinte pe care i le spusese el din locul unde mâna ei nu îndrăznea să se aventureze. Dar tot le auzea, în fiecare zi tot mai puternic. Chiar şi azi: *Mai este un dar pe care încă nu l-ai descoperit. De fapt nici eu.*

Anu decise să nu lase amintirea aceea să o bântuie, însă toată ziua se gândi numai la ea. Se aşeză lângă Daanish şi oftă din rărunchi.

— Nissrine aceea este atât de frumoasă şi de educată…

Din spatele ziarului, Daanish o întrerupse:

— …exact genul de fată pentru un tânăr de vârsta mea.

Ea îşi strânse buzele.

— Îţi place să mă ţii în suspans!

— Mărturisesc că sunt fascinat de autocontrolul tău. Ar fi interesant de văzut cât durează.

Ea plescăi din limbă.

— Vorbeşti exact ca tatăl tău. El întotdeauna studia lucrurile. Un bărbat nu trebuie să-şi studieze mama.

— Dar ce trebuie să facă cu ea?

— Trebuie să asculte fiecare dorinţă a ei, declară ea pe un ton apăsat.

— Când nu te-am ascultat eu pe tine? zâmbi el, punând ziarul la o parte.

— Sunt o mamă foarte norocoasă, zise Anu. Fiul meu mă ascultă întotdeauna.

Apoi adăugă:

— Şi mă va asculta întotdeauna.

El râse:

— Dacă nu e în joc fericirea lui.

— Eu mă gândesc doar la fericirea ta.

— Dar… începu el, după care ezită să-şi continue gândul. Ştiu că te gândeşti la fericirea mea, Anu.

Ea se simţi mulţumită.

— Ei bine, *este* frumoasă şi educată, insistă Anu.

— Mi se pare mie sau ai început să cedezi? zise Daanish.

— Ai putea cel puţin să-mi spui ce impresie ţi-a făcut.

— Credeam că am stabilit deja. Este frumoasă şi educată.

— Dar *ţi-a plăcut de ea*?

— De ea? A, da.

Chipul lui Anu se lumină:

— *Ştiam* eu că o să-ţi placă! Ei bine, n-am de gând să te... ştii tu, să te presez.

Se ridică şi se apropie din nou de scaunul lui.

— Continuă să gândeşti aşa, îi spuse apoi, mângâindu-l pe umăr.

— În regulă.

Daanish îşi coborî din nou privirea în ziar. „Marş de protest“, citi Anu. Încercă să vadă mai multe, dar literele tipărite începură să îi joace prin faţa ochilor. Mintea ei rătăcea în altă parte, la frânturi din conversaţia ei cu mama lui Nissrine.

— Cine era fata aceea *oribilă*? întrebase Anu. Sunt surprinsă că o fată atât de *sensibilă* ca fiica ta e prietenă cu *aia*. Şi e a doua oară când îi strică planurile.

— Ai *absolută* dreptate, răspunsese Tasleem. Are o influenţă teribilă asupra copilului meu. Întotdeauna a avut. Asta am spus şi eu *mereu*. Când Nissrine mi-a zis că ea a invitat-o, pur şi simplu *nu mi-a venit să cred*. Mai ales după episodul acela ruşinos din faţa tuturor. Acea *bay shurram*[1] i-a stricat *întotdeauna* imaginea fiicei mele. Nu are nici un pic de simţ al… al *măsurii*. Nu ştie să se poarte în societate.

— Care e numele ei de familie?

— Dia Mansoor. Cine a mai auzit un nume aşa de stupid? Dar la ce te poţi aştepta, având în vedere cine e mama ei…?

Fata *ei*.

Anu privi iarăşi spre locul în care doctorul obişnuia să pună farfurioara. El era acolo, cu chipul şi mâinile albăstrui, îmbrăcat în cămaşa albă, murdară, de la spitalul unde murise. Când era în viaţă, obişnuia să stea aşezat pe canapea şi să privească afară. Acum privea înăuntru, ca şi cum ea şi Daanish ar fi fost vrăbiile pe care le hrănea cu mâna lui. După cincizeci şi una de zile, el era încă prezent. Anu intră în panică şi deveni din ce în ce mai nerăbdătoare, dorindu-şi ca Daanish să-i dea rapid un răspuns.

Îşi drese vocea:

— Ce citeşti? Ceva interesant?

— Doar grav.

— De ce nu-mi citeşti şi mie?

El o privi cu scepticism, după care îi rezumă repede articolul:

— Sediul unui ziar în limba engleză a fost vandalizat. Cei cinci bărbaţi în kaki au susţinut că ziarul emisese declaraţii „anti-pakistaneze“. Aşa că au confiscat presa tipografică. Este al două sute treizeci şi treilea atac asupra unei redacţii din ultimii şase ani. Ziariştii protestează.

Anu încercă din nou să citească, însă rândurile îi fugeau prin faţa ochilor. În schimb, îl văzu pe Daanish în sufrageria lui Tasleem, jucându-se nonşalant cu degetele. De-abia se uitase la Nissrine. Începu să-i pieptene părul gros cu degetele.

— Este… începu ea. Vreau să spun că acest fapt trebuie să fie foarte interesant pentru tine. Din moment ce tu studiezi jurnalismul.

— Da, răspunse el, ţuguindu-şi meditativ buzele. Este.

În sufrageria lui Nissrine el se îndreptase spre fata cu nasul coroiat. Nasul lui Riffat. Nu semănau foarte tare. Părul ei ciufulit, de pildă, nu era ca al mamei ei. Femeia aia nu făcea altceva decât să-şi spele părul şi să şi-l coafeze zilnic.

Daanish îi zâmbi. Ea ştia zâmbetul acela. Băiatul continuă să vorbească:

— *Aba* nu a vrut niciodată să devin jurnalist. Spunea că o să-mi petrec viaţa luptând nu doar pentru

dreptul de a vorbi, ci şi pentru cel de a trăi. Bietul *dada*, cum a zăcut el în închisoare toţi anii ăia!

Genunchii lui erau la doar câţiva centimetri depărtare de fata aceea, care se trăgea cu neruşinare tot mai aproape de el. Era la fel ca mama ei. Avea doar acelaşi sânge, cum să nu! Dar sângele lui Nissrine era pur ca aerul de munte pe care îl respiraseră strămoşii ei cu secole în urmă. Fuseseră şi strămoşii lui Anu. De aceea pielea ei era atât de albă, mersul, atât de măsurat, ochii, atât de plecaţi. Dar *aia*... cu câtă neruşinare îşi dădea capul pe spate şi gângurea: „Serios? Ce? Uimitor!“

Daanish nici n-o observase pe biata Nissrine când servise ceaiul. Nici nu o privise când turna laptele sau când amesteca zahărul. Ceaiul i-a rămas pe masă, rece, neatins. Şi în tot acest timp fata aceea brunetă a tot clipit cochetă, iar el o tot privea.

— Şi totuşi, continuă Daanish, *dada* a fost eroul meu. Şi la fel sunt şi aceşti bărbaţi şi femei, zise el, arătând către ziar. Ei trăiesc pentru o cauză. Pentru ce altceva să trăieşti? Mă fac să mă simt mândru de ei. Jurnaliştii americani nu au organizat nici un marş de protest atunci când câţiva au ieşit în faţă şi au mărturisit cum au fost reduşi la tăcere în timpul Războiului din Golf. Ei au recunoscut că, dacă ar fi vorbit, şi-ar fi pierdut locurile de muncă. A spune lucrurile pe faţă este un act de curaj, dar jurnaliştii de aici riscă mult mai mult.

Ce văzuse oare la ea?

— Dar, Anu, mă întreb: sunt eu la fel de dur ca ei? Ar fi fost mai uşor dacă aş fi fost ca toţi ceilalţi băieţi pakistanezi din State, care studiază ingineria sau economia. Aş veni acasă gras şi sănătos, aşa cum e Khurram.

Poate că îi plăceau fetele puţin mai băieţoase. Ca aceea scundă şi şatenă din fotografie. Purta o şapcă pe care scria Fully Food. Şi un şorţ. Nu părea să mai aibă şi altceva pe dedesubt. Dar nu prea aveai ce să vezi la ea.

— Şi apoi am citit cum SUA insistă să semnăm tratatul de neproliferare şi am ştiut că trebuie să scriu. Nu contează că nici un membru al Consiliului de Securitate al ONU nu a semnat. Nu contează că toţi cei cinci membri permanenţi au început cursa înarmărilor. Nu contează că armele de pe străzile noastre au venit de la ei sau că exporturile de arme din SUA continuă să crească. Războiul Rece s-a încheiat şi nu le mai suntem folositori împotriva sovieticilor, aşa că acum suntem inamicul.

Nu, îi plăceau şi fetele plinuţe. Ca blonda aceea cu sâni atât de mari, de parcă alăpta.

— Ieri ziarul a tipărit o declaraţie emisă de Serviciul Secret al Statelor Unite. Ştii ce spunea? Că riscul de atacuri cu rachete împotriva SUA este în creştere, aşa că America trebuie să mărească cheltuielile pentru apărare. Îţi vine să crezi? În timp ce ţările sărace sunt pedepsite pentru că se apără, cea mai mare putere militară din lume vine cu scuze pentru a continua să-şi perfecţioneze armamentul.

Vorbea, privea şi se comporta exact ca tatăl lui.

Daanish împături nervos ziarul.

— Problema e că noi cerem ajutor pentru tot. Cerşetori, asta suntem. Ori ne alăturăm bătăuşilor, ori rămânem cerşetori. Astea sunt cele două alternative pe care le avem.

Ea îl mângâie pe obraz.

Daanish se retrase din calea mâinii ei:

— Nu m-ai ascultat deloc, nu-i aşa, Anu? Nu te interesează!

— Haide, nu fi aşa! se rugă ea.

Dar el se ridică şi se duse în camera lui, aruncându-i peste umăr:

— *Aba* m-ar fi ascultat.

Anu se holbă cu groază la doctor, care privea în continuare înăuntru.

2
Indiciul

Anu stătuse la căpătâiul lui şi flutura palma prin aer, ca să-i răcorească fruntea. El o apucă de încheietura mâinii şi-i zise:

— Trebuie să-ţi vorbesc.

Ea a fost îngrozită de ce urma el să spună. De ce să-l asculte? Auzise suficient.

— Tu n-ai păcătuit niciodată? N-ai făcut nimic condamnabil, dezgustător, josnic? începu el, scuturând-o de încheietura mâinii.

Ea îl imploră să-i dea drumul.

— Nu, vreau să mă asculţi.

Începu să-i mângâie părul cu cealaltă mână şi să-i sărute tandru degetele.

— Am încercat să fiu mereu lângă tine. Chiar dacă uneori nu am reuşit.

— E prea târziu pentru asta, se plânse ea.

Cum îndrăzneşte să-i ceară iertare acum, când ea şi-a pierdut orice chef pentru aşa ceva? De ce era de datoria ei să-l absolve de vină? El fusese cel care dusese o viaţă uşoară. Şi acum venea la ea ca să cerşească o moarte uşoară.

— Nu, zise ea şi îşi trase mâna. Nu vreau să aud.

— O să auzi, râse el. Şi vei afla că mai este un dar pe care încă nu l-ai descoperit. De fapt nici eu.

Ea urcă scările spre camera lui Daanish, deşi îl auzea cum o chema şi tuşea. Începu să scoată lucrurile băiatului, după care nu-l mai văzu niciodată pe doctor deschizând ochii.

***

După cincizeci şi două de zile, Anu se trezi şi îşi spuse: cincizeci şi două. Trebuia să găsească darul.

Ea se întrebă ce indicii a lăsat şi unde erau ele ascunse. Asta era ceva tare crud. Cât trăise, ea nu intrase niciodată în jocul lui. Dar acum povestea asta o frământa. Oare lăsase indicii în casă? Poate că da. Cele mai multe din darurile lui erau legate într-un fel sau altul de alimente sau de băuturi. Aşa că

Anu începu din bucătărie: goli dulapurile, cotrobăi prin sertare şi pe sub aragaz. O dată el îi lăsase pe o paletă a ventilatorului din tavan un evantai din os de cămilă, care fusese proiectat în fereastră atunci când ea pornise ventilatorul. Însă acum nu era nimic acolo.

După ce răscoli zdravăn toată bucătăria, căută în jurul plantelor. Acestea erau locurile unde el prefera să ascundă darurile. Nimic. Nici în salonaşul cu televizorul, nici măcar în apropierea canapelei lui extensibile. Nu găsi nimic.

Daanish trecu pe lângă ea şi se îndreptă spre uşă. Iarăşi ieşea undeva, însoţit de Khurram. O sărută de despărţire. Ea îl privi admirativ – braţe puternice, picioare lungi. Semăna cu doctorul, cum era acum douăzeci şi trei de ani, înainte de a începe să chelească şi să facă burtă. Înainte ca ea să devină umbra din peşteră.

Anu ieşi în curte şi se uită cum Daanish se îndrepta către casa lui Khurram. Apoi îşi întoarse faţa asudată în bătaia slabei urme de briză. Nu dorea să intre în casă. Ceea ce dorea era să stea în acel loc până ce o părăsea dorinţa de a îi face jocul doctorului. Privi de-a lungul şi de-a latul grădiniţei, unde tufa de *plumbago* părea un izvor de stele albastre şi fiecare floare de *anthurium* – o palmă mică, albă, cu un deget alb înălţat în mijloc. Doctorul spusese întotdeauna că era cel mai obscen lucru pe care îl văzuse el vreodată. Chiar atât de îngust la minte fusese! Şi încă mai era. Ar fi vrut să-l uite şi să se bucure de flori, pur şi simplu pentru că trebuia să se bucure de ele. Voia să se lase pătrunsă cu totul de torpoarea acelei zile. Voia să atingă ceea ce fusese al ei înainte de a se căsători cu el.

Frunzele foşneau. O pisică fără stăpân născuse patru pisoi, care se cuibăriseră sub un bananier. Unul din pisoi, cu două pete pe coadă, una albă şi una neagră, căzu peste ceilalţi şi dădu din lăbuţe speriat, în timp ce mama lui mârâi încet.

Înainte ca ovarele să-i fie scoase, ce dar îi oferise doctorul?

Nu-şi putea controla gândurile. Pe atunci încă mai era vrăbiuţa lui. Oftând, Anu intră în casă pentru a găti.

Deodată, în momentul în care intra în bucătărie, avu o revelaţie. Desigur: primul dar al doctorului a fost fiul lor. Ultimul dar trebuia să aibă legătură cu acesta. Găsise indiciul – era Daanish.

Şi acum ce urmează?

Anu stătea în faţa chiuvetei şi spăla un pui, simţind încă prezenţa lui. Va învăţa s-o accepte şi pe ea. Se va obişnui, va strânge lucrul de mână şi va pregăti ceaiul. Va arunca ceaiul şi îl va face din nou dacă aşa dorea el. Se simţea ca atunci când stătea nemişcată sub el, în nopţile când el se trezea în toiul nopţii, după ce o visase, evident, pe *ea*, şi, fără să-i pese dacă era trează sau nu, o pătrundea brutal pe întuneric. Nu, el nu va muri niciodată. Chiar şi prezenţa lui ar putea să devină un lucru obişnuit.

Lăsând puiul să fiarbă la foc mic pe aragaz, se uită la ceas: trecuse puţin de prânz. Daanish venea întotdeauna târziu acasă.

3

Doctorul priveşte afară

Copilul pleca din nou.

— Unde te tot duci? îl întrebă ea.

— Mă duc să mă distrez, Anu, îi răspunse exasperat Daanish. Tu de ce nu ieşi cu prietenele tale?

— Dar… începu ea cu o voce tremurătoare. Aş putea să vin cu tine. Khurram e un băiat drăguţ. Sunt sigur că nu l-ar deranja.

Daanish, care avea pe el un tricou şi pantaloni scurţi cu franjuri, îi aruncă o privire uluită de sub şapcă.

— Am făcut tot ce am putut ca să stau lângă tine, Anu, dar am nevoie şi să mai ies din casă.

O spusese ca şi cum îi făcuse o favoare. Ca şi cum compania ei era un fel de pedeapsă. La fel făcea şi doctorul.

— N-o să vă încurc! insistă ea rugătoare.

Însă Daanish, încăpăţânat, ieşi fără să ezite.

Ea-şi petrecu ziua trecând de la o fereastră la alta şi ieşind deseori în curte, ca să cureţe tufele de hibiscus. Se duse de mai multe ori până la dormitorul lui Daanish, sperând că uşa s-a descuiat în mod miraculos. Din greşeală, uitase să scoată cheia din uşă înainte de sosirea lui. Dacă Daanish era indiciul, poate că darul era în camera lui. Oare să aducă un lăcătuş?

De fiecare dată când se întorcea din ieşirile lui, hainele îi erau pline de nisip. Dâre mici de nisip uscat se vedeau şi pe părul lui des de pe picioare, iar genele îi erau ca nişte pensule prăfuite. Odată – Anu era sigură de asta – veni cu buza superioară crestată. Chiar acolo unde se curba, sub nara dreaptă. El încercă să ascundă urma de sânge întorcându-şi bărbia dinspre ea, sugându-şi buza sau ţinându-şi şapca pe cap toată ziua. Dar umbra şepcii nu reuşi s-o păcălească. Mica rană ieşea destul de mult în evidenţă. Anu era aproape sigură că Daanish fusese la golf împreună cu Khurram. Probabil căzuse pe stânci, însă faptul că se rănise doar pe acel centimetru al buzei de sus rămânea unul misterios. Şi de ce ţinea totul secret? Când era mic, lui Daanish îi plăcea să iasă cu ea.

Începu să cureţe arbustul de *bougainvillea*. Spre deosebire de soţiile îngâmfate ale prietenilor doctorului, ea nu apela niciodată la servitori care să muncească pentru ea. Grădinarul venea o dată pe săptămână pentru a tunde iarba, însă de udatul plantelor şi de curăţarea copacilor se ocupa ea. Nu ceruse ajutor nici la gătit. Nu aveau nici şofer şi nici *chawkidaar*[2]. Apoi oftă iar: ce rost avea să angajeze pe cineva ca să păzească o proprietate care şi aşa era într-o stare de degradare evidentă? Exteriorul casei ar fi trebuit retencuit de ani de zile, iar fisurile pereţilor ar fi trebuit reparate. Poate că acesta va fi următorul ei proiect. Va trebui totuşi să mai aştepte: banii cheltuiţi pentru renovarea camerei lui Daanish fuseseră obţinuţi din vânzarea colierului de perle şi a altor daruri şi nu mai avea prea multe de vândut.

În timp ce tăia tulpinile spinoase de *bougainvillea*, se uită la cerul tăcut. Avea culoarea perlelor. Anu îşi şterse fruntea – umiditatea ajunsese la nouăzeci, dar nu se simţea nici un picur de ploaie. Astăzi abia dacă bătuse puţin vântul. Modesta ei grădină zăcea într-o ceaţă înăbuşitoare. Păşi desculţă pe iarba ţepoasă, cu tulpini care căpătau încet-încet culoarea maronie. Doctorul îi dădea o alocaţie lunară suficient de mare pentru a putea cumpăra doar un singur rezervor de apă pe săptămână. Nu era îndeajuns

pentru gazon. Soţiile acelea cu care flirta el cumpărau seminţe de iarbă americane, aşa că peluzele lor erau moi ca pernele. Iar grădina *ei*, a acelei oribile femei Mansoor, cu fiica ei oribilă, câştigase deja toate premiile horticole înainte ca Anu să afle că existau măcar. Îşi imagină grădina aceea: verde ca jadul unei casete pe care doctorul i-o cumpărase o dată pe ascuns lui Daanish. Copilul, desigur, a găsit-o în aceeaşi zi. Cum de ei doi comunicau atât de bine unul cu celălalt?

Şi ea lăsase un obiect pe care să-l găsească Daanish. Dar el n-a pomenit nimic despre fotografia din caseta lăcuită. Douăzeci şi trei de ani a fost bântuită de acel chip: bucle zburdalnice, în vânt, încadrând o frunte netedă, mare, nasul cu o tentă de roz şi gura deschisă într-un zâmbet plin de extaz. Umerii lipiţi de ai lui. Fularul lui atingând obrazul ei. Amândoi râdeau, ca şi cum nu le venea să creadă că puteau fi atât de fericiţi.

Ea dorea ca Daanish să afle cât de mult o obsedase acea fotografie. Dar el nu spusese nimic.

Norii călătoreau leneşi pe cer, căscând din când în când, şi o lăsau să privească dincolo de fereastra de un gri-cărbune. Uneori imaginea de pe partea cealaltă era albastră. Alteori, de un negru impenetrabil. Apoi fereastra se înghiţea pe sine şi se deschidea în altă parte.

Oare Dumnezeu îi va ierta ura? Nu dorise decât să fie sigură de un singur lucru – de fiul ei. Doctorul o lipsise de toate plăcerile, cu excepţia acesteia. Nu o va putea atinge niciodată, deşi încerca să o facă, chiar şi de dincolo de moarte. De aceea lăsase el un dar la Daanish. Dacă ea îl găsea şi îl distrugea, Daanish va putea fi în sfârşit numai al ei!

Oftă: tăiase arbustul mult prea tare.

Era puţin după ora unu. Daanish plecase de trei ore. Dacă ar fi acceptat să-l însoţească, ar fi putut fi acum cu el pe stâncă, ar fi privit împreună marea învolburată sub norii învălmăşiţi şi poate că ar fi fost învăluiţi de primul muson din acest anotimp. Picăturile mari, consistente, le-ar izbi ceştile de ceai, iar ei ar sorbi licoarea ploioasă, privind picăturile ce ţopăie în acelaşi fel pe întinderea mării. Ea ar fi purtat şalul ei albastru şi s-ar fi putut aciua amândoi sub el.

Anu pătrundea tot mai tare cu foarfeca în tufa de *plumbago*, iar fantezia ei deveni atât de vie, încât putu să simtă mirosul ploii. Îi trecu prin minte că, de vreme ce ştia unde mergea fiul ei o dată la câteva zile, ar fi putut să se ducă după el. L-ar putea ruga pe fratele ei să o ducă – sau, poate, pe unul din vecini. Băiatului îi plăcuseră mereu surprizele doctorului. De ce nu i-ar plăcea şi ale ei?

Îşi simţea capul încins ca o farfurie fierbinte. Rămăsese prea mult timp afară. Pielea ei albă avea să se pârlească. După ce adună într-un sac de plastic crengile tăiate şi grămada de frunze căzute, Anu deschise poarta din faţă. Era gata să arunce sacul în tomberonul de lângă căsuţa poştală, dar se opri: era de-abia luni, iar gunoiul nu avea să fie luat până vineri. Decise să se ducă până la maidanul de la capătul străzii, unde îşi arunca gunoiul toată lumea.

Pungi de plastic fluturau printre crengile aruncate în mijlocul maidanului. Dedesubt era o groapă umplută cu alimente putrede, recipiente de plastic şi cenuşă rămasă de la numeroasele gunoaie arse. Fluturând mâna ca să alunge muştele, îşi aruncă sacul, deranjând furnicile de un roşu-aprins ce se târau prin fecale. Aici aruncase fotografiile lui Daanish în ziua sosirii lui şi, înainte de asta, în timp ce doctorul era pe moarte, tot aici aruncase şi multe din nimicurile lui. Cum ar fi colecţia lui de scoici.

Nu îi fusese uşor, dar era bucuroasă că o făcuse. Doctorul îl trimisese în Amrika, dar el nu avea nevoie de acele fotografii. Doctorul alesese culorile camerei lui Daanish, dar acum el era mort. Oare bietul băiat nu i-ar fi simţit lipsa şi mai mult dacă ea nu ar fi zugrăvit? La fel era şi cu scoicile! Doctorul i le dăduse, dar Daanish nu le mai dorea. Aruncând lucrurile doctorului, ea nu făcea de fapt altceva decât să îl ajute pe Daanish să-şi uite durerea.

Anu se întoarse. Trecând pe lângă casa lui Khurram, aflată în dreapta ei, privi amestecul curios de coloane de marmură verde, ţigle roz şi armături de alamă. Auzi nişte voci care se apropiau. Poarta se deschise şi văzu o maşină care ieşea cu spatele. Ea se dădu la o parte şi se uită înăuntru. Era doctorul, care pleca la o întâlnire, îmbrăcat într-un costum gri-închis şi cu o cravată în dungi. El îi aruncă o privire mustrătoare: *Cară-te înapoi la stupidele tale treburi casnice!*

Clipi şi îşi dădu seama că de fapt era Khurram, care vorbea la telefonul mobil.

Văzând-o şi el, Khurram o privi cu aceeaşi uluire cu care îl privi şi ea. Aşa înţelese ea lucrurile: dându-şi seama că ar fi trebuit să fie cu fiul ei, el se făcuse mic, pentru a nu fi observat, se simţise prost pentru că fusese deja observat, se ridicase, ezitase şi, în timp ce maşina se îndepărta, decisese să-i facă cu mâna.

1. Neruşinată (în urdu, în orig.).
2. Paznic de noapte (în urdu, în orig.).

Dia

1
Tumult şi fericire

Pe măsură ce nivelul umidităţii creştea, Dia trecea prin modificări intense ale dispoziţiei. Singurul loc unde îşi dorea să fie era în golf, cu Daanish, în ciuda prezenţei de rău augur a lui Salaamat. De ce nu putea fi mereu acolo?

Îşi petrecea timpul aşteptând să sune telefonul (cum de-a putut odinioară să afurisească cea mai mare invenţie a omului?) şi, atunci când suna, se grăbea să răspundă sunetului chinuitor, care acum era cea mai dulce melodie. Dacă la capătul celălalt al firului era el, Dia ţopăia de-a binelea de bucurie.

Dacă nu suna el, uneori îl suna ea. Alteori îşi spunea că e rândul lui. Apoi îşi muta privirea de la telefon la cerul cenuşiu şi apoi la calendarul atârnat pe uşa de la bucătărie. Iunie deveni repede iulie, iar din luna aceasta trecură ca gândul trei săptămâni. Însă ea abia dacă observă. Nu-i mai acorda atenţie nici măcar lui Inam Gul, care o urma cu gura căscată. Tot ceea ce conta era următoarea întâlnire cu Daanish.

Dar peste câteva momente se certa pentru că pierdea zilele în această nesuferită ceaţă a aşteptării. Era ceva atât de copilăresc! De *tipic*! Apoi îşi făcea griji. El suna, în medie, de două ori pe zi. Oare asta însemna că între timp nu se gândea la ea?

Şi, în cele din urmă, inima îi bătea cu putere în timp ce repeta fiecare cuvânt pe care Daanish i-l spusese, începând cu insistenţa plină de pasiune cu care îl auzea rostind prin micile orificii ale receptorului de plastic: „Trebuie să te văd. Nu mâine. Astăzi. Acum“. Amintirea o încânta aşa de tare, că înţepenea, nu-şi mai dădea seama unde se aşază, unde se opreşte locului, dacă mănâncă sau citeşte, ce spune sau ce avea de gând să facă. Era mult mai important să-şi imagineze unde se afla el, ce mânca sau ce citea, ce spunea sau ce intenţiona să facă. Îşi imagină muşchiul de pe partea interioară a coapsei lui, chiar deasupra genunchiului: se încordase oare atunci când el se aplecase să vorbească la telefon? Îi văzu gâtul lung, aspru, locul fără păr de pe fiecare antebraţ – când va putea să simtă din nou mirosul pielii lui? Până atunci timpul era oprit în loc.

Drumul lung cu maşina până la fermă era exact lucrul de care avea nevoie: era pretextul ideal pentru visare neîntreruptă. Umplea cu dorinţele ei câmpiile însetate de dincolo de fereastra maşinii, de-abia observând paznicii care o însoţeau. Fie că o priveau cu subînţeles, fie că stăteau prea aproape, ea era cu Daanish, întinsă pe nisipul dintre stâncile uriaşe, şi savura parfumul lui proaspăt. Ascultau valurile

ce se spărgeau de cetatea lor de stânci, iar uneori spuma ajungea până la cuibul lor. Ştergându-şi sarea din ochi, el îi promitea: „Când voi veni anul următor, la sărbătorile de iarnă, marea va fi perfectă pentru a te învăţa să înoţi“. El refuza să accepte teama ei de apă. Iar ea refuza să accepte faptul că, în mai puţin de o lună, universitatea lui se va deschide din nou, iar el va pleca. În timp ce maşina înainta cu viteză pe marginea albiei uscate a râului, ea plutea alături de el, iar membrele li se împleteau, şi aşa avea să fie mereu.

La fermă începuse un alt ciclu. Sămânţa depusă de fluturele selectat pentru înmulţire era analizată atent, căutându-se orice semne de boală, iar ouăle perfect sănătoase erau păstrate timp de zece zile pentru incubaţie. Din primele care fuseseră selectate ieşiseră deja omizi mici, copii care nu doreau nimic altceva decât să mănânce.

Lăcomia lor era la fel ca a ei.

Astăzi Dia stătea în faţa tăvilor pe care se aflau larvele nou-născute, puţin mai mari de un centimetru. Gândurile îi zburau de la Daanish la rezultatele examenului, publicate chiar în acea dimineaţă în ziar. Picase examenul, desigur, iar asta însemna că va trebui să repete clasa. Toţi cei care trişaseră luaseră examenul.

Furioasă, scutură frunzele dintr-o tavă. Larvele se zvârcoliră, după care începură iar să mestece. Cele pe care le pusese pe cămaşa lui Nini fuseseră cu câteva zile mai în vârstă decât acestea. Îi era dor de prietena ei. Niciodată nu va mai ţine la o altă fată cu uşurinţa cu care ţinuse la Nini. Încrederea dintre ele, indestructibilă timp de nouă ani, dispăruse pentru totdeauna. Era spulberată. Dia îşi oblojea rănile şi probabil că şi Nini făcea acelaşi lucru. Dia se gândi că este a doua mare pierdere din viaţa sa, după cea a tatălui ei. Numai că în acest moment, în ciuda a ceea ce Daanish insista să-i explice, ea era de vină.

Dar oare chiar era?

De vreme ce în vară colegiul era închis, nu avuseseră prilejul să se mai întâlnească. După acel ceai, trecuseră zile întregi până când, în cele din urmă, Nini sună. Furia ei excesivă nu făcuse altceva decât să îi uşureze Diei relaţia cu Daanish. Dar apoi, peste o săptămână, Nini o vizită.

Arăta groaznic: avea cearcăne sub ochii ei frumoşi şi luminoşi, tenul îi era palid, iar mersul, nesigur. Oare ce impresie îi făcuse Dia? Că deborda de fericire?

Au stat amândouă faţă în faţă pe patul Diei, fiecare hotărâtă să o lase pe cealaltă să înceapă. După zece minute de tăcere rece, Nini plecă fără a spune nici un cuvânt. Dia îşi zise: „Fugi. Fugi în braţele ei şi implor-o să te ierte, nesăbuito!“ Dar rămase pe loc. Raţionamentul lui Daanish îi răsuna în minte: între el şi Nini nu fusese nimic. Nu erau căsătoriţi sau logodiţi şi nici măcar prieteni. Nu era nimic, doar un interes din partea mamelor lor. Nini fusese o străină pentru el încă dinainte ca Dia să-l întâlnească pe Daanish. O lăsă pe Nini să iasă pe coridor.

Sara, nepoata lui Inam Gul, îi spuse ceva. Dia clipi.

— Hmm?

— Am spus că arăţi puţin cam obosită, repetă Sara.

— Cred că mă şi simt un pic obosită. Ăştia au ieşit azi? întrebă ea, arătând către tava alimentată cu

frunze proaspete.

— Da. E a treia oară când îi hrănesc de azi-dimineaţă. Au mai rămas şase.

Dia se simţea prost când trecea pe lângă masă cu expresia ei visătoare, în timp ce femeile din jurul ei trudeau. Câte femei din jurul ei aveau timp să viseze cu ochii deschişi? Sara arăta ca şi cum încetase de mult să-şi mai bată capul cu asta.

Dia plecă agitată din laborator, fără să-i salute pe ceilalţi angajaţi, şi se îndreptă spre adăpostul alăturat. Pe drum se întâlni cu Sumbul, care spăla scutecul celui de-al patrulea copil al ei la robinetul din exterior. Copilul suferea de diaree, iar Sumbul îi spăla hainele aproape în fiecare oră. Stătea ghemuită, cu părul în ochi şi cu grija pe chip. Al cincilea copil începea deja să se vadă.

Dia se încordă, îngreţoşată de vederea şi mirosul excrementelor apoase ale băiatului.

— Să sperăm că până mâine va fi bine, o consolă ea pe Sumbul. Medicamentul o să înceapă să acţioneze.

— Să sperăm, zise Sumbul, zâmbind forţat.

Stoarse bucata de pânză, se ridică şi o puse la uscat pe o ramură.

Intrară împreună în adăpost. Copilul dormea pe o canapea foarte uzată, cu o pernă pusă pe marginea exterioară, ca să nu cadă. Sumbul o potrivi mai bine şi apoi se aşeză lângă el. Telefonul era în cealaltă cameră. Dia nu voia să vorbească cu Daanish în faţa lui Sumbul. Era clar că Salaamat îi povestise despre întâlnirile ei amoroase, pentru că Sumbul devenise din ce în ce mai curioasă. Începu chiar să insinueze că dacă mama Diei o sfătuise să stea departe de familia lui Daanish, înseamnă că aşa trebuia să facă. Ca şi cum era treaba ei!

Vrând să se afle în treabă, Dia săltă capacul unei oale de pe aragaz: prânzul angajaţilor.

— Miroase bine! mormăi ea, ca să spună ceva.

Pe canapea, Sumbul îşi lega părul, fredonând o melodie. Apoi îi zise Diei:

— Astăzi ai de gând să te întâlneşti din nou cu el?

Dia izbucni:

— Salaamat în golf, tu aici, Inam Gul şi familia mea acasă! Chiar şi paznicii. Nu poţi avea nici un pic de intimitate în ţara asta! Totul se face pe ascuns. Dar nu facem nimic greşit. De fapt ce ar putea fi mai frumos de-atât? Cu toate acestea, *eu* sunt păcătoasa. Mă simt ca o *gunnah gaar*[1].

Sumbul o privi rănită.

— Suntem doar îngrijoraţi în privinţa ta, Dia *baji*.

Oare Sumbul nu vedea cât de ironică era situaţia? Sumbul, care era exact de vârsta Diei, avea pe cap patru copii şi un soţ rău şi aştepta al cincilea copil. Şi totuşi pentru Dia, care era îndrăgostită, îşi făceau toţi griji.

Se duse demnă în cealaltă cameră şi închise uşa. Sumbul putea să asculte prin gaura cheii, dacă dorea. Formă numărul lui Daanish.

— Bună! Sunt Dia.

— Khurram! Ce surpriză!

— O, nu! Şi tu? Cine-i lângă tine, mama ta?

— Da, da.

— Sună-mă tu, bine? Sunt la fermă.

— E o idee minunată! Vin imediat la tine.

Lăsându-se să cadă pe pat, Dia trase adânc aer în piept. *Acum mă simt mai bine*.

În timp ce aştepta telefonul lui, inspiră cu putere mirosul proaspăt al pielii lui arămii. Rămăsese adânc impregnat în porii ei. Un fior îi brăzdă obrazul şi coborî de-a lungul gâtului.

Se gândi la ceilalţi bărbaţi din viaţa ei: la fraţi, amândoi aproape străini pentru ea, la veşnicul Inam Gul, la tatăl pe care îl avusese până la vârsta de paisprezece ani. Apoi se gândi la clipele de iubire romantică, la accesele de iubire pe care le simţise faţă de băieţii stângaci pe care îi cunoscuse la petreceri zvăpăiate. Săruturi în toaletele unor case străine. Nimic altceva – nici nuditate, nici sex. Daanish o lăsase să înţeleagă foarte clar că le dorea pe amândouă. Dar avea ea încredere în el? Îşi aminti avertismentul pe care i-l servise ea însăşi lui Nini: *Se va distra cu femeile din străinătate, dar se va căsători cu o femeie de aici pentru a-i face pe plac mamei sale.*

Deci care era locul ei în toată afacerea asta?

Dia se întoarse pe o parte. Mândria o împiedicase să întrebe câte femei mai existaseră înainte de ea. Sau câte mai existau. Cu toate acestea, gândul acesta o sâcâia. Uneori îl alunga, simţind cât de inutil era, alteori hotăra că nu era deloc inutil. Ar putea să o ajute să-şi dea seama dacă poate avea sau nu încredere în el. La urma urmei, dacă un bărbat e mai experimentat ca o femeie, nu se va simţi ea întotdeauna ca un copil? Şi nu făcea asta parte din ceea ce îl incita pe el la o femeie?

Telefonul sună.

— Da?

— Îmi pare rău, zise Daanish, acum mai relaxat. Anu a devenit insuportabilă.

— Ce s-a întâmplat?

— Şi-a dat seama că de fapt Khurram nu are incisivi ca ai tăi.

Dia icni:

— A întrebat direct cum s-a întâmplat?

— Nu, l-a văzut pe stradă în timp ce trebuia să fie în golf, giugiulindu-se cu mine.

La capătul celălalt al receptorului Daanish plescăi din buze, imitând sărutul a doi îndrăgostiţi. Pe fundal cineva râdea înfundat.

— E Khurram? râse ea.

— Mda! Zice că nu s-a mai distrat aşa de când a fost la cumpărături în Amrika.

Dia râse din nou.

— Şi acum?

— Acum, răspunse Daanish, cred că o să mă folosesc de rabla noastră. O să plec singur şi dacă mă întreabă unde mă duc – ceea ce în mod sigur va face –, o să mă gândesc eu la altceva.

— Fără Salaamat! răsuflă ea uşurată.

— Da. Doar tu şi cu mine şi *mult loc* să facem tot ce vrem.

Daanish făcu o pauză. Era cea mai calculată pauză din lume. Şi cea mai incitantă. Apoi zise:

— Pot să te iau de undeva mâine?

Hotărâră să se întâlnească la un fast-food. Daanish îi trimise un sărut şi închiseră.

Când Dia ieşi din cameră, Sumbul o privi dezaprobator. Se aşezase pe podea, unde îi era mai uşor să-l schimbe pe copilul plângăcios. Lenjeria murdară – o bucată dintr-un *kameez* mai vechi al Diei – zăcea mototolită lângă băiat, iar în cameră începuse să miroasă urât. Sumbul îi mai dădu puţin din medicament.

— Încă o picătură. *Shabash*[2], ce curajos eşti!

Dia ar fi putut să o ajute pe Sumbul să îl schimbe. Dar nu voia să o facă. Iar în ziua aceea Sumbul nu mai vorbi cu Dia. Mai întâi mama, apoi prietena ei cea mai bună, iar acum şi angajata ei preferată – din cauza lui Daanish, le pierdea pe toate trei.

2
Ploaia

În maşină tensiunea Diei se făcu de trei ori mai mare. Ura să o mintă pe Riffat, se temea de protestatarii de pe străzi şi intra în panică la gândul că-şi pierdea minţile pentru un bărbat pe care nici măcar nu era sigură că îl cunoştea.

Cu o zi înainte se anunţase încă o grevă. Străzile erau pustii şi magazinele închise. Erau nebuni fiindcă ieşeau singuri? Amândoi ştiau că, dacă se întâmpla să oprească, erau în mare pericol. Diei aproape că îi era dor de Salaamat. Părea capabil s-o protejeze. Daanish nu părea aşa.

Daanish îi ţinea mâna într-a lui, iar cu cealaltă mână manevra volanul.

— Eşti foarte tăcută.

Ea îi strânse mâna.

— Oraşul arată atât de sinistru! Parcă ar fi fost bombardat.

El o aprobă:

— La asta mă gândeam şi eu.

Un autobuz trecu pe lângă ei, luminiţele de pe el clipiră, transmiţând mesaje intermitente de dragoste, iar în urma lui plutiră zeci de litri de monoxid de carbon. Pe partea din spate a autobuzului erau pictaţi doi ochi conturaţi cu *kohl*, lângă care era scris mesajul: *Dekh magar pyar se*. „Priveşte, dar cu dragoste!“ În jurul ochilor acelora roiau papagali roz, ce purtau în ciocuri flori în formă de inimă, şi picioarele pasagerilor care încercau cu disperare să rămână în autobuz.

— Totul e atât de complicat! zise Dia, ridicând fereastra, ca să nu intre fumul. Cum era în America, unde aveai libertatea de a te vedea cu oricine ori de câte ori doreai?

Propria-i îndrăzneală o făcu să se ruşineze. El tăcu, iar ea simţi că tăcerea i se lungi cu două bătăi de inimă în plus. În cele din urmă Daanish răspunse:

— Cu siguranţă că lucrurile erau mult mai simple.

Un răspuns prea banal.

— *Ce lucruri?* îi scăpă Diei.

Auziră un uşor huruit şi văzură un fulger departe, spre vest.

— S-ar putea să plouă, spuse Daanish.

Până la golf nu prea şi-au mai spus mare lucru. Daanish nu-i lăsă mâna nici o clipă, nici atunci când drumul se îngustă şi ar fi avut nevoie de ambele mâini pentru a păstra direcţia, nici atunci când o autocisternă forţă depăşirea şi a fost cât pe ce să îşi găsească sfârşitul acolo.

La golf ea îşi muşcă buza, amintindu-şi relatări ale poliţiei despre cabanele de pe plajă care fuseseră jefuite şi despre femeile violate. Refugiul lor nici măcar nu avea vreo cabană în care să te poţi ascunde. În mintea Diei roiau articolele de ziar în care femeile erau ucise de unchii şi fraţii lor pentru chiar mai puţin decât făcuse ea. Privi în jur cu îngrijorare – ea, produsul unei ţări în care pentru o femeie sfiiciunea era însăşi condiţia supravieţuirii. Unde reputaţia unei femei era măsura valorii ei.

Oare dacă va fi descoperită, asta ar însemna sfârşitul pentru ea? În ce s-ar putea transforma fratele ei Hassan? Adevărul era că îl cunoştea foarte puţin. Iar pe mama ei o cunoştea oare cu adevărat? La ultima lor dispută Riffat îi trasase o limită. Îi spusese Diei că într-o bună zi şi ea va trebui să se gândească la aceste lucruri. *Habar n-ai cât de ostilă poate deveni societatea dacă o provoci.* Îi spusese Diei că va fi alături de ea şi totuşi, la ultima lor discuţie, îşi impusese autoritatea. Cuvintele lui Nini – *când îmi văd părinţii, mă doare capul* – o chinuiau acum pe Dia. Dacă şi Riffat era la fel?

Dar Daanish începu să-i maseze nodul care se forma în ea încă de la prima lor întâlnire amoroasă. Durerea iscată de faptul că îi minţea pe cei pe care îi iubea, îndoielile cu privire la Daanish, groaza că va deveni subiectul de distracţie al lui Khurram sau al lui Salaamat şi al prietenilor lor – toate aceste griji o părăseau încet-încet. Era ca şi cum şi-ar fi lepădat jumătate de piele. Jumătatea veche se uita repede în jur, temându-se să nu fie văzută. Şi nu credea că va putea să distrugă vreodată complet acest strat de piele.

Sau poate că ar fi putut. Degetele lui Daanish avansau cu dexteritate. Ea avea douăzeci de ani şi era gata să fie altceva decât păstrătoarea onoarei familiei sale. Avea douăzeci de ani şi era gata să se lase iubită.

Marea era umflată şi furioasă şi se înălţă peste talia ei în timp ce se îndreptară către fâşia de nisip dintre stânci. Meduzele le ieşeau pretutindeni în cale. Le evitau în timp ce înaintau, privind din când în când, cu sufletul la gură, alte forme de viaţă împinse la ţărm: un pui de pisică-de-mare, a cărui coadă se mişca de colo colo în valuri, şi mai multe scoici.

Golful era pe cât de sublim, pe atât de îngrijorător, reflectă Dia, sprijinindu-se de Daanish, care se rezemase de stâncă. Cerul era ca o lespede dură, gri. Se auzeau nişte bubuituri înfundate, ca şi cum capul ei s-ar fi odihnit pe pântecele lui înfometat.

— Mă mir că nimeni nu a descoperit locul ăsta până acum, zise Dia.

— Eu mă tot tem de asta, răspunse el, ţinându-şi braţele în jurul taliei ei. Oamenii atrag alţi oameni. În momentul când pe aici va trece un grup, voi pierde paradisul copilăriei mele.

Ea îl sărută uşor pe gât.

— Mere verzi, şopti ea. Din asta eşti făcut.

Braţele ei le atingeau pe ale lui Daanish, care aveau o nuanţă de ocru. Ale ei erau de un ocru mai deschis. Cupru. Ale lui erau acoperite cu păr. Ea zâmbi, amintindu-şi cum acest fapt o făcuse să-i acorde puncte în minus când îl studiase prima oară. Iar Daanish îi spuse, atingându-i buza de sus, uşor acoperită de puf, cu buza lui de jos, că nici ea nu ducea întru totul lipsă de păr.

Daanish purta pantaloni scurţi, iar acest lucru făcea ca alipirea de el să fie şi mai plăcută. Dia îşi plimbă mâinile peste picioarele lui lungi şi suple: erau păroase chiar şi de-a lungul interiorului coapselor şi era plăcut să le strângi în mână. Îi gustă clavicula, acolo unde îi atârna colierul. Scoicile erau sărate şi umede. Nasul ei se opri la una mică, numită scoica lui Venus. Era de un alb lăptos, cu striaţii negre în formă de V pe partea din faţă. Partea din spate era netedă şi lucioasă, aşa cum trebuia să fie osul.

— Ai idee de ce se numeşte aşa? Scoica lui Venus? La urma urmei, ai altele şi mai frumoase.

Dacă ar fi fost cu altcineva, nu ar fi întrebat. Dar Daanish era la fel de intrigat de originea lucrurilor ca şi ea. Era lucrul care îi unea. Începuseră cu începutul – aşa îi plăcea Diei să creadă.

— N-am idee. Încearcă să ghiceşti.

— Ei bine, se spune că Venus s-a născut dintr-o scoică, dar de alt soi. Şi mă întreb dacă ruda asta a ei, scoica lui Venus, nu a primit cumva numele din greşeală.

— Destul de slab, zise el, explorându-i lobul urechii cu limba.

— Ştii, Venus sau Afrodita avea un brâu care mirosea atât de bine, încât chiar şi zeii legaţi de pământ găseau un mod de a ajunge la ea. Atâta ştiu. De aceea numim acele arome îmbătătoare „afrodiziace“.

— Hm, făcu el, muşcându-i cealaltă ureche. În cazul acestei zeiţe anume magia pare a fi chiar aici, în acest organ deosebit de pe partea stângă a capului ei, adăugă apoi, trăgând-o la pieptul lui şi respirând agitat.

Dia îşi dădu seama că pielea moale a obrajilor îi era cuprinsă de senzaţia aceea bine-cunoscută, senzaţie care cobora către sâni. Mai mult decât orice, îşi dorea ca el să o atingă acolo. Totuşi se desprinse din îmbrăţişarea lui.

— Haide, Daanish. Vorbeşte-mi! Mai povesteşte-mi despre scoicile tale.

El o privi. Apoi îşi înclină capul spre ocean, ca şi cum ar fi vrut să spună: *Uită-te unde suntem, cât de singuri suntem şi cât de rar se întâmplă acest lucru. De vorbit putem vorbi oricând, dar nu putem face asta mereu.*

Dia îşi întoarse capul ruşinată. El îi mângâie obrazul cu degetul mare şi o întrebă:

— Eşti agitată din cauza mea?

Dia nu putu face altceva decât să încuviinţeze. Aşa că Daanish o trase iarăşi la pieptul lui şi începu să-i vorbească despre legătura dintre moluşte şi mitologie. Venus nu era singura zeiţă al cărei nume era purtat de o scoică. Mai erau şi altele: melcul Neptun de New England, Trompeta lui Triton...

Îi plăcea vocea lui. Îi plăceau accentele lui, argoul american amestecat cu engleza literară. Uneori folosea cuvinte precum *mere* şi *come about*, alteori *whoa* şi *bucks*.[3]

— De asemenea, hinduşii pun mare preţ pe o anumită scoică. Se spune că Vedele au fost furate de un demon, care le-a ascuns într-un melc stângaci. Vishnu s-a scufundat adânc în mare şi le-a salvat. În zilele noastre un melc stângaci poate fi vândut la un preţ considerabil. Câteva mii de dolari, aşa mi s-a spus. Apropo, am avut şi eu un melc exact din ăla, dar dreptaci. Dar habar n-am unde-a plecat, continuă el.

Amintindu-şi de avertismentul lui Sumbul, ea simţi că-l iubeşte şi mai mult, aşa că îl întrerupse:

— Dă-ţi tricoul jos!

Din nou privirea aceea întrebătoare. Dar el îşi trase totuşi tricoul peste cap.

— Altceva?

— Nu.

Dia îşi lăsă acum capul pe pieptul lui gol.

— Continuă!

Ea îi străpunse pielea de sub colier cu incisivii şi îi frecă umerii încordaţi, sferici, gândindu-se: „Aceştia sunt primii pe care îi sărut“. Şi, la fiecare mângâiere, ea-şi spunea: „Primul lob al urechii, prima despicătură a pieptului, prima adâncitură a stomacului...“

El începu să o dezbrace de *kameez*, dar Dia îl muşcă tare de un pliu al pielii de pe şolduri şi-i dădu mâinile la o parte.

— Nu mă atinge până nu-ţi permit eu! zise ea şi îşi plimbă limba în jurul pielii fine a mamelonului lui plat şi rotund.

Limba ei era ca un ac care citea minuţios un disc muzical, timp în care craterul mic din centrul discului se ridica tot mai mult. Melodia care se auzea era tremurul uşor pe care îl simţea el jos, între coapse. Dia era o particulă microscopică prinsă în acel vârtej şi nu conta dacă în cele din urmă avea să fie dată la o parte dintr-o suflare. Fata se mută acum la coapse, unde aroma corpului lui era mai pătrunzătoare ca oriunde altundeva. Îl atinse prin pantaloni şi văzu cu încântare că el era deja excitat, încă înainte de primul sărut.

Daanish trecuse acum la scoicile preţioase şi rostea printre înghiţituri şi gâfâieli nume precum Gloria Mărilor şi Junonia:

— Gloria era atât de rară...

Ea trase de nasturele rece de metal şi îi desfăcu pantalonii.

Se întâlneau din două în două zile, urmând întotdeauna acelaşi plan – acelaşi drum cu maşina, tăcut şi încordat, urmat de iubire ameţitoare în golf. Chiar şi când se afla sub el, Dia găsea un mod de a privi către stâncile abrupte din partea opusă a plajei, parcă aşteptând o umbră, o armă sau un steag de pirat care să apară la orizont. Cu cât iubea mai mult, cu atât devenea mai paranoică. Îl strângea pe Daanish în braţe aşa cum se îmbrăţişa pe sine atunci când fraţii ei o obligau să facă duş singură în întuneric.

***

La fermă Sumbul o bombarda cu întrebări. Dia descoperi că nici măcar nu-i mai plăcea să privească viermii de mătase. Îşi neglija chiar şi graficele. Nu mai putea citi. Inam Gul îi stătea în cale. La fel şi familia. Singură, în noapte, simţea palma lui alunecându-i în jos, pe stomac. El se mira cât de fin era părul ei pubian şi spunea că mirosul dorinţelor ei umede îi stăruia pe degete. Îl ajuta să îndure mai uşor orele când nu erau împreună. Ea îl rugă să-l descrie. El duse mai întâi mâna la nasul lui, apoi la al ei.

— Este ca mirosul ciupercilor care fierb la foc mic, numai că ele nu miros la fel de bine. Şi mie îmi plac ciupercile, să ştii.

Ea adormea într-un nor de căldură şi mere verzi. Şi, în visele ei, recunoştea: nu-l cunosc. Gândul acesta a chinuit-o într-o zi, în timp ce stăteau împreună, întinşi pe nisip. El o săruta pe axilă, iar Dia îi privea penisul neted legănându-se, testând discret aerul, căutând. Ea se trase uşor deoparte.

Mângâindu-i încet ceafa, Dia spuse:

— Daanish, nu vorbeşti niciodată despre viaţa ta din State.

El o privi şi se încruntă. Apoi îi răspunse:

— Aş aprecia dacă nu m-ai întreba nimic.

— De ce?

— E mult prea mult pentru mine. Mai ales, adăugă el, mirosindu-i părul, când mă simt atât de liniştit cu tine.

— Ne plimbăm? zise ea şi se îmbrăcă.

El oftă, dar îşi trase pantalonii scurţi pe el.

Nici unul nu avea curajul să se ducă gol până la mare. Deşi n-o spuseseră niciodată, izolarea golfului îi făcea să se simtă chiar şi mai nervoşi atunci când plecau din unicul său loc de acostare – stâncile. Se uitau cu îngrijorare în jur, ca şi cum ar fi încă goi.

Norii cenuşii coborâseră chiar mai jos decât fuseseră în ultimele săptămâni. Spre vest se văzură fulgere, iar tunetul bubui mai aproape ca niciodată. Cei doi săriră peste meduzele albastre şi studiară creaturile aruncate la ţărm. Lângă ei se afla un peşte de adâncime fără ochi, lung de vreo treizeci de centimetri, şi, spre uimirea Diei, un marsuin. Fata se opri, mişcată de frumuseţea botului lucios, de ochii închişi şi de zâmbetul ce i se citea pe chip chiar şi în moarte.

— Apa ucide, murmură ea.

— Nu, apa e plină de viaţă, zise el şi-i sărută fruntea.

Dia îi spuse atunci că picase examenul.

— Îmi pare rău, zise el.

Nimic altceva.

Ea îi privi cum scotea din nisip cochilii de melci în formă de ghioc şi se ducea la apă pentru a le spăla. Deja era cu mintea în altă parte. El putea face asta – pur şi simplu să iasă din încurcătură şi să ignore problema. Acesta era motivul pentru care, după aproape o lună, Dia trebui să recunoască faptul că încă nu-l cunoaşte. *O, Sumbul, de ce mă bântui?* Şi peste numai o lună el avea să plece iar în celălalt loc.

— Daanish, aş vrea să-mi împărtăşeşti mai mult despre cealaltă viaţă a ta.

Faţa lui se întunecă.

— Ştii totul despre singura viaţă pe care o am.

— Ştiu doar ceea ce vrei tu să aflu, iar despre restul nu-mi vorbeşti.

El o luă cu un pas înaintea ei. Coloana lui vertebrală era ca o scară întunecată, musculoasă. Dia ridică un deget, vrând să atingă forma fiecărui muşchi, dar se răzgândi. Daanish luă un avans şi mai mare – doi paşi deja. În cele din urmă ea spuse:

— Se pare că nu va fi o zi foarte bună.

Când Daanish se întoarse şi o privi, privirea lui era aspră, aproape dojenitoare.

— De ce eşti aşa furios? strigă ea.

— Bine. Ce vrei să ştii? Ce pot să-ţi spun ca să completez imaginea vrăjită şi absolut deformată pe care o ai despre cealaltă viaţă a mea? Ce zici de faptul că e locul unde înveţi să fii complet dispreţuit? Ţi se pare distractiv?

— Nu ştiu ce vrei să spui, Daanish. Ce-am spus de te-ai înfuriat?

— Ei bine, atunci gândeşte înainte să vorbeşti! se răsti el. La naiba, nu mai fi aşa de jalnică! Exact ca mama!

Dia se întoarse şi se îndreptă grăbită către stânci. Lacrimile îi brăzdau obrazul şi o luă la fugă. Îşi culese din goană sandalele şi poşeta, ca şi cum dacă s-ar fi oprit, asta ar fi însemnat sfârşitul ei. Când Daanish o ajunse din urmă, ea alerga către stâncile din partea exterioară, lângă care se afla drumul. Tânărul o prinse de braţ şi Dia îi strigă:

— Du-mă înapoi. Acum!

— Aşteaptă un minut!

— Acum!

— Îmi pare rău, zise el, strângând-o şi mai tare de braţ. Am spus că-mi pare rău!

— Vreau să merg înapoi acasă.

— Lasă-mă să-ţi explic ceva. Te rog!

Stăteau la gura peşterii. Fluxul le scălda picioarele. Ea îşi pusese *kameez*ul invers, cu partea din spate în faţă, dar nu avea de gând să şi-l scoată din nou în faţa lui.

El îi dădu drumul.

— Dia! Hai să ne întoarcem la celălalt capăt al plajei. Te rog! Cinci minute. După aceea, dacă tot mai vrei să te duc acasă, te duc.

Diei nu-i plăcea să stea aici, unde marea se izbea de pereţii peşterii şi mugea ca un monstru furios ce tocmai fusese trezit. *Pleosc! Vuum!* Teama uşoară pe care o simţea atunci când oceanul o înconjura era acum şi mai acută, cu o peşteră haină de o parte şi un iubit la fel de hain de cealaltă. Ştia de care dorea să se îndepărteze.

Daanish se ghemui pe nisipul dintre stânci şi bătu cu palmele spaţiul de lângă el. Dia se aşeză pe vine.

— Dia, cum să-ţi explic eu ţie? Faptul că sunt cu tine mă ajută să prind rădăcini. Da, chiar aşa e –

pur şi simplu. Pot? întrebă el, strecurându-se apoi mai aproape de ea şi punându-şi un braţ în jurul umerilor ei.

Ea rămase nemişcată.

Daanish îi spuse că de când plecase din ţară, de acum trei ani, în centrul fiinţei lui se produsese o mică ruptură.

— Chiar aici, zise el şi îşi puse degetul ei pe buric. Ca un fermoar care se desface. Nici măcar nu am fost conştient de el până ce m-am întors. Acum îmi dau seama că fermoarul s-a desfăcut atât de mult, încât... ei bine, sunt nehotărât. Cred că aşa s-a întâmplat şi cu tatăl meu. Zilele astea mă uit în oglindă şi îl văd pe el.

Era prima dată când vorbea despre tatăl lui în afara contextului certurilor acestuia cu soţia. Dia nu găsise în ea puterea necesară pentru a vorbi despre tatăl ei. Îşi puse capul pe umărul lui.

— Ai noroc că n-ai plecat niciodată de acasă, continuă el. Şi cred că nici nu vreau să pleci. Când vorbesc despre America, te duc cu mine acolo. Dar vreau ca tu să stai aici. Spus aşa, brutal, zise el, sărutând-o din nou pe frunte, tu îmi închizi fermoarul.

Ea se gândi la spusele lui, dar nu-i plăcură. Oare era un alt mod de-a spune că era bună pentru el doar dacă rămânea ignorantă?

— Mi-ai spus că la tine la examen s-a copiat, insistă el. Şi acolo există înşelătorie, să ştii. Toată lumea crede că *acolo* este altfel. Nu este. Înşelătoria este mai bine ascunsă. Cochilia e mai frumoasă. Dar interiorul e la fel.

Cum ea nu spuse nimic, Daanish adăugă:

— Crezi că putem uita ieşirea mea?

El vorbi mult, ca la prima lor întâlnire. Asta o făcu să-l iubească din nou: el înţelesese că vocea lui o liniştea, înţelesese cum trebuie să o atingă. Îi descrise un oraş cu clădiri din ciment gri, situat într-o câmpie cu coline verzi. Campusul lui nu avea porţi. Ferestrele nu aveau gratii. Ea îşi lăsă capul în îndoitura braţului lui, imaginându-şi turnuleţe şi contraforturi, amestecuri de mirosuri ascuţite într-un climat cu patru anotimpuri şi foarte puţin praf. Din felul cum o descria, viaţa de *dincolo* nu semăna deloc cu viaţa de aici.

Dia se gândi la sălile din colegiul ei: neaerisite şi murdare, cu bănci de lemn în care fetele trebuiau să se înghesuie unele în altele pentru a-şi face loc. Mirosul o ameţea întotdeauna şi-i făcea rău. Însă nimic nu se compara cu cărţile şi profesorii care testau studenţii în funcţie de cât de bine recitau pasaje întregi, cuvânt cu cuvânt. Fără discuţii. Fără întrebări. Când profesoara se plictisea, ruga una din „favorite“ să citească în locul ei şi nu o dată Dia văzuse cum profesoarele puneau capul pe catedră şi adormeau.

Nu, nu putea să-l creadă pe Daanish. El, care a avut ocazia de a vedea lumea mai mult decât alţii, avea cruzimea să-i refuze până şi speranţa de a crede că avea parte de mai mult decât o cameră într-o mansardă, cu tinere care se înghesuiau una în alta şi o profesoară care sforăia cu capul pe catedră, la un curs la care nu se puteau pune întrebări.

Inima lui bătea în dreptul obrazului ei. Ea îl întrebă:

— Aici am putea face asta, Daanish?

— Hmm? făcu el uluit.

— Am putea să ne îmbrăţişăm şi aici fără să ne ascundem, pentru că aşa vrem noi? Pentru că, dacă nu putem, cum e aici la fel ca acolo?

El îi urmări conturul maxilarului cu degetul mare şi o strânse mai tare în braţe.

Dia se întinse ca să îl mângâie acolo unde cărarea lui Daanish îi atingea ceafa, dar prima picătură de ploaie a sezonului izbuti să-l atingă prima. A fost o picătură zgomotoasă, mare şi grea, iar Daanish şi-a scuturat părul şi a râs. Ploaia începu să se înteţească, răpăind într-un ritm constant, în timp ce nisipul, bătut de vânt, se depunea pe pielea lor. Când ea îi sărută ceafa, simţi pe buze gustul ploii şi al nisipului aspru, apoi muşcă tare şi privi urmele lăsate de dinţi în nisipul umed.

3
Amestecul căilor

În mod normal pentru Dia sezonul musonilor era sezonul preferat al anului.

Înainte ca furtunile din timpul zilei să se transforme în ploi îndelungi, ce durează întreaga săptămână, înainte ca gurile de canalizare să se reverse, electricitatea să se întrerupă, liniile telefonice să se strice, motoarele maşinilor să se blocheze şi durerea să cuprindă miile de victime ale inundaţiilor, existau nişte zile crepusculare şi leneşe, când ploaia răpăia pe acoperişuri, mirosurile se răspândeau, culorile erau aprinse, iar briza bătea constant şi cu putere. Cel mai frumos era când ploaia se transforma într-o burniţă răcoroasă, ce scotea afară din ascunzişurile lor fiinţele micuţe şi tainice pe care le iubea. Melcul se ivea lent pe potecă, ieşea cu totul din cochilie şi se urca pe pereţi şi pe scări ca un cavaler rătăcitor. Râmele se unduiau, trăgând frunze căzute până la adăposturile lor. Furnicile roiau, împerechindu-se în aerul umed. Ţânţarul de apă, cu picioarele lui lungi, absorbea umezeala din iarbă.

Dia păşea cu grijă pe iarba de un verde strălucitor, asimilând avidă totul: o picătură de ploaie de pe o frunză singuratică, care o făcea să tremure ca şi cum ar fi sughiţat, nişte muşte asemănătoare cu viespile, ce se îmbătau de ceaţă, privighetori ce plonjau în zbor după ţânţari. Dia simţea tot ce o înconjura atât de acut, ca şi cum cerul acela rece se scufundase în oasele ei, învăţând-o să privească viaţa de aproape, de mai aproape decât oricine altcineva. Când o lumină slabă, uşor gălbuie, se ivea printre nori – norii care fuseseră *în* ea –, auzea râmele murind şi afidele secretând mană. Când soarele apunea, iar aerul devenea roşiatic, privighetorile cântau şi mai răsunător, ca şi cum ploaia le purificase coardele vocale. La căderea nopţii Dia aluneca în cearşafurile reci, umede, mirosind a ploaie, şi se gândea, aşa cum o făcea atât de des la fermă: „Dumnezeu este aici, Dumnezeu este în lucrurile mărunte“.

Dar anul acesta perioada aşteptată nu veni. Prima furtună dură trei zile şi Dia se simţi apăsată de o realitate lipsită de sens. Pe drumul de întoarcere de la ultima lor întâlnire în golf, maşina lui Daanish se oprise de câteva ori, iar ea trebui să ia un taxi. Plină de noroi, trecu pe lângă Inam Gul în drumul spre

camera ei. Nu dori să înceapă o discuţie sumbulesciană, aşa că îi spuse că a fost la *Kings and Queens*. El tăcuse şovăielnic – nu era acel Inam Gul pe care-l ştia ea.

Între timp Daanish sunase ca să-i spună că maşina lui încă nu fusese reparată. Nici unul dintre mecanici nu răspundea la telefon şi el nu putea merge să caute unul, deoarece toate drumurile din jurul lui erau pline de gunoaie putrezite, în care te îngropai până la genunchi. Nu se vor mai putea vedea mai multe zile. Şi peste mai puţin de trei săptămâni el avea să plece.

Propriul ei cartier era învăluit într-un întuneric de care probabil că numai râmele se bucurau: în ultimele douăzeci de ore nu avuseseră electricitate, iar în frigider mâncarea începuse să se strice. Ţânţarii îi invadaseră. La fel şi bâzâitul generatoarelor de curent.

În a patra zi Dia se ghemui pe scările de la intrare, privind neputincioasă în jurul ei. Ploaia cădea ca o platoşă. Avea ceva de spus şi va continua să se impună cu încăpăţânare, după bunul ei plac.

Creaturile care se bucurau de furia ei o necăjeau: ele erau libere să se curteze unele pe altele, în timp ce ea şi Daanish nu puteau. O broască de un verde luminos, ca de smarald, trecu pe la picioarele ei umede, orăcăind cu satisfacţie. Gâtul i se umfla de trei ori cât dimensiunea capului şi clipea cu poftă. Limacşii îşi înfăşurau picioarele dantelate unul în jurul altuia, într-un abandon sălbatic. Ea se gândi că lui Daanish i-ar fi plăcut să vadă asta. Poate că în acel moment, acasă la el, se uita exact la acelaşi lucru. De ce nu erau împreună?

Dia începuse să-şi vadă lumea prin ochii lui, ca şi cum ploaia o trăsese în mare şi toţi locuitorii pământului reveniseră la starea lor anterioară, cea acvatică. Insecte precum viermele de grădină începură dintr-odată să arate ca o sepie, cu tentaculele clipocind pe solul umed. Un păianjen agăţat în apropiere, ce purta un cocon în braţe, îi aminti Diei de argonautul despre care îi vorbise Daanish. Iedera plină de apă semăna cu algele marine. Cât îşi dorea să-l audă vorbind despre astfel de lucruri cu vocea lui cadenţată! Dar ploaia continua să răpăie zgomotoasă, construind încă un zid dincoace de zidul grădinii ei.

Oare şi în celălalt loc al lui, despre care spusese că era la fel, vremea era un obstacol în calea iubirii? Dia începuse să gândească astfel. În mintea ei frazele erau din ce în ce mai presărate cu cuvinte precum „ţara asta“ sau „în alte ţări“. Până acum nu făcuse niciodată aşa. Acesta fusese dintotdeauna singurul loc pe care îl ştia, pe care îl iubea şi cu care dorea să se contopească. Nini era cea care visa la *alte ţări*. Nu ea.

Dar Dia începea să fie vrăjită de lucrurile legate de acea lume de departe, pe care Daanish i-o descrisese fără tragere de inimă. Pentru a ajunge la cursuri, el trebuia să traverseze un pod de lemn peste un râu care în timpul iernii se umplea de gheaţă, iar primăvara era plin cu crapi. Ea nu văzuse niciodată gheaţă. Ploaia, da, dar nu auzise cântecul unui râu îngheţat. Daanish îi spusese că atunci când afară era vreme frumoasă, studenţii mergeau prin campus desculţi şi discutau temele cu profesorii la umbra unor stejari imenşi. Ei îi suna extraordinar de intim şi de fabulos. Şi, măcar că el susţinea altceva, ea îi citise suficient de bine în priviri pentru a-şi da seama că lumea aceea avea destulă magie pentru a-l fermeca pe Daanish. Dia începuse să înţeleagă ce voia el să spună prin faptul că era împărţit.

Gândul că el pleca o umplea de o durere pe care Dia nu o mai cunoscuse vreodată. Ajunseseră până

acolo încât, în mai puţin de o lună, ea îi permisese să-i dea jos aproape toată pielea ei cea veche. Atunci când nu erau împreună, dorea să şi-o recapete. Şi nu mai avea pe nimeni pe umărul căruia să plângă – nici măcar pe Nini.

Cu două zile în urmă îl sună şi-i spuse în fine acest lucru. Răspunsul lui o ului: „Plecarea va fi mai uşoară pentru mine, pentru că vom fi mereu împreună, nu-i aşa? Mă voi întoarce la iarnă şi tu vei fi aici, mă vei aştepta, şi nimic nu se va schimba. Acum viaţa mea are sens, Dia“.

Afară, la uşă, la adăpostul unui acoperiş de alge târâtoare, Dia tremura. Vântul începuse să sufle. Ploaia cădea oblic, iar hainele ei se udaseră în întregime. În ultima vreme purtase cam des haine ude. Fulgerul brăzdă cerul şi ploaia care se izbea de pământ sună ca o turmă de cămile ce galopau spre ea.

„Tu îmi închizi fermoarul“, spusese el.

Dia îşi încrucişă braţele, înfrigurată şi nefericită. Ei i se întâmpla exact invers.

4
Întuneric

Trecuseră câteva zile şi ploaia tot nu contenea. Reţeaua electrică reveni la normal, dar apoi căzu iarăşi. Riffat, obosită după nopţi de acerbă insomnie şi zile în care se aventurase în maşinile unor şoferi de taxi, a căror agresiune creştea pe vreme rea, rămase acasă. Fără electricitate la birou, fratele Diei, inginer computerist, rămase şi el acolo. În casă plutea un aer stătut şi ameţitor şi chiar Inam Gul era mai copilăros ca de obicei. Faptul că era silită să stea în casă, în compania lor, o înnebunea pe Dia.

În fiecare cameră erau aprinse lumânări ce-şi aruncau umbrele pe pereţi şi pe podele.

— Simt o prezenţă misterioasă! zise bucătarul, cu ochii măriţi.

Dia plescăi enervată din buze:

— Din cauza celor de la KESC[4]. Şi nu-i nimic misterios la ei.

El îşi flutură mâinile slabe, cu vene proeminente.

— Nu! Este nevăzutul.

Dia insistă:

— Cei de la KESC.

Din camera lui Riffat se auzea un fornăit. Era Hassan. Dia auzea zvâcnetele unui evantai de hârtie mânuit cu disperare de fratele ei. În lumina lumânării de pe noptiera lui Riffat, evantaiul arunca luciri albe.

— Ce urăsc eu cel mai mult la întreruperile de curent este că mă simt atât de *nefolositor*, vorbi el ca să se afle în treabă.

Riffat îi răspunse:

— Este relaxant. Dar într-un fel care te înăbuşă.

Dia le ascultă pălăvrăgeala fără să vrea. În jurul ei umbrele mângâiau tablourile cu nuduri, iar

cărţile despre artă ale lui Riffat apăreau şi dispăreau ca şi cum ar fi fost purtate de colo colo de nişte mâini nevăzute. Covoarele şi pernele miroseau a mucegai. Inam Gul continua să se uite în jur, ca un copil într-o casă bântuită. Nopţile nedormite îşi făceau simţite efectele asupra tuturor.

Ploaia continua să răpăie pe acoperiş. Odinioară muzica ei îi răsuna plăcut în urechi. Acum doar sunetul telefonului era aşa. Şi astăzi nu o căutase nimeni. Probabil că Anu îl sufoca de tot pe Daanish. Dia îşi aminti cu amărăciune cum o avertizase ea însăşi pe Nini: femeia devenise văduvă de curând şi avea un singur copil, singurul ei fiu.

Şi Riffat era văduvă. Şi ea suferise, iar Dia nu dorea ca ea să fie cauza unei suferinţe şi mai mari. În timp ce vorbele şoptite, languroase, ale mamei ei răsunau în camerele întunecate, stomacul Diei se strânse. Şi ea, şi Daanish îşi trădaseră mamele.

Dia se întrebă dacă acest lucru îl deranja pe Daanish mai mult pentru că tatăl lui era mort. Şi dacă ar da orice, chiar şi timpul petrecut cu Dia, ca să-l capete înapoi. Măcar o dată. Oare ea ar face aşa?

Se auzi vocea lui Riffat:

— Mi-e foame!

— Prea bine, replică Hassan, putem recurge întotdeauna la mâncarea nemaipomenită din frigider. Din frigiderul care *funcţionează*.

Dia oftă din rărunchi, suficient pentru a-i da de înţeles că era un animal încrezut.

— E ca şi cum am dormi la fermă, continuă Riffat. Am putea face un picnic. Sendvişuri şi limonadă...

— Limonadă caldă, interveni Hassan.

— A trecut atât de mult timp de când n-am mai făcut un picnic!

— Să mănânci în casa în care ai trăit toată viaţa nu este chiar un picnic, declară Dia. Cu sau fără lumini.

Inam Gul se mişca în derivă de colo colo. Era în continuare înfricoşat. Tălpile papucilor lui de cauciuc scârţâiau, iar el se învârtea în loc, speriindu-se chiar şi de sine însuşi. Încercă să se aşeze cuminte lângă Dia, pe covorul umed, dar se ridică repede, gata de luptă.

Dia pufni iarăşi:

— Ce-i cu tine, Inam Gul?

— Ce te deranjează, draga mea? strigă Riffat din camera ei. Ai fost cam ursuză în ultima vreme. Tot din cauza lui Nini?

Dia clipi, pentru a-şi reţine lacrimile. Se ridică, luă o lumânare de pe raft şi, fără să răspundă, se duse în sufragerie. Rămase cu privirea fixată pe telefon – instrumentul prin care purtase prima conversaţie despre Daanish cu Nini. Urcă repede în baie şi se închise înăuntru.

Punând lumânarea lângă săpuniera de pe chiuvetă, Dia îşi desfăcu şalvarii. Nu simţea nici o nevoie – zilele acestea transpirase foarte mult. Tot ce dorea era să stea îndelung pe scaunul de toaletă, să se bucure că e singură şi că are o clipă de linişte. Faianţa galbenă de pe perete era presărată cu stropi de apă şi se vedea şi sporul mic al unei ciuperci care începuse să se formeze. Acesta îi reţinu atenţia timp de câteva minute, după care făcu un efort ca să-şi revină.

În bucătărie Inam Gul storcea două lămâi, în timp ce Riffat deschisese o conservă de brânză. O tăie şi o aranjă între felii de pâine. Hassan începuse deja un sendviş. În timp ce lua nişte înghiţituri mari, spuse cât de uscat i se pare. Apoi discuţia se mută la politică, domeniu în care el şi Riffat nu erau niciodată de acord.

Se vorbea că preşedintele îl va demite din nou pe prim-ministru.

— Armata ar trebui s-o facă, declamă Hassan. Ar trebui să preia controlul.

Inam Gul îi întinse limonada.

Riffat, ce stătea cu spatele la el, spuse:

— Oare vom avea vreodată un guvern civil mai mult de doi ani? Generalii şi preşedinţii trebuie să lase liderii aleşi să-şi urmeze parcursul.

— Cu greu poţi să-i numeşti lideri, zise Hassan, mestecând. Şi cine ştie dacă cei de-acum au fost într-adevăr aleşi.

— La fel e şi cu generalii.

— Ar putea să aducă mai multă pace. Mai puţine greve şi revolte. Dumnezeu ştie câtă nevoie are cel puţin Karachi de asta!

— Pacea cu de-a sila nu e pace. Oamenii nu vor face decât să fiarbă şi mai tare.

— Să fiarbă, zise Hassan, dar cel puţin să nu-şi iasă de tot din fire.

— Dacă liderii aleşi şi-ar putea finaliza mandatul, furia s-ar stinge, insistă Riffat.

— În cele din urmă, poate. Dar după cât sânge vărsat?

— Ai uitat că vărsarea de sânge a început atunci când un general a condus ţara? spuse Riffat pe un ton iritat.

Acestea erau singurele referiri pe care le făcea Riffat la moartea soţului ei. Hassan înţelese. La fel şi Dia, care acum stătea în picioare în pragul întunecat al uşii.

— Asta a fost în timpul celei de-a treia guvernări militare, continuă Riffat. De câte mai avem nevoie ca să ne înţelegem greşelile?

Hassan, deşi guraliv, era o fire sperioasă. Ridică din umeri şi încercă să schimbe subiectul, tachinând-o pe Riffat:

— Tu, „fiică a estului“, vrei doar să-i vezi pe săracii noştri martirizaţi întorcându-se, nu-i aşa, *ama*? Eşti *sindhi* până în adâncul inimii.

Riffat răspunse exasperată:

— Eu vreau doar să las politica politicienilor. Dumnezeu ştie de la cine ai moştenit mentalitatea asta militaristă!

Apoi se aşeză şi adăugă:

— Avem şi biscuiţi.

Dia intră în bucătărie.

— Iată-te, zise Riffat, privind-o.

— Sărbătorim, comentă Hassan, care începuse să mănânce din al doilea sendviş şi acum vorbea cu brânza în gură. Ştiu pe cineva care mi-a spus că ai dat foaia de examen goală.

— Da? zise Dia şi trase un scaun. Acel cineva ţi-a spus că ea a trişat?

— A fost un el. Şi nu, sora lui nu i-a spus că a trişat. Nu toate surorile o fac.

Ea se uită încruntată la el:

— Ce vrea să însemne asta?

— Ai dreptate, *ama*. În ultima vreme a fost foarte capricioasă.

— Nu am spus capricioasă, interveni cu blândeţe Riffat. Dar cred că o supără ceva.

— Oare trebuie să vorbiţi despre mine la persoana a treia când stăm la aceeaşi masă?

— Vezi? zise Hassan, dând din cap.

Inam Gul tuşi în întuneric. El mânca singur într-un colţ, ascultându-i pe toţi.

— Ei bine, ultima dată când am vorbit cu tine, ai întins-o, spuse Riffat. Aşa că nu am vrut să te bat la cap, continuă ea, privind-o pe Dia şi mestecând brânza.

Dia încercă să mănânce. Riffat continuă:

— Ce s-a întâmplat la examen? Am văzut că ai învăţat. A fost greu?

Dia luă o felie de pâine. Pâinea avea prea mult unt, iar Hassan mirosea urât.

— Pur şi simplu nu am vrut să fiu acolo, răspunse ea. Toată lumea mă făcea să mă simt rău.

— O, bietul copilaş! exclamă Hassan cu falsă compătimire.

— Dar tu nu trebuia să te concentrezi pe lumea din jurul tău, spuse Riffat pe un ton neutru, fără să fie nici acuzatoare, dar nici compătimitoare.

— Nu vreau să vorbesc despre asta, răspunse Dia şi se ridică.

În timp ce ieşea din bucătărie, o auzi pe Riffat strigându-i:

— Va trebui să vorbeşti cândva, Dia! Pentru că vreau să ştiu de ce o fată inteligentă ca tine…

Trecu prin camera în care telefonul parcă îi făcea semn, ezită, apoi se învârti pe lângă uşa din faţă. Aici dădu cu ochii de portretul tatălui ei. Portretul pe care îl ura. Cel care nu reprezenta deloc ceea ce ştia despre el: maxilarele moi, care se mişcau atunci când râdea, în serile când Dia îi citea, vechile lui *banyaans*[5] zdrenţuite, de bumbac, cu care se îmbrăca, uleiul din nucă de cocos, mersul greoi, inegal, în contrast cu mersul rapid, ca de vulpe, al lui Riffat. Tatăl ei gras şi agil, ce se cocoţa în copaci, fusese transformat într-o natură moartă, îmbrăcată în costum şi încadrată de o ramă aurită, care parcă obliga acei ochi să se holbeze cu groază spre viitorul apropiat.

Ţinând o lumânare aproape de faţa lui, Dia îl privi atentă, aşa cum o mai făcuse de atâtea ori, şi încercă să găsească o trăsătură familiară. Dar singurul lucru pe care portretul şi persoana înfăţişată în el îl aveau în comun era acela că Dia nu regăsea acolo nici una din trăsăturile ei. De unde avea ea ochii ăştia mari de chihlimbar? De unde avea şanţul acela pronunţat dintre nas şi buza superioară? De unde avea tenul întunecat?

Dia suflă în lumânare şi privi intens portretul. Stând în întuneric, îşi putea imagina că portretul era aşa cum îl ştia ea atunci când îi citea aproape în fiecare seară din cartea ei cu fabulele lumii. Duceau la dud perne, o lumină (trebuia să fie electrică, *dias* erau prea inflamabile) şi, în lunile secetoase, evantaie de hârtie. În timp ce ea citea, el se bucura de fotografii. Suflarea lui mirosea vag a zahăr brun, iar braţele lui, a pâine cu lapte. Dia nu ştia pe atunci, însă paginile viclene ale cărţii captau miresmele lui,

amestecându-le cu vechiul lor oftat lemnos, astfel că Dia rămăsese mai puţin cu poveştile şi mai mult cu mireasma lui. Trebuia să facă un efort destul de mare pentru a-şi trezi amintirile cu el. Însă îl *simţea* pe tatăl ei pretutindeni.

Ar putea ea să renunţe la Daanish pentru a obţine mai mult de atât, pentru a-l avea înapoi pe tatăl ei măcar o dată? Pentru a se întoarce la noaptea dinaintea morţii sale, dinainte ca Riffat să-şi ia copiii în braţe şi să murmure: „N-ar fi trebuit să-i spun“. Pentru a sili un alt braţ al râului să se verse în mare, nu cel care o apropiase de Daanish. Pentru a sta cu familia ei în bucătărie, privindu-şi mama şi tatăl, care erau doi străini, nu doi iubiţi, şi totuşi simţind iubire pentru amândoi. Şi chiar mult mai înapoi în timp, la ceea ce mama ei nu trebuia să-i fi spus. Înainte, înainte, când era un noduleţ cât o dudă şi venise pe lume strigând din toate puterile. Înainte ca liniile din palma ei să fie măcar trasate. Înainte ca ea să aleagă ce dorea să fie.

1. Delincventă (în urdu, în orig.).
2. Bravo (în urdu, în orig.).
3. *Mere* (simplu) şi *come about* (a se întâmpla) aparţin englezei literare (în special celei britanice), în timp ce *whoa* (oau!) şi *bucks* (bani) sunt termeni colocviali specifici englezei americane.
4. Acronim pentru *Karachi Electric Supply Corporation*, Compania de Furnizare a Energiei Electrice din Karachi.
5. Halat de casă purtat de bărbaţi în Pakistan.

Daanish

1
Veşti
August 1992

Anu era singura persoană încântată de intensitatea ploilor. Nu conta că energia electrică se întrerupea de fiecare dată vreme de şapte sau opt ore, că era captivă într-o bucătărie toridă, fără măcar un ventilator vertical, sau că acea casă de care se plângea atât de des îmbătrânea considerabil cu fiecare furtună. Vremea rea însemna că fiul ei rămânea acasă. Acum Datsunul, hârbul lor vechi de doisprezece ani, nu mai funcţiona deloc. Ziua în care Daanish întorsese cheia în contact şi motorul rămăsese mort a fost pentru ea una de mare fericire.

Dacă el o ura pentru că-l sufoca, în minutul următor se simţea atât de vinovat, încât o iubea şi mai mult. Or, dacă o iubea şi mai mult, asta însemna că îşi petrecea mai puţin timp închis în camera lui şi mai mult timp închis în dragostea ei. Iar asta îl făcea iarăşi să o urască şi mai tare. Şi-o amintea în ziua când sosise de la aeroport: stătea în picioare la uşa din faţă, cu braţele larg deschise, ferm poziţionată între el şi mătuşile lui, între el şi lucrurile lui, trecutul lui. O singură îmbrăţişare tandră de-a ei însemna atât confort, cât şi izolare. Adevărul este că Daanish şi le dorea pe amândouă.

Atunci când nu era cu Dia, Daanish era cuprins de letargie. Se trezea mirat şi privea oraşul Karachi cu o moleşeală narcotică. Aerul era un vârtej de funingine şi smog gros ca opiul, i se prindea de guler şi ţipa „Opreşte-te! Odihneşte-te! Nu face absolut nimic!“, iar când încerca să lupte, se scufunda şi mai adânc în inerţie.

Stătea în camera lui, cu un creion şi o hârtie, şi încerca să facă ordine în dezordine, aşa cum obişnuia odinioară să-şi clasifice scoicile:

1. Absenţa lui *aba*
2. Prezenţa lui Anu
3. Căldura / umiditatea
4. Zgomotul. Întotdeauna zgomotul. Construcţii, vecini, copii pe stradă, generatoare, difuzoare. Nici un moment de linişte naturală, de tipul celei din grădina scufundată. Sau din golf.
5. Dia

Apoi aruncă bucata de hârtie. Tot ce scrisese i se păru banal. Asta era problema. Problemele lui nu erau monştrii tangibili. Erau nişte bacterii mici, invizibile. Monştrii erau grevele din oraş, jurnaliştii ucişi, înmulţirea cerşetorilor. Recent un activist social entuziast trebuise să fugă din ţară, deoarece viaţa îi era în pericol. Lui Daanish nimeni nu-i pusese vreodată viaţa în pericol. Ghetourile se înmulţeau ca ciupercile. El avea o casă. Aici, în casă, cu cât realitatea îl apăsa mai tare, cu atât gândirea lui devenea mai asemănătoare cu titlurile articolelor din ziare. Iar într-un oraş de unsprezece milioane de locuitori realitatea îl apăsa foarte-foarte tare.

În conducta de scurgere a duşului erau gândaci. Sub covorul odinioară alb cântau greierii. Dia îi spusese un lucru interesant despre greieri: nu toţi puteau cânta, iar cei care o făceau cântau cu aripile. Şi le frecau într-un anumit ritm şi acel ritm de dans crea cântecul. Greierii care nu puteau să reproducă ritmul respectiv se foloseau de un truc. Stăteau pe lângă greierii dansatori şi, în perioada împerecherii, se urcau pe greierii de sex feminin şi spuneau: „Hei, iubito, eu sunt cântăreţul din această formaţie!“ Unii greieri cântători nu-şi găseau niciodată o fată, pe când unii dintre mincinoşi da. Iar unii greieri îşi amplificau cântecul dansând într-o gaură săpată în pământ. Gaura devenea o trompetă, ca difuzoarele din micile moschei subterane. Daanish se amuza ore întregi imaginându-şi cum *maulvi* îşi frecau aripile unele de altele într-un tunel întunecat. Se gândea ori la asta, ori la imaginea de ansamblu: răsturnarea guvernelor, ura interetnică, ajutorul extern, sancţiunile împotriva Irakului, 80% din bogăţia mondială în mâinile a 15% din conaţionalii săi.

Ce putea face el în privinţa asta?

Avea să devină ziarist în America, o ţară care învăţa studenţii la Jurnalism să *nu* dezvăluie imaginea de ansamblu, iar apoi avea să se întoarcă aici şi să descopere că şi el avea nevoie de un adevăr mai curat, mai puţin copleşitor?

Oare acesta era adevărul *lui* murdar?

Pe periuţa de dinţi se strânseseră furnici. Deci reclama minţise – pasta de dinţi conţinea zahăr. Hârtia igienică înfunda toaleta. Rezervorul nu mai avea nici un pic de apă, aşa că vasul de toaletă nu putea fi spălat. Din cauza ploii, electricitatea se tot oprea, ceea ce însemna că nu putea folosi nici ventilatorul pentru a elimina duhoarea din toaletă, care se răspândise pe tot holul. Se strecurase pe sub uşă şi ajunsese sub covorul unde cântau greierii dansatori. Oare greierii puteau simţi mirosul excrementelor umane?

Dacă Daanish deţinea un adevăr murdar, spera ca Dia să-l scape de el.

Într-o zi, când ploaia se opri pentru scurt timp, poştaşul intră cu bicicleta pe strada inundată şi aruncă o legătură de scrisori într-o baltă de lângă defunctul Datsun. În pachet era şi o scrisoare de la Liam. Fusese pusă deasupra unui teanc de facturi şi nu se udase prea rău. Acesta scria:

Dragă Daanish,

Au trecut două luni de când ai plecat şi n-ai dat nici un semn. Nu ţi-am spus să nu mă uiţi? Deci care-i treaba, omule?

Sunt acasă la Iris toată săptămâna. Părinţii ei sunt tare cumsecade. Construiesc o casă în pădure, în nordul Vermontului, foarte aproape de graniţa canadiană. Este aproape gata. În jur sunt numai pini şi ulmi, iar zilele sunt ca la mijlocul anilor ’60. Nu există nici o altă casă pe o rază de un kilometru jumate, dar nu ducem lipsă de vizitatori: urşii! Mă simt ca un Grizzly Adams, omule (iar ea este, evident, Grizzly Iris). Am mâncat atâta plăcintă cu afine, că nu mai ştim ce să facem cu ea şi Iris chiar a încercat să facă îngheţată de afine. O-mu-le! Pe aici siropul de arţar curge ca apa. Mama lui Iris face nişte clătite de mori! Cred că am pus pe mine patru sau cinci kilograme de când am venit. Deşi poate că nu: mă plimb, înot şi tai lemne.

Tatăl ei a lucrat destul de mult singur la casă. Este un om taciturn şi dur ca un taur, dar până la urmă s-a mai încălzit faţă de mine. Ieri, când îl ajutam să pună gresia în baie, mi-a spus un banc şi chiar cred că ne-am apropiat unul de altul. Apoi toţi cinci (cu tot cu mama şi sora lui Iris) ne-am dus să ne răcorim într-un lac din apropiere. Tatăl ei a zis şi că apa era rece de-ţi îngheţau ţurloaiele şi i-am dat dreptate.

Iris este în continuare regina mea. A cântat din nou într-o biserică şi i-a lăsat din nou pe toţi cu gura căscată. Uneori mergem în oraş doar noi doi. Mai prindem câte un matineu, mai ascultăm nişte muzică şi luăm masa la un restaurant unde ea va lucra toată luna viitoare, înainte de deschiderea colegiului. Săptămâna viitoare va trebui să mă duc şi eu acasă, în Washington. Dar o să mă viziteze într-un weekend.

Hei, am auzit despre haosul din Karachi! Ce se întâmplă pe acolo, omule? La televizor e prezentat ca şi cum ar fi un blestemat de război civil. Trimite-mi veşti, bine?

Rămâi în viaţă!

Liam.

P.S. Bancul tatălui lui Iris: „Un bătrân de optzeci de ani începe să iasă cu o femeie de douăzeci de ani. Medicul îi spune să fie atent, că s-ar putea să nu-i facă bine la inimă. Omul ridică din umeri: «Ei bine, dacă moare, treaba ei!»“

2

Descendenţa

Mai-octombrie 1991

În săptămânile de după succesul operaţiunii Furtună în Deşert şi transmisiunea televizată a celei mai mari parade cu confetti din istorie, Daanish a încetat să mai scrie în jurnal. O teroare tăcută îl imobilizase, îl făcuse să nu mai poată scrie. În cele din urmă simţi ceea ce fusese destinat să simtă de la primele atacuri aeriene: nimic. Nu mai ştia dacă în realitate se întâmplase cu adevărat ceva.

Doar o dată l-au atins cuvintele cuiva. Le-a reţinut cu încrâncenare – erau cuvintele scrise de Vonnegut despre un conflict anterior: *„Războiul a fost o extravaganţă atât de mare, că rar se găsea*

vreun robot care să nu fi jucat vreun rol“.

În timp ce limpezea oalele la Fully Food, Daanish îşi repeta aceste cuvinte. Lângă el se afla robotul Wang, care răzuia sosul de smântână, resturile de carne şi de chiftele şi le răsturna în pungile de gunoi pe care robotul Ron le lega şi le căra în spinare întocmai ca Dick Whittington[1] când a plecat să-şi caute norocul într-un oraş mare. Robotul Nancy pur şi simplu renunţase. Urma să frecventeze un colegiu de stat şi să lucreze cu jumătate de normă. O slujbă adevărată, „nu ca asta de aici, printre fututele de culori unite de la Benetton“. În staţia de autobuz el i-a dat un sărut robotic, iar a doua zi a înlocuit-o un robot din Trinidad. Daanish nu s-a deranjat niciodată să se prezinte – şi nici ceilalţi.

Lucrurile continuară astfel până veni toamna. Abia dacă le scrise părinţilor. Uneori telefonul suna, iar el auzea cum un student ridica receptorul şi întreba: „Cine, *Day-nish*?“ Ştia că era tatăl lui, dar nu răspundea atunci când mesagerul bătea la uşa lui. Îşi va aminti întotdeauna de lucrul acesta: nu răspunsese la nici unul din apelurile tatălui său. Iar anul următor acesta urma să moară.

Dar cel mai tare Daanish îl evita pe Liam. Cei doi de-abia îşi mai vorbiseră de la cearta lor din faţa magazinului Hallmark, chiar dacă atunci Daanish îl însoţise la recitalul lui Iris. Notele muzicale îi zgâriaseră creierul şi, din modul în care Liam îşi încleştase maxilarul, înţelese că nici el nu se putuse concentra. Ulterior ambii au felicitat-o cu căldură pe Iris, iar apoi Daanish a luat un taxi până înapoi la cămin. L-a costat toţi banii care îi mai rămăseseră, dar nu avea de gând să aştepte ca Liam să se ofere să-l ducă cu maşina.

Daanish se retrăgea din ce în ce mai des în grădina lui secretă, pentru a observa schimbarea anotimpurilor. Şi pentru a se gândi la prietenul său. Cum se uita la un stejar bătrân, îşi aduse aminte că se urcase în el astă-toamnă, în timp ce Liam îl fotografia de jos. Fusese gata să cadă când Liam îi strigase:

— De ce au femeile vagine?

— Habar n-am!

— Pentru ca bărbaţii să vorbească cu ele.

Daanish răspunsese:

— Nu în ţara mea!

Printre hohote de râs, Liam replicase:

— Eşti pericol, omule!

În timpul iernii cei doi veniseră de mai multe ori aici ca să se bucure de liniştea îngheţată şi să ia o gură de aer. Din când în când discutau. Dar niciodată despre război.

În cele din urmă, rămas singur în grădină, Daanish începu încet-încet să-şi simtă din nou pulsul. Ţicletele se pregătea de iarnă. La fel şi albinele – pe zi ce trecea, vedea tot mai puţine în jurul lui. Petalele se strângeau şi se uscau, iar frunzele îşi schimbau devreme culoarea. Daanish se simţi copleşit de o senzaţie puternică. După multe luni, se văzu iarăşi nevoit să caute adevăruri printre lucruri ascunse.

Se înscrise la un curs de jurnalism ţinut de un alt profesor. Dar, la fel ca Wayne, şi noua profesoară direcţiona discuţiile tot către satisfacţia consumatorilor. Dacă publicul nu primea relatările pe care le

dorea, însemna că era exploatat. Ea numea o relatare adecvată „ştire plăcută“ şi le arăta filme cu personalităţi de marcă ce făcuseră ca ştirile plăcute să fie şi mai plăcute. Spre deosebire de Wayne, nu le cerea studenţilor să ţină un jurnal.

Daanish nu o întrerupea niciodată, însă continua să caute adevărul în bibliotecă.

Într-o zi găsi într-o revistă medicală o scrisoare a unui contestatar înrolat la infanteria marină care refuza să poarte armă şi vorbise în timpul protestelor pe toată durata războiului, înainte de a se preda.

Daanish citi scrisoarea.

Gandhi şi Martin Luther King jr. sunt nişte eroi, dar eroul meu cel mai mare este Mohammad Ali. Nici un politician sau activist nu poate înţelege cât de ruşinos e să ţi se ceară să îţi serveşti ţara şi să fii nevoit să refuzi. Un om în greva foamei se simte purificat. Poate că îl vede pe Dumnezeu. Dar un om care refuză să depună un jurământ se simte ca un laş. Se simte ca o cârpă. Ca şi cum nici un Dumnezeu nu l-ar putea iubi vreodată. Ţine capul plecat şi se întreabă dacă e bărbat sau gunoi. Ali ştie. Şi acum gândiţi-vă: oamenii din fiecare colţ al lumii sunt nebuni după el.

Am fost al cincilea copil al unui muncitor alb din Indiana. Un salahor care în fiecare secundă se gândea numai la apă şi la nisip. Care erau proporţiile corecte? La asta se gândea bătrânul meu cel mai mult. La mortar şi la piatră. Îi plăcea să spună că piatra e cel mai vechi material de construcţie din lume. Înaintea lemnului, înaintea cărămizii. Păstra o tradiţie lăsată moştenire de oameni care trebuie să fi arătat foarte diferit de el. Druizii. Faraonii. Era sărac, dar nu era prost. Îi respecta pe cei ce trăiseră înaintea lui. Dorinţa lui a fost ca şi eu să continui să construiesc, dar într-un mod diferit. Nici unul din copiii lui nu a devenit salahor.

M-am înrolat în armată la şaptesprezece ani şi armata m-a trimis la colegiu şi mi-a dat şi asigurare de sănătate. Aveam nouăsprezece ani când a început instrucţia pentru Războiul din Golf. Majoritatea feţelor din jurul meu nu erau albe. Oamenii ăştia fuseseră ademeniţi, ca şi mine, de promisiunea siguranţei. Dar cei mai mulţi au început să se întrebe de ce luptau pentru o ţară care nu dădea nici doi bani pe ei. Da, acum aveau dreptul de a vota şi puteau să deţină pământ – un avantaj faţă de mulţi americani care luptaseră în al Doilea Război Mondial. Dar proveneau din cartiere devastate de delincvenţă şi boală şi ştiau că tot asta vor vedea şi de acum înainte. Ştiau că erau victime ale disperării, iar acum aveau să devină agenţii disperării. Se întrebau de ce copiii din familiile bogate nu erau dispuşi să lupte pentru ţara lor. Ei sunt cei care ar fi trebuit să se înroleze în armată. Ei sunt cei care ar trebui să mulţumească.

Numărul soldaţilor care refuzau să plece în Arabia Saudită a început să crească. Lucrul acesta nu a fost relatat în presă. Ni se arătau numai soldaţi care îşi sărutau iubitele de rămas-bun. Este o afacere bună. Asta înseamnă America corporatistă. Cea mai bună marcă. Deţinem mărcile cele mai bune din lume: Coca-Cola, McDonald's, Nike, Kodak. Şi acum una nouă: Furtună în Deşert. Ei vor s-o cumpăraţi astăzi.

Daanish a făcut o fotocopie a textului şi a pus revista deoparte. Apoi a încercat să şi-l imagineze pe puşcaşul marin, fiu al unui salahor. Ce anume îl împinsese să ia poziţie? Un moment, un chip, un coşmar, o rugăciune? O combinaţie a unor lucruri mai abstracte? Şi el îşi pusese aceeaşi întrebare în

legătură cu bunicul său.

Daanish continua să sape şi găsea analize din cele mai detaliate asupra războiului şi asupra efectelor lui în reviste medicale şi în presa europeană şi asiatică. Biblioteca primea respectivele reviste. Singura problemă era să le găsească. Poate că totuşi jocurile doctorului îl antrenaseră bine pe Daanish.

Află că la începutul anului o şedinţă a Tribunalului Penal Internaţional pentru Crime de Război se desfăşurase, în chip surprinzător, chiar în New York. Tribunalul, prezidat de judecători din diferite ţări, decretase că SUA se făcuseră vinovate de încălcarea a nouăsprezece legi internaţionale. Mass-media americane nu relataseră acest lucru, dar multe ziare străine o făcuseră.

Inima lui Daanish începu să bată cu putere: în New York City! Oare faptul că o ţară a găzduit un consiliu care a condamnat-o nu era ceva semnificativ? Acest lucru presupunea că aici există o libertate de care nici o altă ţară nu se bucura. Şi totuşi presa nu se folosea de ea.

Câteva zile mai târziu, Daanish se întâlni cu Liam. Era o după-amiază de octombrie, iar cerul strălucea senin, cu câţiva nori pufoşi ce nu prevesteau nimic rău. Bătea o briză când caldă, când rece. Liam stătea rezemat de peretele unei clădiri şi îşi încheia cămaşa din flanel. Cărţile lui zăceau pe iarbă.

— Bună! zise Daanish.

— Bună, răspunse Liam, cu o şuviţă de păr în ochi.

— Ce mai faci?

Liam ridică din umeri:

— Nimic special.

Se plimbară un timp şi în cele din urmă Daanish îl întrebă dacă auzise de tribunal.

Liam ripostă:

— N-am auzit. Luminează-mă tu.

Daanish se opri din mers.

— De ce eşti tot timpul aşa defensiv? zise el.

Liam continuă să meargă, după care se întoarse:

— De mult vreau să te întreb ceva. Dacă nu-ţi place aici, de ce nu pleci?

Daanish râse:

— Nu pot să cred că aud asta de la tine! Vrei să spui că pot rămâne doar dacă păstrez tăcerea?

— Colegiul acesta îţi oferă ajutor financiar.

— Şi asta înseamnă că sunt un cerşetor? Iar cerşetorii nu pot alege? Te-ai gândi vreodată că, prin faptul că pun întrebări, mă ridic la înălţimea idealurilor ţării tale mai bine decât o faci tu?

A fost rândul lui Liam să râdă:

— Nu ştii nimic despre ţara asta. Să-ţi spun primul lucru pe care ar trebui să-l afli. Toţi americanii au avut de înfruntat prejudecăţi. De aceea strămoşii noştri au fost nevoiţi să-şi părăsească odinioară casele şi să vină aici.

Daanish inspiră profund.

— Poate că aşa e. Dar oricare ar fi lucrurile cu care părinţii sau bunicii tăi au avut de-a face, adevărul este că nu a fost şi cazul tău. Acum tu nu mai eşti persecutat, aşa că nu recurge la asta de fiecare dată când ţara ta le-o trage altora. Oamenii care au fugit aici pentru a scăpa de persecuţie sunt acum cei care o practică. Încă te gândeşti la tine ca la o victimă.

— N-am spus asta. Am spus doar că americanii ştiu cum e.

— Iar eu spun că tu nu ştii. *Tu* nu ştii! Chiar dacă strămoşii tăi au ştiut. Totuşi ai vrea să ţi se ofere genul de ştiri care să îţi arate că ştii. Vrei să auzi ce înseamnă să fii nedreptăţit. Nu despre cei pe care îi nedreptăţeşti tu. Un bombardament ucide sute de oameni în Panama sau Irak şi povestea asta nici nu se difuzează la ştiri. Dar dacă un american este hărţuit oriunde în afara Statelor, asta e ştirea principală pe fiecare canal TV.

Cu o mişcare a capului, Liam îşi dădu părul de pe frunte.

— Am clasă!

— De aceea nu vă pasă de încălcarea legilor internaţionale sau de efectele sancţiunilor. Ei vă urăsc, da? Deci e-n ordine să-i omorâţi.

Şi se îndepărtă.

***

Peste şapte luni, când tatăl lui Daanish muri, Liam insistă să-l ducă în staţia de autobuz. Daanish se întrebă de unde aflase, dar nu-l întrebă. Îi plăcea să creadă că în lunile acestea de înstrăinare Liam tot s-a mai interesat, cumva indirect, de el.

În timp ce se urca în autobuz, Daanish simţi că Liam încearcă să-l privească în ochi.

— Zău că îmi pare rău, omule, spuse el.

Câteva mii de morţi nu îl făceau să simtă remuşcări, însă moartea tatălui lui Daanish da. Totuşi Daanish se bucura că deveniseră iar prieteni, deşi nu i-a spus-o niciodată.

3

Camere

August 1992

Nici unul dintre vechii săi prieteni nu se mai afla în Karachi. Toţi erau în SUA, fie făcând stagii temporare de vară, fie pretinzând că fac. Orice, numai să nu se întoarcă în ţară. Absolut orice. Doi prieteni aflaţi în New York munceau din greu la metrou: unul la un chioşc de ziare de la mezanin, celălalt ca vânzător de bilete. Era o muncă riscantă, uneori chiar mai dificilă decât cea de taximetrist. Oricine îi vedea credea că sunt, dacă nu imigranţi, imigranţi aspiranţi. Oricum, străini. Oare situaţia lor

era mai bună decât a lui? Mai bună decât siguranţa că aici cel puţin te aştepta casa ta şi masa pusă? Oare viitorul de aici era într-adevăr mai nesigur decât cel din metroul din New York?

Afară, casa aflată în construcţie rămăsese îmbibată de apă şi nesupravegheată. De când începuse să plouă, muncitorii nu mai veniseră. Daanish îl văzuse o dată pe Salaamat dând târcoale fundaţiei scheletice în timpul unei ploi torenţiale, probabil fiindcă îi lipsea ceaşca de ceai pe care obişnuia să o bea împreună cu bătrânul muncitor în după-amiezile târzii. Dar după aceea nu mai venise, cu toate că Daanish încă îl căuta cu privirea, simţind că este acolo şi, poate, chiar dorindu-şi să fie. Din lipsă de ocupaţie.

De fiecare dată când o vedea pe Anu, ea îi amintea că economiile lor vor mai ţine opt, poate nouă ani. Îl săruta, îl binecuvânta şi spunea că fiul ei este asigurarea ei.

Ce mai asigurare! Era un sac de oase inutile. Doctorul avusese dreptate. Îşi alesese profesia greşită. *Îţi vei petrece viaţa luptându-te cu alţii şi apoi vei veni acasă pentru a te lupta cu ai tăi. Gândeşte-te!* Daanish ştia statisticile referitoare la jurnaliştii ucişi. Şi la cei închişi. Şi la sediile de ziare distruse. Când i-a împărtăşit lui Anu frământările lui, şi-a dat seama că ea nu îl asculta. Era preocupată de caii ei verzi de pe pereţi: să pună la cale căsătoria lui. Dar Daanish a rămas la fel de indiferent la vechile ei tactici, ca şi cum planurile acelea priveau pe cu totul altcineva. Poate pe vechiul Daanish. Pe cel nou ea nu îl cunoştea. Iar tatăl lui nu avea să-l cunoască vreodată.

Daanish stătea cu caseta lăcuită pe covorul alb şi murdar. Greierii săriră în lături când îşi întinse picioarele. Încă o dată, când privi în ea, tatăl lui îl privi şi el. Era, probabil, de vârsta lui. Nici un semn de calviţie ori de altceva – doar fericire. Daanish privi cu atenţie, întrebându-se ce clădire se vedea în fundal. Probabil că fotografia data din perioada studenţiei tatălui său în Londra. Nu devenise încă medic şi nici nu se căsătorise. Ceva din modul în care îi flutura fularul şi din roşeaţa nasului îl făcură pe Daanish să miroasă aerul proaspăt de toamnă din Massachusetts. Chiar şi turnul din piatră maronie şi curăţenia spaţiilor verzi ce se întindeau în partea dreaptă a fotografiei ar fi putut foarte bine să provină din centrul oraşului Southampton. Sau Springfield. Nu din Anglia, ci din Noua Anglie. Iar acolo puteau fi el şi Nancy sau el şi Becky.

În timp ce studia fotografia, Daanish şi le aminti pe cele ale părinţilor lui din ziua nunţii. Unde erau acele fotografii alb-negru care stăteau de obicei pe masa de lângă scaunul doctorului? Înfăţişau un mire aflat într-un foişor presărat cu petale de trandafir. Alături de el, bătrânul său tată, încă dedicat primului ziar de limbă engleză al Pakistanului. Mama îndelung suferindă a doctorului se afla lângă nora ei de şaisprezece ani, căreia îi oferea o ceaşcă de lapte. Toţi patru pe o canapea, cu o perdea de trandafiri în jurul lor. Un mire cu o diplomă de doctor obţinută la Londra! Doctorul Shafqat, un om a cărui reputaţie era în creştere. Fotografii îi pozau şi-i tot pozau.

În altă fotografie doctorul bea din ceaşca pe care i-o dăduse mama sa, sorbind exact prin zona unde trebuie să fi fost urmele rujului lui Anu. Fotografia nu lăsa să se vadă urma, dar acela fusese primul lor sărut: pe o ceaşcă de porţelan. Nu merita să fie savurat? Se pare că Anu nu era de aceeaşi părere. Cu toate acestea, deşi ea nu preţuia acea zi, a vrut să o refacă pentru fiul ei, numai că acum ea urma să ţină ceaşca.

Clătinând din cap, Daanish puse cutia deoparte.

Observă că ploaia torenţială încetase şi acum se transformase într-una măruntă. Când se duse la fereastră, observă un om care străbătea camerele neterminate ale casei de alături. Se furişa printre ele ca un melc nautil, umplând spaţiile mici şi parcurgându-le pe cele mari cu paşi voiniceşti. Un bărbat cu mâinile împreunate la spate şi cu capul înfăşurat într-o pânză. Vântul îi lipea cămaşa de trup, iar umbra lui se strecura uşor dintr-o cameră în alta.

Poate că era lucrătorul care voia viza. Nu, acela era mai scund. Trebuie să fie Salaamat. Daanish se bucura că nu îl luaseră cu ei la ultimele întâlniri cu Dia: văzuse deja prea mult. Nu era doar pur şi simplu enervant, era şi umilitor. Cum îndrăznea să se uite la ea? El, care probabil că nu a avut niciodată o femeie fără să o plătească! Prezenţa lui îl punea pe Daanish în aceeaşi postură. Dacă ochii lui o profanau pe Dia, pe el îl murdăreau de-a binelea.

Trecuseră multe zile de când el şi Dia nu se mai întâlniseră. Deşi o dorea, putea să aştepte. Dia nu pleca nicăieri. Era plăcut să se gândească la asta. Probabil că se învârtea agitată prin propria casă, cu mâinile la spate şi gândindu-se la el. Se pare că era tot timpul atentă la soneria telefonului. Când o suna, Dia răspundea aproape întotdeauna, răsuflând încântător de agitată, ca şi cum alergase să-i răspundă. Lui Daanish începuse să-i placă faptul că întâlnirile lor se răriseră. Erau greu de aranjat şi, prin urmare, aveau să fie mult mai intense atunci când se vor revedea. Şi, cum în aceste zile nu se mai puteau vedea, aşteptarea era singura soluţie. Pentru amândoi. Nu existau alte distracţii: nici matinee la care să fugă, nici concerte la vreun club. Dia număra minutele. Şi fugea la telefon. Nu se întâlnea cu alţi băieţi când se ducea cu rufele la spălătorie. Era tot timpul în casă. Şi chiar şi în casă spaţiul ei era foarte bine păzit. Poate că trebuia să intre cu prudenţă în lumea ei, dar, pe de altă parte, la fel făceau şi ceilalţi. Toate acestea îl făceau să se simtă foarte sigur pe el.

Umbra ce se strecurase vizavi ceva mai devreme nu se mai arătă, aşa că Daanish se duse la sertarul unde fuseseră cochiliile sale. Acum nu mai era nimic acolo, cu excepţia sculului de mătase. Îl luă în mână. Avea pe el câteva fire de nisip, de când îl luase la golf pentru a i-l arăta Diei. Poate că o s-o sune astăzi, ceva mai târziu. Sau poate că nu.

4

Sete

Peste două zile, când în sfârşit s-a oprit ploaia, o rază de soare palidă începu, treptat-treptat, să usuce apa ce se revărsase din canalizare pe stradă. Daanish hotărî să facă ceva pentru Anu. Se va duce la Biroul Cantonamentului şi va aduce acasă un rezervor de apă. Astfel va ieşi din casă, o va face fericită pe Anu şi chiar se va pune la curent cu ce se mai întâmplase. În felul acesta ar putea să-i spună în cele din urmă lui Liam cu ce se ocupă el aici.

Dar îşi dădu brusc seama că habar n-avea cum să rezolve problema. De fapt nu se pricepea deloc să

administreze o casă. Cine plătea facturile şi unde? Cât costa un rezervor? Când o întrebă pe Anu, ea spuse că era foarte drăguţ din partea lui că dorea să o ajute. Îi dădu o sută de rupii, plus un dosar care avea să i se ceară la birou. Apoi îi spuse să aibă grijă.

— Se pare că zilele astea răpesc pe toată lumea. E chiar mai rău decât era când ai plecat. Tu nici nu ştii!

Lui Daanish nu-i plăcu să o audă insinuând că „nu ştie“ pentru că doctorul „îl trimisese departe“. Îi trimise un sărut grăbit şi plecă.

Motorul maşinii era mort, aşa că o luă pe jos pe strada principală, în căutarea unui taxi. Porţiuni mici de asfalt uscat se întrezăreau printre băltoacele de pe stradă, la fel de mâloase precum săpunul din toaletele avioanelor. Aerul era plin de vapori, ce-l învăluiau într-o pâlnie densă. Soarele încălzea această pâlnie din care ieşeau aburi şi Daanish începu să transpire în timp ce mergea, sărind de pe o porţiune uscată pe alta. Trecu de casa lui Khurram şi privi spre acoperişul hidos de strălucitor şi spre balconul de alamă. Cât au durat ploile, luminile ce înconjurau veranda lui erau singurele care se puteau vedea pe strada întunecoasă şi urât mirositoare. Se întrebă iarăşi cu ce se ocupa tatăl lui. Khurram nu-i spusese. În curte nu se afla nici una dintre cele trei maşini ale lor. Salaamat nu se vedea pe nicăieri.

Îşi acoperi nasul când trecu pe lângă terenul viran de la capătul străzii, unde vecinii aruncau gunoiul. Saci de polietilenă atârnau de crengile copacilor şi de firele telefonice, astupau gurile de canal deschise, se rostogoleau de-a lungul aleilor. Coti pe o stradă laterală, dorindu-şi cu tărie doar să se întoarcă în camera lui. Era copleşit de neputinţa sa. Cum să poată gândi clar, când trupul lui se lupta să facă faţă la nivelul cel mai elementar: apă, electricitate, străzi curate? Ce putea să facă aici? Şi totuşi milioane de oameni supravieţuiau cumva. Era oare supravieţuire sau imunitate? Era vreo diferenţă între ele?

Ajunse într-un final la o intersecţie. În acest coş de aburi şi umiditate se învârtejeau gazele de eşapament. Claxoanele îi accentuară starea de epuizare. Şoferii aprindeau farurile chiar şi în timpul zilei. Nu exista trotuar, nici trecere de pietoni, iar semafoarele erau aproape inutile. Un cerşetor olog stătea pe o scândură cu roţi chiar în mijlocul drumului. În timp ce Daanish evită două maşini Toyota, cerşetorul îl urmări, ca şi cum ar fi concurat într-o cursă cu sania, făcându-şi vânt cu mâinile. Îl ajunse din urmă şi îl apucă de mâneca cămăşii. Daanish o luă la fugă, fără să-şi dea seama că îl trăgea pe om după el.

Un taxi opri, iar Daanish sări în el şi spuse gâfâind:

— Biroul Cantonamentului.

Multe magazine rămăseseră închise zile întregi după grevele dinainte de începerea ploilor şi acum erau montate foarte puţine standuri cu fructe. Şoferul comentă:

— Mai întâi am pierdut zile întregi din cauza grevelor şi apoi din cauza ploii. *Allah malik hay*.[2]

Daanish încă încerca să-şi revină, aşa că nu răspunse nimic.

— Cum să mai ajungă oamenii aici, când toate autobuzele sunt arse şi în stradă sunt revolte? continuă şoferul. Cum să mai duci o viaţă normală?

În oglinda retrovizoare Daanish văzu că şoferul era un om aspru, cu ochii puternic conturaţi cu *kohl*.

Oglinda era împodobită cu o rugăciune pe care Profetul o citea atunci când călătorea, o fotografie de la Kaaba, mătănii şi un pin odorizant. Bordul maşinii era presărat cu autocolante albastre şi galbene în formă de flori şi inimi, iar volanul era tapiţat cu un material roşu, cu franjuri. Interiorul mirosea a odorizante şi a sudoare...

În oglindă privirea şoferului îl scruta, la rându-i, pe Daanish.

— Mi se pare mie sau nu ştii prea multe despre revolte?

— Nu, mărturisi Daanish. Mai mult despre apa de pe străzi şi lipsa ei la robinete. Mă duc să iau un rezervor de apă.

— A! chicoti şoferul. De asta nu-i nimeni pe străzi. Toată lumea încearcă să obţină un rezervor!

Dar dacă ar şti că Daanish s-a întors de curând din Amrika? Ar râde de s-ar prăpădi.

— Ar fi trebuit să le aduci pe surorile tale, insistă şoferul. Ştii că întotdeauna le lasă pe femei să intre în faţă.

Văzând că Daanish nu spune nimic, adăugă:

— Văd că ai documente. Bun! Trebuie să aduci măcar nişte documente.

— Mă bucur că eşti de acord, mormăi Daanish.

Maşina opri în faţa unei clădiri şi Daanish plăti. Şoferul se îndepărtă, văicărindu-se:

— Ce mai înseamnă normal astăzi?

Când intră pe poartă, Daanish văzu că acolo nu era o clădire, ci o întindere mare de mocirlă, la capetele căreia se afla câte un birou. Ambele birouri erau înconjurate de o gloată de oameni. Daanish alese biroul cel mai îndepărtat de poartă: părea mai puţin cufundat în mocirlă. Se aşeză în spate, încercând să stea la coadă şi ştiind că era un idiot pentru că o făcea. Imediat ce doi oameni încercau să stea unul în spatele celuilalt, cel din spate îşi băga capul în faţă, ceea ce-l determina pe primul să-l împingă la loc pe al doilea, înghesuindu-se el mai în faţă. Iar în timp ce aceştia doi dansau pe margine, nou-veniţii se aşezau pur şi simplu în faţă. În cele din urmă Daanish începu să facă şi el acelaşi lucru. Dar nu putu ajunge prea departe. Ridicându-se pe vârfuri, încercă să-l vadă pe funcţionarul ascuns de mulţime, dar nu auzea decât oamenii furioşi, ce zbierau la acel bărbat şi unul la altul. Vocile se ridicau tot mai mult şi o busculadă părea iminentă. Şi toate acestea pentru apă. Era aceeaşi frenezie, aceeaşi ranchiună generalizată pe care o simţise şi la unchii săi. Acea proastă creştere provocată de frustrare, ca şi cum ar fi fost cu toţii naufragiaţi pe o insulă dintr-o mare demult uitată.

Întorcându-se în spate, Daanish fu imediat întâmpinat de un om atât de slab, încât pantalonii lui gri de poliester îi fluturau în jurul şoldurilor şi picioarelor ca o fustă pe o sperietoare de ciori. Acesta declară, adresându-se lui Daanish şi unei mâini de nou-veniţi:

— Cum va prospera poporul nostru dacă nu suntem în stare să stăm nici măcar la o coadă?

Printre nou-veniţi se număra şi o femeie îndesată, cu o *dupatta* pe cap. Ea o tăie direct în faţă. Bărbaţii o lăsară, deşi fără tragere de inimă, mormăind că femeile care cârteau şi spuneau cât de tare erau oprimate ar trebui să aibă parte de o chestie şi mai tare.

— La fel ca-n Occident! zise Sperietoarea. Acolo nimeni nu respectă femeile. Acestea sunt tradiţiile sănătoase ale ţării noastre. Respectul faţă de femeie!

Omul se întoarse apoi către Daanish:

— Am fost student la Universitate, dar s-a închis de mai multe săptămâni. Oriunde te uiţi, studenţii intră în politică. Aproape toţi cei de la Inginerie au o armă.

Daanish se întrebă de ce toată lumea i se plângea lui. Anu, taximetristul şi acum acest om. Şi mai era şi muncitorul care insista ca Daanish să-i facă rost de viză. Ce era el, fiul unui vindecător? Da! Făcea minuni cu vârfurile degetelor!

Ca şi Khurram, insul era dornic să-şi exerseze engleza. Continuă:

— Părinţii verifică lucrurile copiilor în lipsa lor. Ştii câte arme ilegale s-au cumpărat anul trecut, mai ales de către adolescenţi? întrebă el, mişcându-şi capul pe gâtul subţire ca un vrej.

Daanish decise că era timpul să înoate în marea de oameni şi să pătrundă cu forţa până la biroul funcţionarului. Împinse, dădu din mâini, coborî capul, lovi cu şoldurile în dreapta şi-n stânga şi ajunse până la urmă în cel de-al treilea cerc din jurul biroului. Aici pământul era mocirlos. Cei care ieşeau arătau că plătiseră destul de scump pentru reuşita lor: aveau hainele pline de noroi. Dar ţineau în mâini o bucată de hârtie albă, iar acest lucru declanşa un zâmbet imens pe feţele lor răvăşite.

Daanish era cât pe ce să-l întrebe pe tânărul de lângă el ce însemna bucata aceea de hârtie, când grupul de oameni se sparse iar şi o femeie apăru în mijlocul lor. Un tânăr protestă:

— Asta nu e în Islam!

Bărbatul care stătuse în faţa lui şi care acum, în urma pătrunderii femeii, fusese aruncat în al treilea cerc, spuse:

— Da, Coranul nu spune că eu trebuie să-mi sacrific locul pentru o femeie.

— De unde ştii, dragule? Tu nici nu ştii să citeşti, replică cea care profitase de spaţiul creat şi se băgase în faţă.

Daanish, la fel ca şi alţii, se folosi de diversiunea creată şi înaintă. În cele din urmă tânărul îl întrebă pe un alt ins, îmbrăcat în haine albastre:

— Ce scrie pe bon?

— Este CNO, îi răspunse acesta.

— Ce înseamnă CNO?

Acesta nu-i răspunse. Iată şi situaţia inversă: Daanish voia să vorbească, dar se lovea de un zid. Sau mai degrabă de nişte contururi albastre. Se întoarse la stânga şi repetă întrebarea. Un bărbat mai vârstnic şi burtos îi răspunse:

— Certificatul de neobiecţiune.

Daanish râse:

— Ce glumă bună! Ce este ăsta de fapt?

Burtosul era la fel de confuz. Băgă mâna sub *kameez* pentru a-şi scărpina stomacul şi repetă:

— CNO. Certificat de neobiecţiune. Dacă nu au nici o obiecţie faţă de tine, îţi dau CNO-ul, te duci cu el să-l depui şi primeşti un rezervor de apă.

— Dar cum hotărăsc dacă au sau nu vreo obiecţie?

Omul bătu cu degetul în dosarul lui Daanish:

— Îţi verifică documentele.

Pentru prima oară în acea zi, Daanish se uită în dosarul pe care i-l dăduse Anu. Erau acolo extrase de cont, declaraţii de venit, formulare de impozit pe proprietate şi o grămadă de alte documente semnate şi ştampilate.

— Dar trebuie să le arătăm de fiecare dată?

Bărbatul îi aruncă o privire care spunea: *Prostule!*

Lui Daanish situaţia de aici începu să i se pară tot mai îngrijorătoare. Majoritatea celor care ieşeau nu aveau bonul atotputernic. El plecase de acasă înainte de ora unsprezece. Acum era unu şi douăzeci. Iar biroul – îi spusese burtosul – se închidea la două.

La două fără un sfert se strecură în primul cerc. Călcă într-o băltoacă şi ajunse în cele din urmă în faţa biroului plin ochi cu dosare. Omul din spatele biroului se uita la ceas din două în două minute, în timp ce un tată cu patru copii îl ruga disperat să caute mai repede dosarul care trebuia să se potrivească cu cel pe care îl adusese el. „Poate că-i în grămada aceea“, zise el, arătând către o grămadă de dosare răspândite. Paginile fluturau pe măsură ce turnul se prăbuşea, iar omul din spatele biroului îşi privea tot mai des ceasul Omega fals. Două fără cinci minute. Tatăl îşi flutură documentele pe sub nasul omului.

— Sunt sigur că aveţi o înregistrare a dosarului pe aici pe undeva! îl rugă el pe un ton isteric. Vă rog să vă uitaţi.

Ceasul bătu ora două. Funcţionarul îşi puse mâinile pe masă. Daanish fu din nou împins în tatăl disperat şi iată că în faţa biroului apăru o altă femeie. Era foarte tânără, foarte drăguţă şi, preţ de o secundă, ezitarea funcţionarului fu evidentă. Dar prânzul aştepta. Bărbatul se ridică. Mulţimea erupse furioasă:

— Am venit aici în fiecare zi, toată săptămâna!

— Nu avem nici măcar apă de băut!

— Mama este bolnavă!

— Cât vrei? Cât vrei ca să mai stai?

Funcţionarul o porni grăbit spre poartă, întâlnindu-se pe drum cu colegul de la celălalt birou.

Tatăl cel disperat clătină din cap:

— Cine e mai cu picioarele pe pământ: hoţii ca ei sau oamenii cinstiţi ca noi?

5
Biroul Cantonamentului

Daanish reveni a doua zi. Nu putu ajunge nici măcar până în al doilea cerc, aşa că rămase în spate cu Sperietoarea, care nici nu mai ştia de câte zile îşi tot aştepta rândul. Era ca şi cum, mai mult chiar decât apa, voia un loc unde să-şi exprime gândurile. Biroul Cantonamentului devenise casa lui.

— Trei milioane, spuse el. Trei milioane de arme ilegale au fost cumpărate în ţară anul trecut.

Războiul din Afganistan s-a terminat acum trei ani, dar armele continuă să vină. Amrikanii ne-au înarmat şi ne-au antrenat să luptăm împotriva comuniştilor, dar acum am fost lăsaţi să luptăm singuri, zise el, clătinând din cap.

Întregul corp părea să i se clatine.

— Amrikanii au plecat. Pur şi simplu. Nu le-a păsat ce lasă în urmă. Tu pleci în Amrika, nu? zise omul, holbându-se la Daanish.

Daanish îi întoarse spatele. Însă era prea târziu: cele două faţete ale personalităţii sale se luptau una cu alta. Cea americană susţinea că omul are dreptul să acţioneze conform propriilor lui interese, aşa că să nu se mai plângă. Cealaltă, mai neînsemnată, îi spunea că prima este puternică, bogată şi are obiceiul de a-şi dezamăgi vechii prieteni, cărora le vindea arme şi instrumente de tortură ce o făceau să devină şi mai bogată.

Daanish se strecură în al patrulea cerc, apoi în al treilea, unde disperatul tată cu patru copii era în pragul nebuniei. La ora două Daanish se întoarse încă o dată acasă.

Trecuseră cinci zile de când nici el, nici Anu nu mai făcuseră duş şi nici nu se spălaseră. Un unchi le adusese de două ori apă potabilă de la el. Afară erau treizeci şi şase de grade Celsius şi o umiditate de nouăzeci la sută. Când îşi şterse sudoarea ce i se scurgea pe faţă şi pe gât, văzu că o mizerie negricioasă, ce semăna cu un strat de săpun, îi acoperea trupul. Se aşeză şi începu să-şi scoată mizeria ce i se depusese sub unghiile crescute. Ar trebui oare să le taie? Era prea obositor. Oricum vor creşte la loc. Începu să şi le roadă, înghiţind mizeria care se prinsese sub ele. Scuipă unele bucăţi pe covorul din ce în ce mai murdar. Din moment ce ţinea uşa închisă, camera nu era niciodată măturată. Prefera să stea în mizerie decât să-şi vadă lucrurile şi mai răvăşite.

A doua zi Daanish se luptă cu mulţimea şi ajunse în faţa biroului înainte de ora prânzului. Predă documentele, iar funcţionarul le luă, le studie şi se încruntă la fiecare. Insul purta o cămaşă kaki murdară, iar părul – cum remarcă amuzat Daanish – îi era la fel de soios ca al lui. Aerul din jurul lui puţea a muştar şi a colonie ieftină. Tatăl disperat era chiar în spatele lui Daanish şi ţinea în mână şi mai multe documente, pe care i se ceruse să le aducă. Daanish ar fi vrut să-i poată oferi locul lui. Dar nu o făcu. Venise în cele din urmă şi rândul lui. Merita să ajungă aici. Dacă altora li se refuzau lucruri la care erau la fel de îndreptăţiţi, asta nu mai era treaba lui.

Omul căută prin dezordinea de pe birou, clătinând din cap. Nu găsea dosarul doctorului Shafqat.

— Nu avem nici o înregistrare cu el.

Genunchii lui Daanish începură să tremure.

— Dar eu am. Tocmai aţi văzut dosarul meu. Toate aceste documente sunt oficiale, sunt ştampilate. Toate facturile sunt plătite.

Daanish descoperi cu uimire că vocea îi tremura.

Sperietoarea strigă din spate:

— Lasă-l în pace pe amrikan!

Bărbaţii din jurul lui Daanish se agitară. Îi examinară cămaşa şifonată şi blugii plini de noroiul strâns în toate zilele în care îi purtase aici. Nu avea nimic din strălucirea amrikană. Arăta la fel de

zdrenţuit ca ei, dacă nu chiar mai zdrenţuit.

— Dacă eşti din Amrika, spuse Omega, de ce vii aici?

Ceilalţi aprobară, uitând că funcţionarul trăgea de timp.

— Nu sunt din Amrika! îl repezi Daanish. Şi sunt aici pentru că nu am apă, la fel ca toţi ceilalţi din jurul meu, care aşteaptă de zile întregi să le daţi certificatul de neobiecţiune. Obiectez faţă de toată această aşteptare!

Omega râânji. Avea gingiile şi dinţii pătaţi de *paan*, iar mâna lungă la care avea ceasul arăta că se apropia tot mai mult ora închiderii. Când râse el, râseră şi unii dintre cei pe care îi respinsese.

Faţa lui Daanish se roşi.

— Voi aştepta în continuare.

— Uşurel, uşurel! Toate la timpul lor, zise omul mieros, după care se lăsă pe spate şi comentă: Odată un amrikan ca tine mi-a dat nişte ţigări foarte bune!

— Eu nu fumez.

— Să mă gândesc... cum le spunea?

— Irosiţi timpul acestor oameni cumsecade.

Cuvintele lui îi treziră pe unii din spatele lui.

— Vreau să-mi vină rândul înainte să plecaţi la masa de prânz! declară unul.

Mai mulţi bărbaţi începură să protesteze.

Omega oftă, revenind din nou la poziţia verticală.

— Într-adevăr, nu prea arăţi a amrikan. Următorul!

— Dar nu aţi terminat cu mine! strigă Daanish.

— Vino iar mâine şi îţi voi căuta atunci dosarul.

— Mâine este vineri! protestă Daanish.

Îi venea să plângă.

Se răspândi panica. Daanish începu să fie înghiontit şi lovit – oamenii îşi dăduseră seama că peste zece minute biroul avea să se închidă pentru următoarele şaizeci şi şapte de ore. Se trezi din nou lângă Sperietoare. Studentul îl bătu pe spate, ca şi cum deveniseră cei mai buni prieteni:

— În Amrika nu-i aşa, nu? Acolo oamenii stau la cozi în faţa birourilor şi este şi apă la robinete, nu?

***

Când taxiul îl lăsă pe Daanish acasă, Anu aştepta în salonul cu televizorul. Tânărul părea să-şi fi pierdut simţul mirosului. Nici ea nu se spălase, dar el nu observă nimic diferit în aspectul sau mirosul ei. Anu îi dădu la o parte părul soios de pe fruntea transpirată şi-l sărută. Pentru ea Daanish nu era niciodată respingător.

— Nu ştiu cum te-ai descurcat toată viaţa dând din coate în stânga şi-n dreapta pentru ceva atât de

esenţial, spuse el.

— De obicei sunt lăsată să intru în faţă, îi răspunse ea. Dar am fost trimisă acasă de multe ori atunci când nu ne-au găsit dosarul. Bietul de tine! O să mă duc eu duminică, zise ea, ştergându-i sudoarea cu *dupatta* şi curăţând cu ea o parte din murdăria de pe trupul lui.

Curentul electric se întrerupsese din nou. Daanish privi ventilatorul din tavan şi aşteptă ţăcănitul miraculos.

În poala lui Anu stătea un castron de linte, muiată în mai puţină apă decât folosea ea de obicei ca să o spele. El rămase liniştit lângă Anu în timp ce ea o spăla, amintindu-şi o zi ca aceasta de acum doisprezece sau, poate, treisprezece ani. Doctorul şi el se uitau la o emisiune cu un căutător de aur. Daanish încercă să-şi amintească anul. Pe la sfârşitul anilor şaptezeci. Doctorul era elegant şi în formă. Un spirit vulcanic, plin de poveşti pe care era gata să le împărtăşească. Nu era zi în care să nu fie aşa. Pe strada lor erau puţine case – a lui Khurram cu siguranţă nu era construită încă. Sovieticii nu invadaseră încă – sau poate de-abia invadaseră – Afganistanul. Pakistanul era un aliat util al Statelor Unite. Ajutorul extern intra cu la fel de multă uşurinţă în ţară cum intrau acum armele.

Căutătorul avea în mâini un vas cu bucăţi de rocă neagră. Îşi petrecuse întreaga viaţă căutând pepite. Lui Daanish îi amintea de bunicul lui: zbârcit şi oarecum irascibil, dar neabătut, ferm ca piatra. Dispus să suporte gunoiul, numai să dea peste o bucată de adevăr autentic. Scriind şi luptând, fără a vorbi vreodată despre propria sa durere. Încăpăţânat ca un catâr. Oare el avea în vene măcar un strop din sângele brav al omului aceluia?

Dar oare şi doctorul se gândea la tatăl lui în timp ce stătea lângă fiul său şi se uita la căutătorul acela excentric? Îşi dorea să-i semene, de vreme ce umbla cu avionul din loc în loc şi aducea cadouri pentru Daanish şi o soţie care mai degrabă ar fi cheltuit banii în casă?

Probabil că Anu nu-şi amintea de acea zi. Ea era în bucătărie. Rareori se uita la televizor împreună cu ei. Da, cu siguranţă că nu fusese o zi ca asta.

Daanish se ridică şi vru să pornească televizorul, uitând că nu aveau curent. Anu se duse în bucătărie. O auzea cum pune lintea pe aragaz. Se întoarse cu două portocale şi o solniţă. Decoji prima portocală, presără sare pe fiecare felie, pentru a-i mai tăia din gustul acru, şi i-o oferi.

— A fost în frigider, zise ea. E încă rece.

El zâmbi. După calvarul de la biroul acela, citricele proaspete şi reci erau nespus de plăcute. Daanish stătea cu mâinile de-o parte şi de alta a trupului, nefăcând altceva decât să-şi mişte buzele şi să muşte uşor cu dinţii din carnea portocalei.

Văzând că portocala îl revigorează, Anu o coji pe a doua.

— Nu trebuie să te deshidratezi. Sarea îţi face bine, zise ea.

Îi mai spuse că fratele ei îi va lua de acasă diseară ca să facă un duş la el.

— După toate aceste zile, un duş va face minuni pentru pofta ta de mâncare.

Deodată se auzi un ţăcănit şi apoi un clic. Ventilatorul începu să se rotească, iar ecranul televizorului se lumină: Pakistanul juca împotriva Australiei. Daanish se scufundă pe canapea, savurând rafala de aer de pe faţă, portocala dulce şi ţârâitul lent al greierilor.

După ce pierdu două mingi succesive, Australia marcă în cele din urmă şase puncte. Suporterii australieni ovaţionară. În mijlocul mulţimii gălăgioase erau şi două femei în tricouri scurte. Imaginea se schimbă repede: începu o reclamă la o marcă de ţigări.

Daanish râse:

— Fumatul este preferabil pielii!

Anu îşi ţuguie buzele.

— Pun pariu că Biroul Cenzorilor s-a uitat cu atenţie la imagini!

Ea îl plesni peste picior:

— Exact asta ar fi spus şi tatăl tău!

— Bărbaţii sunt prea ocupaţi să le facă ochi dulci fetelor ca să observe că sloganul este foarte nepotrivit.

Sloganul spunea: „Doar pentru gust!“

— Erai aşa de inocent odată!

Imaginea reveni la cele două australience. Una din ele avea ţâţe ca ale lui Becky. Probabil că Anu văzuse ţâţele alea în fotografiile pe care i le furase. Daanish se gândi să o pună în încurcătură şi să o întrebe ale cui erau mai mari. Ar putea juca propriul lor joc al cenzurii: ea o ascundea pe Becky, el ascundea legătura lui cu ea. Ea ascundea faptul că o ascunsese pe Becky, el ascundea faptul că îşi dăduse seama de asta.

Era doar o chestiune de timp până avea să înceapă iar cu Nissrine. Mai întâi avea să-i spună că era de familie bună, că în venele ei curgea sângele de Ghaznavid. (Câţi veri îndepărtaţi din acest clan regal avea ea? Daanish nu-şi amintea nici unul.) Apoi îi va spune că era exact genul lui: fină şi educată. În cele din urmă îl va face să spună că o place *pe ea*, fără să trebuiască să rostească vreun nume.

Jocul începuse, dar cameramanul încă mai era concentrat pe femei, aşa că transmisiunea trecu iar la ţigările Gold Leaf.

— Mă întreb dacă Biroul Cantonamentului şi Biroul Cenzorilor nu sunt sumva conduse de aceiaşi oameni? Amândouă sunt plătite ca să obiecteze la ceva.

Anu îl privi. Ah, era privirea aceea care anunţa atacul! Ochii rugători, capul plecat, cuvintele adunate laolaltă pe vârful limbii. Căsătoreşte-te cu Nissrine... căsătoreşte-te cu Nissrine... fata cu tenul deschis, proaspăt. Aşa cum trebuie să fie şi nepoţii ei.

Înainte ca ea să deschidă gura, Wasim şi Waqar erau din nou în acţiune, derutând jucătorii de la bătaie cu o lovitură cu efect pe exterior.

— Am putea câştiga grupa, nu crezi? O frumoasă continuare la victoria noastră de la Cupa Mondială.

Ea-şi muşcă limba. Încă nu era momentul.

Dar când jocul se termină şi când se întoarseră acasă, după baia revigorantă de la unchiul lui şi cu cinci vase pline cu apă, ce sperau să le ajungă până duminică, îi spuse tot ce avea de spus. Iar el îi sugeră încă o dată că nu avea nici o obiecţie.

6
Final deschis

O sună de-abia după o săptămână:

— Când pot să te văd?

— Unde ai fost? zise ea gâfâind, de o voce schimbată.

El simţi un nod în gât.

— Am tot încercat să obţin un rezervor cu apă pentru acasă. E o poveste lungă. Când...

— Am sunat de atâtea ori! insistă ea.

El făcu o pauză:

— Îmi pare rău. Când sunt acasă, Anu e mai tot timpul lângă mine.

— Bine, dar… puteai măcar să încerci.

Enervarea lui creştea. În cele din urmă îi zise:

— Hai să ne gândim cum ne putem întâlni. Maşina mea e tot stricată...

— O să te sun eu mai târziu. Acum nu-mi place de tine, zise ea şi închise.

Ce să facă acum? Fratele lui Anu o dusese la Biroul Cantonamentului. Avea toată casa la dispoziţie şi uite că Dia făcea nazuri.

Daanish ieşi pe peluză şi apoi în stradă, unde se învârti în jurul casei neterminate. Oare constructorul fusese concediat? Lucrul nu se reluase încă.

Se gândi la posibilităţile pe care i le putea oferi atunci când ea va suna în cele din urmă. Ar fi putut găsi un mecanic. Însă chiar şi gândul în sine era descurajant. Ar fi trecut zile întregi până când un mecanic s-ar fi ţinut de cuvânt şi-ar fi venit acasă la el. Şi, oricum, maşina avea să se strice din nou. Iar el nu putea să rezolve şi problema cu rezervorul de apă, şi pe cea cu mecanicul. Chiar dacă Anu se ocupa de prima chiar acum.

Cu maşina Diei nu se putea decât dacă venea şi şoferul, ca şi în cazul lui Khurram. Deci varianta asta pica.

Nu puteau să ia autobuzul, pentru că golful nu era inclus în traseu. Ar putea lua un taxi, deşi nici el nu ar merge până la capăt. Asta ar însemna să meargă pe jos, pe căldura asta, aşa cum fusese nevoită să facă Dia când se stricase maşina lui. Asta însemna că mai mulţi bărbaţi precum Salaamat se vor holba rânjitori la Dia.

Aşadar, ce le rămânea de făcut?

În timp ce se plimba prin camerele goale, Daanish se întrebă: Chiar aici? Ar putea fi destul de confortabil. Am putea să ne giugiulim într-una din aceste camere pe jumătate finisate. Iar el ar putea să-i spună pur şi simplu lui Anu că se duce să găsească un mecanic. Era un motiv prea evident ca să dea de bănuit.

Singura problemă care putea să apară era, după părerea lui, chiar Salaamat, în caz că el era cel care, ocazional, pândea în camerele goale ca nişte crevase. Dar, negăsind alte opţiuni, atunci când, în cele din urmă, Dia sună, Daanish propuse totuşi casa.

Câteva zile mai târziu, într-una din camere, departe de stradă, ea se bosumflă:

— Of, ce mai loc de întâlnire!

— Dar nu eşti bucuroasă că mă vezi? Aici va fi, probabil, camera de oaspeţi sau ceva asemănător. Suntem primii oaspeţi!

— E absurd! Sunt bălţi peste tot. Aici de-abia ne putem adăposti de soare şi, ca să pună capac la tot, suntem prinşi ca într-un sendviş între casa mamei tale şi casa lui Khurram, unde e şi Salaamat, care ne cunoaşte! E ca şi cum trebuie să ne creăm propriul nostru sat doar pentru a fi împreună, numai că acest sat este în poala lor.

El o făcu să se aşeze.

— Să vorbim despre poala ta, zise el şi încercă să-şi pună capul pe ea.

Dar Dia rămase distantă şi cercetă cu privirea camera goală, cu pereţii pe jumătate ridicaţi şi nezugrăviţi, iar deasupra lor, cerul gri şi umflat. Pe jos erau gropi şi noroi. Braţul pe care el îl atingea se acoperi curând de sudoare.

— Nu-i bine, Daanish. Nu pot să stau în poziţia asta cu tine. Mi-e dor de golf, chiar dacă mă înfricoşa. Însă nouă ni se potriveşte un loc frumos. Aici nu-i nici măcar un copac în jur!

El trebui să recunoască: nu era confortabil. Se ridică:

— Bine, dar unde altundeva?

În loc să sugereze alt loc, ea continuă să se plângă:

— Locul ăsta mă face să simt că fac ceva greşit. Şi nu-i aşa.

Daanish încercă să se controleze, pentru a nu-şi pierde răbdarea cu ea, şi îi atinse linia fină, regulată, a maxilarului, care se curba frumos în zona bărbiei. Apoi îi atinse buzele, ştergând cu degetul mare sudoarea care se formase pe buza ei superioară, unde îi crescuse un puf fin. Ochii ei mari erau extrem de sinceri şi, acum, extrem de trişti. Daanish oftă.

— Ţi-a fost greu să pleci de acasă?

Ea îşi strecură mâna într-a lui.

— Foarte. Inam Gul mi-a spus: „Unde te tot duci, *beti*? De ce nu vorbeşti deschis cu mine?“ Nu-mi place să-l supăr. În plus, mi-e teamă că o să mă spună.

— Dacă în locul meu ar fi altul, mama ta tot ar obiecta?

— Nu. Şi asta e ceea ce mă doare. E, probabil, singura mamă care nu ar obiecta. Şi totuşi de ce să mă simt vinovată? Nu facem nimic rău.

O spusese cu o mare convingere, smulgându-se din disperarea ei şi dându-i în cele din urmă o sărutare lui Daanish.

Stăteau unul în braţele celuilalt în viitoarea cameră de oaspeţi, suflându-şi unul altuia sudoarea de pe piele. Ea şopti:

— Curând vei pleca în America.

Era adevărat. În mai puţin de două săptămâni va fi din nou în avion.

— Ne putem întâlni aici mai des.

Ea nu spuse nimic un timp, dar apoi amândoi se îndepărtară încet unul de altul. Era prea cald, deveniseră prea lipicioşi şi simţeau mult prea acut cât de constrânşi erau. Dragostea lor avea nevoie de spaţiu. Aici era atât de îngrădită, de sufocată! Cum putea să înflorească?

Dia spuse:

— Vara trecută a căzut o ploaie neagră. Oamenii spuneau că e din cauza câmpurilor petrolifere bombardate în Irak. Timp de mai multe luni de zile funinginea a acoperit totul. Era ca o cerneală. *Ama* a spus că ploaia ne-a distrus duzii, dar nu a avut cum s-o dovedească. Am rămas fără hrană pentru viermii de mătase.

I se auzea respiraţia, însă vocea îi părea detaşată.

El se rostogoli pe o parte.

— Dia, locul ăsta nu e perfect, dar hai să încercăm să profităm din plin, vrei?

Încercară.

Data următoare Daanish aduse un termos de apă cu gheaţă şi se stropiră unul pe altul, sărutându-se înainte ca balsamul să se usuce şi ei să devină prea lipicioşi pentru a se îmbrăţişa. El îi spuse că acum aveau apă din belşug – Anu reuşise să obţină rezervorul acela. Însă Anu se întreba de ce fiul ei nu venea niciodată acasă cu un mecanic.

Uneori Dia îi pomenea de Sumbul şi Inam Gul. Îi spunea că întrebările lor deveneau din ce în ce mai insistente. Însă de cele mai multe ori cei doi îşi povesteau unul altuia lucruri. Era ceea ce trebuiau, de altfel, să-şi povestească. Istorii despre începuturi şi despre eternitate.

Într-o zi ea nivelă pământul cu palma, îşi întinse picioarele şi se rezemă de un perete despărţitor. Îi povesti cum ajunseseră dudele să aibă culoare roşie.

— Eu îi spuneam povestea tatălui meu la culcare, iar el o repeta în drumul spre fermă. De fiecare dată trebuia să inventăm câte un final diferit. Şi iată cum începe: „Au fost odată doi tineri îndrăgostiţi, să spunem Raisa şi Faraz. Raisa era slabă şi brunetă, cu ochii scânteietori, părul negru, bogat, şi buzele ca petalele de fucsia“.

Daanish râse.

— Cum ar putea bietul Faraz să se ridice la înălţimea ei?

— Nu poate, zise ea, zâmbind. El era scund şi avea nasul mare, însă avea energie. Mai multă decât o albină.

— Înţeleg, farmecul compensează faptul că e *bonga*[3].

Ea îl strânse de braţ.

— Avea farmec, nu era un bonga. „Oricum, părinţii lor le interziseseră copiilor chiar şi să se uite unul la altul. Dar Faraz trebuia să treacă pe lângă casa ei în drumul spre câmpul unde lucra, aşa că Raisa avu multe ocazii să-l privească cu sfială din spatele perdelei groase a părului ei.“

Daanish îşi trecu degetele prin pletele Diei şi i le aranjă peste ochi. Ea intră în joc şi îl privi ademenitoare printre şuviţe.

— „Faraz se oprea şi o privea îndelung, cu înfrigurare, atunci când îi pândea silueta de ţipar, sărind

nervos de pe un picior pe altul, de teamă să nu fie prins. Dar ar fi fost în stare să rişte totul pentru o privire a iubitei sale. Noaptea, când se întorcea de la câmp, stătea lipit de zidul casei iubitei. Acolo exista o crăpătură mică, de care nu ştia nimeni în afară de cei doi îndrăgostiţi. În timp ce toată casa dormea, ei îşi vorbeau încet unul altuia prin acea crăpătură. Vocea ei era blândă şi seducătoare. Buzele lui se apropiau pentru a sorbi aroma aceea delicioasă."

Dia se opri, iar Daanish îi mângâie uşor spinarea.

— De ce te-ai oprit?

Sprâncenele fetei se încruntară, iar ea privi în depărtare înainte de a-i răspunde.

— Tocmai mi-am amintit ceva, zise Dia, apoi făcu din nou o pauză. Tatăl meu descria întotdeauna sărutul lor ca pe o dorinţă a lui Faraz de a se îneca în respiraţia Raisei. Nu-i nimic. Numai că modul în care cuvintele se sucesc şi capătă sensuri nedorite este puţin cam crud. Era o metaforă foarte bună. De-acum n-o voi mai folosi niciodată.

Daanish continuă să o mângâie pe spinare şi atunci Dia se apucă să îi spună despre uciderea tatălui ei.

— Practic, spuse ea, nu s-a înecat. Legistul a spus că era mort încă înainte de a fi aruncat în râu. Totuşi corpul lui nu ar fi arătat aşa cum arăta dacă nu ar fi stat în apă zile întregi.

Daanish o luă în braţe, uluit că furia ei părea să fie încă proaspătă. Dia nu vărsă nici o lacrimă. În schimb, ochii îi erau bântuiţi de gânduri teribile. Ea îi mărturisi că încă se mai întreba în fiecare zi cine îl ucisese şi ce ar face dacă ar afla, dar în primul şi-n primul rând se temea că nu va putea face nimic.

De-abia la următoarea lor întâlnire Dia îşi reluă povestirea:

— „Noaptea Faraz era atras de crăpătura din peretele de noroi ca un fluture atras de partenerul său la fel de dornic – hai să folosim metafora aceasta. Degetele lui zgâriau fisura cu lăcomie, imaginându-şi-o de cealaltă parte pe Raisa. Aceasta, la rândul ei, se agita şi îşi frământa degetele delicate, sperând să capete fie şi doar o mângâiere de la iubitul ei. Degetele ei începură să sângereze, iar mai târziu, în timp ce adormea, ea îşi săruta rănile, imaginându-şi că erau ale lui. Somnul ei era un lung şir de vise despre el – unele dulci, altele atât de groaznice, încât se trezea suspinând. În cele din urmă, nemaiputând suporta, într-o noapte plănuiră o întâlnire. Faraz spuse că ştie un loc potrivit. Era sub un dud bătrân de pe malul unui râu, la doi kilometri depărtare de câmpurile de grâu. «Ne întâlnim acolo mâine-seară. Va fi lună nouă şi nu vom fi văzuţi», a şoptit el prin crăpătură. Raisa îl asculta, răsucindu-şi absentă părul. Ea tânjea după o privire care să o convingă de dragostea iubitului ei. Nu mai mersese niciodată singură prin întuneric. Cât de mult însemnau doi kilometri? Ce ar spune părinţii ei dacă ar afla? Ea nu dorea să-i trădeze. La urma urmei, îi iubea şi pe ei. Dintr-odată, îşi dori să fie din nou copil. Copiii nu ştiu nimic despre nevoia de a alege. În asta constă inocenţa lor. Iar ea era pe cale să renunţe la inocenţă. Unde să se ducă: în braţele pasiunii sau în cele ale încrederii? Ce-şi dorea mai mult: un nou început sau vechea siguranţă? Pentru prima dată de când se născuse iubirea lor secretă, ea îşi puse întrebări despre Faraz. Oare era băiatul potrivit pentru ea?"

Dia îl privi pe Daanish lung şi aspru.

El îi tot pieptăna părul cu degetele, iar acum nu ştiu dacă să îşi retragă mâna sau să continue. Decise să continue, dar întreruperea îl trădă. Îşi puse ambele mâini pe faţă, hotărând să le folosească pentru a-şi şterge obrajii umezi. Nu putea s-o privească. Nu ştia ce simte. Ar fi vrut să-i spună: „Nu mai ştiu ce simt. Despre nimic. Dragoste. Război. Moarte. Casă. Toate sunt simple titluri de ziar“. Simţea că nu le poate lega unul de altul. Iată ce i se întâmpla din cauza ei. Avea de gând să se oprească?

El oftă, iar respiraţia lui mirosi uşor neplăcut. Mirosul lui nu avea nimic proaspăt şi vital aici, în acest colţ bântuit de insecte dintr-o casă neterminată. Şi adevărul era că numai nişte nebuni ar fi acceptat să stea în cocioaba asta. Umiditatea probabil că se apropia de nivelul maxim. Amândoi erau leoarcă de sudoare. Şi nici ea nu mirosea prea bine.

Dia îşi şterse faţa cu tivul cămăşii, dezvăluind o parte din abdomenul ei moale şi plat. În alte circumstanţe el i-ar fi îmbrăţişat talia goală sau i-ar fi ridicat cămaşa şi mai sus. Dar acum nu se simţea în stare să facă nimic din toate astea. Simţindu-se vinovat, recunoscu în sinea lui că ar fi preferat să fie în camera lui, unde cel puţin îşi putea potoli setea şi se putea răcori sub ventilator.

Ea continuă, iar vocea ei nu trădă nimic din ceea ce se petrecuse între ei în tăcere:

— „Raisa căută în crăpătură un semn de la el, dar aceasta era prea mică pentru a vedea altceva decât întunericul de pe partea lui. El o întrebă din nou: «Vii să ne întâlnim sub dud?» «Da!» strigă ea repede. «Voi fi acolo!» Aşadar, în noaptea următoare, când familia ei dormea, Raisa îşi împachetă o mică bocceluţă cu haine şi se strecură afară din casă. Într-adevăr, era lună nouă. De fiecare dată când privea cerul, parcă se vedeau tot mai multe stele. Păreau să strălucească pentru ea, iar ea vorbea cu ele în timp ce traversa câmpul. În felul acesta Raisa se împotrivea impulsului de a se întoarce acasă. În cele din urmă auzi râul. Văzu şi silueta copacului. Acesta se apleca peste apă ca un grup de bătrâni, cu braţele desfăcute şi frunzele fluturând. Cerul începu să se lumineze. Dar unde era Faraz? Fără ca Raisa să ştie, Faraz pornise spre râu mult mai devreme în acea zi. Neputându-şi stăpâni entuziasmul, nu mai lucrase la câmp. Nu se putuse concentra la nimic altceva în afară de gândul că-şi va îmbrăţişa iubita. Dar momentul acela era încă atât de departe – mai erau ore întregi! După ce aşteptase atât de mult timp, aceste ultime ore s-au dovedit chinuitoare. El rătăci departe de râu, se gândi şi apoi se întoarse. Se plimba în cerc. Cât ar fi vrut să-şi declare dragostea făţiş, în plină zi, pentru a o putea afişa cu mândrie! Ar fi vrut să se confrunte atât cu familia ei, cât şi cu a lui. Înşelăciunea ar păta frumuseţea a ceea ce aveau să trăiască ei în acea noapte. Iar ei erau deasupra acestor lucruri. Îi veni în minte un alt plan. Ajuns în faţa casei ei, îşi spuse: «Dacă mă iubeşte, va şti că sunt aici şi va ieşi din casă. Dacă nu o face, voi şti că dragostea ei nu este sinceră». Dar Raisa, ştiind că se vor vedea în acea seară, nu ieşi toată ziua. Rămase în casă şi suferi în tăcere, chinuită de marea aventură în care se angajase. Iar Faraz plecă. Ceea ce iubea ea mai mult la el – entuziasmul lui, seriozitatea lui de copil – avea să le aducă sfârşitul.“

Daanish se bosumflă:

— Aici mă pierzi. Adică Faraz şi-a creat singur o problemă exact când putea avea în sfârşit ceea ce-şi dorea?

— Da. A luat o decizie greşită. Fii atent, că acum ajung la o parte care poate avea mai multe

versiuni şi poţi să-mi spui şi tu versiunea ta. Lasă-mă s-o termin pe-a tatălui meu. „Deci a doua zi, când soarele răsări, Raisa stătea sub dud şi nu-i venea să creadă. Făcuse alegerea greşită? Sau se întâmplase ceva cu iubitul ei? Să plece şi să ceară ajutor? Indecizia şi frica o paralizau. Faraz, distrus de propria-i nebunie, cutreiera satul, amorţit de durere şi convins că el era cel înşelat. Cum umbla aşa, îl observă o bătrână, care îi dădu următorul sfat: «Du-te unde te-ai înţeles să te duci înainte să te rătăceşti!» Femeia plecă, lăsându-l pe Faraz să reflecteze la cuvintele ei. Sub copac, Raisa observă brusc un tigru ce pândea în apropiere şi care venise să bea apă din râu. În timp ce bea, îşi lingea buzele uscate, pline de sânge de gazelă. Când văzu fiara, Raisa, nebună de disperare, crezu că sângele de pe mustăţile tigrului era sângele iubitului ei şi căzu în faţa fiarei. Imensa felină sări la gâtul ei, devorând zgomotos un supliment de hrană neaşteptat. Sângele fetei ţâşni ca o fântână spre ramurile ca nişte oase ale copacului, care o mângâiau, stropind dudele albe cu sângele ei vişiniu. Şi astfel ajunseră dudele să aibă culoarea pe care o au.“

— Aproape că am uitat că despre asta era vorba, zise Daanish, încruntându-se, după care adăugă: Nu-mi place.

— Ei bine, atunci schimbă sfârşitul. Ţi-am spus că povestea are finalul deschis.

El se gândi o vreme.

— Ce s-a întâmplat cu Faraz?

— Cel mai trist lucru este că şi el se îndrepta spre locul unde stătuse ea. Şi când, în sfârşit, sosi şi văzu trupul Raisei, se lăsă şi el ucis de felină. Odată tata mi-a spus povestea altfel. Faraz fusese emoţionat, da, însă în loc să se ducă la casa ei şi să o aştepte să iasă, se dusese pe malul râului. Nu se întâlnise niciodată cu bătrâna din sat şi nu lucrase la câmp. A stat sub dud de dimineaţa până seara, deci când tigrul cu gura însângerată veni să bea apă, Faraz a fost cel care a crezut că Raisa fusese mâncată şi nu invers. Apoi el se lăsă mâncat de fiară şi sângele lui coloră fructele în roşu, iar Raisa găsi apoi cadavrul lui.

— Dar în ambele versiuni tigrul îi ucide pe amândoi?

— Da. Altădată tatăl meu a spus că a fost o metamorfoză dublă. Nu numai că fructul şi-a schimbat culoarea, dar şi îndrăgostiţii s-au schimbat. Ei s-au transformat în tigri şi cutreieră liberi prin pădure, fără să se mai teamă de alţi prădători.

Daanish o trase în braţele lui:

— Ei bine, lasă-mă să mă gândesc la un alt sfârşit.

Ea zâmbi şi aşteptă. Însă mintea lui rătăcea. Oare va ploua din nou? În depărtare se vedeau fulgere, iar curentul electric probabil că se întrerupsese iar, pentru că se auzea bâzâitul unui generator. Daanish şi-ar fi dorit ca Dia să fie aşa cum o plăcea el: Dia cea caldă şi moale, care îl elibera de haos, pentru că nu ştia nimic despre el. Ar fi vrut ca ea să rămână mereu ca până acum. Nu ca acum, când îi sugera cu viclenie să-şi asume un angajament.

Dia spuse:

— Tatăl meu o privea deseori pe mama, care stătea lângă el în maşină, şi aştepta tăcut să audă versiunea ei, dar ea nu o spunea niciodată. Nici fraţii mei. Doar eu cu el povesteam. După moartea lui

am schimbat iar povestea: nu un tigru o vânează pe Raisa în timp ce Faraz îşi plânge de milă toată ziua. E o bandă de tâlhari. Aceştia au pistoale, puşti şi mitraliere şi o chinuie ore întregi. Apoi o aruncă în râu, unde pluteşte sub lumina stelelor care fuseseră atât de bune cu ea pe drumul ei singuratic de-a lungul lanului de grâu.

Dia răsturnă ceaşca termosului şi spuse că înăbuşeala o făcea să leşine. Dar nu mai aveau nici un pic de apă.

— Of, fie… oftă ea. Acum spune-mi tu ceva.

Apoi se uitară amândoi unul la altul. Oare îi influenţase povestea Diei sau o umbră trecu într-adevăr repede printre ei? Îngheţară. Daanish încă nu îi spusese că uneori Salaamat mai venea pe aici. Se uitară amândoi cu grijă afară. Acolo nu era nimeni.

1. Referire la *Dick Whittington şi pisica lui*, poveste populară engleză.
2. Allah este stăpânul (în urdu, în orig.).
3. Prost, bătut în cap (în urdu, în orig.).

Salaamat

1
Şcolari
Mai 1987

— Cum poţi fi luptător pentru libertate dacă tu preferi să te holbezi la apă? îl muştrului Fatah pe Salaamat, aşezându-se lângă el pe plajă.

Salaamat rânji. De ani de zile nu se mai simţise aşa. Zise:

— În fiecare seară, după ce închidea ceainăria, bunica mea privea marea până intra în transă. Îşi arunca grijile pe apă, lăsa valurile să le ducă departe. Aşa că iată-mă: sunt din nou lângă apă şi mă simt exact ca ea. În aval curge Indul, ducând cu el ce-i rău din mine. Poţi numi asta libertate.

— Hm! Ce prostii vorbeşti! răspunse Fatah. Să nu cumva să te audă Comandantul că spui tâmpeniile astea. O să te trimită direct în valuri, ca să te ducă *pe tine* departe.

În spatele lor răsărea soarele. Pe malul opus stâncile gri aveau reflexe palide de piersică, iar un cormoran îşi întindea aripile. Ceilalţi bărbaţi ieşeau încet-încet din corturi, încheindu-şi cămăşile sau dându-şi la o parte părul din ochi cu degetele lor aspre. Murmurau saluturi şi se împleticeau până la marginea fluviului, pentru a-şi face abluţiunea de dimineaţă. Fatah spusese că în lunile următoare, când va cădea ploaia, culoarea Indului avea să se schimbe. Deocamdată însă era limpede şi albastru ca sticla lui Hero, cu un răsărit roz ce se înălţa din adâncuri.

Cu chipurile strălucitoare, ceilalţi bărbaţi se alăturară lui Fatah şi Salaamat, care îl aşteptau pe Comandant. La douăzeci de ani, Salaamat se simţea ca un şcolar. El era băiatul cel nou, care va trebui să arate ce-a învăţat. Curând va pleca spre sud, pe Autostrada Naţională, pentru a face asta.

— Uite-l că vine, fluieră Fatah.

Bărbaţii se întoarseră în aşa fel încât să stea cu spatele la fluviu şi cu faţa la soare. Comandantului îi plăcea să declare că oricine spune că o infracţiune înseamnă haos nu a comis niciodată una suficient de oribilă. Infracţiunea înseamnă disciplină. Insolaţia şi ochii înlăcrimaţi făceau parte din disciplină. Prin urmare, bărbaţii se uitară cu ochii mijiţi la steaua ce răsărea, în timp ce Comandantul stătea încruntat sub un copac umbros, pentru că nu avea nici un motiv să zâmbească, dată fiind această *qaumi halat*, starea în care se afla ţara.

— Cine zâmbeşte nu a privit niciodată soarele, şopti Fatah.

Bărbatul de lângă el pufni.

Comandantul începu:

— Ce-a făcut ţara asta pentru voi? Sunteţi analfabeţi şi nu aveţi nici casă, nici masă. Aţi fost scoşi prea devreme din mamele voastre, aţi fost smulşi din uterul ei ca icrele galbene şi lipicioase din pântecele unui *mahseer*[1]! Vedeţi cum plutesc pe fluviu? Aşa sunteţi voi. Murdari, urâţi, sortiţi să plutiţi cum vă duce curentul. Dumnezeu nu vă poate oferi nici măcar şansa de a vă camufla. Puteţi vedea icrele acestor peşti ticăloşi de pe stâncile cele mai înalte de pe malul fluviului!

Salaamat şi ceilalţi se foiră. Comandantul nu urcase niciodată pe o dună, darmite pe o stâncă. Avea funcţia asta pentru că Şeful era cumnatul lui. Salaamat privi către impunătoarele stânci gri din jurul lor. Soarele se târa treptat peste marginea lor, unde în fiecare dimineaţă, la ora aceasta, un vultur pescar îşi hrănea puii. Fatah şi Salaamat urcaseră pe stâncile acelea şi aproape că văzuseră cuibul. Văzuseră şi icrele de peşte de acolo, de sus. Aici Comandantul avea dreptate: îţi răneau privirea.

Comandantul se plimba prin faţa lor cu un băţ de salcâm într-o mână şi vechiul Winchester în cealaltă. Spre dezgustul lui Fatah, Şeful îi dăruise cumnatului său puşca. Luciul curat al gravurii de pe ea se datora faptului că în timp ce bărbaţii erau instruiţi, Comandantul o ungea. Băţul de salcâm era periuţa lui de dinţi. Şi-l vâra în gură şi apoi scuipa.

— Deci ce faceţi? Vă spun doar un cuvânt: dislocare. Dacă ei v-au blocat, acum îi blocaţi voi pe ei. Ne vom atinge obiectivul prin disciplină. Disciplină mentală.

Vulturul îşi făcu apariţia şi probabil că aterizase pe partea cealaltă a stâncilor, pentru că ţipetele de întâmpinare ale puilor reverberau în micul canion.

Comandantul îşi lovi periuţa de dinţi de coapse, iar vocea lui tună:

— Trebuie să vă stăpâniţi dorinţele, să nu mai reacţionaţi la acest mediu. Trebuie să vă închideţi şi apoi să vă micşoraţi. Trebuie să deveniţi o bucată minusculă de oţel. Trebuie să vă concentraţi şi să învăţaţi să direcţionaţi această bucată de oţel. Nu veţi folosi gloanţe aşa, pur şi simplu. Voi înşivă veţi fi gloanţele. În această tabără sunt exact douăzeci şi şapte de gloanţe.

Când termină, jumătate din oameni se retraseră pe o porţiune de plajă rezervată pregătirea de luptă. În timp ce aceştia îşi antrenau corpurile, ceilalţi, conduşi de prim-locotenentul Muhammad Shah, se îndreptau spre autostradă. Victimele lor erau duse în bungalow-ul Şefului, aflat pe uscat, la mulţi kilometri în interior.

Antrenamentul varia ca intensitate şi, după cum îşi dădu seama Salaamat, fără nici un motiv anume. Totul era făcut haotic, la nimereală. Putea implica montarea şi demontarea kalaşnikovurilor mai rapid decât legarea şireturilor, montarea corturilor cu o singură mână (în timp ce Comandantul îşi lustruia Winchesterul şi îi cronometra) sau trasul la ţintă în centrul unei lespezi de piatră. Salaamat a crezut că ultimul tip de antrenament îi va plăcea cel mai mult, doar că ecoul din micul defileu îi declanşa un haos de zgomote în timpanul stâng. Dacă înainte de a veni aici, auzul îi mai jucase feste, ei bine, acum auzea foarte bine. Timpanul îi era ca un fluier de aur şi cel mai mic sunet era amplificat de mai multe ori. Deprinse abilitatea de a trage puţin la ţintă, însă cu o precizie de expert, şi deveni mai bun decât mulţi dintre cei care se antrenau de mult timp. Avea un Tokarev ieftin de calibrul 22. Dormea cu el, mânca cu

el şi nu-l lăsa niciodată în cort când ceilalţi păreau că se odihnesc. Pe-aici bărbaţilor le sărea repede muştarul.

Apoi veneau genuflexiunile, flotările şi alergările pe marginea plajei într-o căldură sufocantă, cu rucsacuri grele în spinare. Sau oamenii se luptau corp la corp, pe jumătate încăierându-se, pe jumătate lovind cu picioarele. Sau urcau cele mai abrupte poteci de pe stânci, în timp ce Comandantul se încrunta teribil în spatele micului său cronometru. Aici excela Fatah. Era ca o capră bine hrănită – avea piciorul sigur şi muşchii încordaţi în jurul abdomenului. Era o masă compactă şi puternică. Salaamat avea control, însă Fatah avea agilitate, iar cel dintâi intră de bunăvoie în jocul acestuia, parie contra lui şi îşi miză aproape toate ţigările, pentru că-i plăcea să-l privească pe Fatah cum sare pe lângă el cu agilitatea şi nerăbdarea copiilor din satul lui, care înotau până la ancoră. Fatah se uita în urmă şi zâmbea la fel ca ei: *Uite. Am făcut-o!*

Când nu se antrenau, oamenii dormeau, jucau cărţi, se certau sau dispăreau dincolo de stânci în grupuri de câte doi sau trei. Salaamat şi Fatah explorau defileul asemenea băieţilor aflaţi într-o drumeţie. Solul era acoperit cu ace de pin şi excremente de porumbel. Unele promontorii semănau cu cenuşa vulcanică albă, erau prea moi pentru a fi escaladate, însă aveau forme de horn, astfel că, privite de pe ţărm, şirurile de stânci păreau o armată de fantome ce stăteau la pândă.

Lui Fatah îi plăcea să escaladeze acele forme conice şi să privească prin ferestrele naturale. Apoi imita mersul ţanţoş al Comandantului: „Aşaaa... Să nu uităm de ce suntem aici!“

Dacă Salaamat nu intra în jocul lui, Fatah îl altoia peste ceafă şi se răţoia tot mai tare la el, până ce Salaamat se milostivea de el şi striga: „De ce suntem aici, domnule?“

Apoi venea răspunsul: „De ce? Prostule! Ca să luptăm pentru o patrie *sindhi* independentă!“ Apoi Fatah se prefăcea că se spală pe dinţi.

Era cu doi ani mai tânăr decât Salaamat, dar ucisese deja trei oameni.

Astăzi urcară cu agilitate până la trecătoare, pentru a vedea mai bine cuibul de vultur. Fatah vorbi despre ultimul raid în care fusese implicat: doi bărbaţi mergeau cu o motocicletă pe una din benzile autostrăzii când Fatah şi alţi trei au deschis focul. Unul dintre bărbaţi avea două mii de rupii la el. Celălalt nu avea nimic, doar o fotografie în portofel. Au fost împuşcaţi în membre, iar Muhammad Shah a vrut să încerce pe ei centura cu electroşocuri cumpărată recent din Amrika. Aşa că i-au dus pe cei doi la celula din sat, însă pe drum unul din ei sângeră până muri. Celălalt era încă în celulă şi mai trăia.

Un zid de piatră le bloca drumul, aşa că s-au întors şi au început să caute un alt traseu până sus. Fatah îi spuse că, deşi Comandantul era *chichra*[2], avea dreptate în anumite privinţe. Nu puteau uita unde se aflau. „Cine suntem şi cum vom sfârşi depinde în întregime de *gigraphun*.“

Salaamat nu spuse nimic. Lui Fatah îi plăcea să vorbească despre geografie la fel de mult cum îi plăcea să câştige pariuri. Iar Salaamat rareori îl întrerupea, pentru că Fatah era minunat. Fusese la şcoală. O şcoală adevărată. Avea şi cărţi de citit. Studiase câteva luni chiar şi la universitate. El nu venea dintr-un sat vechi, ca Salaamat. Crescuse în Karachi şi avea un aer destins, de om de lume, pe care ar fi fost o prostie să nu i-l recunoşti. În timp ce Salaamat îşi pierdea timpul pictând autobuze, Fatah pândea deja pe autostrăzi. Fatah ştia mai multe. Şi gândea mai mult. Avea o filozofie clară, în

timp ce Salaamat plutea pur şi simplu în derivă.

Fatah îi aminti că şi el va trebui să ucidă într-o bună zi, cât de curând. Salaamat o luă înainte, lăsând complet în urmă marginea stâncilor. Se opriră pe un afloriment. De aici fluviul părea extrem de albastru. Peste câteva luni, când va ploua, gheţarii din nord se vor topi şi se vor revărsa în el, umplându-l de resturi gri.

Ce va ajunge el să facă până atunci?

E drept, îi plăcea să tragă cu pistolul, dar nu ştia cum ar fi să ia altceva la ţintă. Nu dorea să fie obligat să o facă. Poate c-o va face, poate că nu, dar era greşit să fie judecat numai după asta.

Adevărul era că uneori îşi dorea ca tabăra să nu fi fost aşezată într-un loc atât de frumos. Trebuia să fi fost amplasată pe o stradă murdară şi incendiată din oraş. Într-un autobuz răsturnat, pe bancheta carbonizată din spate. Sau în gaura împuţită unde munceau angajaţii lui Handsome. Însă tabăra era aici, într-un loc izolat, în nordul îndepărtat al provinciei. Fatah i-a spus că majoritatea taberelor erau mult mai la sud, unde malurile fluviului erau puternic împădurite. Poate că ar fi fost mai bine acolo. Mai restrâns. Întuneric. Aceste stânci masive îi plăceau. Venise în tabără gândindu-se că aici se va ofili şi va muri, dar dacă i se întâmplase ceva, fusese exact opusul. Lui Salaamat începuse să-i placă din nou lumea lui.

Nisipul de sub tălpi, mirosul fluviului, felul în care vântul îi sufla părul lângă firul ierbii, cerul fără praf şi ceaţă, frunzele moi şi verzi – toate astea îl revigorau. Deşi era un luptător puternic şi un bun ţintaş, îşi îndeplinea îndatoririle cu un interes minim, în timp ce spiritul lui rătăcea. În loc să se distanţeze de natură, se integra în ea. Şi era din ce în ce mai puţin convins că răspunsul la toate necazurile lui era acel stat separat. Dacă acest tărâm pe care ceilalţi doreau să-l separe avea vreun afect asupra lui, acela era că îl învăţa cum să lipească la loc cioburile inimii lui zdrobite.

Dar Fatah era minunat şi acum trasa o hartă a Pakistanului pe aflorimentul acoperit de o pulbere albă. Cunoştea graniţele ţării din memorie. Putea desena mai multe ţări fără probleme. Îi spusese că harta lumii era în mâinile lui. În timp ce contura şi finisa liniile, îi zise:

— Pakistanul e uşor de desenat: un braţ care se prelungeşte din China până la Marea Arabiei, cu degetul mare şi degetul mic ieşind în lateral uite-aşa!

Se aşeză pe vine şi trase de tivul pantalonilor uzaţi ai lui Salaamat, silindu-l şi pe el să se aşeze.

— Sindh-ul este degetul mare. Observi că nici una din ţările care ne influenţează în vreun fel nu are o formă deosebită? Afganistanul este o grămăjoară informă. Rusia ce e? Amrika? Mare ca Anjuman, dar fără nici una din curbele ei. O ridicătură aici, un deget colo. E drept, India are o anumită formă. Dar uită-te la Sulawesi! Ea are braţe, picioare, ba chiar şi o panglică!

De asemenea, Fatah ştia în detaliu ce anume exporta fiecare ţară în Pakistan, aşa cum remarcase Salaamat în magazinul lui Hero. El spuse că inşii care pretindeau că Sindh-ul nu s-ar putea descurca singur greşeau – trebuia doar să înveţe să facă echipament şi apoi să-l vândă unora care erau într-o situaţie şi mai rea. „Poate celor din Sulawesi!“

Salaamat îl aprobă, însă spiritul lui era absent. De aici nu puteau ajunge mai aproape de cuibul vulturului. Trebuiau să se întoarcă şi să pornească din nou. Dar locul era bine umbrit şi dinspre fluviul

ce curgea placid la vale venea un vânt plăcut.

Fatah continuă:

— Deci despre degetul mare. Suntem ceea ce suntem pentru că am trăit pe el de mii de ani. Odinioară avea mândrie. Acum are o cătuşă în jurul lui. A fost îndoit şi bătut şi sângele i s-a oprit. Se bălăngăneşte neputincios. Pentru a sta drept şi semeţ, trebuie să se elibereze.

Salaamat ştia că prin sânge Fatah înţelegea Indul. Vorbise de multe ori despre barajele din Punjab, care înăbuşeau viaţa. Acea provincie erau plină de viaţă, era traversată de cinci fluvii mari, dar voia să aibă şi mai mult.

— *Punjabi* vor mai mult, spunea el. Mai multă hrană, mai multă apă, mai multă bogăţie, mai mulţi oameni hidos de graşi, ca acel Handsome despre care vorbeşti tu. Pe o suprafaţă întinsă din Sindh Indul s-a micşorat atât de tare, încât a devenit un pârâiaş.

Şi în satul lui Salaamat se vorbea despre asta. Pescarii depindeau de peşte, care, la rândul lui, depindea de mangrovele care altădată prosperau în estuare. Dacă apa proaspătă nu mai curgea, copacii se ofileau, iar peştele murea. Mulţi dintre aceşti săteni au trebuit să plece şi, ca şi Salaamat, să se supună celor care îi alungaseră. Salaamat i-a povestit lui Fatah despre nopţile de furie pe care le trăise la Handsome şi despre ridicolul faptului că lucrătorii lui Handsome se plângeau de cei care îi alungaseră pe ei. Fatah fierbea: „Toţi sunt nişte ticăloşi. Toţi. De aceea suntem noi aici“.

Primul lucru pe care îl făceau Gloanţele când capturau pe cineva era să îi taie degetul mare şi pe cel mic şi să-i arunce trupul în fluviu.

Salaamat trase adânc în piept aerul curat ce plutea în jurul lui. În ziua în care îşi văzuse autobuzul arzând, crezuse că nu va mai găsi niciodată frumuseţea. Îşi dorea să fi avut dreptate. Îşi dorea ca Dumnezeu să nu fi pus în el acel ceva care refuza cu încăpăţânare să se închidă. Îşi dorea să nu-l fi simţit pe Dumnezeu aproape atunci când auzea puii de vultur întâmpinându-şi mama. Da, avea puterea să se transforme într-un glonţ de oţel – mai bine decât oricine altcineva de aici. Dar ar fi fost o bucată de oţel superficială, la fel de uşor de respins pe cât de repede se formase. Sub pielea lui obişnuită, Salaamat era la fel de vulnerabil cum fusese întotdeauna.

Fatah începu să coboare stânca.

— Nu ajungem nicăieri cu păsările astea, zise el în timp ce Salaamat îl urmă.

Coborâră rapid până la un platou familiar, plin cu flori sălbatice. În covorul de frunze putrede, bine ascunsă sub iarba fragilă, era o cutie de tablă. Şi ceilalţi îşi ascundeau proviziile aici. Însă Fatah ascunsese o cutie cu alcool cumpărată de la populaţia *mohana*, care locuia în amonte. Salaamat luă o înghiţitură şi îi înapoie cutia lui Fatah. Era făcut din mandarine şi avea gust de urină de şacal, dar tot îi plăcu.

Când cutia era pe jumătate goală, Fatah începu iar să îl imite pe Comandant:

— *Puteţi vedea icrele acestor peşti ticăloşi de pe stâncile cele mai înalte de pe malul fluviului!* Hei, iată-ne, icre galbene şi scârboase de peşte! Ne *puteţi* vedea! Suntem aici, sus!

— Ba nu, nu puteţi! zise Salaamat, lovindu-l uşor cu pumnul.

Apoi continuă:

— Dă-mi cutia!

După două înghiţituri zdravene, spuse:

— Doamne, ai dreptate!

Râseră atât de tare, că îi dureau şoldurile, iar valea răspundea hohotelor lor. Ecoul îi făcu să râdă şi mai tare. Deodată Fatah îl întrebă:

— Care a fost cea mai tare partidă de sex de care ai avut parte?

Alte hohote de râs. Salaamat îşi privi prietenul:

— Ştii, eşti de-a dreptul dreptunghiular.

— Fugi de-aici! Doar ştii pe unde ai ieşit din burta maică-tii.

— Ai capul dreptunghiular, mâinile dreptunghiulare, chiar şi zâmbetul dreptunghiular.

Salaamat se uită la Fatah cu ochii mijiţi. Da, avea forma unui trunchi de copac, cu o perie de păr aspru în loc de frunze. Mai luă o gură din otrava de mandarine.

— Şi dinţii. Tot dreptunghiulari.

— Dă-mi-o! îi smulse Fatah cutia. Îţi prăjeşte creierul.

— Într-un dreptunghi.

Izbucniră din nou în râs. Fatah îl lovi uşor pe Salaamat peste obraz şi şuieră aceeaşi întrebare:

— Deci care-a fost cel mai bun futai al tău?

Soarele se scufunda în dosul stâncilor de pe malul opus. Trebuie să fi fost în jur de ora patru. Bărbaţii trebuiau să se întoarcă de pe autostradă şi de la Şef.

Salaamat îşi aminti de femeile la care îl ducea uneori Chikna. Cu pielea uleioasă şi ochii puternic rimelaţi. Îmbrăcate în *kameez* strâmte, ele nu aveau prea multe de arătat în afară de colacii de grăsime de pe burtă. Nici una nu se compara cu Rani, dar o dezbrăcase pe fiecare cu gândul la ea, pentru a nu mai simţi când îşi rănea genunchii în timp ce penetra o târfă pe o scândură de lemn acoperită cu o pânză murdară, pătată cu sânge şi spermă. El nu gusta jegul şi nici nu adulmeca mirosul dulceag al machiajului femeii în timp ce sudoarea lui se amesteca cu a ei. Prin dinţii ei sparţi nu trecea nici măcar aerul când mârâia „Destul!“ Nu, îşi imagina că o poseda în faţa unei cascade, a unei cascade precum cea din grădina Diei. În picioare şi cu lumina soarelui căzând direct pe curbura exterioară a sânului ei stâng, un pic mai rotunjit.

Salaamat şopti:

— Cea mai bună partidă a fost într-o cascadă.

— Ah! exclamă admirativ Fatah. Asta-i ceva ce n-am făcut niciodată.

— Am vrut s-o dezbrac numai până la talie. După aceea am strâns-o de umeri şi am întors-o întâi spre stânga şi apoi spre dreapta, pentru ca apa să lovească fiecare sân exact în punctul unde se umflă ca o cupă, în jurul sfârcului. E cel mai frumos loc de pe corpul unei femei.

— Avea gâtul lung şi alb, încuviinţă visător Fatah.

— Ochii ei, atât de inocenţi, de temători...

— Dar partea de *jos*? întrebă Fatah, încruntându-se.

— Şi aceea, zise Salaamat, zâmbind misterios. După o oră sau cam aşa ceva. Purta o fustă verde de

mătase, care s-a udat toată.

— Da, o văd. Părul ei lung e leoarcă. O şuviţă groasă i s-a lipit de sân. Apa se scurge în jurul sfârcului rece şi neted. Când îi guşti sfârcul, simţi parfumul şamponului ei de flori.

— Atunci îi desfac fusta.

— E prea udă ca să cadă singură. Te apleci şi o tragi jos. Degetele tale alunecă pe mătasea ce îi înveleşte fundul.

— Fundul cel mai mare, mai rotund şi mai generos pe care Dumnezeu l-a creat vreodată.

— Nu mai ai răbdare. Tragi de jupă în sus în loc să tragi în jos.

— Şoldurile ei sunt reci, dar înăuntru e ca o pătură moale şi caldă.

Cei doi stăteau pe iarbă absolut nemişcaţi. Umerii lor se atingeau. Salaamat îşi dădu seama abia acum că se atingeau. Fatah respira greu. Întoarse încet capul şi-l privi. Dreptunghiular de-a binelea. Ochii încă închişi. Buzele groase, întunecate, se deschideau încet şi tremurau. Maxilarul lat, fruntea încruntată. Imaginile încă mai pâlpâiau în dosul pleoapelor lui strânse. Muşchii i se contorsionau în timp ce se străduia să rămână concentrat. Era îmbrăcat în nişte şalvari pătaţi de noroi, în al căror buzunar lateral se ghicea o umflătură: un pistol Ruger. După ce ucideau pe cineva, bărbaţii puteau trece de la arme sovietice la arme americane. Da. Iar în centrul corpului lui Fatah era o altă umflătură. Ca şi buzele, şi ea îi era cuprinsă de spasme.

Salaamat smulse o floare galbenă. Simţise ceva mişcându-se în stânga lui – probabil o veveriţă. Şopti:

— Şi când terminăm, o întind pe jos în spatele cascadei şi stăm să privim cortina de apă. Apoi o usuc aşa.

Răsuci floarea pe nasul lui Fatah:

— Şi apoi aşa.

Salaamat îl sărută uşor pe buze.

Fatah nu răspunse imediat şi nici nu deschise ochii. Salaamat îl sărută pe frunte, apoi pe şanţurile gri de sub ochi. Îi mângâie obrajii întunecaţi şi lucioşi cu floarea şi îi sărută buzele mai apăsat.

De data aceasta mâinile lui se ridicară. Îl prinseră pe Salaamat de păr şi îl traseră mai aproape. Dinţii lui îi apucară gura. O limbă îi căută limba lui cu o sete care îl sufoca.

— Pariez că şi buricul tău e dreptunghiular, şopti Salaamat, ajutându-l pe Fatah să se dezbrace.

Se aplecă de parcă în cele din urmă, ajuns la douăzeci de ani, venise momentul să mulţumească.

2

Disciplină

Iunie 1987

Primul lui test a avut loc în luna următoare.

A fost urcat în remorca unui jeep, unde aşteptau alţi şase inşi. Fatah îşi puse un braţ în jurul lui. După ce merseră spre sud câţiva kilometri, şoferul coti pe un drum mocirlos ce ducea spre est. Unul din bărbaţi îl legă la ochi pe Salaamat.

— Poţi avea încredere în el, mormăi Fatah.

— Până ce Şeful zice altceva, astea sunt regulile, replică insul pe un ton plat.

Salaamat nu a fost surprins că Fatah nu a mai obiectat. Îl adora pe Şef. Totuşi ar fi vrut ca Fatah să-i arate şi lui mai multă loialitate. Din cei opt oameni din jeep, el a fost singurul pe care l-au legat. Se gândi: „Voi fi din nou martorul orb, surd şi mut".

Jeepul se opri de mai multe ori, iar el auzi oamenii dându-se jos şi urnind pietrele din drum. Uneori cobora şi Fatah. O dată un alt ins se aşeză alături de Salaamat, punându-şi un cot pe coapsa lui. Când vorbi, Salaamat recunoscu vocea unui bărbat masiv, căruia toţi îi spuneau Gharyaal *bhai*, pentru că se lăuda că poate să se lupte cu un crocodil cu un braţ legat la spate.

În spatele pânzei pleoapele lui Salaamat clipeau. Era atent la drumul pe care nu îl vedea. Auzea un pârâu curgând – îi auzea susurul blând în apropiere. În copacii înalţi se auzea tocănitul ciocănitorilor. Şacalii se ascundeau în peşteri, schelălăind încet când anvelopele jeepului scârţâiau pe lângă bârlogul lor. Defileul răsuna de gloanţele trase de grupul rămas în tabără. Zgomotul sărea de pe o stâncă pe alta, ţesând o pânză în jurul lui. Ramurile îl zgâriau, iar pânzele de păianjen i se prindeau în păr.

Ceilalţi spuneau că Şeful avea o vestă antiglonţ din mătase de păianjen, ca şi Ginghis Han. Salaamat se gândi la fermă şi la Sumbul, cea învăluită într-un alt fel de mătase. Ea îi spusese odată un lucru pe care îl ştia de la Dia: fiinţele mici produceau materialele cele mai puternice de pe planetă. Creaturile mai mari le-au furat, pentru a pretinde că ele erau puternice.

Deci iată-l acum în drum spre cea mai măreaţă creatură dintre toate. Aşa îl numise Fatah: mai măreţ decât Rusia şi Amrika laolaltă (dar tot fără curbe).

Copacii se răreau şi capul îi ardea. Sudoarea îi curgea pe spate. Pârâul nu se mai auzea. Jeepul acceleră. Şacalii fugeau. La următoarea oprire a automobilului îi scoaseră legătura de la ochi. Capul îi pulsa. Nu mai văzuse niciodată o lumină atât de orbitoare. Luminişul era scăldat în razele soarelui, care îi pătrundeau prin ochi şi îi ardeau creierul. Când îl conduseră spre casă, avea ochii numai pe jumătate deschişi.

— Ha, ha! râseră ceilalţi. Ceea ce o să vezi te va face să-i deschizi larg!

Fatah îl plesni peste ceafă:

— O să mă faci să fiu mândru de tine!

Acolo erau două clădiri: una a Şefului şi una pentru treburi. Dacă îşi făcea bine treaba, Salaamat îl putea întâlni pe Şef.

Muhammad Shah ieşi din bungalow-ul Şefului cu cheile de la a doua clădire. Descuie o uşă şi toţi intrară într-un întuneric profund. După câteva momente, cu ajutorul luminii puternice care intra pe uşa deschisă, Salaamat văzu un bărbat legat de un scaun. Era legat la ochi şi avea căluş. Era complet dezbrăcat.

Alţi bărbaţi din bungalow-ul Şefului îi urmară înăuntru. Când îşi dezlegară victima, aceasta nu îşi

schimbă poziţia, nu îşi întinse nici măcar un braţ şi nici nu mişcă din umeri. Când îi scoaseră legătura de la ochi, aceştia îi rămaseră închişi. Salaamat îşi zise: nu poate suporta lumina. Şi când îi scoaseră căluşul, iar el nici măcar nu deschise gura, Salaamat se întrebă dacă mai era măcar în viaţă.

Bărbaţii vorbeau pe limba lui, dar Salaamat nu le spuse nimic. Prefera să vorbească cu sine. Îi era teamă. Camera mirosea a excremente. Era chiar mai mică decât cămăruia lui de la Handsome. Nu văzu nicăieri vreo saltea. De cât timp stătea omul ăsta aici? Oare el era cel despre care îi vorbise Fatah acum câteva săptămâni? Cel cu două mii de rupii sau cel cu fotografia?

Uşa se închise. Lanternele se aprinseră. Muhammad Shah îi dădu şi lui una. Adresându-se tuturor, prim-locotenentul spuse:

— Acest om şi-a însuşit arta de a se controla. El nu vede, nu mănâncă, nu bea, nu ascultă şi nici nu simte. Lăsaţi-mă să vă arăt.

Îl lovi pe om cu patul mitralierei lui chiar în ceafă, însă acesta, în afară de faptul că se aplecă în faţă câţiva centimetri, rămase neclintit.

— Vedeţi?

Impresionat, Muhammad Shah îşi încreţi buzele.

— Asta înseamnă disciplină. Prin voinţă, s-a transformat într-o mică bucată de oţel. Din păcate, asta nu-i amuzant pentru noi, nu?

Zâmbi şi îl lovi pe om în fluierul piciorului.

Salaamat de-abia dacă văzu. Ceafa îi palpita ca şi cum avea acolo o broască. Avea câte una şi de fiecare parte a gâtului, şi la fiecare tâmplă. De fiecare dată când acestea orăcăiau, urechile lui răsunau.

Ceilalţi bărbaţi se apropiară de bărbatul aşezat pe scaun – glonţul perfect.

— Eu pot să-l înfrâng, spuse cineva.

Îi ridică o pleoapă şi aprinse lanterna. „Crac-crac“, făcură broaştele, pulsând pe sub pielea lui Salaamat.

Fatah îl trase lângă el:

— Nu ţi-ai aprins lanterna, prostule!

Salaamat apăsă butonaşul cu degetul mare.

— Vezi cătuşele alea pentru degete?

Salaamat se uită.

— Din Germania. Cercul de fier care prinde fiecare deget a intrat în carne.

Fatah orientă raza lanternei către locul indicat, ca un chirurg la masa de operaţie. Salaamat privi în jos.

— A fost nevoie de multe zile pentru ca aceste cătuşe să taie osul. Mai întâi doar au frecat pielea, după care au pătruns-o. La început rana a fost roz. Acum... uită-te!

Rana se făcuse verde. Nici măcar poliţia însărcinată cu pedepsirea decorării excesive a autobuzelor nu îi făcuse aşa ceva. Salaamat îşi presă partea laterală a gâtului. Printre degete i se mişca o gâlmă.

Fatah continuă:

— Gharyaal *bhai* pune pariu că într-o săptămână îi cade degetul mare. Eu spun că în două zile. Tu

ce părere ai? Dacă ai dreptate, îi vom spune Şefului.

Apoi Fatah fu distras de Muhammad Shah.

Salaamat nu-l urmă. Îşi făcuse în sfârşit destul curaj ca să se uite la acel om – să se uite cu adevărat. Avea lanţuri la picioare. Picioarele aveau nişte tăieturi atât de urâte, că păreau să fi fost periate cu un pieptene făcut din lame. Părul creştea în bucăţi lipicioase. Genunchii i se umflaseră. Deasupra lor, coapsele îi erau pline de tăieturi şi vânătăi. Semănau cu ale unui pui jupuit şi de-abia se mai vedea carnea pe ele. Dar *acolo*? Salaamat îşi îndreptă lanterna în susul coapselor. Ce i-au făcut *acolo*?

Nu putea privi.

Ba da, putea.

Sus, sus, acolo, în centru, chiar sub un alt smoc de păr lipicios şi încâlcit, văzu ceva maro şi ceva alb.

Nu se putu uita.

Îşi stinse lanterna.

El era cel violat. Furios, se întoarse să-l întrebe pe Fatah: Cine credeau că-i el? O blestemată de marionetă?

Dar Fatah era încă alături de Muhammad Shah, care îi întindea ceva asemănător cu o roată. La rândul lui, Muhammad Shah ţinea în mâini un nod de fire. Un al treilea ins se juca cu un comutator.

— A privit! A privit! strigă altul.

Era cel care pusese lanterna în ochiul captivului.

— A deschis ochii! Jur că i-a deschis!

Apoi:

— I-ai deschis, nenorocitule! Recunoaşte că i-ai deschis! urlă el, încruntându-se şi începând să-l lovească cu piciorul.

— Taci din gură, şoarece! Dacă mai continuaţi, o să legăm greşit firele şi ce bine-i vom mai face atunci prietenului nostru?

Râseră.

Omul cu comutatorul spuse:

— Încercaţi-l acum!

Muhammad Shah apăsă pe un buton. Toată lumea aplaudă.

— În regulă, prindeţi-l!

Bărbatul se opuse. Mâinile lui cu degetele rupte se luptară cu oamenii care îi puseră colierul în jurul gâtului. Acum Salaamat îi vedea capul cu claritate: avea creştetul îngust, cu cicatrici şi porţiuni fără păr. Omul deschise în cele din urmă ochii – ochi roşii, cu o expresie pe care nu o văzuse niciodată pe un chip omenesc. Ca metalul care arde. Da, dacă autobuzul lui ar fi avut ochi, aşa s-ar fi uitat la lume. Ar fi privit în stânga, către lanterna care ilumina imaginile cu peştele de aur strălucitor. „Nu pune mâna!“ ar fi strigat. „Este al meu!“ Ar fi privit în dreapta, la pădurea de copaci înalţi, unde papagalii cei mândri erau incendiaţi. Ar fi privit către un inel de foc şi ar fi continuat să privească până când ochii aveau să-i ardă. Dar, înainte de asta, s-ar uita la el.

Salaamat tresări. Un geamăt urcă din baierele fiinţei lui şi străpunse întunericul. Nu era geamăt, era vomă – vomă care i se oprise în nas. Un om beat îl lovea în stomac, în timp ce altul îl lovea în cap. Căzu în genunchi. La un metru distanţă, o ţestoasă terminase de îngropat ouăle. Simţi că e tras către mare. Vomită un albuş alb ca stridiile, sânge şi ceva verde.

În camera care strălucea de la lumina lanternelor centura cu electroşocuri era acum prinsă strâns în jurul prizonierului, care închisese din nou ochii. Salaamat văzu râsul lor, nu îl auzi. Era ca şi cum încăperea se scufundase sub apă. Cei din jur păreau să se mişte în reluare. Când vorbeau, el auzea valuri. Muhammad Shah apăsă un buton de pe o plăcuţă pătrată din plastic negru. Un impuls electric trecu prin coapsele prizonierului, iar capul şi trunchiul îi zvâcniră. Mâinile i se ridicară. Picioarele prinse în lanţuri de fier dansară. Dacă acele lanţuri zăngăneau, el nu le auzea. El înota departe. Simţi gust de sare şi apoi o scoică. Prizonierul era în braţele lui.

Lasă-te dus de valuri, îi spuse Salaamat.

Crac-crac, veni răspunsul.

Camera mirosea îngrozitor şi toţi se ţineau cu mâna de nas. Îşi treceau comutatorul de la unul la altul ca un tub de oxigen. Curând veni şi rândul lui. El ţinu comutatorul în mână fără să facă nimic. Bărbatul era încă în convulsii.

De ce zvâcneşti când încă nu te-am electrocutat? întrebă el.

Crac-crac.

Bine, dar atunci, dacă te electrocutez cu adevărat, care-i diferenţa?

Omul încă zvâcnea.

Să încerc?

Crac-crac.

Mişcă butonul încet, prefăcându-se că apasă.

Bărbatul se contorsionă şi mai puternic, răsucindu-se în propriile excremente.

Prefă-te! Mişcă-te! Prefă-te! Mişcă-te!

Ceilalţi râdeau fără ca el să audă vreun sunet. Şi băteau din palme. Îl plesneau pe tot corpul, de la cap până la picioare. Îl loveau peste spinare. Numai că el nu le simţea loviturile. Nu poţi lovi pe cineva sub apă. Prefă-te! Mişcă-te!

Dădu comutatorul altuia, care îl felicită tăcut pentru că-şi făcuse treaba. Nimeni nu ştia că el nu făcuse nimic. Nici măcar prizonierul.

3

Soarta

— Ştii că alerg mai repede ca tine, strigă Fatah. Nu mai încerca să mă întreci!

Îl ajunse din urmă pe Salaamat, care se întoarse şi se aşeză pe un pat compact de ace de pin.

— Am crezut că Şeful ţi-a dat note corecte, dar acum văd că pici testul, zise Fatah, trântindu-se lângă el.

Salaamat trase cu putere din ţigară şi i-o dădu apoi lui Fatah, care fuma ca Şeful, ţinând-o în pumn. Un pescăruş se cocoţă în fisura unei stânci, apoi plonjă spre fluviul ascuns privirii lor. Apăru din nou, cu aripile întinse formând o întindere de negru-fumuriu şi alb-strălucitor. Smocul din jurul frunţii i se clătina în vânt ca un crin.

Îi părea bine că Fatah venise după el, dar îşi dorea să fie singur.

— Azi-dimineaţă nici nu te-ai uitat la mine la antrenament, îi reproşă Fatah. Şi de ce nu m-ai aşteptat înainte să urci aici?

Salaamat nu spuse nimic.

— O, Rani a mea! îl complimentă Fatah. Ce ochi albaştri, atât de albaştri, ai!

Salaamat urcă mai departe, apăsându-şi greutatea cu putere pe stâncile ce le cuprindeau paşii.

— Eşti foarte plictisitor azi, se încruntă Fatah. *Acha*, ascultă. Ghici ghicitoarea mea. Care este cea mai bună partidă de sex pe care Comandantul a avut-o vreodată?

Salaamat îşi aprinse o altă ţigară şi expiră fumul în forma unui tunel lent.

— Când şi-a spălat nevasta pe dinţi cu băţul de salcâm! răspunse Fatah, după care luă un ac de pin de pe jos, se duse la Salaamat şi i-l duse la gură, silindu-l să o deschidă.

Salaamat îl dădu la o parte.

— Încetează!

Fatah se enervă.

— Eşti o târfă, ştii, nu? O târfă laşă, care nu-i bună de nimic!

— De ce îţi baţi joc de Comandant, când tu eşti exact ca el? replică rapid Salaamat.

— Eu? *Eu* aş face o treabă mult mai bună.

— Deci asta e. Vrei să fii tu ăla care stă la umbră şi lustruieşte Winchesterul?

Fatah se întinse să-l pocnească peste ceafă, dar, înainte să-l poată lovi, Salaamat sări peste stâncă. În alergare, descoperi că devenise mai rapid decât Fatah. Urca stâncile masive fără să aibă nevoie de sprijin, fugea printre mărăcini fără teamă. Îl cuprinse exaltarea.

— Vezi? strigă Fatah de jos. Fugi ca un laş! Vino jos să te baţi!

Salaamat gâfâia. La înălţimea asta nu erau copaci. Soarele îşi trimitea razele în jos, iar el simţi o împunsătură sub urechea dreaptă. Când şi-o atinse, văzu sânge. Dar era în vârful lumii. Niciodată nu mai urcaseră la o asemenea înălţime. Strigă în jos, spre Fatah:

— Dacă ai fi tu Comandantul, ce le-ai spune oamenilor tăi în fiecare dimineaţă?

Nu se auzi nici un răspuns. Tufele ţepoase de *mesquite* îl împiedicau să vadă ceva. Poate că Fatah se apropia. Continuă să urce. Apoi auzi:

— Le-aş spune că dacă n-ar exista Şeful, n-ar exista nimic. Că doar datorită lui putem fi orice vrem şi putem avea orice ne dorim. Şi ţie îţi spun că te aşteaptă al doilea test, aşa că nu fi prost.

Salaamat se opri din nou, încercând să-şi amintească întâlnirea cu Şeful de după test. Nu simţise nimic din adoraţia lui Fatah în prezenţa omului aceluia indescriptibil, aşezat pe o *takht*[3] şi sprijinit pe

perne de satin. Îl înconjurau o jumătate de duzină de oameni cu evantaie şi răcoritoare. Toţi aveau puşti-mitralieră. Un băiat de vreo doisprezece ani stătea îngenuncheat la picioarele Şefului şi-i masa gambele. Un altul stătea în spatele canapelei şi îi masa umerii. Tocmai se desfăşura un proces. O ceartă dintr-un sat. Salaamat nu ascultase detaliile. Văzuse doar o femeie care plângea şi un bătrân care cerea protecţie şi dreptate. Acesta din urmă adusese un dar, pe care Salaamat şi-l amintea bine: un lansator de rachete înfăşurat într-o ghirlandă de flori roz.

— Deci acesta e cel mai bun glonţ al grupului vostru? întrebă Şeful, arătând către Salaamat, când acesta îi fu prezentat.

— El este, într-adevăr, se plecă Fatah. Îngenunchează, îi ordonă el lui Salaamat.

El îngenunche.

În timp ce i se prezentau cât mai explicit detaliile torturii, Şeful îl examina pe Salaamat. Dintr-o cameră alăturată se auziră zgomote. Zăngănit de farfurii. Femei vorbind. Băiatul de la picioarele Şefului îşi aprinse o ţigară din import şi i-o întinse. Acesta îşi făcu pumnul căuş şi trase cu putere din ţigară.

Salaamat nu-şi amintea mare lucru din ce a urmat. Doar că ochii lui treceau de la bătrânul trist şi zdrenţuit la darul făcut Şefului. Îşi amintea greaţa pe care o simţise în celula transformată de ură, mai ales atunci când Şeful a conchis „Bravo!“, după care i-a spus repede că poate pleca.

În jeep l-au legat din nou la ochi, iar el le-a fost recunoscător pentru că avea ocazia să închidă ochii. Era tot ce-şi dorea să facă: să închidă ochii şi să doarmă zile întregi.

Acum privi din nou în jur. De aici fluviul părea nemişcat – o fâşie albastră de linişte, cu luciri galbene, ce se pierdeau în adânc. Aerul era proaspăt. La cină vor avea crap. Asta era bine.

Îi strigă lui Fatah:

— Şi dacă nu vreau să-l dau?

Răspunsul veni rapid de undeva din apropiere:

— Cine a spus că ai de ales?

— Credeam că putem avea tot ce dorim.

— Depinde de cine decide.

Urcă şi mai sus. Pe ţărm se vedeau nişte puncte verzi şi nişte puncte negre care ieşeau şi intrau din primele ca boabele de piper. Simţi că i-ar putea băga pe toţi într-un borcan şi i-ar putea arunca în Ind.

Răspunse:

— Şi dacă nu am nevoie de nimic de la nimeni?

— Vei fi ucis.

Salaamat se opri.

— E o ameninţare?

— E o regulă.

Acum Fatah era prea aproape.

— Şi nu schimbă nimeni regulile?

— Ai învăţat bine lecţia. Nimeni în afara Şefului.

Acum îl vedea: era în spatele unui tufiş bogat. Părul lui ţepos şi des era răvăşit şi înjura în timp ce

încerca să sară peste mărăcini. Salaamat îşi coborî vocea:

— De cât timp e închis omul acela?

Fatah privi în sus, smulgându-şi scaieţii de pe mânecă.

— Nu-mi aduc aminte. Cine-l mai poate recunoaşte pe vreunul din ei după prima săptămână? Sunt mai multe celule, să ştii, şi toate-s ocupate, aşa că relaxează-te!

Îşi dădu seama că starea lui Fatah se schimbase. Se opri, lăsându-se ajuns din urmă. Când se văzu la un metru distanţă, Fatah se aplecă de mijloc, respirând de parcă tocmai ar fi urcat pe Rakaposhi. Era rândul lui să tacă. Era epuizat.

— Ce se-ntâmplă cu tine? rânji Salaamat. Şi Comandantul putea urca mai repede. Ar fi trebuit să facem un pariu. Mi-aş fi câştigat înapoi toate ţigările.

Îşi aprinse o ţigară. Apoi se întoarse spre Fatah:

— Când vezi acei oameni, nu te întrebi cum ar fi să trăieşti în propriul rahat?

Fatah se prăbuşise pe o stâncă. După ce respiraţia îi reveni la normal, clătină din cap.

— Ar fi fost bine să-mi dau seama cât de prost eşti înainte să fi urcat tot drumul până aici. Să trăiesc în propriul meu rahat? *Trăiesc* în propriul meu rahat. Şi atâta timp cât dau pământul meu altcuiva, voi continua să trăiesc în el.

— Trăieşti în el pentru că spui rahaturi, scuipă Salaamat.

Fatah îşi dădu capul pe spate şi râse.

— Ţara asta este pisoarul tuturor ticăloşilor, prietenul meu idiot! Cine nu s-a pişat pe ea? Ai fost în munţi? Tâmpiţii ăia sunt atât de îngâmfaţi! Cred că se trag din Alexandru! Sunt mândri că armata lui le-a violat femeile, de aceea au ei acum pielea albă şi ochii chiar mai albaştri decât ai tăi. Dar britanicii? Afganii? Câte avem de împărţit cu acei *pathani* nenorociţi din cauza războiului? Pe câţi dintre noi îi va mai trimite Generalul, ca să nu vedem cu cine trebuie de fapt să luptăm? Chiar şi arabii din Golf se băşesc pe noi. Ne iau copiii, ne iau forţa de muncă. Ştii ce a făcut fratele meu când s-a dus acolo? I-au spus că va lucra pe avioanele lor, dar ştii ce-a făcut? A făcut curat în toaletele avioanelor! Şi amrikanii – de ce să lucrăm pentru ei? De ce liderii noştri îi ling în fundurile lor grase, implorându-i „Mângâie-mă! Freacă-ţi mizeria de mine!“ Puah! Toată lumea din ţara asta se poartă ca un căţeluş cu străinii.

— Şi tu eşti un căţel.

— Eu sunt căţelul cuiva care îmi reprezintă ţara. Poţi fi ori credincios, ori trădător. Nu există o altă cale.

Salaamat îşi încrucişă braţele. Privirea lui alunecă pe nasul lung şi lat al lui Fatah, care era întotdeauna lucios. Când făcea efort, în special în timpul tragerii la ţintă, îşi ştergea grăsimea cu dosul degetului mare, pe care apoi şi-l ştergea de piept. La fel făcu şi acum. Salaamat oftă:

— Poţi aparţine tu pământului în loc să-l forţezi pe el să fie al tău...

Chiar şi lui Salaamat i se păru că începuse să spună vorbe fără sens.

Fatah râse iar cu scârbă şi râsul lui părea să spună „Puah!“ Apoi râse din nou: „Puah!“

— Eşti doar un visător bun de nimic. Coreenii ţi-au luat marea şi tu nu ai învăţat nimic. *Punjabi* ţi-au luat sudoarea şi tot n-ai învăţat nimic. Vorbitorii de urdu ţi-au dat foc la autobuz: nimic. *Pathani* ţi-

au luat primul tău salariu: iar nimic. Ei nu vor doar pământ şi mare. Ei vor şi aerul pe care-l respirăm. Şi ce face ţara asta? Îi imploră să-l ia. Le spune: „Vă rugăm, vă rugăm, băgaţi milioane de dolari în fundul nostru gras şi luaţi-ne pe toţi! Doar lăsaţi-mi maşina, casa, slujba! Dar promit că nu-i voi lăsa pe cei care au trăit aici de mii de ani să ia nimic din ea!“, zise îndârjit Fatah, despicând aerul cu bărbia lui dreptunghiulară şi pronunţată.

Apoi declară:

— Nu! Dacă nu-i controlezi tu pe ei, te controlează ei pe tine.

Salaamat întoarse privirea.

— Omul pe care l-am văzut ieri nu controla pe nimeni. Nici măcar pe el însuşi.

Salaamat se întrebă pentru a mia oară dacă o mai fi fost acolo cineva care doar se prefăcuse că apasă pe buton.

— Dacă l-am lăsa să plece, ar deveni parte a sistemului care ne controlează.

— Dacă l-aţi lăsa să plece, nici măcar nu l-aţi mai vedea vreodată.

— Te înşeli! El ar fi cel care mi-ar lua maşina, casa şi locul de muncă. El va ocupa locul meu şi îl voi vedea pretutindeni. Cu fiecare om pe care-l omor, fac puţin mai mult loc pentru poporul meu. Pentru noi.

Se uitară unul la altul. Acum ochii înfundaţi ai lui Fatah nu erau supăraţi. Erau reci şi ficşi. Dacă Salaamat nu era de partea lui, însemna că îi stă în cale.

Dar el nu dorea nici una, nici alta. El dorea doar să fie aici, deasupra lumii.

Fatah continuă:

— Oricum ăluia i se apropie sfârşitul. Dacă nu-l distrugem noi, o va face altcineva sau altceva. Şi dacă nu e el, e altcineva. Vezi? Comandantul se înşală. Noi nu trebuie să tragem glonţul. Nu, trebuie să-l lăsăm să zboare. Soarta are grijă de restul. Eu n-aş fi un luptător pentru libertate dacă nu eram sortit să fiu asta. Omul acela nu ar fi în celula noastră dacă nu îi era sortit să fie acolo. Înţelegi? De partea noastră e o forţă mai mare. Totul e simplu şi clar.

— Într-o zi glonţul se va îndrepta spre tine.

— Ştiu. Şi o să-l primesc cu mândrie.

Îşi înălţă capul:

— Dacă aş fi eu Comandantul, *asta* le-aş spune oamenilor mei în fiecare dimineaţă.

Salaamat clătină din cap:

— Îmi pierd timpul vorbind cu tine. Lasă-mă acum!

— Timpul tău? Timpul tău ne aparţine.

Apoi Fatah privi în jur.

— Pun pariu că nimeni de-acolo de jos nu a urcat atât de sus. Uită-te la ei! Sunt mai mici ca balega de iepure!

Oamenii mici ca boabele de piper încă se mai agitau pe ţărm, iar acum două pâini se deplasau pe nisip – jeepurile. Oamenii se întorseseră de la Şef. Vor vorbi despre el diseară, în timp ce vor mânca în jurul focului. Poate că aduseseră provizii. Ţigările şi zahărul se împuţinaseră.

Salaamat închise ochii: ochii de metal încins ai prizonierului de ieri trăiau acum în spatele ochilor lui. Ei îi spuneau că Salaamat se transformase în acel braconier gras şi beat, cu femeia care îl aştepta în faţa colibei, cel care aproape că îl ucisese cu mulţi ani în urmă în satul lui.

Dar dacă ar putea să şteargă ziua de ieri? Ce însemnau câteva ore într-o viaţă întreagă? Nu erau decât atât: câteva ore. Să dispară! Să nu mai existe!

Prefă-te! Mişcă-te! Prefă-te! Mişcă-te!

Se ghemui îngrozit.

Oare omul acela mai putea gândi, cu tot trupul cuprins de convulsii? Oare îi mai rămăsese în minte măcar un sigur gând?

Şi care fusese ultimul lui gând?

Nu avea de unde să ştie, dar vedea. Arăta ca felul preferat de mâncare al lui Handsome: creier. Îi blestema pe ai lui că îi arătaseră această imagine. Tăieţei mici, scârboşi, într-o pastă umedă. Asta era în capul omului care se zbătuse. Butonul era un cerc mic, nevinovat, moale la atingere. Şi de fiecare dată când era apăsat, acei tăieţei mici şi scârboşi se agitau, ca o anemonă-de-mare care căsca. Ondulaţii lente, graţioase. Nuanţe delicate, prăfoase. Afară, afară, afară, doar că nu aveau unde să meargă, aşa că începură să se deplaseze în jos şi în cerc. Curând se formară noduri, iar nodurile erau supărate pentru că nu era loc, şi apoi pur şi simplu se stinseră. Unul câte unul, fiecare explodă în neant. Între tăieţeii rămaşi se încinse o luptă grozavă, deoarece fiecare văzuse ce se va întâmpla cu el şi chiar când nu se întâmpla, tot se întâmpla. Aşa că toţi se stinseră. Panică în mare. Măcel în scaun. Singurul rămas ţipă: „O, te rog, Doamne, ajută-mă! Te rog, şterge-mi rahatul!“

Salaamat se întoarse şi începu să coboare pe cealaltă parte. De ce se tortura pe sine? De ce nu îl tortura pe Fatah?

Fatah îl urma în coborârea lui în prăpastie.

— Lasă-mă! îl rugă Salaamat.

— Nu te las!

Fatah revenise la viteza lui de mai înainte şi sărea alături de el, fluierând. Apoi începu să cânte „Pe buzele tale roşii numele meu de va cădea măcar o singură dată...“

Salaamat îl opri. Nu îşi imaginase niciodată că dragostea putea exista alături de o ură atât de feroce.

Stâncile erau crestate în anumite locuri de defileuri adânci, care se înclinau periculos. Trecea atent peste creste, pipăind crestăturile adânci, şi chiar şi Fatah îşi ţinea respiraţia. Într-un final, la o cotitură a malului, pantele deveniră plate. Salaamat avansă rapid până ajunse la o cărare de frunze. Apoi, dintr-odată, câţiva metri mai jos, zări un câmp mic, cultivat cu o plantă înflorită.

— Incredibil! zise Fatah, oprindu-se. Trebuie să fie vreun izvor pe aici prin apropiere. Să mergem să vedem.

Coborâră sărind ultima pantă şi ajunseră la nivelul ţărmului. Fatah intră în câmp şi rupse un buchet de flori.

— Miroase! Dulci ca mierea, zise el, dându-i buchetul lui Salaamat, care îl luă cu tristeţe.

Fatah se oprit uimit:

— Ştiu unde suntem! Este cel mai apropiat sat *mohana*. Cine să fi ştiut că se poate ajunge la el pe aici? Pe drum îţi ia o veşnicie. Uite! zise el, arătând spre un rând de portocali. Pun pariu că ne putem face provizii din otrava aceea de mandarine!

Lângă ei era o colibă mică de stuf, iar în depărtare se vedea o barcă *mohana* ce le servea acelor oameni drept casă, ca acelea pe care le văzuseră plutind în aval pe lângă tabăra lor: cu fund plat, prora înaltă şi umbrar de stuf. Bărcile erau mari şi de multe ori erau locuite de două sau trei familii. Cea de aici avea aproximativ trei metri lungime şi nu semăna prin nimic cu bărcile mici, în formă de canoe, din satul lui. Fatah avusese dreptate în legătură cu izvorul: un taur întorcea roţile unei pompe de apă.

Salaamat tocmai se întrebă cum de aduseseră uriaşul animal până aici, când Fatah îl trase uşor de mânecă:

— Vino să stăm puţin înainte de a pleca mai departe. Aici, sub acest frumos umbrar.

Îl trase la umbra unui portocal şi îşi puse capul pe umărul lui. El era cel mai scund dintre ei doi, aşa că atunci când stăteau întinşi, cu picioarele alăturate, părul lui peria urechea lui Salaamat. O sărută cu zgomot. Urechea începu să-i ţiuie.

Fatah spuse:

— Dacă nu era Şeful, aş fi plecat în Sulawesi.

Salaamat îşi încrucişă braţele. Sulawesi a lui era acolo, cu pescarii *mohana*.

— De ce nu mă întrebi „Ce-i în Sulawesi?“

Cum Salaamat tot nu zise nimic, el cântă „Te-am alăptat ca pe bătaia inimii mele, te-am smuls din mâinile sorţii“.

— Mă duc acolo, zise Salaamat, ridicându-se şi plecând.

Fatah îl urmă:

— În regulă! Cumpăr eu băutura dacă nu te mai comporţi aşa prosteşte.

Copiii alergau pe mal, strigând la două femei care spălau haine în fluviu. Ţineau aţe în mâini, deşi Salaamat nu vedea ce era legat la capetele lor. Nu erau zmeie – era ceva mult mai mic. O femeie ridică privirea şi îi văzu apropiindu-se. Trimise un copil în colibă, probabil pentru a chema bărbaţii. Salaamat văzu acum ce legase băiatul de firul lui: o libelulă ce bătea violent din aripi, în timp ce copilul răsucea firul din ce în ce mai tare.

4
Autostrada

Salaamat fu trezit devreme în cortul pe care îl împărţea cu alte cinci persoane.

— Ridică-te! îl împinse un om cu patul puştii. E timpul să mergem.

Deschise ochii de sub un cearşaf soios, prinzând braţul omului cu o mână şi pistolul cu cealaltă. Era Gharyaal *bhai*. Ceasul lui arăta că trecuse un pic de ora trei.

— Avem mult de mers, rânji omul.

Îl îmboldi încă o dată, acum mai blând. Salaamat ieşi împleticindu-se împreună cu el.

Fatah se spălase deja. În lumina stelelor, părul lui des strălucea ca o ghiulea deasupra unei feţe luminoase. Îl lovi pe Salaamat peste umăr:

— Gata pentru testul numărul doi, *meri jaan*?

Salaamat îşi băgă capul în fluviul întunecat. Se scutură pentru a se usca, stropindu-l pe Fatah.

— Care-i graba? La ora asta nu avem pe cine jefui pe autostradă.

— Noi nu jefuim. Noi facem curăţenie. Şi vei fi surprins câte maşini vom găsi, în special în jurul Thattei.

Salaamat făcu ochii mari. Fatah ştia că familia lui lucra la o fermă din apropiere. De ce plănuise să meargă într-acolo?

— De ce trebuie să mergem atât de departe spre sud? O să ne ia o grămadă de timp.

Fatah zâmbi misterios:

— Avem o grămadă de timp. S-ar putea să ne întoarcem destul de repede ca să facem o plimbare rapidă până în defileu, doar tu şi cu mine, adăugă Fatah, făcându-i cu ochiul în timp ce se îndepărta.

În clipa asta Salaamat îl iubea, în următoarea îl dispreţuia. Din toată inima. Furia i se cuibări în interior în timp ce se alătură celorlalţi şase inşi, treji şi ei. Cu mintea plină de gânduri, ajută la strângerea beţelor pentru foc. Ce era el în această căsătorie, soţia?

Gharyaal *bhai* făcu ceaiul. Ieri jeepul nu adusese provizii. Ajunseseră să bea apă caldă, cu doar câteva frunze şi lapte praf cât să-i dea culoare. Nici zahăr nu mai aveau. Pesmeţii erau pe sponci. Nimeni nu mai paria pe ţigări. Comandantul spusese că toate astea ţineau de disciplină. Nimeni nu comentă. El era cumnatul Şefului.

Dar oamenii şuşoteau că pachetele de zahăr fuseseră ascunse de Comandant sub cortul lui şi de aceea nu permitea ca acesta să fie demontat şi remontat în timpul antrenamentului de dimineaţă. Au jurat că l-au văzut dezgropând sacii în mijlocul nopţii şi turnându-şi pe gât cristale de zahăr ca nebunul.

Fatah luă prima ceaşcă turnată de Gharyaal *bhai*. Bărbaţii îl lăsară. Salaamat descoperise recent că el era cumnatul prim-locotenentului Muhammad Shah. Se încruntă: dacă toată lumea din jurul lui era legată într-un fel sau altul de Şef, oare el nu era din nou străinul?

Şi ceilalţi bărbaţi deveneau din ce în ce mai ursuzi. Începuseră să slăbească. Doar o vizită la vizuina Şefului sau o expediţie pe autostradă îi mai însufleţeau. Păreau să se gândească la acest lucru în timp ce savurau apa caldă, scăldată simbolic cu frunze de Lipton. În tăcere, fiecare jinduia după *parathas*, *chaat*[4], *halwa puri* şi lapte proaspăt. Văzând că nici o mână miraculoasă nu le servea aceste bunătăţi, începură să vorbească despre Thatta.

— De-acolo putem să luăm întotdeauna *rewri*[5], spuse unul din ei şi ceilalţi se înveseliră.

De lângă foc, Fatah îi strigă:

— Ei, Rani, Şeful a spus că dacă treci şi acest test, vom primi toţi câte porţii de *rewri* dorim.

Câţiva chicotiră. Deşi nu-i plăcea când Fatah îl lua peste picior în public, Salaamat ştia că mulţi alţii se cuplaseră, unii chiar în cortul lui. Exista multă energie nefolosită în tabără.

După acest mic dejun sărac, se îndreptară către jeep. De data asta nimeni nu-l mai legă la ochi. Ca şi în călătoria la Şef, se aşeză alături de Fatah. Vehiculul trecu prin lungi desişuri, uneori paralele cu fluviul, alteori perpendiculare pe el. Un răsărit deşirat se strecura încet pe lângă ei, aducând fluieratul păsărilor şi tăcerea greierilor.

Gharyaal *bhai* se întinse şi îl ciupi pe Salaamat de obraz.

— Ar fi bine să treci testul, pentru că mi se face foarte foame.

Conversaţia reveni la mâncare. Bărbaţii schimbau păreri despre cel mai bun desert făcut vreodată de mamele lor. Pe măsură ce incitarea creştea, fiecare îşi lăuda propria mamă în detrimentul mamei altcuiva. Cuvintele jignitoare nu mai conteneau. Fatah mârâi dezgustat:

— Păstraţi-vă energia!

Le interzise tuturor să mai vorbească despre dulciuri până ce aveau să le mănânce. O tăcere ursuză se lăsă din nou printre ei.

Mai la sud nivelul Indului începuse să scadă. Muşchii maxilarului lui Fatah începură să zvâcnească.

— Ne-au furat Sindh-ul!

Ceilalţi îl aprobară, îndemnându-l să continue. El o făcu:

— Odinioară o numeam viaţa din valea de jos. Ce vale? Aici e un deşert. Ce viaţă? Suntem îngropaţi de vii.

Recită apoi versurile faimoase:

— *Cu case pe malul fluviului, cei ce mor de sete mor din cauza lor…*

Toţi fură de acord şi mormăiră *„...din cauza lor“*.

Salaamat îşi privi prietenul, simţind că spectacolul era dat parţial pentru a-i arăta lui ce comandant bun putea fi el.

Jeepul o luă pe o scurtătură, prin albia uscată a fluviului, ridicând praful. Era deja iunie, dar musonii se lăsau aşteptaţi. Soarele mergea alături de ei, uscând şi mai mult pământul ars şi prăjind totul în cale. Pentru a-şi păstra saliva, chiar şi Fatah vorbi mai puţin.

În cele din urmă ajunseră la Autostrada Naţională. Salaamat se gândi din nou la familia lui. Se apropiaseră prea mult de ferma la care lucra sora lui. Privi în jur. Judecând după înălţimea la care se ridicase soarele, era în jur de ora şapte. Erau aproape de lacul Keenjhar, iar ferma era la vreo oră distanţă. Probabil că Sumbul nu ajunsese încă. Salaamat îşi dori să fi ajuns. Dacă jeepul lor oprea autobuzul ei? Încercă să-şi amintească ce autobuz lua de la casa soţului ei din oraş şi la ce oră ajungea acesta la fermă. Îşi dădu seama că nu-i pusese niciodată aceste întrebări elementare. Acum în mintea lui roiau multe alte întrebări: dacă oamenii lui întreprindeau raiduri atât de departe în sud, ce garanţie avea că Sumbul era în siguranţă? Şi nu doar azi, ci în fiecare zi. Dar fraţii lui, Shan şi Hamid, de care trecea mereu nepăsător la poartă? Dar tatăl lui? Salaamat răsuflă uşurat. Bătrânul nu făcea naveta la fermă. Era în siguranţă.

Era prima oară când se gândea la bătrânul lui cu alte sentimente decât cel de dispreţ. Ce se întâmpla cu el? Simţea că stomacul îi e deranjat. Prea mult lichid. Îşi strânse rectul şi se apăsă cu o mână pe abdomen, pentru a opri durerea.

Gândurile îi reveniră la Sumbul. Şi-o imagină din nou cu un copil sugând sfârcul ei gros cât capacul de Fanta. Ea îl privea cu tandreţe, iar pietrele de lapislazuli, de un albastru intens, erau la fel de orbitoare ca zâmbetul ei. Îşi înghiţi nodul din gât: oare ce le făceau femeilor şi copiilor din autobuze?

Fatah, încă încruntat, privea albia secată a fluviului.

— Arată obscen, declară el.

— Ce fel de maşini sunt oprite? întrebă Salaamat.

— Cele frumoase, rânji Gharyaal *bhai*.

— Nu autobuzele?

Altcineva răspunse în locul lui:

— Depinde.

Fatah îl privi drept în faţă:

— Vei face ceea ce trebuie să faci.

Apoi cotiră spre vest şi Thatta rămase în urmă. Mergeau fără oprire. Arcadele moscheii Shah Jehan se retrăgeau ca un torace masiv, cu oasele ei albe înşirate unul lângă altul.

În faţă apăru un autobuz. Se îndrepta direct spre ei. Ei se îndreptau direct spre autobuz.

Nici unul nu opri.

Lui Salaamat îi dădură lacrimile de uşurare.

Trecură de fermă. În interior probabil că fraţii lui îşi ocupaseră deja posturile de la poartă. Se întoarse, dar nu văzu nimic – nici umbre, nici mişcare. Peste multe luni, când avea să o vadă din nou, va găsi acolo paznici înarmaţi. Dar nu azi. Acum intrau pe bucata de drum pe care familia lui făcea naveta în fiecare zi: între Makli Hill şi Karachi. Vedea cupola mormântului infestat de lilieci. Acolo, nu cu mult timp în urmă, fusese martorul unei întâlniri amoroase secrete. Ducea acest secret cu el pe Autostrada Naţională şi groaza că se va întâlni cu autobuzul lui Sumbul crescu din nou. Dacă cineva îndrăznea să atingă măcar cu un deget zâmbetul ei frumos, o să-i scoată măruntaiele.

Ar fi vrut să îngheţe timpul. Sau poate că ar fi vrut să o facă doar retrospectiv. Mai târziu avea să recunoască faptul că Fatah avea dreptate: cine eşti depinde de locul unde eşti. Deci el îşi studie camarazii aşa cum trebuia să o facă atunci. Se întoarse la jeepul care rula cu o sută zece kilometri pe oră. Îi acordă fiecăruia atenţia pe care ar fi dorit să o fi acordat fraţilor lui, surorii, nepotului, nepoatelor, verilor, părinţilor, bunicilor, străbunicilor lui. N-a putut uita vreodată nici măcar un singur contur de pe feţele lor.

Dil Haseen, acel *doolha*[6] cu voce profundă şi impasibilă, care intrase în echipă imediat după nuntă. Oamenii spuneau că era prea tălâmb ca să-şi fi consumat căsătoria. Nu, el însuşi spusese asta.

Alături de el stătea Gharyaal *bhai*, cel cu chip de copil, ce se oferea mereu cel dintâi voluntar în orice expediţie. Salaamat şi-l imagină cu dinţii dezgoliţi, lovindu-şi-i direct de colţii unui crocodil. Dinţii aceia vor sta departe, cât mai departe de familia lui.

Ali, luptătorul *malakhras*. Încă se mai dădea cu ulei pe trup în fiecare dimineaţă. Împărţea cortul cu Salaamat, iar Gharyaal *bhai* se bucura de el.

Mirchi, mic şi dornic să facă pe plac. Provenea din regiunea Kunri, care a dat lumii mai mulţi ardei iuţi decât orice alt loc de pe pământ.

Aceştia erau cei patru inşi din faţa lui. Lângă el, în afară de Fatah, mai era şi Yawar. Deşi era la fel de zelos ca Fatah, acesta nu-l plăcea, pentru că Yawar era cel mai educat om din tabără. Fatah spunea că Yawar era un spion *muhajir* în piele *sindhi*.

Şi, în fine, mai era Amar cel milităros. Spătos şi vânos ca Salaamat şi la fel de tăcut ca el.

Mai merseră zece, poate doisprezece kilometri. Se apropiau de un sat. Grâul şi meiul apărură în jurul lor şi canalele de irigaţii începură să împânzească locul.

— Să ne oprim aici, sugeră Ali. Putem bea ceva.

— Nu, se opuse Fatah. Mai avem puţin şi ajungem.

În cele din urmă jeepul se opri.

— Parchează după colţul de colo, îi spuse Fatah şoferului. Haide! îi zise el apoi lui Salaamat şi săriră din maşină.

Opt bărbaţi cu câte două arme de foc intrară pe autostradă. Fatah îl plasă pe Salaamat în faţa unui gard de sârmă ce împrejmuia un câmp de grâu prin care se vedeau egrete răzleţe.

— Chiar aici? În plină zi? protestă Salaamat.

Dil Haseen întinse o mână, ca şi cum ar fi vrut să vadă dacă plouă.

— Soarele e sus.

— Ce vrei să spui cu… în plină zi? mârâi Fatah. E ziuă, nu?

— Poate că-i e dor să fie legat la ochi, sugeră Yawar.

— Stai acolo, îi ordonă Fatah. Opreşti prima maşină pe care o vezi.

Ceilalţi traversară strada, lăsându-l pe Salaamat să se descurce singur cu maşinile ce veneau din sensul opus.

Salaamat nu avea ceas, dar bănuia că e trecut de ora opt. Gâtul lui era atât de uscat, că îi venea să sugă şi un fir de iarbă. Vedea în depărtare fermierii lucrând şi i se părea că aude chiar şi un behăit de capră. Începea să aibă halucinaţii? Trecuseră peste patru ore şi nu băuse nimic. În stomac nu avea decât o ceaşcă de ceai slab. Ceilalţi şapte stăteau de partea cealaltă a drumului, la circa şase metri distanţă. Aveau feţele supte şi erau morocănoşi. Nu-şi doreau decât un duş rece, o masă caldă şi un pat moale. Toate acestea se găseau acasă. Însă ei erau aici şi luptau pentru ele într-o zi arzătoare de iunie.

Salaamat începu să vadă dublu. De partea cealaltă a străzii erau paisprezece oameni. Erau de fapt două străzi, nu una. Patru picături de sudoare îi alunecară pe nas. Când una din ele îi ajunse la buze, gustul ei era mai sărat decât blestemata de apă de mare. Salaamat era gata să sară gardul şi să sugă primul lucru întâlnit în cale, chiar şi bălegar de capră dacă era nevoie.

Auzi un fluierat. Cineva îi făcea cu mâna de dincolo de cele două străzi. Era Fatah, care se bucura. Salaamat ştia de ce, dar nu putea să se uite. Fatah fluieră din nou, ca şi cum avea o capră behăitoare în el, nenorocitul! Venea o maşină neagră. Nu era un autobuz. Poate că până la urmă nu o să iasă chiar atât de rău. El nu reuşi să-l vadă pe şofer, dar şoferul îi văzuse pe ei. Maşina opri la circa treizeci de metri

distanţă şi făcu manevre de întoarcere.

— Trage! strigă Fatah.

Salaamat se holbă la maşina neagră, ale cărei roţi scârţâiau şi se roteau. Oamenii duseră armele la ochi, iar şoferul intră în panică. În timp ce încerca să întoarcă, intră într-un şanţ.

— Trage! strigau de-acum cu toţii.

Motorul huruia. Anvelopele scârţâiau. Maşina intră din nou pe şosea. În câteva secunde avea să scape. Salaamat alergă spre ea cu pistolul în mână, dar nu făcu nimic altceva.

— *Chootar*[7]! strigă Fatah, fugind înainte. Foc!

Aerul explodă în focuri de armă. La început Salaamat crezu că focurile de armă s-au metamorfozat cumva în scânteieri mici de lumină, iar autostrada se micşorase, transformându-se într-una din vazele minuscule ale lui Hero. Strălucirea ei era delicată, astrală. În totală contradicţie cu gloanţele care mugeau. Dar apoi văzu că venea din interiorul maşinii – sau mai degrabă din jurul ei. De la parbrizul şi geamurile care fuseseră pulverizate pe şosea într-o ploaie de sticlă. În câteva secunde autostrada strălucea ca o mare de diamante. Când oamenii fugiră spre maşină, diamantele se răspândiră.

Fatah fugi până la fereastra spartă a şoferului, trăgându-l pe Salaamat după el. Îl lovi pe Salaamat în fluierul piciorului şi-l trase de plete. Salaamat căzu în praf, râzând:

— Nu e autobuzul ei!

— Ridică-te, pizdo! zise Fatah, lovindu-l din nou. Ce încerci să dovedeşti?

Urlând la el, îl lovi a treia oară.

— Când îţi spun să tragi, să tragi!

De data aceasta îl lovi atât de tare, încât Salaamat fu împins înainte, capul şi trunchiul îi intrară pe geamul spart al maşinii, iar mâinile i se opriră în umerii şoferului.

Când văzu cine era, timpul se opri în loc.

— O, Doamne!

— Acum ai de gând să-l împuşti? îl auzi el pe Fatah.

Vocea îi era dogită şi lipsită de viaţă. Răsună până departe în ceaţa plină de praf.

Domnul Mansoor ieşi din maşină. Sticla i se înfipsese în obrajii graşi şi arăta de parcă luase o masă copioasă. O rană din braţul lui flasc sângera ca un robinet. Respira greu şi încerca să oprească sângerarea cu cealaltă mână. Sângele i se scurgea printre degetele mici şi îndesate. Se transformă într-o minge de crichet, iar braţul rănit deveni fiica lui, Dia. Alerga spre el din vârful unui deal, într-o rochie galbenă. Abia împlinise treisprezece ani. Era roşie în obraji şi ţopăia de bucurie. „Aut!“ ţipă ea, iar fratele ei, aflat la poalele dealului din faţa casei, aruncă jos bâta şi năvăli pe poarta lor înaltă de trei metri şi jumătate. Tatăl ei, arbitrul, o aştepta ca să o îmbrăţişeze. Decise că mingea fusese corectă: fratele ei ieşise din joc.

Mâna lui Salaamat tremura în timp ce încerca să ţină pistolul la tâmpla domnului Mansoor. Îi spuse peste umăr lui Fatah:

— Uită-te la maşină. Hai s-o luăm şi să-l lăsăm pe el aici.

O ţeavă îi împunse spinarea:

— Trage! Data viitoare nu-ţi mai spun ce să faci, ci trag eu. În tine.

Salaamat apăsă pe trăgaci, dar nimeri câţiva centimetri mai jos, în dreapta lui. O altă minge roşie explodă, de data aceasta deasupra genunchiului stâng. Domnul Mansoor ţipă. Mâna liberă îi coborî de la braţul rănit şi acoperi rana proaspătă.

— Ai ratat! spuse Gharyaal *bhai*. Nu-ţi stă în fire.

Îşi băgă mâna înăuntru şi apucă braţul rănit. Apoi îi rupse şoferului degetul mare.

— Tu i-l vei rupe pe cel de la mâna stângă. Astăzi! Acum! La dracu' cu cătuşele pentru degete!

Printre ţipetele sale asurzitoare, domnul Mansoor îl rugă pe Salaamat:

— Spune-le să înceteze! Ajută-mă!

Însemna că îl recunoscuse?

Salaamat nu dorea ca bărbaţii ce erau cu el să-şi dea seama că-l cunoaşte. Fatah era prea imprevizibil. Dacă afla că omul era angajatorul familiei sale, ar fi fost în stare de orice. Pe drumul de întoarcere aveau să treacă din nou pe lângă fermă. Şi poate că vor dori să oprească acolo.

— Taci din gură! strigă Salaamat, fluturând arma pe dinaintea chipului aceluia zgâriat de bucăţile de diamant.

Apoi prinse degetele de la mâna stângă a domnului Mansoor cu o mână şi cotul cu cealaltă. Era ca atunci când se aruncase pentru prima oară în mare: trebuia să o facă repede, fără să gândească. Îi apucă degetul mare şi trase de el cu o mişcare rapidă, aşa cum văzuse că fac motocicliştii când turează motorul. Auzi osul rupându-se. Domnul Mansoor puse fruntea pe volan şi începu să plângă.

Yawar se urcă pe bancheta din spate împreună cu Gharyaal *bhai*.

— Să-l ducem la Şef.

Gharyaal *bhai* dădu aprobator din cap.

— Dar mai întâi oprim la Thatta pentru *rewri*.

Salaamat se urcă împreună cu ei. Ceilalţi îi urmară în jeep.

Yawar îl lovi pe domnul Mansoor în ceafă şi şuieră:

— Porneşte!

O mână cu un deget moale porni motorul şi încercă să îndrepte volanul. Toate cele opt degete erau folosite pentru a schimba vitezele. Rana de la genunchi sângera puternic. Domnul Mansoor îşi înghiţi nodul din gât. Salaamat văzu în oglinda retrovizoare că avea ochii plini de lacrimi. Ochii celor doi se întâlniră.

De ce pe el îl priveau întotdeauna muribunzii şi autobuzele în flăcări?

Buzele domnului Mansoor tremurau, dar acesta nu mai spuse nimic. Poate că, fiindcă rănile îi sângerau şi mintea îi era înceţoşată, nici nu-l mai recunoştea pe Salaamat. Poate că nici atunci când îi ceruse ajutorul nu-l recunoscuse. Sau poate că nu a vrut să dezvăluie faptul că se cunoşteau. Poate că deja gândea la fel: ferma era în drumul lui, iar soţia şi copiii aveau să vină în curând acolo. Poate ca să-l caute pe el.

Salaamat se gândi acum la eleva *muhajir* care traversase strada la momentul nepotrivit şi în ziua nepotrivită. Dacă măcar ar fi existat un indicator: contravenienţii vor fi pedepsiţi. Le spuse acelor ochi

mici şi umezi din oglindă: *De ce aici, când erau atâtea alte locuri în care ai fi putut fi?*

Dar domnul Mansoor nu mai vorbi niciodată. Nici măcar atunci când oamenii se opriră să cumpere *rewri* şi îi băgară cu lingura o bucată printre buzele tremurânde. Nici măcar atunci când a fost dus în celula din care a fost scos un cadavru.

5
Resturi
August 1992

Stăteau sub acelaşi copac sub care stătuseră când el i-a dat cerceii. Frunzele începeau să se veştejească. Sumbul îi spusese că ferma lui Riffat Mansoor era în toiul unei crize de apă.

— Nivelul din puţuri a crescut, dar trebuie să plouă mult mai mult, îi explică ea. Sărmana *bibi*! Ea spune că atunci când plouă, viaţa se opreşte. Dar atunci când nu plouă, spiritul se veştejeşte şi moare încet, epuizat de oboseală.

După o pauză, ea adăugă că, pentru prima oară în toţi anii pe care Riffat şi-i dedicase fermei, începea să se întrebe dacă nu cumva greşise. Îi luase prea mult timp din viaţa ei. Poate că ar fi trebuit să rămână la firele şi coloranţii din import.

— Eu i-am spus: „Nu, *bibi*. Ţi-ai îndeplinit visul. Cum poţi spune că nu a meritat?“

Arăta dintr-odată foarte fragilă şi chiar puţin îmbătrânită. Îi spusese că în ultimul timp începuse să-i fie cumplit de dor de soţul ei. Ar fi fost frumos să fi îmbătrânit aşa, normal, alături de el.

Salaamat se juca cu o şuviţă de păr de-a lui Sumbul. Nu-i povesti ce se întâmplase pe autostradă. Asta nu o povestise nimănui. Dar îi spuse ce auzise în mormântul guvernatorului cu ani în urmă, după ce îi dăduse cerceii. Salaamat ştia că despre asta dorea ea să-i vorbească.

Îşi vânduse cerceii la scurt timp după ce născuse al treilea copil. Acum în poala ei stătea al patrulea, care avea oasele fragile şi nu putea reţine hrana. Copilul se usca: era deshidratat ca pământul pe care trăiau. Dar Sumbul refuza să accepte asta. Deşi avea al cincilea copil în pântece, al patrulea trezea în ea tot atâta iubire ca şi primul. Îi oferea lapte. Pieptul ei se lăsase ca un ciorap umplut: robust la bază, turtit şi moale sus. Mameloanele ei încă mai aveau dimensiunea unor capace de Fanta, dar acum erau zdrenţuite. Avea doar douăzeci de ani: cât avusese el în acea zi de pe autostradă.

Băiatul îi respingea laptele. Sumbul îşi încheie nasturii de la cămaşă. Salaamat sărută fruntea febrilă a copilului. Apoi o întrebă:

— De ce-ţi pasă atât de mult de necazurile stăpânei tale?

Ea legănă copilul, încercând cu disperare să obţină o reacţie de la el. Acesta avea coapsele mici, subţiri ca încheieturile mâinii ei şi curbate înspre un piept mic şi supt. Regresa în timp, devenind iar fătul din pântecele ei, oul care înota liber în uter. Ochii lui Sumbul se umplură de lacrimi, dar ea le alungă, clipind rapid din pleoape, înainte de a-i răspunde:

— *Bibi* a fost ca o mamă pentru mine. Şi ea a suferit pierderi grele.

Salaamat se lăsă pe spate pe pământ şi se uită la vârful copacului însetat.

— Ce emoţionant! *Aba* a fost ca un tată pentru fiica ei, Dia, iar *bibi* a fost ca o mamă pentru tine!

Sumbul întoarse capul şi şopti:

— Fii blând cu mine azi.

El îşi regretă repede ironia. Luându-i mâna liberă într-a lui, îi ceru iertare.

Dar când ea se întoarse şi îl privi iar, văzu strălucirea din ochii ei.

— Ştii tu ce înseamnă ca cineva să îţi fie ca un părinte când nu-ţi accepţi nici propriul tată? Nici în satul nostru nu te-ai mai întors de când a murit *ama*. Iar *dadi* nu vrea nimic altceva decât să te mai vadă şi ea o dată înainte să moară.

— *Dadi* m-a alungat!

— A trebuit s-o facă! Ne descurcăm mult mai bine acum. Ce-am fi făcut acolo? Am fi servit ceai unor oameni fără ocupaţie pentru tot restul vieţii noastre? Bărbaţii nu mai aveau nici ce pescui. Te-ai fi simţit la fel de nefolositor ca *aba* înainte să plecăm.

El ridică mâinile, trasând o linie despărţitoare imaginară:

— N-aş fi devenit niciodată ca el.

— Puah! Voi, bărbaţii, sunteţi toţi la fel. Rămâneţi cramponaţi în trecut, în timp ce noi ne gândim la ce va urma, zise Sumbul, privind din nou copilul.

El îşi ţuguie buzele, încercând să-şi reţină furia. Ştia că, odată ce părăsise tot ce avea, nu-i mai rămânea nimic în afară de ea. Sumbul era mama lui, era tatăl lui, era casa lui. Îl îngrozea gândul că ar putea-o mânia. Dacă ea înceta să-l mai iubească? Era ca un copil: frica lui îi permitea fetei să-l manipuleze.

— Mă întrebi de ce îmi pasă de *bibi*, continuă ea. Ştii că a doua zi după ce soţul ei a fost găsit, ea s-a dat jos din pat şi a venit la fermă? Da. N-a stat să-şi lingă rănile. Nu s-a plâns în faţa lumii. Şi pentru asta lumea n-a făcut altceva decât s-o vorbească de rău.

— Nu l-a iubit, scăpă involuntar Salaamat.

— Cum îndrăzneşti? Doar pentru că ai auzit ceva demult? Îţi trebuie mult curaj pentru a merge mai departe după moartea soţului. Mai ales atunci când corpul lui e găsit în râu, cu nişte răni atât de groaznice. Indiferent dacă l-ai iubit sau nu.

A fost rândul lui Salaamat să întoarcă privirea.

Odinioară îşi juraseră să se iubească veşnic unul pe altul, cu orice preţ. Dacă i-ar spune adevărul, ar obliga-o să-şi încalce promisiunea. Chiar dacă i-ar zice că a sărutat pământul când a văzut că atunci, pe autostradă, nu apăruse autobuzul ei, ea tot nu l-ar mai iubi. Sumbul continuă:

— De atunci oamenii aceia au stors de la ea din ce în ce mai mulţi bani pentru protecţie. Sunt mult mai răi decât autorităţile care veneau la atelierul de autobuze, cei care te-au bătut pentru impozitul pe decoraţiuni.

— De unde ştii tu, scumpa mea inocentă? Nu ţie ţi-au distrus membrele, zise Salaamat, întrebându-se de ce nu o lăsa pur şi simplu să vorbească.

Ea îi aruncă o privire, dar nu insistă.

— Deci mă doare să ştiu că *bibi* are şi mai multe necazuri. Şi că de data asta i le face cineva la care nu s-ar fi aşteptat vreodată. Cineva la care ţin şi eu. Şi la care ţii şi tu, zâmbi ea misterioasă.

Apoi nu se putu abţine şi întrebă:

— Ce anume i-ai văzut făcând pe Dia *baji* şi pe băiatul amrikan?

Ah! Puterea de a manipula! El se întinse iar, prefăcându-se că doarme.

— Of, eşti rău! se plânse ea. Dar eu văd prin tine. Eşti nerăbdător să-mi spui!

El pufni. Sumbul plescăi nemulţumită şi zise:

— Am încercat să o întreb, dar nu vrea să-mi spună. Am ascultat chiar la uşă atunci când îl sună, dar jumătate din conversaţie este în engleză. Au ajuns departe? chicoti ea, după care îşi acoperi îngrozită gura. Oh, ar fi aşa... aşa de…

Încerca să alunge gândul.

El o privea cu ochii pe jumătate deschişi. Era mult mai distractivă decât orice se difuza la televizor.

— Şi *aba* a încercat să afle, continuă ea. Dar acum nici el nu poate scoate nimic de la ea.

— La fel ca un tată, murmură Salaamat.

Ea îl pocni tare.

— Of, e groaznic! Iar noi nu putem face lumină. E grav. *Foarte grav*. Ar fi un lucru foarte grav *dacă* e adevărat, dar măcar am putea să ştim ce să facem.

Sumbul clătină iar din cap, ca şi cum ar fi strănutat.

— Ar fi aproape ca... mine şi tine! zise ea, ridicând mâna pentru a-şi acoperi faţa cuprinsă de ruşine.

— Nu chiar, zise Salaamat, înălţând din umeri şi prefăcându-se indiferent. Oricum, din ce am auzit, n-au ştiut niciodată sigur.

— Ei bine, dacă *nu sunt*, atunci cred că nu e chiar aşa de greşit să… ei bine, să *facă* ceea ce ne imaginăm că fac.

El pufni iar.

— Of! Oricum, ce ştii tu? se răţoi ea. Îţi trebuie o soţie care să te înveţe.

El nu se putu abţine să nu râdă de ideea ei absurdă.

— Şi ai face bine să te-nsori mai repede, altfel nici o femeie n-o să mai vrea să te înveţe, zise ea, ridicând provocatoare dintr-o sprânceană.

— Totuşi nu crezi că mai am cel puţin douăzeci de ani în care o să arăt bine?

— Nu. Cinci, cel mult.

— Ei bine, atunci mai bine să mă distrez înainte să treacă aceşti cinci ani. Apoi o să mă însor.

Dar el descoperi din nou că o supărase. Era atât de sensibilă sora asta a lui, care se căsătorise cu un bărbat de patruzeci de ani pe când ea avea numai paisprezece! Sărutându-i mâna, îi spuse:

— Uită discuţia asta prostească!

Dar ea nu cedă:

— Unul din noi trebuie să vorbească cu *bibi*. Tu, eu sau *aba*.

Degetele lui înţepeniră.

— Cum de te-ai gândit la mine? De-abia dacă i-am spus vreo două vorbe până acum.

— Ei bine, tu eşti cel care a văzut-o în ziua aia. Şi tu eşti cel care a văzut-o pe Dia *baji* cu băiatul. Îi poţi spune tot ce ştii.

— Eşti nebună? strigă el. De ce m-ar crede? Mai degrabă te-ar asculta pe tine.

Tot ce ştii!

— Calmează-te, replică surprinsă Sumbul. Ascultă-mă! Dacă-i spun ce mi-ai spus tu, tot pe tine va dori să te audă. La fel şi dacă-i spune *aba*. Tu eşti martorul.

El se ridică în picioare.

— Acesta a fost dintotdeauna blestemul meu. Dar nu mai vreau. Nu vreau să mă implic. Nici să nu aud!

Ea îl prinse de mână:

— Stai cel puţin jos!

— Numai dacă nu mai aduci vorba de asta.

— Bine!

Salaamat se aşeză. Ea îi puse copilul în braţe.

— Ţine-l puţin, până îţi pregătesc un şerbet. Sau vrei să vii înăuntru?

El refuză. Nu putea concepe să intre sub acoperişul domnului Mansoor. Se simţea şi aşa foarte rău venind la fermă, dar acum măcar stătea sub un copac din acest univers mare, care nu aparţinea nimănui.

Copilul deschise ochii, trezit de mirosul străin. Chiar dacă îi repugna, era prea obosit pentru a protesta. Pleoapele îi cădeau peste ochi ca nişte mici pete de cerneală, după care clipeau iar.

Sumbul se întoarse cu un pahar cu suc de mango. Salaamat ezită. Avea să bea din băutura *lui*, din paharul *lui*. Însă era o zi toridă, iar Sumbul îl pregătise special pentru el.

6
Legea lui Fatah

Când ieşi din fermă, Salaamat rămase o vreme pe autostradă înainte de a se duce pe jos la unchiul lui, pe Makli Hill.

După ce trupul domnului Mansoor fusese găsit, Sumbul îi spusese că Dia se întreba deseori dacă motivul morţii lui fusese cumva mătasea. Avea o nevoie disperată să găsească un motiv. Afacerile? Rivalitatea? Compania de coloranţi care pierduse contractul? Intermediarii care nu mai furnizau gogoşi? Alţi proprietari de fabrici, cărora li se limitau câştigurile din cauza lui Riffat Mansoor? Deşi o bârfeau, femeile bogate ar fi plătit orice ca să se poată lăuda la petreceri că poartă mătasea lui Riffat. Să fi fost oare concurenţa? Şi atunci nu femeia trebuia să fi fost ucisă?

El asculta tăcut relatările lui Sumbul. Dacă exista un motiv, el nu-l cunoştea. Poate că avea de-a

face cu legea lui Fatah. Dacă era un cu totul alt motiv, poate că altcineva ştia care era. Poate că Riffat Mansoor putea să dea nişte explicaţii.

Salaamat privi de-a lungul autostrăzii. Asfaltul strălucea în arşiţa zilei, degajând o ceaţă densă. Undeva în spatele mormintelor din această ceaţă se afla satul, cu câmpurile de mei şi grâu. Undeva în lanuri se găseau canalele de irigaţii care, cu cinci ani în urmă, îi ostoiseră setea cu sunetul lor. Poate că şi aceste lanuri epuizaseră rezervele de apă. Un pic mai departe în ceaţa amiezii se vedea lanul de grâu împrejmuit, lângă care stătuse el în acea zi. Egretele împânziseră păşunea. Ele puteau zbura dincolo de orice gard, însă el nu. Stătuse acolo şi se uitase cum cei şapte bărbaţi înarmaţi de pe partea cealaltă a drumului deveniseră paisprezece. Şi apoi Fatah fluierase, iar el văzuse cum maşina neagră încerca să dea înapoi. Ca şi cum acest lucru ar fi fost posibil vreodată.

Opriseră mai mult de o oră ca să mănânce *rewri*, timp în care domnul Mansoor sângera.

— Dacă ticăloşii ăia nu se grăbesc, Şeful nu va mai ajunge să-l vadă, spuse Yawar.

În cele din urmă oamenii se întoarseră cu o duzină de porţii pentru fiecare maşină şi o porniră din nou la drum. Respiraţia domnului Mansoor devenea din ce în ce mai neregulată, iar el începu să mormăie incoerent. Maşina şerpuia tot mai nesigur pe şosea.

— Asta îl va menţine conştient, spuse Ali, băgând cu lingura *rewri* în gura domnului Mansoor.

Dacă refuza, Gharyaal *bhai* îi strângea braţul rănit, iar Ali îl înţepa în celălalt cu un cuţit. Vomitase deja de două ori pe el înainte ca maşina să tragă în faţa casei Şefului.

Dar înainte de asta Salaamat memoră drumul. Bărbaţii nu îl legaseră la ochi. Privise totul şi reţinuse fiecare cotitură, impregnându-şi în minte orice detaliu: la stânga de la piatra în formă de suliţă, la dreapta de la cea plată. Cum le putea deosebi? Pe cea de colo cădea o ramură, direct la jumătatea ei. Şi aşa mai departe. De două ori ieşise să se uşureze şi marcase locul cu pietre. Vederea lui funcţiona ca un telescop. Încetase să mai observe evenimentele din interiorul maşinii. Avea de gând să treacă de partea cealaltă a gardului, chiar dacă de-aici i se va trage moartea. I-o spusese şi lui Fatah în timp ce domnul Mansoor era aruncat în celula de tortură. El îl luă de guler şi îl duse în spatele casei. Chiar dacă îi va fi văzut cineva, nimeni nu interveni. La urma urmei, Fatah era cumnatul prim-locotenentului Muhammad Shah.

— Laşule! şopti furios Fatah. Ai de gând să-i laşi pe alţii să te vândă. Vei deveni curva lor!

— Sunt deja o curvă. A ta, îi răspunse înăbuşit Salaamat.

Apoi, pentru prima dată de când plecase din sat, Salaamat începu să plângă. Umerii îi pulsau în spasme regulate, independente de strigătele pe care le scotea pe nas. Niciodată nu îşi pierduse controlul atât de complet. El, cea mai bună armă. El, cel mai bun glonţ. Şi cel mai ruşinos era că Fatah îl vedea dezlănţuindu-se. Barajul pe care învăţase să-l ţină sub control se prăbuşi cu totul. Apa din intestine dorea să iasă. Îşi desfăcu şalvarii şi dădu drumul unui şuvoi de *rewri* la nici un metru de Fatah.

Prietenul său nu făcu nimic. Nu-l lovi cu piciorul sau cu pumnul în fundul său murdar şi dezvelit. Îşi ţinu doar mâna la nas şi îşi întoarse privirea.

În afara camerei din care domnul Mansoor nu avea să mai iasă niciodată, drojdia dragostei pe care

Salaamat i-o purtase odată lui Fatah se ridică iar la suprafaţă. Simţi un val de recunoştinţă: Fatah nu îl dispreţuia. Încă îl mai iubea.

Când se opri din plâns şi se îmbrăcă din nou, Fatah îi puse în buzunarul cămăşii o bucată de hârtie, aşa cum procedase şi la prima lor întâlnire.

— Dacă fugi, oamenii te vor vâna, mai ales acum, că ştii drumul până la Şef. N-ai decât o singură cale de ieşire. Du-te în satul *mohana* pe care l-am descoperit noi. Roagă-l pe Hameed *bhai* să te ducă la vale pe fluviu. Barca lui te va ascunde bine. Când ajungi în Karachi, caută-l pe omul ăsta, zise el şi arătă spre bucata de hârtie.

— Dar cine e el? Şi cum mă poate proteja? întrebă Salaamat, trăgându-şi nasul şi holbându-se cu ochi goi la bucata de hârtie.

— Compania lui ne furnizează echipamentul. El are nevoie întotdeauna de şoferi şi a mai folosit disidenţi şi înainte. Toată lumea ştie. Pleci de la un şef la altul.

El intră în celulă şi atunci a fost ultima dată când l-a văzut Salaamat.

7
Un vizitator

Slujba sa la familia lui Khurram era simplă. Conducea un camion până într-un loc prestabilit, unde trebuia să aştepte agentul vamal. I se înmâna un aviz de expediţie fals, bunurile erau transferate în camionul său, iar agentul plătea între douăzeci de mii şi cincizeci de mii de rupii, în funcţie de dimensiunea transportului şi de numărul şi nevoile altor funcţionari de stat. Uneori Salaamat se întâlnea cu el pe coastă, la frontiera cu provincia Balochistan. Alteori pe lângă Autostrada Naţională, destul de aproape de locul răpirii. Nu punea nici o întrebare, deşi se mira uneori cum intrau mărfurile în ţară: prin unul din golfurile întunecate de pe coasta plină de peşteri a Balochistanului sau pe la împădurita graniţă afgană, ca şi heroina şi armele de foc? Probabil că prin nici una din cele două. Existau mai multe moduri de a trece frontierele ilegal decât legal.

În spatele volanului, Salaamat se consola cu gândul că era mai bine să faci un transport cu echipamente de tortură decât să fii tu însuţi torturat. Iar el hotărâse să nu mai aparţină niciodată nimănui. Nu avea nici un sens: oamenii lui Fatah luau arme de la *pathani* şi echipamente ca acestea de la un *punjabi*, care le importa la rândul lui din Amrika şi Angrez[8]. Iar domnul Mansoor fusese *sindhi*. Cum rămânea cu discursul lui Fatah despre protejarea neamului tău?

Nu, niciodată. Lucra numai pentru sine şi, ocazional, pentru Sumbul. Nimic altceva nu conta. Ceva din el se trezise la viaţă în defileu şi în cele din urmă se închisese pentru totdeauna. Dumnezeu plecase şi micşorase totul în urma Lui. De-acum viaţa era banală.

***

Aceasta fusese concluzia pe care o trăsese în ziua în care intrase, stors de puteri, în satul *mohana*, după noaptea în care fugise din vizuina Şefului.

Stelele încă străluceau când ajunse în tabără. Oamenii care rămăseseră acolo dormeau buştean. El trecu tiptil pe lângă ei şi începu să urce greoi stâncile. Chiar înaintea zorilor, se ghemui sub un portocal, lângă coliba de stuf. *Mohanas* îl îngrijiră cu răbdare şi nu-i cerură nimic în schimb. Da, unii oameni erau capabili de aşa ceva. Alţii nu. Nu avea nici un sens.

Cea mai bătrân barcagiu, Hameed *bhai*, stătea lângă el în fiecare dimineaţă în timp ce Salaamat îşi bea supa revigorantă, răspunzând gândurilor lui. Îi vorbi despre felul cum, vreme de mii de ani, oamenii lui îşi clădiseră traiul în jurul fluviului, însă acum erau nevoiţi să găsească alte mijloace de supravieţuire. Mereu aceeaşi poveste. Mereu aceeaşi luptă. Şi totul era atât de banal! În fiecare noapte adormea în acordurile vaietelor lui Hameed *bhai*. A doua zi se trezea în mijlocul femeilor care spălau haine şi al copiilor care mânau libelule. Unii dintre băieţii mai în vârstă învăţau cormoranii să se scufunde pentru a prinde peşte. El îi privea ca şi cum ar fi fost undeva departe. Nimic din toate astea nu îl mai mişca.

În timpul călătoriei pe fluviu în jos, îşi aminti că bunica lui îi spusese că ultima călătorie – cea care purta sufletul la cer – se făcea într-o barcă liniştită. Tot ce-şi dorea era ca aceasta să fie ultima călătorie.

Sorbea otrava de mandarine în timp ce Hameed *bhai* vâslea ca la prima tinereţe, arătându-i diverse locuri: „Fluviul alimenta lacul de colo. Dar acum *mohanas* care locuiesc acolo plâng. Lacul a devenit sărat. E stătut şi murdar. Au murit peştii de apă dulce: *kurero*, *morakho*, *thelhi*. Şi ce vor bea oamenii ăia? Ne-am născut la apă. Pe pământ ne înecăm“.

Lamentaţiile barcagiului pătrundeau când şi când prin buimăceala lui Salaamat, creată de alcoolul de mandarine, pluteau peste cântecul fluviului şi peste feţele oamenilor care fuseseră cu el pe autostradă. El şi-i imagină cum acţionau în celulă, le inventă vorbele şi chiar apăsă pe buton odată cu ei. În clipa următoare, când vâsla se scufundă în fluviu, se încâlci într-un domn Mansoor învăluit în alge.

Domnul Mansoor rămase agăţat acolo tot drumul până la malul unde Hameed *bhai* îl lăsă în cele din urmă pe Salaamat.

Tatăl lui Khurram era gălăgios şi robust, la fel ca fiul lui. În fiecare dimineaţă îi răspundea lui Salaamat cu un salut rostit din inimă: „*Aleikum-as-salaam*, Salaamat! Pacea să fie cu tine! Pace!“ Niciodată nu îl lovea, niciodată nu îşi bătea joc de el. Îl plătea cu patru mii de rupii pe lună – dublul a cât făcuse Salaamat după ce trudise trei ani la Handsome. Avea două fiice, ambele căsătorite, care veneau deseori la el cu copiii lor. Soţia lui era bolnavă, dar nu se văita niciodată. Avea trei maşini: un Mercedes, un Land Cruiser şi o Honda Civic. Prima era pentru ieşirile de seară, a doua pentru Khurram, iar a treia pentru ieşirile din timpul zilei. Un al doilea şofer îl ducea la serviciu. Al treilea era

angajat pentru Khurram atunci când Salaamat era ocupat cu transporturile la depozit.

Camera lui Salaamat era în partea din spate a casei lor cu trei etaje. Era de două ori cât cămăruia de la Handsome. Primise chiar şi un aparat video şi un televizor micuţ, de treizeci de centimetri. Când nu era ocupat cu vreun transport, avea toată ziua la dispoziţie. Asculta muzică pop, se uita la televizor, se ducea la cel mai apropiat centru de închirieri video, îşi vizita sora, vizita muncitorii de la şantierul de pe stradă sau, dacă fiicele veneau în vizită, juca crichet şi *pugan pugaai* cu copiii lor. Uneori făcea mici comisioane pentru Khurram. Dacă, de exemplu, nu mai era îngheţată în casă, se ducea să aducă. De asemenea, făcea comisioane şi pentru prietenii lui Khurram, ca, de exemplu, să-l ducă pe amrikan la golf.

Un lucru pe care îi plăcea să-l facă era să bea o ceaşcă de ceai cu un bătrân muncitor de pe şantier. Se simţea cumva ca în ceainăria bunicii lui. Casa aceea neterminată, fără acoperiş şi uşi, i se părea un loc ciudat de plăcut. În ea se simţea un pic mai aproape de colibele de lângă mare, fără să poată explica de ce. Dar de când începuseră ploile, muncitorii plecaseră, aşa că majoritatea timpului stătea în camera lui.

În după-amiaza aceasta se întinsese pe o *charpoy*[9] şi apăsase butonul de pornire al videocasetofonului. Urmărea coloana sonoră a unui film din care văzuse câteva fragmente la centrul de închirieri video. O femeie seducătoare, îmbrăcată într-o *choli ghagra*, se zbânţuia pe vârful unui munte, în timp ce iubitul ei o alerga. Sânii ei erau cu adevărat ca nişte vârfuri de munte şi îi împungeau bluza ca nişte conuri portocalii de deviere a traficului. Îşi tot zăngănea brăţările şi chicotea, se îmbufna şi se lăsa pe spate, zvârcolindu-se pe pajişte, în timp ce bărbatul se rostogolea peste ea. El spunea: „Tu şi cu mine, ce nebunie, ce magie!“ Ea răspundea: „Deschide-te pentru mine...“ El îi săruta buzele şi vârfurile se rostogoleau peste vârfuri.

Sumbul ar fi spus că în privinţa asta semăna cu tatăl lui. „*Aba* îşi petrece toată ziua lipit de televizor şi imaginându-şi că este Dilip Kumar. Tu cine îţi imaginezi că eşti?“

El nu-i spusese niciodată că, dacă îl făcuse cineva vreodată să cânte de iubire, acela fusese Fatah. Acum nu-i mai simţea atât de tare lipsa. Îşi amintea, fără să-i fie dor, de un Fatah plin de tandreţe, culcat în iarbă, mozolindu-i gâtul şi cântând:

— „Alb, alb este corpul tău, plin de curent. Patru sute patruzeci de volţi!“

— Dar eu sunt negru ca smoala, răspundea Salaamat.

— Prostuţule, închide ochii. Ne prefacem, înţelegi?

Dar nu mai dorea asta. El nu aparţinea nimănui.

Întins pe *charpoy*, Salaamat tocmai dădea volumul cântecului mai tare, când bătrânul *chawkidaar* al lui Khurram intră în camera lui.

— La poartă e o femeie care întreabă de tine, spuse el.

— Ce fel de femeie? întrebă Salaamat, ridicându-se.

— De unde să ştiu eu? zise omul şi se întoarse la treburile sale.

La poartă era o femeie scundă şi destul de neîngrijită, încălţată cu papuci de cauciuc. Singurul lucru plăcut la ea era un ten foarte alb. Salaamat o recunoscu imediat: era mama amrikanului. Uneori trecea

pe lângă casa lor pentru a arunca gunoiul pe maidanul de la capătul străzii. Odată, în timp ce scotocea printr-un teanc de resturi lăsat de ea, găsise cele mai ispititoare fotografii imaginabile, cum ar fi una cu o blondă într-un tricou mulat, fără mâneci, şi cu sânii ca nişte conuri. O, da, i-ar fi plăcut ca ea să se învârtă pe lângă el şi să cânte „Deschide-te pentru mine“. O alta, cu picioarele goale, stătea pe genunchii amrikanului. Salaamat le păstrase pe toate. Data viitoare când patronul centrului de închirieri vru să-l dea afară după ce vizionase un singur număr de dans, Salaamat îi arătă o fotografie. Insul îl lăsă să stea până la sfârşitul filmului. La următoarea vizită îi arătă mai multe. Negustorul şi prietenii lui văzuseră deja fotografiile de cel puţin o duzină de ori, dar mita încă mai funcţiona.

Când îl văzu, femeia îşi drese grasul. Apoi, parcă uimită de îndrăzneala ei, rămase câteva secunde încremenită. În cele din urmă întrebă:

— Fiul meu este aici?

— Nu.

Acum ea a fost uimită de îndrăzneala lui. Ei bine, el n-avea de gând să fie politicos şi să i se adreseze cu un titlu doar pentru că ea se aştepta la asta! Singurul om pe care Salaamat îl numea *sahib*[10] era tatăl lui Khurram şi singura femeie care pentru el era *begum sahib*[11] era mama lui Khurram.

Ea îşi drese din nou grasul:

— Ei bine, se pare că a venit des aici, iar tu l-ai dus undeva. E adevărat?

— Da.

— Unde?

Salaamat se rezemă de poarta înaltă. Se întâmpla din nou: era tras fără voia lui în lumea altora. Oare nu vedeau cât de josnică era treaba asta? Îşi supse tăcut obrajii.

Brusc, femeia îi întinse cincizeci de rupii.

— Te rog, spune-mi.

Salaamat luă banii.

— Pe o plajă, departe.

Ea încuviinţă, ca şi cum se aştepta la asta. Apoi insistă:

— Cu cine?

Salaamat îşi supse iar obrajii. Ea mai scoase încă cincizeci de rupii.

— Cu fata familiei Mansoor, Dia.

Ea oftă, iar el observă că nu era surprinsă nici la auzul acestei veşti.

— Şi acum sunt acolo?

El clătină din cap.

— Ştii unde sunt?

Sigur că ştia. Văzuse deseori cum pe fată o lăsa o maşină la capătul străzii lui, după care ea mergea pe jos până la ceainărie. Mergea pe partea cealaltă a străzii, pentru a nu fi văzută trecând prin faţa casei amrikanului. Era un plan prostesc, făcut de o fată proastă pentru a se întâlni cu un băiat prost. Salaamat se încruntă. Ea repetă întrebarea, oferindu-i de data asta dublul sumei.

El ridică din umeri:

— Da, ştiu.

— Putem lua un taxi, propuse ea.

Poate că ultima dorinţă a domnului Mansoor ar fi fost să o salveze pe Dia de la o ruşine şi mai mare. Cine putea spune? Sumbul ar fi vrut ca el să stea de vorbă cu mama fetei. Însă acum venise mama băiatului.

El ridică din nou din umeri.

— Nu avem nevoie de taxi.

1. Specie de peşte înrudită cu crapul, ce se întâlneşte în sudul Asiei.
2. Bărbat vulgar, neinstruit (în urdu, în orig.).
3. Canapea (în urdu, în orig.).
4. Aperitive dulci sau picante de forma unor gogoşi, ce se vând în India şi Pakistan.
5. Biscuiţi consumaţi la ceai sau cafea în regiunea India-Pakistan.
6. Mire (în urdu, în orig.).
7. Trage (în urdu, în orig.).
8. Anglia, englezi – formă adaptată, la fel ca Amrika pentru America (n.r.).
9. Pat tradiţional indian, confecţionat din patru picioare unite cu o urzeală strânsă de sfori.
10. Domn (în urdu, în orig.).
11. Doamnă de familie bună (în urdu, în orig.).

Riffat

1
O zi obişnuită

Riffat Mansoor păşea vioaie, ca întotdeauna. Aplecată peste tăvile cu viermi de mătase, schimba câteva cuvinte cu angajaţii, examina stocul de frunze de dud, îşi lua notiţe şi îşi sufla puternic buclele de pe frunte, ce fluturau ca puful. Era epuizată. La fiecare câteva săptămâni un grup de oameni veneau cu o listă lungă de motive pentru care ea trebuia să le dea bani. În caz contrar, ameninţau că-i vor da foc fermei sau că îi vor tăia alimentarea cu apă. Obosise să-l tot sune pe avocat, care îşi mărise tarifele. Fusese obligată să angajeze ingineri care să-i spună dacă această criză a apei avea de-a face mai mult cu mafia decât cu seceta. Ei ziseseră „S-ar putea!“ şi trimiseseră o echipă de experţi, care se plânseseră de căldură şi apoi dispăruseră. Angajă atunci pe altcineva, care trimise un alt grup de experţi. Aceştia săpară în jurul fermei, clătinară din cap, cerură ceai. Dacă Riffat îşi pierdea cumpătul, i se spunea că e nebună că se încumetase să crească viermi de mătase în Sindh. Când le reamintea că până acum reuşise, ei o aşteptau să-şi piardă răbdarea. Şi asta era numai o parte foarte mică dintr-o zi normală de-a ei.

O altă grijă era că în ultimii ani problemele din provincie făcuseră dificilă chiar şi venirea angajaţilor ei la lucru. Mijloacele de transport erau rare şi nesigure. În plus, cu excepţia grădinarilor şi a paznicilor, lucrătorii erau toţi femei, ceea ce însemna că familia era pe primul loc. Erau zile când soţii sau socrii aveau accese de furie sau zile în care copii se îmbolnăveau. Toate astea însemnau că viermii nu erau hrăniţi şi, cum existau vreo două sute de mii de viermi ce îşi aşteptau hrana, uneori Dia îşi petrecea întreaga zi tăind o tonă de frunze. Odată îi ceru chiar unui paznic înarmat să taie frunze şi râse când acesta răspunse că îşi va murdări kalaşnikovul. „Lasă-l jos“, insistase ea, convinsă că nici o altă femeie nu îi mai ceruse vreodată să toace ceva. El o ascultă în silă, dar îşi încreţi nasul la vederea frunzelor, ca şi cum ar fi fost un scutec folosit.

Apoi mai era şi fabrica. După moartea lui Mansoor, Riffat refuzase să permită familiei lui să preia linia de prelucrare a mătăsii, iar asta însemna că tot ea trebuia să facă faţă stresului de a conduce fabrica. Ţesătorii veneau din Orangi Town, un cartier plasat exact în mijlocul zonei cu incendieri şi greve, şi mulţi suferiseră tragedii în propriile familii. Îi spuneau lui Riffat: „*Bibi*, dacă un om bogat ca soţul tău a putut fi victima unei crime, ce speranţă mai există pentru unii ca noi?“

Pentru a face faţă întreruperilor de energie electrică, Riffat instalase în cele din urmă un generator de mare putere, dar de fiecare dată când motorul se tura şi un fum negru se ridica în aer, ea tresărea. Nu

avea nici un sens: consuma combustibil poluant pentru a alimenta o industrie pe care se chinuise atât de mult să o facă ecologică prin introducerea de coloranţi naturali. Dar o durea la fel de mult să nu folosească generatorul atunci când ţesătorii veneau la lucru şi curentul era întrerupt. Trebuia să aleagă între risipa de resurse umane şi cea de resurse naturale, chiar dacă făcea atâtea eforturi să arate că amândouă erau la fel. Dar nu mai argumenta în nici un fel, mai ales când recunoştea că se consuma combustibil şi într-un alt mod: cu naveta între casa ei din K.D.A., ferma de lângă Thatta şi fabrica din apropierea râului Lyari, acum secat. Trebuia să aleagă între a lucra sau a sta acasă. Ambele opţiuni aveau dezavantajele lor.

Şi undeva în această ecuaţie erau şi copiii ei – atomi fără tată, care orbitau în lumi din ce în ce mai ascunse ei. Ce putea face cu aroganţa lui Hassan? Dar cu fiul ei mai mare, care renunţase la patria lui? Cu nepotul pe care de-abia îl cunoştea? Iar Dia... pe unde umbla în ultima perioadă? De la moartea lui Mansoor încoace, nu o mai văzuse niciodată atât de distrată. Oare dorinţa lui Nissrine de a se căsători îi declanşase vreo spaimă legată de viitorul ei? Ei bine, avea dreptate să se îngrijoreze. Riffat ştia că Dia nu se descurca la colegiu, pentru că nu i se predau materiile care o interesau: entomologie, zoologie, mitologie. Auzise că acolo, în marea putere colonială unde mulţi părinţi îşi trimiteau copiii, se ofereau acum diplome universitare în orice domeniu. Chiar mai mult decât oferea Anglia atunci când cei din generaţia ei plecaseră să studieze în străinătate.

Riffat bătea cu pixul în *clipboard*, nemulţumită de turnura pe care o luau gândurile ei. Nu-i plăcea să se gândească la zilele petrecute în Londra. Nu din cauza cursurilor – din ele învăţase multe. Clătină din cap. Atenţia ei reveni la Dia. Fata nu dorea să plece de acasă, dar oare nu se va ajunge tot la asta? Nu ar fi mai bine să o trimită în străinătate decât să o vadă nefericită aici? Oare acesta era răspunsul?

Ce primire i s-ar face fiicei ei într-o ţară în care oamenii îşi aplaudau guvernul pentru că purtase un război cel puţin la fel de nemilos ca acela din Vietnam? În anii ’60 Riffat luase şi ea parte la mişcările din Londra, aşa că gândurile ei o purtau tot acolo. Fusese martoră la mişcările de atunci. Dar mulţi dintre cei care protestaseră atunci au păstrat tăcerea în timpul Războiului din Golf. Dacă pe vremea când Riffat studiase la Londra „pacea“ şi „mişcarea populară“ fuseseră nişte cauze populare, uciderea a sute de mii de musulmani civili nevinovaţi nu avea nimic de-a face cu nici una din ele.

Riffat îşi îndreptă spatele. Gâtul şi umerii o dureau din cauza tensiunii pe care o acumulase în interior. Îşi apăsă cu mâna un muşchi de sub umăr. Omoplatul. Cunoscuse odată pe cineva căruia îi plăcea să numească părţile trupului ei în timp ce le săruta. Nu! Nu se putea gândi la asta acum.

Oftând, Riffat îşi aminti de o rudă care o sunase aseară şi căreia îi promisese că sună şi ea azi, dar nu o făcuse. Era o minune că mai existau oameni care încercau să vorbească cu ea. Îi supărase pe prea mulţi fiindcă uitase să telefoneze atunci când promisese, nu participase la nunţi când era invitată sau îşi prezentase condoleanţele în grabă. Adevărul era că miresele şi cadavrele o făceau să plângă – nu cu lacrimi de crocodil, ci cu lacrimi reale.

Când Dia îi spusese de moartea lui, după ce o bruftuluise pe biata copilă, Riffat se strecurase în baie şi plânsese ca şi cum ar fi fost din nou în anul 1968. Plânsese chiar mai mult decât soţia lui. Riffat era sigură de asta. N-ar fi trebuit să se termine aşa. Doi tineri care se îndrăgostiseră într-o ţară străină

ar fi trebuit să se întoarcă în propria lor ţară pentru a cimenta acea dragoste. Dragostea nu cunoaşte graniţe. Nici din cele geografice, nici din cele impuse de om. Aşa ar spune dacă ar trebui s-o facă vreodată. Ar face din asta o poveste. Ca şi cum i s-ar fi întâmplat altcuiva. Şi apoi Dia o să o scrie şi o să o includă în cartea ei de fabule universale, împreună cu toate celelalte poveşti despre începuturi. O va citi în dud şi va adăuga propriile detalii, aşa că se va transforma în altceva decât fusese: povestea propriului început al Diei.

Riffat Mansoor era epuizată când Sumbul veni la ea, lângă tăvile cu viermi de mătase, o luă de mână, o duse în baracă, îi făcu o ceaşcă de ceai verde şi îi oferi nişte calmante pentru ulcerele ei. Riffat îi mulţumi şi adăugă că, dacă nu ar fi fost familia lui Sumbul, afacerea ei s-ar fi dus de râpă. Ea, verii şi tatăl ei – câtă alinare nu-i aduseseră, în special în anii de după moartea lui Mansoor?

Sumbul zâmbi, aşteptând ca Riffat să bea infuzia din frunzele liniştitoare. Apoi îi spuse că trebuie să-i mărturisească urgent ceva.

2
Trezirea
Aprilie-mai 1968

Tocmai îşi savura cafeaua dintr-o sticluţă, sub copertina unei cafenele de cărămidă veche, în timp ce-şi aştepta autobuzul, când îl observă pe el: un bărbat înalt, spilcuit, cu un fular maro şi cu un zâmbet care ar fi putut să împrăştie norii. Fularul se potrivea cu ochii lui mari, frumoşi, de chihlimbar. Nu era nevoie să mergi la şcoala de design pentru a-i observa, aşa cum confirmau privirile furişe ale celorlalte femei.

Zâmbetul i se adresa ei, în timp ce bărbatul se dădea la o parte pentru a o lăsa pe Riffat să urce prima în autobuz. Tot restul zilei Riffat desenase nerăbdătoare, mestecând capătul creionului şi conturând cu mişcări grăbite şi stângace un afiş de reclamă la biscuiţi pentru câini. Profesorul comentase: „Nici un terier care se respectă n-ar mânca aşa ceva!“

În zilele următoare bărbatul cel elegant repetă gesturile: făcu o mică plecăciune, îi zâmbi şi întinse braţul pentru a o ajuta să urce, fără ca măcar să-i atingă haina. În cele din urmă ea îşi mângâie fugar buclele şi îi aruncă o privire îndrăzneaţă, ce spunea „Mai vedem noi!“, după care amândoi râseră în timp ce autobuzul o lua din loc.

Bărbatul o invită la masă în mica lui cameră de cămin. Masa era aranjată pe un birou şubred, plin de tratate medicale, pe care el le luă şi le puse cu grijă pe podeaua deja aglomerată. Un prosop vechi servea drept faţă de masă. El nu se jena absolut deloc de posibilităţile lui modeste, iar acest lucru o impresionă.

Daal-ul era plin de tamarin adus de acasă. „În stil Hyderabadi, aşa cum îl face mama mea“, spuse el. Mai gătise şi orez, o salată mică, iar pentru desert pregătise o tabletă de ciocolată cu lapte Cadbury.

Şi tot timpul a fost dezinvolt, vesel şi de o ospitalitate nemărginită, punând aproape toată mâncarea pe farfuria ei, fiindcă dacă ea mânca bine, însemna că el gătise bine. Nici un bărbat din casa ei nu îi oferise vreodată unei femei porţia lui – ca să nu mai vorbim de pregătirea mesei. Riffat nu-şi imaginase că bărbaţii pakistanezi erau în stare de aşa ceva.

În camera igrasioasă, luminată doar de flacăra pâlpâitoare a lumânărilor, el o privi cum mănâncă şi zise:

— Nu ne-am fi întâlnit dacă nu am fi aşteptat în aceeaşi staţie.

Îi atinse încheietura mâinii drepte sub manşeta cămăşii. Apoi îi atinse bărbia, iar degetul mare îi alunecă de-a lungul maxilarului. Îi spuse că are cele mai frumoase oase pe care le văzuse vreodată şi că buclele ei le făceau să fie şi mai frumoase. Răsuci o buclă în jurul degetului lui arătător, i-o aduse pe faţă, iar aceasta căzu pe pometele obrazului ei drept, chiar deasupra şanţului obrazului.

— Acesta este osul zigomatic, spuse el. Dacă va trebui vreodată să îmi amintesc de el, o să mă gândesc la tine.

Degetele lui Riffat zvâcneau nervos la ea în poală. Se considerase prea slabă pentru a fi frumoasă şi se împotrivise mereu mamei ei, care nu dorea ca ea să poarte părul scurt. „Părul poate compensa pentru trupul pe care nu-l ai“, insista mama ei.

Şi iat-o aici, hrănită de un bărbat atât de frumos! Şi atât de tandru!

Când în sfârşit găsi curajul să-l privească, ea îşi dori să aibă aceeaşi privire îndrăzneaţă pe care o avusese mai devreme. Fără lacrimi de recunoştinţă. Fără viori. Nu dorea să fie fata pe care şi-o dorea mama ei. Îl privi în ochi şi spuse:

— Acum te las. Însă masa următoare va fi la mine acasă.

— Permite-mi să te conduc acasă!

Dintre ei doi, ea era mai bogată. Tatăl ei avea pământ în Sindh şi un apartament în Londra, în West End. Mergeau pe stradă ţinându-se de mână şi nimeni nu îi privea. Nu era un lucru ruşinos, deşi familia ei ar fi fost de altă părere, cu toate că şi ai ei se uitau cum Amitabh Bachan depune săruturi pasionate pe osul zigomatic al Rekhăi[1] înainte de a-i sfâşia sariul.

Merseră împreună până în apartamentul ei din Goodge Street, stradă al cărei nume era legat de Woolf şi Orwell. El îi vorbi despre paradoxul educaţiei lor. El, fiul unui jurnalist curajos, care luptase cu pana sa împotriva colonialiştilor, învăţa cu ajutorul lor cum să trateze răniţii. Tatăl său spusese că era just să beneficieze astfel de ceea ce ofereau ei. Dar el nu era sigur. Oare era o compensaţie sau un pas înapoi? Putea oare găsi cu adevărat o modalitate de a transmite mai departe ceea ce avea?

— Înţeleg conflictul, răspunse Riffat, vorbind în general despre ce însemna studiul textilelor într-o ţară care îi deposedase familia exact de plantele pe care spera să se reintroducă într-o bună zi, cum ar fi indigo şi *catechu*. Cu toate acestea, în bibliotecile lor descopăr ce am pierdut noi.

Cum puteau crea pace din acest paradox?

Se va întreba mereu acest lucru în anii care aveau să urmeze, în special atunci când instruia ţesători proveniţi din oamenii ale căror degete mari fuseseră tăiate de britanici, pentru că se pricepeau prea bine să transforme fibra în ţesătură.

Şi mai ales când se căsătorise cu Mansoor.

În următoarele săptămâni Riffat şi Shafqat se întâlniseră fie între rafturile de ficţiune de la Foyle's, fie când luau mâncare grecească la pachet din Russell Square, şi îşi juraseră să nu renunţe niciodată unul la altul tot drumul de la Bloomsbury până în Soho. Îndrăgostiţi până peste cap, începură să-şi ţeasă în jurul lor propria lume. Picioarele li se împleteau, iar respiraţia li se apropia tot mai tare cu fiecare clipă ce trecea. Simţeau că ori vor fi una, ori nu vor fi deloc. Acesta le era angajamentul. Era la fel ca gravitaţia. Era singurul mod normal de a se maturiza.

Stăteau îmbrăţişaţi în apartamentul ei de o cameră, învăţau, asistau la cursuri şi se plimbau prin oraş, iar în timpul rămas se implicară în mişcările studenţeşti ce umpleau străzile. Trezirea lui Riffat din Londra n-a fost legată doar de ea însăşi, ci şi de locul ei într-o lume dornică să-şi decidă singură viitorul. În Iran prim-ministrul ales în mod democratic fusese demis, iar şahul se înfipsese ferm la putere. În Guatemala CIA pusese la cale o lovitură de stat similară şi încercase din nou acelaşi lucru în Cuba. Un Israel sprijinit de Statele Unite ocupase Malul de Vest al Gazei. *Lăsaţi oamenii să aleagă!* Pancarte cu Che Guevara erau agitate în jurul lui Riffat, în timp ce ea îl ţinea de mână pe Shafqat şi asculta în difuzoare veşti din întreaga lume. Un jurnalist pakistanez care se strecurase în Hanoi, iar ulterior povestise despre atrocităţile americanilor în faţa unui tribunal pentru crime de război, li se adresa: „Până nu vom deţine propriile noastre resurse, nu vom fi liberi. Şi atâta timp cât Occidentul continuă să ne fure pădurile şi mineralele din Sud şi din Est, noi vom lupta!" Le vorbi despre minciuna legată de bogăţia din Congo, despre încercările de a se fixa tot mai puternic în Orientul Mijlociu. „Vedeţi cum CIA l-a răsturnat pe Qasim[2] în Irak? Asta pentru că el a naţionalizat petrolul. Vor căuta mereu să dea jos orice conducător care vrea ca bogăţiile irakiene să rămână în Irak."

Ea şi Shafqat plecau de la aceste demonstraţii însufleţiţi de hotărârea adânc înrădăcinată de a se întoarce în ţară şi de a crea o lume mai bună. Căutau în ziare ştiri despre evenimentele din propria lor ţară, ştiri care povesteau despre cenzura presei, şi au fost încântaţi să afle că în Karachi tatăl lui Shafqat era în centrul protestelor împotriva legii marţiale. Ţinându-se de mână, au mărşăluit amândoi până la ambasada americană din Grosvenor Square, iar Shafqat a declarat emoţionat: „Generalul acela ne ţine sub control din cauza aceleiaşi puteri care controlează şi Vietnamul. Dar lucrurile se schimbă. Simt cum roţile noilor vremi încep să se mişte". Şi îi spuse lui Riffat cât de mult îl înfuria ideea de soartă. Istoria era o problemă ce implica decizia conştientă, liberul arbitru. Nu acceptarea neputincioasă a deciziilor luate de alţii.

3

Datoria ei, lupta lui

Iunie 1968

Timp de ani de zile fusese ataşată de dintele de rechin fosilizat pe care el îl ascunsese în apartamentul ei într-o seară.

— Este ceva foarte feminin, o tachină el.

— Deci are de-a face cu menstruaţia mea?

— S-ar putea spune şi aşa.

Ea căută printre şerveţelele sanitare. Nimic. Nici în setul ei de machiaj. Se duse iar în dormitor şi scoase exasperată dintr-un sertar lenjeria intimă.

— Erai mai aproape în baie, rânji el.

Îl văzu în cele din urmă în perii periuţei ei de dinţi: doi colţi aspri ieşind ca un sifon dintr-un os alb.

— Ce Dumnezeu e *asta*? Şi ce legătură are cu scurgerea mea lunară?

— Odinioară oamenii credeau că dinţii de rechin au puteri magice. Dacă lăsau unul la o femeie, îi câştigau inima. Iar ea avea să devină bună şi fertilă.

— A, deci vei face sex şi vei avea urmaşi numai datorită unei fălci vechi de trei sute de milioane de ani?

— Vom vedea, zise el.

Îşi înfăşură braţele în jurul ei, îi descheie bluza şi îşi îngropă barba aspră între sânii ei mici.

Deşi era mai fericită ca oricând, era în acelaşi timp şi nefericită: trăia sub acoperişul tatălui ei, îi mânca pâinea şi îşi luase diploma pe banii lui. Cu toate acestea, cel mai bun lucru din toate – Shafqat – nu putea fi dezvăluit familiei.

Mama ei nu dorise ca ea să vină aici – fetele nu plecau singure în străinătate. Altfel cine le-ar mai cere în căsătorie? Dar tatăl ei a avut încredere în Riffat, cea mai mică din cele cinci fiice ale lui. Şi, drept răsplată, Riffat îl adusese pe Shafqat în apartament. Parcă vedea încântarea mamei ei: „Vezi? Ţi-am spus eu!“

Chiar şi în momentele ei cele mai intime, nu putea scăpa de această senzaţie: că era murdară. La urma urmei, limitele existau chiar şi aici, în acest oraş zgomotos. Jură ca niciodată să nu-şi oblige fiica – în cazul în care va avea una – să se simtă astfel. N-o va face niciodată să se furişeze prin cotloane, de teama de a nu stârni mânia mamei sale. Nu-i va spune niciodată pe cine să iubească şi pe cine nu. Însă îi va spune să aleagă singură şi să ţină capul sus atunci când o va face.

În acea noapte s-a jucat cu dintele în palmă, pipăind piatra aspră cu netedul ei deget mare. Era o zi friguroasă de iunie, dar zilele erau lungi şi ei dormeau până târziu. În timp ce stăteau întinşi pe covorul din sufrageria-chicinetă, conversaţia lor se îndreptă, aşa cum se întâmpla adesea, către tatăl lui Shafqat. El îi citi din nou câteva fragmente din scrisoarea acestuia despre mişcările de protest împotriva lui Ayub[3].

Ea îşi rezema capul de canapea şi îşi urcase un picior încălţat cu o şosetă gri peste talpa lui goală. Îi mângâia părul des cu degetele ei pufoase. Podeaua era presărată cu schiţele ei şi cărţile lui. Deodată ea spuse:

— Sărmana ta mamă!

El o privi curios:

— Sărmană?

— Păi… îşi vede foarte rar soţul.

— Mama mea e curajoasă, replică el. O femeie nu ştie ce resurse are până nu e pusă la încercare.

— Ţie ţi-e uşor s-o spui, zise Riffat, privindu-l direct în ochi.

— Da, mi-e. E mama mea, răspunse el, privind-o cu aceeaşi intensitate.

— Dar poate că există lucruri pe care nu ţi le spune, pentru a nu te îngrijora. Asta nu înseamnă că trebuie să fie pusă tot timpul la încercare.

— Nu spun că trebuie. Spun doar că e mândră să aibă un soţ care luptă pentru o ţară mai liberă. El este vocea tuturor. Inclusiv a ei.

— Dar dacă ea ar prefera să vorbească singură în numele ei?

— Ce vrei să spui?

— Asta vreau să spun: oare el ar rezista dac-ar fi în locul ei?

Shafqat rămase uimit, ca şi cum ar fi fost pus la zid.

Riffat se ridică şi îşi încrucişă picioarele.

— Uite ce vreau să zic: oare el ar sta acasă cu copiii, ca să-i hrănească şi să aibă grijă de ei, să răspundă la telefoanele ei, să stabilească întâlniri şi să-şi înfrunte teama de fiecare dată când ea ar fi arestată, iar familia ar fi în pericol să rămână fără mamă?

El împături scrisoarea.

— Sunt numai ipoteze. Legate de *părinţii mei*.

— Ei bine, de ce nu? Cred că e o ipoteză perfect valabilă.

El se ridică.

— Se face târziu. Mai bine plec.

— *Nu am voie* să-ţi pun întrebarea asta? Deci până aici merge povestea cu ţara mai liberă!

— Ce-i cu tine azi? Acum un minut ne simţeam bine amândoi pe covor, iar acum sari la gâtul meu.

— Sar la gâtul tău?

El îşi luă cărţile şi sacoul. Apoi zâmbi, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Ne vedem mâine în staţia de autobuz?

Riffat trase de două ori aer în piept în timp ce el se îndepărta. Vocea ei era rece, dar calmă:

— Răspunde la întrebarea mea, Shafqat, sau această zi se va termina foarte prost. Te întreb pentru că vreau să ştiu ce ai face în situaţia tatălui tău dacă mama ta ar fi ales să fie în locul lui.

El râse, fără măcar să se întoarcă pentru a o privi.

— Nimeni nu mă poate ţine ostatic. Vorbesc de bunăvoie sau nu vorbesc deloc.

Apoi ea începu să strige cuvinte pe care nu le putea articula. Cuvinte care îi rămâneau în gât, i se lipeau de dinţi, i se încurcau în salivă. Şi în tot acest timp el a continuat să păşească prin cameră, a descuiat uşa, a scos lanţul şi apoi a plecat.

Ea se uită la covorul pe care călcase el. La clanţă. La lemnul alb al uşii. Îşi puse mâinile pe talie şi

începu să se legene, pentru că, într-adevăr, se clătina, era în cădere liberă din cer şi risca să se prăbuşească. Mai jos aştepta mama ei. „Vezi? Ţi-am spus eu.“ Mai jos erau pancarte care zburau pe lângă ea: *Lăsaţi oamenii să aleagă!* Un vorbitor îşi flutura pumnul, dându-i curaj: „Până nu vom deţine propriile noastre resurse, nu vom fi liberi“. Toţi vorbitorii erau bărbaţi. Nu se gândise la asta mai înainte. Observase de-abia acum, când era în cădere liberă. Mai erau şi alte chipuri care aşteptau jos: cele patru surori ale ei, care nu plecaseră în străinătate, tatăl ei, care voia să-şi fi ascultat soţia, şi o ţară care ridica un deget gros şi striga: „După tot ce ţi s-a oferit! Ce fată egoistă, răsfăţată şi nerecunoscătoare!“

După ce căzu iarăşi în apartamentul ei, Riffat plânse pe covorul împânzit cu cărţile lui.

El o aştepta în staţia de autobuz cu un buchet de trandafiri galbeni, iar la gât avea fularul maro cu care îi plăcea ei să-l vadă. Zâmbetul acela ce atrăgea toate privirile îi revenise pe chip. Ea se sperie de cât de fericită a fost să-l vadă. Când se îmbrăţişară, îl sărută pe gâtul lui lung, robust, îmbibându-se cu ceea ce pierduse din el cu o seară în urmă.

În apartamentul ei, în timp ce el o dezbrăca, între ei plana ceva nou: conversaţia de care el fugise. Ea se întreba dacă şi el simţea acelaşi lucru. Nu părea. Ce-l făcea să fie atât de încrezător? Încrederea venea odată cu experienţa. Dar ea nu se coborâse să-l întrebe dacă fusese prima lui fată. El o făcea să se simtă bine – şi nu doar fizic. O scălda în complimente: nu era nici prea uscată, nici prea slabă. Dimpotrivă, lui îi plăcea constituţia ei nervoasă, atletică. Femeile pieptoase nu puteau merge ca ea, nu-i aşa? Iar coapsele grase şi fundul transpirat nu puteau fi agile în pat. (Oare asta însemna că o *făcuse* cu cineva cu coapse grase şi un fund transpirat?) Avea graţia unei lebede, demnă şi regală, iar lui îi plăcea asta mai mult decât orice altceva. Ea era regina lui. Nu, chiar mai mult decât atât: era o împărătească. O împărătească cu blugi evazaţi, cu bucle moderne, o alură jovială şi râsul senin. Avea o ţinută lejeră şi totuşi era impunătoare, cu urme de carioci pe nas şi bluze de mătase în sertar. Iar el îi insufla credinţa lui în oase în timp ce limba îi aluneca peste claviculă, croindu-şi drum până în şanţul din mijlocul sternului. Ea gemea, ascultând doar pe jumătate, atunci când el îi ajungea deasupra sânilor. Adevărul era că o făcea să se simtă suficient de bine pentru a uita că alţii ar fi vrut ca ea să se simtă rău fiindcă se simţea bine, chiar dacă subiectul pe care el i-l interzisese plutea şi mai apăsător între ei.

El începu să aibă accese de interes acut faţă de munca ei. Uneori lucrările ei – serigrafii, baticuri, broderii sau picturi – îl încântau. Îi cerceta meticulos portofoliul, lansând comentarii despre materiale, culori şi modele şi încurajând-o să-şi înfiinţeze propriul magazin atunci când se va întoarce acasă şi ei doi se vor căsători. O asculta ore întregi când ea vorbea despre coloranţi şi astringenţi sau despre pânzele vopsite cu roibă găsite în situl antic Moenjodaro, foarte aproape de Karachi. Ea îşi dorea să reînvie procedeul, iar el o încuraja. Inima ei bătea cu putere când se întreba cum o va face şi dacă el îşi dorea într-adevăr asta. Apoi, chiar atunci când era convinsă că asta era şi dorinţa lui, starea lui de spirit se schimba. Înceta să o mai asculte, se ridica, îi sugera să iasă la plimbare sau o certa că este prea ambiţioasă.

— Prea ambiţioasă pentru cine?

Dar el îi lua mâna şi râdea, lăsând-o să tânjească tot mai tare după un răspuns.

S-a întâmplat în cele din urmă, dar peste multe săptămâni, în timp ce stăteau pe trotuarul din faţa unui local cu kebap. Era încă frig, dar norii se risipiseră. Lumea renunţase la pulovere şi la ciorapii groşi. Cafenelele cu terase exterioare se înmulţiseră. Riffat mânca un kebap subţire, cu *naan* şi presărat cu seminţe de susan. Îşi şterse grăsimea de pe bărbie şi oftă:

— Când vom ajunge în Karachi, vreau să mă duci la toate acele cafenele de pe marginea străzii de care familia mea spune că femeile trebuie ferite.

Colţul de sus al buzei lui zvâcni nervos. Pentru o clipă, un fulger întunecat îi lumină ochii de chihlimbar. Luă o înghiţitură de *lassi* şi nu spuse nimic, dar chipul i se închise. Ea se întrebă dacă aşa arătase şi în ziua când ieşise pe uşă fără ca ea să-i mai poată vedea chipul.

Riffat muşcă din nou din kebap.

— Până la urmă, asta e bucătăria noastră tradiţională. E păcat că jumătate din populaţia noastră nu se poate bucura de ea în felul ăsta.

El împinse farfuria la o parte.

— Eşti atât de imatură când vorbeşti aşa.

— Imatură?

— Atunci iraţională. Asta nu se face, Riffat. Nu poţi transporta ceva ce există aici în alt loc.

Ea clipi, sincer nedumerită.

— Ceva? Ce anume?

— De exemplu, un obicei. Ştii foarte bine că o femeie care mănâncă în acele cafenele nu este bine văzută. Bărbaţii se holbează la ea. Iar dacă e cu un bărbat, vor vrea să ştie de ce el nu a protejat-o de dorinţele lor murdare. Imaginea lui va fi şi mai proastă.

Ea îşi puse jos sendvişul. Încet-încet, începea să înţeleagă.

— Democraţia, asigurările de sănătate şi educaţia pot veni din propriul nostru sistem?

— Desigur!

— Dar când femeile apar în public la fel de des şi cu aceeaşi lejeritate ca şi bărbaţii, deja e ceva din import? O influenţă rea, venită din afară?

El ridică din umeri.

— Unele lucruri cer mai mult timp.

— Pentru că aşa vor unii? Oare nu cumva sunt aceiaşi oameni care vorbesc cu atâta elocvenţă despre roţile noilor vremi, care încep să se mişte?

El înălţă o sprânceană şi privi în jur. Cuplul de la masa alăturată râdea şi nu observase nimic. Alţi câţiva oameni stăteau pe trotuar şi aşteptau să se elibereze o masă.

— Poate că ar fi mai bine să ne grăbim, ca să poată sta şi ei jos.

Ea îl luă de mână.

— Nu. De data asta o să-mi răspunzi. Îţi doreşti eficienţă, igienă şi o presă liberă – dar nu vrei ca femeile să beneficieze şi ele de această modernitate. Tu îţi doreşti o femeie pe care să o pui tot timpul

la încercare, aşa cum e mama ta?

El îşi smulse mâna dintr-a ei.

— Nu începe iar cu părinţii mei!

— Cu mine vorbeşti aşa? Ştii că ai început să ai tonul generalului nostru?

El plecă, dar ea veni mai târziu la căminul lui şi se certară îndelung. Ea îl persecută zile întregi, urându-se pentru ceea ce devenise – ea, al cărei punct forte era graţia şi eleganţa, ea, care avea o alură de împărătească. Ajunsese la isterie, la lacrimi, şi îl implora să-i dea ceea ce trebuia să fie de drept al ei, fiind silită să se înfunde în degradanta nevoie de a cerşi. În cele din urmă el izbucni: nu, nu va fi niciodată cel care va sta acasă cu copiii, care va răspunde la telefon pentru ea sau care îi va programa întâlnirile. Niciodată. Asta era datoria ei. Datoria lui era să lupte pentru libertate.

4
Despărţirea
Iulie 1968 – iulie 1972

Mama ei îi spuse că îi găsise un partener perfect: pe domnul Mansoor, care deţinea o fabrică de textile şi era deschis la sugestiile venite de la un designer ca ea. În plus, el o va lăsa să-şi deschidă propria linie de ţesături de mătase dacă asta dorea.

Riffat nu vru să-l cunoască şi nici să vadă fotografii cu el. Dorea să rămână un colţ de rechin pietrificat. Întâlnirea cu potenţialul mire sau chiar faptul că ar şti cum arată ar putea să o determine să trăiască din nou. Devenise exact genul de granit moale care mai târziu avea să cedeze la vederea altor mirese.

Dar rămase fidelă unui vis anume. În chip de cadou de nuntă, tatăl ei îi dăduse mai multe hectare de teren în afara oraşului Karachi. O să facă ceva cu acel pământ, ceva pentru ea, ceva ce îi va permite să sădească acolo toate supărările şi fericirea zilelor ei din Londra. O să reînvie ceea ce zăcea latent de mii de ani. O să privească naşterea unui lucru moale şi durabil, astfel încât atunci când ea, o mică pată în timp, va dispărea, acesta să fie încă acolo. Undeva între seminţele de dud şi firele de mătase vopsite cu indigo, Riffat Mansoor învăţă să-şi găsească din nou locul în univers. Ieşi din coconul miresei de marmură şi merse mai departe.

Dar, mai înainte de toate, avu copii. Şi, înainte de asta, trebui să-şi privească mirele.

El era exact opusul lui Shafqat: avea tenul alb, umerii gârboviţi şi gâtul scurt, cu cravată. Cât timp îi ia unei femei să se obişnuiască cu un bărbat care îi repugnă? La asta se gândea în timp ce stătea întinsă sub Mansoor, abia respirând, în timp ce el se împingea în trupul ei în noaptea nunţii. Trupul ei sălta ca un titirez – ca un fulg din salteaua sfâşiată de arcuri. Cât timp?

Ştia foarte bine că un alt bărbat ar fi părăsit-o a doua zi dimineaţa, căci cearşafurile nu erau pătate de sânge. Dar el nu spusese nimic. Rareori spunea ceva. Nu avea nici măcar cunoştinţele eclectice ale

lui Shafqat. Nu aprecia umorul ei laconic şi nici nu avea umorul său propriu. Nu juca nici un joc încântător, ura să se plimbe, mânca peste măsură şi nu avea absolut nici un pic de talent conversaţional. Când vorbea, mormăia ceva despre mâncare, fonduri şi ţesături. Când venea vorba de acestea din urmă, ea i se alătura din toată inima şi, de-a lungul celor nouăsprezece ani de căsnicie, el o admirase pentru siguranţa cu care susţinea ea conversaţia. Era unul din puţinii care nu îi descurajaseră planurile de a planta duzi. A rămas delăsător şi suspicios din ziua în care s-au căsătorit şi până la moarte. Când o atingea, o făcea cu aceeaşi stângăcie ca în prima noapte. Ea dezvoltase o a doua piele, ceva care să se topească şi să cadă după ce el adormea. În straturile mai fine de dedesubt era ferma. Şi dedesubtul acestora, Shafqat.

El cobora pe scara viselor ei, o privea pe furiş prin gaura cheii, se strecura prin fisuri, intra în camerele ei. Ea le încuia, dar el se strecura în alta, se întindea, îşi afişa rânjetul. Ea îşi simţea interiorul complet şi întru totul violat şi singura soluţie ce-i rămânea era să se mute în golurile rămase. Singurătatea care o cuprindea era cea mai rea durere pe care o trăise vreodată.

El se întoarse la ea după patru ani de la despărţire. Ea avea doi copii, el unul. Ea îl primi aşa cum o făcuse şi în Londra, după prima lor ceartă, când el îi adusese trandafiri galbeni. Apoi renunţă la el pentru totdeauna.

5

Ce spune Sumbul

August 1992

Riffat îl privi pe copilul lui Sumbul, care refuza cu hotărâre să moară. Scâncea şi şuiera, iar Sumbul îi spuse lui Riffat că-şi dorea ca sfârşitul să vină cât mai repede. Riffat era gata să-i spună că îşi poate lua câteva zile libere, dar ştia de ce venea Sumbul la fermă. Acasă însemna o soacră ce o muncea de la răsărit până la miezul nopţii, un soţ pus pe harţă, care uneori o bătea, alţi trei copii, nenumărate vecine care veneau să bârfească şi să mănânce alimente cumpărate pe banii ei, o canalizare deschisă în faţa bucătăriei şi absolut nici un loc unde putea sta două minute, cât să-şi bea ceaiul. Dacă încerca, celelalte femei o luau la rost: „Noi n-am avut parte de răsfăţuri din astea când eram de vârsta ta“.

Cu toate acestea, Sumbul găsea în ea puterea de a avea grijă de Riffat, deşi, în mod cert, fetei i se părea că ea trăia ca o împărătească. Contrastul era dureros, pentru că scotea în evidenţă limitele fiecăreia. Ce ar trebui să facă Sumbul pentru a ajunge la Riffat? Ce-ar fi trebuit să facă Riffat ca să ajungă la Shafqat – sau Shafqat ca să îşi depăşească propriile limitări? El, care a călătorit şi a reflectat mai mult decât oricine altcineva, nu şi le-a putut depăşi niciodată.

Amândoi ştiau asta. Ea şi-a dat seama când s-au întâlnit ultima oară, la mormânt. Şi trupul, şi sufletul i se scofâlciseră. Era foarte departe de tânărul care fugea de la un marş de protest la întâlnirea studenţilor. Acum aştepta un meteorit care să dărâme zidurile, la fel ca toţi ceilalţi. Ca atâţia oameni

politici liberali din prezent, devenise în particular un credincios convins. Ca şi cum o membrană subţire îi acoperea convingerile de fiecare dată când intra în casă, iar el nu putea face altceva decât să se supună, pentru că schimbarea e numai în mâinile lui Dumnezeu. Acesta era principiul pe care el îl dispreţuia, dar pe care l-a urmat traseul vieţii lui. Prin urmare, a venit la ea cu speranţa într-o minune. Acea minune putea fi Dia.

— Ştiu că este copilul meu, începu el.

Stăteau amândoi în spatele unui pilon, sub o boltă plină de lilieci. Riffat tremura.

— Nu ai cum să ştii.

— Are ceva din mine. Ştiu asta. Ochii mei, curiozitatea mea…

— A, şi de la mama ei nu le poate avea?

— E un simplu test. Sunt medic, pot aranja să fie strict confidenţial.

— Prostule! îi spuse ea, tremurând. Ai rămas fără resurse cu care să-ţi umpli golul din inimă. Pe mine nu m-ai lăsat să intru, pe soţia ta nu vrei s-o laşi şi, evident, fiul tău nu ţi-e de ajuns. În plus, soţia ta e ternă. Aşa că vrei să-mi tulburi pacea pe care mi-am clădit-o din cenuşă.

— Dacă e copilul meu, am dreptul s-o ştiu. Poţi să mă insulţi cât vrei, replică el, înaintând spre ea, ceea ce pe Riffat o făcu să se dea înapoi. Am dreptul să ţin legătura cu ea.

La auzul ameninţării, ea închise ochii. Însemna că o remarcase pe Dia. Când se ducea la şcoală? Nici nu dorea să ştie. Şi nu mai dorea nici să suporte zgomotul de sub acea boltă. Liliecii fluierau parcă în bătaie de joc, legănându-se deasupra lor ca prezicătorii. Riffat privi pânza care fusese întinsă de-a latul domului. Îşi aminti de ziua în care aflase de căsătoria lui Shafqat şi cum, furioasă, o lăsase pe mama ei să-i aleagă mirele. A fost ceva ce avea să regrete veşnic şi, pentru a-şi lua revanşa, o avertiza deseori pe Dia despre fatalismul periculos în care era prins poporul. Era un ciclu mortal. Dia trebuia să înţeleagă că îl putea întrerupe: un gest individual, mărunt, dar ferm.

Shafqat stătea la o jumătate de metru în faţa ei, mai degrabă jalnic decât sfidător. Ea îi spuse că în aceeaşi seară se culcase şi cu soţul ei.

— La iniţiativa ta? Pentru că bănuiai?

Ea îl întrebă ce plănuia să facă dacă testul dovedea că el avea dreptate. O va lua de lângă tatăl pe care ea îl cunoscuse drept tată întreaga viaţă?

— Crezi că, la paisprezece ani, o să-ţi sară în braţe? Tu nu ai văzut-o împreună cu Mansoor. Ei doi se adoră.

El repetă:

— Dacă e copilul meu, am dreptul s-o ştiu. Voi lupta pentru ea dacă va fi cazul.

— Şi, desigur, ceea ce simte ea nu are nimic de-a face cu decizia ta, nu?

— Nu şi dacă tu i-ai spălat creierul.

— Nu şi dacă vei vedea dincolo de nevoile tale egoiste.

Se certară până ce el îi spuse că o va răpi pe Dia şi că îi va face testul de sânge, indiferent dacă ea va accepta sau nu, iar dacă avea dreptate, îl va da în judecată pe Mansoor.

Ea plecă acasă şi, timp de câteva săptămâni, se luptă cu ea însăşi.

Acea perioadă era deja una chinuită, cu telefoane anonime primite la miezul nopţii, telefoane care se presupunea că vin de la compania de vopseluri respinsă sau de la vreo altă firmă ce pierdea bani într-o afacere din ce în ce mai independentă. Pe lângă toate acele telefoane anonime, mai veneau şi cele ale lui Shafqat. Riffat era foarte tensionată, Mansoor era nervos şi confuz, băieţii se băteau, iar Dia îl striga pe bucătarul Inam Gul.

În cele din urmă Riffat hotărî să-i spună totul soţului ei.

***

Pe atunci el avea aproape o sută treizeci de kilograme, iar vestea pe care i-a dat-o a fost ca o ţepuşă vârâtă de ea în masa aceea de carne. Şuierând uşor, el începu să se dezumfle.

Ochii lui mici şi negri păreau să deruleze ultimele două decenii ale vieţii sale, meditând în special la tot ceea ce el nu-i spusese niciodată, începând de la prima lor noapte împreună şi până la ultima. Sau cel puţin aşa credea ea. De ce nu au ştiut niciodată mai multe unul despre celălalt? Fuseseră căsătoriţi vreme de nouăsprezece ani, în timp ce ea şi Shafqat au trăit împreună doar patru luni. Cu toate acestea, deşi Mansoor blestema şi plângea, ea nu putea să se apropie de el. Nu ştia de ce sau de cine să se apropie.

Peste câteva ore el ieşi din casă şi se urcă în dudul plantat când se născuse Dia. În timp ce vecinii se adunau la poalele copacului, el striga ca o maimuţă dementă. Cineva anunţă presa. Riffat îşi strânse copiii lângă ea şi murmură: „N-ar fi trebuit să-i spun“.

Dia, speriată, vru să se ducă la el. „Nu“, îi zise Riffat şi o strânse lângă ea, îngrozită de ce i-ar putea spune Mansoor. Odinioară cei doi petrecuseră ore întregi în acel copac, cu perne şi evantaie din lemn de santal. Era locul unde Dia îl transformase dintr-o masă de grăsime sedentară într-un spiriduş căţărător şi iubitor de povestiri. Ce i-ar spune el Diei acum?

Îşi trimise copii la culcare, dar a doua zi dimineaţa Mansoor nu fu de găsit nicăieri – nici în casă, nici în copac. Maşina lipsea. Un *chawkidaar* din cartier îi spuse că l-a văzut plecând dimineaţa devreme. „Ai idee unde s-a dus?“ întrebase ea. Dar nu ştia nimeni.

Când, după multe zile, fu găsit mort într-un sat de la gura Indului, Shafqat o lăsă în pace. Îi spuse că va continua să fie obsedat de acest dar pe care nu l-a găsit niciodată, dar că nu dorea să îi pricinuiască lui Riffat şi mai multă durere cerându-i-l. Şi se ţinu de cuvânt.

Dar ceea ce venise să-i spună Sumbul era că doctorul nu putuse împiedica pe altcineva să facă aşa ceva.

Riffat se ridică brusc:

— Dumnezeule mare, de unde ştii despre Shafqat?

Sumbul îşi plecă capul şi recunoscu faptul că Salaamat îi văzuse în mormânt, cu mulţi ani în urmă. Riffat izbucni furioasă:

— În ţara asta nu poţi să ai nici o clipă de intimitate? Oare se mai ocupă cineva cu altceva decât cu spionatul celor din jur?

Sumbul nu o privea. Îi făcea vânt fiului ei cu marginea *dupattei*. Riffat închise ochii. Mânia ei era întotdeauna greşit direcţionată: către soţul ei, către fiica ei, iar acum către angajata cea mai bună. Atingând mâna lui Sumbul, Riffat murmură o scuză.

Sumbul îşi drese glasul:

— Nu eram sigură că e bine să-ţi spun. Dar cred că trebuie. Problema nu e că Salaamat te-a văzut cu el. A văzut-o şi pe Dia cu cineva. Cineva cu care nu ai vrea să fie. Cu fiul lui.

În timp ce Sumbul îi dădea detalii, Riffat stătea în picioare, uluită. Apoi şopti:

— Nu pot să gândesc. Te rog, lasă-mă singură!

După ce Sumbul închise uşa după ea, Riffat se târî în dormitorul unde obişnuiau să doarmă ea şi Mansoor când familia îşi petrecea weekendurile la fermă. Ea primi singurătatea ca pe un parfum pe care rareori şi-l permitea, îl turnă pe pielea ei până ce tâmplele i se liniştiră treptat. Privi la ventilatorul din tavan, la micul inel de metal din centru, şi o văzu pe Dia ascunzându-se în colţul întunecat al unui teren deschis, împreună cu Daanish. Se temea de control, aşa cum se temuse şi ea odinioară, dar în acelaşi timp se bucura de promisiunile lui, de atingerea lui. Oare băiatul avea zâmbetul acela al tatălui său, care risipea toţi norii? Oare spunea aceleaşi poveşti încântătoare? Avea picioare puternice şi un miros proaspăt? Oare el îi oferise lucrul de care ea era îndreptăţită să aibă parte fără să-l ceară sau păstrase acel lucru numai pentru el?

Riffat se întinse pe pat, cu braţele în şolduri. Rămase aşa mult, mult timp.

1. Actori indieni celebri.
2. Abd al-Karim Qasim (1914-1963), general naţionalist irakian care a preluat puterea în 1958, în urma unei lovituri de stat, alungând familia regală. A fost prim-ministrul Irakului până în 1963, a impus reforme democratice, dar guvernarea sa a alunecat în autocratism. În plan internaţional, Irakul lui Qasim s-a apropiat politic de Uniunea Sovietică. Abd al-Karim Qasim a fost răsturnat de la putere tot în urma unei lovituri de stat, organizată de partidul socialist Ba’ath, dar şi cu sprijinul Statelor Unite (n.r.).
3. Muhammad Ayub Khan (1907-1974), feldmareşal, preşedinte al Pakistanului între 1958 şi 1969 şi primul dictator militar al acestei ţări. În 1969 a fost silit să demisioneze (n.r.).

Dia

1
A patra viaţă

Dia se aşezase pe iarbă, cu spatele rezemat de dudul în care se urcase tatăl ei în noaptea dinaintea morţii lui. Avea în poală cartea cu povestiri şi imagini care îi plăcea lui atât de mult. În jurul ei asfinţea un cer de plumb, cuprinzând treptat poarta unde patrula paznicul înarmat.

De la ploaia torenţială de luna trecută nu mai căzuse nici un strop de apă. Aerul sufocant, adormitor, era ca o compresă groasă ce ţinea ploaia la distanţă. Mici broboane de transpiraţie îi punctau puful subţire de pe buza superioară şi părul din jurul tâmplelor, ondulat ca al mamei ei.

Cu câteva zile în urmă începuse să scrie propria versiune a poveştii împărătesei Hsi-Ling-Shih, fondatoarea sericiculturii. *La un moment dat pânza era la fel de valoroasă ca uleiul, iar oamenii parcurgeau distanţe incredibile pentru a o cumpăra.*

Dar acum Dia se hotărî să taie această frază. Nu dorea să oprească ceasul la grecii torturaţi, la bengalezi sau la ţesătorii din Benares, şi nici să se oprească la Marea Caspică de acum două mii de ani, pentru a-i privi pe soldaţii romani cum fugeau de parţi. Parţii fluturau stindarde de mătase, iar romanii fugeau fiindcă se temeau că un lucru atât de fin nu putea fi decât o vrăjitorie. Poate că va reface fraza asta altădată.

Acum decise să treacă mai departe, blocând limba ceasului înainte ca aceasta să se repeadă în prezent. Era o după-amiază vântoasă de primăvară şi ceasul bătu ora patru. Ea scrise:

Împărăteasa coborî dintr-un autobuz cu un portofoliu sub braţ şi se duse să se întâlnească cu împăratul pe terasa unei cafenele de cărămidă. Ea îi puse un fular de mătase maronie în jurul gâtului. Era creat de ea. Alesese culoarea aceea pentru că se potrivea cu ochii lui. El spuse că marginea brodată cu roşu deschis era ceva cam efeminat.

— Refuzi darul meu? După ce m-ai făcut să caut atâtea daruri?

— Dar ţi-a plăcut de fiecare dată, nu-i aşa? zise el şi o sărută, adăugând repede că îi plăcea fularul şi că îl va purta chiar şi în Karachi, în toiul verii.

Se aşezară într-un colţ al cafenelei. Ea îşi scoase picioarele din sandale pe sub masă şi le puse peste pantofii lui. El îi spuse că avea să fie întotdeauna a lui. Era singurul lucru care nu se va schimba. Altfel, simţea în jurul lui un vânt de schimbare. În toată lumea oamenii îşi asumau riscuri pentru a-şi putea exprima liberi opiniile şi o făceau cu atâta convingere, cu atâta umanism! Tatăl lui

făcea parte din această mişcare, nu?

Ea dădu aprobator din cap. Sângele îi năvăli în obraji în timp ce el îi mângâie cu degetele oasele maxilarului. Vorbiră până la apus: despre viitoarea ei fermă, despre copiii pe care îi vor avea, despre căminul pe care-l vor clădi împreună.

Şi apoi schiţară un mic dans, zvârcolindu-se chiar acolo, pe podeaua cafenelei.

Se produse o sfâşiere, o ruptură a pielii, o rotaţie a pământului, iar Riffat deveni Dia, care îl iubea pe Daanish în golf.

— Data viitoare când voi fi aici, te voi învăţa să înoţi, zise el, strângând-o în braţe.

În timp ce el descria fiinţele minunate din mare, vântul amesteca mirosul lui proaspăt cu aroma puternică a vintrelor ei.

— Ca ciupercile care fierb la foc mic în aerul sărat, zise el.

Nisipul era aspru ca o piatră ponce. Îi zgâria spatele şi îi săpa o prăpastie de-a lungul coloanei vertebrale. O altă fiinţă îşi croi drum dinăuntru, târându-se spre ei, şi, când se eliberă, Nini se urcă şi ea acolo.

— Vreau o schimbare, spuse ea, ducând o tavă de ceai în mâini.

Fiul împăratului îşi luă ceaşca şi mâncă un sendviş de pui. Halvaua era făcută chiar de ea. Pentru că aşa era corect, el îi puse un inel în deget.

— Are sânge bun, spuse mama lui.

— Mai ia o ceaşcă de ceai, spuse ea.

— Ce norocoasă e Nini, chicotiră surorile ei, visând să le vină şi lor rândul.

Dia se opri.

Rupse pagina şi oftă din rărunchi. Nu-i ieşea.

Nu mâncase de zile întregi. Era foarte deshidratată, se simţea ameţită şi o durea capul. Hainele îi erau scăldate în sudoare. Purta aceleaşi haine de zile întregi. În fiecare dimineaţă se aşeza aici, încercând să sintetizeze ce simte. Inam Gul o tot chema, dar ea îl ignora. Şi mama ei o chema, dar Dia nu mai voia să ştie nimic de ea. Cel puţin deocamdată. Dia privi cerul. Avionul lui Daanish decolase în acea dimineaţă. Poate că acum traversa Atlanticul. Ea era acolo, dar trebuia să-şi găsească drumul înapoi. Fără rute ocolitoare.

Îşi aminti ultima lor întâlnire.

Stăteau împreună în casa neterminată, în partea pe care el o numise camera de oaspeţi, când umbra apăru din nou.

— De data asta te duci să vezi cine e, iar eu stau aici, şopti ea.

Daanish se ridică, după care văzură două siluete apropiindu-se, una în mod evident mai masivă decât cealaltă. Daanish înaintă curajos câţiva paşi, lăsând-o pe Dia ascunsă în spatele unui zid. Când se uită, rămase uimită: era Anu, cu Salaamat în spatele ei.

— Ce faci aici? o întrebă Daanish cu o voce surprinzător de umilă.

— Aş putea să te întreb acelaşi lucru, spuse ea. Dar ştiu răspunsul. Ea unde e?

Dia ieşi, încruntându-se la Salaamat. O trădase. Se sili să se uite la Anu, care o studia cu atenţie.

— Cadoul, murmură Anu. Oare e posibil? Dar nasul nu e al lui. Nici gura. Tu eşti scundă, el nu era.

— Anu, o întrerupse Daanish, ea e Dia. Dia, ea e mama mea.

Dia se întoarse exasperată spre el:

— Ne-am cunoscut deja, nu-ţi aminteşti?

Dia mormăi spre Anu un salut inutil, la care aceasta nu răspunse. Continuă:

— Părul e prea drept, dar tenul aproape că e al lui.

Daanish o privi neputincios peste umăr pe Dia:

— Îi e mult mai greu să accepte decât m-am aşteptat.

„De ce nu-i spui asta?“ se gândi Dia. „Şi apoi întreab-o despre ce vorbeşte.“ Îşi frecă jenată fruntea, în timp ce inspecţia oribilă a lui Anu continua. Într-un final privirea ei se ridică spre ochii Diei, pe care parcă ar fi vrut să-i scoată. Încuviinţă ca pentru sine:

— Ai lui.

— Te sun mai târziu, îi spuse repede Daanish. Să mergem, zise el apoi şi o luă pe Anu de braţ.

Dia rămase singură cu Salaamat.

— Ce mai aştepţi? şuieră ea. Ai stricat totul. Nu ai nimic din bunătatea tatălui tău!

Trecând valvârtej pe lângă el, îşi dori să găsească în ea puterea de a-l lovi în fluierul piciorului sau de a-i trage o palmă. Orice, numai să-l facă să-i pară rău, să spulbere acel calm imperturbabil. Dar nu făcu nimic.

***

În zilele când Dia aştepta să fie sunată de Daanish, Riffat îi povesti despre Shafqat. Dia nu îi spuse altceva decât că ea avea un singur tată – cel pe care îl cunoscuse. Pentru mama ei erau doi. După aceea Dia plecă, exact aşa cum făcuse şi tatăl ei. Riffat fugi după ea, rugătoare:

— Orice vrei, Dia. Te rog, spune-mi. Orice.

Orice?

Apoi sună Daanish.

Un timp nu-şi spuseră nimic: fiecare ascultă în receptor respiraţia celuilalt. Dia se întrebă dacă şi el rememora fiecare trăsătură a ei, aşa cum făcea ea, întrebându-se pe care din ele le aveau în comun şi pe care nu. Anu se oprise la ochi. Dar ochii Diei aveau o formă diferită de ai lui Daanish – ai ei erau mai rotunzi, ai lui mai alungiţi. Sau deja începea să-l rescrie?

În cele din urmă Dia şopti:

— Acum ştiu de ce am strâns toată viaţa poveşti despre origini. Nu o voi cunoaşte niciodată pe a mea.

Apoi tăcu. Propria ei voce îi era străină. În cele din urmă zise:

— Ce putem face?

I se păru că-l aude înghiţind în sec. După câteva secunde întrebă:

— Mai eşti acolo?

El oftă:

— Nu ştiu ce să fac. Poate Khurram are dreptate. Ar trebui să fac ceea ce vrea toată lumea. Căsătoria cu Nissrine ar face atâţia oameni fericiţi!

Dia era în sufragerie, în acelaşi loc unde stătuse când discutase cu Nini despre Daanish. Când se întâmplase asta? Acum câteva luni? Atunci fusese revoltată. Dar de-abia acum înţelegea ce înseamnă revolta: o presiune în adâncul stomacului, o presiune ce se acumula, ca şuieratul unui ceainic pus pe foc.

— Despre ce naiba vorbeşti? zise ea.

Daanish îi dădu un răspuns clar, ridicând vocea. Ei bine, nu numai ea are dreptul să fie furioasă. Îi zise:

— Ascultă înainte de a judeca!

— Bine, vorbeşte! îl repezi ea.

— Anu a suportat foarte greu vestea. Încearcă să înţelegi că nu eşti singura afectată. Dacă pot să compensez cu ceva toate suferinţele lui Anu, de ce nu aş face-o?

Vocea îi şovăi.

— Poate că acum va fi doar o simplă logodnă. Nu ştiu. Nu m-am decis. Nunta ar putea veni mult mai târziu, dacă mi-o mai doresc.

Dia îşi puse un braţ în şold, încercând să alunge imaginea cu Nini căsătorindu-se cu cel de la celălalt capăt al firului. Cel cu vocea reconfortantă, blândă. Da, chiar şi acum putea să simtă acea blândeţe. Şi să-i simtă stomacul neted, presărat cu muşchi şi câte o ridicătură de-abia simţită de fiecare parte a trunchiului. Întotdeauna a crezut că nu o va deranja dacă acele şolduri se îngrăşau, de vreme ce era ceva inevitabil. Dia îi simţea şi mirosul. Şi se putea rezema de el, chiar dacă el o dădea la o parte. Chiar dacă trecutul îl îndepărta. Insistă:

— Dar ai spus că ea nu înseamnă nimic pentru tine! Gândeşte-te măcar la asta, dacă nu la altceva!

— Dia, răspunse el, ce doreşti? Nu pretinde că lucrurile nu s-au schimbat…

Din nou aceeaşi întrebare: *Ce doreşti?* Îl întrerupse:

— Să o incluzi din nou pe Nini în ecuaţie e ceea ce *nu* doresc. Îţi spun eu ce doresc. Răspunsuri. Spune-mi, asta s-ar fi întâmplat oricum? Chiar dacă părinţii noştri nu s-ar fi cunoscut? Şi mai spune-mi dacă ai nevoie de un fermoar nou. Sau o să-l laşi pe-al tău deschis tot timpul?

— Du-te naibii! ripostă el. Eşti supărată pentru că, pentru prima dată în viaţa ta frumoasă şi protejată, ai ajuns într-o fundătură!

Daanish gâfâia şi o asalta cu propoziţii neterminate:

— Ăsta-i motivul pentru care mă ataci!

Putea să închidă. Putea pur şi simplu să-i închidă în nas.

— Ei bine, eu am fost pus la zid de mult mai multe ori decât ţi-ai imaginat tu vreodată...

— *N-am nevoie* de autocompătimirea ta! ripostă Dia.

— *Aba* e mort. Eu n-am ştiut cine este. A înşelat-o pe mama...

— Ca şi la mine, îl întrerupse ea.

— Nu mă întrerupe iar! mârâi Daanish. Eu trebuie să o întreţin pe mama, continuă el, trăgând aer în piept, şi cel mai bun mod de-a o face e să lucrez într-o ţară care îi bombardează pe alţii, dar care pe mine mă acceptă. Ar putea foarte bine să-i lase *pe ei* şi să mă bombardeze *pe mine*. Trebuie să-mi găsesc un loc în acest puzzle!

Dia îşi muşcă cuticulele până simţi gustul sângelui.

— Ai terminat?

— Da, ai cuvântul!

— Ai idee cât de groaznic de umilită m-ai făcut să mă simt? Cât de dezbrăcată m-am simţit când ne-a găsit mama ta? Încă mă simt murdară. Iar tu n-ai spus nimic în apărarea mea. Ei au dat vina pe mine, nu pe tine. E ceva ce nu vei înţelege niciodată, zise ea, chircindu-se pe covor.

Daanish tăcu.

— Poate că ar trebui să plec, murmură el în cele din urmă. Nu facem decât să îngreunăm lucrurile unul pentru altul.

Dacă închideau acum, nici unul nu avea să-l mai sune pe celălalt. Riffat spusese că aceasta va fi ultima lor conversaţie, iar Anu nici nu-şi dorise să aibă loc. Ceasul ticăia.

Vocea lui sună mai blând când adăugă:

— Poate că o să ţi se pară ciudat, dar mă tot gândesc la mama ta. Recunosc că am învinovăţit-o pe ea. Dar voi încerca să văd dincolo de asta. Ştii, am o fotografie cu ei. Au fost fericiţi împreună.

Ea lăsă lacrimile să-i curgă. Apoi zise:

— Ai avut dreptate. Trebuie să plec.

— Bine. Noroc, Dia!

Ea pufni:

— Noroc?

— Ştiu că ţi-e greu. La revedere!

— *Ce?* zise ea printre suspine.

Dar el închisese.

Ieşind în grădină, Dia îşi şterse sudoarea de pe faţă cu marginea cămăşii. Privea fix pagina din poala ei. Astăzi, în cele din urmă, o va umple. Apoi se va duce în casă şi se va privi atentă în oglindă, aşa cum făcea de câteva zile. Chipul i se schimba – era din ce în ce mai puţin Daanish în el.

Îşi căută o poziţie confortabilă pe iarba moale şi închise ochii. Mama ei avea ferma. Daanish avea Amrika. Nini s-ar putea să-l aibă pe Daanish. Toţi aveau un plan, numai ea nu. Poate că trebuia să facă ceva înainte de a-şi găsi unul. Dar nu ştia ce şi nu avea pe cine să întrebe.

Luă din nou pixul. Poate că ştia.

Nini şi Daanish se retraseră în trecut. Împăratul şi împărăteasa îşi schimbară pielea pentru a patra oară.

El era enorm, avea aproape nouăzeci de kilograme, umerii lăsaţi şi un gât gros. Ea era slabă şi bine proporţionată, chiar şi după ce născuse doi fii. Băieţii dormeau în baraca de lângă adăpostul viermilor de mătase. Cuplul îşi privea copiii dormind. Apoi cei doi se strecurară afară, în noaptea senină. Erau goi şi se ţineau de mână.

Cu o zi în urmă plouase, o răpăială constantă, uşoară, care şlefuise stelele şi agitase pământul, astfel încât creaturile care visau în măruntaiele lui se întinseră şi gustară ceva proaspăt. Canalele de irigaţii îşi murmurau cântecul lor caracteristic. Mansoor îi spuse iubirii lui că era suficientă apă în pământul moştenit de ea, cel pe care ea dorea să-l transforme într-o fermă de viermi de mătase. Îi spuse că era mândru de ea, că era cel mai norocos bărbat din lume: avea doi băieţi adormiţi în casă, o soţie frumoasă alături de el şi o nouă afacere pe cale să fie lansată.

O aşchie de lună atârna în faţa lor. Arunca o lumină moale, jucăuşă, pe obrajii ei, iar buclele ei castanii străluceau ca arama. Licuricii îi roiau în jurul buricului. El o atinse acolo.

— Dacă vom avea un al treilea copil, sper să fie fată, zise el.

Apoi depuse un sărut în mica adâncitură rece, iar ea râse. Licuricii se răspândiră, fluturând ca panglicile de şofran şi lăsându-i învăluiţi într-o dâră de praf de aur.

Se duseră între puieţii de dud plantaţi de curând. Pământul era umed, iar paşii li se auzeau înăbuşit, ca ai unei pisici. Un caprimulg îşi chema partenera. Liliecii le zburau pe lângă urechi. Riffat spuse că era frumos, dar şi înfricoşător la această oră târzie, fără nici un suflet în jur şi cu un cimitir în apropiere.

— Acolo zac regi şi regine, spuse el. Se odihnesc unul lângă celălalt, aşa cum aş vrea să fim şi noi.

Cum pe ea o străbătu un fior, el adăugă:

— Între timp lipeşte-te de mine!

Ea îşi puse braţele în jurul stomacului lui rotund şi ajunseră într-un luminiş.

— Aici aş vrea să plantez coloranţii uitaţi ai acestui pământ. Culorile sunt mai rezistente decât cele sintetice şi miros bine. În plus, asta mă va ajuta să simt că sunt ultima verigă a unui cordon început acum multe mii de ani. Cordonul e aici, arătă ea către buric.

El îi sărută din nou buricul, iar ea râse şi de data aceasta. În luminiş soţul şi soţia făcură dragoste la fel de uşor cum era să îţi schimbi pielea.

După aceea el se aşeză jos, în spatele ei, iar ea i se rezemă pe piept. De pe autostradă pătrunse până la ei zgomotul unei maşini. Ascultară până ce motorul se îndepărtă, gonind spre ziua următoare. El îi răsuci buclele de la tâmple şi o întrebă:

— Dacă ai avea posibilitatea să iei totul de la început – de la nunta noastră până la fiii noştri, la momentul de acum şi la tot ce ne aşteaptă în viitor, te-ai căsători din nou cu mine?

Ea îi privi bărbia. I-o atinse. Pielea lui era aspră şi îi dădea furnicături.

— Da, zâmbi ea. Bineînţeles că aş face-o.

Epilog

Naşterea

— Nu te apropia de colibele de la marginea ţărmului, îl avertizează unchiul său.

Băiatul se reazemă de o dună de nisip, departe de colibe. Vrea să-i facă pe plac lui *mamu* al lui. Ar vrea să aibă şi el cârlionţii lui mari, ca de şiş-kebap, ţigările lui şi slujba lui, care-i permite să stea în scaunul şoferului pe o camionetă lungă şi frumoasă. Nici măcar n-are de gând să privească spre acele colibe.

Mama lui e în ceainăria bunicii. Bătrâna a murit astăzi. Avea peste o sută de ani. Femeile au îmbăiat-o, pentru ca sufletul ei să se înalţe la cer într-o barcă liniştită. Apoi oamenii o pot înmormânta în faţa altarului marelui martir. În vechime, când un pescar se îneca pe mare, el devenea erou şi i se ridica un altar – numai al lui. Dar acum există mai mulţi martiri decât pământ şi, oricum, oamenii nu se mai îneacă la pescuit. Se îneacă în timp ce înoată până la nava cea mare şi privesc în interiorul hublourilor.

Unchiul îi arată:

— Vezi ancora aceea?

Copilul dă din cap că da.

— Când eram de vârsta ta, ne provocam unii pe alţii să înotăm până acolo şi să o atingem. Chiar şi în lunile de vară, când marea era ca un animal feroce şi te trăgea în adânc cu tentaculele ei lungi, lipicioase.

Băiatul geme subţirel.

— Când ajungeam la firul ancorei, săream în apă şi le făceam cu mâna celorlalţi, care aşteptau pe plajă. Vrei să încerci?

Băiatul ezită. A crescut la oraş şi nu ştie să înoate. Cel mai bun lucru pe care îl poate face e să sugă o narghilea, aşa cum făcea străbunica lui înainte de a muri.

— Haide, îl îndeamnă unchiul său. Acum e iarnă. Marea e calmă. Nu-i e foame. Te va scuipa ea afară, chiar dacă încerci să intri în măruntaiele ei.

— De ce nu o faci tu? izbucneşte băiatul.

Unchiul său râde.

— Pentru că e o joacă de copii!

Buclele lui flutură în vânt şi fumul îi iese pe nări, învârtejindu-se. Camioneta lui aşteaptă pe şosea. S-a întors în satul său pentru prima dată de când a plecat, cu mulţi ani în urmă. I-a spus băiatului că a făcut asta doar de teama lui Sumbul.

— Mama ta e mult, mult mai rea decât orice mare, zice el, făcându-i cu ochiul.

Acum băiatul îl întreabă:

— Unde te duci cu camioneta?

— A, zice el, rezemându-se de dună, în timp ce picioarele lui voinice şi întunecate se cufundă în nisipul rece. Ridic cutii pline cu lucruri foarte grele şi le livrez la un magazin. Asta e slujba mea.

— Pot să vin cu tine?

Mamu râde iar.

— Ascultă. Dacă înoţi până la ancoră, data viitoare te iau cu mine.

Băiatul îşi pleacă ruşinat capul. N-o poate face. Nici măcar pentru onoarea de a merge cu maşina alături de fratele cel minunat al mamei lui. Se uită la întinderea palidă a plajei din jur.

— Bine, mă duc eu, zice unchiul său şi se ridică. Tu să stai aici ca un far. Când mă vezi la suprafaţă, să-ţi aprinzi luminile. Uite cum: îmi faci semne cu ambele braţe. De acord?

Băiatul îl aprobă, dar este încă prea ruşinat pentru a-l privi. Se aşază la locul lui şi se uită cum bărbatul cel vârstnic ţopăie până pe malul apei, scoţându-şi cămaşa şi devenind din ce în ce mai mic.

În timp ce aşteaptă, ceva îi distrage atenţia. Movile mici de nisip se ridică în jurul lui, mai întâi lângă un picior, apoi lângă celălalt. O barcă mică iese din nisip: are destul de multe vâsle şi chiar şi un cârmaci.

— Ce-i asta? întreabă el vântul.

Nu-i răspunde nimeni.

Ceva îi spune că sunt broaştele ţestoase de care auzise. Puii lor.

— Întoarce-te! îşi strigă el unchiul. Priviţi! îi cheamă el pe cei aflaţi în jurul ceainăriei.

Dar nimeni nu îl aude. Toţi sunt ocupaţi. E singur. Şi totuşi plaja se umple de farfurioare greoaie de mărimea palmei lui, ce ies de sub el şi se îndreaptă spre mare.

Instinctul său îi semnalează pericolul: pescăruşii planează pe cer, câinii pândesc pe uscat. Băiatul urmăreşte migraţia, fluturând ambele braţe şi scrutând întinderea apei, pentru a-şi găsi unchiul. Dar pe marea sticloasă se vede numai lanţul ancorei.

Apoi îşi aude mama chemând-l:

— Prânzul e gata! Şi adu-l şi pe *mamu*!

Copilul se încruntă. E ocupat, însă mama lui ar spune că e prea mic pentru a fi ocupat. Îngenunchează, ridică un pui de ţestoasă şi îl răstoarnă cu picioarele în sus. Mica făptură îşi mişcă rugătoare picioarele, iar băiatul chicoteşte.

Mama lui îl strigă iarăşi:

— Grăbeşte-te!

Băiatul se încruntă iar. Când unchiul lui va ieşi la suprafaţă, se va aştepta ca el să fie aici, clipind ca un far. Nu poate pleca. Dar de ce *mamu* nu a apărut încă?

Puiul de ţestoasă continuă să se agite în mâna lui. Unii dintre fraţii lui au ajuns deja la valuri.

— În regulă, îi spune el puiului. E timpul să te duci şi tu.

Îl pune jos. Când mama lui, de-acum furioasă, îl cheamă a treia oară, aruncă o privire îngrijorată spre mare, apoi grăbeşte pasul spre ceainăria străbunicii lui.

Când ajunge la jumătatea drumului, se uită în urmă. Tot mai multe ţestoase dispar în valurile ce se sparg de ţărm. Unele se opresc şovăielnice acolo unde le-a văzut ultima oară. Apoi observă una – probabil cea pe care o ridicase – îndreptându-se spre colibe. „Tu ar trebui să te duci în cealaltă direcţie“, se gândeşte el. Decide să-i zică unde.

Aleargă înapoi până la puiul de ţestoasă, îl ridică şi îl întoarce. Picioarele micii creaturi flutură din nou prin aer. Copilul se apleacă şi îi dă încet drumul. Atingând solul, ţestoasa ţâşneşte imediat înainte, de data asta spre mare, ca şi cum traseul ei nu s-ar fi schimbat niciodată.

Mulţumiri

Le sunt recunoscătoare remarcabililor scriitori şi jurnalişti cu o gândire independentă, ale căror eforturi au stat la baza cercetării mele asupra Războiului din Golf. Cum spaţiul nu îmi permite să-i numesc pe toţi, aş vrea doar să recomand cartea *The Fire This Time* (Thunder's Mouth Press, 1992), scrisă de fostul procuror general al Statelor Unite, Ramsey Clark. Această analiză foarte bine documentată, pe care autorul o prezintă simplu, cu compasiune şi revoltă, o recomand din inimă oricărei persoane care vrea să-şi formeze o perspectivă asupra acestui război, o perspectivă care o contestă pe cea prezentată de guvernul Statelor Unite în colaborare cu majoritatea reprezentanţilor mass-media.

Îi sunt, de asemenea, recunoscătoare lui Dave, pentru că a fost criticul meu cel mai dur, pentru că mi-a oferit timpul şi spaţiul necesare pentru a duce la bun sfârşit această carte şi, mai presus de toate, pentru dragostea noastră. Le mulţumesc şi lui V.K. Karthika, pentru că a deschis plicul şi a descoperit primul meu roman, Laurei Susijn şi lui Philip Gwyn Jones, pentru că m-au lansat mai departe decât am visat să pot ajunge vreodată, şi le mulţumesc părinţilor mei pentru dragostea şi sprijinul lor nesfârşite, pentru rugăciunile lor şi generozitatea spiritului lor.